

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ТАРА”

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” (у даљем тексту: Просторни план) приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” („Службени гласник РС”, бр. 31/18 и 38/18 – исправка) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара на животну средину („Службени гласник РС”, број 23/18).

Израда Просторног плана у свему је у складу са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон и 9/20), Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19), Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16 и 95/18 – др. закон), Законом о шумама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др. закон) и др.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи и чланом 5. Закона о заштити природе као и одредбама Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/15 и 95/18 – др. закон).

Визија и дугорочни циљ развоја и доношења Просторног плана је обезбеђење просторних услова за остварење посебне намене подручја.

Концептуални оквир планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја заснива се на обезбеђењу услова за: планско коришћење Националног парка „Тара”; рационално коришћење и очување природних ресурса; заштиту и унапређење животне средине; валоризацију комплементарних потенцијала подручја за развој; просторну, саобраћајну и привредну интеграцију подручја са окружењем и др.

Предмет Просторног плана представљају следеће посебне намене: природне и културне вредности заштићеног подручја Националног парка „Тара” (у даљем тексту: НП „Тара”), туризам и становање, усаглашени са заштитом, уређењем и развојем природних вредности и културних добара. Просторни план се спроводи директно, издавањем локацијских услова, на основу детаљних разрада за Митровац, Крњу Јелу, Секулић и Манастир Рачу, као и правила уређења и грађења за остале терене у планском подручју, а за овим просторним планом дефинисане зоне и намене радиће се планови детаљне регулације и урбанистички пројекти, у складу са смерницама утврђеним у глави V. Просторног плана.

С обзиром да је до сада важећа Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” („Службени гласник РС”, број 100/10), донета са временским хоризонтом 2021. година и појединим планским поставкама планираним до 2025. године, временски хоризонт овог просторног плана је 2030. година. Наглашава се да Просторни план генерално обухвата НП „Тара” у новим границама и са новим режимима заштите дефинисаним Законом о националним парковима, којим је у границе НП „Тара” укључено и цело подручје Предела изузетних одлика „Заовине”. Ово је и један од важних разлога и повода за израду Просторног плана у којем су редефинисани режими заштите и коришћења простора на целом подручју НП „Тара” у новим, проширеним границама, са прецизно утврђеним катастарским парцелама и режимима заштите који на њима важе, чиме се јасно указује на могућности и ограничења коришћења простора, планирање и реализацију појединих намена и слично. Примена Просторног плана је тако знатно олакшана и уједно је обезбеђена неопходна корелација између планских решења и правила уређења, грађења и заштите са фактичким стањем на терену и у катастру непокретности. Статус Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године у односу на овај просторни план је дефинисан у глави V. Просторног плана.

Просторни план садржи детаљну разраду за поједине зоне (поготово подручја која имају туристички потенцијал или посебне вредности), као и правила уређења и грађења према утврђеном режиму заштите појединих природних целина за остала подручја у оквиру граница обухвата.

Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Националног парка Тара на животну средину је саставни део документационе основе Просторног плана.

Просторни план представља плански основ за заштиту, коришћење и уређење НП „Тара” и за одрживи развој планског подручја. Доношењем Просторног плана обезбедиће се: заштита и уређење НП „Тара”, развој туристичких и угоститељских садржаја, коришћење природних ресурса у складу са режимима заштите и на принципима одрживог развоја, унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености, унапређење квалитета живљења локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових делатности, задовољење спортско-рекреативних потреба урбаног становништва из окружења, и смернице за институционално-организацону и управно-контролну подршку одрживом коришћењу и заштити НП „Тара”.

Просторни план представља плански основ за издавање локацијских услова, израду планске и техничке документације, израду урбанистичких пројеката, утврђивање јавног интереса и спровођење поступка експропријације и израду пројеката парцелације и препарцелације, за просторе у обухвату детаљне разраде.

Просторни план је, такође, и плански основ за усклађивање донетих просторних и урбанистичких планова на подручју општине Бајина Башта који се, према свом положају, налазе унутар граница планског подручја овог просторног плана (Просторни план општине Бајина Башта, планови генералне регулације за Калуђерске Баре, Рачанску Шљивовицу, Ослушу, Соколину, Перућац, планови детаљне регулације за Крњу Јелу, Омарска врела, РП 400 kV у ТС 220/35 kV Бајина Башта), према смерницама утврђеним у глави V. Просторног плана.

Текстуални део Просторног плана садржи:

1) полазне основе (положај, просторни обухват и опис граница подручја Просторног плана, граница целина и потцелина посебне намене; обавезе, услови и смернице из Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и других развојних докумената; скраћени приказ постојећег стања, потенцијала и ограничења и др.);

2) принципе, циљеве и општу концепцију просторног развоја НП „Тара” (полазне основе заштите и развоја и принципи просторног развоја; општи и оперативни циљеве просторног развоја;

регионални аспект развоја подручја посебне намене и функционалне везе и међуодноси са окружењем; полазишта за концепцију и општу концепцију развоја и основну намену простора подручја посебне намене, с билансом површина посебне намене и др.);

3) планска решења просторног развоја подручја посебне намене и других области од значаја за дефинисање планских решења (режими заштите, уређења и коришћења простора природних и непокретних културних добара, са анализом утицаја посебне намене на природне ресурсе и пределе, привреду, туризам и рекреацију, демографске и социјалне процесе и развој насеља; просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система; заштита животне средине, заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа, аспект одбране и др.);

4) правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења (правила уређења за зоне са посебним режимом заштите; принципи и правила грађења и уређења површина друге намене – делови обухвата Просторног плана за које није предвиђена израда урбанистичког плана; правила уређења у обухвату детаљне разраде Просторног плана (за Манастир Рачу, Митровац, Крњу Јелу и Секулић));

5) спровођење Просторног плана (институционални оквир и учесници у спровођењу; смернице за спровођење Просторног плана у другим планским документима; однос према донетим планским документима; смернице за спровођење Просторног плана у секторским плановима и програмима; приоритетна планска решења и пројекти; мере и инструменти за спровођење Просторног плана и др.).

Графички прикази Просторног плана су рефералне карте и карте детаљне разраде. Рефералне карте су:

1) Реферална карта 1 – „Посебна намена простора”, израђена у размери 1:25000;

2) Реферална карта 2а – „Саобраћајна инфраструктура са мрежом насеља, јавним службама и функцијама”, израђена у размери 1:25000;

3) Реферална карта 2б – „Хидротехничка, електроенергетска и телекомуникациона инфраструктура”, израђена у размери 1:25000;

4) Реферална карта 3 – „Заштита животне средине, природних и културних добара”, израђена у размери 1:25000;

5) Реферална карта 4 – „Спровођење плана”, израђена у размери 1:25000.

Карте детаљне разраде су:

1) карте детаљне разраде „Манастир Рача”, и то:

– Карта 1.1. „Постојећа претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 1.2. „Планирана претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 1.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 1.4. „Синхрон-план”, израђена у размери 1:2500;

2) карте детаљне разраде „Митровац”, и то:

– Карта 2.1. „Постојећа претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 2.2. „Планирана претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 2.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 2.4. „Синхрон-план”, израђена у размери 1:2500;

3) карте детаљне разраде „Крња Јела”, и то:

– Карта 3.1. „Постојећа претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 3.2. „Планирана претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 3.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 3.4. „Синхрон-план”, израђена у размери 1:2500;

4) карте детаљне разраде „Секулић”, и то:

– Карта 4.1. „Постојећа претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 4.2. „Планирана претежна намена површина”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 4.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”, израђена у размери 1:2500;

– Карта 4.4. „Синхрон-план”, израђена у размери 1:2500.

Током израде овог просторног плана коришћена је документациона основа Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године (Обрађивач Југословенски институт за урбанизам и становање, ЈУГИНУС, Београд – у даљем тексту: Обрађивач) коју је радио мултидисциплинарни радни тим Обрађивача и који су анализирани и инкорпорирани у овај просторни план у мери у којој су усклађени са постојећим стањем, савременим тенденцијама и потребама, као и захтевима заштите основних вредности планског подручја и очувања карактера посебне намене у будућности.

Обрађивач истиче изузетно квалитетну сарадњу коју је имао са надлежним институцијама и организацијама, првенствено са радним колективом Јавног предузећа „Национални парк Тара”, који је уложио максималне напоре да Обрађивачу пружи све информације, обезбеди квалитетан теренски рад, консултације и несебичну помоћ у свакој фази израде овог просторног плана.

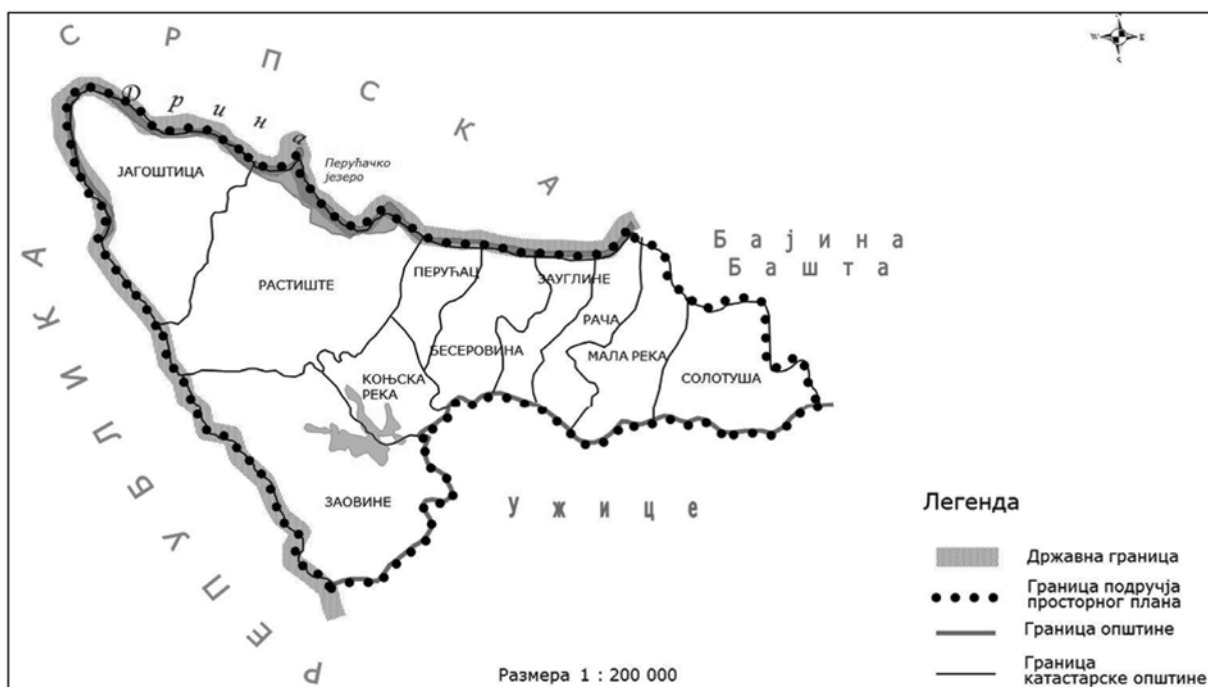
I. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ГРАНИЦЕ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. Положај и територијални обухват подручја Просторног плана

Подручје Просторног плана се налази на крајњем западу Републике Србије и захвата подручје ограничено лактастим делом тока реке Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. Обухвата планинске делове Таре и њене падине према Дрини, као и акумулацију Заовине, док језеро хидроакумулације Перућац представља граничну зону ка Босни и Херцеговини. Простире се између 230 m н.в. (периферни део ка Бајиној Башти у близини ушћа Раче у Дрину) и 1591 m н.в. (врх Козји рид испод врха Велики Столац на западној граници планског подручја).

Граница Просторног плана обухвата делове територије општине Бајина Башта, и то целе катастарске општине (у даљем тексту: КО): Јагоштица, Растиште, Засовине (Заовине) – (у даљем тексту: Заовине), Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша.

Слика 1. Приказ границе Просторног плана

Табела 1: Површински удео јединице локалне самоуправе Бајина Башта у оквиру које се налази Просторни план

Општина	Укупна површина јединице локалне самоуправе (у km ²)	Део јединице локалне самоуправе у подручју Просторног плана		Број КО
		(km ²)	у %	
Бајина Башта – подручје Просторног плана	673	299,39	47,19	10

Табела 2: Административна подела и дистрибуција становништва по Попису 2011. године за планско подручје

Подручје Просторног плана општина/насеље	Број становника 2002.	Број становника 2011.	Површина (km ²)	Густина насељености (ст/km ²) 2002.	Густина насељености (ст/km ²) 2011.
Бајина Башта (подручје Просторног плана)	4812	3630	299,39	16,1	8,8
Басеровина	213	187	19,53	10,9	9,6
Заовине	442	263	64,01	6,9	4,1
Зауглине	348	279	12,67	27,5	22
Јагоштица	152	77	43,15	3,5	1,8
Коњска Река	112	78	17,8	6,3	4,4
Мала Река	489	427	22,41	21,8	19,1
Перућац	845	530	12,73	66,4	41,6
Растиште	473	308	61,86	7,6	5
Рача	672	591	16,62	40,5	35,6
Солотуша	1066	890	28,61	37,3	31,1

Подручје Просторног плана представља простор на којем се налазе вредности од републичког, регионалног и другог значаја. Од републичког значаја су:

1) посебне природне вредности – НП „Тара” (границе утврђене Законом о националним парковима) са природним и културним вредностима;

2) планско подручје припада туристичком кластеру – западној туристичкој зони са туристичком регијом Тара, утврђене Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године;

3) сливно подручје Дрине припада речном систему за коришћење, уређење и заштиту вода и хидроенергетско коришћење Дрина са Лимом и Увцем, утврђеном Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године;

4) планско подручје је и пригранично подручје, мада, изузев друмске везе Ужице – Вишеград, преко Кремана и Мокре Горе, која је позиционирана изван и јужно од планског подручја, без значајних директних веза са подручјем Босне и Херцеговине, због положаја долине Дрине која представља морфолошку и хидролошку препреку за значајније привредне везе у овој зони. Природне вредности подручја са обе стране Дрине, међутим, указују на значајну условљеност развоја у целом приграничном подручју, како би се

природне вредности у потпуности очувале и створили услови за проглашавање читаве зоне за трансгранично природно добро резерват биосфере Дрина.

Основни карактер подручју дају пространи делови вредне и заштићене природе. Велики део Просторног плана чини територија НП „Тара” чија се граница највећим делом поклапа са границом Босне и Херцеговине, а на јужном делу води границама наведених КО.

1.2. Граница подручја Просторног плана

С обзиром да граница Просторног плана обухвата делове територије општине Бајина Башта, и то целе КО: Јагоштица, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Басеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша, приказана је графички на свим рефералним картама, а пружа се идући од крајње јужне тачке ка северу и даље границама следећих КО: Заовине, Растиште, Јагоштица, водећи ка истоку северним границама КО Растиште, Перућац, Зауглине, Басеровина, Мала Река, Рача и Солотуша, одакле јужним границама КО Солотуша, Мала Река, Рача, Зауглине, Басеровина, Коњска Река и источном границом КО Заовине долази на почетну крајњу јужну тачку.

1.3. Границе целина и потцелина посебне намене

1.3.1. Опис граница НП „Тара” на основу Закона о националним парковима

Подручје НП „Тара” простире се на територији општине Бајина Башта. Површина НП „Тара” износи 24.991,82 ha.

Опис границе почиње од ушћа Брусничког потока у реку Дрину и иде у правцу тока и матицом старог тока реке Дрине, тако да обухвата катастарске парцеле (у даљем тексту: кат. парц.) КО Јагошница и КО Растиште које покривају површину воденог огледала реке Дрине, уз државну границу Републике Србије, истом долазећи до круне бране ХЕ Бајина Башта – Перућац. Са круне бране граница излази на пут Перућац–Растиште и даље иде путем у правцу Перућац до раскрснице за Митровац, а даље путем за Митровац и долази до границе кат. парц. бр. 1450/1 и 1453 и даље иде источном страном кат. парц. бр. 1450/1, 1451/1, 1451/3 и излази на пут Перућац–Митровац и истим иде у правцу Перућац, долазећи до кат. парц. бр. 1484/1 КО Растиште. Од овог места, граница иде у правцу југоистока јужном страном кат. парц. бр. 1490/1, 1490/2 и 1491 долазећи до КО Перућац, одакле скреће у правцу севера и то границом КО Растиште, долазећи до кат. парц. бр. 1656 КО Перућац, обухватајући корито реке Врело и то кат. парц. бр. 4451/1 КО Растиште и 1056 КО Перућац, у истом правцу границом између кат. парц. бр. 31 и 873, а потом скреће у правцу истока границом између кат. парц. бр. 34, 24, 23, 35, 60, 61, 63, 65, 67 и 873. Граница затим иде према југу границом кат. парц. бр. бр. 88, 97 и 873 долазећи до полигоне тачке 369 КО Перућац где скреће ка истоку границом кат. парц. бр. 97 и 873 преко полигоне тачке 370 и 371 КО Перућац, а потом скреће ка североистоку границом кат. парц. бр. 97 и 93 долазећи до четворомеђе између кат. парц. бр. 93, 92, 98 и 873, одакле скреће према истоку границом кат. парц. бр. 98 долазећи до полигоне тачке 362 КО Перућац, одакле скреће ка југу, а затим истоку границом кат. парц. бр. 104 и 873 долазећи до сеоског пута који се води под бројем 1047, одакле скреће ка југу истим путем до кат. парц. бр. 869 где пресеца пут и кат. парц. бр. 1047 у правцу југоистока пратећи спољну границу кат. парц. бр. 869 све до пута бр. 110, који пресеца и одатле правцем североисток креће до кат. парц. бр. 774, онда иде границом између кат. парц. бр. 774, 772, 771, 770, 760, 759, 752/3, 752/2, 751/1, 757, 744/1, 742 и 743 са јужне стране и кат. парц. бр. 653 са друге стране долазећи на сеоски пут који носи број 741, иде према истоку у дужини од 30 m, а онда скреће на југ међом између кат. парц. бр. 698 и 653, затим скреће на северозапад и иде међом кат. парц. бр. 695 и 652/1. Затим продужава међом између кат. парц. бр. 652/1 и 4049, онда прави лом у правцу југоисток и иде међом између кат. парц. бр. 693, 692, 659/2, 694, 650, 655 и 654 са једне стране и кат. парц. бр. 652/1, 659/1 и 654 са друге стране. Продужава према истоку и иде међом између кат. парц. бр. 654, 625, 626 и 627/1 са једне стране и кат. парц. бр. 650 са друге стране. Ту скреће правцем југозапад-североисток међом између кат. парц. бр. 627/1 и 627/2, 623 и 628 и 622 затим ка североистоку међом кат. парц. бр. 658 и 622, 621 и 650/1. Скреће на исток међом између кат. парц. бр. 634/1 и 634/2 са једне стране и 650/1 са друге стране. Ту скреће на југ међом између кат. парц. бр. 643 и 650/1. Иде према истоку међом између истих кат. парц. ту скреће на југ, затим исток, па на север између кат. парц. бр. 644/2, 644/1, 646 и 647 са једне стране и кат. парц. бр. 650/1 са друге стране. Ту излази на сеоски пут број 604 и продужава на исток сеоским путем све до краја КО Перућац. Наставља истим правцем, путем који се наставља на досадашњи пут, а иде кроз КО Бесеровину и има кат. парц. бр. 1588. Тим путем иде све до другог сеоског пута који скреће на југ па онда северозапад-југоисток, а носи број 1589. Он долази на други сеоски пут број 1584, а све у правцу истока. Тим путем иде све до кат. парц. бр. 579 где пресеца пут и прати међу кат. парц. бр. 579 и 578 са једне стране и 571, 572 и 577 са друге стране до границе са КО Зауглине. Од тог места прати пут границом кат. парц. бр. 1224 КО Зауглине, а затим иде међом између КО Бесеровине и кат. парц. бр. 795 и 935 КО Зауглине. Ту се ломи и скреће на исток међом између кат. парц. бр. 935, 934, 933, 932, 931, 930 и 929/2 са северне стране и кат. парц. бр. 936, 927/3, 927/1, 927/2, 927/5, 927/6 и 927/7 са јужне стране. Затим се ломи иде правцем североисток, излази међом између кат. парц. бр. 929/2 и 928 и излази на сеоски пут који носи катастарски број 945. Даље наставља сеоским путем који се ломи правцем

северозапад-југоисток, потом се ломи према западу, затим јужно до краја пута број 945. Затим у истом правцу пресеца сеоски пут 1209 и продужава међом између кат. парц. бр. 984, 983, 988, 982, 980, 979 и 1097/2 са једне стране и кат. парц. бр. 974/9, 974/8, 974/7, 974/6, 974/2, 974/3, 976, 978, 1128, 1121 и 1116 са друге стране, а све у КО Зауглине. Даље се ломи и иде правцем југозапад-североисток међом између КО Зауглине и КО Рача. Одатле скреће на исток и иде међом између КО Зауглине, односно кат. парц. бр. 1098/3 и КО Рача све до полигоне тачке 136 КО Рача. Даље скреће у правцу југа и иде међом између кат. парц. бр. 1496 и 1495 са једне стране и кат. парц. бр. 1497 са друге стране, а све КО Рача, до изласка на сеоски пут број 1991. Затим иде наведеним сеоским путем према истоку све до кат. парц. бр. 1550 са једне стране и кат. парц. бр. 1552 са друге пресецајући пут и наставља прека истоку пратећи међу кат. парц. бр. 1552 са једне и кат. парц. бр. 1492, 1491, 1474, 1473 и 1472 поново до истога пута пресецајући га и спуштајући се на други сеоски пут који носи катастарски број 1986, све до кат. парц. бр. 1588 одакле пресеца пут и прати међу кат. парц. бр. 1588 са једне и 1589 са друге стране, а затим се поново враћа на пут и наставља даље према истоку до другог пута катастарски број 1592. Иде наведеним путем до тромеђе између кат. парц. бр. 1591, 1593 и 1594, скреће у правцу истока међом између кат. парц. бр. 1591 и 1593, пресеца пут број 1986 и даље иде правцем југа, затим се ломи на исток па опет се ломи на југ све до изласка на сеоски пут број 1993 – а све међом између кат. парц. бр. 1661, 1662, 1698/1, 1698/2, 1698/3, 1699/1 и 1699/2 са једне стране и кат. парц. бр. 1544/1 са друге стране. Затим иде даље сеоским путем према југу (кат. парц. бр. 1993) и иде до кат. парц. бр. 1713. Даље иде на исток пратећи реку Рачу и међу кат. парц. бр. 2000 са једне стране и кат. парц. бр. 1713, 1711 и 1710 до моста одакле креће у правцу североисток и даље пратећи реку Рачу са једне и кат. парц. бр. 1706/2, 1706/1, 1705/1, 1705/2, 1691, 1690/1, 1682, 1681, 1637, 1636/2, 1636/1 и 1624 до кат. парц. бр. 1094 КО Рача одакле креће ка западу међом кат. парц. бр. 1094, 1623/2, 1623/3 и 1623/4 са једне и 1624, 1627/2, 1627/1 и 1627/3 са друге стране све до пута и кат. парц. бр. 1993 који пресеца и даље наставља у правцу северозапада међом кат. парц. бр. 1622/1 и 1622/2 са једне и 1621/2 са друге стране до другог пута кат. парц. бр. 1986 који пресеца пратећи га на запад до међе кат. парц. бр. 1426/20 и 1619/1 одакле наставља у правцу северозапада међом кат. парц. бр. 1426/20, 1426/19 и 1426/16 са једне и кат. парц. бр. 1618, 1619/1, 1575, 1459, 1458 и 1457 са друге стране до кат. парц. бр. 1433. Одавде граница прати међу кат. парц. бр. 1433, 1426/13 и 1432 са једне стране кат. парц. бр. 1426/16, 1426/14 и 1426/12 у правцу североистока све до пута и кат. парц. бр. 1991/2 настављајући у смеру североистока све до кат. парц. бр. 1428 одакле нагло скреће ка југу пратећи нови пут и кат. парц. бр. 1989 све до међе кат. парц. бр. 1426/6 и 1427 где се одваја од пута и прати међу кат. парц. бр. 1427 и кат. парц. бр. 1426/6, 1426/5 и 1426/7. Сече сеоски пут број 1990 и у истом правцу међом између кат. парц. бр. 1421 и 1423/21. Иде у правцу севера међом између кат. парц. бр. 1420 и 1421 са једне стране, а са друге стране кат. парц. бр. 1422/2 и 1423/3, затим југоисточно међом између кат. парц. бр. 1419 и 1401 са једне стране, а са друге стране кат. парц. бр. 1422/3, 1422/4, 1422/1 и 1423/24. Одатле иде правцем североисток међом између кат. парц. бр. 1401, 1402, 1395 и 1396 са једне и 1097/1 са друге стране. Скреће у правцу истока међом између кат. парц. бр. 1097/1 са једне стране и 1098 и 1099 са друге стране. Ту излази на сеоски пут број 1985 и сече га настављајући ка северу међом кат. парц. бр. 1091, 1090/5, 1090/4, 1090/3, 1090/1, 1067/1, 1065/3, 1065/2 и 1065/1 са једне стране и кат. парц. бр. 987/2 са друге стране све до сеоског пута кат. парц. бр. 1984 коју сече и даље наставља прво на севера затим на исток границом пута и кат. парц. бр. 987/2 све до кат. парц. бр. 988, затим међом између ње и кат. парц. бр. 987/2 и 989. Граница се даље наставља у правцу севера и то са једне стране је кат. парц. бр. 987/3, а са друге стране 989, 990, 980, 979, 981, 982 и 972, затим иде међом између кат. парц. бр. 972 и кат. парц. бр. 983 и кат. парц. бр. 983 и 971 где долази до реке Раче и КО Мала Река. Граница се даље наставља низ реку Рачу све до краја јаза, затим јазом до пута катастарски број 383, 380 излази на пут 1976 и продужава правцем југа до кат. парц. бр. 373/4, 373/5 и 373/1 и кат. парц. бр. 420/1 иде међом између поменутих кат. парц. правцем југоисток где излази на сеоски пут број 1980 и пресеца га на тромеђи кат. парц. бр. 373/1, 420/1 и 1980. Граница даље иде правцем југа

обухватајући кат. парц. бр. 440 и 439 са једне стране и међом са кат. парц. бр. 441 све до тромеђе кат. парц. бр. 441, 439 и 447/1 где опет пресеца сеоски пут 1980 и наставља на југ границом пута све до границе са другим сеоским путем и кат. парц. бр. 1981 одакле наставља њиме даље ка југу све до кат. парц. бр. 628. Одатле граница нагло скреће ка западу међом кат. парц. бр. 420/1 са једне стране и кат. парц. бр. 628, 627, 425 и 424 до кат. парц. бр. 422 одакле поново креће према југу међом кат. парц. бр. 422 и 420 са једне и кат. парц. бр. 424, 423, 1227, 1228 и 1262 са друге стране где излази на сеоски пут број 1983. Прелази преко пута и даље наставља границом између кат. парц. бр. 418 и 1269 са једне и кат. парц. бр. 1266 са друге стране све до сеоског пута број 1983. Наставља путем правац истока све до међе између кат. парц. бр. 418 и 1270 чијом међом излази на сеоски пут број 1982 где мења правац кретања према југу путем број 1982 све до раскрснице гробља, одакле наставља путем број 2006 и даље у правцу југа све до краја поманутог пута који се завршава на граници између кат. парц. бр. 418, куда се наставља граница и кат. парц. бр. 1272, 1273 и 1274. Даље иде према југу границом кат. парц. бр. 1274 и 1451 где излази на пут број 1980 код тригонометра 255 КО Мала Река. Наставља према југу путем број 1993 и даље правцем југоисток међом између кат. парц. бр. 1542 са десне стране, а са леве кат. парц. бр. 1569, 1571, 1574, 1575 и 1576 где излази на сеоски пут број 1980 и наставља путем у правцу југа, до пута 2010 прелази преко њега и наставља даље према истоку путем 1607 све до пута 1605, а затим њим јужно до уласка у КО Солотушу. Граница даље креће ка северу спољном границом кат. парц. бр. 3957/2 и уједно границом КО Солотуша и КО Мала Река а затим путем број 4918/1 до пута Бајина Башта-Кремна и тромеђе кат. парц. бр. 4918/1, 4918/2 и 4930 одакле прати границу кат. парц. бр. пута 4930 и 3957/2 према североистоку државним путем све до серпентине у кат. парц. бр. 3957/1 коју сече спољна граница НП „Тара” са средине серпентине према кат. парц. бр. 1519/4 у дужини око 30 m. Граница ту мења правац и наставља даље међом између кат. парц. бр. 1519/4 и 1519/1 и кат. парц. бр. 3957/1. Поново мења правац крећући се даље према југоистоку границом кат. парц. и то са леве стране кат. парц. бр. 1519/2, 3935, 3936, 3939/2, 3940, 3948, 3947/3, 3947/2, 3947/1, 3944, 3904, 3903, 3902/1, 3902/2, 3901, 4005, 4009, 4010, 4021, 3836, 3837, 3835, 3834, 3820, 3819, 3783, 3779/5, 3779/4, 3779/3, 3779/2, 3779/1, 3778, 3767 и 3761, а са десне стране кат. парц. бр. 3950/4, 3950/3, 3950/2, 3950/1, 3949, 3971, 3972, 3973, 3976, 3977, 3979/1, 3979/2, 3984/3, 3984/4, 3985/2, 3988, 3989/1, 3989/4, 4002, 4004, 4042, 4041, 4039, 4038, 4037, 4022, 4023, 4024, 3782, 3781, 3780, 4373/1, 4373/3, 4373/4, 4373/5, 4376/2, 4387/2, 4387/1 и 4429/1 где граница долази до сеоског пута број 3760, прелази пут и затим додирује почетак изворишта реке Солотуше. Наставља правцем истока међом између кат. парц. бр. 4430 и кат. парц. бр. 4909, 4448/1, 4448/2, 4449, 4446, 4445/1 и 4444 са друге стране где излази на сеоски пут број 4443. Истим путем иде до раскрснице са путем број 4442, а затим њиме до међе између кат. парц. бр. 4430 са једне стране и кат. парц. бр. 4437, 4431 и 4573 са друге стране и то правцем запад где долази до „Куле” на граду. Ту мења правац према југу, такође међом између кат. парц. бр. 4430 и кат. парц. бр. 4573 где поново мења правац крећући се према западу међом кат. парц. бр. 4430 са једне стране, а са друге кат. парц. бр. 4576, 4582 и 4583. Затим поново мења правац крећући се према југу и то са десне стране кат. парц. бр. 4140/1, 4140/47 и 4140/31 а са леве кат. парц. бр. 4140/29 и 4630, затим са десне стране кат. парц. бр. 4631, а са леве стране кат. парц. бр. 4643 и 4640. Даље иде међом између, са десне стране, кат. парц. бр. 4140/88, а са леве стране кат. парц. бр. 4640, 4639 и 4636 где спољна граница НП „Тара” долази до КО Биоска, град Ужице. Даље граница наставља границом између КО Солотуша и КО Биоска до тромеђе КО Биоска, Солотуша и Кремна тј. границе општине Бајина Башта и града Ужице, настављајући том границом односно путем Поникве – Калуђерске Баре на запад до раскрснице са путем Бајина Башта – Кремна, затим истим путем на југозапад до раскрснице пута Бајина Башта – Кремна – Митровац. Даље граница наставља путем на запад до раскрснице пута за хотел „Тару” и пута за Добро Поље. Одавде се граница поклапа са општинском/градском границом Бајина Башта и Ужице до пута број 1144, односно до међе КО Бесеровина, КО Кремна и КО Коњска Река, а потом даље наставља на југ границом КО Коњска Река кат. парц. бр. 870/2, 871, 872/1, 875/2, 875/1, 879/2, 879/1, 862 и 861 даље граница прати границу

КО Кремна и КО Коњска Река, у правцу југозапада, а затим наставља границом КО Мокра Гора и КО Коњска Река до тромеђе КО Заовине, КО Коњска Река и КО Мокра Гора. Граница наставља даље и прати границу политичких општина/града Бајина Башта и Ужице, односно, границу између КО Заовине и КО Мокра Гора све до државне границе са Босном и Херцеговином. Одатле граница наставља у правцу северозапада, пратећи државну границу све до почетне тачке описа. Од граничне белеге број 44 граница НП „Тара” иде у правцу севера и то границом КО Заовине и КО Влаовић (општина Вишеград), долазећи до тромеђе КО Заовине, КО Растиште и КО Влаовић. Од ове тромеђе граница иде даље у правцу северозапада, границом КО Растиште и КО Жљоб (општина Вишеград), долази до тромеђе КО Растиште, КО Јагошница и КО Вишеград. Од напред наведене тромеђе граница НП „Тара” продужава у истом правцу и то границом КО Јагошница и КО Жљоб, долазећи до тромеђе КО Јагошнице, КО Жљоб и Брусничког потока. Од овог места граница наставља у истом правцу Брусничким потоком све до ушћа Брусничког потока, све до почетне тачке описа границе.

Границе локалитета I и II степена заштите дате су у тачки 1.3.2. Границе површина са режимом заштите I и II степена, а зоне заштите природних добара са целинама и потцелинама према одговарајућим режимима заштите дате су у глави III. одељак 1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ И ПРЕДЕОНИХ ВРЕДНОСТИ”, подељак „1.1. Заштита подручја НП „Тара”, где је дат и детаљан опис истих, као и на рефералним картама овог просторног плана.

1.3.2. Границе површина са режимом заштите I и II степена (на основу Закона о националним парковима)

1. Површине са режимом заштите I степена

Укупна површина са режимом заштите I степена износи око 3323,92 ha, односно 13,3% од укупне површине НП „Тара”.

1.1. Локалитет „Кањон Бруснице”, површине 407,87 ha

По шумској подели овај резерват се налази у газдинској јединици (даљем тексту: ГЈ) „Звезда” на простору одељења: 26, 27 и 28 као и ГЈ „Црни Врх” у одељењу 74/д.

Локалитет обухвата кат. парц. бр. 2335 и делове кат. парц. бр. 1031, 2457 и 2339 КО Јагошница.

Опис границе почиње од полигоналне тачке 703 и прати државну границу према северозападу, тј. иде обалом реке Брусничког потока све до ушћа са Дрином одакле обалом и током реке Дрине наставља према североистоку све до границе кат. парц. бр. 103 и 5, затим скреће ка југоистоку до међе са кат. парц. бр. 1106 одакле креће на југу пратећи спољну границу кат. парц. бр. 1031, 2335 па опет 1031 до Галинске реке коју пресеца у полигоналној тачки 319 и затим креће на југ пратећи обалу реке и кат. парц. бр. 2457 до полигоналне тачке 1045 одакле сече кат. парц. бр. 2339 до државне границе и полигоналне тачке 703 која је уједно и почетна тачка описа границе овог локалитета.

1.2. Локалитет „Звезда”, површине 2.025,72 ha

По шумској подели резерват се налази у ГЈ Звезда и покрива следећа одељења: 4/а, 5/а, 6/а, 7/а, 8/а, 9/а, 10/а, 11/а, 12/а, 12/1, 13/а, 13/1, 14/а, 14/1, 15/а, 16/а, 17/а, 18/а, 19/а, 20/а и 25/а. По катастарској подели резерват Звезда налази се у КО Јагошница кат. парц. бр. 1 део, 2 део, 5 део, 930 и КО Растиште кат. парц. бр. 1/1 део, 371 део, 293, 295, 296, 297, 298, 4405 део, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9 и 294/1.

Опис граница почиње од границе кат. парц. бр. 5 и 1031 на самој државној граници, тј. обали реке Дрине, и наставља обалом реке ка северу, а затим ка југоистоку све до локалитета II степена заштите „Данићи”, одакле прати његову југозападну страну границе и поново излази на обалу Таре све до локалитета II степена заштите „Клисура Дервенте и Дрине-Тара север” пратећи његову југозападну границу ка југоистоку и границу кат. парц. бр. 230/1 и 243/1 до границе са локалитетом II степена заштите „Клисура Дервенте”. Граница даље скреће ка западу пресецајући кат. парц. бр. 1/1 КО Растиште до међе са кат. парц. бр. 745 чијом границом наставља на запад све до границе са локалитетом II степена

заштите „Звезда–Божурна”. Граница даље скреће на север пратећи границу овог локалитета и спољну границу кат. парц. бр. 1/1 до кат. парц. бр. 297, одакле наставља на запад границом кат. парц. бр. 297, 298, 1/1 и границом већ наведеног локалитета II степена заштите, а затим кат. парц. бр. 371 до границе КО Растиште и КО Јагоштица одакле наставља ка северозападу и западу пресецајући кат. парц. бр. 1 КО Јагоштица све до међне тачке 189 и границе са кат. парц. бр. 200. Одавде граница наставља спољном границом кат. парц. бр. 1 и локалитета II степена заштите „Јагоштица” ка северозападу, а затим ка југу све до границе кат. парц. бр. 1 и 5, тј. границе тог и локалитета I степена заштите „Звезда”. Даље граница прати ка југоистоку границу наведених локалитета и кат. парц. све до државне границе, тј. почетне тачке описа границе овог локалитета.

1.3. Локалитет „Клисура Дервенте”, површине 235,67 ha

По шумској подели резерват се налази у ГЈ Звезда и покрива следећа одељења: 1/а, 1/б, 1/ц, 1/д, 1/е, 1/ф и 1/г и на простору ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме-Рача” 38/2, 40/а и 40/с одсека.

По катастарској подели природни резерват клисура Дервенте налази се на простору КО Растиште кат. парц. бр. 1/1 део, 684, 961/1 део, 982, 4405 део, 4414, 4416, 4417 и 4445/1 део.

Граница овог локалитета је подељена на леви и десни део. Опис граница левог дела локалитета почиње од најисточније тачке кат. парц. бр. 243/1, тј. границе са локалитетом II степена заштите „Клисура Дервенте и Дрине – Тара север” одакле креће ка северозападу а одређена је на северу границом локалитета I степена заштите „Звезда” са запада границом локалитета II степена заштите „Звезда–Божурна” све до кат. парц. бр. 912 одакле наставља ка југоистоку кат. парц. бр. 1/1 све до реке Дервенте одакле креће низводно пратећи обалу и кат. парц. бр. 4413 а затим поново кат. парц. бр. 1/1 све до почетне тачке описа овог дела локалитета.

Опис граница десног дела локалитета почиње од међе кат. парц. бр. 961/1 и 994, тј. полигоналне тачке 776 КО Растиште. Одавде граница прати спољну границу кат. парц. бр. 961/1 ка југу до кат. парц. бр. 1817 а одакле наставља ка северозападу све до међе са кат. парц. бр. 4445/1, тј. реком Дервентом. Одавде граница прати ову реку и кат. парц. бр. 961/1 до кат. парц. бр. 4413 где пресеца кат. парц. бр. 4445/1 и наставља клисуром реке Дервенте, тј. спољном границом те кат. парц. ка северу и границом са локалитетом II степена заштите „Клисура Дервенте и Дрине – Тара север” све до полигоналне тачке 2686 пресецајући ову кат. парц. и настављајући границом кат. парц. бр. 961/1 на североисток до полигоналне тачке 171. Одавде граница нагло мења смер ка југу и пресеца кат. парц. бр. 961/1, све до почетне тачке описа овог дела локалитета тј. полигоналне тачке 776.

1.4. Локалитет „Клисура Раче”, површине 301,80 ha

По шумској подели резерват се налази на подручју ГЈ МЗ „Рача” и покрива следећа одељења: 28/а, 29/ц, 30/ц, 31/ц и покрива СПЦ ГЈ „Рача” 17/а, 17/б, 17/ц, 18/а, 18/б, 19/а, 19/б, 19/ц, 20/а, 20/б и 20/1. По катастарској подели овај локалитет се налази на простору КО Рача кат. парц. бр. 1544/1 део, 2000 део и КО Мала Река у црквеном власништву кат. парц. бр. 1543/1 део.

Опис граница почиње од моста на реци Рачи, тј. међе кат. парц. бр. 2000 и 1710. Граница даље прати корито реке Раче узводно до међе кат. парц. бр. 1713 и 1544/1 где скреће ка северу пратећи спољну границу кат. парц. бр. 1544/1 са једне и пута кат. парц. бр. 1993, а затим кат. парц. бр. 1699/2, 1699/1, 1698/3, 1698/2, 1698/1, 1662 и 1661 са друге стране све до међе кат. парц. бр. 1661, 1544/1 и пута кат. парц. бр. 1896 који пресеца настављајући у правцу запада границом кат. парц. бр. 1593 и 1591, а затим пратећи пут кат. парц. бр. 1992 скреће на северозапад пратећи границу кат. парц. бр. 1589 и 1588 до полигонске тачке 648 у којој пресеца пут 1986 пратећи га све до међе кат. парц. бр. 1553, 1544/1 и пута 1986, одакле креће на запад границом кат. парц. бр. 1553 и 1544/1 до пута кат. парц. бр. 1991 пратећи га све до међе са кат. парц. бр. 1551 одакле граница наставља према југозападу границом кат. парц. бр. 1551, 1548/4, 1546/1, 1547 и 1545 и кат. парц. бр. 1544/1 све до пут кат. парц. бр. 1991. Одавде граница прати пут ка југозападу, а затим у смеру југа све до кат. парц. бр. 1543 где се одваја на тренутак од пута и скреће ка југоистоку излазећи поново на пут и

пратећи га све до тачке са координатама $Y = 7380246$ $X = 4864350$ одакле сече кат. парц. бр. 1544/1 у смеру ка југоистоку, све до реке Раче (кат. парц. бр. 2000) коју пресеца. Одавде граница мења нагло смер и обалом реке Раче и кат. парц. бр. 2000 креће узводно све до тачке $Y = 7381027$ $X = 4863571$ одакле граница креће прво према северу а затим према истоку пресецајући кат. парц. бр. 1543 КО Мала Река до границе са кат. парц. бр. 1542 одакле наставља на северозапад границом кат. парц. бр. 1542, 1495 и 1543 све до границе са локалитетом II степена заштите „Рача” одакле граница поново пресеца кат. парц. бр. 1543, све до почетне тачке описа границе овог локалитета.

1.5. Локалитет „Рачанска Шљивовица”, површине 17,81 ha

Према шумској подели резерват се налази на простору ГЈ Тара и покрива 156/1 и 156/а.

По катастарској подели резерват „Рачанска Шљивовица” налази се на КО Рача кат. парц. бр. 1830/1 део.

Граница овог локалитета је одређена тачкама које секу кат. парц. бр. 1830/1

1.6. Локалитет „Црвени поток”, површине 20,09 ha

По шумској подели резерват се налази у ГЈ Тара, одељење 67а и 67/б.

По катастарској подели резерват Црвени Поток налази се у КО Коњска Река, кат. парц. бр. 4/1 део и КО Перућац кат. парц. бр. 875/1 део.

Опис граница почиње са источне стране границом пута кат. парц. бр. 1045 КО Перућац и кат. парц. бр. 1139 КО Коњска Река, затим са југа кат. парц. бр. 38/1, 37 и 39 и са запада и севера тачкама које пресецају кат. парц. бр. 4/1 КО Коњска Река и кат. парц. бр. 851/1 КО Перућац.

1.7. Локалитет „Горушице”, површине 11,26 ha

По шумској подели налази се на подручју ГЈ Тара, обухваћен границама 30/б одељења.

Према катастарској подели резерват „Горушице” налази се у КО Растиште кат. парц. бр. 1535/1 део.

Граница је одређена тачкама које секу кат. парц. бр. 1535/1.

1.8. Локалитет „Црвене стене”, површине 45,72 ha

По шумској подели налази се у ГЈ „Црни врх” покривајући одсеке 104/а, 105/а и 105/2.

По катастарској подели налази се у КО Растиште на кат. парц. бр. 3881 део.

Опис граница почиње од најзападније тачке кат. парц. бр. 3881, тј. полигоналне тачке 1633, крећући се спољном границом ове кат. парц. ка југоистоку одакле мења правац у смеру североисток пресецајући ову кат. парц. све до најзападније тачке кат. парц. бр. 4046 одакле прати границу кат. парц. бр. 4046, 4045, 4042, 4043, 4022 и 3881, одакле наставља према истоку поново пресецајући кат. парц. бр. 3881. до границе са путем кат. парц. бр. 4433. Одавде прати пут ка северозападу спољном границом кат. парц. бр. 3881 до раскрснице, а путем кат. парц. бр. 4434 и затим наставља да прати овај други пут ка западу спољном границом кат. парц. бр. 3881, затим се одваја од пута и даље прати границу кат. парц. бр. 3881 до почетне тачке описа границе овог локалитета.

1.9. Локалитет „Било”, површине 14,72 ha

По шумској подели налази се у ГЈ „Црни Врх”, обухваћен је одељењем 100/а.

По катастарској подели налази у КО Растиште кат. парц. бр. 2812/део.

Граница овог локалитета одређена је тачкама које секу кат. парц. бр. 2812.

1.10. Локалитет „Јути брег”, површине 15,22 ha

По шумској подели налази се у ГЈ „Црни врх” заузимајући 99/а одељење.

По катастарској подели налази у КО Растиште кат. парц. бр. 2812/део.

Граница овог локалитета одређена је тачкама које секу кат. парц. бр. 2812.

1.11. Локалитет „Змајевачки поток”, површине 6.79 ha

По катастарској подели налази се у КО Заовине кат. парц. бр. 5167 део, 2067/1 део, 2067/2 део, 2067/3 део, 2067/4 део и 2067/5.

Опис границе почиње од северозападне тачке на тромеђи кат. парц. бр. 2067/6, 2067/5 и 6585.

Од почетне тачке граница се протеже источно дуж границе кат. парц. бр. 6585 (поток Змајевац) пролазећи међом поред кат. парц. бр. 2067/5, 2067/4, 2067/3, 2067/2, 2067/1 и 5167 где се ломи на тромеђи кат. парц. бр. 5167, 5168 и 6585 јужно, међом кат. парц. бр. 5167 и 5168. На тромеђи кат. парц. бр. 5168, 5167 и 5159/12 скреће западно пратећи и даље кат. парц. бр. 5167. Мења правац у северни код тромеђе кат. парц. бр. 5167, 2067/1 и 5159/12 и наставља међом кат. парц. бр. 5167 и 2067/1 у дужини од 126 m где мења правац у западни и сече кат. парц. бр. 2067/1 у правцу полигонске тачке 3569. Пратећи полигонски влак у правцу запада наставља ка полигонској тачки 3568, затим ка 3567, 3644 до полигонске тачке 3645 секући тако кат. парц. бр. 2067/1, 2067/2, 2067/3 и 2067/4. Од полигонске тачке 3645 секући кат. парц. бр. 2067/4 у правцу југозапада излази на тромеђу кат. парц. бр. 2067/4, 2067/5 и 5159/7 одакле наставља јужном, а затим западном страном кат. парц. бр. 2067/5 до почетне тачке.

1.12. Локалитет „Врањак”, површине 6,1 ha

Налази се на кат. парц. 2502/1 део КО Заовине.

Опис граница почиње на тромеђи кат. парц. бр. 2506, 2502/1 и 2508/2 одакле иде источно међом 2508/2 и 2502/1 и наставља границом 6559/1 и 2502/1 до полигонске тачке 1109. Од полигонске тачке 1109 иде јужно ка полигометријској тачки 3393 секући кат. парц. бр. 2502/1, затим мења правац у југозападни ка полигонској тачки 1509 и пратећи полигонски влак иде до тачке 1508, а затим до 1507 која се налази на међи кат. парц. бр. 2503. Наставља западно, секући кат. парц. бр. 2502/1 ка полигонској тачки 2397 која се налази на међи 2506 и 2502/1 и мења правац у северни пратећи међу између 2506 и 2502/1 до почетне тачке.

1.13. Локалитет „Студенац”, површине 2,74 ha

Налази се на кат. парц. бр. 651/2 КО Заовине.

Границу овог локалитета чини граница кат. парц. бр. 651/2.

1.14. Локалитет „Кањон Склопови”, површине 111,79 ha

Налази се у КО Заовине.

Опис граница почиње од међе кат. парц. бр. 6415 и 6416 КО Заовине на самој граници КО Мокра Гора и КО Заовине. Крећући се северозападно до кат. парц. бр. 6364 одакле креће ка северу границом кат. парц. бр. 6364 и 6365 са једне и кат. парц. бр. 6397 до тромеђе кат. парц. бр. 6397, 6365 и 6375 где сече ову кат. парц. бр. 6397 до тромеђе кат. парц. бр. 6397, 6389 и 6391 одакле наставља према истоку границом кат. парц. бр. 6391 и 6392 са једне и 6397 са друге стране, па даље на север границом кат. парц. бр. 6392 и 6383 до међе ове две кат. парц. са кат. парц. бр. 6402/1. Одатле граница наставља према северу секући кат. парц. бр. 6402/1, 6402/6, 5604, 5600 и 5607/1 скреће на југ секући кат. парц. бр. 6584/1, 5603/3, 6408/3, 6408/2, 6408/1, 6410/1, 6410/2, 6410/3 и 6418, све до полигонске тачке 2243 на граници кат. парц. бр. 6418 и 6417 одакле наставља према југу границом те две кат. парц. до тромеђе кат. парц. бр. 6418, 6417 и 6415 одакле пресеца кат. парц. бр. 6415 све до најсеверније тачке кат. парц. бр. 6412 одакле наставља према југу границом кат. парц. бр. 6412, 6414, 6416 и 6415 до почетне тачке.

1.15. Локалитет „Алушка планина”, површине 98,32 ha

Локалитет „Алушка планина” налази се у КО Растиште и обухвата кат. парц. бр. 1564 део, 3857 и 3858.

По шумској подели налази се у ГЈ Тара и то одсеке 1/а, 2/а, 3/а део, 4/а, 5/б, 7/а.

Опис граница почиње из полигоналне тачке 619 одакле креће ка југу границом кат. парц. бр. 3839/3, 3839/4, 3832/3 и 3832/2 одакле наставља ка југу пресецајући кат. парц. бр. 1564. до кат. парц. бр. 3853/6 одакле наставља ка југу границом кат. парц. бр. 3853/6, 3853/5, 3853/4, 3853/3, 3853/1, 3853/2, 3856/1, 3856/2, 3946, 3945, 3944, 3942 и кат. парц. бр. 1564, 3858 и 3857 до тромеђе кат. парц. бр. 3857, 3942 и 3939 одакле граница скреће ка југозападу границом кат. парц. бр. 3939, 3923 и 3857 до тромеђе кат. парц. бр. 3857, 3924 и 3922. Одавде граница поново креће ка северозападу границом кат. парц. бр. 3922, 3859, 3861/1, 3863 и кат. парц. бр. 3857, 3858 и 1564 одакле поново пресеца кат. парц. бр. 1564 настављајући ка северозападу, до границе са кат. парц. бр. 3822 одакле наставља ка северу границом кат. парц. бр. 3822, 3823/4, 3823/3, 3823/2, 3823/1, 3824, 3825/2, 3825/1, 3825/3, 38263827/1, 3827/2, 1620, 1619, 1618, 1616/10 и 1564 одакле скреће право ка североистоку, а затим нагло поново ка југу секући поново кат. парц. бр. 1564 до кат. парц. бр. 3837/3, тј. почетка описа границе овог локалитета.

1.16. Локалитет „Пушине”, површине 1,64 ha

Локалитет „Пушине” налази се у КО Солотуша кат. парц. бр. 4140/1 део, 4140/47 и 4140/31 део.

По шумској подели налази се у „Мелиоративно заштитне шуме – Рача” и то део одсека 9/б (део).

Опис граница почиње на самом југу овог локалитета, тј. међи кат. парц. бр. 4140/31, 4631, 4630 и 4643 одакле креће у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 4631 и 4140/31 одакле мења смер ка северу пресецајући кат. парц. бр. 4140/31, а затим ка истоку пресецајући кат. парц. бр. 4140/1 до границе са кат. парц. бр. 4140/29 одакле наставља ка југозападу границом кат. парц. бр. 4140/29, 4630 и кат. парц. бр. 4140/1 и 4140/47 до почетне тачке описа границе овог локалитета, тј. међи кат. парц. бр. 4140/31, 4631, 4630 и 4643.

1.17. Локалитет „Кремићи”, површине 8,07 ha

Налази се у КО Растиште кат. парц. бр. 3484 део.

Обухвата шумска одељења ГЈ „Црни Врх” и то део одсека 107/а, 108/а, 109/а и 110/а.

Чине га две целине. Границу мање целине одређују тачке које пресецају кат. парц. бр. 3484. Границу веће целине одређују тачке које пресецају кат. парц. бр. 348.

1.3.3. Површине са режимом заштите II степена

Укупна површина са режимом заштите II степена износи 8.514,39 ha, односно 34,07% од укупне површине НП „Тара”.

2.1. Предеона целина „Јагоштица”, површине 1.295,21 ha

Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Црни врх” и то: 88, 89, 90, 91 и ГЈ „Звезда” 21/а, 22/а, 22/б, 22/1, 22/2, 23/а, 23/б, 23/ц, 23/1, 24 (а, б, ц, е, ф, г, х, 1, 2), 29 (а, б, ц, д, е, ф, г)

Граница овог локалитета је утврђена са запада и севера локалитетима I степена заштите „Кањон Бруснице” и „Звезда”, тј. кат. парц. бр. 1031, 2335, 5 и 1 које улазе у ове локалитете, са истока локалитетом II степена заштите „Звезда II”, тј. кат. парц. бр. 1683 КО Јагоштица и границом КО Растиште и кат. парц. бр. 2812 делом по граници одакле наставља према југу границом КО Јагоштица и КО Растиште, одакле прати границу локалитета II степена заштите „Црни Врх” до границе са локалитетом I степена заштите „Кањон Бруснице”. Са унутрашње стране граница почиње од најсеверније тачке кат. парц. бр. 394 и одређена је спољном границом кат. парц. бр. 244, 407, 409, 411, 414, 413, 418, 421, 426, 430, 429, 428, 633, 634, 637, 350, 349, 347, 346, 339, 330, 329, 321, 297, 296, 295, 294, 292, 289, 286, 285, 284, 283, 279, 275, 271, 268, 265, 262, 261, 260, 142, 141, 139, 138, 137, 136, 722, 861, 860, 742, 743, 744, 746, 749, 750, 751, 752/1, 739, 737, 732, 736, 734, 785, 796, 795, 794, 792, 793, 1278, 1294, 1296, 1560, 1558, 1562, 1565, 1571, 1574, 1609, 1577, 1622, 1639, 1624, 1625, 1626, 1627, 1826, 1828, 1553, 1552, 1551, 1550, 1548, 1547, 1543, 1840, 1534 и 2446, па на траг на север кат. парц. бр. 1526, 1525, 2447, 1495, 1494/2, 1493/2, 1493/1, 1498, 1503, 1041, 1042, 1043, 1047, 1048, 1049, 1051, 1055,

1056, 1063, 1064, 1074, 1082, 1088, 1090, 1142, 1143, 1145, 1155, 1163, 1160, 1159, 1158, 1220, 1219, 1216, 1214, 1199, 1169, 1170, 1173, 1174, 1175, 1006, 1005, 1002, 1001, 1003, 1010, 1021, 1020, 1017, 1016, 967, 965, 966, 956/1, 956/2, 950, 951, 952, 936, 920, 919, 918, 906, 905, 907, 908, 910, 911, 913, 567, 566, 565, 561, 553, 551, 530, 529, 459, 457, 461, 465, 470, 471, 472, 474, 309, 307, 506, 505, 483, 485, 496, 400, 401, 394 и 395 до почетне тачке описа унутрашње границе.

2.2. Предеона целина „Звезда II”, површине 599,94 ha

Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Звезда” и то: 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 и 52.

По катастарској подели налази се у КО Јагоштица кат. парц. бр. 1 део, 1964, 1966, 1683, 1970, 2450 део и 2458, у КО Растиште кат. парц. бр. 371 део, 394 део, 2680 део, 2705/1, 2705/2, 2706/1, 2706/2, 2681/1, 2681/2, 2679, 2676, 2677 и 2678.

Граница је одређена на северу границом локалитета I степена заштите „Звезда” са истока границом локалитета II степена заштите „Звезда-Божурна” и то спољном границом кат. парц. бр. 394 КО Растиште ка југу па затим ка западу границом кат. парц. бр. 2681/2 и 2706/2 до границе КО Растиште и КО Јагоштица. Одавде креће границом тих општина на север до међе са кат. парц. бр. 1970 КО Јагоштица одакле креће ка северозападу границом те и кат. парц. бр. 1683, 1966 и 1964, па опет кат. парц. бр. 1683 и 1 до међе тачке 189 и границе са локалитетом I степена заштите „Кањон Брунице” одакле наставља овом границом на североисток до границе КО Јагоштица и КО Растиште.

2.3. Предеона целина „Звезда-Божурна”, површине 237,05 ha

Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Звезда” и то одсек 3/1.

Граница овог локалитета почиње од границе КО Јагоштица и КО Растиште, тј. мејне тачке 6 одакле прати ову границу на северозапад све до међе са кат. парц. бр. 371 КО Растиште. Одавде прати границу са овом кат. парц. до границе са локалитетом I степена заштите „Звезда”. Одавде наставља ка истоку границом овог локалитета, тј. кат. парц. бр. 1/1 до границе другим локалитетом I степена заштите „Клисура Дрвенте” одакле наставља на југ том границом, тј. кат. парц. бр. 1/1, 684 па опет 1/1 до међе са кат. парц. бр. 918 одакле наставља ка југу путем кат. парц. бр. 4418, а затим спољном границом кат. парц. бр. 721, 753, 759 и 760 па на северозапад кат. парц. бр. 760, 761 и 762, опет 761, 717, 716, 714 и 707 одакле наставља у правцу југозапада спољном границом кат. парц. бр. 707, 608, 609, 611, 613, 620/1, 578 и 579, одакле наставља ка западу кат. парц. бр. 571, 575, 641, 642, 411, 428, 420 и 421 до границе са локалитетом II степена заштите „Звезда II” и мејне тачке 141 одакле наставља границом ова два локалитета ка северу све до границе КО Јагоштица и КО Растиште и почетне тачке, тј. мејне тачке 6.

2.4. Предеона целина „Рачанска Шљивовица II”, површине 75,89 ha

Обухвата одељења 155, 157, 158 и 162 ГЈ Тара.

По катастарској подели налази се у КО Рача кат. парц. бр. 1830/1 део.

Граница почиње од најсеверније тачке овог локалитета, одакле прати пут кат. парц. бр. 1997 са једне и спољну границу кат. парц. бр. 1830/1 са друге стране ка југу, одакле мења правац ка југоистоку пресецајући кат. парц. бр. 1830/1, па натраг све до почетне тачке описа границе овог локалитета.

Са унутрашње стране граница овог локалитета је одређена границом локалитета I степена заштите „Рачанска Шљивовица”.

2.5. Предеона целина „Борово брдо – Настијење”, површине 193,95 ha

Обухвата одељења следећих ГЈ, и то: 1) ГЈ „Калуђерске баре”: 14/1, 14/а део, 15, 16, 17/а, 17/б, 17/ц део, 17/1, 18/а, 19/а, 20/а, 20/ц, 21/а, 22/1, 22/2, 22/3, 22/4, 22/а; и 2) ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме-Рача”: 15/3, 15/а, 15/б, 16/а, 16/б, 17/ц део.

Граница овог локалитета почиње на најјужнијој тачки овог локалитета, тј. граници КО Мала Река и КО Рача, међи кат. парц. бр. 2030 река Рача и кат. парц. бр. 1734 КО Рача.

Одавде граница прати реку Рачу на северозапад границом ових двеју КО одакле граница креће прво према северу, а затим према истоку пресецајући кат. парц. бр. 1543 КО Мала Река до границе са кат. парц. бр. 1542 одакле наставља на северозапад границом кат. парц. бр. 1542 до међе са кат. парц. бр. 1495 одакле мења смер у правцу истока границом кат. парц. бр. 1495, 1499, 1500, 1511, 1512, 1540/1, 1540/2, 1540/3, 1542/1, 1541/2, 1541/3, 1544/1, 1544/3, 1444/2, 1447 и 1542, одакле мења смер ка југоистоку границом кат. парц. бр. 1443, 1442, 1435, 1430, 1429 и 1542 до спољне границе НП „Тара” даље настављајући истом и спољном границом кат. парц. бр. 1542 до пута 1980 па даље све до међе са кат. парц. бр. 1614, 1616 и 1617, одакле скреће на северозапад пратећи спољну границу кат. парц. бр. 1542, 1629 и 1628, па опет 1542 до међе са кат. парц. бр. 1672 одакле наставља спољном границом кат. парц. бр. 1542 ка западу до пута кат. парц. бр. 1996/2 који даље прати на север до кат. парц. бр. 1563 одваја се од пута ка североистоку пратећи и даље спољну границу кат. парц. бр. 1542 а затим се поново враћа на пут ка западу који прати све до кат. парц. бр. 1549 и даље ка западу спољном границом кат. парц. бр. 1542 све до почетне тачке описа границе овог локалитета, тј. границе КО Мала Река и Рача.

2.6. Предеона целина „Црвени поток II”, површине 86,25 ha

Обухвата одељења: 63, 65, 66, и 67/ц, 68/а, 68/б, 68/5, 69/а, ГЈ Тара и кат. парц. бр. 4/1 део, 5 део, 1139/1 део КО Коњска Река и кат. парц. бр. 1000 део, 1045 део, 875/1 део, 875/2 део, 875/4 и 875/8 КО Перућац.

Овај локалитет се састоји из 2 дела. Граница левог дела овог локалитета почиње од тромеђе кат. парц. бр. 1030/1, 1031 и 875 КО Перућац у правцу југоисток спољном границом кат. парц. бр. 875 пресеца пут 1935/2, наставља границом кат. парц. бр. 875/4 и 875/8 па скреће ка југозападу опет спољном границом кат. парц. бр. 875/4 пресецајући пут 975/2 код међе са кат. парц. бр. 538 одакле наставља на југ одакле пресеца кат. парц. бр. 538 у правцу југозапада до границе са КО Коњска Река одакле наставља ка југу пресецајући кат. парц. бр. 4/1 КО Коњска Река. Одавде граница наставља да сече кат. парц. бр. 4/1 ка западу па онда натраг ка северу до границе КО Коњска Река и Перућац одакле наставља у правцу североистока пресецајући кат. парц. бр. 87 до почетне међе са кат. парц. бр. 1025/13 одакле креће на југ границом кат. парц. бр. 1025/13 и 1025/4 до почетне тачке описа овог дела локалитета, тј. тромеђе кат. парц. бр. 1030/1, 1031 и 875.

Граница десног дела овог локалитета почиње од међе кат. парц. бр. 5, 34/1 и 35/3 КО Коњска Река у смеру ка југозападу границом кат. парц. бр. 5 и 32 до пута кат. парц. бр. 1139 мења смер ка северу уз пут и пресеца га у висини најјужнијег дела кат. парц. бр. 4/1. Одавде граница наставља уз пут кат. парц. бр. 1139 и 4/1, тј. границу локалитета I степена заштите „Црвени поток” све до границе са КО Перућац настављајући сада путем 1045, одакле скреће у правцу северозапада пресецајући кат. парц. бр. 875/1, до међе са кат. парц. бр. 875/3 одакле наставља на североисток спољном границом кат. парц. бр. 875/1 до међе кат. парц. бр. 875/1, 875/2 и 1045 одакле пресеца пут 1045 и кат. парц. бр. 1000 мењајући смер ка истоку до границе са кат. парц. бр. 1001/1 одакле наставља према југоистоку, одакле мења смер ка југу и пресеца кат. парц. бр. 1000 КО Перућац и кат. парц. бр. 5 КО Коњска Река, до границе са кат. парц. бр. 35/5. Одавде граница поново мења смер ка северу границом кат. парц. бр. 35/5, 35/1, 35/2, 36/1, 36/2, 36/3, 36/7, 36/4, 36/5 и 5 па опет на југ границом кат. парц. бр. 36/4, 36/3, 36/2, 36/6, 35/3 и 5 до почетне тачке описа границе овог локалитета, тј. међе кат. парц. бр. 5, 34/1 и 35/3.

2.7. Предеона целина „Горушице II”, површине 100,55 ha

Обухвата простор око истоименог резервата, односно обухвата одељења 27, 30/а, 31а, 31/б, 36/а, 37, 51/1, 51/а ГЈ Тара.

Припада КО Растиште кат. парц. бр. 1535/1, 3845, 3843, 3844, 3846/1, 3846/2 и 3846/3.

Граница овог локалитета почиње од међе кат. парц. бр. 3849 и 1535/1 КО Растиште, тј. границе КО Перућац и Растиште. Одавде

граница креће на североисток, исток па на југ пресецајући кат. парц. бр. 1535/1, до границе са кат. парц. бр. 3847/1 одакле наставља на југ границом кат. парц. бр. 3847/1, 3849 и 1535/1 до почетне тачке описа границе овог локалитета, тј. међе кат. парц. бр. 3849 и 1535/1 КО Раститште, тј. границе КО Перућац и Раститште. Унутрашња граница овог локалитета је одређена границом локалитета I степена заштите „Горушице”.

2.8. Предеона целина „Црни врх”, површине 2.669,13 ха

Обухвата целу ГЈ „Црни врх” са свим приватним енкалама, осим одељења и одсека (74/д, 88, 89, 90, 91, 99/а, 100/а, 104 и 105).

Граница овог локалитета почиње на тремеђи КО Раститште кат. парц. бр. 3991/2, КО Коњска Река кат. парц. бр. 1152/1 и КО Заовине кат. парц. бр. 4449, тј. ушћу реке Рзав и креће се ка југозападу границом шумских одсека 13/а, 12/а ГЈ Црни Врх, тј. границом кат. парц. бр. 86 КО Заовине и кат. парц. бр. 130, 136, 156/2, 156/1, 156/3, 157/1, 157/2, 157/3, 158/1 и делом пута кат. парц. бр. 6550 до међе са кат. парц. бр. 440/1 и даље наставља ка југу границом кат. парц. бр. 440/1 и 442, па опет 440/1 и кат. парц. бр. 86/1 до полигонске тачке 2316 одакле наставља на запад границом кат. парц. бр. 1457/2, 1457/7 и 86/1, а затим путем кат. парц. бр. 1457/1 пратећи га до раскрснице са другим путем и кат. парц. бр. 6580/1 одакле наставља тим путем ка северозападу до међе са кат. парц. бр. 483 одакле наставља границом кат. парц. бр. 483, 484/а, 484/2, 484/3 и 86/1 до пута кат. парц. бр. 496. Одавде граница локалитета наставља границом кат. парц. бр. 499, 503, 502, 506, 505 и 86/1 до међе са кат. парц. бр. 507 одакле наставља ка северозападу границом кат. парц. бр. 507 и 509 и кат. парц. бр. 86/1, 86/2 и 510 секући пут 508 до сеоског пута 6578 који даље прати све до мејне тачке 249 одакле креће ка западу границом кат. парц. бр. 511/3, 511/4, 543, 544, 545, 546, 547 и 651/9 и кат. парц. бр. 18 и 1 до пута кат. парц. бр. 6552 одакле наставља ка северозападу границе границом кат. парц. бр. 675, 674, 671, 670, 664, 663, 655/1 и 654 и кат. парц. бр. 1, 13, 1 и 14 све до државне границе одакле наставља истом и границом КО Заовине, КО Раститште и КО Јагошгица до полигонске тачке 703 где скреће прво на исток па на север пресецајући кат. парц. бр. 2339 КО Јагошгица полигонске тачке 66 одакле границом кат. парц. бр. 2347 и 2339 наставља ка истоку кат. парц. бр. 2403 и 2344 до полигонске тачке 60. Одавде граница креће ка југу границом кат. парц. бр. 2404, 2390/1, 2394, 2396, 2401/2, 2401/1 и 2344 до полигонске тачке 51 одакле наставља ка североистоку границом 2401, 2400, 2399, 2398, 2393, 2392, 2424 и 2344 до полигонске тачке 39 одакле граница наставља ка севером границом 2424, 2423/3, 2423/1 и 2423/2 до међе са кат. парц. бр. 2425 одакле наставља на југоисток границом кат. парц. бр. 2423/2 и 2425 до полигонске тачке 1093. Одавде граница креће ка североисток границом кат. парц. бр. 2425, 2426 и 2346 до мејне тачке 27 одакле граница креће на североисток границом кат. парц. бр. 2438/1, 2438/2, 2440 и 2346 до пута кат. парц. бр. 2461 и границе КО Јагошгица и КО Раститште одакле прати пут на север до полигонске тачке 1353. Одавде граница наставља пресецањем кат. парц. бр. 2812 КО Раститште до границе са кат. парц. бр. 2823 одакле граница наставља ка југоистоку границом кат. парц. бр. 2823, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2831, 2832, 2835, 2837, 2840, 2845, 2846, 2847, 2848/1, 2848/2, 4232, 4233, 4234, 4235, 4236, 4237, 4238/2, 4238/2, 4239/2, 4253/4, 4240, 4241, 4242, 4244, 4245, 4248, 4249, 4252, 4247, 4246, 4243, 4253/3, 4253/1, 4253/12, 4253/13, 443 и 4128/1 и кат. парц. бр. 2812 и 4239/1, па опет 281 одакле наставља пресецајући кат. парц. бр. 2812. Одавде граница наставља ка североистоку границом кат. парц. бр. 4128/5, 4128/7, 4128/8, 4128/9, 4128/14, 4128/16, 4128/18, 4128/25, 4128/21, 4128/23 и 4429 и кат. парц. бр. 2812 и 4128/15 па путем 4429, 4128/22 и 3484 све до пута и кат. парц. бр. 3219. Граница затим мења смер у југоисточни границом кат. парц. бр. 3183, 3189, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197, 3198, 3204/1, 3204/2, 3204/3, 3202, 3201 и 3484 све до другог пута кат. парц. бр. 4430 који прати све до међе са кат. парц. бр. 3485 одакле граница нагло скреће ка југу пратећи границу кат. парц. бр. 3485, 3486, 3487, 3488, 3489, 3495/1, 3495/2, 4113, 4114, 4121/2, 4121/1 и 4122 и кат. парц. бр. 3484 све до пута кат. парц. бр. 4437 који даље прати на југ пресецајући га у полигонској тачки 1633 и даље пратећи га све до раскрснице и полигонске тачке 1670 одакле пресеца кат. парц. бр. 3881 у правцу североистока. До међе са кат. парц. бр. 4046 одакле граница наставља на североисток границом кат. парц.

бр. 4046, 4045, 4042, 4043, 4041, 4020, 4022 и 3881 до раскрснице путева кат. парц. бр. 4436 и 4436 одакле наставља путем кат. парц. бр. 4433 ка северозападу, затим путем 4434 ка западу окружујући кат. парц. бр. 3880 и враћајући се на исток, пресецајући пут 4433 а затим се спуштајући ка југоистоку спољном границом кат. парц. бр. 3879 поново до пута 4433 где пресеца тај пут у полигонској тачки 1847 и мејној тачки 1 и затим наставља ка југоистоку спољном границом кат. парц. бр. 3989 све до границе КО Коњска река и КО Раститште одакле наставља границом те две општине ка југу до мејне тачке 5 па затим до полигонске тачке 720 а затим даље на југ границом кат. парц. бр. 127/3, 239, 1/1 и 231/1 до полигонске тачке 842 где скреће на северозапад пратећи границу кат. парц. бр. 231/1 и 268/1 до реке Рзав кат. парц. бр. 1/2 одакле иде узводно све до почетне тачке описа овог локалитета, тј. тремеђи КО Раститште кат. парц. бр. 3991/2, КО Коњска река кат. парц. бр. 1152/1 и КО Заовине кат. парц. бр. 4449.

2.9. Предеона целина „Глог”, површине 262,81 ха

Припада КО Заовине кат. парц. бр. 1956/1, 1966, 1971, 1975, 1977/2, 1979, 1995, 2033, 2036, 2046, 2047, 5175/2, 5176/1, 5188, 5194, 5225, 5231, 6585 део и 6560 део.

Почетна тачка описа границе овог локалитета је тремеђа кат. парц. бр. 2004, 2031 и 6582 (Јајачки поток). Одатле граница иде источно међом кат. парц. бр. 2031, 2033, 2048/2, 2051, 2053, 2055, 2060, 2061, 2062, 1995, 1980, 1979, 1978, 1976/6, 1976/5, 1976/4, 1976/3, 1976/7, 1956/3, 1956/2, 1956/1, 1955 и 1954/1 са десне стране и кат. парц. бр. 2004, 2052, 2054, 1997, 1996, 1994, 1981/1, 1981/2, 1934/1, 1935, 1936/1, 1936/2, 1937, 1946, 1948, 1949 и 1950 са леве стране. Наставља међом кат. парц. бр. 1955 и 1953, 1956/1 и 1953, 1954/2 и 1974 и 1952 и 1974 и излази на границу КО Мокра Гора и КО Заовине одакле се спушта југоисточно том границом до мејног камена бр. 20. Одатле граница иде северозападно међом кат. парц. бр. 5162, 5159/37, 5159/35 и 5186 са десне стране и кат. парц. бр. 5159/39, 5159/40, 5159/41, 5159/34 и 5185 са леве стране. На најзападнијој тачки кат. парц. бр. 5186, граница сече кат. парц. бр. 5185 у правцу северозапада, излазећи на тремеђу кат. парц. бр. 5185, 5184 и 5175. Граница наставља у правцу запада крећући се међом кат. парц. бр. 5175 и 6585 (поток Змајевац) са десне стране, и кат. парц. бр. 5184, 5183 и 5182, са леве стране. На тремеђи кат. парц. бр. 5174, 5182 и потока Змајевац (кат. парц. бр. 6585) мења правац у јужни и иде десном страном кат. парц. бр. 5174 и 5159/15 до најјужније тачке кат. парц. бр. 5159/15 где мења правац у северозападни пролазећи међом кат. парц. бр. 5159/15, 5159/14, 5159/13, 5159/12, 5159/11, 5159/10, 5159/9, 5159/8, 5159/7, 5159/6, 5159/5 са десне стране, и кат. парц. бр. 2095/3, 2095/2, 2095/1 и 2094 са леве стране. На тремеђи кат. парц. бр. 2094, 5159/5 и 5159/4 граница мења правац у северни и иде међом кат. парц. бр. 5159/5 и 5159/4, затим савија источно, међом кат. парц. бр. 5159/5 и 2068, 5159/6 и 2068, 2068 и 5159/7. Граница мења правац у северни на тремеђи кат. парц. бр. 5159/7, 2067/6 и 2068, крећући се међом кат. парц. бр. 2068 и 2067/6, затим сече поток Змајевац (кат. парц. бр. 6585) и пут кат. парц. бр. 6560 ка тремеђи кат. парц. бр. 2044, 2063 и пута кат. парц. бр. 6560. Даље се граница протеже десном страном пута кат. парц. бр. 6560, пролазећи поред кат. парц. бр. 2044 и 2043, где се одваја од пута (кат. парц. бр. 6560). У правцу запада наставља међом кат. парц. бр. 2132 и 2042/2, затим 2137 и 2040/1 и излази на десну страну Јајачког потока (кат. парц. бр. 6582) и пратећи га пролази поред кат. парц. бр. 2038, 2039, 2037, 2033, 2032 и 2031, где долази до почетне тачке.

2.10. „Јањач”, површине 293,88 ха

Почетна тачка описа граница овог локалитета је мејна тачка бр. 44 на државној граници.

Граница се протеже од почетне тачке јужно пратећи државну границу пролазећи поред кат. парц. бр. 654, 655/1, 655/2, 656, 657, 658, 659, 668, 677, 678, 679, 681, 682, 693/2, 694/1, 694/2, 695 и 811. Граница мења правац у источни и иде јужном страном кат. парц. бр. 811 пролазећи поред кат. парц. бр. 3802, 3805, 3804 и 3803, а затим скреће у правцу североистока пролазећи међом пута кат. парц. бр. 6554 и кат. парц. бр. 811, где пратећи кат. парц. бр. 811, мења правац у северни. Даље граница пролази међом пута кат. парц. бр. 6553 и кат. парц. бр. 811 у правцу северозапада до

кат. парц. бр. 810 где наставља међом кат. парц. бр. 811, 770, 768, 769, 747 и 746, са једне и 810, 807, 803, 802, 801, 776, 774, 767, 766, 755 и 748 са друге стране до тромеђе кат. парц. бр. 6552, 748 и 746 где сече кат. парц. бр. 6552 до најјужније тачке кат. парц. бр. 633 одакле наставља према северу уз сеоски пут кат. парц. бр. 6552 и 632 са једне и кат. парц. бр. 633 са друге стране до тромеђе кат. парц. бр. 633, 632 и 631 одакле поново креће ка југоистоку пратећи границу кат. парц. бр. 631, 630 и 629 опет излази на сеоски пут 6552 пратећи га прво на југоисток а затим на североисток све до кат. парц. бр. 527. Одатле граница наставља према северу међом кат. парц. бр. 526 и 527 и избија на сеоски пут 6551 одакле наставља на север све до кат. парц. бр. 519 одакле нагло пресеца пут и кат. парц. бр. 6551 и долази до најзападније тачке кат. парц. бр. 504 настављајући ка североистоку пратећи границу кат. парц. бр. 505 и 506 до тромеђе кат. парц. бр. 505, 507 и 86/2 одакле мења правац и креће ка северозападу границом кат. парц. бр. 507 и 86/2 пресецајући сеоски пут 508 и настављајући у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 509 и 510 излазећи поново на пут 6551 и пратећи га а затим у наставку кат. парц. бр. 6578 у правцу запада све до мејне тачке 249. Одатле наставља према југозападу границом кат. парц. бр. 18 са једне и кат. парц. бр. 511/3, 511/4, 543, 545, 546 и 547 са друге стране, пресеца пут 6546 и даље кат. парц. бр. 651/9 до тромеђе кат. парц. бр. 18, 651/9 и 675 одакле наставља у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 18, 13 и 14 са једне и кат. парц. бр. 675, 674, 671, 664, 663, 655/1 и 654 до мејне тачке 44 и државне границе. тј. почетне тачке описа.

Унутрашња граница овог локалитета подразумева изузимање кат. парц. бр. 651/2 која је уједно и локалитет I степена заштите под називом „Студенац”.

2.11. „Поповића поток (Тренице)”, површине 33,62 ha

Овај локалитет састоји се из два одвојена локалитета уз Поповића поток.

Локалитет „Поповића поток” (леви део) обухвата површину од 11,63 ha. Овај локалитет налази се у доњем току Поповића потока у непосредној близини засеока Поповићи и обухвата кат. парц. бр. 4676 део, 4677 део, 4678, 4679, 5157/6, 5157/8, 5157/9, 5157/10, 5157/11, 5157/12 и 6561 део КО Заовине.

Граница овог локалитета почиње од тромеђе кат. парц. бр. 2094, 5157/6 и 5157/19. Граница иде јужно, међом кат. парц. бр. 5157/6, 5157/19, 5157/6 и 5157/16 до тромеђе кат. парц. бр. 5157/6, 5157/16 и 5148/1. Ту мења правац у западни и наставља северним делом кат. парц. бр. 5148/1 и 5147 са леве стране и кат. парц. бр. 5157/6, 5157/8, 5157/9, 5157/10, 5157/11 и 5157/12 са десне стране, до пута кат. парц. бр. 6561 и прати десну страну тог пута до најсеверније тачке кат. парц. бр. 5157/12 где у правцу севера, најкраћим путем, пресеца пут кат. парц. бр. 6561 и излази на тромеђу кат. парц. бр. 4672, 4676 и пута кат. парц. бр. 6561. Даље прати међу кат. парц. бр. 4676 са десне стране и кат. парц. бр. 4672, 4675/1 и 4675/2 са леве стране, до најисточније тачке кат. парц. бр. 4675/2. На том месту сече кат. парц. бр. 4676 и 4677 у правцу североистока најкраћим путем по преломним тачкама кат. парц. и излази на леву страну пута кат. парц. бр. 6561 преко пута тромеђе пута кат. парц. бр. 6561, 2101 и 2100. Прати пут кат. парц. бр. 6561 у правцу југоистока пролазећи поред кат. парц. бр. 4677 и 4679 до тромеђе кат. парц. бр. 4679 и 4678 и пута кат. парц. бр. 6561, где сече пут у правцу истока крећући се јужним делом међе кат. парц. бр. 2094 и пролази поред кат. парц. бр. 5157/9, 5157/8 и 5157/6 све до почетне тачке описа.

Локалитет „Тренице” (десни део) обухвата површину од 21,99 ha и налази се на левој обали а у горњем току Поповића потока, који се улива у Спаића језеро и јужно од коте 1142 m. Овај локалитет обухвата кат. парц. бр. 5148/1, 5149/1, 5149/2, 5150/1, 5152, 5153, 5157/2, 5157/5, 5157/15, 5157/16 део и 5157/20 КО Заовине.

Опис границе овог локалитета почиње на тромеђи кат. парц. бр. 2095/1, 5157/2 и 5157/19.

Граница иде у правцу истока, међом кат. парц. бр. 2095/1 и 2095/2, са десне стране, и кат. парц. бр. 5157/2, 5157/16, 5157/15, 5157/5 и 5157/20, са леве стране до тромеђе кат. парц. бр. 5157/20, 2095/2 и 5157/3 где наставља јужно међом кат. парц. бр. 5157/20 и 5157/3, затим кат. парц. бр. 5157/20 и 5157/18, 5157/15 и 5157/18. Потом скреће западно, јужном страном кат. парц. бр. 5157/15

крећући се међом у дужини од 378 m где у правцу југозапада сече кат. парц. бр. 5148/1 ка најсевернијој тачки кат. парц. бр. 5153. Наставља јужно међом кат. парц. бр. 5153, 5152 и 5150/1 са леве стране, и кат. парц. бр. 5148/1, 5154, 5151 и 5150/2 са десне стране. Мења правац у северозападни и иде међом кат. парц. бр. 5145 и 5148/1 до тромеђе кат. парц. бр. 5148/1, 5148/4 и 5145. На том месту сече кат. парц. бр. 5148/1 у правцу североистока, у дужини од 122 метра, ка преломној тачки на међи кат. парц. бр. 5148/1 и 5157/16, десно од полигонске тачке 1744. У истом правцу сече и кат. парц. бр. 5157/16 ка тромеђи кат. парц. бр. 5157/16, 5157/7 и 5157/19 и прати кат. парц. бр. 5157/19 до почетне тачке.

2.12. „Врањак”, површине 165,16 ha

Граница почиње од међе четири кат. парц. бр. 2506, 2587, 2586 и 2588 и креће према североистоку границом кат. парц. бр. 2588, 2508/3 и 2506 све до полигонске тачке 2397 одакле пресеца кат. парц. бр. 2506 по полигонским тачкама 1507, 1508, 1509 и 3393 до полигонске тачке 1109 и реке Рзав кат. парц. бр. 6559/1 одакле скреће према југу пратећи реку до кат. парц. бр. 4649 а затим наставља према југозападу границом кат. парц. бр. 4649, 4635/1, 4634 и путева 4648/9, 4635/2, 4636 до међе кат. парц. бр. 4633, 4634 и 4636 одакле наставља ка западу пратећи границу кат. парц. бр. 4633, 4631, 4624, 4623, 4622/3, 4617, 4616, 4612 и 4610 и кат. парц. бр. 4634 и 4611 одакле скреће поново на југ границом кат. парц. бр. 4610, 4609 и 4634 до сеоског пута кат. парц. бр. 6569 који пресеца на раскрсници са путем кат. парц. бр. 6568 даље пратећи њега до међе кат. парц. бр. 4568, 4578 и 6569 одакле се одваја према југу границом кат. парц. бр. 4568 и 4578, 4577 и 4576 до границе са кат. парц. бр. 4566/1. Одавде граница креће на североисток границом кат. парц. бр. 4576, 4580, 4581, 4583 и 4584 и кат. парц. бр. 4566/1 и 4564 до сеоског пута 6569 којима наставља истоку све до кат. парц. бр. 4563 где се одваја и границом те катастарске парцеле и кат. парц. бр. 4561 и 4564 долази до пута кат. парц. бр. 4636 одакле наставља ка југу пратећи овај пут све до међе са кат. парц. бр. 4565 и 4550 где се одваја и прати границу те две кат. парц. до следећег пута кат. парц. бр. 6586/2 одакле наставља тим путем на запад до међе са кат. парц. бр. 4567/1 где се поново одваја од пута у смеру северозапада пратећи границу те кат. парц. и кат. парц. бр. 4566/1, 4568 и 4569 до тромеђе те и кат. парц. бр. 4567/1, затим прати кратко пут 6568/1 а онда нагло скреће ка северозападу границом кат. парц. бр. 4571, 4419, 4409, 4410, 4411, и 4412 и кат. парц. бр. 4570, 4421, 4418 и 4413 при томе пресецајући пут кат. парц. бр. 6568 све до пута 4399. Одавде граница наставља путем кат. парц. бр. 4399 на север до раскрснице и границе са другим путем кат. парц. бр. 6569 који пресеца и прати даље све до међе са кат. парц. бр. 4602 одакле наставља на север границом кат. парц. бр. 4602, 4601, 4599, 4595, 4594 и 4592/2 и кат. парц. бр. 4585, 4591/1, 4591/2 и 4592/1 до дела сеоског пута кат. парц. бр. 2609 који прати прво на југ а затим на север до међе са кат. парц. бр. 2605/1 и 2603. Граница се затим одваја на север границом кат. парц. бр. 2605/1 и 2607/3 и кат. парц. бр. 2603, 2602 и 2605/3 до сеоског пута кат. парц. бр. 2597 одакле наставља пратећи руб пута ка југоистоку до границе са кат. парц. бр. 2506 и међе четири кат. парц. бр. 2506, 2587, 2586 и 2588 која је уједно и почетна тачка описа границе овог локалитета.

2.13. „Данићи”, површине 18,4 ha

Границу енклаве на југу чине одсеци 2/а, 2/д, 3/а, ГЈ „Звезда”, а на северу обала Дрине (Перућачког језера).

Граница овог локалитета почиње од његове најзападније тачке тј. међе кат. парц. бр. 1/1 и кат. парц. бр. 292/1 одакле прати обалу према истоку и спољну границу кат. парц. бр. 292/1, 6/1, 7/1, 10, 14/1, 18/1, 65/1, 68/1, 70/1, 77/1, 79/1, 86/1, 90/1, 99, 101/1, 102/1, 107/1, 111/1, 113/1 и 255/1. Одавде граница нагло скреће у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 255/1, 256, 259, 263, 264, 267, 268, 270, 276, 280, 281, 285, 286, 289 и 292/1 и кат. парц. бр. 1/1 до почетне тачке описа овог локалитета.

2.14. „Бели Рзав – Заовине”, површине 395,74 ha

Граница овог локалитета почиње од међе кат. парц. бр. 6364 и 6397 обилазећи локалитет I степена заштите „Кањон Склопови”.

Граница креће ка северу границом кат. парц. бр. 6364 и 6365 са једне и кат. парц. бр. 6397 до тромеђе кат. парц. бр. 6397, 6365 и 6375 где сече ову кат. парц. бр. 6397, до тромеђе кат. парц. бр. 6397, 6389 и 6391 одакле наставља према истоку границом кат. парц. бр. 6391 и 6392 са једне и 6397 са друге стране па даље на север границом кат. парц. бр. 6392 и 6383 до међе ове две кат. парц. са кат. парц. бр. 6402/1. Одатле граница наставља према северу секући кат. парц. бр. 6402/1, 6402/6, 5604, 5600 и 5607/1, скреће на југ секући кат. парц. бр. 6584/1, 5603/3, 6408/3, 6408/2, 6408/1, 6410/1, 6410/2, 6410/3 и 6418, на граници кат. парц. бр. 6418 и 6417 одакле наставља према југу границом те две кат. парц. до тромеђе кат. парц. бр. 6418, 6417 и 6415 одакле пресеца кат. парц. бр. 6415 све до најсеверније тачке кат. парц. бр. 6412 одакле наставља према југу границом кат. парц. бр. 6412, 6414, 6416 и 6415 до границе КО Заовине и КО Мокра Гора. Одавде граница скреће ка североистоку границом ове две општине и спољном границом кат. парц. бр. 6415 и 6417 до међе кат. парц. бр. 6417 и 6501/1 одакле наставља ка северу границом те две кат. парц. пресецајући кат. парц. бр. 6501/1 и даље наставља на север границом кат. парц. бр. 6490, 6491, 6489, 6488, 6482 и 6484 са једне и кат. парц. бр. 6501/1 са друге стране. Потом граница иде границом кат. парц. бр. 6482 и 6501/6 до сеоског пута кат. парц. бр. 6457 и наставља пратећи га све до границе са кат. парц. бр. 6453. Одавде граница наставља ка северу границом кат. парц. бр. 6453 и кат. парц. бр. 5597 до сеоског пута кат. парц. бр. 6452 који даље прати пресецајући други пут кат. парц. бр. 6574 и даље пратећи овај пут а затим и 6573 до тромеђе ове и кат. парц. бр. 5555 и 5551. Граница овог локалитета затим скреће ка југозападу границом кат. парц. бр. 5551 и 5553 и кат. парц. бр. 5555 и 5554, а затим скреће према северозападу границом кат. парц. бр. 5542/2, 5542/1 и 5540 и кат. парц. бр. 5553, 5546, 5546 и 5535 одакле наставља на запад границом кат. парц. бр. 5540, 5539, 5538 и 5537 и кат. парц. бр. 5535 и 5536 и даље пресецајући пут кат. парц. бр. 6584/1 наставља границом кат. парц. бр. 5666 и 5665 са једне и кат. парц. бр. 5664 са друге стране све до пута кат. парц. бр. 6572. Одавде граница мења правац ка југу уз пут а затим од међе кат. парц. бр. 5664 и 5661 креће границом ове две кат. парц. и кат. парц. бр. 5656/1 до међе са кат. парц. бр. 5657/2 одакле поново мења смер према истоку границом кат. парц. бр. 5656/1 и 5659/1 и кат. парц. бр. 5657/2 и 5656/2 до тромеђе кат. парц. бр. 5659/2, 5656/2 и 5655 мењајући смер и настављајући према југозападу, пресецајући пут кат. парц. бр. 5640 границом кат. парц. бр. 5656/2, 5653, 5633, 5634, 5631, 5629, 5623, 5616 и 5609 са једне и кат. парц. бр. 5659/1, 5655, 5638, 5639, 5636, 5635, 5630, 5621/3, 5621/2, 5621/1, 5622, 5619, 5618 и 5607/2 са друге страни све до пута кат. парц. бр. 6576. Одавде граница креће ка југу путем кат. парц. бр. 6576 и даље пратећи границу између кат. парц. бр. 5897/1, 6320, 6318, 6299, 6306, 6283 и 6279 и кат. парц. бр. 6398, 6399, 6400/1, 6327, 6326, 6321, 6317, 6316/2, 6316/1, 6311, 6307 и 6282 до тромеђе кат. парц. бр. 6279, 6282 и 6283. Одавде граница креће ка југу границом кат. парц. бр. 6279, 6280, 6274, 6270, 6271, 6309/3, 6254/1, 6309/1, 6255, 6250, 6571, 6242, 6241, 6240, 6239, 6238, 6237, 6236 и 6577 са једне и кат. парц. бр. 6282, 6281, 6273, 6272, 6310, 6254/2, 6308, 6254/3, 6249, 6248 и 6358 до међе кат. парц. бр. 6358, 6516 и 6577. Одавде граница пресеца кат. парц. бр. 6577 и скреће ка западу границом кат. парц. бр. 6215 и 6210/1 и кат. парц. бр. 6220, 6214 и 6210/2 пресецајући пут кат. парц. бр. 6231 и наставља ка северозападу границом кат. парц. бр. 6231 и 6203 са једне и кат. парц. бр. 6211/1, 6211/2, 6205 и 6204/1 са друге стране до границе КО Заовине која је уједно и државна граница. Одавде граница прати границу КО Заовине и државну границу према југоистоку све до најјужније тачке кат. парц. бр. 6540 и овог локалитета, а уједно и најјужније тачке самог НП „Тара”. Одавде граница се враћа ка североистоку границом КО Заовине и КО Мокра Гора до почетне тачке и међе кат. парц. бр. 6364 и 6397.

2.15. „Солотуша”, површине 240,14 ха

Обухвата одељења у ГЈ „Калуђерске Баре”: 23/а, 24/а, 24/б и у ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача”: 9/а, 9/б, 9/ц, 9/д, 10/а, 10/б, 10/ц.

Граница овог локалитета креће од тромеђе КО Солотуша, КО Биоска и КО Кремна и креће у правцу запада пратећи границу КО Солотуша и КО Кремна што је уједно и граница града Ужица и општине Бајина Башта све до кат. парц. бр. 4875/2 где се граница

одваја од граница општина и иде границом кат. парц. бр. 4875/1 и 4140/1 са једне и кат. парц. бр. 4875/2 и 4140/75 са друге стране настављајући ка северозападу поново границом КО Солотуша и КО Кремна и путем кат. парц. бр. 4925 све до тромеђе кат. парц. бр. 4925, 4140/160 и 4140/1. Одавде граница прво наставља према северу границом кат. парц. бр. 4140/160, 4140/89, 4140/159 и 4140/18 са једне и кат. парц. бр. 4140/1 са друге стране, а затим према југозападу границом између кат. парц. бр. 4140/18, 4140/17, 4140/142, 4140/102, 4140/49, 4140/68 и 4140/1, одакле сече кат. парц. бр. 4140/1 и међе са кат. парц. бр. 4161 и 4162 одакле граница наставља према североистоку границом кат. парц. бр. 4162, 4163, 4173, 4172, 4184 и 4230/1 све до тромеђе кат. парц. бр. 4230/1, 4184 и 4209 одакле поново мења правац и иде у правцу југоистока границом кат. парц. бр. 4230/1, 4230/2, 4140/1 и 4428 са једне и кат. парц. бр. 4209, 4215, 4228, 4229, 4226, 4225, 4222, 4221, 4218, 4219/6, 4232, 4244/2, 4246, 4249, 4250, 4254, 4255, 4323, 4324, 4325/1, 4325/3, 4326, 4429/1 и 4427 са друге стране. Граница скреће у правцу североистока секући кат. парц. бр. 4429/1 до кат. парц. бр. 4390/3 одакле наставља у правцу североистока границом кат. парц. бр. 4390/3, 4390/2, 4389, 4387 и 4429/1 до тромеђе кат. парц. бр. 4387, 4429/1 и 3767. Одатле граница креће у правцу истока границом кат. парц. бр. 3767, 3766, 3760, 4909, 4448/1, 4448/2, 4449, 4446, 4445/1 и 4444 и кат. парц. бр. 4429/1 и 4430 све до сеоског пута кат. парц. бр. 4443 одакле наставља путем у смеру југоисток до раскрснице са путем 4442, тј. крајње источне тачке локалитета а уједно и спољне границе НП „Тара”, а затим њиме до међе између кат. парц. бр. 4430 са једне стране и кат. парц. бр. 4437, 4431 и 4573 са друге стране и то правцем запад где долази до „Куле” на граду. Ту мења правац према југу, такође међом између кат. парц. бр. 4430 и 4573 где поново мења правац крећући се према западу међом кат. парц. бр. 4430 са једне стране, а са друге кат. парц. бр. 4576, 4582 и 4583. Затим поново мења правац крећући се према југу и то са десне стране кат. парц. бр. 4140/1, 4140/47 и 4140/31 а са леве кат. парц. бр. 4140/29 и 4630, затим са десне стране кат. парц. бр. 4631, а са леве стране кат. парц. бр. 4643 и 4640. Даље иде међом између, са десне стране, кат. парц. бр. 4140/88, а са леве стране кат. парц. бр. 4640, 4639 и 4636 где граница НП „Тара” долази до КО Биоска, града Ужица. Даље граница наставља границом између КО Солотуша и КО Биоска до тромеђе КО Биоска, Солотуша и Кремна, тј. границе општине Бајина Башта и града Ужица која је уједно и почетна тачка описа овог локалитета.

2.16. Предеона целина „Рача”, површине 244,197 ха

Обухвата шуме СПМ ГЈ „Рача”, и то одељења 21/а, 21/б, 21/ц, 21/д, 21/е, 21/ф, 22/а, 22/б, 22/ц, 22/д, 22/ф, 22/г, 22/х, 22/а, 23/б, 24/а, 24/б, 24/ц, 24/д, 24/е, 24/г, 25/а, 25/б, 26/2, 26/а, 26/б, 26/ц.

Граница почиње од моста преко реке Раче на југозападу овог локалитета, тј. међе кат. парц. бр. 1543/1 КО Мала Река и кат. парц. бр. 2000 КО Рача одакле прелази мост и креће у правцу североисток пратећи реку Рачу са једне и кат. парц. бр. 1706/2, 1706/1, 1705/1, 1705/2, 1691, 1690/1, 1682, 1681, 1637, 1636/2, 1636/1 и 1624 до кат. парц. бр. 1094 КО Рача одакле креће ка западу међом кат. парц. бр. 1094, 1623/2, 1623/3 и 1623/4 са једне и 1624, 1627/2, 1627/1 и 1627/3 са друге стране све до пута и кат. парц. бр. 1993 којим даље наставља у правцу североистока а затим границом пута 1986 све до крајње источне тачке кат. парц. бр. 1423/8 где пресеца пут и прати у смеру северозапад границом кат. парц. бр. 1423/8, 1423/9, 1423/10 и 1097/1 до тромеђе кат. парц. бр. 1423/10, 1423/13 и 1097/1 одакле наставља према северу границом кат. парц. бр. 1423/15, 1423/22, 1423/23, 1423/24 и 1097/1 до тромеђе кат. парц. бр. 1097/1, 1423/24 и 1401. Одатле иде правцем североисток међом између кат. парц. бр. 1401, 1402, 1395 и 1396 са једне и 1097/1 са друге стране. Скреће у правцу истока међом између кат. парц. бр. 1097/1 са једне стране и 1098 и 1099 са друге стране. Ту излази на сеоски пут број 1985 и сече га настављајући ка северу међом кат. парц. бр. 1091, 1090/5, 1090/4, 1090/3, 1090/1, 1067/1, 1065/3, 1065/2 и 1065/1 са једне стране и кат. парц. бр. 987/2 са друге стране све до сеоског пута кат. парц. бр. 1984 коју сече и даље наставља прво на севера затим на исток границом пута и кат. парц. бр. 987/2 све до кат. парц. бр. 988, затим међом између ње и кат. парц. бр. 987/2 и 989. Граница се даље наставља у правцу севера и то са једне стране је кат. парц. бр. 987/3, а са друге стране 989, 990, 980, 979, 981, 982 и 972 све до тромеђе кат. парц. бр. 972, 987/3 и

983. Одавде граница нагло скреће ка југозападу пратећи кат. парц. бр. 983, 2000, 984/2 са једне и 987/3 и 987/2 са друге стране до кат. парц. бр. 984/3 одакле креће на исток границом кат. парц. бр. 984/2 и 984/3 одакле граница креће према истоку пресецајући кат. парц. бр. 2000 КО Рача а затим и кат. парц. бр. 420/3 КО Мала Река одакле поново мења правац и креће на североисток границом кат. парц. бр. 420/3 и 420/2, са једне стране и 420/1 са друге до тремеђе кат. парц. бр. 420/1, 373/4 и 373/5. Одавде граница поново креће ка југоистоку границом кат. парц. бр. 373/5, 373/1 и 420/1 па излази на сеоски пут број 1980 и пресеца га на тремеђи кат. парц. бр. 373/1, 420/1 и 1980. Граница даље иде правцем југа обухватајући кат. парц. бр. 440 и 439 са једне стране и међом са кат. парц. бр. 441 све до тремеђе кат. парц. бр. 441, 439 и 447/1 где опет пресеца сеоски пут 1980 и наставља на југ границом пута све до границе са другим сеоским путем и кат. парц. бр. 1981 одакле наставља њиме даље ка југу све до кат. парц. бр. 628. Одатле граница нагло скреће ка западу међом кат. парц. бр. 420/1 са једне стране и кат. парц. бр. 628, 627, 425 и 424, до кат. парц. бр. 422 одакле поново креће према југу међом кат. парц. бр. 422 и 420 са једне и кат. парц. бр. 424, 423, 1227, 1228 и 1262 са друге стране где излази на сеоски пут број 1983. Прелази преко пута и даље у правцу југа све до краја поменутог пута који се завршава на граници између кат. парц. бр. 418, куда се наставља граница и кат. парц. бр. 1272, 1273 и 1274. Даље иде према југу границом кат. парц. бр. 1274 и 1451 где излази на пут број 1980 код тригонометра 255 КО Мала Река. Наставља према југу путем број 1993 до међе са путем 1994 одакле граница нагло скреће ка западу пратећи овај пут и кат. парц. бр. 1994 до кат. парц. бр. 1463. Овде граница поново мења смер у северозападни и иде границом кат. парц. бр. 1463, 1464, 1461, 1436, 1452/3, 1460, 1459/2, 1459/1, 1466, 1467, 1473 и 1475 са једне и кат. парц. бр. 1455, 1453, 1452/2, 1452/1, 418 и 1465 па опет 418 све до међе кат. парц. бр. 418, 1475, 414 и 1480/1 одакле скреће према југу границом кат. парц. бр. 1480/1, 1484/1 и 1488 и кат. парц. бр. 1475, 1479/1, 1479/2, 1478, 1485, 1486 и 1487 до пута кат. парц. бр. 1994 одакле наставља путем у правцу југозапада све до гробља и кат. парц. бр. 1492. Одавде граница скреће на југ границом кат. парц. бр. 1495 и кат. парц. бр. 1543/1 до тачке са координатама $Y = 7382426$ $X = 4864770$ одакле граница прави нагли заокрет и креће у правцу северозапада секући кат. парц. бр. 1543/1 и враћајући се на почетну тачку описа овог локалитета тј. међи кат. парц. бр. 1543/1 КО Мала Река и кат. парц. бр. 2000 КО Рача и мосту преко реке Раче.

2.17. Предеона целина „Клисура Дервенте и Дрине”, површине 1008,19 ha

Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ Мелиоративно заштитне шуме – Рача и то: 33, 34, 35, 36, 37, 38 (сем одсека 38/4) и, 39 (сем одсека 39/б, као и 40/б (изузев одсека 40/а и 40/ц), као и шумска одељења ГЈ Тара и то: одсеке 47/1, 47/б и 86/а.

Граница овог локалитета почиње од међе КО Бесеровина и КО Зауглине на истоку овог локалитета тј. од тремеђе кат. парц. бр. 935 и 936 КО Зауглине и кат. парц. бр. 1347 КО Бесеровина и креће на исток међом између кат. парц. бр. 935, 934, 933, 932, 931, 930 и 929/2 са северне стране и кат. парц. бр. 936, 927/3, 927/1, 927/2, 927/5, 927/6 и 927/7 са јужне стране. Затим се ломи иде правцем североисток, излази међом између кат. парц. бр. 929/2 и 928 и излази на сеоски пут који носи катастарски број 945. Даље наставља сеоским путем који се ломи правцем северозапад–југоисток, потом се ломи према западу, затим јужно до кат. парц. бр. 937/1 одакле скреће према југозападу границом кат. парц. бр. 937/1, 937/2 и 941/1 и кат. парц. бр. 927/1, 927/3 и 927/4 где излази поново на границу КО Бесеровина и Зауглине. Одавде граница наставља на запад границом ове две општине до кат. парц. бр. 1350/1 КО Бесеровани где се одваја од границе и наставља у смеру северозапада границом кат. парц. бр. 1349, 692/1, 699/2, 699/1, 700/2, 703, 1345/2, 1345/1, 1345/3, 728, 733, 734, 740/1, 741/2, 741/3, 741/4, 765/1 и 766/1 и кат. парц. бр. 1350/1, 1344, 1343, 1342, 1341, 740/2,

741/5, 1338/6, 1338/4, 767/2, 766/3 и 766/2, пресеца пут 766/7 и наставља границом кат. парц. бр. 771, 782 и 799 и кат. парц. бр. 770, 769, 784, 783 и 785, пресеца пут 785 и наставља у смеру северозапада границом кат. парц. бр. 804, 805, 810, 814, 813, 814 и 815/9 и кат. парц. бр. 1590, 797, 1591, 798/1, 1302, 811 и 812, пресеца пут 1584 и наставља границом кат. парц. бр. 1154/27, 1154/24, 1154/23, 1154/20, 1154/19, 1154/16, 1154/15, 1154/12, 1154/11, 1154/9, 1154/8 и 1154/1 и кат. парц. бр. 1155, 1156/1, 1157/1, 1154/28, 1158/2, 1159/2, 1159/6, 1159/7, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164/1 и 1164/2 све до границе КО Бесеровина и КО Перућац. Одавде граница наставља у правцу југозапада границом ове две општине до кат. парц. бр. 975 одакле се одваја од границе општина и иде у правцу југозапада границом кат. парц. бр. 650, 652/1, 652/2 и 653 и кат. парц. бр. 975, 974, 973, 984, 972, 992, 971, 970, 969, 965, 963/1, 963/2, 962/4, 957, 956/3, 956/2, 956/1, 955, 953/6 и 954 одакле скреће на југ секући кат. парц. бр. 946/1, 946/2 и 1047/одавде граница мења смер ка северу пресецајући кат. парц. бр. 874/1 до границе са кат. парц. бр. 892/2 и даље наставља према северу границом кат. парц. бр. 874/1 и кат. парц. бр. 892/2, 892/12 и 892/1 до најсеверније тачке кат. парц. бр. 892/8 одакле поново пресеца кат. парц. бр. 871/1 одакле наставља правцем северозапад границом кат. парц. бр. 873/1 и кат. парц. бр. 875/1 све до границе КО Растиште и КО Перућац. Одавде граница наставља у смеру северозапад границом кат. парц. бр. 1494/1, 1494/2, 1494/3, 1494/4, 1494/5, 1497, 1500, 1501, 1512/2, 1512/1, 1512/3, 1594/2, 1515/1, 1516, 1515/4, 1517, 1524/1, 1524/2, 1525/1, 1526/2, 1526/3, 1534/1, 1531, 1532, 1534/1, 1534/6, 1534/5, 1533/1, 1534/4, 1534/6, 1534/5, 1533/1 и 1534/4 и кат. парц. бр. 961/1, 961/13 и 961/12, и опет 961/1 а затим наставља у смеру запада и пресеца кат. парц. бр. 961/1. Одавде граница наставља у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 1007, 1006, 996, 995, 994 и кат. парц. бр. 961/1 одакле поново пресеца кат. парц. бр. 961/1 до пута кат. парц. бр. 4413 одакле пратећи пут и граници локалитета I степена заштите „Клисура Дервенте” креће на запад а затим ка југу све до тачке са координатама $Y = 7368579$ $X = 4868808$ где пресеца овај пут на запад све до кат. парц. бр. 1/1 тј. тачке са координатама $Y = 7368557$ $X = 4868805$ одакле се враћа другом страном пута прво на север па затим на северозапад пратећи граници локалитета I степена заштите „Клисура Дервенте” и кат. парц. бр. 1/1, а затим кат. парц. бр. 4445/1 настављајући на исток путем све до пута кат. парц. бр. 4421/1 чијом границом наставља на исток све до границе са кат. парц. бр. 1251/1 одакле прати границу кат. парц. бр. 1251/1, 1251/2, 1252/2, 1253, 1254, 1255, 1258/3, 1258/2, 1258/1, 1263, 1266/2, 1266/1, 1267, 1275/1 и 961/1 ка југоистоку до кат. парц. бр. 1275/1 где скреће на југ до границе са кат. парц. бр. 1275/3, а затим прати пут Перућац–Митровац и истим иде у правцу Перућца кат. парц. бр. 4459 на југоисток долазећи до кат. парц. бр. број 1484/1 КО Растиште. Од овог места, граница иде у правцу југоистока јужном страном кат. парц. бр. 1490/1, 1490/2 и 1491 долазећи до КО Перућац, одакле скреће у правцу севера и то граници КО Растиште тј. граници кат. парц. бр. 4451/1 КО Растиште и кат. парц. бр. 873/1 КО Перућац. Граница затим скреће у правцу истока границом између кат. парц. бр. 31 и 873/1, а потом границом између кат. парц. бр. 34, 24, 23, 35, 60, 61, 63, 65, 67 и 873. Граница затим иде према југу границом кат. парц. бр. 88, 97 и 873 долазећи до полигоне тачке 369 КО Перућац где скреће ка истоку границом кат. парц. бр. 97 и 873 преко полигоне тачке 370 и 371 КО Перућац, а потом скреће ка североистоку границом кат. парц. бр. 97 и 93 долазећи до четворомеђе између кат. парц. бр. 93, 92, 98 и 873, одакле скреће према истоку границом кат. парц. бр. 98 долазећи до полигоне тачке 362 КО Перућац, одакле скреће ка југу, а затим истоку границом кат. парц. бр. 104 и 873 долазећи до сеоског пута који се води под бројем 1047, одакле скреће ка југу истим путем до кат. парц. бр. 869 где пресеца пут и кат. парц. бр. 1047 у правцу југоистока пратећи спољну границу кат. парц. бр. 869 све до пута бр. 110, који пресеца и одатле правцем североисток креће до кат. парц. бр. 774, онда иде границом између кат. парц. бр. 774, 772, 771, 770, 760, 759, 752/3, 752/2, 751/1, 757, 744/1, 742 и 743 са јужне стране и кат. парц. бр. 653 са друге стране долазећи на сеоски пут који носи број 741, иде према истоку у дужини од 30 m, а онда скреће на југ међом између кат. парц. бр. 698 и 653, затим скреће на северозапад и иде међом кат. парц. бр. 695 и 652/1. Затим продужава међом између кат. парц. бр. 652/1 и 4049, онда прави лом у правцу југоисток и иде међом између кат. парц. бр. 693, 692, 659/2, 694, 650, 655 и 654 са једне стране и кат. парц. бр.

652/1, 659/1 и 654 са друге стране. Продужава према истоку и иде међом између кат. парц. бр. 654, 625, 626 и 627/1, са једне стране и кат. парц. бр. 650 са друге стране. Ту скреће правцем југозапад-североисток међом између кат. парц. бр. 627/1 и 627/2, 623 и 628 и 622 затим ка североистоку међом кат. парц. бр. 658 и 622, 621 и 650/1. Скреће на исток међом између кат. парц. бр. 634/1 и 634/2 са једне стране и 650/1 са друге стране. Ту скреће на југ међом између кат. парц. бр. 643 и 650/1. Иде према истоку међом између истих кат. парц. бр. ту скреће на југ затим исток па на север између кат. парц. бр. 644/2, 644/1, 646 и 647 са једне стране и кат. парц. бр. 650/1 са друге стране. Ту излази на сеоски пут број 604 и продужава на исток сеоским путем све до краја КО Перуџац. Наставља истим правцем, путем који се наставља на досадашњи пут, а иде кроз КО Бесеровину и има кат. парц. бр. 1588. Тим путем иде све до другог сеоског пута који скреће на југ па онда северозапад-југоисток, а носи број 1589. Он долази на други сеоски пут број 1584, а све у правцу истока. Тим путем иде све до кат. парц. бр. 579 где пресеца пут и прати међу кат. парц. бр. 579 и 578 са једне стране и 571, 572 и 577 са друге стране до границе са КО Зауглине. Од тог места прати пут границом кат. парц. бр. 1224 КО Зауглине а затим, иде међом између КО Бесеровине и кат. парц. бр. 795 и 935 КО Зауглине све до почетне тачке описа границе овог локалитета и тромеђе кат. парц. бр. 935 и 936 КО Зауглине и кат. парц. бр. 1347 КО Бесеровина.

2.18. „Алушка планина II”, површине 521,35 ha

Локалитет „Алушка планина” налази се у КО Растиште и КО Коњска Река. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ Мелиоративно заштитне шуме – Рача и то: 38/4 и 39/6, шумска одељења ГЈ Тара и то: одсеке 3/а (део), 5/1, 5/а, 6/а, 8/а, 14/а, 15/а, 16/а, 19/3.

Граница локалитета почиње од међне тачке бр. 400 тј. од саме границе КО Коњска река и КО Растиште тј. тромеђе кат. парц. бр. 208/1 КО Коњска Река, кат. парц. бр. 3962 и 3961 КО Растиште и креће на северозапад границом кат. парц. бр. 3961 и 3962 одакле наставља према североистоку границом кат. парц. бр. 3961, 3960 и 3958 до међне тачке 373. Одавде граница скреће ка северу границом кат. парц. бр. 3958, 3957, 3856, 3953, 3952, 3949, 3947 и 1535/1 до сеоског пута кат. парц. бр. 4422 и међне тачке 351 одакле наставља према северу уз овај пут са једне и кат. парц. бр. 3855/2, 3855/1, 3854/3, 3854/2, 3854/1, 3853/2, 3853/1, 3853/3, 3853/4, 3853/5, 3853/6 и 1564 са друге стране заобилазећи кат. парц. бр. 3852 све до раскрснице са путем кат. парц. бр. 3831. Овде граница скреће нагло на југозапад пратећи границу кат. парц. бр. 3832/1 и 1564 до међне тачке 411 одакле креће на запад све до границе локалитета „Алушка планина” у I степену заштите, одакле креће ка југу пресецајући кат. парц. бр. 1564 до кат. парц. бр. 3853/6 одакле наставља ка југу границом кат. парц. бр. 3853/6, 3853/5, 3853/4, 3853/3, 3853/1, 3853/2, 3856/1, 3856/2, 3946, 3945, 3944 и 3942 и кат. парц. бр. 1564, 3858 и 3857 до тромеђе кат. парц. бр. 3857, 3942 и 3939 одакле граница скреће ка југозападу границом кат. парц. бр. 3939, 3923 и 3857 до тромеђе кат. парц. бр. 3857, 3924 и 3922. Одавде граница поново креће ка северозападу границом кат. парц. бр. 3922, 3859, 3861/1 и 3863 и кат. парц. бр. 3857, 3858 и 1564, одакле поново пресеца кат. парц. бр. 1564 настављајући ка северозападу до границе са кат. парц. бр. 3822 одакле наставља ка северу границом кат. парц. бр. 3822, 3823/4, 3823/3, 3823/2, 3823/1, 3824, 3825/2, 3825/1, 3825/3, 3826, 3827/1, 3827/2, 1620, 1619, 1618, 1616/10 и 1564, одакле скреће право ка североистоку а затим нагло поново ка југу секући поново кат. парц. бр. 1564 до кат. парц. бр. 3837/3. Одавде граница поново креће на североисток границом кат. парц. бр. 3837/3, 3837/2, 3837/1, 3838 и 1564 све до сеоског пута кат. парц. бр. 4422. Одавде граница прати пут ка северозападу, одакле пресеца кат. парц. бр. 961/1, а затим скреће ка западу, до кат. парц. бр. 1007 одакле наставља ка северозападу границом кат. парц. бр. 1007, 1006, 996, 995, 994 и 961/1 до границе са локалитетом I степена заштите „Клисура Дервенте” и међном тачком 776. Одавде граница скреће ка југу пратећи границу кат. парц. бр. 994, 988, 987, 976, 970, 969, 963, 964, 965, 973, 975, 974, 980, 981, 979, 983, 992, 985 и 961/1 до пута кат. парц. бр. 1764 пратећи га на југ па на исток, а затим на север границом кат. парц. бр. 985, 991, 986/1 и 990 до међе са кат. парц. бр. 989 одакле креће поново на југ границом кат. парц. бр. 989, 994 и 993 поново до пута

кат. парц. бр. 1754 и даље наставља уз пут ка југу, а затим даље уз пут 4422 до међе са кат. парц. бр. 1597/2 одакле наставља у правцу југа границом кат. парц. бр. 1597/2, 1596, 1595, 1603, 1613/2, 1610, 1611, 1608 и 1607 и кат. парц. бр. 1589/3, 1584, 1604, 1616/4, 1616/5, 1616/8, 1616/9 и 1616/10 где опет излази на сеоски пут кат. парц. бр. 4442 пратећи га на југ све до међе кат. парц. бр. 3827/2 и 3827/1 одакле пресеца пут ка западу и прати границу кат. парц. бр. 3797/1, 3802/1, 3803, 3806, 3807 и 3783 и кат. парц. бр. 3800, 3801 и 3808 излазећи на Алушки поток и скрећући ка југу уз његову обалу, а затим пресецајући га до најисточније тачке кат. парц. бр. 3744/2 и почетка сеоског пута кат. парц. бр. 4432 који прати поново на север а затим скреће на северозапад пратећи други сеоски пут кат. парц. бр. 4432 до тромеђе кат. парц. бр. 3748/2, 3749 и 3738/2. Одавде граница поново мења смер ка југу пратећи кат. парц. бр. 3738/2 и 3739/1 са једне и кат. парц. бр. 3749, 3750, 3752 и 3753 до сеоског пута 4433 одакле наставља према југу пратећи овај пут све до тромеђе кат. парц. бр. 3730/16, 3879 и 4433 одакле мења смер ка југоистоку пратећи границу кат. парц. бр. 3879 и кат. парц. бр. 3730/16, 3730/15, 3730/14, 3730/13, 3730/12, 3730/11, 3730/10, 3730/9, 3730/8, 3730/7, 3730/6, 3730/5, 3730/4, 3730/3, 3730/2, 3730/1 и 3873 до кат. парц. бр. 3817 коју заобилази ка северу а затим опет ка југу настављајући границом кат. парц. бр. 3879 и кат. парц. бр. 3878, 3919, 3916 и 3915/1 до пута кат. парц. бр. 4433, који пресеца у међној тачки 1 пратећи даље границу кат. парц. бр. 3989 и кат. парц. бр. 3988, 3987, 3983 и 3977 до границе са КО Коњска Река одакле наставља границом те општине и КО Растиште на југ до међне тачке 719 одакле прелази на територију КО Коњска Река и пратећи границу кат. парц. бр. 1/1 и кат. парц. бр. 227/3 и 230 а затим ка југоистоку пратећи границу кат. парц. бр. 230 и 231/1 све до тромеђе са кат. парц. бр. 231/5. Одавде граница поново креће ка југу границом кат. парц. бр. 231/1 и 231/5 до границе са кат. парц. бр. 268/1 где нагло мења смер ка северозападу пратећи границу кат. парц. бр. 268/1 и 231/1 све границе са кат. парц. бр. 1/2 и кат. парц. бр. 268/1, 268/8 и 282/1 одакле поново мења смер ка северу и прати границу кат. парц. бр. 275/1, 258, 251/2, 251/1, 243/1, 243/2, 244, 244/3, 243/1, 227/1, 227/2, 222/1 и 212 и кат. парц. бр. 276/1, 1142/1, 260, 250/2, 250/1, 249, 247, 243/3, 232, 233, 242, 226/2, 226/2, 223, 211 и 208/1 до почетне тачке описа овог локалитета међне тачке бр. 400 тј. саме границе КО Коњска река и КО Растиште тј. тромеђе кат. парц. бр. 208/1 КО Коњска Река, кат. парц. бр. 3962 и 3961 КО Растиште.

2.19. „Соколина”, површине 72,33 ha

Локалитет „Соколина” налази се у КО Рача. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ Мелиоративно заштитне шуме – Рача и то: 29/а, 29/б, 30/а, 30/б, 31/а (део), 31/б.

Овај локалитет чине 2 целине. Граница горње целине почиње од најисточније тачке ове целине и то међе кат. парц. бр. 1553, 1544/1 и пута 1986 одакле креће на запад границом кат. парц. бр. 1553 и 1544/1 до пута кат. парц. бр. 1991 пратећи га све до међе са кат. парц. бр. 1551 одакле граница наставља према југозападу границом кат. парц. бр. 1551, 1548/4, 1546/1, 1547, 1545 и 1544/1 све до пута кат. парц. бр. 1991. Одавде граница прати пут ка југозападу до најсеверније тачке кат. парц. бр. 1508/1 где пресеца пут 1991 и од тромеђе кат. парц. бр. 1508/1, 1505 и 1506 креће ка северу границом кат. парц. бр. 1505 и кат. парц. бр. 1506 до пута кат. парц. бр. 1992 одакле наставља према северу границом кат. парц. бр. 1500 и кат. парц. бр. 1501 до границе КО Зауглине и КО Рача одакле наставља у смеру североисток до међе са кат. парц. бр. 1496 одакле граница мења смер ка југоистоку границом кат. парц. бр. 1496, 1495/2 и кат. парц. бр. 1497 све до пута кат. парц. бр. 1991. Одавде граница наставља путем према истоку а затим се одваја од њега у полигоналној тачки 627 пратећи границу кат. парц. бр. 1552 и кат. парц. бр. 1493/5, 1492, 1491, 1474, 1473 и 1472 поново до пута кат. парц. бр. 1991 одакле мења смер ка југозападу и пресеца овај пут у најсевернијој тачки кат. парц. бр. 1553 пратећи границу исте и пута кат. парц. бр. 1986 до почетне тачке описа границе ове целине.

Граница доње целине овог локалитета почиње од тромеђе кат. парц. бр. 1748/3, 1544/1 и реке Раче кат. парц. бр. 2000 КО Рача у смеру ка југозападу и прати границу кат. парц. бр. 1748/3, 1749, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761 и 1544/1 до тромеђе кат. парц. бр. 1956, 1544/1 и 1761 одакле наставља ка северу границом

кат. парц. бр. 1955, 1544/15, 1544/13, 1544/12, 1766, 1779/3, 1780/4, 1780/3 и 1544/10 и кат. парц. бр. 1544/1 и 1544/16, опет 1544/1, 1544/14 и 1544/11 до тромеђе кат. парц. бр. 1544/10, 1544/1 и 1726 одакле наставља у правцу северозапада границом кат. парц. бр. 1726, 1715, 1716, 1544/9, 1544/8, 1544/7 и кат. парц. бр. 1544/1, одакле пресеца кат. парц. бр. 1544/1 до међе са кат. парц. бр. 1544/5 одакле наставља у правцу северозапада пратећи границу кат. парц. бр. 1544/4, 1825, 1826 и 1828 и кат. парц. бр. 1544/5 и 1544/6 до сеоског пута кат. парц. бр. 1991/2 одакле наставља овим путем на север, одакле поново сече кат. парц. бр. 1544/1 у смеру ка југоистоку, све до реке Раче кат. парц. бр. 2000 одакле прати реку ка југоистоку све до почетне тачке описа границе овог локалитета и тромеђе кат. парц. бр. 1748/3, 1544/1 и реке Раче кат. парц. бр. 2000.

1.3.4. Површине са режимом заштите III степена

Укупна површина са режимом заштите III степена износи око 13153,51 ха, односно 52,63% од укупне површине НП „Тара” и обухвата све површине у НП „Тара” које нису обухваћене режимима заштите I и II степена.

1.3.5. Зоне заштите културних добара

Зоне заштите утврђених непокретних културних добара и њихове заштићене околине, добра која уживају претходну заштиту и простора на којима су евидентиране или индиковане културне вредности са целинама и потцелинама дате су у глави III. одељак 2. где је дат и детаљан опис граница истих, и глави IV. пододељак 1.2. као и на рефералним картама овог просторног плана и картама детаљне разраде за Манастир Рачу, у оквиру овог просторног плана.

1.3.6. Подела планског подручја на планске зоне и просторно-функционалне целине

Генерално планско подручје је подељено на две главне зоне са неколико просторно-функционалних целина:

– зона 1: подручје НП „Тара” са три просторно-функционалне целине: целина Висока Тара, целина Равна Тара и целина Заовине;

– зона 2: подручје изван НП „Тара” са две просторно-функционалне целине: целина Долина Дрине и целина Солотуша и Мала Река.

1.4. Посебне намене подручја Просторног плана

На планском подручју постоје следеће посебне намене које су предмет Просторног плана:

1) НП „Тара” (укупне површине 24.991,82 ха), на којем су утврђени:

– режими заштите природе: I степена на око 3323,92 ха тј. 13,30% (са 17 заштићених локалитета), II на 8514,39 ха тј. 34,07% (са 19 локалитета) и III степена (који обухвата подручја изван првог и другог степена заштите) на око 13153,51 ха тј. 52,63% укупне површине НП „Тара”;

– културно-историјске вредности: заштићена и категорисана културна добра која уживају претходну заштиту (некрополе – стећци у Перућцу и Растишту, Средњовековни град „Солотник”, Манастир Рача, „Скит Светог Ђорђа”, Локалитет „Градина” и меморијални споменик „Борово Брдо”) и остала евидентирана културна добра која уживају претходну заштиту са утврђеним границама (локалитет Град, некрополе у Растишту и Заовинама, школа на Седаљки у Растишту и објекти народног градитељства, као и споменици и спомен-обележја народноослободилачких ратова на више локација и етнолошко наслеђе).

– подручја хидроакмулација: Заовине, Крушчица и Спајићи;

– подручја траса ценовода: хидроакмулација Заовине – хидроакмулација Перућац;

– подручја коридора далековода који воде од ХЕ „Бајина Башта” и РП Бајина Башта ка осталим деловима Републике Србије, ка Црној Гори;

– подручја траса државних путева (у даљем тексту: ДП) и заштитног појаса уз њих: ДП II А реда бр. 172 (Дуб – Бајина Башта

– Перућац, ДП II А реда бр. 170 (Бајина Башта – Калуђерске Баре – Кремна), ДП II Б реда бр. 403 (Заовине – Калуђерске Баре) и ДП II Б реда бр. 402 (Бајина Башта – Манастир Рача);

– подручја у функцији туризма, рекреације и спорта на више локација, а посебно на Калуђерским Барама и Митровцу, у којима су овакви садржаји већ одавно формиран и чине окосницу атрактивности ових насеља.

2) на подручју изван граница НП „Тара”:

– подручја коридора далековода који воде од ХЕ „Бајина Башта” и РП Бајина Башта ка осталим деловима Републике Србије, ка Црној Гори и Босни и Херцеговини.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНТА

2.1. Просторни планови

2.1.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године

Простор западне Србије је гранични простор махом брдско-планинског карактера на западу Србије, ослоњен на реку Дрину и на северу реку Саву, и упућен на активну функционалну сарадњу са општинама и регионима Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, садржи вредне природне целине попут Таре са Мокром Гором, Златибора, Златара и Ваљевских планина, изразито богатог биодиверзитета, али недовољно и неадекватно искоришћене за развој туризма или сточарства (Ваљевске планине). Поред специфичних видова пољопривреде, значајну улогу ће имати и ловство и шумарство, затим индустрија ослоњена на природне ресурсе или модерне технологије око већих градова, енергетика хидропотенцијала као и туризам високог стандарда планинских подручја који треба да потенцира конкурентност овог подручја у ширим оквирима. Због геоморфолошких особина западне Србије, значајну улогу треба да добију и мањи урбани центри попут Прибоја, Пријеспоља, Нове Вароши или Бајине Баште.

Простор НП „Тара” обилује природним потенцијалима, који му обезбеђују специфичну улогу у виду битног елемента регионалног прогреса и развоја. Наиме, сама чињеница да је подручје Таре, проглашено за национални парк, представља подручје посебне намене и услова, али и подручје од регионалног значаја и потенцијалног међународног значаја, што му даје једну од водећих улога у развоју Републике Србије. Самим тим, просторно-функционална импликација географско-саобраћајног положаја Таре додељује јој и саобраћајни значај у повезивању са суседним државама, пограничним положајем, као и постојањем пута Е-761 (Вишеград–Ужице–Краљево–Појате, веза са Е-75).

Коришћење и заштита природних ресурса. Утврђена је обавеза предузимања активности на порасту сточног фонда и сточне производње, развоју пашњачког сточарства, као и узгоју ретког лековитог биља и специјализованих биљних култура и врста, којима овај крај обилује. С тим у вези је и укључивање у евентуалне развојне, извозне програме понуде лековитог и ароматичног биља, шумских плодова, специјализованих биљних култура, производња еколошки чисте хране – уз програме заштите подручја ванредних природних погодности.

Прописан је посебан режим заштите за богату флору и фауну који захтева очување ретких и угрожених врста, као и увећање бројности постојеће популације ситне и крупне дивљачи. У том смислу, шуме Таре представљају један од приоритета као подручја просторно-функционалног размештаја будућих и садашњих ловно-узгојних центара и паркова дивљачи.

Богатство речних токова, хидроакмулације, као и два језера и ХЕ Бајина Башта, уврстило је простор Таре у ред стриктног режима заштите квалитета и прописаног коришћења водног потенцијала (заштита и рационално коришћење вода; као задату категорију припадања I и II класи квалитета; целовито коришћење хидропотенцијала).

Простор Таре и околине је истражна зона на којој постоји одређена концентрација метала и неметала. У рејону Перућаца је мање лежиште метала (руда никла и др.), а око Бајине Баште неметала и грађевинског материјала. Простори Сегмењева и Мокре Горе су гранична област Златиборске зоне, у којој се експлоатишу

богата лежишта магнетита. Експлоатација потенцијалних лежишта мора да буде у складу са захтевима очувања еколошких и амбијенталних вредности.

Подручје Таре се обавезује на повећање производње енергије и ослањање на сопствене изворе, уз њихово рационално коришћење. Рачуна се првенствено на снагу река тј. на постојеће дринске хидроелектране. Што се тиче преносне мреже далековода, планира се развој мреже са циљем смањења губитака у преносу и рационализацији потрошње.

Подручје предметног плана припада сливном подручју Дрине тј. речној систему за коришћење, уређење и заштиту вода и хидроенергетско коришћење Дрина са Лимом и Увцем.

Становништво, насеља, рурални развој. Потребан је равномернији територијални размештај становништва и повећање броја млађег становништва у емиграционим подручјима и подручјима са високим индексом старења. Подручје Просторног плана сврстава се у веома ретко насељена подручја испод 50 становника на km², рејоне изузетне депопулације и демографског старења. Требао би деловати усклађеним мерама демографског развоја и регионалне политике и обезбедити приоритетно спречавање присутних негативних процеса.

Како је опстанак и просперитет сеоских насеља, један од дугорочних државних интереса, подручје Таре и заштитне зоне, спада по својој структури, у зоне којима се планом прописују специјални програми и развојне политике. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године предвиђа стратегију вишефункционалног и интегралног развоја села (што значи да ће, осим пољопривредне, село развијати и привредне, услужне, финансијске, туристичке и остале делатности), али не на штету пољопривредног потенцијала села, која ће се остваривати путем политика и мера стимулације са државног и регионалног нивоа. То ће повратно утицати на запошљавање радне снаге, просперитет села, њихов опстанак у мрежи насеља, спречавање депопулације, већу афирмацију руралних подручја. Уз то, планира се повећање инфраструктурне повезаности – интерне и са градским центрима, и елиминисање изолованости и инфериорности сеоских од градских подручја.

Саобраћај и везе. За важан циљ развоја саобраћаја и веза усвојено је интегрисање у јединствени саобраћајни систем. У томе смеру, иако изван подручја Просторног плана, истиче се магистрални пут М-5 (Ужице–Кремна–Котроман), који представља сегмент пута Е-761, који даље наставља на Е-75 (главни правац ГЕМ-а /мрежа европских магистрала/, део Коридора 10). Тај пут је кључна саобраћајница међународног повезивања и укључивања у европску путну мрежу. Други задаци предвиђени планом, су развој и побољшање локалних саобраћајница у циљу што бољег повезивања, функционисања и коришћења локалног подручја и његових вредности. Исти принципи важе и за побољшање регионалних путева.

Постојећи аеродром „Поникве“, који се налази у близини планског подручја, пружа могућност да се користи у цивилне сврхе, посебно за туристичке услуге. Најзначајнија веза у региону је пруга Београд–Бар. Планом се предвиђа једноколосечна пруга, крак Златибор – Јабланица – државна граница – Вишеград – Сарајево. Побољшати квалитет и капацитет телекомуникационог система и омогућити равномерну покривеност мреже мобилне телефонije на територији целог Златиборског управног округа, обезбедити функционисање и модернизацију постојеће мреже, као и унапређење и пружање савремених услуга. Разрађена је стратегија развоја система веза преко комутационе, транспортне и приступне мреже, као и телекомуникационог система радиодифузије.

Посебан вид саобраћаја који је од локалног, туристичког и рекреативног значаја (углавном на језеру Перућац и делу Дрине). У том смислу радити на побољшању услуга и коришћења овог потенцијала. Пролазак важне магистрале у близини планског подручја и чињеница да се у Ужицу планира постављање потенцијалног робно-транспортног центра, који ће омогућити рационализацију макро – и микро – дистрибуције, унапређују могућности пласмана производа и економског развоја Таре.

Заштита животне средине. Унапређење животне средине биће засновано на рационалном коришћењу природних ресурса, повећању енергетске ефикасности, уз коришћење обновљивих извора енергије¹ и увођење чистијих технолошких решења (посебно енергетских и саобраћајних), темељном и систематском

чишћењу Републике Србије и принципу регионалног одлагања отпада, знатном смањењу негативних утицаја у урбаном и руралном окружењу, развојем зелених површина у градовима, пошумљавањем и уређењем предела и другим мерама које ће обезбедити здравији и удобнији живот у Републици Србији, у складу са вишим стандардима у Европи. Посебан значај ће имати заштита животне средине и уређење јавних простора у насељима као и унапређење мерила животне средине у руралним подручјима и сеоским насељима.

Заштита природних и културних добара. Заштита и одрживо коришћење природног и културног наслеђа и природних ресурса чиниће основ идентитета Републике Србије и њених регионалних целина, али и основу будућег привредног/туристичког развоја. У складу са приоритетима просторног развоја Републике Србије, биће потребно инсистирати на даљем развоју мрежа вредних/заштићених природних целина и културних предела са посебним нагласком на еколошки, односно, културно осетљивим подручјима. Природно и културно наслеђе ће бити штићено, уређивано и коришћено према европским стандардима, са посебним задатком повећања заштићених природних целина и систематизацијом културног наслеђа, као и применом Фирентинске конвенције о пределу, европских и светских конвенција о заштити културног наслеђа, конвенција и декларација које се односе на биодиверзитет, природне подсистеме и друга документа.

У уређењу урбаних предела и руралног простора Републике Србије у органској корелацији са природним окружењем, посебно пажња биће посвећена ограничавању неконтролисаног (ако се уређује нема неконтролисаног) ширења грађевинских подручја и рециклирању грађевинског земљишта, заштити животне средине и сл.

Подручја са заштићеним, уређеним и адекватно презентираним културним наслеђем ће јачати привлачност и конкурентност за инвестирање и развој туризма. Најзначајнији међу њима, који захтевају посебну пажњу су објекти под заштитом UNESCO са окружењем, национални паркови, паркови природе, заштићене целине старих градских језгара, подручја концентрације објеката средњовековног духовног и световног наслеђа, археолошких налазишта из праисторије и римског периода и др. Подручје НП „Тара“ је планирано за сврставање у природне вредности под заштитом UNESCO, тј. за стицање међународног статуса заштите уз сарадњу са суседним државама. Дефинисани су бројни споменици културе: Манастир Рача (13. век), археолошка налазишта (некрополе у Перућу и Растишту) и др. Ова места имају посебну заштиту.

Заштита и уређење предела. Подручје НП „Тара“ припада брдовитим и планинским пределима покривеним шумама српско-балканског макорегиона. Природне пределе у заштићеним подручјима је у планским решењима и плановима управљања потребно заштитити, тј. обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса, заштиту биодиверзитета, као и очување и успостављање еколошких мрежа. Тамо где су нарушене њихове природне и естетске вредности треба омогућити санацију (ревитализацију и рестаурацију) у складу са режимом заштите.

Развој руралних предела, заснива се на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела. Планским решењима је потребно омогућити очување и унапређење карактеристичне структуре и слике руралних предела кроз очување карактеристичног предеоног обрасца заснованог на коришћењу земљишта, односу изграђеног и отвореног простора и карактеру изграђивања: подстицањем традиционалних облика коришћења земљишта, регулацијом грађења и уређивања простора у складу са карактером предела и традицијом грађења; спречавањем ширења насеља и заустављањем непланске изградње (викенд насеља), стимулисањем коришћења постојећег грађевинског фонда, усклађивањем изградње инфраструктурних коридора и објеката са карактером и капацитетом предела и очување и афирмацију карактеристичних културних и природних елемената у структури и слици предела (морфологија терена, водотокови,

¹ Напомиње се да у заштићеним подручјима, као што је НП „Тара“ коришћење обновљивих извора енергије мора да се обавља у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12) и Планом управљања Националним парком „Тара“ (који је у процедури доношења у складу са чланом 12. Закона о националним парковима).

шуме, живице, засади, насеља, објекти), и креирање нових „икона“ – репера и симбола. Креирање позитивног архитектонског идентитета насеља у руралним пределима, треба заснивати на очувању и ревитализацији традиционалне архитектуре и постојећег квалитетног грађевинског фонда, као и на новој изградњи која уважава специфични рурални карактер физичке структуре насеља.

Српско-балкански макрорегион, хетерогеног предеоног обрасца захтева очување хетерогене регионалне и локалне структуре кроз: очување отворених поља (њива, винограда, пашњака и ливада) у претежно шумским пределима; подизање високих шума, линијских зелених коридора и еколошких мрежа (живице дуж међа, озелењавање дуж речних долина и саобраћајница, рубних зона насеља); рестаурацију постојећих и планирање нових катуга (бачија) као регионалних и локалних „икона“; усклађивање изградње инфраструктурних објеката са карактером предела и обезбеђење њиховог мултифункционалног коришћења; избегавање изградње на предеоно изложеним локацијама, као и у плавним и ерозионим подручјима; очување специфичне мреже насеља, изграђивање и груписање објеката у складу са традицијом грађења у пределу.

Карактеризација предела Републике Србије је Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године истакнута као стратешки приоритетан пројекат са роком реализације 2014. година, али до данас није извршена. Овај пројекат подразумева идентификацију предела различитог карактера на националном и регионалном нивоу, којом се формира основа за: валоризацију и заштиту природних и културних предела, планирање и управљање њиховим квалитетом; стратешку процену и процену утицаја на животну средину; формирање ГИС-а о природним и културним вредностима предела. Подручја заштићених природних вредности: национални паркови, паркови природе, предели изузетних одлика, резервати природе и споменици природе су дефинисана као посебна приоритетна подручја за која је обавезна израда посебних пилот пројеката „Карактеризације предела“, као основа за заштиту, планирање и управљање њиховим развојем, на локалном нивоу. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године није одредио институционални оквир ни начине финансирања за овакву врсту пилот пројеката на локалном нивоу, тако да њихова израда, као и израда „Категоризације предела Србије“, до сада није реализована².

Туризам. За подручје НП „Тара“ и Бајине Баште планиран је развој:

- touring (кружних и линераних туристичких путовања/тура/путева кроз националне паркове, планине, клисуре и др., манастире, бицикличке и пешачке руте, јахање, лов, риболов и др.);
- пословног туризма;
- планинског туризма;
- научичког и других видова водног туризма;
- догађаја;
- руралног туризма (агротуризма и комбинованог сеоског туризма);
- туризма специјалних интереса (верског, рекреативног, спортско-авантуристичких активности, омладинског и сл.).

Планско подручје спада у туристички кластер западне Србије и представља посебан туристички простор са дестинацијама, touring правцима, туристичким местима и местима за одмор. Истовремено је простор Дрина–Тара–Златибор дестинација са знатним учешћем целогодишње туристичке понуде.

Подручје Тара–Дрина је једно од приоритетних подручја за развој туризма у погледу рехабилитације и интеграције понуде.

Закључује се да међу основним одредбама Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године истиче да је због планског усмеравања даљег развоја потребно уредити грађевинско земљиште планинских подручја што представља део концепције развоја високопланинских подручја. У зависности од брзине превазилажења развојних ограничења, створиће се услови за санацију, реконструкцију и даљи развој и заштиту

високопланинских подручја са изграђеним или иницираним туристичким центрима и развој високо и средње планинских подручја, међу која спада и подручје Таре и Заовина.

Са аспекта заштите и одрживог коришћења природног наслеђа, на основу претходних истраживања и валоризације дефинисаће се статус, просторни обухват и режими заштите подручја у западној Србији, у које спада и планско подручје Таре и Заовина.

2.1.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС”, број 1/13)

Према Уредби о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа, заштита и коришћење пољопривредног земљишта засниваће се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја, који подразумева очување земљишта, воде, биљних и животињских ресурса, односно развој који не угрожава животну средину, технички је применљив, економски исплатив и друштвено прихватљив.

Пољопривреда. Простор који заузима НП „Тара“ и Бајина Башта спада у рејон доминантно ратарско-повртарске производње и мешовитог сточарства, као и у рејон воћарско-повртарске производње и пашњачког сточарства. Могу се издвојити мања подручја ужих производних усмерења: говедарство месно/млечног типа и овчарство месног типа, за пласман живе стоке, меса, млека и прерађевина за масовну потрошњу, производња малине и сл.

Простор НП „Тара“ припада и рејону пољопривреде усмерене ка заштити биодиверзитета – обухвата подручја заштићених добара и еколошки значајних подручја, зоне заштите изворишта водоснабдевања.

Утврђене се следеће пропозиције за реализацију циљева коришћења и заштите пољопривредног земљишта и побољшање просторне дистрибуције пољопривреде:

- корекција постојећих односа у начину коришћења пољопривредних и укупних површина, приоритетно у функцији заустављања/спречавања ерозије плитких планинских земљишта на нагибима изнад 35%, у првом реду на сливним подручјима хидроакумулација, с једне стране, и унапређења техничко-технолошких услова за вођење рентабилне биљне и сточарске производње и побољшања општег стања животне средине на целом планском подручју и шире, с друге;
- унапређевање техничко-технолошких, организационих и маркетиншких услова за повећање ефикасности и конкурентности пољопривредне производње.

Предвидети формирање мултифункционалних породичних газдинстава са здравом економском структуром.

Шумарство и ловство. Развој шумарства и ловства релативизују поједина ограничења и то: неповољно затечено стање шума у односу на функционални оптимум мешовитих шума лишћара и четинара (посебно у приватним шумама); разређеност и деградираност дела површине под шумом као фактор умањене производности и биоколошке стабилности; фактори ризика – климатски екстреми, тешки метали, шумски пожари, посебно у деловима шумских подручја где доминирају борове шуме и шумске културе и кречњачка подлога (Суворор, Тара, Златибор, Златар, сјеничка висораван, део Голије), биотички фактори и друго; делом недовољна отвореност посебно Тарско-златиборског шумског подручја, доминација меких шумских путева и запуштеност шумских путева; недовољно регулисан правни статус површина под шумом; непознавање потпуног стања приватних шума; недовољна бројност, неповољна полна и старосна структура основних врста крупне и ситне дивљачи, и неповољан квалитативни састав; недовољна институционална и кадровска покривеност; недовољна активност у приступу одговарајућим фондовима развоја шумарства на међународном нивоу; и неефикасан систем управљања и финансирања вишенаменског коришћења укупних шумских потенцијала.

Уређење и коришћење шума и шумског земљишта спроводиће се трајним коришћењем шума на принципима одрживог развоја. Антиерозивна заштита оствариће се применом биолошких мера (пошумљавање и затрављивање), биотехничких мера (плетери и зидићи против спирања) и техничких мера (габионске преграде и прагови у циљу стабилизације терена и заустављања вученог наноса) на површинама и локалитетима које угрожава средња, експлицитна и јака ерозија, у делу слива Дрине – Бајина Башта.

2 Правни инструменти (измена законских решења у контексту обавезе израде Студије о пределима – категоризације предела), као и економско-финансијске мере (дефинисање извора финансирања кроз буџет Републике Србије и фондове за планирање и усмеравање развоја на државном, регионалном и локалном нивоу) и организационо-институционалне мере (формирање одељења у оквиру надлежне институције за просторно планирање задужене за: припрему и праћење израде Студија о пределима (карактеризација предела) и друге активности) су, такође, до данас нерелизоване.

Развој ловства и управљање ловиштима спроводиће се: очувањем разноврсности ловне фауне; повећањем бројности крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста (медвед и дивокоза на Тари и ловишту Ђетиња, а дивља свиња и срна на целом подручју Просторног плана); очувањем ретких и угрожених врста ловне дивљачи (медвед, дивокоза, тетреб, камњарка, јаребица и друго); гајењем, насељавањем и заштитом дивљачи у ловишту.

Воде. Коришћење и заштите вода заснива се на потенцијалима водом најбогатијег подручја/изворишта Републике Србије са специфичним отицајима који се пењу и на 15–20 L/s/km² у високим зонама Старовлашких планина, што је од два до четири пута више од просека за Републику Србију (5,7 L/s/km²). Услед повољније водности и мање насељености квалитет вода је генерално повољнији него у централним и северним деловима Републике Србије.

Кључна ограничења су следећа: водни режими свих водотока су изразито бујични, што јако отежава услове коришћења и заштите вода и заштите од вода; лоше стање санитације свих насеља, индустријски капацитети као концентрисани загађивачи и бројне депоније у речним коритима (Увац, Лим, Дрина, Западне Мораве и њихове притоке) све више угрожавају квалитет вода и друго.

Основни циљеви ефикасне заштите и коришћења вода су: трајно обезбеђење класа квалитета свих водотока; и антиерозиона заштита сливова, применом биолошких мера заштите (пошумљавање, мелиорација пашњака) са двојаком функцијом: 1) заштита слива и смањење продукције наноса; 2) продуктивно-економско и развојно уређење брдско-планинских подручја, како би се створила економска основа за привређивање, одржавање и даље уређење сливова.

Заштита водних ресурса заснива се на: 1) заштити квалитета вода: изворишта регионалних система водоснабдевања као и свих локалних изворишта на планском подручју; очувањем и унапређењем водених екосистема и повећање биолошке разноврсности у хидроакмулацијама и водотоцима на заштићеним подручјима (НП „Тара” и Парк природе „Годија” и други), као и водотока који су стављени или ће бити стављени под одређени режим заштите, утврђивањем и овером резерви подземних вода за сва изворишта јавног водоснабдевања; применом организационо-економских мера, применом технолошких мера санитацијом насеља, обновом и проширењем канализационих система, локалних изворишта, водених и приобалних екосистема обезбеђивањем минимално одрживог протока из хидроакмулација; 2) заштити од вода – одбраном од поплава.

Геолошки ресурси. Кључни потенцијали заштите и коришћења минералних ресурса су: заступљеност и могућност експлоатације металних минералних сировина (Pb–Zn, Cu, Sb, Cr, Au и друго); традиција у експлоатацији, са постојањем прерадних капацитета и тржиштем за своје производе; значајне резерве неметала, претежно магнезита; могућност проналажења минерала литијума и бора; резерве техничког и архитектонског камена високог квалитета, често у близини постојећих саобраћајница, што олакшава њихов транспорт; квалитетне подземне воде за водоснабдевање; значајан број појава термалних и термоминералних вода, које се могу користити за флаширање, затим у енергетске, балнеолошке и рекреативне сврхе; интересантни спелеолошки објекти који се могу валоризовати кроз туристичку понуду, и друго.

Одрживо коришћење минералних сировина заснива се на:

– стварању услова за знатно интензивније и комплексније коришћење истраженог и билансираног минералног богатства;

– интензивирању геолошких истраживања: руде бакра са пратећим елементима на појединим локалитетима планине Таре и Златибора;

– дугорочној стратегији: давања истражних права и, првенствено, концесија за истраживање и експлоатацију минералних сировина и друго.

Становништво. Демографски потенцијали подручја Регионалног просторног плана су: висок проценат радно способног у укупном становништву; кадровски потенцијал за развој пољопривреде, као и прераде пољопривредних производа; позитиван природни прираштај; и неискоришћен стамбени фонд.

Мрежа насеља. На подручју Просторног плана је успостављена хијерархија урбаних центара око којих су формирани ареали њиховог утицаја.

Неадекватна, слабо развијена и недовољно квалитетна путна мрежа смањује доступност сеоских насеља општинским/градским центрима и њихову међусобну повезаност. Јавно-социјална инфраструктура у руралним просторима је генерално неразвијена. Главни ограничавајући фактор је диспропорција у размештају становништва и природних потенцијала који се могу активирати за развој пољопривреде и њој комплементарних делатности.

Насеља на подручју Просторног плана припадају трећој и четвртој хијерархијској равни: трећој припада општинском центру Бајина Башта, а у четвртој категорији су микроразвојни центри у које спадају урбана и рурална насеља која су центри заједница насеља са општим или специфичним функцијама – на пример насеља Перућац и Рогачица.

Јавне службе. Основна ограничења за развој и организацију јавних служби су: лоша доступност дела сеоског подручја, некавалитетне саобраћајнице, недовољна покривеност подручја јавним превозом, мале густине насељености и неравномеран размештај корисника јавних служби; неадекватна мрежа васпитно-образовних објеката, лоше стање и опремљеност већине објеката истурене одељења и матичних школа, здравствених станица и амбуланти (непостојање и дотрајалост инсталација и санитарних чворова, недостатак физкултурних сала и спортских терена, недовољан број учионичког простора, кабинета и радионица); проблеми смештаја ученика и потреба за обезбеђењем интернатског смештаја или ученичких домова, због великог прилива ученика из других насеља и региона, недовољно и некавалитетно пружање примарне здравствене заштите и запостављена и неорганизована мрежа објеката културе на сеоском подручју који су временом, изгубили своју функцију, и друго.

Основно опредељење развоја јавних служби јесте побољшање просторне доступности и стварање услова за обезбеђење подједнаких услова коришћења објеката и услуга за све кориснике. Развој одрживе мреже услуга и објеката јавних служби омогућиће уравнотеженију територијалну и функционалну доступност и квалитет услуга увођењем нових програма, организације и форми пружања услуга прилагођених потребама корисника.

Економски развој. Повољни просторни услови и разноврсни ресурси чине основу за развој подручја. Главни потенцијал за привредни развој чини релативно квалитетан високостручни кадар и остали људски ресурси, изграђени привредни капацитети, крупна регионална инфраструктура (саобраћајнице, железница, аеродроми, енергетски капацитети и инфраструктура, телекомуникације, гасовод), природни ресурси, насељска и комунална инфраструктура, јавне службе, индустријска традиција, итд. Подручје Просторног плана сматра се најочуванијим и најбогатијим делом Републике Србије у погледу количине и квалитета биолошких ресурса и биодиверзитета у целини. Природни потенцијали за развој су: неметали, минералне сировине, лигнитско-мрки угаљ, пољопривредно земљиште, водни ресурси, хидроенергетски потенцијали, шуме, термални извори, алтернативни извори енергије, природни амбијент, богата културна баштина. Велики потенцијал има даљи развој малих и средњих предузећа. Значајан ресурс чини и имовина локалне самоуправе – пољопривредно и грађевинско земљиште, пословни простор, објекти и друго.

Међу најважнија ограничења за развој могу се сврстати депресирана привредна ситуација са високом стопом незапослености, релативно ниском конкурентношћу, ниским нивоом инвестирања и опремљености, недоступност финансијских средстава и неповољни услови финансирања, слаба предузетничка култура у делу територије, релативно неповољна демографска структура, одлив кадра, недовољно изграђена и развијена инфраструктура. Проблеми развоја пољопривреде и села су диспаритет цена, уситњеност парцела, застарелост механизације, слабо организовање откупа и пласмана пољопривредних производа, старачка домаћинства, слаба комунална опремљеност насеља и недовољно одржавање локалних путева, недостатак смештајних капацитета у туризму, низак квалитет услуга.

Туризам. Подручје Просторног плана припада зони Тара – Ваљевско подрињске планине – Рудник (у даљем тексту: ТВПР). Рејон представља северни део туристичког простора „Западна Србија – југ”. Главна туристичка понуда рејона биће организована у следећим комплексима и местима:

– туристички комплекс Тара – Подриње – Бајина Башта (ТВПР 1);

– туристички комплекс Ваљевско-подрињске планине са Ко-серићем (ТВПР 2);

– туристички комплекс Рудничко-милановачки (ТВПР 3).

Концепт развоја засниваће се на следећим одређењима: развоју туристичке супраструктуре – малих и средњих предузећа (специјализација, професионализација, одговорност, кооперација и интеграција и друго); развоју туристичке инфраструктуре као јавног интереса и приоритета у свим видовима стимулација (уз примену стандарда за квалитет и услуге туристичке инфраструктуре, увођење лиценци за пружање услуга у домену туристичке инфраструктуре, формирање фондова на нивоу кластера/портфолио производа, увођење механизма који се примењују у финансирању прибављања, уређења, опремања и коришћења јавног грађевинског земљишта и друго); развоју туристичких организација на локалном и регионалном нивоу, са довољним финансијским и људским ресурсима за обављање основних маркетиншких активности и преузимање функција дестинацијског менаџмента; планском уређењу и заштити простора за развој туризма; професионализацији људских ресурса и развој тржишта рада за туризам (уз бољу сарадњу образовних институција у туризму и приватног сектора у креирању едукационих и тренинг програма и друго); умрежавању са другим секторима који учествују у креирању нове вредности у туризму, уз проширење и повећање квалитета, активности и услуга које чине комплементарни пакет туристичке понуде; и подстицајима за иницирање развоја и финансирању приоритетних пројеката туризма.

Саобраћај. Потенцијали развоја саобраћајне инфраструктуре су: повољан саобраћајно-географски положај са становишта граничног подручја, који је потребно валоризовати побољшањем веза са централном Србијом, западноморавским појасом индустријског развоја као и са Босном и Херцеговином и Црном Гором; мрежа ДП којом се остварују везе са суседним општинама и регионима, као и са важнијим коридорима, а од посебног значаја је западно-моравски коридор (ДП број 5) и коридори ДП број 21 и број 21.1 који интегришу подручје Просторног плана по правцу север–југ; потенцијални коридори аутопутева Е-761 (западноморавски) и Е-763 (Београд – Јужни Јадран), који се укрштају код Прелине и Пожеге и којим ће се повећати саобраћајна доступност подручја и побољшати везе са суседним државама и регионима; локална мрежа путева која сама по себи представља потенцијал даљег развоја, који ће бити у складу са развојем пољопривреде, привреде и туризма; коридори железничких пруга чији потенцијали нису у довољној мери искоришћени имајући у виду предности железничког саобраћаја по питању економичности и заштите животне околине у односу на друмски саобраћај; војни аеродроми у Ужицу и Сјеници, са могућношћу пријема и отпреме авиона у цивилном ваздушном саобраћају; природни предуслови за развој бицикличког саобраћаја у циљу повезивања са регионима, нарочито у заштићеним подручјима; изградња логистичких центара на територијама градова Ужице и Чачак у циљу успостављања компатибилности саобраћајног система и рационализације транспортног процеса и друго.

Превоз људи и роба се обавља друмским и железничким саобраћајем. Окосницу друмских веза чини 7 ДП I реда и 32 ДП II реда.

ДП I реда који пролазе кроз подручје Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године, су:

– ДП I реда број 5: гр. Републике Српске (Вардиште) – Кремна – Ужице – Пожега – Чачак – Краљево – Трстеник – Крушевац – Појате – Параћин – Зајечар – гр. Републике Бугарске, у дужини од око 133,8 km (km-: 497 + 535 – km: 631 + 326) који представља везу са европским коридором X;

– ДП I реда број 19.1: Мали Зворник – Љубовија – Рогачица – Бајина Башта – Дуб – Дупци, у дужини од 59,7 km (km: 62 + 648 – km: 122 + 345).

ДП II реда су:

– ДП II реда број 112: Перућац – Бајина Башта – за Манастир Рачу – Калуђерске Баре – Кремна 1 – Кремна – Кнежевићи, који се Планом пружа целом својом дужином од km: 0 + 000 до km: 56 + 466 и спаја се са ДП I реда број 21. Деоница у дужини од 1,86 km је у преклопу са ДП I реда број 5;

– ДП II реда број 112а: Калуђерске Баре – Заовине. Планом се пружа целом својом дужином од km: 0 + 000 до km: 21 + 145 и спаја се са ДП I реда број 5;

– ДП II реда број 112б: за Манастир Рачу – Манастир Рача. У целости се налази на територији Просторног плана (km: 0 + 000 – km: 4 + 321).

Водопривреда. Потенцијали развоја водопривреде заснивају се на: могућностима реализације хидроакмулације са сезонским/годишњим регулисањем протока, које су окоснице више регионалних система за снабдевање водом насеља;

Енергетика. Основни циљ је одрживи развој енергетике, усклађен са енергетским, економским, еколошким, просторним и другим регионалним специфичностима. Посебни циљеви су:

– обезбеђење довољног, сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом свих потрошача;

– интензивирање истраживања енергетских потенцијала, нарочито ОИЕ³, уз децентрализацију производње електричне енергије за аутономне и локалне сврхе и задовољавање топлотних потреба у оквиру такозване „мале енергетике”;

– одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојећих топлификационих система и њихов даљи развој;

– повећање енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и потрошњи енергије применом стандарда, економских инструмената и организационих мера;

– развој гасоводне мреже и снабдевање природним и течним гасом;

– заштита планираних коридора енергетске инфраструктуре; и друго.

Телекомуникације. Основни потенцијал развоја телекомуникација је квалитетна магистрална мрежа оптичких каблова.

Животна средина и природне вредности. Главни потенцијали у погледу параметара животне средине огледају се у следећем:

1) квалитет ваздуха;

2) очуван квалитет водоизворишта и постојећих хидроакмулација;

3) углавном задовољавајући квалитет земљишта;

4) релативно повољан квалитет животне средине на већем подручју Просторног плана, који се у зонама заштићених природних и непокретних културних добара, водоизворишта и хидроакмулација, руралном залеђу градова/општина и бањским подручјима може се оценити као изузетно повољан;

5) уведени еколошки стандарди у највећим предузећима у региону, пораст еколошке свести грађана, невладиних организација, јавног сектора, као и основање еколошки фондова на нивоу локалних самоуправа и друго.

Основни циљеви заштите животне средине су: очување и унапређење квалитета животне средине, интегрисано са заштитом природних и културних вредности и одрживим развојем подручја; и управљање квалитетом животне средине заснованом на процени и мониторингу утицаја постојећих и планираних активности, инфраструктурних система и објеката на животну средину.

Природне вредности. Основни циљ је очување и унапређење биолошке и геолошке разноврсности, лепоте и разноликости природних и културних предела, објеката и феномена геонаслеђа и одрживо коришћење и презентација природних ресурса и простора. Посебни циљеви су:

– идентификација станишта од значаја за заштиту европске дивље флоре и фауне по програму NATURA 2000;

– очување/одржавање разноврсности дивље флоре и фауне и њено повећање реинтродукцијом несталих аутохтоних врста животиња и биљака;

– очување станишта, јачање (повећање бројности) и просторно ширење популација ретких, угрожених и критично угрожених биљних и животињских врста;

– одржавање екосистемске разноврсности и заштита природних и агроекосистема од инвазивних врста биљака и животиња, као и од других врста, сорти и раса које уносе непожељне промене у природни и агробiodиверзитет;

– конзервација делова подручја за научне, образовне и културне потребе, ради заштите интегритета и спонтаног функционисања њиховог укупног природног комплекса;

– очување и унапређење обележја предела, а посебно чување и уређење репрезентативних пејзажних елемената карактеристичних типова предела;

3 Напомиње се да у заштићеним подручјима, као што је НП „Тара” коришћење обновљивих извора енергије мора да се обавља у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара” (који је у процедури доношења).

– одрживо коришћење предеоних, биолошких и других вредности и ресурса подручја, као и објеката и феномена геонаслеђа имајући у виду добробит локалне заједнице, као уживање и одмор посетилаца у природи и друго.

Према Уредби о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа, НП „Тара” на територији општине Бајина Башта, представља подручје националне еколошке мреже. Планско опредељење је задржавање постојећих заштићених подручја, уз ревизију стања тих подручја и доношење нових аката о проглашењу, усаглашених са одредбама Закона о заштити природе. Овим просторним планом се за поједина заштићена подручја иницира кориговање граница и повећање површине под заштитом, као што је предвиђено за НП „Тара”. До окончања истраживања и установљавања нових природних добара различите врсте, категорије и режима заштите, иницираће се заштита идентификованих просторних целина. Тара (као део дестинације Дрина–Тара–Златибор) спада у примарне туристичке дестинације са знатним учешћем целогодишње понуде и са Златарско–Пештерским (Сјеничким) рејоном представља средишни и јужни део туристичког простора западна Србија – југ који ће имати значајну улогу у формирању интегралне туристичке понуде.

Непокретна културна добра. Велики број непокретних културних добара представља потенцијал за афирмацију подручја као туристичке дестинације. Потенцијал представља и могућност развоја трансграничне сарадње са Црном Гором и Босном и Херцеговином, са циљем покретања заједничких иницијатива у погледу интегралне заштите културних добара, али и могућност интегрисања културног наслеђа са природном баштином планског подручја (НП „Тара” и др.), и укључивање културног наслеђа у програме и активности локалних туристичких организација. Основни циљ је заштита, уређење и презентација културног наслеђа као развојног ресурса, на начин који ће допринети афирмацији регионалног и локалног идентитета.

2.1.3. Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) – граница Црне Горе – граница Босне и Херцеговине („Службени гласник РС”, број 104/17)

Подручје Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) – граница Црне Горе – граница Босне и Херцеговине налази се у западном делу Републике Србије на територији Златиборског управног округа, у брдско-планинском рејону којег карактерише дисециран рељеф широких и дубоких удолина. Подручје у целини представља простор посебне намене који се формира у сврху обезбеђивања услова за изградњу, експлоатацију и заштиту интерконективног далековода. Поред ове посебне намене, подручје Просторног плана, односно коридор интерконективног далековода простире се кроз делове територије које су у функцији других посебних намена простора и то:

1) заштите природних вредности и непокретних културних добара у оквиру НП „Тара” и Парка природе „Мокра Гора”;

2) инфраструктурних коридора друмског и железничког саобраћаја;

3) туристичких подручја Таре, Мокре Горе и Златибора;

4) производње електричне енергије (ХЕ „Потпећ”);

5) простора дуж државне границе Републике Србије ка Босни и Херцеговини и ка Црној Гори.

Кат. парц. које третира Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) – граница Црне Горе – граница Босне и Херцеговине, а налазе се у склопу Просторног плана су:

– КО Зауглине 68, 69, 70, 67/2, 67/3, 71, 72, 73, 74/1, 74/2, 75, 76, 83, 303/2, 303/4, 309/2, 309/4, 310, 321, 322, 323, 329, 331, 332, 333, 334, 336, 338, 339, 346/1, 346/2, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 402/2, 402/3, 402/4, 403, 404, 405, 406, 421, 422/1, 424, 425, 426, 457, 466, 469, 470, 471, 472, 473, 475/1, 476, 477, 699/3, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710/1, 710/2, 711/1, 711/2, 711/3, 711/4, 712, 713, 714, 715, 853/1, 853/2, 854/1, 854/2, 855/1, 855/2, 855/3, 856,

857, 858, 860, 861/1, 861/2, 862, 1020, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051/1, 1051/2, 1052, 1053, 1058, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074/1, 1076/1, 1076/2, 1077/1, 1077/2, 1078, 1079, 1209, 1212, 1214, 1216, 1218;

– КО Рача 1094, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1358, 1359, 1361, 1423/10, 1423/11, 1423/12, 1423/13, 1423/18, 1423/3, 1423/4, 1423/5, 1423/6, 1423/7, 1423/8, 1424/1, 1424/2, 1424/3, 1426/9, 1426/10, 1426/11, 1426/12, 1426/13, 1426/14, 1426/16, 1426/17, 1426/18, 1426/21, 1426/22, 1426/23, 1426/24, 1426/25, 1426/26, 1432, 1433, 1434, 1622/6, 1623, 1623/1, 1623/2, 1623/3, 1623/4, 1624, 1986, 1988, 1990, 1991/2, 1993;

– КО Мала Река 413, 414, 415, 418, 1521/2, 1444/1, 1444/2, 1444/3, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1472, 1473, 1519/1, 1519/2, 1519/3, 1519/4, 1519/5, 1521/1, 1522, 1523/1, 1523/2, 1529/1, 1529/2, 1530/2, 1531, 1533/1, 1533/2, 1533/3, 1534, 1536/1, 1536/2, 1537/1, 1537/2, 1537/3, 1537/4, 1537/5, 1537/6, 1537/7, 1537/8, 1541/2, 1541/3, 1542, 1543/1, 1691/2, 1692/1, 1692/2, 1692/3, 1692/4, 1692/5, 1692/6, 1692/7, 1692/8, 1692/9, 1692/10, 1692/11, 1692/12, 1692/13, 1692/14, 1692/15, 1692/16, 1694, 1695/1, 1695/2, 1696/1, 1696/3, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705/1, 1705/2, 1705/3, 1705/4, 1706, 1708/1, 1708/2, 1745/2, 1745/3, 1745/5, 1745/6, 1746/1, 1746/2, 1747/1, 1747/2, 1747/3, 1748, 1749, 1750/1, 1750/2, 1750/3, 1750/4, 1750/5, 1750/6, 1750/7, 1751/1, 1751/2, 1751/3, 1751/4, 1751/6, 1751/13, 1754/1, 1754/2, 1754/3, 1754/4, 1754/5, 1754/6, 1754/7, 1754/8, 1754/9, 1754/10, 1754/11, 1755, 1760/1, 1760/2, 1760/14, 1760/15, 1760/24, 1762, 1773/1, 1773/2, 1773/4, 1994, 1996/2, 2028/3, 2030/1, 2038.

У обухвату Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) – граница Црне Горе – граница Босне и Херцеговине, односно у коридору планираног интерконективног далековода успостављају се следеће зоне/појаси:

1) заштитна зона, коју чини простор у којем се утврђују посебна правила коришћења и правила уређења у циљу, превентивног, техничког обезбеђења инсталације интерконективног далековода и заштите окружења од могућег утицаја далековода. Ширина заштитне зоне износи 100 m (по 50 m од подужне осе коридора далековода). У оквиру заштитне зоне, након изградње далековода, успоставља се заштитни појас са обе стране вода, у ширини од по 30 m од крајњег фазног проводника (у складу са чланом 218. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14 и 95/18 – др. закон). Спољна граница заштитне зоне представља уједно и границу планског обухвата подручја посебне намене са елементима детаљне разраде;

2) извођачки појас, који се налази у оквиру заштитне зоне, и чини га простор непосредно дуж подужне осе коридора далековода у којем се утврђују посебна правила коришћења и правила уређења за потребе изградње, одржавања и надзора далековода. Ширина извођачког појаса далековода износи до 40m (по 20m од подужне осе коридора далековода).

У обухвату Просторног плана, утврђују се две просторне целине посебне намене и то:

1) подручје планираног разводног постројења (РП) „Бајина Башта” како је утврђено Планом детаљне регулације за изградњу разводног постројења РП 400 kV уз постојећи комплекс трафостанице ТС 220/35 kV „Бајина Башта” („Службени лист општине Бајина Башта”, број 8/16), површине од око 2,89 ha;

2) коридор интерконективног далековода, као остали простор, ван РП „Бајина Башта” који представља појас детаљне разраде овог просторног плана, и у којем се успостављају „заштитна зона” и „извођачки појас” (дати у тачки „1.1.4. Граница подручја Просторног плана са појасима заштите”) површине од око 834,45 ha.

Планско решење деонице коридора интерконективног далековода на територији Републике Србије одређено је уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштите природних и непокретних културних добара, инфраструктурних система и објеката. Коришћењем одговарајућих савремених техничких решења код избора основне инсталације интерконективног далековода, пратеће опреме и пажљивог извођења припремних, грађевинских и електромонтажних радова могуће је обезбедити извођење планираног далековода без потребе за привременим уклањањем или трајним

измештањем постојећих објеката инфра и супраструктуре, као и без значајнијег ометања коришћења обухваћених поседних и других активности локалног становништва.

Правила коришћења простора у коридору интерконективног далековода одређена су на следећи начин:

– у заштитној зони се, без промене намене и власништва над обухваћеним непокретностима, обезбеђује привремена службеност пролаза за време трајања радова и простор за успостављање заштитног појаса;

– у извођачком појасу се, без промене намене и власништва над обухваћеним непокретностима, обезбеђује трајна службеност прелаза/заузећа за потребе припремних, грађевинских и електромонтажних радова, односно постављање надземних водова и стубова далековода, надзор и одржавање инсталације интерконективног далековода.

Простор за постављање стубова далековода се обезбеђује у оквиру извођачког појаса, при чему се димензије темеља одређују према одабраном типу и функцији стуба за сваку локацију, у складу са техничким прописима и геотехничким условима. Положај стубова и обим заузећа површина одређује се техничком документацијом у складу са правилима грађења. У заштитној зони и извођачком појасу успоставља се трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за газдовање далеководом код израде друге планске и урбанистичко-техничке документације, као и изградње, инвестиционог одржавања или реконструкције других објеката и инсталација. Наведена правила се односе и на заштитни појас, који се успоставља након изградње интерконективног далековода.

Правила уређења и правила грађења. Просторним планом успостављају се две просторне целине: простор за изградњу РП 400 kV „Бајина Башта” и простор коридора интерконективног далековода.

У оквиру коридора интерконективног далековода успоставља се заштитна зона (у којој ће се, након изградње далековода, успоставити заштитни појас) и извођачки појас.

На основу Плана детаљне регулације за изградњу разводног постројења РП 400 kV уз постојећи комплекс трафостанице ТС 220/35 kV „Бајина Башта”, утврђује се јавна намена простора за изградњу РП 400 kV на целој кат. парц. 480/1, и на деловима кат. парц. 441/1, 439/2, 454, 455, 457, 458, 459, 473, 474/1, 474/2, 475/1, 494/1, све у КО Зауглине, општина Бајина Башта.

Простор за утврђивање јавног интереса, укупне површине од око 2,89 ha, одређен је следећим координатама преломних тачака (редни број тачке, X координата, Y координата) 1. 7380361, 4868754; 2. 7380350, 4868585; 3. 7380289, 4868589; 136. 7380192, 4868596; 137. 7380200, 4868719; 138. 7380153, 4868722; 139. 7380155, 4868767.

Правила уређења и организације земљишта у обухвату просторне целине коју чини разводно постројење РП 400 kV спроводе се у складу са Планом детаљне регулације за изградњу разводног постројења РП 400 kV уз постојећи комплекс трафостанице ТС 220/35kV „Бајина Башта”. Правила уређења и организације земљишта у обухвату просторне целине коју чини коридор интерконективног далековода обезбеђују техничке захтеве у вези изградње, експлоатације и заштите далековода, као и услове у погледу коришћења обухваћених површина.

2.2. Остали релевантни развојни документи и планска документација

2.2.1. Националне и локалне стратегије, планови и остали документи

За планско подручје и његову околину су релевантне и бројне стратегије, планови, развојни програми и пројекти и друга документација:

– Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08);

– Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 55/05 и 71/05 – исправка);

– Национална стратегија привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године;

– Стратегија пољопривреде Републике Србије („Службени гласник РС”, број 78/05);

– Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06);

– Одлука о утврђивању Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године („Службени гласник РС”, број 44/05) са Уредбом о утврђивању Програма остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10);

– Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији у периоду од 2006. до 2010. године („Службени гласник РС”, бр. 99/06 и 4/09);

– Стратегија управљања отпадом Републике Србије за период 2010–2019. године („Службени гласник РС”, број 29/10);

– Стратегија развоја туризма Србије за период од 2016–2025. године („Службени гласник РС”, број 98/16);

– Стратегија заштите од пожара за период 2012–2017. године („Службени гласник РС”, број 21/12);

– План управљања Националног парка „Тара” за период 2012–2021. и 2019–2028. године (радна верзија);

– Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја Јавног предузећа „Национални парк Тара” („Службени гласник РС”, број 48/18);

– Мастер план развоја туризма са пословним планом за планину Тару и њено окружење (Horwath Consulting Zagreb, 2007. године);

– Пословни (мастер план) туристичке дестинације Златибор–Златар (Универзитет Сингидунум, 2007. године);

– Програм рада и концепт стратегије развоја Мокре Горе за период 2007–2012. године;

– Просторни план општине Бајина Башта („Службени лист општине Бајина Башта”, број 10/12);

– План генералне регулације Бајине Баште (Службени лист општине Бајина Башта, бр. 4/11, 4-1/11, 6/14 – измене и допуне и 8/17 – измене и допуне);

– Просторни план града Ужица 2010–2015. („Службени гласник града Ужица”, број 9/10);

– Просторни план Републике Српске до 2025. године („Службени гласник Републике Српске”, број 15/15);

– Уредба о утврђивању Водопривредне основе Републике Србије („Службени гласник РС”, број 11/02);

– План развоја шума у Националном парку „Тара” (2012–2021);

– План управљања археолошким налазиштима за средњовековне камене надгробне споменике – стеће у општинама Бајина Башта и Пријепоље, 2013. године;

– усвојени планови генералне регулације за поједине зоне на Тари (Калуђерске Баре, Рачанска Шљивица, Ослуша и Соколина), План генералне регулације насеља Перућац у општини Бајина Башта („Службени лист општине Бајина Башта”, број 5/11), планови детаљне регулације Омарска врела, Крња Јела, Еко-арт-спорт центра Заовине и РП 400 kV у ТС 220/35 kV Бајина Башта и друга пројектна документација на локалном нивоу.

Сва валидна решења су искоришћена и адекватно укључена у концепт развоја планског подручја.

Поред наведених за планско подручје су релевантне и бројне међународне конвенције које је прихватила и чији је потписник Република Србија:

– Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Службени гласник СРЈ – Међународни уговори”, број 11/01);

– Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07);

– Закон о потврђивању Конвенције о очувању миграторних врста дивљих животиња („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07);

– Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 102/07);

– Закон о потврђивању Конвенције о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре („Службени лист СРЈ” – Међународни уговори, број 11/01);

- Уредба о ратификацији Конвенције о мочварама које су од међународног значаја, посебно као пребивалиште птица мочварница („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 9/77);
- Закон о ратификацији Конвенције о заштити светске културне и природне баштине („Службени лист СФРЈ”, број 56/74);
- Закон о ратификацији Међународне конвенције за заштиту птица („Службени лист СФРЈ”, број 6/73);
- Међународна конвенција за заштиту биља („Службени лист СФРЈ”, број 12/57).

2.2.2. Планска и стратешка документа у оквиру дела општине Бајина Башта који је обухваћен планским подручјем (просторни план општине и урбанистички планови)

На локалном нивоу усвојени су Просторни план општине Бајина Башта, планови генералне регулације за поједине зоне на Тари (Калуђерске Баре, Рачанска Шљивовица, Ослуша и Соколина), План генералне регулације насеља Перућац у општини Бајина Башта, планови детаљне регулације Омарска врела, Крња Јела, Еко-арт-спорт центра Заовине и РП 400 kV у ТС 220/35 kV Бајина Башта и друга пројектна документација на локалном нивоу.

Поред Просторног плана општине Бајина Башта који је за планско подручје преузео планска решења Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године, посебно се истичу два стратешка документа донета за општину Бајина Башта: Стратегија одрживог развоја општине Бајина Башта 2013–2023 из 2013. године и Стратегија пољопривреде и руралног развоја општине Бајина Башта 2017–2022 из 2018. године.

Према Стратегији одрживог развоја општине Бајина Башта 2013–2023. године, основни принципи одрживог развоја, су:

- принцип полицентричног развоја који представља опште прихваћени принцип у планирању. Принцип се првенствено односи на планско усмеравање организације мреже насеља и јавних служби, размештај производних и услужних активности у простору, као и на јачање веза између урбаних и руралних средина. Полицентрични економски развој Бајине Баште треба да се базира на првом месту на туризму, затим на унапређењу услова за развој малих и средњих предузећа и предузетништву и на крају на подстицајима за модернизацију и унапређење ефикасности пољопривредне производње;

- принцип одрживог развоја инфраструктуре чијом применом се подстиче равномеран просторни развој, кроз стварање услова за повезивање неразвијених и изолованих подручја са већим насељима и омогућавање њиховог приступа магистралним инфраструктурним системима. У циљу постизања уравниоженог просторног развоја он подразумева побољшање веза између малих градова и руралних области са транс-европским мрежама и саобраћајним центрима, као и активности на повећању регионалне доступности кроз остваривање недостајућих унутар-регионалних веза. Принцип подразумева и спровођење активности изградње телекомуникационих мрежа и елиминасиња физичких и других ограничења, са циљем да се свим насељима обезбеди подједнак приступ информацијама;

- принцип смањивања штетног утицаја на животну средину који подразумева сагледавање квалитета животне средине и дефинисање решења којима се она штити од негативних утицаја у наредном периоду. При томе је потребно базирати концепт заштите, не само у циљу побољшања квалитета животне средине, већ и у циљу превенције и заштите од негативних утицаја који могу настати спровођењем Стратегије. Примена принципа мора предупредити или ублажити различите врсте штетних утицаја по животну средину, првенствено промовисањем мање штетних поступака у пољопривреди и шумарству, подстицањем адекватних видова саобраћаја и енергетских система, превенцијом индустријских акцидента, ревитализацијом подручја угрожених индустријским загађењем и др.;

- принцип заштите природних ресурса и природног наслеђа који подразумева адекватну заштиту и одрживо коришћење природних ресурса и наслеђа, на начин да они доприносе правилној уравниожености екосистема, атрактивности ширег простора, као и повећању њихове естетске и рекреационе вредности. Потребно је да политика развоја брине о поновном успостављању и конзервирању екосистема. Стратегије за управљање водним ресурсима треба да укључе заштиту површинских и подземних вода,

мониторинг коришћења ђубрива и наводњавања, третман отпадних вода и сл. а у контексту шумских површина избор врсте дрвећа, обим итд.;

- принцип подстицања одрживог развоја руралних области који подразумева коришћење развојних могућности руралних подручја, првенствено у области пољопривреде, али и у секторима ван пољопривреде (туризам, занатство, микро и мала предузећа, и др.), посебно у случају мање развијених подручја;

- принцип брендирања, који подразумева стварање или коришћење већ изграђених брендова подручја за даљи развој. Подручје општине Бајина Башта има два значајна брэнда (Тара и Дрина), који треба да буду максимално експлоатисани у функцији убрзаног развоја подручја;

- принцип регионалног повезивања и сарадње који подразумева успостављање сарадње на првом месту са суседним општинама и градовима, али и са институцијама у пограничном подручју Босне и Херцеговине, у свим областима Стратегије.

Стратегија одрживог развоја општине Бајина Башта се базира на четири кључне приоритетне области:

- прва приоритетна област – развој локалне економије. Стратегија одрживог развоја општине Бајина Башта као полазну основу има надлежности и могућности којима локална самоуправа располаже и којима може да подстакне економске активности на својој територији. Оквири за овакво деловање су веома уски и велики број активности које општина може да реализује су заправо активности којима се на индиректан начин утиче на развој локалне привреде и у највећем делу се односе на стварање повољних услова за улагање и привређивање, док сама реализација инвестиција и успешност пословања и даље у највећој мери зависе од квалитета предузетничких идеја, макроекономских услова и сл. Поред става како поспешити развој, битан сегмент су и поједине привредне гране у којима су идентификовани потенцијали. Основни потенцијали су постојање услова повећање инвестиција у сектор малих и средњих предузећа, активирање туристичких потенцијала базираних на Тари и Дрини и традиционално јака веза локалног становништва за руралну средину и пољопривредну производњу. За реализацију овог општег циља предвиђена су три специфична циља и тринаест програма;

- друга приоритетна област – инфраструктура и комуналне делатности. Ова област је такође веома значајна за општину Бајина Башта с обзиром, да развијена инфраструктура представља основ за социо-економски развој територије и бољи квалитет живота. Акцента је стављен како на повезивање општине са суседним подручјима, тако и на унапређење локалне инфраструктуре, првенствено ради стварања повољнијих услова за развој сектора малих и средњих предузећа и развој туризма. Поред тога значајан сегмент у оквиру ове области се односи и на смањење разлика у инфраструктурној опремљености градског и сеоских подручја, као и на планско и урбанистичко уређење простора. За реализацију овог циља предвиђена су четири специфична циља и девет програма;

- трећа приоритетна област – друштвени развој, јавне службе, управа. Друштвена димензија одрживости темељи се на премиси да једнакост и разумевање међузависности људи унутар јединице представљају основни предуслов прихватљивог квалитета живота. Да би развој био дугорочно одржив, богатство, ресурси и могућности морају се расподелити тако да сви грађани могу да уживају основне стандарде. Развој друштвених делатности и институција представља веома значајан сегмент одрживог развоја, на коме општина Бајина Башта инсистира. Ова област обухвата циљеве, програме и кључне активности повезана са јачањем институција, друштвеним вредностима, јавним информисањем и укључивањем јавности у процесе доношења одлука, квалитетом живота, популационом политиком, социјалном сигурности, јавним здрављем, образовањем, културом, спортом и рекреацијом, безбедношћу и младима. За реализацију овог циља предвиђено је осам специфичних циљева и 20 програма;

- четврта приоритетна област – заштита животне средине и одрживо коришћење природних ресурса. Један од националних приоритета за достизање одрживог развоја у Републици Србији односи се на заштиту и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса. Развој чистијих технологија, повећање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије, свакако ће утицати на смањење загађења животне

средине. Такође, у оквиру овог приоритета важан сегмент се односи на одрживо коришћење природних ресурса, којима је општина Бајина Башта веома богата. За реализацију овог циља предвиђена су три специфична циља и шест програма.

Према Стратегији пољопривреде и руралног развоја општине Бајина Башта (2017–2022.) визија развоја пољопривреде и руралних подручја општине Бајина Башта се фокусира на следеће:

- пољопривредна производња заснована на знању, модерним технологијама и стандардима, усклађена са захтевима домаћег и иностраног тржишта, која пољопривредним произвођачима обезбеђује стабилан и одржив доходак;

- пољопривредна производња као примарни извор прихода пољопривредних газдинстава;

- пољопривредна производња усклађена са принципима заштите и очувања животне средине, природних ресурса и биодиверзитета;

- рурална подручја представљају јаке и одрживе сеоске заједнице, са демографском равнотежом, примамљивим местом за живот и рад младих, задовољавајућим дохотком и довољним могућностима за запошљавање, у којима се становници лако прилагођавају економским, друштвеним, политичким и еколошким променама;

- раст економије руралних подручја заснован на принципима одрживости и у циљу очувања природних ресурса и животне средине.

У складу са визијом развоја пољопривреде и руралног развоја утврђени су следећи стратешки развојни циљеви:

- раст продуктивности кроз повећање производње, побољшање квалитета производа и стабилност дохотка произвођача;

- раст конкурентности пољопривредних газдинстава и прерађивачке индустрије у складу са савременим захтевима домаћег и страног тржишта и техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде;

- одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине;

- унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва;

- промовисање и успостављање стратешког партнерства свих заинтересованих страна у области пољопривреде и руралног развоја и усклађивање са директивом Европске уније, њеним стандардима, политикама и праксама.

Како би реализовали дефинисане стратешке циљеве и унапређење сектора пољопривреде и руралног развоја општине Бајина Башта потребне су интервенције у следећим приоритетним подручјима деловања:

- стабилизација дохотка пољопривредних произвођача;

- диверзификација руралне економије кроз увођење виших степена прераде у оквиру пољопривредних газдинстава;

- диверзификације руралне економије кроз унапређење квалитета и садржаја непољопривредних делатности;

- технолошки развој, модернизација и иновација пољопривредне производње и прераде;

- унапређење знања и произвођачке праксе у области пољопривреде и руралног развоја;

- унапређење институционалних саветодавних капацитета и система трансфера знања;

- подизање капацитета постојећих и успостављање нових партнерстава и правних форми удруживања у области пољопривреде и руралног развоја;

- унапређење квалитета и безбедности производа;

- ефикасно управљање природним ресурсима, заштита и очување животне средине;

- финансијске мере подршке у области пољопривреде и руралног развоја;

- већа промоција и унапређење пласмана;

- развој тржишних ланаца и логистичке подршке сектору пољопривреде;

- унапређење социјалних, друштвених и културних аспеката живота у руралним срединама.

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Оцена стања природе и природних вредности

Подручје Просторног плана се налази на крајњем западу Србије и захвата подручје ограничено лактастим делом тока реке

Дрине између Вишеграда и Бајине Баште. Обухвата планинске делове Таре и њене падине према Дрини, као и акумулацију Заовине, док језеро хидроакумулације Перућац представља граничну зону ка Босни и Херцеговини. Простире се између 230 m н.в. (периферни део ка Бајиној Башти узводно од ушћа Раче у Дрину) и 1591 m н.в. (врх Козји рид испод врха Велики Столац на западној граници планског подручја).

Морфолошке одлике терена

Територија обухваћена Просторним планом у односу на целокупан простор Републике Србије има периферан положај са израженом приграничном позицијом. Најмаркантнији облик рељефа представљен је планинским венцем претежно динарског правца пружања који почиње са Звездом (1445 m н.в.) и иде преко Таре (1591 m н.в.) ка Златибору (1496 m н.в.).

Планина Тара са Звездом (у даљем тексту: Тара) се налази на крајњем западу и припада делу старовлашких планина (Старовлашко-Рашка висија). У геоморфолошком погледу она је заталасана површ, чија је просечна надморска висина 1000–1200 m н.в. Збориште (изван планског подручја, али уз саму границу Плана) је највиши врх Таре са надморском висином од 1544 m н.в. Ниже земљиште представљају површи као што су флувио-денудациона површ Калуђерске Баре 1000 m н.в.

У границама Просторног плана геоморфолошку структуру чине: планине, површи и речне долине. Највећи крашки појас протеже се од Таре – Поникава – Дрежничке Градине (динарски правац пружања ЗСЗ – ИЈИ). Овај крас је близак холокрасу (потпуног красу). Развијени су сви облици краса и површински и подземни, осим крашких поља. Познате су крашке увале на Тари (Добро и Љуто поље, изван планског подручја, али уз саму границу Плана) и даље ка Пониквама. Крашке увале и суве долине су такође део рељефа. Цела површ обилује крашким облицима рељефа (вртаче, јаме, понори, пећине – карактеристичне око Тарабића брда).

Многобројна брда и главице дижу се са основне површи: Сува Главица, Браневина, Металџа, Тисово брдо, Вис и др. (сви врхови преко 1000 m н.в.), релативне висине 200–300 m, па простор има изглед брдовитог краја, а не планинског предела. Рашчлањеност рељефа на простору Таре изражена је у дубоко усеченим речним долинама, високо уздигнутим планинским врховима и високом планинским заравнима, са више или мање израженим туристичким мотивима. Највећа узвишења су Козји рид (1591 m н.в.), Мрка коса (1545 m н.в.), Велика Пивница (1580 m н.в.), Збориште (1544 m н.в.) на југоистоку, на западу уз саму границу планског подручја, а највеће удубљење је простор на којем се сада налази хидроакумулација Заовине.

Долине су основни облик флувијалне ерозије. Највећа површина слива одлива се Дрини, а мањи део у Бели Рзав, са притокама Бруснички поток, Рача, Дервента и други. За разлику од површи нагиби на овим теренима су веома велики у просеку преко 25%. Овако изражена хоризонтална и вертикална дисекција рељефа (230 m н.в. код Бајине Баште, Козји рид 1591 m н.в., 1580 m н.в. Мрка коса и 1544 m н.в. Зборишта на Тари), значајно доприноси пејзажно-естетским и рекреативно-функционалним вредностима простора Таре.

Висока планинска поља и површи заузимају преко 100 km² (око 50% Таре), али су мало употребљива, тј. ограничене су употребе (сточарство и туризам). Широке котлинске долине Пилице и Рогачице и њихових притока, источно од планског подручја, представљају зону најгушће насељених предела општине Бајина Башта уз долину Дрине. Кањонске-клинуреасте долине Раче, Белог Рзава и Дервенте представљају просторе мање погодне за насељавање.

Равна Тара (потез од Калуђерских Бара, преко Шљивовице, Ослуше и Соколине, и даље преко Митровца и Крње Јеле ка Заовинама, углавном шумско – пашњачки терени) представљају најлепше и најкомуникативније терене, релативно погодне за градњу и економски вредније делове простора општине Бајина Башта. Такође, потез од Бајине Баште ка Перућцу који обухвата најниже делове насеља Перућац, Зауглине, Мала Река и Рача изван граница НП „Тара”, је због благих нагиба, мањих надморских висина и блаже климе, одувек био погодан за изградњу насеља и комуникација, као и привредних објеката, те је ово и најнасељенија зона планског подручја која се ослања на Бајину Башту.

Практичан значај и утицај рељефа одражава се нарочито на: развој мреже насеља, саобраћајне мреже и туризма. Разуђени рељеф је погодан за туристичку изградњу, јер постоје добри услови за лоцирање туристичких објеката. На местима благих падина, превојима и ерозионим проширењима, постоје локалитети који су веома осунчани и заклоњени од ветрова.

Неки облици могу постати значајни и атрактивни туристички мотиви. Међу овима свакако је најинтересантнији део долине Дрине, односно одсек Таре према њој, који обезбеђује више изванредних видиковаца (Бањска стена, Козја стена, Орлов Вис, Велики крај и сл.). Такође су веома привлачне дубока клисура Дервенте и дивљи кањон Раче са бројним слаповима, брзацима и циновским казанима на дну, и вертикалним стеновитим странама са бројним остенацима. Тара и Звијезда, као јединствен планински комплекс представљају већ саме по себи својом висином и рашчлањеношћу веома атрактиван туристички мотив.

Геолошке, инжењерско – геолошке и сеизмолошке одлике терена

Литолошки састав (изводи из студије „Географска студија подручја Таре” – Др. Јован Динић) се мења идући од Таре ка Златибору од тријаских кречњака ка серпентисаним перидотитима и серпентинама, док су у алувионима и на речним терасима изнад Дрине, алувијални и терасни седименти. Геолошко-литолошки састав подручја одликује се знатном разноликошћу.

Најстарије стене, палеозојски (карбонско-пермски) шкриљци, пешчари и конгломерати јављају се у североисточном и северном делу Таре, у подножју њеног северног одсека према Дрини. Одликују се фином пликативном структуром, а на више места су пробијени танким кварцитним жицама. У Дринској области тријаски седименти леже трансгресивно преко палеозојских творевина. Доњи тријас је представљен претежно силицијским пластичним седиментима које највише смеђују кречњаци средњег тријаса. Средњи тријас се може уочити и у зони Таре кроз кречњачке спрудне творевине дебљине око 800 m. Преко серије палеозојских шкриљаца, на целој дужини северне подгорине дискордантно леже верфански слојеви изнад којих настаје стрми кречњачки одсек. Ови слојеви су развијени у нормалној шкриљасто-пешчарској фазији и у облику рожнаца и пешчара. Први тип се јавља у оним деловима, који се налазе уз палеозојске шкриљце, а други је опште распрострањен у унутрашњим деловима, на контакту тријаских кречњака и перидотита (Баре, Секулића вода, око Калуђерских Бара, Шљивовице и Васића понора).

Кречњаци средњег и горњег тријаса чине главну масу кречњачких седимената Таре и Звезде. Дебљина кречњака је веома променљива, али се по правилу њихова дебљина смањује од севера ка југу. На више места, у јужном делу површи, кречњаци су ерозијом разнети. По правилу, они су испрецени бројним пукотинама и јако карстификовани.

Распрострањење јурских творевина везано је за стене седиментално-вулканогене творевине дијабаз рожњачке формације (Тара) и перидотитске стене златиборског масива. Најчешћи литолошки чланови су рожњачки, пешчари, глинци, кречњачки и дијабази. Лијас је утврђен кроз кречњаке.

Серпентинисани перидотити јављају се на јужној суподини Таре у виду неколико оаза. Они су често испресецани многобројним прелинама и пукотинама у серпентину, под утицајем спољашњих сила и тектонских покрета. Поред серпентина, на Тари је група метаморфних стена представљена и амфиболитима и то у виду мање локалности западно од Брезе и на Калуђерским Барама. Од еруптивних стена у геолошкој градњи Таре јавља се само један мањи излив Габра код села Седељка у долини Дервенте.

Дебљина дијабазројачке формације креће се на око 1800–2000 m, а на Златиборско-перидотитског масива 1000–1200 m. Трансгресивно преко старије подлоге лежи горњокредна серија, представљена претежно спрудним кречњацима лапорцима, пешчарима и конгломератима (Бели Рзав) и динарског правца пружања од Витмировца и Мрке Косе све до ушћа у Рзав. Дебљина кречњачких седимената износи око 800 m (турон и сенон).

Квартарни седименти (алувијално делувијалне насlage) имају веће распрострањење у долини Дрине и Рзава, Раче и Перућца. Дебљина износи око 50 m. Преовлађује слабо везани материјал. На планинским странама се јављају падинске брече и сипари (Тара), а око река алувијални и терасни седименти и плавинске лезе. Бигровите насlage јављају се местимично у зони Таре.

Са инжењерско-геолошког аспекта терен изграђују круте-везане стенске масе (кречњаци Таре и Звезде, дијабаз рожњачке формације Таре и огранака Подрињско-ваљевских планина), везане и независне стенске масе, комплекс слабо везаних стенских маса (терасни седименти дуж Дрине) и невезане стенске масе (алувијални седименти око Дрине и притока). Појаве спирања, клизања и кидања терена не могу се очекивати на крутим добро везаним теренима. На тим теренима код јако испуцалог кречњака нпр. чести су одрони (зона изнад Перућца) на путу Перућца–Растиште. Клизишта настала антропогеним утицајем налазе се махом у централном Дринском појасу. Зоне раседа (кречњачки и терасниодсеци) представљају уз више падине побрђа (већи нагиб) терене неподесне за градњу (одсеци Звезде и Таре према Дрини, Црвене стене), више зоне побрђа Таре изнад Перућца и Бесеровине су нарочито угрожене антропогеним утицајем.

У погледу сеизмолошких одлика, истиче се да посматраном подручју нису рађене микросеизмичке анализе терена детаљних испитивања. На основу добијених услова надлежног Републичког сеизмолошког завода за потребе израде овог просторног плана, са аспекта сеизмике, закључује се да се на овом подручју могу (према Карти сеизмичког хазарда за повратни период 475 година на површини терена за емпиријски процењене: средњу брзину локалног тла до дубине 30 m и одговарајући динамички фактор амплификације на максимално хоризонтално убрзања PGA, на локацији објекта изражено интензитетом земљотреса у степенима ЕМС-98 скале) очекивати земљотреси VII–VIII степена (крајњи југ планског подручја јужно од хидроакумулације Заовине), VIII–IX степена (крајњи северни део планског подручја у зони стрмих одсека Звезде северно од Јагоштице) а највећи део планског подручја Таре, Звезде и зоне на крајњем истоку планског подручја карактерише (Растиште, Перућца, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река, Коњска Река, Јагоштица, Заовине и Солотуша), VIII степен сеизмичности.

Минералне сировине

Скоро сва значајнија лежишта и многобројне појаве минералних сировина везана су за Златиборски перидотитски масив и његов обод. У НП „Тара” најчешће су заступљене појаве металних сировина и оне су практично неексплоативне, чак и у случају њихових већих количина, с обзиром на режиме заштите и коришћења простора. Најзначајнији су гвожђе (долина Белог Рзава – Заовине, Коњска Река), боксит (Алуге, Седаљка, Камењача – Растиште и др.) и бакар (Заовине). Појаве неметала имају већи значај од металних сировина (већ делимично утврђене резерве) у првом реду мисли се на магнезит (перидотитски масив Златибора и Таре, од Седељке преко Кремана ка Тари, а на планском подручју зона Коњске Реке ка Мокрој Гори) и грађевински камен (каменолом Рача). Магнезити имају највећи економски значај за ово подручје од свих минералних сировина.

Климатске карактеристике

По својим климатским карактеристикама укупно подручје Просторног плана је pogodно за опстанак и живот човека и обављање најразличитијих активности у току читаве године. Међутим, у различитим ужим пределима подручја климатски услови се знатно разликују зависно од висинске разлике, нагиба, експозиције и других фактора.

Клима Таре у целини се карактерише свежим до прохладним летом, доста хладном зимом и доста незнатним годишњим колебањем температуре ваздуха. Средња јануарска температура се не спушта испод $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, а јулска односно, августовска се не пење изнад $20,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Лето је практично продужено и на прве јесење месеце, а јесен је у целини топлија од пролећа – октобар је топлији од априла. Падавине су обилније и чешће у летњој половини године, нарочито у касно пролеће, споредни максимум падавина је у касну јесен, зима је прилично сува, а минимум падавина је при крају зиме. Зима је на Тари увек снежна. Снег почиње да пада почетком новембра, а каткад и раније, а задржава се на тлу и до маја. Просечна дужина трајања снежног покривача на тлу је 106 дана. Дебљина снежног покривача достиже просечно 100 cm. Просечна количина падавина је 828 mm/m^2 . Мај је најкишовитији месец са 99 mm/m^2 а фебруар и март су месеци са најмањом количином

падавина 49 mm. Овакав комплекс климатских карактеристика одређује режим континенталне планинске климе, која се приближава субалпској клими, али њено нешто влажнијој варијанти. У поређењу са многим другим планинама у Републици Србији, Тара има израженију планинску климу са свежијим летима и хладнијим зимама.

Релативна влажност је 83,4% у децембру а у августу је најмање 80%. Висока влажност ваздуха одлика је целог подручја Таре, а нарочито њеног северозападног дела. Подручје које припада граду Ужицу, има мањи проценат влажности за око 3% у зависности од годишњег доба.

Ружа ветрова показује да су најчешћи североисточни и југозападни ветрови. Од ветролома највише страда јела, смрча, буква а најјачи ветрови се јављају у фебруару и марту.

Осунчавање на Тари се такође разликује од оног на другим, па чак и блиским планинама. Оно је у просеку годишње за око 60 часова мање него на најближим планинама источне Босне и Херцеговине, а за 308 часова годишње мање него на Златибору (високе површи имају највише сунчаних сати – око 1700). Захваљујући режиму релативне влажности ваздуха и одсутности прашине изражено је дифузно осветљавање у много већој мери, што се веома повољно огледа на развој низа значајних представника аутохтоне вегетације, посебно реликата.

Део предела уз обалу Дрине (Бајина Башта) се карактерише мањим бројем дана са маглом од платоа Таре, али већим него у деловима масива који су заклоњени од утицаја базена Дрине – укупно има 71 такав дан или просечно по 6,2 дана месечно.

Са привредне тачке гледишта, климатски услови оптимално одговарају шумарству – одржавању и коришћењу аутохтоних шумских врста, као и увођењу и гајењу других шумских врста којима климатски комплекс еколошки најбоље одговара, затим планинској пољопривреди – планинског ливадарства, унапређење пашњака, сточарство са свим подгранама сточарске привреде (млекарство и др.). У средњепланинском, горњобрдском и средњобрдском појасу постоје изванредни услови за воћарство – гајење више врста јабука, крушака, шљива, ораха и других врста воћа.

Хидролошке одлике

Хидрографске особине Таре се разликују у појединим њеним деловима, те шире посматрано, источне делове ка ужичкој територији карактеришу чести извори на Калуђерским Барама (површинско отицање је знатно), што важи и за њену југоисточну страну према креманској котлини. Бајинобаштански део карактеришу врела у контактним зонама у северној суподини (Перућко врело 300 l/s и др.). Већи део површи је са ретком и оскудном издани и славим изворима.

Густина речне мреже на планском подручју је у појединим зонама различита: у кречњацима густина је веома мала, док у серпентину, флишу и шкриљцима она обично прелази 1 km/km².

Воде на планском подручју површински припадају сливу Дрине, док само мањи део подземно на крајњем истоку отиче ка сливу Ђетиње. Посебност крају даје река Дрина са кањонском долином чије кречњачке стене достижу висину преко 1000 m н.в. као и њене притоке са својим клисурама. Сливу Ђетиње – Западне Мораве припадају само мањи јужни делови Таре (делови Добром и Љутог поља) и то подземно – део Секулића (источне зоне ка Добром и Љутог пољу), Калуђерских Бара (слив Коњске реке). Већи делови кречњачког терена Таре подземно се одливају ка Дрини и Ђетињи.

Узводно од Перућца ка Дервенти, највећа притока је Малешев поток и Рача. Крајњи источни део се преко Солотуше дренара ка Пилици, (на територији општине Бајина Башта) једној од највећих притока Дрине. Сливу Дрине припадају и два вештачка језера хидроакумулација Бајина Башта и реверзибилно језеро – хидроакумулација на Тари (Заовине – у сливу Белог Рзава) која представљају највеће хидрографске објекте. Веома је интересантна са научног аспекта и зона Црвеног потока на Тари као замочварени терен 1800–1885 m н.в. као специфичан научно-истраживачки туристички објекат, резерват природе.

Осим Дрине, која масив Таре и Звезде опасује са запада и севера, најважнија река ове шире области је Бели Рзав са површином слива 288 km². Слив Раче захвата површину од око 75 km² а слив Дервенте 32 km². На Тари се јавља и неколико понорница, које представљају специфичне хидрографске објекте.

Највећи извори се јављају на контакту шкриљца и кречњака у падинским деловима Звезде и Таре (највеће Перућачко врело), као и у изворишном делу Белог Рзава, висинској зони ободног дела Шаргана, Таре и Виогора. Кречњачка површ Таре махом безводна, има ретке изворе као што су: Митровац, Забој, Беле воде, Васића понор, Секулића воде, Букова вода, Калуђерске Баре, и др. Због знатног подземног отицања (јаме, понори) Тара је махом безводна, а бунари налазе воду и на 10–12 m.

Од крашких врела најпознатије је Перућачко. Крашко врело је и алкално-термално врело Лађевац. Од долињских врела највеће је врело Раче.

Алувијум Дрине, као и њене притоке Пилице је богат плитком и обилатом издани која се делимично користи за водоснабдевање (Бајина Башта се снабдева из бунара у алувијуму Пилице).

Поједине зоне су под различитим утицајем штетног дејства вода. Алувијум Пилице је подложен делимичном плављењу. За сада је Пилица регулисана кроз зону Бајине Баште, али није узводно у зони која тангира граничну зону планског подручја (Солотуша).

Изградњом ХЕ Бајина Башта и терасним одсеком према Дрини насеља уз Дрину су безбедна од природних поплава (али не и од катастрофе настале пуцањем бране почевши од Гаочића до Бајине Баште, и даље, при чему би више била угрожена босанска страна).

Најнижи терасни одсек према Дрини је подложен подривању (радом саме реке) па га треба заштитити (одрони и слегања поред пута Бајина Башта – Љубовија).

Зоне изворишта водоснабдевања треба заштитити од загађивања (зоне у сливним подручјима хидроакумулација Крушчица код Заовина, али и оних у околини планског подручја: Врутци којима воде притичу подземно, као и зоне локалних изворишта у Добром долу и Љутог пољу, Калуђерским Барама и др.), као и у појасу алувијума и делувијума, који је најгушће насељен и са бољим пољопривредним површинама.

Значајне су хидроакумулације: ХЕ „Бајина Башта” код Перућца, „Лазиви” и „Крушчица” у Заовинама, Спајићи и др. Хидроакумулација Бели Рзав је реверзибилни део ХЕ „Бајина Башта”.

У заштићене хидролошке објекте на Тари спадају термални извор Лађевац врела, водотоци Бруснице, Дервенте, Караклијски и Батурски Рзав и Рача и водопад Скакавац на Караклијском Рзаву. Они су проглашени за споменике природе и посебно су заштићени у оквиру НП „Тара”.

Сви токови на подручју Таре, изузев Дрине (између II и III класе), као и извори имају веома добар квалитет воде, јер нису под утицајем индустријских загађења, и што је највећи део ових терена слабо насељен. Међутим, када је реч о претежно крашким теренима, постоји могућност релативно лаког загађивања. С обзиром на филтрациона својства крашких терена заштита од загађивања је специфична за сваки конкретан случај.

Обиље воде се огледа у многобројним површинским токовима и подземним водама. Река Дрина и вештачке хидроакумулације представљају значајан потенцијал како за решавање питања водоснабдевања, тако и за наводњавање, односно одводњавање. Истовремено, постоје услови за интензивирање рибарства а који су до сада делимично коришћени.

Туристичке вредности водотока су клисурасте долине са брзацима, водопадима (Велики и Мали Скакавац на Камешини) и пејзажно интересантним предеоим целинама, квалитет воде I категорије и богатство рибељег фонда, што је веома значајно за развој спортско-рекреативног, риболовног и екотуризма.

Педолошки састав, бонитет

На западу и на висинама преко 1000 m, најзаступљеније је смеђе рудо земљиште на кречњаку и скелетно земљиште на кречњаку, док се на истоку среће црница на серпентину. У долинама су углавном делувијални и алувијални терени, који су и највредније пољопривредне површине.

Бонитетне карактеристике терена на подручју НП „Тара” указују да доминирају ограничавајуће категорије (изнад 5. класе) за употребу наведених терена у пољопривредне сврхе. Терени погодни за пољопривреду су углавном поред Дрине (Бесеровина, Перућац, Зауглине, Бајина Башта). Сам простор НП „Тара” од 5–8. класе првенствено је погодан за узгој шума и пашњака (осма

класа – камењар са аутохтоном вегетацијом) – Падински део у широј зони погодан је и за воћарство, а о интензивној пољопривреди може бити речи само у ниском подрињском појасу општине Бајина Башта.

Ерозија терена

На подручју Просторног плана доминира врло слаба ерозија, само мање површине срећу се под јаком и експесивном ерозијом.

Табела 3: Ерозивни процеси на подручју Просторног плана

		Врло слаба ерозија (%)	Слаба ерозија (%)	Средња ерозија (%)	Јака ерозија (%)	Експесивна ерозија (%)
1.	Јагошница	93.66	3.41	2.62	0.1	0.21
2.	Растиште	93.53	3.33	2.64	0.45	0.05
3.	Заовине	83.24	8.35	7.36	0.62	0.43
4.	Коњска река	87.85	7.65	4.13	0.25	0.12
5.	Перућац	87.99	2.86	6.52	1.68	0.95
6.	Бесеровина	89.7	4.27	5.62	0.31	0.1
7.	Зауглине	79.31	5.59	12.7	1.76	0.64
8.	Рача	73.94	5.22	18.04	2.62	0.18
9.	Мала Река	79.74	6.26	13.15	0.85	0
10.	Солотуша	67.51	7.87	22.67	1.78	0.17

Најслабијом ерозијом захваћени су виши крашки делови Таре. Ово повољно стање је у првом реду стога што је Тара највећим делом висораван која је покривена шумом, ливадама и пашњацима и ретко насељена. Интензитет се креће од 99 m³/km² годишње. Сличан је на високом флувијалним површинама с обзиром на травну и шумску вегетацију од 100–400 m³/km² годишње.

Антропогени деструктивни утицај човека се уочава у широј зони од интереса за НП „Тара”, према Дрини (ниже зоне КО Перућац, Рача, Мала Река). На овим теренима срећемо и веће површине изузетно девастиране (понегде са експесивном ерозијом). Јаком ерозијом захваћене су долине које се искоришћавају за гајење житарица у пределима од 500–1000 m н.в. Јака ерозија се јавља око села Живановићи и Средојевићи (КО Рача), села Зауглине (КО Зауглине), села Облик и Стојићи (КО Солотуша).

Стање еродираних терена још увек је задовољавајуће, али се могу променити услед неадекватног коришћења природних ресурса. То омогућује геолошки састав (неотпорне и непропустљиве стене), рељеф (велика просечна висина слива и падови), клима (висока количина падавина преко 1000 mm/m²) те поред ових природних фактора веома је изражен и антропогени фактор (непланска и нерационална обрада земљишта). Штете од јаке ерозије се огледају поред губитка плодног земљишта, на теренима који имају велике падове, у губитку плодних земљишта у долинама које се затрпавају еродивним материјалом.

Биљни свет

Живи свет овог подручја карактерише се специфичним јако израженим обиљем броја и врста. Главни тип животних заједница сачињавају листопадне и мешовите листопадно-четинарске шуме са пропланцима и травним заравнима и средње развијеним спрамом жбуња.

У долиномском појасу преовлађује уз обрадиве површине девастирана листопадна шума и шикара уз ливаде и пашњаке.

Планско подручје представља једно од најшумовитијих подручја у Републици Србији и то како по површини тако и по квалитету (укупно има 20.100 ha шумског земљишта). Велико учешће четинарских шума, је изванредан еколошки потенцијал планског подручја. Велике су могућности за развој туристичке и рекреативне функције шума стварањем предела посебних одлика, односно шума са наглашеним естетским, еколошким, васпитно-образовним, туристичко-рекреативним вредностима.

У шумским деловима Таре заступљене су и могу се веома рационално користити и унапређивати аутохтоне (самоникле) воћне врсте, као: леска, планинска рибизла, огрозд, шумске јагоде, боровнице и др. Коришћење тзв. споредних шумских производа и коришћење дивљег воћа, такође има знатан привредни значај. Ту на првом месту долази искоришћавања гљива. Микрофлора Таре је веома богата и обухвата преко 300 врста гљива, од којих је преко

100 врста искористиво као храна, а више од десет врста може се користити у експлоатационим резервама. Поред печурки могуће је сакупљање разних других плодова који се користе као лек и храна, од боровница и јагода до плодова букве, јаребике и клеке. Велики број лековитих биљака коришћених у народној медицини расте на Тари (преко 270 врста).

Посебан куриозитет у флористичком саставу овог простора чине ендемне и реликтне биљне врсте. Туристички је најатрактивнија Панчијева оморика на јужним падинама Таре, терцијарни биљни реликт са пирамидалним хабитусом која је за време терцијара, пре 20.000.000 година, живела у целој Европи. Од тада до данас једино је на Тари преживела све хирове геолошких догађаја, па и ледена доба. На месту званом Јејињак, на Зборишту, налази се циновска јела висока 50,5 m, пречника 1,3 m, те је највеће стабло у Републици Србији и међу већим у Европи.

Ливаде и пашњаки на равнијим теренима стварани су крчењем, а жбуње и шикаре глога, клеке, леске и шипурка развиле су се на деградираним шумама, обично на стрмим теренима, где су претходно исечене четинарске шуме.

На основу односа пошумљавања и количине посечене шумске масе, закључује се да на планском подручју влада нерационалан однос према шумском потенцијалу, односно његово девастирање, са могућим негативним последицама на природну (ерозије) и животну средину (повећање загађености). Овај проблем може бити посебно изражен када су у питању сливна подручја.

Животињски свет

Као резултат повољних природних услова, а посебно одговарајуће климе, у НП „Тара” појавила се и до данас одржала по врстама бројна фауна. У сложеним заједницама, претежно резерватима и заштићеним деловима, фауна НП „Тара” је врло богата са 53 врсте сисара и 153 врсте птица. Панчијев скакавац је симбол ове планине у животињском свету. Разноликост станишта и очувана вегетација дом су мрком медведу, дивокози, великом тетребу, суром орлу. По броју биљних и животињских врста и очувању шумских екосистема Тара се сврстава међу важнија станишта Европе.

Тара је подручје од међународног значаја за очување птица у Европи, по стандардима ИБА пројекта. Значајни орнитолошки локалитети су: кањон Раче, Звезда, кањон Дрине и клисура Белог Рзава. Посебан значај има шест врста птица: сури орао, сиви орао, ђук, сива жуна, зелена жуна и вртна црвенперка. У рекама планине Таре живе пастрмка, младица, липљан, које су као аутохтоне врсте законом заштићене. Младица је природна реткост, али нажалост и значајан риболовачки трофеј. Бели и Црни Рзав, Камешина и Братешина, као и други водотоци у микрорегиону, богати су пастрмком, кркушом, кленом, липљаном и другим врстама рибе.

3.2. Посебне намене подручја

3.2.1. Заштита природе, природних вредности и предела

Према Закону о националним парковима, НП „Тара” је основан ради очувања: крашког рељефа (увале и долине, понорнице и вртаче), тресаве и др.; најквалитетнијих шумских екосистема лишћарских, четинарских и мешовитих заједница, на Балкану и у Европи, изванредне структуре, квалитета и здравственог стања састојина; станишта и популације дивље флоре, са бројним врстама биљака од значаја на националном, регионалном и европском нивоу, а посебно Панчијеве оморике на њеном исходном аутохтоном станишту и местима на којима је први пут пронађена и описана као за науку нова врста четинарског дрвета, као и дрвенчанског различка; станишта и популације дивље фауне, посебно птица (црна жуна, велики детлић, уралска сова, гањаста кукумавка, дивља канаринка и планинска сеница), сисара (медвед, дивокоза, вук, дивља свиња, дивља мачка и куна златица), инсеката (ендемо-реликтни Панчијев скакавац) и др.; живописних и привлачних предела са низом карактеристичних обележја условљених стањем и одликама природних чиниоца, одмереним утицајем људи на природу, народним стваралаштвом и градитељством; богатог културно-историјског наслеђа, на првом месту Манастира Рача, некрополе у Перућцу и у Растишту, „Скит Светог Ђорђа” и заштите и очувања спомен обележја; адекватног квалитета живота људи у НП „Тара” кроз развој друштвене, културне и економске активности.

НП „Тара” налази се на крајњем западу Републике Србије, захвата подручје ограничено лактастим током реке Дрине, између Вишеграда и Бајине Баште, а чине га планински масиви Звизеда, Црни врх и Равна Тара. Са источне стране подручје је одвојено Солотушком реком и висоравни Поникве, а са јужне Креманском и Мокрогорском котлином.

Подручје НП „Тара” простире се на територији општине Бајина Башта, у оквиру десет КО: Јагоштица, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша, укупне површине 24.991,82 ха, од чега је 13.588,51 ха у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 11.403,36 ха, од чега је I степеном обухваћено 13,35%, II степеном 34,07% и III степеном 52,58% укупне површине.

Подручја са посебном заштитом у НП – локалитети по режимима заштите⁴

Укупна заштићена површина природног добра 24.991,82 ха.

На подручју НП „Тара”, у погледу режима заштите, постоје три зоне или три степена заштите:

– режим заштите I (првог) степена П = 3.323,92 ха 13,3%. У овом режиму заштите налазе се најзначајније природне вредности НП „Тара”, обухваћене са 17 локалитета (строгих природних резервата и издвојеним локалитетима у првом степену заштите). Сваки резерват обухвата неки природни феномен и у начелу је изузетан. Основни циљеви издвајања резервата су очување постојећег стања, обезбеђење дејства природних закономерности, без утицаја човека, у непрекидном, динамичном процесу развојних фаза и природних промена, чување аутохтоности биљног и животињског света, без уношења алохтоних врста. Дозвољава се само ограничени научно-истраживачки рад, обезбеђење техничких и других услова за ефикасну заштиту од пожара, постављање по ободу резервата противпожарних осматрачница, међусобно повезивање резервата и њихово уклапање у мрежу шетних и планинарских комуникација на локалитетима: Клисура Раче и Црвени поток, са осталим ограничењима датим у условима Завода за заштиту природе Србије од 29. августа 2018. године. Локалитети у режиму заштите I степена: 1. „Кањон Бруснице”; 2. „Звезда”; 3. „Клисура Дервенте”; 4. „Клисура Раче”; 5. „Рачанска Шљивовица”; 6. „Црвени поток”; 7. „Под Горушицом”; 8. „Црвене стене”; 9. „Било”; 10. „Љути брег”; 11. „Змајевачки поток”; 12. „Врањак”; 13. „Студенац”; 14. „Кањон Склопови”; 15. „Алушка планина”; 16. „Пушине” и 17. „Кремићи”;

– режим заштите II (другог) степена П = 8.514,39 ха, 34,07%. У режиму другог степена заштите налази се 19 локалитета, пределина целина, заштитних локалитета око локалитета у првом степену заштите, једног локалитета са оморицом. Укупна површина са режимом заштите II (другог) степена. Локалитети у режиму заштите II степена: 1. Предеона целина „Јагоштица”; 2. Предеона целина „Звезда II”; 3. Предеона целина „Звезда –Божурна”; 4. Предеона целина „Рачанска Шљивовица II”; 5. Предеона целина „Борово брдо – Настијење”; 6. Предеона целина „Црвени поток II”; 7. Предеона целина „Горушице II”; 8. Предеона целина „Црни врх”; 9. Предеона целина „Глог”; 10. Локалитет „Јањач”; 11. Локалитет „Поповића поток (Тренице)”; 12. Локалитет „Врањак”; 13. Локалитет „Данићи”; 14. Локалитет „Бели Рзав-Заовине”; 15. Локалитет „Солотуша”; 16. Предеона целина „Рача”; 17. Предеона целина „Клисура Дервенте и Дрине”; 18. Локалитет „Алушка планина II”; 19. Локалитет „Соколина”;

– режим заштите III (трећег) степена П = 13.153,51 ха 52,63%. Режим заштите III степена обухвата све површине ван I и II степена заштите, пољопривредне површине, површине под шумама, грађевинска земљишта, зона намењена за одрживо коришћење и развој, инфраструктурну градњу, лов и риболов, туристичке зоне.

Станишта

Подручје НП „Тара” карактеришу мозаично распоређени екосистеми и често контрастни предели од оних који по својој структури подсећају на бореалне тајге са тресетиштима, преко типичних

средњеевропских листопадних шума до субмедитеранских кречњачких или серпентинских камењара и стена. Ови екосистеми су станишта великог броја врста, које су махом ендемичног и реликтног карактера, као и оних врста које су у већем делу јужне Европе драстично проређене, а њихове популације структурно неуравнотежене и опадајуће. Досадашњим активностима идентификовано је 13 типова станишта. Најзаступљенији тип шумских станишта, односе се на шуме јеле са 9.555,71 ха тј. 51,35%. Листу станишта на подручју парка које треба посебно штити према Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама за њихово очување („Службени гласник РС”, број 35/10) неопходно је допунити са још више типова станишта који се пре свега односе на подземна и водена станишта.

Еколошки значајно подручје и еколошки коридори

Према подацима из Централног регистра заштићених природних добара и документацији Завода за заштиту природе Србије, у границама Просторног плана налази се НП „Тара”, док се Еколошки значајно подручје „Тара” еколошке мреже Републике Србије се налази већим делом у границама Просторног плана.

Дрина са приобалним појасом у природном и блиско-природном стању је еколошки коридор од међународног значаја еколошке мреже Републике Србије.

Водотоци са приобалним појасевима у природном и блиско-природном стању и предеони елементи унутар културног предела (појасеви зеленила, групе стабала, појединачна стабла, кошанице, међе, живице и сл.) у границама Просторног плана, имају улогу локалних еколошких коридора еколошке мреже.

Шумска вегетација

Простор НП „Тара” представља типично шумско подручје, а по својој очуваности и разноврсности шумских екосистема, од којих су многи реликтног карактера, спада у најбогатија и највреднија шумска подручја Европе.

Шумска вегетација планине Таре има једну основну специфичност у односу на друге планине Балканског полуострва: иако на планини доминирају мешовите тродоминантне шуме смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum* Čoli. 65), и то на преко 85% шумских површина, на овој планини налази се већи број реликтних и ендемореликтних шумских заједница са оморицом, црним бором и другим врстама, које су на знатним површинама, тако да дају основни фитогеографски, фитоценолошки и флористичко-еколошки печат НП „Тара”.

Посебан значај за науку имају реликтне и ендемореликтне шумске заједнице које нису до сада довољно проучене. У исто време шумска вегетација доприноси очувању специјског и вегетацијског диверзитета НП „Тара”. Шуме јовке (*Alnetum glutinosae* s. lat.), врбе (*Salicetum* s. lat.), преко храстових шума сладуново-церових – са и без грабића – церових, китњакових и китњаково-грабових, до најбогатијих полидоминантних шума са више врста дрвећа у једној заједници, не дају целовиту слику вегетације и њеног богатства ако се не истакну реликтне, на кречњацима и силикатима. Ове реликтне шумске заједнице припадају различитим асоцијацијама и субасоцијацијама, које се издвајају у различите типове шума. У биоеографском и еколошком смислу читав тарски предео са реком Дрином представља јединствену целину. За разлику од већег дела Републике Србије, које у биоеографском смислу припада мезијској биоеографској провинцији, ово подручје припада илирској, западнобалканској провинцији. Многе илирске и друге западнобалканске врсте имају овде своја крајња источна, односно југоисточна налазишта, тј. нема их у другим крајевима Републике Србије.

Простор планине Таре представља типично шумско подручје које по очуваности својих шумских екосистема, од којих су многи реликтног карактера, спада у најбогатија и највреднија шумска подручја Европе. Главна вредност садржана је у изванредној очуваности и заступљености прашумске вегетације чије сложене шумске заједнице заузимају преко 60% укупне територије НП „Тара”.

На Тари је идентификовано преко 40 лишћарских, лишћарско-четинарских и четинарских фитоценоза, затим 1156 врста васкуларне флоре што чини 1/3 укупне флоре Републике Србије.

4 У овој тачки дат је само списак локалитета у I и II степену заштите, а приказ локалитета дат је у глави III. пододелку 1.1. Просторног плана, списак парцела у њиховом обухвату дат је у глави IV. пододелку 1.1. Просторног плана, а границе обухвата локалитета дате су у глави I. под 1.3.2. Просторног плана.

Планина Тара припада источно динарској провинцији илирског подрегиона, средњеевропског региона. На њеној релативно малој висини која не прелази 1.700 m, сви феномени висинског зонирања вегетације (екосистема) нису у потпуности испољени. То се огледа у одсуству субалпског појаса чистих четинарских шума, потом горње шумске границе као и алпског појаса. Међутим, захваљујући специфичној орографији, у виду благо заталасане површи, на висини од 1.100–1.300 m, где се смењују велике партије кречњака и серпентинита (јужни и западни делови планине), на Тари се у оквиру буковог појаса на кречњацима налазе и састојине фригорифилних мешовитих шума смрче и јеле.

Ове тродоминантне шуме означене као *Piceo-Abieti-Fagetum Coli. 65*, заузимају преко 85% шумских површина, на овој планини, дајући јој „основни фитогеографски, фитоценолошки и флористичко-еколошки печат”.

Осим смрче, јеле и букве, у зонама од 700–1.200 m на серпентинитима развијају се мешовите црноборово-белоборове шуме или чисте састављене од једне или друге врсте бора.

У овом низу шумских заједница посебну вредност и реткост имају чисте или мешовите састојине Панчићеве оморице (*Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum mixtum*) које су распрострањене како на кречњацима тако и на серпентинитима, искључиво на северним и заклоњеним странама које имају одлике рефугијума.

Зонирање вегетације екосистема на Тари започиње од кањона Дрине у коме се посебно истичу термофилне заједнице црног граба (*Orno-Ostryetum*) које имају субмедитерански карактер. На стрмим странама и стенама кањона Дрине и Дервенте развијеније су заједнице црног граба и црног бора (*Ostryo-Pinetum nigrae*). У подножју планине на кречњацима и серпентинитима на развијенијим земљиштима јављају се храстове шуме и то шуме цера и сладуна (*Quercetum frainetto-cerris*), а на вишим положајима шуме китњака (*Quercetum montanum*). Појас чистих церових шума (*Quercetum cerris*) јавља се као појас на блажим јужним падинама планине. Од Кремана према Тари налазе се шуме црног бора (*Pinetum nigrae*) које на вишим положајима замењују мешовите шуме црног и белог бора (*Pinetum nigrae-sylvestris*), да би на самим Калуђерским барама доминирао бели бор (*Pinetum sylvestris*). У деловима кањона према површи учешће букве у изградњи заједнице је све израженије тако да на самој ивици кањона и површи, букве шуме (*Fagetum montanum*) представљају доминантан појас. У њиховој изградњи обавезно учествује јела, а у мањој мери и смрча која постаје доминантнија на мразиштима и вртачама кречњачке површи планине.

*Ови екосистеми су станишта великог броја врста, које су махом ендемичног и реликтног карактера, као и оних врста које су у већем делу јужне Европе драстично проређене, а њихове популације структурно неуравнотежене и опадајуће. Поменути типови екосистема на Тари са пратећом флором показују како одређене сличности, тако и значајне разлике које би се сумарно могле представити на следећи начин:

***Термо-мезофилне шуме црног граба као и заједнице црног граба и црног бора у кањону Дрине и околних притока на кречњацима које се одликују средњеевропским и субмедитеранским елементима флоре. У оквиру зоне ових шума и шикара налазе се сипари, камењари и стене на којима су развијене специфичне

рудинске и хазмофитске заједнице богате ендемичним врстама.

***Термо-мезофилне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris*) или чисте церове шуме (*Quercetum cerris*) које се одликују елементима прелазног средњеевропско-субмедитеранског типа са одређеним присуством реликтних елемената.

Мезофилне брдске китњакове шуме (*Quercetum montanum*) које имају претежан средњеевропски карактер флоре.

***Термо-мезофилне планинске букве и буково-јелове шуме (*Fagetum montanum, Abieto-Fagetum*). То су типичне заједнице средњеевропског типа са доминантним представницима врста централноевропског распрострањења.

***Фригорифилне мешовите/или чисте четинарске шуме са доминацијом или смрче и јеле (*Piceeto-Abieto-Fagetum, Abieto-Piceetum illyricum*) које поред средњеевропских садрже северне – боралне елементе флоре.

***Тресетишта у оквиру мешовитих и/или четинарских шума. То су карактеристична станишта боралних врста међу којима се истиче и одређен број реликата који се налазе на крајњим јужним границама распрострањења.

***Црноборове шуме (*Orno-Pinetum nigrae*) на серпентинитима које по карактеру припадају прелазном типу између јужноевропског планинског и средњеевропског биогеографског региона. Ове карактеристике поседују и мешовите црно-белоборове шуме (*Pinetum nigraesylvestris*) са том разликом што у њиховом саставу учествује и одређен број боралних елемената флоре чија се бројност повећава у чистим белоборовим шумама (*Pinetum sylvestris*).

***Резерват „Звезда”

***Оморикине шуме, чисте или мешовите са другим лишћарима и четинарима (*Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum mixtum* са различитим варијантама) имају реликтни карактер а у њиховом саставу доминантнији су борални средњеевропски, него јужноевропски планински елементи флоре.

***Заједнице кречњачких стена и камењара у кањонима и стрмим странама планинских висова. То су карактеристична станишта средње-јужноевропских планинских елемената флоре, као и сразмерно највећег броја ендемичних врста које се могу наћи на Тари.

***Заједнице серпентинских камењара које генерално носе субмедитеранско јужноевропско планински биогеографски карактер са значајним бројем реликтних ендемичних типова.

Панчићева оморица

Као терцијерни ендемо-реликт који је пре 20.000.000 година био распрострањен широм Европе, а данас је сведен само на подручје око средњег тока реке Дрине, Панчићева оморица (*Picea omorica*) је дрво изузетне лепоте и грациозности. Позната као „царица свих ендемита Европе” или као „српска смрча”, Панчићева оморица данас расте и опстаје на еколошко различитим, не сувише бројним стаништима Таре. То су најчешће мање приступачни и заклоњени кречњачки или серпентински камењари окренути ка северу где се оморица меша и живи са различитим врстама лишћара и четинара. Све шуме у којима се јавља оморица на подручју планине Таре заштићене су као јединствена станишта и представљају строге научне резервате природе.

Табела 4: Табеларни приказ резервата са оморицом, тј. режима I (првог) степена заштите у оквиру НП „Тара” по површини, типолошкој припадности, броју стабала и процентуалном учешћу оморице

Ред. бр.	Резервати природе (I режим степена заштите)	ПОВРШИНА P (ha)	ТИПОЛОШКА ПРИПАДНОСТ	БРОЈ СТАБАЛА У РЕЗЕРВАТУ (ком.)	БРОЈ СТАБАЛА ОМОРИКЕ (ком.)	Процентуално учешће оморице (%)
СТАНИШТА ПАНЧИЋЕВЕ ОМОРИКЕ НА КРЕЧЊАКУ						
1.	Било	13,60	Шума ОМОРИКЕ, смрче, јеле, букве, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum</i>) на органогеној кречњачкој црници	10.845	4.192	38,6
2.	Љути Брег	4,74	Шума ОМОРИКЕ, смрче, јеле, букве, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum</i>) на органогеној кречњачкој црници	4.634	1.319	28,5
3.	Црвене стене	46,19	Шума ОМОРИКЕ, смрче, јеле, букве, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum</i>) на органогеној кречњачкој црници	40.559	3.000	7,3
4.	Студенац	2,74	Шума ОМОРИКЕ, смрче, јеле, букве, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum</i>) на органогеној кречњачкој црници	2.678	763	28,5
5.	Под Горушицом	9,35	Шума ОМОРИКЕ, смрче, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum</i>) на скелетној кречњачкој црници	9.141	1	0
6.	Звезда	2.099,59	Шума ОМОРИКЕ, смрче, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum</i>) на скелетној кречњачкој црници	око 1.000.000	50.000	5

7.	Врањак (<i>locus clasicus</i>)	6,10	Шума ОМОРИКЕ, смрче, борова и др. врста (<i>Omorikae-Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum</i>) на скелетној кречњачкој црници	1.663	442	26,6
8.	Караула Штула	48,96	Шума ОМОРИКЕ са црњушом (<i>Erico-Picetum-omorikae mixtum</i>) на органогеној кречњачкој црници	4.214	374	9
СТАНИШТА ПАНЧИЋЕВЕ ОМОРИКЕ НА ТРЕСЕТУ						
9.	Црвени поток	46,19	Шума ОМОРИКЕ, једе, смрче и букве са јовом (<i>Omorikae-Piceto-Abieto-Fageto-Alnetum mixtum</i>) на тресету	22.068	6	0
СТАНИШТА ПАНЧИЋЕВЕ ОМОРИКЕ НА СЕРПЕНТИНИТУ						
10.	Змајевачки поток	6,78	Шума Оморице, смрче и борова (<i>Picetum-Omorikae Excelsae pinetosum mixtum</i>) на скелетном еутричном смеђем земљишту на серпентиниту	2.336	797	34

Поред постојећих резервата са оморицом успостављен је нови локалитет са оморицом и режимом I степена заштите „Кремићи”, а у режиму II степена заштите издвојен је локалитет са оморицом „Поповића поток (Тренице)”.

Графички приказ распореда наведених резервата са оморицом дат је на Рефералној карти 3 овог просторног плана.

Врсте дивље флоре су бројне и често заступљене у доњем спрату шумских и осталих састојина, а заштићене су према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16) и Уредби о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05 – исправка, 22/07, 38/08, 9/10, 69/11 и 95/18 – др. закон).

Табела 5: Латински назив врсте – српски назив врсте

<i>Acer heldreichii</i> – планински јавор;
<i>Achillea ageratifolia</i> subsp. <i>serbica</i> – грчка хајдучка трава;
<i>Achillea clypeolata</i> – жута хајдучица, месечина, жута месечина;
<i>Achillea millefolium</i> subsp. <i>millefolium</i> – хајдучка трава;
<i>Aconitum burnatii</i> subsp. <i>pentheri</i> – плави једић;
<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>vulgaris</i> – жути једић;
<i>Alchemilla</i> sp. – вркута;
<i>Allium fuscum</i> – сивосмеђи лук;
<i>Allium pallens</i> subsp. <i>tenuiflorum</i> – лук;
<i>Allium ursinum</i> subsp. <i>ucrainicum</i> – сремуш;
<i>Allium victorialis</i> – планински лук;
<i>Althaea officinalis</i> – бели слез;
<i>Alyssum markgrafii</i> – снежни тепих, слатки цвет;
<i>Anacamptis pyramidalis</i> – плаштак;
<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp. <i>vulneraria</i> – белодун;
<i>Aquilegia grata</i> – кандилка;
<i>Arctium lappa</i> L. subsp. <i>lappa</i> – чичак;
<i>Asarum europaeum</i> subsp. <i>europaeum</i> – копитњак;
<i>Asperula scutellaris</i> – здјеличаста лазаркиња;
<i>Athyrium filix-femina</i> subsp. <i>filix-femina</i> – женска папрат;
<i>Betula pendula</i> – обична бреза;
<i>Bistorta officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i> – срчењак;
<i>Blechnum spicant</i> – ребрача;
<i>Campanula latifolia</i> – широколисно звонце;
<i>Campanula sibirica</i> subsp. <i>divergentiformis</i> – звончић суноврати;
<i>Cardamine waldsteinii</i> – тролисна режуха;
<i>Carduus candicans</i> subsp. <i>candicans</i> – бодал;
<i>Carduus hamulosus</i> subsp. <i>hamulosus</i> – кукаси стичак;
<i>Carex serotina</i> subsp. <i>serotina</i> – ивичаста острика;
<i>Carlina acaulis</i> subsp. <i>acaulis</i> – вилинско сито;
<i>Centaurea derwentana</i> – дервентански различак;
<i>Centaureum erythraea</i> subsp. <i>erythraea</i> – кичица;
<i>Cephalanthera damasonium</i> – паштрички расчок, паштричка главатка;
<i>Cephalanthera longifolia</i> – заврата бела;
<i>Cephalanthera rubra</i> – заврата црвена;
<i>Cephalaria pastricensis</i> – заврата балканска;
<i>Cicuta virosa</i> – барска кукута;
<i>Cirsium oleraceum</i> – воденика, водењак;
<i>Clinopodium pulegium</i> – српска метвица, маруља;
<i>Colchicum autumnale</i> – мразовац, каћун;
<i>Cornus mas</i> – дрењина;
<i>Coronilla coronata</i> – горски грашар;
<i>Corylus avellana</i> – леска;
<i>Corylus colurna</i> – мечја леска;

<i>Crataegus laevigata</i> – црвени глог;
<i>Crataegus monogyna</i> subsp. <i>monogyna</i> – глог;
<i>Cyclamen purpurascens</i> subsp. <i>purpurascens</i> – циклама;
<i>Cystopteris alpina</i> – алпска папрат;
<i>Cytisus ratisbonensis</i> – свиласти зановет;
<i>Dactylorhiza cordigera</i> subsp. <i>cordigera</i> – тресавски каћун;
<i>Dactylorhiza latifolia</i> – каћунак зовин;
<i>Dactylorhiza maculata</i> – каћунак пегави;
<i>Daphne blagayana</i> – благајев јеремичак;
<i>Daphne malyana</i> – малијев јеремичак;
<i>Digitalis viridiflora</i> – зеленоцветни напрстак;
<i>Doronicum hungaricum</i> – мађарски ведропац;
<i>Dryocallis malacophylla</i> – (нема српски назив);
<i>Dryocallis rupestris</i> – стјењарска петопрста;
<i>Dryopteris carthusiana</i> – бољкава папрат;
<i>Dryopteris cristata</i> – чешљава папрат;
<i>Dryopteris dilatata</i> – широколисна папрат;
<i>Edraianthus jugoslavicus</i> – југословенски звончић;
<i>Epilobium anagallidifolium</i> – врбица;
<i>Epilobium hirsutum</i> – врбовка, ноћурак црвени;
<i>Epilobium montanum</i> – свиловина;
<i>Epilobium parviflorum</i> – ситноцветна врбовица;
<i>Eriactis helleborine</i> subsp. <i>helleborine</i> – калуђарка, широколисна крушчица;
<i>Eriactis microphylla</i> – српски каћун;
<i>Eriactis palustris</i> – калуђерка;
<i>Equisetum arvense</i> – пољски раставић;
<i>Eryngium palmatum</i> – паштиткасти котрљан;
<i>Euphorbia carniolica</i> – млечика;
<i>Euphorbia panicii</i> – панчићева млечика;
<i>Euphorbia subhastata</i> – млечика;
<i>Euphrasia</i> sp. – видова трава, видац;
<i>Fragaria vesca</i> subsp. <i>vesca</i> – шумска јагода;
<i>Frangula dodonei</i> subsp. <i>dodonei</i> – крушина;
<i>Frangula rupestris</i> – пасја леска;
<i>Fumana bonapartei</i> – бонапартов сунчац;
<i>Galanthus nivalis</i> subsp. <i>nivalis</i> – висибоба;
<i>Galium flavescens</i> – броћ;
<i>Galium odoratum</i> – лазаркиња;
<i>Galium verum</i> subsp. <i>verum</i> – ивањско цвеће;
<i>Gentiana asclepiadea</i> subsp. <i>asclepiadea</i> – свећица;
<i>Gentiana cruciata</i> subsp. <i>cruciata</i> – крстава линцура;
<i>Gentiana pneumonanthe</i> subsp. <i>pneumonanthae</i> – мала свећица;
<i>Gentianella ciliata</i> subsp. <i>ciliata</i> – равен;
<i>Geranium macrorrhizum</i> – здравац;
<i>Geranium nodosum</i> – пастирска иглица;
<i>Geranium robertianum</i> subsp. <i>robertianum</i> – жива трава;
<i>Gladiolus imbricatus</i> – црепаста гладиола;
<i>Glechoma hederacea</i> – добричица;
<i>Goodyera repens</i> – годијерка, оштропелудка;
<i>Gymnadenia conopsea</i> subsp. <i>conopsea</i> – врањак;
<i>Gymnadenia nigra</i> – црно смиље, мркоглавац;
<i>Gymnadenia odoratissima</i> subsp. <i>odoratissima</i> – рочице;
<i>Gypsophila spergulifolia</i> – лулушак;
<i>Halacsya sendtneri</i> – цвакија;
<i>Haplophyllum boissierianum</i> – виосерова рутвача;
<i>Hedera helix</i> subsp. <i>helix</i> – бршљан;
<i>Heliosperma persillum</i> subsp. <i>monachorum</i> – галичички; пуцавац, монашки пуцавац;
<i>Helleborus scaber</i> – кукурек;
<i>Hepatica nobilis</i> – крстасти копитњак;
<i>Herniaria incana</i> subsp. <i>incana</i> – ситна сипаница;

Hesperis dinarica – динарска вечерница;
Hesperis sylvestris – сребрнолисна вечерница;
Hieracium marmoreum subsp. marmoreum – космурица;
Himantoglossum hircinum subsp. calcaratum – смичак, косоношка, кукавица;
Huperzia selago subsp. selago – ситна пречица, игличаста пречица;
Hypericum barbatum – трепетљаста кантарион, трепљава плушковица;
Hypericum maculatum – планински кантарион;
Hypericum perforatum – кантарион;
Helex aquifolium – божиковина, зелениче;
Inula helenium subsp. helenium – оман;
Iris sibirica L. – сибирска перуника;
Juniperus communis subsp. communis – клека, врења;
Lactuca paniculata – панчићева лопка;
Lamium album subsp. album – мртва коприва;
Lathyrus binatus – двојиделна грахолика;
Leontopodium nivale subsp. alpinum – рунолист, планика, алпски рунолист, белица;
Leonurus cardiaca subsp. cardiaca – срдчина;
Lilium martagon – златан, шумски љиљан;
Limodorum abortivum – остружница, шилореп;
Listera cordata – чопотац;
Listera ovata – чопотац, дволист, милогледче;
Lycopodium clavatum subsp. clavatum – пречица;
Maianthemum bifolium – мајски цвет;
Melampyrum barbatum subsp. barbatum – челинац;
Melampyrum heracleoticum – уродица;
Melilotus officinalis – кокотан;
Melissa officinalis subsp. officinalis – матичњак;
Menyanthes trifoliata – грчки трolist;
Micromeria croatica – хрватски врсић;
Moeblingia bavarica – баварска рогључица;
Narcissus poeticus subsp. radiiflorus – нарцис, суноврат, докољен, бјелоцват;
Neottia nidus-avis – гздовица, самоједа, кокошка;
Notholaena maranthae – пљевика;
Ononis spinosa subsp. spinosa – гладушац, зеџи трн;
Ophrys oestrifera – мачково ухо;
Orchis laxiflora – велики каћунак;
Orchis morio subsp. morio – каћунак, салеп;
Orchis purpurea – каћунак пурпурни;
Orchis simia – мајмунов каћунак;
Orchis ustulata – медени каћунак;
Origanum vulgare subsp. vulgare – вранилова трава;
Orobanchaceae paniculata – водњача, говеђача;
Paeonia daurica – мушки божур;
Paeonia officinalis subsp. officinalis – лековити божур, женски божур;
Pedicularis heterodonta – широкозубни ушљивац;
Petasites hybridus subsp. hybridus – лопух, репух;
Peucedanum officinale subsp. officinale – девесиље, сиљевина;
Picea omorika – панчићева оморика;
Pimpinella serbica – бедрица;
Platanthera bifolia subsp. bifolia – вимењак;
Platanthera chlorantha subsp. chlorantha – зеленкасти вимењак;
Potentilla caulescens subsp. caulescens – петопрсница;
Potentilla erecta – срчењак;
Potentilla montenegrina – црногорска петопрста;
Potentilla visianii – визијанијева петопрста;
Primula acaulis subsp. acaulis – јагорчевина;
Primula elatior – јаглика, јагорчевина;
Primula veris – јаглика;
Prunus spinosa – трњина;
Pulmonaria officinalis – плућњак, медуника;
Pulsatilla montana – планинска саса;
Pyrola chlorantha – зелена крушчица;
Pyrola rotundifolia subsp. rotundifolia – крушчица, округлолисна крушчица;
Reichardia dichotoma – крупнолисна рајхардија;
Rhaponticoides alpina – алпски различак;
Ribes alpinum – дивље грожђе, рибизла, планинска рибизла;
Ribes uva-crispa subsp. uva-crispa – огрозд;
Rosa canina – шипак;
Rubus fruticosus – купина, острига;

Rubus idaeus subsp. idaeus – малина;
Ruscus hypoglossum – ситан вепринац, језичаста веприна;
Salix pentandra – прашљика;
Sambucus nigra subsp. nigra – зова, базга;
Satureja montana subsp. montana – врјесак;
Satureja subspicata subsp. subspicata – класолики врјесак;
Scabiosa fumarioides – удовица;
Scabiosa graminifolia subsp. graminifolia – диво метље;
Scrophularia vernalis subsp. vernalis – зијевалица;
Securigera elegans – (нема српски назив);
Senecio umbrosus – жабља трава
Sesleria serbica – српска шашица;
Sideritis montana subsp. montana – чистац;
Silene bupleuroides – пушина;
Silene multicaulis subsp. multicaulis – многоцветна пушина;
Silene viridiflora – зевалоцветна пушина;
Solidago virgaurea subsp. virgaurea – чељебиграна;
Stachys anisochila – пчелија трава;
Staphylea pinnata – клокочица;
Succisa pratensis – пискавац;
Symphitum officinale subsp. officinale – гавез;
Taxus baccata – тиса;
Teucrium botrys – црвени дубачац;
Teucrium chamaedrys subsp. chamaedrys – дубачац, подубица;
Teucrium montanum subsp. montanum – трава ива, мали дубачац;
Thymus adamovicii – мајчина душица;
Thymus serpyllum – мајчина душица;
Tilia cordata subsp. cordata – позна, ситнолисна липа, зимска липа;
Tilia tomentosa – бела, сребрна липа;
Traunsteinera globosa – округласти каћун;
Trollius europaeus subsp. transilvanicus – јаблин;
Tussilago farfara – подбел, коњско копито;
Vaccinium myrtillus – обична боровница;
Veratrum nigrum – црна чемерица;
Veronica officinalis – разгон, змијина честославица;
Veronica scardica subsp. scardica – штитаста честославица;
Viola odorata – љубичица, виолица, мирисна љубица, питома љубичица, пољска љубичица, фиола;
Waldsteinia ternata subsp. trifolia – трolistна валдштајнија;
Sphagnum sp. – маховина; тресетница, бела маховина
Vuxbaumia viridis – маховина бубичаста;
Orthotrichum philibertii – маховина.

Миколошке карактеристике (гљиве) – Чолић је вршио опсежна миколошка истраживања шездесетих година 20. века на подручју Црвеног потока. Тада је констатована на датом подручју 251 врста гљива углавном макромицета. Тај податак указује на велику разноврсност гљива читавог подручја Таре. У Флори Таре наводи се 20 врста гљива од којих се посебно издваја вредне јестиве *Boletus edulis*, смрчак *Morchella esculenta*, и изразито отровне врсте *Amanita phalloides*, *Amanita muscaria*. Према подацима из Природњачког музеја нарочито су значајне врсте гљива чији је *locus classicus* на Тари: *Psilocybe serbica*, *Tuber petrophilum*.

Ливадске заједнице

На подручју Таре развијен је велики број ливадских типова, иако је у суштини ливадска вегетација на овом подручју секундарна творевина настала на стаништима различитих шумских заједница. До сада је констатовано 19 ливадских биљних заједница.

Хигромезофилне и мезофилне ливаде на дубоком и средње дубоком, влажном земљишту представљене су са заједницама *Rhinantho-Cynosuretum cristati* и *Festuco-Agrositetum subsp. typicum* и *subsp. nardetosum*. На сувљем земљишту смењују се следећи типови заједница: *Danthonietum alpinae*, *Bromo-Plantagnetum mediaeae*, *Poterio-Festucetum valesiaceae* и *Poo molineri-lantagnetum holostei*.

Ливадске заједнице на Тари секундарног су порекла и антропогенно су условљене на стаништима разних шумских заједница. Захваљујући разноврсности станишних услова, пре свега у погледу едафских фактора, рељефа, надморске висине, као и интензитета антропогенног утицаја и других чиниоца, на Тари је развијен већи број ливадских типова, који се знатно разликују у

синеколомском и синморфолошком погледу. На Тари су заступљена станишта која се налазе већ на листи значајних европских станишта. Највиши планински појас између 1.000 m и 1280 m заузимају пашњаци типа *Nardetum* (травнате заједнице тврдача). Полуприродне формације значајне за бројне врсте орхидеја *Festuco-Brometum* су такође заступљене на Тари (континентални травњаци са орхидејама). Планинске тресаве представљају значајна и осетљива станишта која насељавају карактеристичне врсте, а налазе се и на листи заштићених станишта у Европи. Овакав вид станишта присутан је у затвореним депресијама и дубљим вртачама са мочварним и глиновитим дном и река и потока.

Локализовано, на више места широм Таре утврђено је присуство вегетације асоцијација: *Eriophoro-Caricetum paniculatae*; *Molinio-Deschampsietosum cespitosae*; *Scirpetum silvatici*; *Lythro (salicaria)-Caricetum paniculatae*. У питању су заједнице влажних и затресављених површина најчешће у затвореним депресијама, вртачама, поплавним површинама поред потока и сличним стаништима. У највишем планинском појасу, на надморским висинама од 1240 m до 1300 m развијене су заједнице типа *Nardetum* у којима доминира *Nardus stricta*. Ливадске заједнице овог типа настале су као резултат антропозоогеног фактора, односно као последица прекомерне и нерационалне испаше и гажења. Тип ливада (*Arrhenatheretum elatioris*) у којима доминира француска трава је као и у осталим деловима Републике Србије, настао сејањем вештачких ливада на стаништима различитих природних ливадских заједница, јавља се у опсегу надморских висина од 550 m до 1050 m. За замочварена земљишта карактеристичне су мање површине под *ugronardetum*-има, а по ободу их постепено смењују заједнице *Succiso-Nardetum*. На бочним, уздигнутим странама депресија јавља се заједница *Trifolio-Nardetum*. У свим овим заједницама доминира једна врста *Nardus stricta*, па је и њихов флористички састав релативно сиромашан. Од заједница карактеристичних за хигромезофилне и мезофилне ливаде по издвојене су две заједнице: *Rhinantho-Cynosuretum cristati* и *Trifolio-Cynosuretum cristati*. На Тари су забележене на локалитетима Секулића воде, Нова Вежања, Врлеш и другим. Локално, на вишим надморским висинама од око 1300 m (нпр. на локалитету Награмак) утврђено је присуство заједнице *Bromo (erectus)-Plantagnetum mediae*. Овај тип заједница је иначе широко распрострањен у западним деловима Балканског полуострва, а такође и на више локалитета у Републици Србији: брдски регион АП Косово и Метохија, подручје Тутина, на Копаонику и на Старој планини. На Заовинама као и широм Таре заузима сувља станишта на кречњачкој подлози.

Заједница *Danthonietum alpinae* (syn. *Danthonietum calycinatae*) заузима значајне површине на подручју парка, али свакако мање од заједница *Ranunculo-Nardetum strictae* и *Rhinantho-Cynosuretum cristati*. Осим на локалитету Врлеш среће се и широм Таре на плитким и сувим земљиштима насталим како на кречњачким тако и на серпентинитским подлогама на надморским висинама од 900 m до 1150 m.

Локално, са малим површинама, на више места широм Таре утврђено је присуство вегетације асоцијација: *Eriophoro-Caricetum paniculatae*; *Molinio-Deschampsietosum cespitosae*; *Scirpetum silvatici*; и *Lythro (salicaria)-Caricetum paniculatae*. У питању су заједнице влажних и затресављених површина најчешће у затвореним депресијама, вртачама, поплавним површинама поред потока и сличним стаништима. На овом месту треба поменути и фрагментарно присуство заједница: *Petasitetum hybridi* на влажнијим местима поред речица и потока. Такође, у влажним увалама, на малим локалним тресавама, на врло малом броју локалитета, среће се заједница (*Eriophoretum latifoliae*) са ветрогомом. На местима на којима је шумски покривач девастиран различитим узроцима, сечом шуме, изградњом путева, стаза, као и различитим процесима крчења шуме и отварања шумског склопа дошло је до стварања више или мање изражених биљних заједница: *Sambucetum ebuli*; *Atropetum belladonnae*; *Epilobietum angustifolii*. Заједница *Sambucetum ebuli* на Тари се може срести на местима поред рубова шума, дуж шумских путева и на шумским чистинама. Заједницу *Atropetum belladonnae* са едификаторском врстом *Atropa belladonnae* срећемо локално дуж шумских путева и прогала. Заједница *Epilobietum angustifolii* може се често срести дуж главних путева где током цветања даје околини црвени аспект. На појединим местима дуж путева су жбунови *Epilobium angustifoliae* замењени врстом *Epilobium palustre*. На сличним местима, поготово

дуж главног пута око Заовинског језера, као и на сечинама и пожариштима (локалитет Црвене стене и други) може се срести *Senecio umbrosus*, и други) биљна врста заштићена забраном сакупљања.

Закључак о биолошкој разноврсности и шумама: анализиран комплетан шумски фонд шумског подручја истиче да на релативно малом подручју шумска вегетација се простире скоро кроз читав низ вегетацијско-висинских зона од низије до приобаља Дрине па преко брдског подручја, стрмих кањона и клисура до планинских скоро субалпских зона на западу Таре – Црног врха, уз изузетну разноврсну изграђеност рељефа. Оваква орографска комплексност омогућила је велику разноврсност и богатство дендрофлоре, што је у прошлости и вредновано заштитом највреднијих шума овог подручја проглашењем НП „Тара“.

Констатоване су 34 врсте дрвећа и то 26 лишћарских и осам четинарских. Треба напоменути и то да су неке врсте сврстане у категорије „остали меки лишћари“; остали тврди лишћари и остали четинари а то су: ива, планински јавор, дивља крушка, дивља јабука, мечија леска, брекиња, мукиња, јаребика, оскоруша, медунац, делашампијев храст, белограбић, тиса и пачемпрес, тако да је реалан број врста преко 40. Највећи број врста дрвећа је аутохтон за ово подручје и оне су и основни носиоци запремине и запреминског прираста, док алохтоних врста има врло мало, скоро безначајно.

Лишћарских врста има 57,4% по запремини односно 53% по запреминском прирасту, док четинарских има 42,6% по запремини односно 47% по запреминском прирасту.

Буква је најзаступљенија врста са 36% по запремини и 30,1% по запреминском прирасту. Буква је присутна у широком висинском дијапазону од 300 m. па до преко 1500 m н. в. те образује веома велики спектар различитих заједница од мешовитих са храстовима и грабом преко чистих брдских и планинских, па до мешовитих са четинарима. У нижим пределима чешће је изданаочног порекла док је већим делом у квалитетним високим састојинама. Јела је следећа најприсутнија врста са 20,2% заступљености у запремини и 19,1% у запреминском прирасту. Ова четинарска врста је основни носилац еколошки стабилних и висококвалитетних састојина јеле, смрче и букве.

Вегетација стена

Вегетација стена је најзаступљенија на вертикалним стенама и литицама у кањонима на подручју парка. У пукотинама и шупљинама стена и литица развија се веома специфична вегетација биљака хазмофита, карактеристичних за таква станишта. Хазмофитска вегетација, састављена од биљних заједница које настају у удубљења и пукотине стеновитих површина, је овде представљена разредом *Asplenietea trichomanis*, односно редовима *Potentilletalia caulescentis* и *Amphoricarpetalia*. Поменути редови су представљени асоцијацијама свеза *Micromerion scoaticae* и *Edraiaethion*. Карактеристичне су на Динаридима, укључујући кањоне, клисури и планине западне и југозападне Србије. То су већином, ксерофилне хазмофитске фитоценозе, које се развијају на вертикалним стеновитим отсечима кречњачких стена. У вегетацији пукотина стена кањона Дервенте највеће учешће имају ендемични балкански и субендемични балканско-апенински елементи. Међу најважнијим ендемитима и субендемита који изграђују овакву вегетацију истичу се: *Edraianthus tenuifolius*, *Asperula scutellaris*, *Athamantha haynaldii*, *Moehringia bavarica*, и *Corydalis ochroleuca*. Хазмофитска вегетација, састављена од биљних заједница које настају у удубљења и пукотине стеновитих површина, је овде представљена разредом *Asplenietea trichomanis*. Специфичан тип станишта представљају карбонатни клифови представљени са биљним заједницама: *Centaurea derventanae-Seslerietum tenuifoliae* и *Edraiantho-Centauretum derventanae*. Овај тип станишта заступљен је у клисури Дервенте и обилује са ендемичним врстама.

Вегетација сипара

На сипарским стаништима клисура и кањона западне, југозападне Србије срећемо вегетацију сипаришта свезе *Corydalion ochroleuca*. Сипари са претежно јужном експозицијом, који су у просеку сувљи, обрастали су вегетацијом у којој доминира бусење *Achnatherum calamagrostis*. Заједнице свезе *Achnatherion*

calamagrostis (*Thlaspietea rotundifolia*) карактеришу вегетацију сувих сипаришта и точила свих клисура и кањона Републике Србије усечених првенствено у кречњачкој подлози. У клисури Дервенте заступљен је и тип станишта са врло карактеристичним еколошким условима, илирски сипари са *Achnatherum calamagrostis* са биљном заједницом *Satureja montanae*-*Achnatherum calamagrostis*.

Флористичке карактеристике

Захваљујући разноврсности биљног света НП „Тара” може се сврстати у флористички значајна подручја не само наше земље већ и Европе. Због специфичног положаја, географских карактеристика и историје самог подручја на Тари се може наћи мноштво флорних елемената од субмедитеранских до субалпских. Планина Тара у биогеографском погледу припада источно динарској провинцији илирског подрегиона.

Подручје планине Таре у целини одликује се рефугијалним карактером, те се као општа констатација за Тару може изнети да представља јединствени рефугијум терцијерне флоре код нас. Посебан значај имају ретка микростаништа (клисуре, тресетишта) на којима су забележени глацијални реликти: *Eriophorum latifolium*, *Goodyera repens*, *Viola biflora*, *Leontopodium alpinum*, *Corallorhiza trifida*, *Gentiana pneumonanthe*, *Menyanthes trifoliata*.

На ширем подручју НП „Тара” до сада је констатована готово 1/3 флоре Републике Србије (1156 врста на Тари, од чега је 163 заштићене врсте, а 47 строго заштићених врста).

Флора НП „Тара”, односно масива Таре у ужем смислу, укључујући и планину Звијезда, у последњих сто година релативно исцрпно је проучавана током фитоценолошких истраживања, од стране бројних ботаничара. У флори НП „Тара” констатовано је укупно 76 ендемичних врста. Најзначајнији уопште и свакако најпознатији представник ендемичне и реликтне флоре Таре је Панчићева оморика (*Picea omorika*). Сличним, источно-динарским ареалима одликују се још две ендемичне врсте које су распрострањене на Тари: *Centaurea derventana* (дервентански различак) и *Aquilegia grata* (Николићева кандилка).

На подручју парка СITES конвенцијом заштићено је (Конвенција о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре којом је постигнута међународна сарадња у заштити одређених врста дивљих биљних и животињских врста од прекомерне експлоатације путем међународне трговине) 29 врста.

На прелиминарној Црвеној листе флоре Републике Србије има 115 таксона са подручја Таре (то су таксони одређеног степена угрожености чије популације је неопходно пратити и уколико дође до директног или индиректног угрожавања станишта или самих јединки, предузети мере заштите).

План управљања НП „Тара” за период 2019–2028. година (радна верзија) утврђује да се под заштитом државе на подручју НП „Тара” налази укупно 210 врста: 47 врста су строго заштићене, а преосталих 163 таксона су заштићене врсте.

На подручју НП „Тара” откривена је нова врста гљива за науку, тартуф *Tuber retrophilum*, који до сада није откривен на територији Републике Србије. Врста је пронађена у мешовитим заједницама букве, јеле и смрче на шест локалитета: Долак, Тисово брдо, Локвице, Ковачи, Рустине и Митровац.

На обали језера Перућац, идентификовано је станиште ендемичне и реликтне врсте, српска режуха *Cardamine serbica* Pansic, један од два локалитета на свету где је до сада пронађена врста, односно једино станиште у Републици Србији.

Фауна бескичмењака

Бескичмењаци су као најбројнија и најразноврснија група организама живог света, истовремено и најмање истраживани организми на подручју Таре. Истражене су само поједине групе бескичмењака, односно пужеви и од инсеката дневни лептири. За друге групе нису вршена систематска истраживања па постоје само наводи за поједине врсте. Ендемична врста Панчићев скакавац (*Ryugomorphella serbica*) и реликт плиоцена представља једну од најзначајнијих представника ентомофауне. Ради се о реликтној и ендемичној врсти брахиптерног скакаваца који је опстао у реликтним шумама црног бора (*Pinus nigra*) и црнуше (*Erica carnea*) и то само у оним шумама у којима су се од краја плиоцена па до

данашњих дана задржали умерено влажни и умерено топли услови. Тара се сврстава у најбогатије планине Европе у погледу разноврсности дневних лептира са констатованих 140 врста. Следеће врсте су наведене и заштићене: *Lycaena dispar*, *Hypodryas maturna* *Euphydryas* (*Eurodryas* *Hypodryas*) *aurinia*.

Друге врсте инсеката које су познате да се налазе на Тари, а које су заштићене: *Rosalia alpina* – алпска стрижибуба и *Mrimus funereus*. Екосистеми планинских потока насељени са бројним врстама водених инсеката, пијавица, ракова, међу којима треба истаћи строго заштићену врсту поточног рака – *Austropotamobius torrentium*.

Водена фауна кичмењака – Ихтиофауна и херпетофауна

На риболовним водама којима газдује НП „Тара” констатовано је 19 таксона риба. Са аспекта заштите на националном нивоу значајне су следеће врсте које су строго заштићене велики вијун *Cobitis elongata* и лињак *Tinca tinca*. Врсте које су значајне за заштиту на европском нивоу су: *Hucho hucho*, *Rutilus rutilus*, *Cobitis elongata*, *Sabanejewia aurata*. Подручје припада салмонидном (пастрмском) и прелазном мренском региону, с тим да су поред врста које насељавају чисте и хладне планинске воде (поточна – *Salmo trutta m. fario* и језерска пастрмка – *Salmo trutta m. lacustris*, младина – *Hucho hucho*) присутне и аутоктоне ципринидне (шаранске) риболовне врсте (клен – *Leuciscus cephalus*), скобаљ.

Међународно значајна подручја

Подручја Таре, Шаргана, Мокре Горе и Заовина препозната као међународно значајна⁵ су:

– шире подручја Таре идентификовано је као подручје значајно за биљке (Important Plant Areas-IPA);

– IBA TARA, IBA CODE: IBA026SRB препознато као значајно подручје за птице (Important Bird Areas-IBA). IBA обухвата ширу околину Таре;

– подручје НП-а Таре представља одабрано подручје за дневне лептире у Републици Србији (Prime Butterfly Areas in Serbia-PBA).

Emerald мрежа

Emerald представља еколошку мрежу састављену од Подручја од посебне важности за заштиту природе (ASCI), односно просторних целина и станишта које су од посебног националног и међународног значаја са аспекта очувања биолошке разноврсности. Пројекат је покренуо Савет Европе као део активности које произиласе из примене Конвенције о очувању дивљег биљног и животињског света и природних станишта Европе, тзв. Бернске конвенције. Овом конвенцијом, која је усвојена 1979. године (Република Србија је потписала и ратификовала конвенцију), регулише се заштита угрожених дивљих биљних и животињских врста и одређених типова станишта.

У Републици Србији је идентификовано 61 подручје од посебне важности за заштиту природе (ASCI) у оквиру EMERALD мреже, међу којима су и подручје YUSR0009 Тара и суседно YU-SRB0018 Шарган – Мокра Гора.

3.2.2. Заштита непокретних културних добара

Према подацима надлежног Републичког завода за заштиту споменика културе (Услови чувања, одржавања и коришћења непокретних културних добара за потребе израде Просторног плана од 27. јула 2018. године) и Плану управљања археолошким налазиштима Средњовековни надгробни камени споменици – стећци у општинама Бајина Башта и Пријепоље (2013. година) на планском подручју налазе се археолошка налазишта, споменик културе од великог значаја и добра која уживају претходну заштиту.

5 Правни основ избора међународно значајних подручја (IBA, IPA, PBA) чине акти које је ратификовала СР Југославија: Декларација UN о животној средини и развоју, Агенда 21, Конвенција о биолошкој разноврсности и други акти. Године 1993. СР Југославија је усвојила и „Резолуцију о политици заштите животне средине у СР Југославији” и „Резолуцију о политици очувања биодиверзитета у СР Југославији”.

Археолошка налазишта

На подручју НП „Тара” на КО Перућац и Растиште налазе се два археолошка налазишта која су под називом Стећци – средњовековни надгробни споменици (Stećci Medieval Tombstone Graveyards) уписани су на UNESCO Листу светске културне и природне баштине у 2016. години под бројем 1504 (<http://whc.unesco.org/en/list/1504>):

1) Археолошко налазиште Мраморје у Перућцу, културно добро од изузетног значаја на територији општине Бајина Башта (43.957760, 19.430246) (Решење Републичког завода за заштиту споменика културе о утврђивању археолошког налазишта Мраморје у Перућцу, општина Бајина Башта, број 709/3 од 25. септембра 1968. године; Одлука о категоризацији, објављена у „Службеном гласнику СРС”, бр. 14/79 и 30/89);

2) Археолошко налазиште Мраморје на потесима Гајеви (43.945128, 19.348394) и Урошевине (43.945676, 19.353507) у Растишту (Одлука о утврђивању локалитета Мраморје на потесима Гајеви и Урошевине у Растишту за археолошко налазиште („Службени гласник РС”, број 50/12). Археолошко налазиште уписано је на Листу светске културне и природне баштине коју води UNESCO.

Споменик културе од великог значаја

Манастир Рача, споменик културе од великог значаја на територији општине Бајина Башта, КО Рача (Решење Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, број 122/55 од 8. фебруара 1955. године; Одлука о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја („Службени гласник СРС”, број 28/83).

Добра која уживају претходну заштиту (према Закону о културним добрима, „Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон).

У добра која уживају претходну заштиту спадају надгробни споменици – стећци, грађевине сакралне и профане архитектуре и њихови остаци, меморијални споменици и археолошки локалитети који се налазе на просторима КО Растиште, Тасовине (Заовине), Перућац, Бесровина, Рача, Мала река и Солотуша.

3.2.3. Туризам

Све су ређе оазе нетакнуте природе као што је Тара. Иако је човек већ вековима присутан на овим просторима, сачувана је природа у целини. Није се много градило и уништавало, урбанизација није пустила своје корене, па и данас постоје добри услови за здрав живот. Због тога, али и присуства реликtnих и ендемичних биљних врста, ретких животињских врста, проглашен је НП „Тара”.

Географски и саобраћајни положај – планина Тара се налази у западном делу Републике Србије и представља површ динарског правца пружања (Југоисток – северозапад). Површина јој је 183 km², дужина 50 km и ширина 22 km. Просечна надморска висина Таре је 1200 m. Највиши врхови: Мокра коса 1546 m, Козији рид 1591 m, Звездеца са Црним Врхом представља најзападнији део старовлашких планина у комплексу планина Таре. На северу Тара се спушта у долину Дрине. На истоку се преко Калуђерских бара постепено наставља на површ па граница већим делом иде долином Солотушке реке. Према југоистоку, Тара се наслања на огранке Златибора, на месту где се налази Креманска котлина.

Туристички положај Таре у великој мери зависи од географског и одређује се у односу на главна дисперзивна подручја у окружењу и њене саобраћајне повезаности. Сходно томе, према овој планини гравитирају, превасходно, туристи из градских и равничарских средина. Без обзира на квалитет постојеће друмске мреже подручје Таре привлачи посетиоце из свих делова Републике Србије (посматрано кроз удаљеност Митровца на Тари од већих градова Републике Србије у km је: до Ужица 58, Чачка 117, Шапца 186, Београда 180, Новог сада 262, Суботице 364, Крагујевца 176, Крушевца 219, Зајечара 323, Ниша 290 и Лесковца 350 km).

Такође, туристички положај Таре подразумева и однос према другим туристичким вредностима и дестинацијама које се налазе у ближем или даљем окружењу. Осим Таре, у близини су и Златибор, Дивчибаре и др., које представљају конкуренцију у смислу

планинског рељефа, али не и очуване природе. Постојање НП „Тара” као и других природних и антропогених мотива повећавају туристичку вредност Таре.

Географски положај, као и конфигурација терена и стрме обале Дрине утицале су да се друмски саобраћај јавља као основни вид комуникације и повезивања Таре са широм околином. Планини приступ је могућ из три правца:

- Бајина Башта – Калуђерске Баре (16 km);
- Бајина Башта – Перућац – Митровац (27 km);
- Кремна – Калуђерске Баре (9 km).

Тара је приступачна планина, а њен контактни положај истиче се тиме што се налази у граничном делу према Републици Српској, односно Босни и Херцеговини. Тара није директно повезана са осталим деловима Републике Србије железничком пругом, већ је приступ овој планини кроз повезивање са пругом Београд–Бар. Водни саобраћај остаје локалног и туристичког значаја на делу Перућачког језера.

Туристички промет. Посматрајући туристички промет Таре у дужем периоду евидентне су осцилације и његово драстично смањење у периоду деведесетих година што је одраз турбулентних догађања на овим просторима Балкана. У овом веку туристички промет на Тари бележи постепени раст. Туристички промет на Тари карактерише доминација домаћих туриста који чине изнад 90%, али је број ноћења сад и двоструко мањи у односу на осамдесете године прошлог века, мада простори планине Таре могу да приме двоструко више туриста него што се то данас остварује.

Осим тога, према Просторном плану подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године, сагледавањем туристичког промета конкурентних планинских дестинација (Златибор, Копаоник, Дивчибаре) у дужем временском периоду очигледно је заостајање туристичког развоја Таре у односу на Златибор и Копаоник.

Смештајни капацитети су значајан елемент туристичке понуде. Од њиховог броја, али и структуре зависи величина и квалитет туристичке понуде и промета. На подручју Таре смештајни капацитети су хотели, мотели, одмаралишта, планинарски домови и ловачке куће (око 2.000 лежачева), са приватним смештајем број лежача је око 4.300, и то:

- хотелски капацитети (596 соба са 1235 лежачева);
- мотели, пансиони и одмаралишта (763 лежачева);
- приватни смештај (886 соба са 2345 лежачева).

Главна карактеристика смештајних капацитета је непостојање хотела и основних смештајних капацитета квалитета четири и пет звездица, као и изузетно велико учешће приватног смештаја (преко 50%), знатно мање учешће хотелског смештаја (36%) од просека у Републици Србији и застарели хотелски капацитети чијој реконструкцији треба посветити већу пажњу.

Смештајни капацитети су: Хотел „Оморика” (у ужичком делу Калуђерских Бара), Хотел „Бели Бор”, Демадан „Јавор”, Вила „Шумска кућа”, Хотел „Тара”, Хотел „Језеро”, Хотел „Врело”, Хотел „Дрина”, деције одмаралиште „Митровац” (централни објекти са шест павиљона), Мотел – Ловачки дом „Митровац”, Мотел – Ловачка кућа „Предов крст”, Планинарски дом „Предов крст”, планинарски дом „Јавор”, вила „Бобар” (није у функцији), вила „Тара” и др., а део понуде се остварује у приватном смештају.

С обзиром на захтеве домаћих и иностраних туриста смештајне капацитете треба највећим делом реконструисати, унапредити туристичку понуду новим видовима смештаја и осмислити нове садржаје у зависности од захтева туристичког тржишта.

Основне предности туристичког производа планског подручја су: очувана природа и постојање реликtnих и ендемичних примерака флоре и фауне, незагађена природа, планински пејзажи и визууре, геоморфолошки облици рељефа, дивља природа, река Дрина, језера, антропогени туристички ресурси, очуваност локалних обичаја, гастрономије и архитектуре, постојање различитих облика туризма, развој манифестационог туризма, могућност повезивања са суседним регијама (Златибор, Мокра Гора), близина иностраног тржишта (Република Српска, односно Босна и Херцеговина).

Основни недостаци су: непотпуна искоришћеност природних и антропогених потенцијала, неразвијеност туристичке инфраструктуре и застарелост смештајних капацитета, неуређеност видоковаца и лоша сигнализација, недовољна заштита појединих делова НП „Тара” и осталих заштићених простора, недовољна

контрола градње викендица, појава загађености вода у подручју језера, недостатак идентитета, слаб маркетинг и менаџмент.

Главни разлози досадашњег туристичког заостајања су: старелост туристичког производа, и потреба за његовим иновирањем, недовољна улагања у смештајне капацитете, смањена продуктивност пословања, неразвијена свест о значају валоризације постојећих ресурса кроз туризам, недовољна заинтересованост локалног становништва за развој туризма.

Ова регија има врло добре предуслове за развој профитабилних туристичких активности. Туристичком валоризацијом постојећих ресурса може се допринети стварању центра туристичког развоја читавог региона. Међутим, да би се то остварило морају се савладати одређени недостаци тренутно присутни (квалитет смештајних објеката, саобраћајна повезаност локација, побољшање квалитета туристичких услуга, стварање модерног туристичког производа, побољшање промоције и пропаганде, недостатак финансијских средстава и др.).

Тара нуди могућност за развој зимског и летњег туризма, стационарског, спортско-рекреативног, излетничког, ловног и риболовног. То је отворена и приступачна планина, па се мора водити рачуна о квалитету и уређености саобраћајница.

Изазови за туризам у простору НП „Тара” су следећи: искоришћавање туристичких потенцијала за стварањем туристичких производа који се могу пласирати на домаћем и иностраном тржишту, развити специфичне облике туризма (лов, риболов, еко-туризам, културни туризам, ђачки туризам, планинарење, шетње, пословни туризам, етно-туризам, гастрономију и др.); побољшати промоцију и пропаганду дестинације на регионалном, националном и међународном тржишту итд.

Подручје Таре као део најочуванијег простора у нашој земљи са изузетним природним и антропогеним ресурсима, са заштићеним просторима (национални парк, парк природе, предели изузетних одлика, и др.) представља потенцијално најзначајнију регију за развој туризма код нас.

Његова удаљеност од главних домаћих емитивних подручја: Београда (180 km), Новог Сада (262km), Суботице (364 km), Крагујевца (176 km) указује на то да туристи из ових градских центара могу у релативно кратком року да допутују. То је изузетно важно с обзиром да ово подручје располаже потенцијалима за развој различитих врста туризма (излетнички, спортско-рекреативни, еко-туризам, културни туризам, лов, риболов, боравишни туризам итд.).

Потребе сектора су комплетирање туристичке понуде кроз стварање препознатљивих туристичких производа, трајно улагање и осмишљавање стратегије развоја и промоције туристичке дестинације. Осим тога мора се водити рачуна и о едукацији локалног становништва и запослених у туризму као и о унапређењу смештајних и угоститељских капацитета.

3.3. Друге намене на подручју Просторног плана

3.3.1. Природни ресурси – стање, коришћење, потенцијали и ограничења

Пољопривреда, пољопривредно земљиште и рурални развој

Према Стратегији пољопривреде и руралног развоја општине Бајина Башта (2017–2022.) сектор пољопривреде и рурални развој општине Бајина Башта поседује значајне ресурсе, како у смислу обима тако и њихове разноврсности, што пружа значајне могућности раста производње, диверзификације производа и услуга и креирања нових, иновативних производа и пракси. На другој страни оно што се намеће као неминовност представља структурно реформисање сектора пољопривреде и руралних подручја, у смислу јачања њихове економске ефикасности и конкурентности.

Руралном економијом на нивоу општине Бајина Башта доминирају пољопривреда и шумарство, која управо зависи од ове две гране. С тим да рурална економија никада не може да се везује само за пољопривреду, или за комбинацију пољопривреде и шумарства, већ представља комплексан систем структуре економских активности које прожимају рурална подручја. Поред тога рурална економија никада се не може везати само за рурална подручја, као ни са проблеме само пољопривреде или шумарства, већ је тесно повезана са националном економијом и од великог утицаја

на њу јесу: путеви, комуникације, животна средина, продавнице, банке, поште, и др.

На територији општине Бајина Башта, према подацима Управе за трезор из 2016. године, укупно је регистровано 3935 газдинстава. Доминантна област пољопривредне производње јесте воћарство, а затим сточарство. Повртарством је заступљено у свим домаћинствима, али првенствено за сопствене потребе и није тржишно оријентисано. Акцент у области воћарства се даје производњи малине, с тим да је последњих година све заступљенија воћна врста на територији општине Бајина Башта боровница.

Приходи сеоских домаћинстава у руралним подручјима на територији општине Бајина Башта у највећој мери потичу из радног односа и учешћа пензија. Као и у осталим деловима централне Србије, велики део становништва на територији општине се бави пољопривредом као секундарном делатношћу, па у вези са тим ни посвећеност пољопривредној производњи не може бити на максималном нивоу, а тиме ни приход која произилази бављењем пољопривредом. Оно што се може констатовати на основу званичних података јесте уситњеност поседа што, заједно са самим рељефом, поскупљује пољопривредну производњу и доводи у питање њену конкурентност на тржишту. Поред тога рељеф али и веома стара механизација доста доприносе отежаној, неадекватној и неправилној обради пољопривредног земљишта, што се директно одражава на принос и остварује негативан утицај на конкурентност на тржишту. У циљу унапређења руралне економије била би неопходна и обнова путева, електричних водова, канализације и остале инфраструктуре која је потребна за нормално функционисање пољопривредне производње, која представља један од основних предуслова квалитетног пословног окружења.

Планско подручје геоморфолошки карактеришу планински предели, чиме је у мноме условљена величина и структура пољопривредног земљишта. Пашњаци и ливаде представљају најзначајније пољопривредне потенцијале што је усмерило пољопривредну оријентацију на сточарство, производњу млека и млечних прерађевина. У свих 15 сеоских насеља сточарство је преовлађујући вид пољопривредне оријентације. Анализа стања и производње указује на недовољну производњу крмног биља (због ограничене ограничене површине), али и неадекватну искоришћеност ливаде и пашњака (број грла која се гаје испашом је релативно мали). Лоша инфраструктурна опремљеност и изразито демографско пражњење села представљају основна ограничења за оријентацију на интензивније правце коришћења земљишта.

Овај простор одликује издиференцираност природних услова за развој пољопривреде и учестала смењивања у простору где у ограниченим комплексима ораничних површина доминира производња жита (уз специфичне погодности за производњу проса, хељде, ражи и сл.), пашњаци и ливаде пружају солидну основу за развој сточарства. Овај простор одликује и повољност природних услова за производњу аутохтоног и плантажног лековитог биља, гљива, сакупљање шумских плодова и сл. Да би се покренула ова производња потребно је организовати перманентну обуку сакупљача, формирати откупне и прерађивачке центре.

Чињеница је да је ово простор подручја посебне намене, које усмерава коришћење пољопривредних површина у сврху производње здравствено поуздане хране, дакле хране која се производи без хемикалија и угрожавања животне средине. Користећи највећу предност простора, која се одражава у очуваном стању животне средине треба улагати напоре у развита еколошке пољопривреде (органске/биолошке), која под строгим надзором производње, без примене минералних ђубрива, пестицида, хормона и других агро-хемикалија не може постићи задовољавајуће приносе, али уз добру организацију тржишта може постићи добре економске резултате. Потенцијали за тај вид производње постоје у атарима свих села, јер на многим земљиштима последњих десетак година није било никакве пољопривредне производње (резултат напуштања села и пољопривреде), па ни загађења земљишта.

Због растуће потражње на тржишту еколошки производи могу бити полазиште за стварање препознатљивог тржишног и извозног производа. У том смислу, неопходно је увођење одређених технолошких и квалитативних стандарда, повећање нивоа знања, те одговарајуће организовање и активну тржишну промоцију производа. Та производња тражи вишеструко мања улагања у непосредну производњу, али и много већа знања, те је стога нужно израдити програме едукације и покренути пробну производњу у

неколико „пилот” насеља. Прекограничном сарадњом и промоцијом „подрињских” еко производа, ова линија пољопривредне производње још више би добила на значају. Анализа у Просторном плану, такође указује на низак ниво искоришћености потенцијала у производњи еколошки здраве хране и хране дефинисаног географског порекла. Упознатост становника са предностима ове производње је врло мала, а евидентна је и слаба организација и непостојање стручне службе која би иницирала, организовала и пружила неопходне информације о начину гајења и могућностима пласмана и презентовања предности овакве производње и остварених економских ефеката.

Потенцијали: традиција становништва да се баве пољопривредом – производњом воћа (шљиве, јабуке), љуте ракије и клековаче и разноврсних сточарских производа (кајмак, сир, пршута и сл.); потенцијали у сточарству, воћарству и производњи здравствено безбедној храни, храни дефинисаног географског порекла, лековитом, шумском биљу, пчеларству; природна средина без већих хазардних антропогених деловања; непостојање великих загађивача; учешће мешовитих домаћинстава која су, по правилу, отворенија и спремнија за иновације у пољопривреди и другим делатностима; концентрација приватног капитала у појединим делатностима са тенденцијом проширења активности и на пољопривреду; отворене могућности за ширење предузетништва у свим сферама друштвено-економског живота на селу, од примарне пољопривредне производње и агробизниса, производних услуга и занатства, до отварања приватних ветеринарских станица, сервиса и слично; постојање традиционалних села са вредним етно-наслеђем; потенцијални смештајни капацитети који се (уз реконструкцију и опремање) могу укључити у сеоски туризам; постојање могућности формирања „брэнда”; потенцијали за развој малих и средњих предузећа у руралним подручјима, развој малих производних капацитета који су усклађени са захтевима тржишта и еколошким карактеристикама средине; изразите могућности за јачање веза између пољопривреде и компаративних делатности: туризма, занатско-услугне активности; развој сеоског, етно, еко и агро-туризма; развој савремене пољопривредне производње (за снабдевање становништва и туристичко-угоститељских објеката), здраве хране, мини фарми специфичних производа, пластеника и стакленика; потенцијали за добијање ознаке дефинисаног географског порекла и екопрефикса код пољопривредних производа (Шарган, Мокра гора, Тара и сл.); потенцијали за развој малих и средњих производних капацитета који су усклађени са захтевима туристичког тржишта; развој компаративних делатности и функција (савремених модалитета домаће радиности и занатских услуга).

Ограничења: висок степен зависности пољопривреде од еко услова у вегетационом периоду; непостојање базе података о пољопривредним газдинствима, земљишту, производњи и пласману; недостатак економичности управљања и непостојање адекватног тржишта земљиштем; број стоке далеко је испод потенцијала крмне базе. То се посредним путем негативно одражава и на очување природне плодности пољопривредних земљишта слабијег бонитета, која захтевају редовно и обилно органско ђубрење; ограничене могућности запошљавања у непољопривредним делатностима; негативне миграције (село–град); већина пољопривредних домаћинстава нема наследника у пољопривреди; неповољна старосна структура; уочена изразита апатија, незаинтересованост за пољопривреду и неиницијативност становника у већини руралних простора; уситњеност поседа; руинираност пољопривредних објеката и низак ниво техничке опремљености газдинстава за планинску пољопривреду (посебно сточарство); лоши санитарни услови држања стоке, чувања стајског ђубрива и др.; неразвијеност саветодавне пољопривредне и стручне ветеринарске службе; неуважавање и дестимулисање локалног становништва као важних фактора заштите природе и природних вредности; неорганизованост локалних пољопривредника за производњу и пласман производа; непостојање сарадње са субјектима туристичког развоја ради пласмана производа, домаће радиности у туризму и др., непостојање сарадње са Јавним предузећем „Национални парк Тара” око коришћења травњака за прегонску испашу, производњу сена, и др.; мали број комерцијалних пољопривредних газдинстава; низак производни ефекат на многим газдинствима; лоша инфраструктура (путеви, вода и канализација); отежан пласман робе (домаће/страно тржиште); непланска пољопривредна производња; неповезаност пољопривредних произвођача и прерађивачких капацитета;

мали број пољопривредних удружења; недостатак информисаности и слабо прихватање стандарда Европске уније (ISO & HCCP); непознавање потреба тржишта; успорена и недовољно ефикасна приватизација и непостојање јасних власничких права; већи део производње са пољопривредних газдинстава се не продаје званичним каналима; недостатак увођења савремених технологија; недостатак складишног простора (силоси, подна складишта, сушаре, хладњаче и сл.); лош квалитет локалних саобраћајница и лоше организован јавни превоз; непостојање саветодавне службе и традиције у коришћењу исте; непостојање организованог кафилеријског збрињавања отпада анималног порекла и непостојање сточног гробља; непостојање самоорганизовања пољопривредних произвођача у задруге и/или професионалне асоцијације; неадекватан развој приватног предузетништва; неусклађеност производње са савременим тенденцијама; сукоб интереса и надлежности бројних субјеката на планском подручју.

Природни потенцијали указују на потребу постепене промене начина коришћења земљишта, тако што би се највећи део површина данашњих њива и део површина пашњака привело вештачким ливадама или пошумило, што би предвиђено пољопривредном производњом донело већи доходак становништву. Са оваквом структуром пољопривредног земљишта и доминантним вишим, планинским зонама недовољно искоришћени потенцијали препознају се у развоју сточарства и воћарства, уважавајући чињеницу мале загађености природне средине, са могућношћу производње и пласмана здраве – органске хране. Све претпоставке (природне и традиција), упућују на развој сточарства (говедарство, овчарство, са могућношћу развоја козарства), са производњом, прерадом и пласманом свежег меса, уз поштовање изражене традиције у производњи пршуте, сланине, кобасице, стеље, кајмака, сира, млека и осталих млечних производа, те воћарства (шљива, јабука, малина, као и могућност гајења биљака за чајеве), са производњом надалеко познате љуте ракије, клековаче, уз могућност развоја прераде осталих воћарских производа за сирупе и сокове, слатко и џемове, а све у функцији производње и прераде здраве – органске хране која само својим квалитетом може имати тражњу на осетљивом светском тржишту. Према искуствима развијених планинских подручја, може се очекивати да ће пољопривреда претежно бити допунско занимање мешовитих домаћинстава, тамо где буде услова и за други – непољопривредни начин привређивања (туризам).

Шуме, шумско земљиште, шумарство, ловство и риболовство

Укупна површина НП „Тара” износи 24.991,82 ха. У државном власништву на територији НП „Тара” налазе се државне шуме и шумско земљиште укупне површине 13.588,51 ха. Приватне шуме и шумско земљиште чине 10.559,71 ха, црквене 843,59 ха (Табела 6).

Табела 6: Површина шума и шумског земљишта по КО и власничкој структури

Р. б.	КО	површина			
		државно власништво	приватно власништво	црквено власништво	УКУПНО ЛОКАЛИТЕТИ
1.	Јагошница	32097595	11045353	0	43142948
2.	Коњска река	6901868	10892592	0	17794460
3.	Мала река	3366961	3924703	7794293	15085957
4.	Перућац	8787757	1059590	0	9847347
5.	Рача	5991754	1837824	634886	8464464
6.	Растиште	39927099	21225645	6777	61159521
7.	Солотуша	2881936	4302612	0	7184548
8.	Заовине	19175936	44745270	0	63921206
9.	Зауглине	5735620	1275967	0	7011587
10.	Бесеровина	11018576	5287623	0	16306199
	УКУПНО КО – НП „Тара”	135885102	105597179	8435956	249918237
	%	54,37	42,25	3,38	100

Поред шума у државном власништву, које највећим делом припадају НП „Тара”, на планском подручју егзистирају и шуме у приватној својини које се, углавном не користе на најадекватнији начин и не користе у потпуности продукциони потенцијал земљишта. О њиховом коришћењу и другим радовима у њима не постоје поуздани подаци.

Стање шума по основним производним показатељима

Основни производни показатељи НП „Тара” приказани су кроз површину, запремину, запремински прираст и проценат запреминског прираста у наредној табели.

Табела 7: Приказ државног поседа по ГЈ

	Pha	P %	V m ³	V %	V/ha	Zv m ³	ZV %	Zv/ha	Pzv %
државни посед	11105.34		3497001.6		314.9	74326.6		6.7	2.1
црквени посед	772.59		273133.5		353.5	7111.8		9.2	2.6
приватни посед	8050.00		1848921.5		229.7	59635.8		7.4	3.2
УКУПНО	19927.93	100	5619056.6	100	282.0	141074.3	100	7.1	2.5

Укупна обраста површина државног поседа у подручју НП „Тара” износи 11.105,34 ха. Укупна дубећа запремина износи 3.497.001,6 м³, односно просечна запремина је 314,9 м³/ха што представља висок производни потенцијал. Укупан текући запремински прираст је 74.326,6 м³, односно просечни запремински прираст износи 6,7 м³/ха и он је такође висок, проценат прираста је 2,1%. Укупна обраста површина поседа Српске православне цркве износи 772,59 ха. Укупна дубећа запремина износи 273.133,5 м³, односно просечна запремина је 353,5 м³/ха. Укупан текући запремински прираст је 7.111,8 м³, односно просечни запремински прираст износи 9,2 м³/ха, проценат прираста износи 2,6%.

Код поседа сопственика површина под шумом износи 8.050 ха, дрвна запремина 1.848.921,5 м³ (по јединици површине 229,7 м³/ха), а текући запремински прираст 59.635,8 м³ (по јединици површине 7,4 м³/ха), проценат прираста је 3,2%. Укупна површина шума у НП „Тара” износи 19.927,93 ха, дрвна запремина 5.619.056,6 м³ (по јединици површине 282 м³/ха), а текући запремински прираст 141.074,3 м³ (по јединици површине 7,1 м³/ха), проценат прираста је 2,5%.

Табела 8: Стање шума по пореклу и очуваности шума – Укупан шумски фонд

Порекло	Очуваност	Pha	P %	V m ³	V %	V/ha	Zv m ³	Zv %	Zv/ha
	Очуване састојине	12102.54	60.7	4824436.7	85.9	398.6	117709.3	83.4	9.7
	Разређене састојине	2468.97	12.4	313032.7	5.6	126.8	8340.2	5.9	3.4
	Девастиране састојине	1043.21	5.2	149829.4	2.7	143.6	5103.3	3.6	4.9
Високе састојине		15614.72	78.4	5287298.9	94.1	338.6	131152.8	93	8.4
	Очуване састојине	647.15	3.2	104527.1	1.9	161.5	3107.1	2.2	4.8
	Разређене састојине	1161.66	5.8	92772.9	1.7	79.9	2080.3	1.5	1.8
	Девастиране састојине	232.91	1.2	16502.6	0.3	70.9	449.8	0.3	1.9
Изданачке састојине		2041.72	10.2	213802.5	3.8	104.7	5637.2	4.0	2.8
	Очуване састојине	340.73	1.7	108242	1.9	317.7	3878.9	2.7	11.4
	Разређене састојине	54.38	0.3	8838.2	0.2	162.5	392.2	0.3	7.2
Вештачки подигнуте састојине		395.11	2	117080.2	2.1	296.3	4271.1	3	10.8
	Девастиране састојине	1876.38	9.4	875	0	0.5	13.1	0	0
Шикара		1876.38	9.4	875	0	0.5	13.1	0	0
	Очуване састојине	13090.42	65.7	5037205.8	89.6	384.8	124695.3	88.4	9.5
	Разређене састојине	3685.01	18.5	414643.8	7.4	112.5	10812.8	7.7	2.9
	Девастиране састојине	3152.50	15.8	167207	3	53	5566.2	3.9	1.8
УКУПНО		19927.93	100	5619056.6	100	282	141074.3	100	7.1

На целом подручју НП „Тара” по пореклу најзаступљеније су високе састојине, са релативним учешћем по површини од 78,4%, затим изданачке састојине са 10,2% и вештачки подигнуте састојине са 2%, док шикара има само 9,4%.

По дубећој запремини доминирају састојине високог порекла са 94,1%, па следе изданачке састојине са 3,8% и вештачки подигнуте састојине са 2,1%.

Просечна запремина високих састојина износи 338,6 м³/ха, док је текући запремински прираст 8,4 м³/ха. У оквиру високих састојина, очуване састојине заступљене су на 60,7% површине, док су разређене састојине на 12,4% и девастиране на 5,2% укупне површине. Просечна запремина изданачких састојина износи 104,7 м³/ха, док је текући запремински прираст 2,8 м³/ха. У оквиру изданачких састојина очуване састојине су заступљене на 3,2% површине, док су разређене састојине на 5,8% и девастиране на 1,2% укупне површине.

Просечна запремина вештачки подигнутих састојина износи 296,3 м³/ха, док је текући запремински прираст 10,8 м³/ха. У

оквиру вештачки подигнутих састојина очуване састојине су заступљене са 1,7% површине и разређене са 0,3 од укупне површине. Вредности запремене и запреминског прираста код шикара су занемарљиви. Према очуваности шума, доминирају очуване састојине са учешћем од 65,7% по површини, затим следе разређене састојине на 18,5% и девастиране са 15,8% укупне површине поседа.

Стање шума по мешовитости

На читавом подручју тренд је исти као и за све власничке структуре, изразито доминирају мешовите шуме по површини са 85,8%, док чистих има до око 14,2% , по запремини мешовитих је 89,5% а чистих 10,5% и по прирасту мешовитих је 86,7%, чистих састојина 13,3%. Просечна дрвна запремина по јединици површине мешовитих шума износи 294,4 м³/ха, запремински прираст је 7,2 м³/ха; дрвна запремина чистих састојина износи 207,2 м³/ха, прираст запремене 6,6 м³/ха. Општа констатација је да је стање по мешовитости за подручје НП „Тара” повољно.

Табела 9: Стање шума по мешовитости – Укупан шумски фонд

Мешовитост	Површина		Запремина			Запремински прираст		
	ha	%	m ³	%	m ³ /ha	m ³	%	m ³ /ha
чисте састојине	2835.94	14.2	587488.0	10.5	207.2	18720.8	13.3	6.6
мешовите састојине	17091.99	85.8	5031568.7	89.5	294.4	122353.5	86.7	7.2
Укупно	19927.93	100.0	5619056.6	100.0	282.0	141074.3	100.0	7.1

Стање шума по врстама дрвећа

На подручју НП „Тара” инвентурама констатован је фонд врста шумског дрвећа приказан у наредној табели.

Табела 10: Врсте шумског дрвећа у НП „Тара”

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст		Piv	IUCN
	m ³	%	m ³	%	%	категирија
бела врба	713.7	0	0	0	0	
црна јова	2850.7	0.1	46.4	0	1.6	ретка угрожена
сива јова	2635	0	0	0	0	
домаћи орах	326.6	0	0.1	0	0	ретка угрожена
црна топола	15.1	0	0.5	0	3	
ОМЛ	15254.1	0.3	278.8	0.2	1.8	
граб	13085.2	0.2	365.3	0.3	2.8	
цер	76994.5	1.4	2380.1	1.7	3.1	
ситнолисна липа	539.7	0	16.9	0	3.1	
крупнолисна липа	1248	0	21.1	0	1.7	
сладун	811.1	0	35.1	0	4.3	
дивља грешња	3565.3	0.1	18.8	0	0.5	под ризиком
ОТЛ	37334.3	0.7	817.1	0.6	2.2	
црни јасен	16825.3	0.3	349.3	0.2	2.1	ретка угрожена
црни граб	43830.3	0.8	1170.2	0.8	2.7	реликт
китњак	38816.9	0.7	648.9	0.5	1.7	
јасика	33304.9	0.6	1159.7	0.8	3.5	под ризиком
бреза	6300.7	0.1	225.9	0.2	3.6	ретка угрожена
буква	1609891.3	28.7	31049	22	1.9	
планински брест	5168.6	0.1	169.7	0.1	3.3	ретка
бели јасен	8123.2	0.1	237.2	0.2	2.9	ретка угрожена
млеч	804.5	0	14.3	0.0	1.8	ретка угрожена
јавор	137618.2	2.4	2927.9	2.1	2.1	
багрем	3840.1	0.1	150.5	0.1	3.9	
клен	2779.1	0	72.8	0.1	2.6	
црни орах	17.5	0	0.4	0	2.5	
ЛИШЊАРИ	2062694	36.7	42156.2	29.9	2	
јела	1798897.6	32	44652.4	31.7	2.5	
смрча	1088407.4	19.4	29751.3	21.1	2.7	
оморика	8229.9	0.1	213.7	0.2	2.6	реликт, ендемит
црни бор	455460.5	8.1	17130.2	12.1	3.8	
бели бор	200167.3	3.6	6974.6	4.9	3.5	
боровац	337.3	0	11.8	0	3.5	
дуглазија	3503.2	0.1	140.1	0.1	4	
ариш	1193.1	0	39.8	0	3.3	
ОЧЕТ	166.3	0	4.2	0	2.5	
ЧЕТИНАРИ	3556362.7	63.3	98918.1	70.1	2.8	
УКУПНО	5619056.6	100	141074.2	100	2.5	

Када се анализира комплетан шумски фонд шумског подручја треба истаћи да се на релативно малом подручју шумска вегетација простира скоро кроз читав низ вегетацијско-висинских зона од низије приобаља Дрине па преко брдског подручја, стрмих кањона и клисура до планинских скоро субалпских зона на западу Таре – Црног врха, уз изузетну разноврсну изграђеност рељефа. Оваква орографска комплексност омогућила је велику разноврсност и богатство дендрофлоре, што је у прошлости и вредновано заштитом највреднијих шума овог подручја проглашењем НП „Тара”.

Инвентурама је констатовано 32 врсте дрвећа и то 24 лишћарских и осам четинарских. Треба напоменути и то да су неке врсте сврстане у категорије остали меки лишћари, остали тврди лишћари и остали четинари, а то су: ива, планински јавор, дивља крушка, дивља јабука, мечија леска, брекиња, мукиња, јаребика, оскоруша, меунац, делашампијев храст, белограбић, тиса и пачемпрес, тако да је реалан број врста преко 40. Највећи број врста дрвећа је аутохтона за ово подручје и оне су и основни носиоци запремине и запреминског прираста, док алохтоних врста има врло скромно, скоро безначајно.

Лишћарских врста има 36,7% по запремини, односно 29,9% по запреминском прирасту, док четинарских има 63,3% по запремини, односно 70,1% по запреминском прирасту.

Најдоминантнија врста је јела која у укупној запремини учествује са 32%, а у укупном прирасту запремине са 31,7%. Поред јеле, најзаступљеније врсте су и буква (28,7%) и смрча (19,4%), а међу заступљенијим врстама су црни и бели бор, горски јавор, тиса, зеленика, као балкански ендемит, Панчићева оморика. Четинарских врста је око два пута више него лишћарских.

У шумама НП „Тара” као шуме посебне намене истичу се:

– парк – шуме (на Митровцу са углавном мешовитим састојинама јеле, смрче и букве, на Калуђерским барама са мешовитом састојином белог и црног бора, док се на Креманској коси јавља чиста састојина црног бора);

– резервати – строги природни резервати: Првени поток (шумо–тресава са стаништем Панчићеве оморике), Горушица (буква, јела и смрча), Рачанска Шљивовица (смрча, јела, бели бор), Црвене стене, Љути брег и Било (добро очувана заједница реликтних врста), Караула – штула (ива, јасика, оморика, јела, смрча и буква), Биљег (мешовита састојина лишћара и четинара са већом заступљеношћу бора и оморике), Брусница (мешовита четинарска заједница), Звезда (сложена реликтна заједница са аутохтоном фауном популације дивокозе и мрког медведа) и Борово брдо (као просторни меморијални споменик);

– огледна поља на различитим локалитетима у НП „Тара”;

– семенске састојине на локалитетима на којима постоји велики број висококвалитетних стабала са повољним наследним особинама, на релативно малом простору (бели бор, смрча, јела, Панчићева оморика, судетски ариш, боровац);

– заштитне шуме око хидроакмулације (око Крушчице), пољопривредних површина, саобраћајница и ради заштите тла од ерозије и нестабилности.

Шумски путеви су углавном у солидном стању и о њима се стара надлежна служба за газдовање шумама. Поједини од њих су у међувремену унапређени и проглашени за локалну општинску путну мрежу.

Поред радова на обнови, нези и коришћењу шума, шумско газдинство је у протеклом периоду обављало и делатности

семенарства, расадничке производње, транспорта, угоститељства и туризма, пољопривредне производње и сакупљања и откупа шумских плодова и лековитог биља.

Потенцијал планског подручја у погледу шума и шумског земљишта, поред постојећег процента шумовитости лежи и у: постојању изворишта за водоснабдевање хидроакмулације Крушчица, Омарских врела, као и подручја око Белог Рзава, која предоређују намену земљишта за заштитне шумске комплексе; постојању земљишта пашњака и ливада лошијих катастарских класа (6–8) и њива и воћњака лошијих катастарских класа (6–8) која би се променом намене могла претворити у површине под шумама лишћарских врста; као и у могућностима за развој туристичке и рекреативне функције шума (природа, објекти и инфраструктура) у функцији стварања предела посебних одлика, односно шума са наглашеним естетским, еколошким, васпитно-образовним, туристичко-рекреативним вредностима.

Ограничења су: разлике стварног стања шума и функционалног оптимума као резултат проблема у газдовању шумама; недовољна истраженост и значајно одступање од оптималног стања, условљавају дуг процес раста и развоја до довођења састојина у функционални оптимум по висини инвентара; израженији ерозивни процеси у нижим зонама КО: Солотуша, Мала Река, Рача, Зауглине, Бесеровина и Перућац, а локално и мање: Заовине и Коњска Река.

Са аспекта ловства и ловног туризма планско подручје припада планинском и високопланинском типу ловних терена. На планском подручју постоје следећа ловишта: у оквиру НП „Тара“ постоји ловиште „Тара“, којим управља Јавно предузеће „Национални парк Тара“, ловиште „Соко“ – ревер југ, којим управља Ловачки савез Србије – Ловачко удружење „Соко“ Бајина Башта.

Као главне (гајене) врсте дивљачи, дефинисане су: медвед (*Ursus arctos*), дивкоза (*Rupicapra rupicapra*), срна (*Capreolus capreolus*), дивља свиња (*Sus scrofa*), зец (*Lepus eboracae*), лештарка (*Bonasia bonasia*) и јаребица камењарка (*Alectoris graeca*). Иако у појединачним ловиштима нису наведене све побројане врсте као гајене, с обзиром да насељавају или повремено бораве на читавом простору, третиране су као заједнички фаунистички елементи. Бројно стање популација гајених врста дивљачи је углавном још увек испод процењених капацитета, а у текућем планском периоду (5–10. година) се планира њихово достизање.

Ловни туризам је у нешто већем обиму заступљен само на територији НП „Тара“, док је у осталим ловиштима знатно слабије развијен, или у потпуности одсуствује. На Тари је такође и највећи обим лова и одстрела предатора (вук, лисица).

Одржавање и газдовање ловиштима је отежано због постојања великог броја путних комуникација, приватних посела и туристичких зона, а изузетак у извесној мери представља ловиште „Тара“, где је саобраћај донекле контролисан.

Као риболовне зоне сматра се део хидроакмулације Бајина Башта од бране на Перућцу до Брусничког потока. Друга зона је језеро Крушчица у Заовинама, преко и из које се цело туристичко подручје снабдева водом за пиће. У риболовне воде се још могу сврстати водени екосистеми Раче, Дервенте и Рзава. У водама НП „Тара“ живи 37 врста риба: пешеви, пастрмка, липљани, штуке, шарани сомови, сунчанице. Три врсте рибе имају посебну вредност за НП „Тара“ и то су: поточна пастрмка, младица и липљан. Наведене врсте су законом заштићене, због чега њихов лов, угрожавање и узнемиравање, подлежу строгој забрани. Река Дрина је једина у свету са врстом младице. Зато, аутохтоне врсте риба треба по сваку цену заштити. Од врста су највише заступљени: шкобаљ, мрена, клен, сом и младица у Дрини, а поточна пастрмка у Рачи и Белом Рзаву. У хидроакмулацијама има највише поточне језерске пастрмке.

Потенцијал планског подручја у погледу ловства и ловног туризма представљају: природне предиспозиције – висок биолошки и предеони диверзитет; разноврсна ловна фауна; природне предиспозиције – повољност срединских фактора за узгој дивљачи (обим и квалитет хране, доступност воде, експозиција и квалитет тла, вегетација, клима и др.); географски положај – добра саобраћајна повезаност; солидни смештајни капацитети и развијена туристичка инфраструктура; ловна атрактивност подручја; широка лепеза ловне понуде; снажни популациони резервоари у деловима заштићених подручја са режимом заштите I степена; природна и културна аутентичност и очуваност подручја.

Ограничења су: још увек ниска бројност популација гајених ловних врста; ниска трофејна вредност; мали одстрелни фонд дивљачи – ниска економска добит; неразвијен ловни туризам; недостатак комуникација и сарадње на релацији управљач–корисник; недостатак финансијских средстава за значајнија улагања.

3.3.2. Становништво, мрежа насеља и јавне службе

Становништво

Планско подручје обухвата десет насеља општине Бајина Башта: Бесеровину, Заовине, Зауглине, Јагоштицу, Коњску Реку, Малу Реку, Перућац, Растиште, Рачу и Солотушу.

Број становника. Према подацима из Пописа 2011. године, на подручју Просторног плана живи 3.630 становника, а тренд смањења становништва се не зауставља све од почетка деведесетих година прошлог века. Становништво је готово целокупно (100%) српске националности и етничке припадности.

Табела 11: Кретање броја становника од 1948. до 2011. године

	Према методологији претходних пописа							Нова методологија		
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	1991	2002	2011
Општина										
УКУПНО ПЛАНСКО ПОДРУЧЈЕ	9387	9545	8993	7377	6979	5430	4910	5373	4812	3630
Бесеровина	435	449	412	352	312	275	216	271	213	187
Заовине	1715	1688	1532	1290	1106	649	442	648	442	263
Зауглине	532	581	531	492	479	415	348	412	348	279
Јагоштица	537	532	441	334	261	188	163	182	152	77
Коњска Река	288	284	258	188	154	134	112	134	112	78
Мала Река	698	825	755	714	616	527	497	521	489	427
Перућац	608	629	666	569	802	687	860	683	845	530
Растиште	1459	1477	1483	868	896	517	482	511	473	308
Рача	986	902	836	786	800	765	706	750	672	591
Солотуша	2129	2178	2079	1784	1553	1273	1084	1261	1066	890

Просечна густина насељености је изузетно ниска – 8,8 ст./km², а већа у атарима насеља који се спуштају ка Дрини: Перућац, Рача, Солотуша и Зауглине, а изразито ниска у Јагоштици, Заовинама, Коњској Реци и Растишту. Више од половине насеља има веома ниске вредности густине насељености.

Демографски потенцијали: изузетни географски, геоморфолошки услови и квалитетна животна средина су одлична предиспозиција за успешан развој, пре свега туризма, што повратно утиче на повољности развоја самог демографског сектора; ниво образовања који преовладава у подручју (средње образовање), одговара за већину услуга и делатности којима би становништво могло да се бави; бележи се пораст броја домаћинстава у односу на претходне пописне године; проценат активног становништва у укупном становништву на кога се може рачунати у планирању радног континента и развоја подручја; проценат издржаваног становништва у односу на просек управног округа је мањи.

Демографска ограничења: број становника по насељима подручја бележи опадање последњих 50 година. Изузетно опадање забележено је у свим насељима, осим у деловима насеља која су најближе општинском центру Бајина Башта, са којом имају тенденцију срастања; на целокупној територији обухваћеној планом Таре је од 1953. до 2002. године, забележен двоструки пад броја становника и овај тренд се наставио и даље тако да је на простору НП „Тара“ за последњих 60 година на овом простору број становника смањен три пута; негативан природни прираштај. На читавом подручју изражена је појава депопулације и денаталитета; насеље Перућац које је раније показивало позитивне трендове насељености и природног прираштаја у последњој деценији такође губи становништво; веома неповољна старосна структура становништва, као последица одсељавања становништва; велики удео старачких домаћинстава и породица без деце, односно са једним или двоје деце; велики број необразованог становништва; ниска покретљивост становништва, које се у великом проценту бави пољопривредом; недовољна обученост за туризам, валоризацију туристичких потенцијала, мали проценат запослених у угоститељству и недостатак високообразованог кадра за даљи развој јавних

служби и других софистицираних делатности; низак фертилни контингент жена у насељима планинског дела планског подручја, са тенденцијом даљег опадања, мада је и даље ситуација нешто боља у нижим насељима Рачи, Перућацу, Бесеровини, Солотуши, Малој Реци, Зауглинама него у планинским насељима.

Насеља и рурална подручја

Морфологија насеља указује на већи број типова просторне организације који су прилагођени геоморфолошким условима. Наиме, сва насеља се састоје из мањих или већих насељских групација, засеока, различитих морфолошких облика, више или мање растреситих, мале концентрације и збијености, типичних за брдско-планинску изградњу. Они се групишу у разним формама и облицима, зависно од сложених геоморфолошких услова, класификованих по зонама А, Б и В који мање-више отежавају услове за интерно повезивање и интеграцију самих насеља, као и међунасељско повезивање и интегрисање. Постојеће стање саобраћаја и веза, које није задовољавајуће, бар не на нивоу очекиване развијености подручја Просторног плана, морало би се знатно унапредити, како за интранасељска повезивања, тако и за интернасељска интегрисања насељских заједница. То се односи такође и на развијање, односно унапређивање инфраструктурних система.

Ревитализација насеља и читавог руралног подручја, у интегралном економско-социјалном контексту, уз пуно уважавање еколошке заштите и одрживости, претпоставља крајње осетљиве технологије, по свим линијама развијања планског подручја: стамбено-комунална изградња, туристичка изградња, инфраструктурни системи, комунални системи, производња, прерада, сервис и услуге.

Саобраћајна повезаност насеља је условљена постојећом мрежом саобраћајница, а то значи некохерентно, неуједначено и неодрживо за периферне и маргиналне локалне заједнице. Од свих десет насеља само су шест насеља лоцирана релативно близу општинског центра Бајина Башта, на дистанци 6–12 km (Мала Река, Солотуша, Рача, Зауглине, Бесеровина и Перућац) док су остала удаљена од њега 12–23 km.

Привредна структура као детерминанте насеља, показује да се само за два насеља може рећи да су примарно пољопривредна (Јагоштица и Коњска река), два насеља су (изразито) непољопривредна (Перућац и Зауглине), од осталих су само Заовине мешовитог типа са значајним уделом пољопривреде и остала насеља су мешовита са скромним уделом пољопривреде (Бесеровина, Мала Река, Растиште, Рача и Солотуша).

Грађевинско земљиште као ресурс у насељима варира у великом распону од 0.04 до 0.6 ha/ст. У категорији најмање расположивог грађевинског земљишта налазе се насеља дуж Дрине: Перућац, Бесеровина, Мала Река, Рача, Зауглине и Солотуша. У категорији средње расположивог грађевинског земљишта се налази се само насеље Јагоштица, док остала насеља припадају трећој категорији највећег расположивог грађевинског земљишта.

Што се расположивости водног ресурса тиче, планско подручје спада у богатија подручја Републике Србије. Перућачко језеро, Заовине са хидроакмулацијама Крушчица и Стајићи представљају значајне водопривредне, енергетске, пољопривредне, туристичке и комуналне ресурсе, што је посебно важно за насеља подручја Просторног плана, због њихових геоморфолошких карактеристика (разбијен систем насеља) и дисперзног територијалног размештаја.

Централни садржаји насеља – опремљеност јавним службама. Анализа централних садржаја насеља, посебно распореда јавних служби показује доста изражену неуједначеност насеља у том погледу.

По опремљености на планском делу општине Бајина Башта издваја се насеље Перућац са објектима основне школе, здравствене станице и амбуланте са стоматолошком ординацијом, теренима за мале спортове, месном канцеларијом, станицом полиције. Остала насеља са овог подручја имају само садржаје основног образовања изузимајући Зауглине и Коњску Реку, док је у Зауглинама и Растишту и седиште месне канцеларије, а једина здравствена амбуланта у Заовинама је затворена. Коњска река је насеље у којем нема садржаја јавних служби.

Стамбени фонд и становање. Стамбени фонд као потенцијал (социјални, економски, технички) је врло неуједначен, с обзиром

на територију насеља и у односу на људски потенцијал који га користи.

Стамбени фонд на подручју Просторног плана је сложен, комплексан и хетероген, формиран у сложеним друштвеним и економским условима. Састоји се из три релативно некопатибилна, лабаво комплементарна дела: 1) примарног стамбеног фонда, са основном функцијом сталног становања; 2) секундарног који има функцију одмора, рекреације и за сезонске радове; и 3) терцијарног, који је формиран по нужди, односно, или је трансформисан из пословног простора, или се користи за нестамбене функције. Стално настањени станови се деле у две основе подкатеорије: 1) станови стално настањени и коришћени; и 2) станови који су привремено ненастањени, или напуштени. У категорији секундарног становања, појава станова за одмор и рекреацију, или поједностављено названа викенд станови, је врло заступљена и има посебну димензију на подручју Просторног плана, због развоја туризма, који се очекује у наредном периоду. Специфичност овог подручја су сезонски станови, који се користе периодично, а као појава је значајна. Остале појаве, који нису типичне, али не и занемарљиве, као просторије које се користе у нестамбене сврхе, или за нужни смештај, или остали простор претворен у стамбени су такође незаобилазне, иако представљају рецидиве ранијих времена и разних тешкоћа и аномалија у развоју пасивних и удаљених крајева.

Просечна величина стамбених јединица је посматрана у четири класе: најмање (40–50 m²/цј), средње–ниже (50–60 m²/цј), средње (60–65 m²/цј) и виша (прео 80 m²/цј). Класа најмањих станова је заступљена у Јагоштици, Перућцу и Растишту. У класу средње–ниже великих станова спадају само четири насеља: Заовине, Мала Река, Рача и Солотуша. У класу средње великих станова спадају насеља: Бесеровина и Зауглине. Једино насеље са релативно већим становима је Коњска Река, које је истовремено релативно и апсолутно најмање насеље – засеок (популационо и територијално).

Централни садржаји насеља – опремљеност јавним службама. Анализа централних садржаја насеља, посебно распореда јавних служби показује доста изражену неуједначеност насеља у том погледу.

По опремљености на планском делу општине Бајина Башта издваја се насеље Перућац са објектима основне школе, здравствене станице и амбуланте са стоматолошком ординацијом, теренима за мале спортове, месном канцеларијом, станицом полиције. Остала насеља са овог подручја имају само садржаје основног образовања (од којих су многи ван функције – затворени због непостојања довољног броја деце) изузимајући Зауглине и Коњску Реку, док је у Зауглинама и Растишту и седиште месне канцеларије. Коњска река је насеље у којем нема садржаја јавних служби. У туристичким центрима и пунктима (Калуђерске баре, рачанска Шљивовица, Митровац) постоје угоститељски објекти за смештај туриста.

Заједнице насеља. Насеља планског подручја генерално гравитирају општинском центру Бајина Башта. Постојећа насеља су временом настала спонтано и неплански. Не представљају организовану заједницу и не чине кохерентан систем, у првом реду због лоше саобраћајне повезаности.

На целом планском подручју сада се истиче Перућац као развијенији привредни центар за околна насеља: Јагоштица, Растиште, Коњска Река, Заовине и Бесеровина. Остала насеља на делу општине Бајина Башта гравитирају истоименом општинском центру, јер је насеље Рача, које има предиспозиције да ојача у центар, за сада недовољно опремљено услугама јавних и централних садржаја.

3.3.3. Привредни развој

На основу анализе стања расположивости подручја ресурсима за развој, активираошћу појединих ресурса и оствареним развојем, проблемима са којима се подручје суочава у досадашњем развоју, оцењени су различити елементи за дефинисање постојећих снага, унутрашњих слабости, развојних потенцијала али и могућих претњи за будући развој.

Планско подручје представља специфично подручје са jakim потенцијалима, међу којима се издвајају:

– очувано поднебље које пружа могућности за производњу здраве хране, а традиција је добра основа за производњу специјализованих производа и пољопривредних услуга;

– шумска подручја, ливаде и пашњаци која обезбеђују обиље шумских производа и лековитог биља, као и добре услове за развој пчеларства, као једне од активности одрживог економског развоја руралног подручја;

– туристички потенцијал, пре свега: заштићене природне вредности; културно-историјске вредности; река Дрина; вештачке хидроакмулације Перућац, Заовине, Спајићи и др. које су не само значајан привредни потенцијал у производњи електричне енергије, већ и изузетно вредан природни ресурс и туристички потенцијал (језерски, ловно–риболовни); одличне могућности за развој ловног туризма и узгој оних врста дивљачи које природно настају оваквим подручја; могућности за развој транзитног, климатског, еколошког, сеоског, излетничког и других облика туризма; близина највећег туристичког тржишта (Београдског региона). Потенцијали планског подручја су сва заштићена подручја природних (са геоморфолошким, флористичким, фаунистичким и другим вредностима) и културних вредности. Такође, потенцијал овог подручја представљају и значајни туристички центри, као што су Калуђерске Баре, Митровац, Предов Крст и други.

Основна ограничења произилазе из чињенице да општина Бајина Башта, као и остале општине Златиборског управног округа, у протеклим годинама показују тенденције заостајања, што се непосредно одражава и на подручје Просторног плана. Кључни проблем неразвијености су недовољна улагања и немогућност запошљавања, које имају за последицу велики одлив становништва у развијеније центре (пре свега Ужице и Београд), друга подручја у земљи и мањим делом у иностранство, односно сталну депопулацију сеоских насеља, у последње време, чак и привредног центра Перућац. Поред неразвијености и депопулација подручја утицала је да је део стамбеног фонда у сеоским насељима не само неискоришћен већ због старости и недржавања у лошем физичком стању.

Тенденција заостајања огледа се и у смањењу пољопривредне производње, посебно у појединим видовима сточарства (говедарство), слабости у организовању откупа пољопривредних производа, недовољну повезаност са прерађивачком индустријом. Посебан проблем представља уситњеност поседа пољопривредних газдинстава са становишта организације модерне пољопривредне производње. Пољопривредни земљишни ресурс не користи се увек рационално. Недовољна је усклађеност са природним предиспозицијама (педолошким, морфолошким, климатским). Одређена подручја се у оквиру НП „Тара“ налазе у режиму заштите – коришћења и грађења. С тим у вези јављају се проблеми недовољног уважавања режима заштите од стране пољопривредних

произвођача, с једне стране, али и нерешеног питања „компензација“ због одређених ограничења која произилазе из режима заштите, са друге стране.

Туристичка понуда а посебно квалитет хотелске понуде је скроман, с обзиром да највиши ранг чине хотели са три и две звезде, док је део лежаја у некатегорисаном смештају. Оваква туристичка понуда представља ограничавајући фактор бржег развоја туризма. Томе треба придодати недовољну комуналну опремљеност насеља и туристичких пунктова као и слабију саобраћајну приступачност.

Поред тога, не поштују се у довољној мери захтеви који произилазе из потребе заштите овог специфичног подручја и дозвољеног начина коришћења у појединим зонама.

Последице таквог односа је изградња, посебно интензивна викенд изградња на локацијама где иста није дозвољена, или пак интензивна сеча која доводи до девастације шумског ресурса, или пак неорганизовано одлагање отпада, чиме се угрожава животна средина.

Неразвијеност локалне економије и недовољна опремљеност инфраструктуром (туристичком, социјалном, саобраћајном и комуналном) представља један од кључних проблема и захтева ангажовање свих ресурса (државних, локалних).

3.3.4. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Значајнији путни правци на територији Просторног плана и у његовој околини су:

- ДП II А реда бр. 172: Бајина Башта – Перућац;
- ДП II А реда бр. 170: Бајина Башта – Калуђерске Баре – Кремена;
- ДП II Б реда бр. 402: веза са ДП 170 – Рача – Манастир Рача;
- ДП II Б реда бр. 403: Калуђерске Баре – Митровац – Заовине.

Најкраћа веза са Београдом је путем Тара – Бајина Башта – Рогачица – Валево – Београд у дужини од 180 km. Најближа железничка станица планини Тари је у Бранешком пољу која се налази на прузи Београд – Бар и која је удаљена 15 km, а аеродром Поникве се налази на око 25–30 km. Поред ових саобраћајних веза веома важна је саобраћајница која преко Кремена Тару повезује са Златибором у дужини од 38 km и даље води ка Ужицу (43 km).

Табела 12: Путна мрежа 2016. године

	Укупна дужина путне мреже		Путеви са савременим коловозом		ДП I реда		ДП II реда		Општински путеви	
	km	%	km	%	km	%	km	%	km	%
Република Србија	45.479,3	100	30.361,9	66,8	4.627,6	10,2	11.477,4	25,2	29.374,3	64,6
Регион Шумадије и западне Србије	19.216,5	100	12.132,9	63,1	1.750,5	9,1	4.402,5	22,9	13.063,4	68
Део општине обухваћене планским подручјем – Бајина Башта	1.070,1	100	418,6	39,1	37,2	3,5	138,6	13	894,3	83,6

Извор података: РЗС – Општине и региони у Републици Србији 2016. године

Густина саобраћаја изражена просечним годишњим дневним саобраћајем (у даљем тексту: ПГДС) са учешћем комерцијалних возила приказана је у следећој табели.

Табела 13: Густина саобраћаја државним путевима IIА реда на територији Просторног плана

Пут	Назив деонице	ПГДС возила/дан	Путнички аутомобили %
број 170	Бајина Башта – Манастир Рача	1.546	94,9
	Бајина Башта – Калуђерске Баре	1.516	94,9
број 172	Бајина Башта – Дуб	2.451	95,8

Извор података: Јавно предузеће „Путеви Србије“ – бројање саобраћаја 2017. године

ДП II реда су изграђени као саобраћајнице са две саобраћајне траке, ширине коловоза од 4 до 5 m, обостраним банкинама од 0,5 до 1 m, са асфалтним коловозним застором и појединим деоницама са застором од тупаника. Присутна су оштећења коловоза узрокована недовољно квалитетно урађеном коловозном

конструкцијом. Оптерећење ових путева, изражено у ПГДС, креће се између 1.500–2.500 возила на дан.

Мрежа општинских путева је релативно развијена али је потребно иже даље унапређивање у циљу развоја веза унутар планског подручја. Квалитет коловозне конструкције и коловозног застора је неадекватан у односу на новонастале потребе.

Показатељи стања саобраћајног система нису задовољавајући. Разлог томе лежи у дугогодишњој експлоатацији саобраћајне инфраструктуре са недовољним одржавањем и реконструкцијом. Као највећи проблеми и њихове последице могу се навести:

- недовољно развијена мрежа општинских путева: неадекватна повезаност појединих насеља;
- недовољна заступљеност или непостојање других видова саобраћаја услед неповољне конфигурације терена: смањена могућност дистрибуције људи и робе;
- недовољна снабдевеност и техничко-технолошка застарелост постојећих уређаја и опреме за светлосну контролу и управљање саобраћајем: смањена безбедност и ниво услуге, повећани временски губици;

– недостатак и девастација саобраћајне и туристичке сигнализације: отежавање у проналажењу појединих локалитета;

– недовољно развијен систем бициклистичких стаза: мешање бициклистичког саобраћаја са друмским, коришћење алтернативних неадекватних коридора, смањење безбедности учесника у саобраћају, неискоришћене природне лепоте;

– недовољан број пратећих објеката и сервиса: нижи ниво услуге на саобраћајницима вишег ранга.

Оцена стања саобраћајне инфраструктуре – подручје Просторног плана је разуђено, планинско, ретко насељено и ван главних путних праваца у Републици, поред шумског земљишта заступљене су и пољопривредне површине, посебно су велика прострaнства пашњака и ливада.

Друмски саобраћај представља непосредан вид транспорта људи и роба. Мрежу саобраћајница чине ДП II реда, општински путеви и некатегорисани путеви. Кроз предметно подручја пролази путна мрежа дужине око 200 km. У структури путне мреже на територији Просторног плана, општински путеви учествују са око 70%, ДП II реда са око 30%.

На ДП II А реда бр. 170 најфреквентније деонице су Бајина Башта – Манастир Рача са 1.546 возила дневно и Бајина Башта – Калуђерске Баре са 1.516 возила дневно, што не представља велико оптерећење. Међутим, ниво услуге на путевима указује на неопходност њихове реконструкције и модернизације, што се пре свега односи на непотпуне и неадекватне попречне профиле.

Општинска путна мрежа, која има улогу повезивања свих насеља са центром општине и са путном мрежом вишег ранга, углавном се по положају траса налази на коридорима саобраћајних захтева, али је квалитет мреже такав, да су у већини случајева услови у којима се одвија саобраћај лоши. Мрежа је релативно развијена али је потребно њено даље унапређивање у циљу развоја веза унутар планског подручја.

Квалитет коловозне конструкције и коловозног застора општинских путева је неадекватан у односу на новонастале и будуће потребе. Иако је одређени проценат општинских путева са савременим коловозом, њен квалитет није задовољавајући што представља озбиљну препреку ефикасном и безбедном одвијању саобраћаја.

Међутим, може се закључити да је покривеност подручја мрежом путева релативно добра, као и да је приступачност насељима са становишта постојећих потреба релативно задовољавајућа, али потребно је даље унапређење мреже општинских путева.

Капацитети за паркирање уз хотелске капацитете не одговарају потребама у појединим периодима сезоне, те је потребно њихово проширење. Поред њих, додатни и организовани капацитети за стационарни саобраћај недостају у насељским центрима који су носиоци будућег развоја, као и у близини туристичких локалитета. Такође, на територији Просторног плана није регистрован организован паркинг простор за камионе и аутобусе.

Коридори јавног транспорта се поклапају са жељама путника који углавном остварују везе са туристичким центрима, као и са оближњим јединицама локалне самоуправе (Бајина Башта, Ужице, Чајетина) и Београдом. У циљу остваривања повољних веза са суседним подручјима према потребама дневних, радних и школских миграција потребно је даље развијати мрежу линија јавног превоза. Тренутно не постоје линије јавног превоза које су сезонског карактера и које би служиле за потребе туриста у циљу обиласка подручја НП „Тара“.

Непостојање објеката за прихват и отпрему хеликоптера умањује могућност брзе евакуације људи, као и развоја „ексклузивног туризма“ и смањује степен доступности природним и туристичким локалитетима имајући у виду брдоко планинске карактеристике рељефа. Делимично је овај недостатак умањен близином аеродрома „Поникве“ који је у функцији и чији се даљи развој планира по етапама нарочито у комерцијалном саобраћају.

Постојећа бензинска пумпа се задржава на постојећој локацији али је потребна њена реконструкција и модернизација. Имајући у виду тренд раста степена моторизације потребно је предвидети локације за изградњу објеката исте намене.

На подручју Просторног плана нема локације путне база за редовно и зимско одржавање путева. Најближа је у Бајиној Башти и у Кремнима.

Систем обележених планинарских – пешачких стаза води кроз пределе изузетних лепота до атрактивних природних локалитета.

Пешачење на Тари је веома заступљено. Кроз планско подручје поред „обичних“ планинарских стаза пролази европски пешачки коридор E7 и траса Via Dinarica-Green route.

Бициклистичке стазе, као самостални саобраћајни објекти, су мало заступљене на територији Просторног плана, иако постоје одговарајући услови за развој овог вида саобраћаја. Обележене су три стазе које су предвиђене пројектом „Тароцикл“.

Најближа железничка станица планском подручју је „Бранешчи“ на барској прузи која је повезана на пут E-761, а са њега у Кремни, државним путем II А реда бр. 170 се долази на планско подручје.

Саобраћајно географски положај Таре, ван главних путних праваца у Републици Србији, условно је недовољно улагање у саобраћајни систем. Постојећа инфраструктура представља потенцијал даљег развоја овог система у свим његовим појавним облицима, а све са циљем развоја НП „Тара“ као планинско туристичког центра, како у Републици Србији, тако и у региону.

Енергетска инфраструктура

На предметном подручју налазе се електроенергетски објекти напонског нивоа 220 kV, 35 kV, 10 kV и 1 kV који припадају Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, Огранак Електродистрибуције Ужице, погон Бајина Башта, као и електроенергетски објекти напонског нивоа 220 kV, 35 kV, 10 kV и 1 kV који припадају Јавном предузећу „Електропривреда Србије“, Огранак „Дринско-Лимске хидроелектране“. Неки електроенергетски објекти се користе делом за напајање дистрибутивних потрошача а делом за потребе сопствене потрошње хидроелектране.

На овом подручју налазе се и електроенергетски објекти напонског нивоа 220 kV, који припадају Акционарском друштву „Електромержа Србије“ Београд, трасе далековода:

- 220 kV број 209/1 ТС Бајина Башта – ТС Сремска Митровица 2;
- 220 kV број 210 ТС Бајина Башта – ХЕ Бајина Башта;
- 220 kV број 211 ТС Бајина Башта – ХЕ Бајина Башта;
- 220 kV број 292А РХЕ Бајина Башта – ТС Бајина Башта;
- 220 kV број 292Б РХЕ Бајина Башта – ТС Бајина Башта;
- 220 kV број 206/1 ТС Бајина Башта – граница/ТС Пљевља 2;
- 220 kV број 203/1 ТС Бајина Башта – Чвор Вардиште;
- 220 kV број 291 ТС Бајина Башта – ТС Пожега;
- 220 kV број 204 ТС Бајина Башта – ТС Београд 3;
- 220 kV број 213/1 ТС Бајина Башта – ТС Обреновац;
- 220 kV број 227/1 ТС Бајина Башта – ТС Ваљево 3.

У обухвату Просторног плана налази се трансформаторска станица ТС 220/35/10 kV Бајина Башта, која је у власништву Акционарског друштва „Електромержа Србије“ Београд. У оквиру Просторног плана изграђене су ТС 35/10 kV и 10/0,4 kV са одговарајућим надземним (подземним) електроенергетским водовима 35 kV, 10 kV и 1 kV који задовољавају садашње потребе за електричном енергијом постојећих потрошача.

Хидротехничка инфраструктура

Снабдевање водом. У циљу решавања проблема снабдевања водом за пиће, пре више година пројектован је и делом реализован тарски водоводни систем, чија је намена да се водом снабдевају сви потрошачи у граници НП „Тара“.

Извориште овог водовода је мала хидроакмулација Крушчица. У оквиру система:

- постоји постројење за производњу пијаће воде;
- постоје потребни елементи примарног водоводног система (цевоводи црпне станице) црпне станице и резервоари, који су неопходни, обзиром на величину и разуђеност територије;
- магистрални цевовод тарског водовода, како је пројектом предвиђено, постављен је на следећем правцу: Постројење (код изворишта) – Коњска река – Митровац – јужни обод Ослуше – Шљивовица – Калуђерске Баре;
- пречник главног цевовода је 250 до 400 mm, укупни пројектовани капацитет Тарског водовода износи 80 l/s, а процењена потрошња воде у првој фази предвиђена је на око 30 l/s;
- мања насеља и домаћинства се снабдевају индивидуално, из локалних извора и водотокова.

Канализација за отпадне воде. На основу Просторног плана Националног парка „Тара” из 2010. године, канализација за отпадне воде решена је на следећи начин:

- подсистем Заовинско језеро; овај подсистем је постављен на релацијама: Митровац – постројење за третман отпадних вода код Заовинског језера и огранак Љуто поље – постројење Заовинско језеро. Ефлуент са постројења испушта се у Заовинско језеро (16 + 4 l/s);
- подсистем: Шљивовица – Калуђерске Баре – постројење за (источни обод Калуђерских Бара) и даље испуст ефлуента у поток јужно од Солотуше (24 l/s);
- подсистем Растиште-постројење и даље испуст ефлуента у Дрину (4 l/s);
- за остала насеља ван НП „Тара” на потезу од Перућа ка Бајиној Башти није планиран систем канализације отпадних вода;
- са подручја заштитне зоне НП „Тара” систем Заовине одводиће око 104 l/s.

Код наведених постројења је обавезно је комплетно, механичко, хемијско и биолошко пречишћавање свих отпадних вода. Све отпадне воде прикупиће се и испустити у Дрину или њене притоке после пречишћавања. Системи би били гравитациони изузев једног мањег дела где је потребно препумпавање.

Укупна количина отпадних вода које треба одвести са подручја НП „Тара” износиће оријентационо у крајњем планском периоду око 63 l/s, односно 80% од потреба за водом целог подручја.

Електронска комуникациона инфраструктура

Телефонски капацитети на територији коју обухвата Просторни план састоје се од: јавних телефонских централа, система преноса и приступне телефонске мреже.

Телефонски саобраћај на територији делова општине Бајина Башта и то целе КО: Јагошница, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша организован је преко јавних телефонских централа са припадајућом приступном мрежом.

Табела 14: Постојеће телефонске централе

Назив централе	Тип централе	Укупно инсталираних прикључака			Укупно заузетих прикључака			Укупно слободних прикључака			%
		Дир	ADSL	VDSL	Дир	ADSL	VDSL	Дир	ADSL	VDSL	
Перућац	дигитална	384	0	72	341	0	72	43	0	0	88,8
Пилица	дигитална	744	125	64	577	123	54	167	2	10	77,55
Митровац	дигитална	64	0	24	56	0	9	8	0	15	73,86
MSAN Калуђерске Баре	дигитална	272	79	16	222	57	15	50	22	1	76,76
mIPLAN Зауглине	дигитална	64	0	48	23	0	18	41	0	30	36,61
mI PLAN Бушинско поље	дигитална	64	0	48	57	0	40	7	0	8	86,61
mIPLAN Постројење	дигитална	64	0	24	37	0	14	27	0	10	57,95
mIPLAN Дом Бесеровина	дигитална	64	0	24	24	0	10	40	0	14	38,64

Телефонске Централне дигиталног типа имају инсталисани капацитет 1.720 прикључака, од којих су 524 дигитални прикључаци (ИСДН приступ).

У телефонском саобраћају на дан 30.07.2018. налази се 1.749 прикључака и то:

- правна лица, 94 прикључака;
- физичка лица, 1655 прикључака;
- ADSL, 412 прикључака.

Основни параметри који карактеришу јавну фиксну телекомуникациону мрежу на подручју НП „Тара”:

- број претплатника тел. мреже: 1.720;
- број инсталисаних прикључака: 2.244;
- проценат укључених/инсталисаних прикључака: 76,64%;
- проценат ADSL прикључака: 78,62%;
- степен дигитализације у приступној мрежи: 100%.

Телефонске централе на подручју Просторног плана повезане су са надређеном централом у ТЦ Бајина Башта дигиталним системом преноса одговарајућег броја канала/преносника преко оптичког кабла (Пилица, Перућац, Митровац и Калуђерске Баре).

У обухваћеним границама Просторног плана изграђено је седам базних станица MTS 064 са припадајућом опремом (антене и сл.) и то:

Табела 15: Постојеће локације базних станица

Site ID	Easting	Northing
UE20 Osluša – Perućac	E19°27'46.4Г	N43°56,29.52"
UE10 Tara – Javor	E19°34,07.44"	N43°53'32.32"
UE22 Mitrovac	E19°26'13.71"	N43°53,56.90"
UE25 Zaovine	E19°21'49.02"	N43°51,42.59"
UE60 Mala Reka	E^33-гв. 66"	N43°54'51.99"
UEM07 Depadans Javor	E19°33'42.73	N43°53'16.10"
UEV08 Hotel Beli Bor	E19°32'45.66"	N43°54'03.59"

Са постојећим станицама, на територији дела општине Бајина Башта и то целе КО: Јагошница, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша, остварено је покривање следећих места са нивоом сигнала довољним за неометано коришћење услуга MTS 064 у стамбеним

објектима и на отвореном: Бајина Башта, Солотуша, Перућац, Тара, Митровац, Заовине и Мала Река.

Следећа места су покривена сигналом довољним за неометано коришћење услуга МТС на отвореном простору и делимично коришћење у стамбеним објектима: Рача, Бесеровина, Бушинско поље.

Места Растиште и Јагошница су покривена нивоом сигнала који је местимично довољан за коришћење мреже МТС ван стамбених објеката и у њима ниво сигнала је знатно слабији па је негде чак и потпуно онемогућен пријем.

Постојеће локације телекомуникационих објеката (под телекомуникационим објектом са припадајућом инфраструктуром се у овом случају подразумевају телекомуникациони објекти базних радио-станица и радио-релејних станица са припадајућим антениским системима и инфраструктуром која обухвата земљиште, грађевину или зграду, антенске носаче и стубове, приступни пут, инсталацију и постројења за електричну енергију, кабловску канализацију и друго неопходно за изградњу телекомуникационог објекта јавне мобилне телекомуникационе мреже „Telenor” на подручју Просторног плана дате су у следећој табели.

Табела 16: Подаци о постојећим телекомуникационим објектима „Telenor” на подручју посебне намене НП „Тара”

Р. бр.	Постојеће локације	Источна географска дужина	Северна географска ширина
1.	Заовине	7368454	4858793
2.	Тисово брдо	7374533	4862857
3.	Сумбулића брдо	7376648	4867549
4.	Калуђерске Баре	7385066	4861879
5.	Илијашевићи	7383893	4864696
6.	Прло	7387188	4866905

На предметном простору не постоје оптички каблови у власништву „Telenor”.

Преко подручја посебне намене НП „Тара” пролазе постојеће радио-релејне везе дуж чијих траса треба да буде обезбеђен слободан коридор, односно неопходно је да просторна зона цилиндричног облика полупречника II Френелове зоне, на траси буде слободна од препрека.

Табела 17: Подаци о постојећим радио-релејним везама чији се коридори у потпуности или делимично простиру преко подручја посебне намене НП „Тара”

Ред. бр. РР везе	Локација	Координате	РР веза према локацији	Координате	Статус РР везе	Дужина деонице [km]	Азимут главног снопа Г°1	Фреквенција [ГХз]
1.	Заовине	7368454.6 4858793.0	Тисово брдо	7374533.6 4862857.0	Постојећа	7.312	56.2	23
2.	Тисово брдо	7374533.6 4862857.0	Сумбулића брдо	7376651.6 4867556.0	Постојећа	5.154	24.3	26
3.	Сумбулића брдо	7376651.6 4867556.0	Бајина Башта	7384944.9 4870400.1	Постојећа	8.767	71.1	23
4.	Бајина Башта	7384944.9 4870400.1	Илијашевићи	7383893.6 4864699.0	Постојећа	5.797	190.4	23
5.	Илијашевићи	7383893.6 4864699.0	Дивчибаре	7420427.6 4886519.0	Постојећа	42.554	59.2	7В
6.	Кик	7389583.6 4872031.0	Илијашевићи	7383893.6 4864699.0	Постојећа	9.281	217.8	15
7.	Повлен	7395933.6 4888695.0	Илијашевићи	7383893.6 4864699.0	Постојећа	26.847	206.6	15
8.	Злодол	7393856.6 4867091.0	Илијашевићи	7383893.6 4864699.0	Постојећа	10.246	256.5	15
9.	Калуђерске Баре	7385066.9 4861879.0	Кремна	7386320.6 4856241.1	Постојећа	5.776	167.5	23

На регионалном путном правцу Бајина Башта – Калуђерске Баре су у целости добро покривени сигналом МТС 064.

Оцена стања електронске комуникационе инфраструктуре. Примарна мрежа је у добром функционалном стању. Степен дигитализације у приступној мрежи је 100%. У циљу проширења приступне мреже извршена је 2015. године децентрализирана мрежа изградњом оптичког кабла од централе Бајина Башта до централе Перућаца и од централе Перућац до централе Митровац и изградњом четири mIPAN уређаја. Проширење мреже урађено sukcesивно на бази релативних и процењених захтева за новим прикључцима и услугама.

Разводна (секундарна) мрежа у великој мери задовољава захтеве за поузданим степеном експлоатације и квалитетом преноса. Планирана је замена каблова и дрвених стубова, бетонским у току децентрализиране мреже.

Поштански саобраћај

На подручју које обухвата Просторни план налазе се два објекта Јавног предузећа „Пошта Србије”, и то следеће јединице поштанске мреже:

1) Пошта 31251 Митровац и АТЦ, у месту Митровац, Митровац б.б., општина Бајина Башта, изграђена на кат. парц. број 876/2 КО Перућац;

2) Пошта 31256 Перућац и АТЦ, у месту Перућац, Николе Тесле 6, општина Бајина Башта, изграђена на кат. парц. број 13/1 КО Перућац.

Табела 18: Списак локација са припадајућим координатама

Name	Longitude	Latitude	Altitude (m)	Site Identifier	Implementation Status	Site Type	Site Ownership
KG3206_02	19°39'5.3"E	43°48'6.88"N	[850]	UE Sljivovica	On air	Greenfield	VIP mobile
KG3207_02	19°34'54.7"E	43°50'30.69"N	[850]	UE Kremna	On air	Greenfield	VIP mobile
KG3208_01	19°27'58.39"E	43°46'56.09"N	[1,010]	UE Kotroman	On air	Existing Tower	ETV
KG3209_02	19°27'29.8"E	43°56'30.66"N	[1,044]	UE Perucac	On air	Greenfield	VIP mobile
KG3211_03	19°33'50.2"E	43°05'31.9"N	[1,045]	UE Kaluderske Bare	On air	Existing Tower	Telekom
KG3213_01	19°25'58.61"E	43°53'56.3"N	[1,350]	UE Mitrovac na Tari	On air	Greenfield	VIP mobile
KG3286_01	19°21'29.4"E	43°51'42.77"N	[1,230]	UE Zaovine	On air	Existing Tower	Telekom
KG3287_01	19°31'26.54"E	43°04'89.34"N	[825]	UE Mokra_gora	Unknown	Existing Tower	MTS
KG3363_01	19°32'55.9"E	43°55'3.52"N	[782]	UE Iljasevici	On air	Existing Tower	„Telenor”
KG3460_01	19°33'22.7"E	43°53'14.7"N	[1,060]	UE Tara Omorika	Unknown	Rooftop	VIP mobile
KG3464_01	19°32'22.4"E	43°54'2.04"N	[1,025]	UE Tara Beli Bor	Unknown	Rooftop	VIP mobile

Остала комунална инфраструктура

Депоније. Један од већих проблема представља депоновање комуналног отпада и може се оценити као неадекватно и застарело. Због лоше организације одвоза и одлагања комуналног отпада у сеоским насељима уочљива је појава „дивљих” депонија, а то представља најзначајнији проблем који се мора систематски решавати. Пракса управљања чврстим отпадом није на задовољавајућем нивоу и сасвим је далеко од захтева које налажу стандарди Европске уније.

Јавно предузеће „Пошта Србије” тренутно нема изграђене мреже кабловске дистрибутивне системе (у даљем тексту: КДС) нити поседује инфраструктуру на подручју Просторног плана.

Предметну територију покривају емисионе станице чије су координате дате у WGS 84 формату:

Мокра Гора	46°04' 30.96"N	19°37' 45.26"E
Кремна	45°09' 03.96"N	20°13' 01.84"E
Бајина Башта: Тара–Ослуша	44°41' 45.66"N	20°30' 52.35"E

Дигитални телевизијски програми се емитују на 23, 36 и 39 каналу, док се емитовање изводи по стандарду EN 302 755 (DVB-T2), уз стандард за видео компресију H.264 (ISO/IEC 14496-10) и аудио MPEG2 Layer 1.

Емитовање радијског сигнала се изводи по стандардима SRPS N.N6.015 (ETS 300384) и SRPS N.N6.015/1 (EN 50067).

Преко територије Просторног плана не прелазе радиорелејни коридори Јавног предузећа „Емисиона техника и везе”.

Мобилни оператер Vip mobile д.о.о на планском подручју има постојећих осам и три планиране базне станице GSM/UMTS/LTE и MW мреже.

Мобилни оператер Vip mobile д.о.о. Београд у предметној зони има постојећих осам и планиране три базне станице мреже. Нема постојећих и планираних трансмисијских MW коридора и подземних водова који би утицали на простор. У наставку је списак локација са припадајућим координатама.

На планском подручју, ситуација са депоновањем отпада је само местимично релативно задовољавајућа јер се он из постојећих туристичких центара и већих насеља организовано сакупља и одвози изван територије НП „Тара”, што је последица адекватног рада и организације надлежних служби НП „Тара” и комуналне куће која се стара о евакуацији отпада. Међутим, на деловима који нису покривени овом службом, велики проблем представљају „дивље депоније”, које су расуте по насељима и у близини путева, а неретко су и речни токови исходиште за смештај отпада. Оваква ситуација је изузетно лоша, с обзиром на обухват заштићених

подручја и прописане режиме заштите и коришћења простора у њима.

Посебан проблем представља неконтролисано ослобађање течног отпада (отпадних вода) из домаћинства и привредних капацитета, као последица нижег степена комуналне опремљености, употребе застарелих технологија и недостатка уређаја за пречишћавање отпадних вода пре испуштања у реципијент.

Гробља. У насељима постоји већи број сеоских гробља, у појединим местима са више засеока, и на више локалитета. Уређеност и опремљеност ових гробља варира.

Сточна гробља. Сточна гробља нису евидентирана на планском подручју, нити постоји организовано и санитарно прихватљиво решење за сахрањивање утинуле стоке.

Зелене пијаце. У насељима планског подручја нема организоване пијаце, а продаја се одвија по потреби и на локацијама у близини туристичких објеката.

Сточне пијаце. Најближе сточне пијаце се одржавају у општини Бајина Башта (Бајина Башта за време верских празника) и у граду Ужицу у насељима Биоска (сваког другог уторка у месецу) и Кремна (три пута годишње).

3.3.5. Заштита животне средине

Квалитет ваздуха

На планском подручју не постоје станице за мерење квалитета ваздуха. Како нема података о квалитету ваздуха, стање квалитета ваздуха процењено је на основу података о постојећим изворима загађења, увидом у стање на терену, као и на основу ранијих студијских истраживања. На подручју планине Таре нема већих извора аерозагађења, па се квалитет ваздуха може сматрати задовољавајућим.

Као локални извори загађивања ваздуха издвајају се: индивидуална ложишта и мање котларнице за грејање туристичких објеката и фарми (мали загађивачи ваздуха, јер се као енергент углавном користи дрво); друмски саобраћај (проблем представљају и путеве који немају савремени коловоз, тако да се током летњих месеци са тих путева у ваздух емитује већа количина прашине); привремена позајмишта – каменоломи (на локалитетима где се врши експлоатација украсног и грађевинског камена јавља се у ваздуху већа количина прашине); употреба минералних ђубрива и хемијских средстава за заштиту биља у пољопривреди (с обзиром на изузетно ниску густину насељености и мали проценат обрадивих површина, ради се о количинама са малим негативним ефектима); локална нелегална сметлишта (у мањој мери представљају извор загађења ваздуха, с обзиром на релативно малу количину отпада, и „разбијеност” одлагања отпада на више локација на планском подручју, углавном изван подручја НП „Тара”).

Квалитет површинских и подземних вода

Највећи речни ток на планском подручју је Дрина (гранична река на северу планског подручја). У оквиру НП „Тара”, од значаја су још и реке: Бели Рзав, Рача, Дервента и Бруснички поток. По квалитету, све воде НП „Тара” третирају се као воде I класе и заштићене су, без обзира ком режиму заштите припадају. Делови тока Дервенте, Раче и Бруснице налазе се у оквиру резервата природе: „Кањон Бруснице”, „Клисура Дервенте” и „Клисура Раче”.

Заштитне зоне издвојене су и око изворишта водоснабдевања – хидроакмулације Крушчица и Омарских врела. За заштићено подручје значајне су и три вештачке хидроакмулације Перућац, Лазивићи („Заовине”) и Крушчица.

Квалитет површинских и подземних вода одређен је слабијом социо-економском развијеношћу подручја. То се у највећој мери односи на одсуство већих индустријских објеката који представљају главне изворе загађивања вода, како површинских тако и подземних. Слаба насељеност подручја, ниске просечне густине, такође утиче на квалитет вода. Неповољност представљају дисперзно размештена насеља, села разбијеног типа са великим бројем заселака, што је повезано са морфолошким карактеристикама терена, која, између осталог, отежавају изградњу водоводне и канализационе мреже.

На квалитет површинских и подземних вода на предметном подручју утичу бројни фактори, међу којима се као извори

загађења могу издвојити: отпадне воде из насеља (комуналне отпадне воде), које се без претходног третмана упуштају у реципијенте саобраћајнице (спирањем загађивача путем атмосферских падавина или приликом прања улица у насељима), неадекватан третман септичких јама у насељима (најчешће несанитарне, тј. водопропусне), неадекватан начин одлагања течног и чврстог отпада са појединих сточних фарми, депоновање смећа из различитих извора у долинама река, употреба хемијских препарата у пољопривреди, неконтролисана изградња викенд објеката, и др.

Квалитет површинских вода

На предметном планском подручју, Републички хидрометеоролошки завод (у даљем тексту: РХМЗ) врши систематска испитивања квалитета воде реке Дрине на профилу Бајина Башта, као и на акумулацији Бајина Башта (Перућац). Генерално посматрано, квалитет површинских вода на планском подручју задовољава захтевану класу. Као главни извори загађења у мањим центрима јављају се домаћинства.

Квалитет воде реке Дрине – на основу Извештаја о квалитету вода у 2006. години и Статуса површинских вода Србије у 2015. и 2016. години, као и на основу мерења у претходном периоду, на профилу Бајина Башта у односу на три низводна профила на којима су вршена мерења од стране РХМЗ (Љубовија, Јелав и Бадовинци, од којих се последњих година мерења врше само на профилу Бадовинци), квалитет воде реке Дрине показује најбољи квалитет на профилу код Бајине Баште.

Генерално посматрано, квалитет воде реке Дрине у првој деценији 21. века на профилу Бајина Башта одговарао је II класи вода, што је и захтевана класа за ову реку, као и код Љубовије где је исто био у II класи, док је код Јелава и Бадовинаца у III/III класи, дакле лошији.

У периоду 2015–2016. године ситуација је била слична, те је код Бајине Баште квалитет вода реке Дрине добар и бољи, што је боље него низводно код Бадовинаца, где је квалитет воде умерен и угрожен због повећаног хемијског и органског загађења.

Сапробиолошка испитивања квалитета воде, на профилима Бајина Башта и Бадовинци, а раније и Љубовија и Јелав показују да је водоток оптерећен умереним органским загађењем. У свим периодима испитивања запажа се доминација силикатних алги. Индекс сапробности се кретао у границама β-мезосапробне зоне, односно II класе квалитета вода, изузев у пролећном периоду, на профилу Бајина Башта, када је одговарао I/II класи квалитета вода.

Табела 19. Оцена еколошког статуса/потенцијала водотока на основу физичко-хемијских елемената квалитета у 2015. и 2016. години

ВОДОТОК	река Дрина; водно подручје Сава; удаљеност од ушћа 177,25 km, површина слива 14.797 km ² ; испитивање квалитета вода од 1967. године	
Назив станице	Бајина Башта	
	2015. година	2016. година
рН вредност	8,56	8,26
Растворени кисеоник (mg l ⁻¹)	10,67	9,12
БПК5 (mg l ⁻¹)	1,02	1,10
Укупни органски угљеник (ТОС) (mg l ⁻¹)	3,4	3,7
Амонијум-јон (NH ₄ -N) (mg l ⁻¹)	0,10	0,08
Нитрити (NO ₂ -N) (mg l ⁻¹)	0,009	0,007
Нитрати (NO ₃ -N) (mg l ⁻¹)	0,50	0,50
Укупан азот (mg l ⁻¹)	0,7	2,4
Ортофосфати (mg l ⁻¹)	0,024	0,019
Укупан фосфор (mg l ⁻¹)	0,040	0,032
Хлориди (mg l ⁻¹)	2,5	2,5
Оцена еколошког статуса/потенцијала	добар и бољи	добар и бољи

Извор: Статуса површинских вода Србије у 2015. и 2016. години, Министарство заштите животне средине, Агенција за заштиту животне средине, 2018. године.

Квалитет вода је у складу са захтеваним, а на основу упоредне анализе према SWQI⁶ индексу квалитет вода је добар.

Квалитет воде хидроакмулација – хидроакмулација Бајина Башта спада у групу приоритетних хидроакмулација у Републици Србији на којима РХМЗ врши испитивање квалитета воде. Узорковање воде хидроакмулације Бајина Башта вршено је од стране РХМЗ код бране, на три дубине у тачкама: А-1 (0,5 m), А-2 (12 m), А-3 (25 m) и на средини језера, на три дубине, у тачкама Б-1 (0,5 m), Б-2 (6 m), Б-3 (12 m). Према резултатима извршених физичко-хемијских анализа узорака воде констатована је ниска вредност процента засићења воде кисеоником (дефицит кисеоника) у тачки А-3 (III класа), док опасне и штетне материје нису регистроване у повишеним концентрацијама.

Квалитет подземних вода

Угроженост подземних вода на истраживаном подручју у вези је са захватањем подземних вода каптирањем извора/врела или бушењем/копаном бунарима, и то највише од стране локалног становништва, а у знатно мањем обиму за потребе привредних објеката. С обзиром на ретку насељеност, мали број домаћинстава на овом депопулацијском подручју, не може се говорити о угрожености квантитативних својстава издани услед проблема пречрпљивања издани. Међутим, посебан проблем представља тзв. „дивље“ каптирање извора, за које код надлежних служби не постоје регистровани подаци. Терен је изграђен од стена различитих хидрогеолошких својстава, те су и услови загађивања формираних подземних издани различити.

Загађивање подземних вода је, пре свега, последица неадекватног третмана септичких јама у свим сеоским насељима, неадекватног одлагања течног и чврстог отпада са сточних фарми, бесправног депоновања отпада у речним долинама, примене минералних ђубрива у пољопривреди, као и нелегалне изградње. У највећем броју насеља егзистирају пропусне (упојне) септичке јаме. За разлику од њих, новији објекти имају водонепропусне санитарне септичке јаме које се периодично празне.

Одлагање чврстог отпада у индивидуалном сектору врши се у непосредној близини окућница, у ђубришним јамама. Локално становништво најчешће закопава угинуле животиње на неуређеном земљишту. Карактеристично је да је избор ових локација често проблематичан јер се не води довољно рачуна о рањивости подлоге, односно о могућем загађењу подземних вода разлагањем ових отпадака и њиховом инфилтрацијом путем атмосферских вода. Неконтролисано депоновање отпада у близини водотока утиче и на загађивање подземних водних ресурса. Формирање смељашта у долинама река представља директну опасност осетљивим водоносним слојевима у зонама алувијалних равни.

С обзиром да се не располаже информацијама о употребљеним количинама ђубрива у пољопривреди, претпоставља се да се не ради о већим количинама које могу знатније угрозити подземне воде.

С обзиром на геолошку грађу терена, као и чињеницу да су квалитет и резерве подземних вода врло добре, ради очувања оваквог стања захтевају посебни режими заштите водоизворишта.

Квалитет земљишта

Према Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године, за планско подручје карактеристична је добра очуваност животне средине, односно веома мало загађивање земљишта, као и смањени антропогени утицај на квалитет животне средине. Напомиње се да се на подручју Просторног плана не врши мониторинг квалитета земљишта, тако да не постоје прецизнији подаци о начину и обиму његовог угрожавања. На основу увида у стање на терену, може се закључити да је земљиште на планском подручју у највећој мери очувано.

Међу природним процесима који утичу на деградацију земљишта најизраженији је процес ерозије. Појава ерозије изазвана је претходном прекомерном експлоатацијом шуме и неповољним својствима терена, (због чега се ерозија јавља не само на деловима терена где је шума посечена, него и на трасама влака којима се извлачи дрво из шуме), као и просецањем траса шумских и других некатегорисаних путева. Земљишта су мање плодности, пливља и мање стабилна због већег нагиба терена. Неадекватан начин обраде пољопривредног земљишта (орање по нагибу земљишта)

такође погодује развоју ерозије. Као последица депопулације јављају се запуштене ливаде, јер се све мање људи бави сточарством и ратарством, што такође доприноси ерозији.

Извори загађивања земљишта на подручју Просторног плана, сведе се у највећој мери на активности у вези са пољопривредом производњом и експлоатацијом минералних сировина, а мање са делатношћу туризма и изградње викенд објеката (промена намене простора), изузев ограничено на појединим локацијама (Секулић, мање површине око језера Заовине, појас од Перућца ка Бајином Башти и сл.).

Када је реч о пољопривредној производњи, негативан утицај на животну средину се огледа у недовољно развијеној пољопривреди и екстензивности производње, као и у неконтролисаној и неадекватној примени вештачких ђубрива и агрохемијских средстава.

Екстензивна производња поспешује деградацију земљишта у смислу претварања природних биоценоза у агроценозе, иницирања ерозије земљишта неадекватним начином обраде и др. Примена вештачких ђубрива и средстава за заштиту биља у пољопривреди доводи до загађивања земљишног покривача. Са становишта очувања животне средине, односно земљишта, позитивно је то што се још увек користи стајско ђубриво. Посебан проблем представљају несанитарне септичке јаме у оквиру објеката сточних фарми, као и у оквиру индивидуалних домаћинстава.

Каменоломи који су престали са радом, доприносе деградацији земљишта, јер нису предузете мере ревитализације, односно санације и рекултивације, иако су оне обавеза у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, бр. 101/15 и 98/18 – др. закон) који захтева, приликом давања одобрења за експлоатацију минералних сировина, предузимање мера заштите животне средине, како у току саме експлоатације тако и након затварања рудника. Законом о рударству и геолошким истраживањима је утврђена обавеза рекултивације деградираних земљишта, што је битно и са становишта заштите ваздуха у непосредном окружењу. Осим наведених утицаја, напуштена позајмишта и каменоломи доводе и до тзв. пејзажног и визуелног загађења предела.

Као последица одвијања саобраћаја, у непосредној околини саобраћајница, јавља се повећан садржај олова услед таложења честица које емитују моторна возила. Такође, евидентан је благо повећан салинитет што је последица посипања коловоза у зимским месецима, односно спирања на земљиште поред коловоза, али само на подручју где се то користи за одржавање путева у снежним условима.

Постојећа сметлишта утичу на загађивање земљишта јер штетне материје које настају у процесу разлагања отпада инфилтрацијом доспевају у земљиште. Осим тога, и овде се може говорити о пејзажном загађењу. С обзиром на простирање НП „Тара” на већини планског подручја, организовано прикупљање и одвожење отпада на регионалну депонију изван планског подручја, оваква сметлишта се јављају чешће на делу планског подручја изван граница НП „Тара”.

Специфичан облик деградације земљишта представља неправна изградња објеката. Последица оваквих појава је интензиван утицај на природно-еколошке вредности простора чиме се умањује његова биолошка и естетска вредност.

Анализа и оцена стања нивоа буке

На подручју Просторног плана не постоји мрежа мерних места за мерење нивоа комуналне буке, па се закључци о интензитету буке на појединим локалитетима могу изнети на основу досадашњих литературних знања о пореклу буке и прегледа стања на терену.

На истраживаном подручју бука се јавља једино на локалитетима где се врши експлоатација камена, односно његова прерада, што је углавном карактеристично за подручја изван НП „Тара”, с обзиром на забрану функционисања каменолома на просторима заштићене природе). Како саобраћајнице на планском подручју не спадају у фреквентне, проблем саобраћајне буке није изражен на подручју заштићених природних добара, али се јавља као проблем у непосредном, уском, окружењу магистралног и регионалног пута.

Одлагање отпада

У данашње време, неадекватно поступање са отпадом представља један од већих еколошких проблема, поготово у великим урбаним агломерацијама. Међутим, ситуација је другачија у руралним подручјима, нарочито када их одликује низак степен социо-економског развоја, као што је то случај са подручјем Просторног плана. На овом подручју стварају се знатно мање количине отпада, који углавном има одлике комуналног отпада (отпад из домаћинства који није опасан). Одложени отпад састоји се углавном од стакла и пластике, уз удео кабастог отпада (стари електрични апарати, намештај, и сл.), док дрвног отпада и папира углавном нема, с обзиром на то да се користи као огрев у индивидуалним домаћинствима.

Јавно комунално предузеће организовано сакупља отпад углавном из урбанизованих зона Бајине Баште и појаса дуж Дрине ка Перућцу, док се сакупљање отпада из руралних средина врши ређе. Рурална подручја се често изостављају из циклуса сакупљања отпада, што за последицу има постојање локалних сметлишта у многим селима, често смештених на неодговарајућим локацијама (у речним долинама и близу кућа). Општа одлика већег дела планског подручја јесте да не постоји организовано одношење смећа, због чега се у насељима често врши неконтролисано одлагање отпада.

Евиденција о стању сеоских депонија и локалних сметлишта не постоји. Проблем у вези са прикупљањем и депоновањем комуналног отпада по насељима је вишеструк, јер се неконтролисаним третманом оваквог отпада загађује земљиште и воде, а губе се и еколошки вредни предели. Неадекватно одлагање отпада присутно је у долинама река, дуж путева, у шуми и на другим отвореним просторима, што загађује природу и деградира пејзаж. На локацијама која се користе као излетишта, иако на појединим локалитетима постоје контејнери за одлагање отпада, има евидентираних сметлишта.

Неконтролисани отпад обухвата пољопривредни отпад и отпад из каменолома. Осим тога, уз саобраћајнице, на местима где се извлаче трупци из шуме за даљи транспорт, приметне су веће количине дрвног отпада.

Проблем у будуће може представљати комунални отпад из формираних зона викенд објеката, уколико се настави са трендом индивидуалне изградње, из разлога што не постоји организовано прикупљање и депоновање комуналног отпада.

Националном стратегијом управљања отпадом, рационално и одрживо управљање отпадом подразумева формирање регионалних депонија и трансфер станица, које ће омогућити економичан превоз отпада на великим удаљеностима и санацију постојећих депонија и сметлишта. Локација регионалне депоније утврђена је на локацији „Дубоко“ у граду Ужицу (изван планског подручја). Планирано је формирање трансфер станице (Бајина Башта) од које ће се дистрибуирати отпад ка регионалној депонији. Такође је неопходно санирати постојеће депоније сметлишта, у складу са законом. До изградње трансфер станица, за одлагање отпада ће се користити постојеће депоније, које морају функционисати у складу са законом.

Биодиверзитет – флора и фауна

Биолошки диверзитет подручја НП „Тара“ огледа се у богатству биљних и животињских врста, од којих, велики број представљају ендемичне, реликтне, проређене или угрожене врсте и налазе се на списку „Црвене књиге флоре Србије“.

Степен угрожености, односно очуваности биљних и животињских врста на подручју НП „Тара“, према критеријумима Међународне заједнице за заштиту природе (IUCN) за све угрожене и проређене биљне и животињске врсте, није установљен. Стога, један од приоритетних задатака је утврђивање степена угрожености, односно припадности одређеној категорији угрожености за све евидентиране биљне и животињске врсте и на основу тога прописивање одговарајућег режима заштите и унапређења.

На основу Уредбе о заштити природних реткости („Службени гласник РС”, бр. 50/93 и 93/93) на подручју НП „Тара“ трајно је заштићено 19 биљних врста, 28 трајно заштићених врста сисара и 23 врсте птица. Овај списак није дефинитиван, нарочито код животињских врста, јер је фауна НП „Тара“ недовољно истражена, па

је потребно додатно испитивање и проширење списка заштићених биљних и животињских врста.

Шумски екосистеми су основна природна вредност НП „Тара“. Њихова еколошка функција у великој мери доприноси очувању биолошке и предеоно разноврсности, заштити земљишта, вода и ваздуха, глобалног стања климе и очувања здраве животне средине. Подручје Просторног плана обилује шумском вегетацијом јеле, смрче, црног бора, белог бора и др.

Посебну вредност представљају травне вегетације ливада и планинских пашњака, које обилују лековитим биљем. Запажају се и природне реткости, као што су Панчићева оморика, божур, велика плава линцура, жута линцура, црна чемерика и др.

Планско подручје представља станиште великог броја врста птица, као што су сури орао, белоглави суп, сиви соко и др., и сисара од којих су посебно атрактивни мрки медвед, дивокоза, срна, видра и многе друге.

Закључци о стању и проблемима у животној средини

На планском подручју, у постојећем стању, могу се издвојити два подручја са различитим квалитетом природне и животне средине: а) природна и животна средина у оквиру заштићених природних добара и б) природна и животна средина ван простора заштићених природних добара.

Животна средина на подручју НП „Тара“ доминантно је представљена условима, ресурсима и вредностима природе (сем у мањим, постојећим и планираним антропогенезованим просторима, где доминирају изграђени садржаји супраструктуре и инфраструктуре), те је очување и унапређење њеног квалитета одређено првенствено односима природних и антропогених фактора, односно режимима очувања и коришћења природних ресурса и вредности.

На осталом подручју Просторног плана – ван заштићених подручја природних добара, животну средину значајније одређују антропогени фактори грађевинских подручја насеља, инфраструктурних и мањих индустријских објеката и обрадивих пољопривредних површина.

Посматрајући са аспекта заштите животне средине, планско подручје представља сложену структуру са доминантним НП „Тара“ (у оквиру којег се налази три степена заштите) и секундарним локацијама са различитим нивоом еколошких проблема.

Тако, имајући у виду стање природних услова и створених структура на планском подручју, категоризација животне средине на основу одредби Просторног план Републике Србије од 2010. до 2020. године може да се дефинише на следећи начин, и то:

– III категорија – постојећи привредни објекти (каменоломи, објекти за прераду креча, и остали производни капацитети), постојеће депоније, магистралне саобраћајнице;

– IV категорија – грађевинска подручја насељених места – специфичних радних зона: Солотуша, Рача, Перућац, Мала Река, регионалне саобраћајнице, зоне са интензивном пољопривредном производњом;

– V категорија – остала насељена места, нови туристички локалитети, локалне саобраћајнице, остале пољопривредне површине;

– VI категорија – подручја са природном деградацијом простора (еродирани површине, клизишта, плавни терени, и др.), вештачке хидроакумулације са зonom заштите, заштићене околине непокретних културних добара;

– VII категорија – шумске површине, ливадско-пашњачка подручја, ловна подручја, остале слободне површине на подручју II степена заштите НП „Тара“;

– VIII категорија – простори строго заштићених природних добара у оквиру НП „Тара“ (строги природни резервати, споменици природе), остале површине у I степену заштите, неприступачни кањони и стрми одсеци.

Као облици угрожавања животне средине на подручју Просторног плана могу се издвојити:

1) Привредни објекти – карактеристични за овај простор су: сточне фарме; објекти за прераду дрвета – пилане; објекти за прераду креча – кречане; привремена позајмишта камена и каменоломи. На подручју НП „Тара“ евидентне су резерве минерала (камен, креч и др.), које су раније биле и експлоатисане, али се престало са проглашењем НП „Тара“. Само на подручју НП „Тара“ евидентиране су 23 деградирани површине позајмишта минералних сировина (камена), укупне површине 4,067 ha. У заштитној зони НП

„Тара” налазе се три каменолома: „Жљебац”, „Бања” и „Лазихи”, укупне површине 4,02 ha, чија је санација далеко сложенија него позајмишта минералних сировина у оквиру НП „Тара”;

2) Комунална инфраструктура – недовољна изграђеност водоводне инфраструктуре. Становништво се снабдева водом са локалних водовода, бунара или са јавних чесми, и неселективним каптирањем извора различите издашности (надлежне службе не располажу информацијама о свим каптираним изворима). Неизграђеност комуналне инфраструктуре посебно је проблематична у насељима која су се формирала као туристички центри. Постојећа изворишта водоснабдевања не испуњавају у потпуности санитарно-хигијенске мере заштите. Око изворишта водоснабдевања не постоје зоне санитарне заштите, како је то прописано Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др. закон). Не постоји контрола квалитета воде за пиће. Неадекватно канализације отпадних вода, што представља највећи еколошки проблем. Како терен природно гравитира ка рекама, све кишне воде које припадају највећим делом сливу Дрине (само мањи део на крајњем источном делу подземно отиче ка сливу Ђетиње) отичу ка њима без претходног третмана. Не постоји уређај (постројење) за пречишћавање отпадних вода. У највећем броју случајева за одвођење комуналних отпадних вода користе се не-санитарне (пропусне) септичке јаме, чиме је директно угрожено земљиште, као и подземне воде које се користе за водоснабдевање, с тим што постоји и један број водонепропусних санитарних септичких јаме које се периодично празне од стране надлежног комуналног предузећа. Непостојање организованог начина прикупљања, транспорта и депоновања отпада са планског подручја; неограђена, често неуређена, а делом и нелегалована гробља. Организована брига овим комуналним објектима и њихово континуирано одржавање не постоји;

3) Саобраћај – као извор првенствено аерозагађења и буке, али и загађења земљишта и воде. Имајући у виду да кроз предметно подручје пролазе важнији саобраћајни правци, али да саобраћај није великог интензитета, овај вид загађивања животне средине нема већи значај, односно концентрисан је у ужом, непосредном, окружењу саме саобраћајнице. Значајнији путни правци на територији Просторног плана и у његовој околини су: ДП II А реда бр. 172: Бајина Башта – Перућац; ДП II А реда бр. 170: Бајина Башта – Калуђерске Баре – Кремна; ДП II Б реда бр. 402: веза са ДП 170-Рача – Манастир Рача; ДП II Б реда бр. 403: Калуђерске Баре – Митровац – Заовине;

4) Изградња објеката – дозвољена градња обухвата грађевинска подручја у III зони заштите и то за потребе туристичких центара на локацијама: Калуђерске Баре (430 ha), Шљивовица (210 ha), Ослуша (240 ha), викенд зоне Крње Јеле, Секулића, Језера и других насељских групација у околини хидроакмулације Лазихи (Заовине) и околине Митровца, као и засеке села Солотуша (Јасиковица, Пашићи, Иглићи и Омар). Поред наведених локација, под одређеним условима планирана је изградња туристичких капацитета на следећим локацијама: Заовине, Растиште, Јагоштица, Предов Крст и Перућац, као и на локалитетима Митровац и Мокра Гора;

5) Употреба минералних ђубрива и пестицида у пољопривреди – претпоставља се да се не ради о већим количинама које могу знатније угрозити животну средину. Међутим, постоји реална опасност од погрешне и преобилне употребе минералних ђубрива, пестицида, и уопште прекомерне хемизације пољопривредне производње. Едукација о примени пестицида и других заштитних средстава је неадекватна тако да постоји велика опасност од погрешне употребе ових средстава;

6) На стање животне средине, осим створене просторно-функционалне структуре, утичу и савремени геодинамички процеси и појаве. Ерозиони процеси на истраживаном подручју предиспонирани су геолошком подлогом, али једним делом појачани и човековим утицајем. Терени на већим нагибима и мање обрасли шумом подложни су ерозији. Од савремених егзогенних процеса, јављају се и други облици и појаве, као што су: клизишта, јаружање и спирање, бујични токови, одроњавање и процеси карстификације.

3.3.6. Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље и у ванредним ситуацијама

Границама Просторног плана обухваћен је војни туристички комплекс „Бели Бор”, док се непосредно уз границу на ужичком делу Калуђерских Бара налази војни туристички комплекс „Оморика”. Границе и положај војних комплекса приказани су у складу са условима Министарства одбране. Војни комплекси „Бели Бор” и „Оморика” су туристички комплекси и око њих није потребно дефинисати зоне просторне заштите, а уређују се и граде у складу са законом, условима и плановима Министарства одбране.

3.4. Синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене

Основни потенцијали за развој планског подручја су:

1) очувана природна средина и специфичан склоп природних услова (рељеф, клима, воде, заштићена природна добра, разноврсни живи свет, и др.) који ово подручје сврставају у категорију богатих природним вредностима и лепотама изузетно погодним за развој туризма, и то: (1) недирнута природа, лепота планине, шуме, реке и језера, чије слике стварају препознатљиви имидж јединственог и контрастима богатог пејзажа; (2) постојеће туристичке дестинације и зоне у оквиру планског подручја (Заовине, Перућац, Митровац, Калуђерске Баре итд.) и његове околине (Мокра Гора, Златибор) са којима се Тара може интегрисано развијати;

2) један од најшумовитијих простора Републике Србије што опредељује специфичан карактер и заштиту овог подручја;

3) површинске и подземне воде – туристички и хидроенергетски потенцијал, потенцијал за снабдевање водом за пиће, наводњавање;

4) пољопривредно земљиште и пашњаци са ограниченим простирањем, погодни за производњу здраве хране, што пружа добар основ за комплементарност пољопривреде и туризма;

5) постојећи туристички центри и капацитети.

Уочена ограничења за развој овог подручја односе се на:

1) нерационалну употребу пољопривредног земљишног потенцијала због неусклађености са природним условима и неселективне производне оријентације;

2) недовољну заштиту од ерозије и бујица;

3) смањивање шумског фонда, изузев на простору НП „Тара”;

4) депопулацију, старо становништво и лошу образовну структуру;

5) недовољно квалитетну локалну путну мрежу и комуналну инфраструктуру;

6) бесправну градњу;

7) уситњеност, разбијеност и неиздиференцираност насеља и центара, као и недовољну опремљеност насеља за подмирење потреба становништва и туриста;

8) недовољна улагања у подстицање развоја и опремање подручја.

Као кључни проблеми истичу се: неразвијеност, недостатак средстава за улагање, изразита депопулација, проблеми недовољног уважавања режима заштите, али и нерешено питања „компензација” произвођачима због ограничења која произилазе из режима заштите.

Постојећи потенцијали и ограничења дају се у наставку кроз SWOT анализу.

Табела 20: SWOT анализа

ЈАКЕ СТРАНЕ (snage)	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – подручје са добро очуваном животном средином; – мали емисиони потенцијал присутних извора загађивања; – смањени антропогени утицаји на квалитет животне средине, који се огледа у: релативно малом загађењу земљишта, низак степен загађености ваздуха, ограничено загађивање воде, проблеми везани за буку нису заступљени у већој мери; – специфичне климатске одлике планине Тара; 	<ul style="list-style-type: none"> – неконтролисано и екстензивно ширење насеља, првенствено због изградње викенд објеката (који се често налазе на најбољим локацијама), без неопходне инфраструктуре; – насеља су руралног карактера и разбијеног типа, што умногоме отежава њихово инфраструктурно опремање; – демографско пражњење и погоршана старосна структура становништва; сеоска насеља на планском подручју су последњих деценија изгубила скоро половину становништва (у односу на 1948. годину);

<p>– подручје богато водама, које се огледа у многобројним површинским токовима и подземним водама; река Дрина, вештачке акумулације</p> <p>– шумско богатство – НП „Тара” представља једно од најшумовитијих подручја у Републици Србији и то како по површини тако и по квалитету;</p> <p>– присуство вредних предеоних (пејзажних) карактеристика;</p> <p>– дивља природа;</p> <p>– планински пејзажи и визуре;</p> <p>– геоморфолошки облици рељефа;</p> <p>– заштићена природна добра на планском подручју, и то: НП „Тара” са изузетно очуваном и високовредном екосистемима, бројним ретким и угроженим биљним и животињским врстама, огромним и квалитетним шумским комплексима, бројним изворима чисте воде, атрактивним и јединственим клисурама и кањонима, са: строгим природним резерватима „Црвене стене”, „Љути брег” (Растиште) и „Рачанска Шљивовица”, спомеником природе Панчићева оморика „Пасјача” и „Борово брдо” меморијални природни споменик (Рача) и др. као и подручје некадашњег Предела изузетних одлика „Заовине” које је од 2015. године у обухвату НП „Тара”;</p> <p>– изграђена саобраћајна инфраструктура – друмска: (ДП I и II реда); водни саобраћај је локалног и туристичког значаја;</p> <p>– близина важнијих магистралних коридора у Републици Србији;</p> <p>– постојање војног и цивилног аеродрома у близини (Поникве);</p> <p>– традиција код становника да се баве пољопривредом;</p> <p>– постојање традиционалних села са етно наслеђем. Очуваност локалних обичаја, гастрономије и архитектуре;</p> <p>– постојање различитих облика туризма;</p> <p>– манифестациони туризам;</p> <p>– близина иностраног тржишта (Република Српска, односно Босна и Херцеговина).</p>	<p>– недовољна изграђеност и непостојање система одвођења отпадних вода као и третман отпадних вода (постројење за пречишћавање отпадних вода);</p> <p>– незаштићеност водних ресурса од загађивања;</p> <p>– непланска сеча шума, неконтролисано брање дивљих плодова, лековитог и ароматичног биља</p> <p>– постојање експлоатације креча и других минералних сировина и поред изражених негативних последица по квалитет животне средине;</p> <p>– загађивање земљишта и подземних вода услед неадекватне употребе агрохемијских средстава, као и од процедних вода са депонија и сметлишта;</p> <p>– проблеми угрожавања животне средине због ниског нивоа развијености комуналних услуга и нефункционисања депонија у складу са савременим принципима одлагања комуналног отпада;</p> <p>– загађивања Перућачког језера комуналним отпадом;</p> <p>– појава ерозије и бујица које узрокују штете одношењем тла;</p> <p>– постојање дивљих сметлишта на планском подручју;</p> <p>– недовољна и неадекватна информисаност становништва у циљу формирања модела адекватног еколошког понашања;</p> <p>– непостојање организованог сакупљања пољопривредних производа, као и њиховог откупа и пласмана;</p> <p>– непостојање смештајних капацитета високог ранга – интернационалног квалитета;</p> <p>– недовољно одржавање путне мреже; периферни положај у односу на важне државне путне правце;</p> <p>– неприлагођеност постојећих капацитета електроенергетске инфраструктуре захтевима стално растуће потрошње; јавна расвета у насељима, као и на туристичким локалитетима није потребног нивоа;</p> <p>– лоше стање постојеће путне инфраструктуре, технички елементи нису у складу са рангом саобраћајница у мрежи;</p> <p>– непостојање активних цивилних аеродрома у близини;</p> <p>– висок степен зависности пољопривреде од еко услова у вегетационом периоду;</p> <p>– непостојање базе података о пољопривредним газдинствима, земљишту, производњи и пласману;</p> <p>– број стоке далеко је испод потенцијала крмне базе;</p> <p>– већина пољопривредних домаћинстава нема наследника у пољопривреди;</p> <p>– уситњеност поседа;</p> <p>– отежан пласман робе (домаће/страно тржиште);</p> <p>– неповезаност пољопривредних произвођача и прерађивачких капацитета;</p> <p>– недостатак увођења савремених технологија;</p> <p>– недостатак складишног простора (силоси, подна складишта, сушаре, хладњаче и сл.);</p> <p>– недовољна заштита појединих делова НП „Тара” и других заштићених простора;</p> <p>– застарелост смештајних капацитета;</p> <p>– квалитет запосленог особља.</p>	<p>– ревитализација пољопривредне производње на принципима одрживе пољопривреде савремених еколошких захтева;</p> <p>– природне погодности тј. еколошки потенцијал подручја са свим условима за производњу еколошки „здраве хране”;</p> <p>– шумски потенцијал и производња дрвне масе уз развој мањих производних и пратећих услужних делатности у ободним насељима, уз испуњавање еколошких критеријума у складу са прописима из области заштите животне средине;</p> <p>– санирање стања деградираних простора на планском подручју;</p> <p>– рационално коришћење потенцијала водних ресурса о просторно-развојним ограничењима и еколошким условима;</p> <p>– строга заштита и контрола заштићених природних добара и изворишта водоснаблевања у циљу њиховог очувања и унапређења;</p> <p>– могућност прекограничне сарадње кроз успостављање регионалног Резервата биосфере „Дрина”;</p> <p>– дефинисање локација за хелидроме у циљу развоја екслузивног туризма;</p> <p>– развој малих и средњих производних капацитета који су усклађени са захтевима туристичког тржишта;</p> <p>– развој сеоског, еко, етно и агро-туризма;</p> <p>– стварање бренда локалних производа;</p> <p>– повећан развој специфичних облика туризма на светском туристичком тржишту;</p> <p>– пораст интересовања за просторима заштићене природе;</p> <p>– пораст интересовања за активним одморима;</p> <p>– пораст интересовања за боравак у руралним подручјима;</p> <p>– могућност повезивања на регионалном и међународном нивоу.</p>	<p>– опасност од неелиминасања свих облика експлоатације минералних сировина које треба да се елиминишу са подручја НП „Тара”;</p> <p>– даља девастација простора проузрокована непланском и неодрживом градњом и развојем, као и од екстензивног и непланског коришћења природних ресурса (пре свега, шума);</p> <p>– немогућност успостављања система мониторинга квалитета елемената животне средине;</p> <p>– немогућност обезбеђивања материјалних средстава за инвестициона улагања;</p> <p>– слаба ефикасност рада еколошке инспекције службе;</p> <p>– настављање демографског пражњења и процеса старења становништва;</p> <p>– заостајање у развоју и слабење конкурентске позиције, пре свега туристичке привреде;</p> <p>– недовољно повезивање и усклађивање развоја туризма, пољопривреде и различитих услуга;</p> <p>– изостајање активности на међуопштинском, регионалном и трансграничном повезивању;</p> <p>– даља девастација простора услед непланске и неодрживе изградње и развоја, као и од екстензивног и непланског коришћења природних ресурса;</p> <p>– не успостављање система: организације управљања, финансирања и мониторинга;</p> <p>– могућност уништавања заштићених простора у случају непланске изградње;</p> <p>– заостајање у развоју и губљење конкурентске позиције;</p> <p>– недостатак интензивне промоције заштићених предела како на домаћем тако и на иностраном тржишту;</p> <p>– заостајање у инфраструктурном опремању;</p> <p>– недовољна едукација локалног становништва.</p>
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <p>– развој еколошки утемељених облика туризма заснованих на принципима одрживости: спортско-рекреативног, сеоског, излетничког, здравственог, етно и еко-туризма;</p> <p>– изградња и рад нових привредних објеката у складу са одговарајућим еколошким стандардима и прописаним нормама;</p>	<p>– ОПАСНОСТИ (претње)</p> <p>– нерационално коришћење природних ресурса услед непоштовања заштитних зона и прописаних режима коришћења простора;</p> <p>– немогућност усклађивања пољопривредне производње у оквиру НП „Тара” са режимом заштите еколошке целине у чијем окружењу се одвија;</p>	<p>II. ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ</p> <p><i>1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА И ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА</i></p> <p>Бројне специфичности и вредности (природне, културне, антропогене и др.) планског подручја условиле су да су у протеклом периоду најважније активности и акције биле усмерене на функцију заштите истих. Заштита је била усмерена на проглашење појединих делова подручја за заштићене просторе (НП „Тара” у новим границама обухвата и подручје некадашњег Предела изузетних одлика „Заовине”, са редефинисаним режимима заштите простора), и на претходну заштиту појединачних објеката (непокретна културна добра). Данас се укупно под заштитом налази 362,53 km², односно 57% планског подручја.</p> <p>Без обзира на предузете мере и активности заштите, у међувремену је дошло до значајних промена у простору, повећаног притиска на неке од делова природног добра, као и промене законске регулативе у области планирања, изградње и заштите животне средине. Поред тога, привредно и инфраструктурно заостајање довело је до изразите депопулације и старења становништва.</p> <p>На основу досадашњих сазнања, могуће је указати на следеће конфлике у простору, који су резултат различитих намена коришћења и заштите простора:</p> <ul style="list-style-type: none"> – конфликт на релацији пољопривреда – заштићена природна добра, односно недовољно уважавање режима заштите у оквиру НП „Тара” од стране пољопривредних произвођача, с једне стране, али и нерешено питања „компензација” пољопривредним произвођачима због одређених ограничења која произилазе из режима заштите, са друге стране; – конфликт између непланске изградње викенд и других објеката и режима коришћења заштићених простора (око Перућачког језера, на Калуђерским Барама, Митровцу, Крњој Јели, Секулићу, око језера Заовине и др.); 	

– конфликт између пољопривреде и водоснабдевања, који подразумева коришћење и организацију планског подручја за пољопривредне и друге активности, у условима ограничених могућности због поштовања зона заштите изворишта на очувању квалитета воде за пиће регионалног система Врутци;

– конфликт на релацији туризам – заштићена природна добра јавља се приликом опремања туристичких зона инфраструктуром, што подразумева пролажење коридора и траса и кроз заштићене делове шумских подручја НП „Тара”. У том смислу, потребно је прописати специфичне режиме изградње, како се не би угрозило постојеће природне вредности;

– такође, реално је очекивати и сукоб интереса између одређених привредних активности локалног становништва (шумарство, експлоатација камена и др.) и захтева који произилазе из заштите природе, природних и културно-историјских добара.

Концепција развоја планског подручја предложена у фази раног јавног увида, основа је концепције развоја Просторног плана, и она подразумева, поред заштите, омогућавање демографског и економског оживљавања подручја Просторног плана, стављањем у одговарајућу функцију заштићених простора и добара.

У циљу налажења мере између развоја и заштите, приступило се анализи и валоризацији могућности искоришћавања свих расположивих потенцијала и ресурса за развој локалне економије и дефинисању активности које су у складу са захтеваним режимима коришћења заштићених простора, а омогућавају отварање нових радних места и економску и демографску ревитализацију планског простора.

Полазне основе заштите и развоја планског подручја представљене су кроз следеће циљеве и задатке:

– заштита природних добара и културне баштине;
– стварање услова да се нормативна заштита плански спроводи, што подразумева утврђивање зона посебне намене (заштићена добра, заштита хидроакмулација и изворишта снабдевања водом, војних зона и објеката, и др.);

– стварање услова за одрживи развој ресурса, природних добара и културне баштине, што подразумева да буду у функцији развоја (туризма, пољопривреде, услуга и других компатибилних активности) и ревитализације становништва;

– утврђивање услова и режима изградње, уређења и коришћења подручја у заштићеним подручјима за комплементарне активности, у складу са законом и другим прописима, а које нису у сукобу са функцијама НП „Тара” и других заштићених подручја;

– оживљавање, унапређивање и даљи развој сеоских насеља и њихово укључивање у активности везане за основне намене заштићених подручја, што захтева унапређење саобраћајне и комуналне инфраструктуре;

– стварање услова за контролисано коришћење природних добара, што захтева проверу граничних капацитета за поједине намене и функције;

– међусобно усклађивање концепције планског решења коришћења, организације и заштите простора у заштићеним подручјима и концепције планског решења одржавања и унапређења коришћења вода, заштите квалитета вода и заштите од штетног дејства вода.

У оквиру појединих области и грана посебно ће бити дефинисани општи, специфични и појединачни циљеви, који представљају основу на којој се конципирају предлози решења и правила, а у складу са њима формирају се критеријуми коришћења простора и смернице за избор приоритета, механизми и инструменти за спровођење просторног плана.

Основни принципи заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана су:

– заштита природе, природних вредности, културних добара и животне средине као приоритетне активности са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју посебне намене;

– унапређење туристичко рекреативне инфраструктуре (посебно видиковаца на Тари и Звијезди, реализација потенцијалне жичаре Перућац-Митровац, уређења и коришћења стаза за бициклизам и рекреацију, уређење планинарских и шетних стаза и др.);

– заштита и унапређење животне средине, посебно квалитета вода постојећих хидроакмулација;

– заштита и одрживо коришћење водног, пољопривредног и шумског земљишта, посебно од непланске изградње у зонама II и III степена заштите природе;

– просторно-функционална интегрисаност и усклађен интегрисан развој и заштита природних вредности и културних добара са припадајућим, суседним и осталим јединицама локалне самоуправе у окружењу, као и суседним пограничним подручјем Босне и Херцеговине;

– унапређење комуналне опремљености и саобраћајне приступачности насељима;

– побољшање комуникације и приступа природним вредностима и културној баштини, решавање проблема егзистенције споменика као и евентуалних потреба реконструкције и изградње објеката везаних за свакодневни живот и потребе Манастира Рача;

– заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;

– принцип супсидијарности и јавно-приватног партнерства;
– релативизација потенцијалних конфликта у заштити простора, очувању и унапређењу природних вредности и културних добара, побољшању животних услова људи, развоју туризма и одрживом развоју локалне заједнице у целини.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општи циљ развоја и организације планског подручја је заштита природних добара и културно историјске баштине ради стварања услова за одрживи развој.

Циљеви заштите природних ресурса и вредности – општи циљ у области коришћења и заштите природних ресурса и вредности је њихово рационално и одрживо коришћење уз поштовање свих принципа и мера заштите. Као оперативни циљеви заштите природних вредности намећу се: → заштита природних добара у оквиру НП „Тара” у складу са законом; → очување главних чинилаца животне средине и стварање претпоставки за одрживо коришћење заштићених предела; → очување природних и естетских обележја пејзажа, вредности живог света и биолошке разноврсности, а посебно шума; → заштита биодиверзитета резервата природе; → заштита земљишта у циљу задржавања природних карактеристика и спречавања ерозије; → заштита геолошких, геоморфолошких, хидрографских, педолошких, археолошких и дендролошких места и феномена; → трајност и унапређење природних, физичких, здравствених и естетских вредности подручја; → штељиво и пажљиво коришћење природних ресурса (потенцијали пијаће воде и шумских ресурса); → рекултивација простора оштећених изградњом објеката, односно другим грађевинским радовима или експлоатацијом минералних сировина, као и санација жаришта ексцесивне и јаке ерозије; → уклањање објеката који су неплански изграђени и не могу се уклопити у планска решења овог просторног плана.

Циљеви заштите непокретних културних добара – општи циљ је очување интегритета путем ревитализације и презентације, уз максималну афирмацију и унапређење потенцијала. Оперативни циљеви се односе на: → стручну бригу о културном наслеђу и од стране надлежних институција; → спровођење мера заштите и сталну контрола стања; → континуирани рад на евиденцији, истраживању и валоризацији појединих објеката, споменичких и амбијенталних целина, знаменитих места и других вредности културне баштине; → промоцију културне баштине уз повећање приступачности заинтересованој јавности; → сарадњу служби заштите природе и служби заштите културних добара у циљу презентације заштиту културног пејзажа, као јединствене природне и културне целине.

Циљеви заштите животне средине – општи циљ у области заштите и унапређења квалитета свих елемената животне средине, по највишим стандардима је обезбеђивање квалитетне животне средине у свим њеним сегментима и елементима (што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, очуваност пољопривредног земљишта, екосистема и биолошке разноврсности, квалитетне површине за рекреацију и туризам, здравствено безбедна храна, уређеност насеља и сл.). Оперативни циљеви се односе на: → заштиту вода (површинских и подземних) уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса (коришћење, заштита вода и заштита од вода); очување квалитета површинских вода у складу са захтеваном класом квалитета; → стриктну заштиту свих зона које су резервисане као изворишта водоснабдевања; → заштиту земљишта, уз интегрални однос у планирању и управљању

земљишним ресурсима; → заустављање ерозије у најугроженијим подручјима; → заштиту и очување квалитета ваздуха; → заштиту природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика; → уравнотежено коришћење простора са становишта заштите животне средине и обезбеђење услова за очување и адекватно газдовање природним богатствима; → управљање свим врстама отпада на еколошким основама; → развој научно-истраживачких активности у функцији заштите животне средине. Реализацијом општих и оперативних циљева обезбедиће се постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима и створеним вредностима и предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања.

Циљеви у области пољопривреде – дугорочни општи циљ у области коришћења и заштите пољопривредног земљишта на планском подручју је хармонично повезивање производних, економских, еколошких, пејзажних и социо-културних функција пољопривредног земљишта и руралног простора у целини, упоредо са постепеним остваривањем сталног и приметног побољшања материјалног положаја пољопривредног становништва и квалитета живљења на селу. На основу тако усклађених интереса, треба тежити остварењу оперативних циљева у области пољопривреде: → оптималној употреби расположивих ресурса ради постизања максималне економске ефикасности, водећи рачуна да је исти по дефиницији необновљива категорија; → очувању квалитетног пољопривредног земљишта, као основног ресурса за развој пољопривреде уважавајући вредности и аспирације руралног становништва и пољопривредника; → интензивирању сточарске производње у складу са природним ресурсима; → стварању услова за покретање и развој производње здраве органске хране у функцији развоја туризма и тржишно оријентисана; → интензивирању воћарске производње и повећању површина под воћњацима у складу са природним потенцијалима; → подстицању преноса власништва над земљом и другим пољопривредним ресурсима (стоком, механизацијом и сл.) са породичних газдинства који губе или немају интерес, вољу и снагу за бављење пољопривредом на витална породична газдинства; → стварању задовољавајућег квалитета живљења породичних пољопривредних газдинстава као носиоца развоја руралног простора и свих његових вредности; → неговању и очувању генетске разноликости; → очувању природних, културних и традиционалних вредности руралних простора; → разради препознатљиве слике као дела регионалне специјализације пољопривреде (Кремански, Тарски, Мокрогорски, Шаргански, Дрински и сл.); → стварању предуслова за ревитализацију и развој руралних простора у целини.

Циљеви газдовања шумама и заштите свих категорија зелених површина/пејзажа, циљеви газдовања ловним и риболовним подручјима – општи циљ је одржавање и унапређење свих функција шума, очување природних вредности и реткости, јачање хидролошких, антиерозионих, климатских, здравствених, туристичко-рекреационих, научно-наставних, ловно-привредних и других функција шума уз максимално могућу производњу дрвета најбољег квалитета. То подразумева: заштиту и стабилност шумских екосистема; санацију општег стања деградираних шумских екосистема; обезбеђење оптималне обраслости; обезбеђење функционалне трајности; и очување трајности и повећање преноса, укупне вредности шума и општекорисних функција шума (по програму и шумској основи за планиране биолошке сече), као и мониторинг и строго кажњавање непланске и „чисте“ сече и шумокрадица, давањем већих законских овлашћења, чуварима природе (ренцерима). Оперативни циљеви газдовања шумама и заштите свих категорија зелених површина/пејзажа обухватају: → газдовање шумама НП „Тара“ са тежиштем на очувању биолошког диверзитета, уз минималне интервенције, при чему су дозвољене само активности контроле дивљачи, контроле напада болести/инсеката, јавног приступа, противпожарне интервенције, истраживања и коришћење ресурса за опстанак локалног становништва, без негативних утицаја на природу; → одрживо управљање и коришћење шума и шумских подручја, којим се континуирано одржава њихов биолошки диверзитет, регенеративни капацитет, виталност, садашњи и будући потенцијал за испуњење еколошких, економских и социјалних функција у НП „Тара“, без доношења штете другим екосистемима; → установљење опште корисних, као доминантних функција шума на територији НП „Тара“; претежно економске

функције имаће само шуме ван НП „Тара“; → заштита и очување заштићених реликtnих, ендемичних, ретких и угрожених врста шумске флоре и фауне; вишенаменско рекреативно коришћење укупног потенцијала шумских подручја НП „Тара“; противерозиона заштита земљишта и заштита изворишта и водотока шумом; заштита шума од негативних угрожавајућих утицаја биотичког и абиотичког порекла; → унапређење стања постојећих шума НП „Тара“ и увећање површина под шумом; → мониторинг над заштићеним добрима и шумама НП „Тара“; → пажљиво коришћење природних ресурса у целини и комунално уређење и опремање сеоских подручја и контрола изградње како би се зауставило даље деградирање ваздуха, воде и тла; и → стална сарадња Јавног предузећа „Национални парк Тара“ са надлежним заводима за заштиту природе и споменика културе, као и инспекцијским службама; → активно учешће у међународним активностима и примена савремених метода заштите и газдовања шумским подручјима. Оперативни циљеви газдовања ловним и риболовним подручјима односе се на: → трајно и рационално газдовање ловиштем и риболовним подручјем; → очување постојеће разноврсности фауне и постизање оптималне бројности и структуре гајених врста дивљачи и рибљег фонда; → утврђивање и попуњу еколошке нише ловишта; → побољшање животне заједнице и услова за размножавање основних врста дивљачи и рибе; → примењивање научних знања и достигнућа у ловству и риболовству; → развијање сарадње са заинтересованим органима, организацијама и научним институцијама; → сарадњу са граничним ловачким и риболовачким организацијама; → развијање спортског, привредног и лова са посебном наменом, као и спортског риболова на за то утврђеним деловима ловишта; → развој домаћег и иностраног ловног и риболовног туризма; → организовање стручног обучавања ловачког и риболовачког кадра и подизање ловачке и риболовачке свести и културе; → предузимање мера на популаризацији ловства и риболовства.

Циљеви развоја привредних делатности – општи циљ је стварање услова за одрживи развој природних добара и културно-историјске баштине – што подразумева да буду у функцији економског развоја (отварања нових радних места кроз активности у туризму, у пољопривреди, услугама и другим компатибилним активностима) и ревитализације становништва. У оперативне циљеве развоја спадају: → оживљавање, унапређивање и даљи развој сеоских насеља и њихово укључивање у активности везане за основне намене НП „Тара“; → стварање услова за економску валоризацију основних туристичких мотива – бројних природних и културних добара; → развој партнерства јавног и приватног сектора; → едукацију локалног становништва у функцији производње (здраве хране, специфичних производа и сл.), пружања туристичких услуга (боравак, исхрана, водичи и др.) и очувања животне средине (односно према природи и коришћењу ресурса).

Циљеви развоја туризма – као општи циљ намеће се остваривање развоја одрживог туризма према стандардима Европске уније уз повећање конкурентности туристичке понуде кроз развој више видова туризма: планински, излетнички-викенд, транзитни (друмски и речни), спортско-рекреативни, климатски, манифестациони, сеоски, културни, ловни, уз истовремени пораст стандарда живота локалног становништва, посебно оних који су на посредан или непосредан начин повезани са развојем туризма. Посебно се наглашава значај очувања животне средине, концепција развоја са полазиштем у расположивим природним ресурсима, свести локалног становништва које жели да сачува аутохтоне вредности, као и валоризација културно-историјских споменика и њихова заштита за будуће генерације.

Циљеви развоја у области демографских кретања – циљеви развоја у области демографских кретања су: → задржавање и привлачење популације кроз активности и садржаје који пружају квалитетне животне услове за егзистенцију; → едукација кроз различите програме и аранжмане, првенствено у области развоја туризма и комплементарних активности; → подстицање повећања величине домаћинства у циљу заустављања гашења сеоских економија; обезбеђивање квалитетнијих услова живота становништва, кроз формирање услужних центара за задовољавање потреба за различитим услугама; → стварање услова за брже запошљавање младих и жена, чиме би се створили предуслови за остварење циља повећања природног прираштаја.

Циљеви одрживог развоја насеља и руралних подручја – општи циљ представља унапређење и модернизација стамбено-комуналног комплекса, који обухватају обезбеђење услова за бољу

саобраћајна повезаност у контексту интегрисања простора; јачање туристичке функције и повезивање са околним подручјима; трансформацију аутономних насеља у заједнице, према природним и створеним потенцијалима; обезбеђење квалитетног водоснабдевања насеља; модернизација одлагања и елиминације отпада и евакуације отпадних вода. Оперативни циљеви односе се на: → селективан и плански развој секундарног стамбеног фонда у функцији развоја туризма; → напуштене станове привести функцији (стамбеној, пословној, комерцијалној, и др.); → саобраћајна повезаност у контексту интегрисања простора; → развој и унапређење јавних услуга; → развој и унапређења заједнице насеља у функцији развоја туристичке дестинације; → развој система насеља и централних садржаја; → ревитализација руралних подручја.

Циљеви развоја саобраћајног система – општи циљеви развоја саобраћаја су: → на регионалном плану, искоришћавање предности природних потенцијала Таре и њеног географског положаја у односу на планирани аутопут Београд – Јужни Јадран, путем реализације функционалне и ефикасне саобраћајне инфраструктуре која ће омогућити ефикасно повезивање са европском мрежом путева у циљу бољег валоризовања положаја и улоге планине Таре на туристичкој мапи Србије; → на локалном плану, заустављање даље деградације постојеће саобраћајне инфраструктуре и погоршавања услова превоза путника и роба, а са друге стране формирање основе за развој саобраћајног система у будућности. Као оперативни циљеви развоја саобраћајног система кроз Просторни план, издвајају се: → формирање ефикасног система у циљу организованог активирања природних и привредних потенцијала Таре и повећања доступности основним природним добрима, засновано на принципима одрживог развоја, чиме би се повећала њена привлачност и обезбедили услови за достизање стандарда развијених туристичких центара; → оптимално повезивање свих насеља, пре свих: Калуђерске Баре, Митровац, Предов Крст, Перућац; рехабилитација, ревитализација и реконструкција саобраћајне мреже и саобраћајних објеката; → стандардизација и модернизација техничких елемената, сигнализације и режима саобраћаја у циљу подизања нивоа услуге и повећање безбедности у саобраћају; → испитивање могућности изградње крака пруге узаног колосека од Кремана до планине Таре чиме би се повезали туристички комплекс Златибор, Тара и Вишеград (Дрина); → изградња објеката наутичког туризма на језерима Перућац и Заовине; → развој мреже бициклистичких стаза на основу развојног пројекта „Тароцикл“ на подручју Калуђерских Бара, Митровца и Предовог Крста, као и развој комплементарних пешачких стаза; → побољшање и модернизација туристичке сигнализације и увођење већег броја инфо пунктова; → смањење штетних утицаја саобраћаја на живот и рад људи, као и на животну средину; → концепирање јавног масовног превоза тако да се омогући развој туризма и да се задовоље потребе превоза локалног становништва; → дефинисање политике и подршка развоју саобраћаја као привредне гране.

Циљеви развоја хидротехничке инфраструктуре – општи циљ је квалитетно решење водоснабдевања, евакуације отпадних вода и заштите површинских и подземних вода од загађивања и регулације бујичних токова. С тим у вези, оперативни циљеви се односе на: → обезбеђење потребних количина и квалитета воде за водоснабдевање изградњом локалних водовода и реконструкцијом постојећих; → заштита изворишта вода кроз утврђивање зона санитарне заштите; → евакуација отпадних вода реализацијом система са потребним постројењима за пречишћавање.

Циљеви развоја електроенергетске инфраструктуре – општи циљ је квалитетно и сигурно напајање свих потрошача електричном енергијом. Оперативни циљеви су: → да се хидроелектрани „Бајина Башта“ омогући пренос електричне енергије према осталим потрошачима Републике Србије и суседних држава у региону; → да се обезбеде услови за раст вршне снаге изградњу нових и реконструкцију постојећих енергетских објеката ТС 35/10 kV, 10/04 kV мреже 35 kV, 10 kV и 0,4 kV који прате потребе за електричном енергијом како постојећих тако и нових потрошача; → да се обезбеди сигурност напајања потрошача електричном енергијом; → да се смање губици у испоруци електричне енергије; → да се да подршка коришћењу других видова енергије.

Циљеви развоја телекомуникационе инфраструктуре и поштанска мрежа – општи циљ је успостављање такве ефикасне инфраструктуре комуникација која је основа за продуктивније информатичко друштво, а тиме и његов развој у целини и која ће

бити способна да опслужи специфичне захтеве и омогући покривеност територије. Као оперативни циљеви се истичу: → развој преносних система у магистралној равни, мрежној и претплатничкој равни и проширење приступне мреже; → примена оптике у преносу у свим равнима; → увођење дигиталног система преноса; → изградња телефонских централа у дигиталној изведби у свим равнима довољног капацитета; → развој мобилних система веза; → развој мрежа за пренос податка.

3. ПОЛОЖАЈ И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ СА ОКРУЖЕЊЕМ

Подручје Просторног плана се налази на крајњем западу Србије и захвата подручје ограничено лактастим током реке Дрине између Вишеграда и Бајине Баште, те припада делу старовлашких планина (Старовлашко-Рашка висија).

Велики део Просторног плана чини територија НП „Тара“ чија се граница највећим делом поклапа са границама Босне и Херцеговине и града Ужица. Подручје НП „Тара“ се налази између 43° 52' и 44° 02' северне географске ширине и 19° 15' и 19° 38' источне географске дужине.

Најкраћа веза са Београдом је путем Тара – Бајина Башта – Рогачица – Валево – Београд у дужини од 180 km, а удаљеност Таре од Новог Сада је 246 km. Најближа железничка станица планини Тари је у Бранешком пољу, на прузи Београд–Бар, удаљеној 15 km, а најближи аеродром је Поникве удаљен 25 km (војни аеродром оштећен у НАТО бомбардовању Савезне Републике Југославије 1999. године, који ће бити у примени и за цивилну употребу). Поред ових саобраћајних веза веома важна је саобраћајница која, преко Кремана, Тару повезује са Златибором у дужини од 38 km, и даље води ка Ужицу (43 km).

Приступ у НП „Тара“ је релативно добар и могућ у три правца: путем Бајина Башта – Калуђерске баре (16 km), путем Бајина Башта – Перућац – Митровац (27 km) и путем Кремна – Калуђерске Баре (9 km).

Слика 2: Саобраћајни положај Таре

НП „Тара“ располаже богатом мрежом квалитетних шумских путева са макарском подлогом, а посебан значај има средишња асфалтна саобраћајница.

Географски посматрано, овај микрорегион у односу на територију средишње Србије, као и на целокупан простор Републике Србије, има периферан положај са израженом приграничном позицијом. Ову неповољност ублажавају релативно добре саобраћајнице које обезбеђују добро комуницирање на широком простору Златиборског управног округа, па и са Републиком Српском, односно Босном и Херцеговином. Кроз Шарган и Мокру Гору пролази међународни магистрални путни правац Е-761 који упореднички пресеца средишњу Србију, Босну и Херцеговину и Републику Хрватску повезујући југоисточну са западном Европом. Од девет трансевропских путних коридора (Е или ТЕМ), који пролазе кроз нашу земљу, Е-761 код Вишеграда прелази из Републике Српске

(Босна и Херцеговина) у Републику Србију и иде од Мокре Горе преко Ужица, Пожеге, Чачка, Краљева, Крушевца и Параћина до Зајечара и даље ка Републици Бугарској и Румунији. На око 30 km од Мокре Горе, кроз Бранешко поље, пролази најзначајнији путни (Е-763) и железнички (пруга Београд–Бар) саобраћајни правац, који повезује источни део централне Европе преко Београда, Ужица, Златибора, Пријепоља и Подгорице са Црногорским приморјем. Овај саобраћајни коридор представља и црногорски туристички правац (Београд – Црногорско приморје), а до Бранешког поља и дубровачки туристички правац који преко Мокре Горе, Вишеграда, Сутјеске и Требиња спаја Београд са Дубровачким приморјем.

Посматрано у ширем републичком и међународном окружењу, ово подручје, ослањајући се на наведене важне европске и магистралне комуникације, има повољан саобраћајно-комуникативни положај. Поред тога, Дрина, као гранични водоток који истовремено и раздваја и спаја Републику Србију и Босну и Херцеговину, на овом делу је пловна и на њој се одржавају туристичке и спортске манифестације, те као таква представља посебну атракцију овог дела Републике Србије.

Тара је највиша планина на простору општине Бајина Башта и града Ужица. То је крашка висораван између Дрине, Белог Рзава и клисуре Дервенте на северу и западу, на југу се наслања на перидотитски масив Златибора у коме је спуштена Креманска котлина. На истоку је привидно раздвојена долином Солотушке реке од Поникванско-стапарске површи.

Богатство природних и културно-историјских вредности, пре свега природне, духовне, историјске и културне вредности, чине да Тара представља јединствен споменик у геолошком, геоморфолошком, литолошком и стратиграфском смислу и има изузетан биолошки, историјски, образовни, научни, културни и историјски значај. Са аспекта заштите ово подручје је функционално и еколошки повезано са суседним подручјима Парка природе „Шарган – Мокра гора”, и даље ка југу са заштићеним подручјима Златибора и Златара, чинећи еколошки изузетно значајан појас уз саму државну границу који се протеже у континуитету од севера ка југу, ослањајући се на планинске масиве са леве стране Дрине и Лима, са једне, као и на вредне природне просторе западно од Дрине, са друге стране, у Босни и Херцеговини (Републици Српској).

Ово подручје има и значајне природне развојне ресурсе и потенцијале, који се огледају у значајном шумском фонду, пољопривредном земљишту нарочито погодном за развој сточарства и воћарства, као и природним и створеним условима за развој широког спектра туристичких активности.

Значајан потенцијал овог подручја чине и остали видови инфраструктуре регионалног и међудржавног значаја, јер од хидроелектране „Бајина Башта” воде значајни електроенергетски правци ка Републици Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори. Уз саму границу планског подручја налази се и општински центар Бајина Башта која располаже већ активним привредним капацитетима, што, уз хидроенергетске производне капацитете на простору Перућаца, представља значајни радом створени потенцијал подручја.

Треба нагласити да су ове изузетне предиспозиције Таре у претходном развојном периоду недовољно и неадекватно валоризоване, пре свега због слабљења институционално-финансијског оквира, који је, због дуготрајног економског слабљења, препустио Тару углавном спонтаним, индивидуалним, локалним, а мање планско-програмским акцијама, при чему треба истаћи велике напоре које управа НП „Тара” улаже у обнову и заштиту овог подручја и захваљујући којима је оно, у доброј мери, сачувало своје вредности на основу којих је и заштићено у категорији НП „Тара” са бројним локалитетима изузетних природних и културних вредности.

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

4.1. Полазишта за концепцију просторног развоја подручја посебне намене

Концепција одрживог, еколошки усмереног и контролисаног развоја мора бити у функцији очувања и заштите природних вредности које треба учинити доступним за развој туризма и комплементарних делатности. Реализација концепције заштите, развоја и уређења подразумева да се при планирању и реализацији активности на планском подручју све активности планирају и реализују

на начин да се не угрозе основне вредности подручја посебне намене.

У области заштите неопходно је:

1) као стални задатак заштите истиче се просторно дефинисање посебних природних и других вредности, станишта ретких биљних и животињских врста, очуваних биотичких заједница и значајних, карактеристичних локалитета; обезбеђивање еколошке стабилности, диверзитета и генетских ресурса; утврђивање природних споменика (геоморфолошког, геолошког, хидролошког, ботаничког и др. карактера), заштићених околина непокретних културних добара, те простора са посебним амбијенталним, пејзажним и етнолошким вредностима (све у режиму I и II степена или са посебно прописаним мерама заштите);

2) обезбеђење заштите по највишим стандардима свих елемената животне средине (вода, ваздух, земљиште, вегетација, флора, фауна, споменичко наслеђе и др.);

3) коришћење простора и природних ресурса базирано је на поштовању еколошких принципа, односно принципа одрживог развоја. Простор заштићених природних добара треба окарактерисати као ексклузиван, а у његовој околини (у складу са режимима заштите) предност дати јавним, туристичко – рекреативним и услужним садржајима.

У области уређења неопходно је:

1) израда неопходне планске и техничке документације за цело подручје, поједине делове и зоне са дефинисањем урбанистичко-техничких услова по највишим стандардима заштите природе и животне средине и организације и уређења простора;

2) обезбеђење максималног нивоа инфраструктурне опремљености обухвата: евакуацију отпадних вода преко канализације и непропусних септичких јама; обавезно пречишћавање отпадних вода пре испуштања у реципијент; коришћење искључиво еколошких енергената (струја, ТНГ, соларна енергија и др.), а за мање потрошаче прихватљиво је и дрво као енергент; каблирање основне електро-мреже; обезбеђење потребног капацитета воде за пиће за све кориснике; евакуацију комуналног отпада; регулацију и уређење водотока за потребе заштите од вода; забрану изградње капиталне инфраструктуре у режимима I и II степена заштите;

3) реконструкција, санација, конзервација и сл. објеката градитељског наслеђа, без обзира на појединачни значај, као и њихова одговарајућа презентација;

4) реинтродукција ишчезлих биљних и животињских врста, према строго контролисаним програмима;

5) санација и ревитализација загађених и деградираних локалитета и зона (депонија, позајмишта, каменолома, деградираних пашњака, и ерозионих подручја (зоне интензивне ерозије);

6) санација и уређење „урбанизованих” зона.

У области коришћења простора неопходно је дефинисање развоја оних делатности које су засноване на расположивим и обновљивим ресурсима, које су међусобно комплементарне и еколошки оправдане, спојиве у јединствен концепт заштите и развоја природних и других вредности подручја:

1) могућности изградње се заснивају на томе да се планови развоја и изградње могу реализовати углавном у III режиму заштите, у складу са законом; приоритет се даје јавним и туристичким објектима; отварање нових грађевинских подручја и викенд изградње се у начелу дестимулише; сви планови изградње морају бити базирани на квалитетно планираној инфраструктури, посебно оној којом се обезбеђују заштита водотока и земљишта, односно високи стандарди заштите природе и животне средине; реконструкција објеката без повећања габарита и спратности; нова изградња (и реконструкција) уз поштовање локалних традиционалних архитектонских обележја; неопходно је редовно инвестиционо одржавање објеката и инфраструктуре; нове захтеве за изградњом усмеравати ка постојећим сеоским насељима ради спречавања дисперзивне градње;

2) пољопривреда је оријентисана на: органске видове производње; употребу еколошки прихватљивих средстава; обнављање сточарства уз могуће активирање постојећих капацитета, и процесну компатибилности са основним функцијама природних добара; примену савремених организационих и других решења у развоју сточарства; контролисано сакупљање шумских плодова, лековитог биља итд, у II и III степену заштите;

3) шумарство и планирање газдовања шумама заснивати на познавању биолошких особина појединих врста дрвећа које

изграђују шуму, као и познавању станишних услова који су предуслов за успевање појединих врста; неопходно је стога доћи до одговарајућих стручних мера које ће у будућности шумским екосистемима омогућити значајно и брже унапређење постојећег стања, а да се приликом тога из постојећег шумског фонда не изнесе мање од половине могуће дрвне залихе; одржавати вишеструке улоге и функције свих дефинисаних и проучених типова шума, шумских станишта и шумских предела, уз адекватне и на време спроведене мере неге шума; развој виталних шума и шумских површина валоризованих кроз II и III степен заштите усмеравати негом и обновом ка настанку биолошки стабилних шумских екосистема високе продуктивности; вештачко подизање шума користити као допуно, а не као замену природном подмлађивању шума; интензитет коришћења природних ресурса шумских екосистема смањити на свим површинама у II и III степену заштите; спроводити мере за опорављање и рехабилитацију угрожених врста, са одговарајућих станишта уз примену мера реинтродукције; пошумљавање голети, еродираних површина и сл. аутохтоним врстама; конверзијом изданаčkih и девастираних високих шума, необраслих шумских површина, пожаришта и др. и повећавати укупну површину високих шума; трајно побољшавати услове за јачање антиерозивних, хидролошких, туристичко-рекреативних, еколошких и других корисних функција шума;

4) ловство и узгој ловне дивљачи и развој ловства заснивати само на аутохтоним врстама на локацијама предвиђеним ловним основама; забрана лова осим санитарног, а у I степену заштите ни санитарни лов; тежиште активности базирати на едукативним и сличним активностима (фото-сафари и др.); тежња да на заштићеним подручјима нема ограђених ловишта, а ограђивање ловишта вршити само у најнеопходнијим случајевима и у складу са условима надлежног завода за заштиту природе; повећање бројности проређених врста; постизање бројности популација гајених врста дивљачи који омогућава успешно ловно газдовање и њихову ефикасну заштиту;

5) риболов је оријентисан на спортски риболов у строго контролисаним зонама (поједине деонице водотока, акумулације); унапређење рибљег фонда у водотоцима и хидроакумулацијама искључиво са аутохтоним врстама;

6) водопривреда је оријентисана на формирање јединствене система управљања водним ресурсима и рационално коришћење вода; строгу заштиту квалитета подземних и надземних вода од свих облика загађења; могућност планирања мини хидроакумулација за водоснабдевање или миниелектране са нагласком на локације изван локалитета у режиму заштите I и II степена, односно изван граница НП „Тара“; ограничено коришћење хидроенергије, искључиво изван граница НП „Тара“;

7) остале делатности обухватају: развој делатности које су у функцији презентације и коришћења природних добара (спорт, рекреација, туризам, занатство), а нису у супротности са режимима заштите и не изазивају деградацију простора и загађење животне средине; санација свих локација деградираних експлоатацијом минералних сировина, изградњом и другим активностима; обезбедити квалитетне саобраћајне везе из правца Бајине Баште, Ужица, Вишеграда и Златибора; за потребе санације локалних саобраћајница на територији коју обухвата НП „Тара“ дозволиће се коришћење мањих количина техничког камена, али искључиво на строго контролисаним локацијама, под претходно прописаним условима Завода за заштиту природе Србије и искључиво за потребе Јавног предузећа „Национални парк Тара“.

4.2. Концепција просторног развоја подручја Просторног плана

Концепција организације планског подручја утврђена је у складу са циљевима за заштиту и развој подручја Просторног плана и наменом површина, а полази од:

1) у области заштите и коришћења природе, природног и културног наслеђа од обезбеђивања адекватне саобраћајне приступачности вредностима за заштиту, истраживање и истраживачку едукацију, омогућавања контролисаних итинерера кретања посетилаца и туриста; обезбеђивање просторних услова за интегрисано управљање НП „Тара“ и другим заштићеним подручјима и контролу њихове заштите;

2) у области шумарства од обезбеђивања саобраћајних приступа и потребне мреже објеката за газдовање свим деловима

шуме уз истовремено коришћење шумских путева за остале активности;

3) у области пољопривреде од лоцирања мањих пољопривредних капацитета у оквиру пољопривредних домаћинстава са њиховим оптималним саобраћајним повезивањем са откупом робе и потрошачима, као и повезивање ливада у сеоским атарима по ободу Националног парка „Тара“;

4) у области туризма, рекреације и спорта од погодне локације туристичких центара према природним условима и њихове саобраћајне приступачности; обиму и положају терена за летњу и зимску рекреацију, укључујући приступачност објектима природне и културне баштине, хидроакумулацијама и бачиштима – првенствено на основу постојећих траса путева и стаза;

5) у области саобраћаја од обезбеђивања саобраћајних приступа свим садржајима НП „Тара“ и других заштићених подручја за све врсте кретања;

6) у области водопривреде од рационалног водоснабдевања и канализације отпадних вода, заштите вода и заштите од штетног дејства вода, као и развоја хидроенергетике;

7) у области мреже и функције насеља и туристичких центара од добре повезаности и опремљености истих мрежом и објектима инфра и супраструктуре;

8) у области обезбеђивања услова за оптимално смањење повредивости простора у ратним ситуацијама кроз дисперзију садржаја, пре свега по питању производње хране и локалног снабдевања водом и енергијом и њихово вишеструко саобраћајно повезивање;

9) у области заштите од елементарних непогода од обезбеђивања услова за заштиту од пожара, земљотреса и планинских непогода одговарајућим распоредом већег водозахвата, шумских простора, дисперзије садржаја, склоништа и сл.

Плански простор ће се развијати у складу са потребама и захтевима заштите простора и социо-економског развоја. Очување природних и културних вредности простора представља најважнији критеријум при конципирању намене простора. У складу са тим заштићена подручја ће се штити и развијати искључиво у складу са прописаним режимима коришћења простора. То се нарочито односи на цело подручје будућег резервата биосфере „Дрина“, а посебно на подручје НП „Тара“. Концепција развоја подручја посебне намене је прилагођена одликама, вредностима, потенцијалима и ограничењима главних планских зона (НП „Тара“ и подручја изван њега) и просторно-функционалних целина у овим зонама, односно захтевима заштите подручја посебне намене.

Подручје НП „Тара“

Према Закону о националним парковима, НП „Тара“ је основан ради очувања: крашког рељефа (увале и долине, понорнице и вртаче), тресаве и др.; најквалитетнијих шумских екосистема лишћарских, четинарских и мешовитих заједница, на Балкану и у Европи, изванредне структуре, квалитета и здравственог стања састојина; станишта и популације дивље флоре, са бројним врстама биљака од значаја на националном, регионалном и европском нивоу, а посебно Панчићеве оморике на њеном исходном аутохтоном станишту и местима на којима је први пут пронађена и описана као за науку нова врста четинарског дрвета, као и дервентанског различка; станишта и популације дивље фауне, посебно птица (црна жуна, велики детлић, уралска сова, гаћаста кукумавка, дивља канаринка и планинска сеница), сисара (медвед, дивокоза, вук, дивља свиња, дивља мачка и куна златица), инсеката (ендемо-реликтни Панчићев скакавац) и др.; живописних и привлачних предела са низом карактеристичних обележја условљених стањем и одликама природних чиниоца, одмереним утицајем људи на природу, народним стваралаштвом и градитељством; богатог културно-историјског наслеђа, на првом месту Манастира Рача, некрополе у Перућцу и у Растишту, „Скита Светог Ђорђа“ и заштите и очувања спомен обележја; адекватног квалитета живота људи у НП „Тара“ кроз развој друштвене, културне и економске активности.

НП „Тара“ налази се на крајњем западу Републике Србије, захвата подручје ограничено лактастим током реке Дрине, између Вишеграда и Бајине Баште, а чине га планински масиви Звијезда, Црни врх и Равна Тара. Са источне стране подручје је одвојено Солотушком реком и висоравни Поникве, а са јужне Креманском и Мокрогорском котлином.

Подручје НП „Тара” простире се на територији општине Бајина Башта, у оквиру десет КО: Јагоштица, Растиште, Заовине, Коњска Река, Перућац, Бесеровина, Зауглине, Рача, Мала Река и Солотуша, укупне површине 24.991,82 ha, од чега је 13.588,51 ha у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 11.403,36 ha, од чега је I степеном обухваћено 13,35%, II степеном 34,07% и III степеном 52,58% укупне површине.

У границама НП „Тара” карактеристичне су три просторно-функционалне целине: Висока Тара са 11.562 ha и Равна Тара са 7.613 ha, као и целина Заовине, која је према Просторном плану подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године била дефинисана као Предео изузетних одлика „Заовине”, а Законом о националним парковима је укључена у НП „Тара”.

Граница између прве две наведене целине иде од бране Крушица, шумарским путем до Митровца, затим путем ка Козјим стенама до изнад Перућца, одакле се спушта путем Митровац – Перућац до обале Перућачког језера.

– Висока Тара је дефинисана као просторно-функционална целина због тога што обухвата скуп највреднијих делова природе и природних вредности са најмањим степеном измењености и то у I степену природни резервати са око 2.948,75 ha и у II степену заштите заштитне шуме, семенски објекти, парк – шуме, огледна поља и предеоне и културно-историјске целине са око 7.732,39 ha. Ово је део НП „Тара” где приоритет има заштита природе и природних ресурса, а од делатности шумарство, ловство и планинска пољопривреда традиционалног типа у насељима Растиште и Јагоштица. Важан туристички пункт је на Предовом крсту одакле су доступне све најважније и највредније атракције и вредности Високе Таре.

– Равна Тара поред тога што садржи природне вредности и културна добра од значаја за НП „Тара” представља и активан привредни простор у коме, осим у посебно издвојеним просторима са режимима заштите I (274 ha) и II степена (1.310 ha), приоритет имају шумарство и туризам и у овом простору предвиђа се изградња туристичких и пратећих објеката у постојећим туристичким центрима Калуђерске Баре, Шљивиовица, Митровац и у новопланираним Ослуши и Соколони, као и у зони Крње Јеле уз пут од Заовина ка Митровцу.

– Целина Заовине (некадашњи Предео изузетних одлика „Заовине”) чини интегрални део са прве две целине у природном

Табела 21: Биланси заштићених површина природних вредности у НП „Тара” и планском подручју (према Закону о националним парковима)

	I степен		II степен		III степен		УКУПНО НП „Тара” у планском подручју	
	ha	% природног добра	ha	% природног добра	ha	% природног добра	ha	%
Природне вредности и културна добра								
НП „Тара”	3.323,92	13,30	8.514,39	34,07	13.153,51	52,58	24.991,82	83,48

Подручје изван НП „Тара”

Остатак планског подручја изван НП „Тара” је у функцији заштите основних природних вредности НП „Тара” и хидроакумулације Перућац и њеног функционисања. У ове зоне улазе и неплански грађена насеља дуж језера Перућац које се протежу узводно од Бајине Баште дуж десне обале хидроакумулације и реке Дрине. Изградња на овом простору мора бити строго контролисана како би се очувале вредности НП „Тара” и обезбедили услови за функционисање акумулације. У овој зони изван НП „Тара” издвајају се две просторно-функционалне целине: долина Дрине и целина Солотуше и Мале реке.

– долина Дрине, односно њен узани део уз сам водоток у зони Перућца ка Бајиној Башти намењен је насељским садржајима, саобраћају, а у зони хидроакумулације и туризму, спорту, рекреацији, риболову и сл;

– Солотуша и Мала река на падинама према Бајиној Башти су шумско-пољопривредне зоне, са улогом заштите од ерозије и обезбеђења приступа НП „Тара”.

4.3. Коришћење, организација, заштита и уређење планског подручја

Коришћење, организација и уређење планског подручја тесно је повезано са концептом заштите која уважава природне и

и привредном, односно развојном смислу. Општи услови за обављање делатности и заштиту природних вредности предложени за просторно-функционалну целину Равна Тара, важе и за подручје Заовина. Специфичности ове зоне су у развоју насеља и туризма, нарочито у домаћој радиности и викенд туризму, са активирањем свих делова села, посебно оних заселака на граници ка Босни и Херцеговини. Укључивање рекреативних мотива ове зоне растеретило би прве две целине од прекомерног коришћења, а саобраћајно отварање ка Мокрој гори, омогућиће нови приступ подручју. Развој шумарства, пољопривреде и мале привреде, требало би да допринесе развоју насеља и да утиче на задржавање становништва. У овом простору могућ је и смештај дела запослених на подручју НП „Тара” с обзиром на постојање зачетог центра насеља (засеоци Нова Вежања, Јездићи и др.).

Подручје НП „Тара” остаје и у планском периоду са малом густином насељености, како због природних ограничења, тако и због заштите природе и природних вредности. На овом подручју не предвиђа се проширење грађевинских површина, поготово не у границама I и II степена заштите, нити повећање концентрације сталног становништва, што значи да се задржавају постојећа сеоска насеља груписана у засеоцима која имају услов за даљи опстанак и развој. То су центар заједнице насеља Растиште и Јагоштица, са групама засеока, као и засеоци насеља Солотуша, у близини туристичког центра Калуђерске Баре, просторно-дефинисани групацијама стамбених објеката са окућницама.

Села Растиште и Јагоштица, поред своје основне функције, због свог положаја, очуваних амбијенталних и етнографских вредности представљају у туристичкој понуди подручја посебну вредност. Грађевинска подручја нису посебно издвојена јер су ово села разбијеног типа. Просторним планом предвиђена је изградња у оквиру окућница сеоских домаћинстава. Остале површине односе се на изграђене површине саобраћајница, саобраћајних објеката и других инфраструктурних објеката, а ван граница грађевинских подручја туристичких центара и сеоских насеља.

На простору Заовина у засеоцима око језера планирано је уређење постојећих изграђених зона, њихово опремање и коришћење за становање пољопривредних домаћинстава, као и дела запослених на подручју НП „Тара” у појединим засеоцима (Нова Вежања, Јездићи, и др.), као и активирање насеља у контексту развоја туризма у домаћој радиности.

створене потенцијале и вредности, али и постојећа ограничења и конфликти.

Планско подручје ће се развијати у складу са потребама и захтевима заштите простора и социо-економског развоја. Очување природних и културних вредности простора представља најважнији критеријум при конципирању намене простора. У складу са тим заштићена подручја ће се штитити и развијати искључиво у складу са прописаним режимима коришћења простора. То се нарочито односи на цело подручје будућег резервата биосфере „Дрина”, а посебно на подручје НП „Тара”, као и зона заштите око непокретних културних добара, зона заштите изворишта водоснабдевања, заштитних појасева у инфраструктурним коридорима, као и зона и појасева заштите око извора загађивања животне средине и др.

Просторни план обезбеђује услове за развој који првенствено омогућавају заустављање депопулације и деградације земљишта (простора) уз поштовање услова окружења, испољених интереса и развојних потенцијала. Основни концепт коришћења, организације и заштите простора уважава тежњу за интегралним развојем, чиме се чувају све вредности НП „Тара” и других заштићених и вредних простора планског подручја и, истовремено, избором активности које не угрожавају примарну заштитну функцију. Овакав концепт подразумева:

1) повећање шумског земљишта и шумовитости, на рачун мање вредног пољопривредног земљишта и ерозијом угрожених терена; очување, јачање и проширење шумског фонда, повећање

приносних могућности шуме уз унапређење свих њених функција укључујући и производне, како у државном, тако и у приватном сектору; развој шумарства прилагођен функцијама заштићених подручја уз заштиту, одржавање и унапређивање свих функција шума, а тиме и комплетних шумских екосистема, што значи да ће се шумама газдовати са циљем апсолутног очувања природних вредности и реткости, јачања хидролошких, антиерозионих, климатских, здравствених и других функција шума уз максимално могућу производњу дрвета најбољег квалитета;

2) развој пољопривреде у складу са природним погодности-ма терена и производном оријентацијом, захтевима развоја туризма, компатибилног са потребама заштите; производња хране, а нарочито сточарских производа заснована на основама постојећих природних услова за производњу, посебно природне хране; развој сточарства (говеда и овце) зависно од капацитета простора у предвиђеним условима заштићених подручја;

3) забрану градње објеката у складу са зонама заштите;

4) формирање развојних зона, првенствено оријентисаних на туризам и комплементарне активности (Перућац, Предов крст, Калуђерске Баре, Митровац);

5) заокруживање грађевинских рејона насеља и њихово будуће „попуњавање” с обзиром на изразито ниску густину насељености која омогућује да се, поред стамбених зона, могу формирати и мање радне зоне, у складу са режимима заштите;

6) развој мале привреде, односно изворних облика производње заснованих на традицији подручја;

7) рекреацију, спорт и туризам на мотивима положаја, природних и створених вредности, под условом да се не ремете активности од општег значаја које су у рангу првог приоритета;

8) резервисање простора за коридоре и зоне нових инфраструктурних садржаја (саобраћајне, хидротехничке, електроенергетске, телекомуникационе инфраструктуре и комуналне објекте); саобраћај у функцији приступа и транзита за потребе заштићених подручја, туризма, шумарства, сточарства и пољопривреде, одбране и заштите од елементарних непогода; водопривреда ће бити у функцији водоснабдевања, одвођења отпадних вода, заштите природе (од деградације и пожара) и рекреације (укључујући спортски риболов) као и енергетике (ограничене на просторе изван НП „Тара”);

9) стварање услова за унапређење квалитета живота и рада становништва подручја кроз смањење разлика у условима привређивања и живљења у развијеним и мање развијеним подручјима, кроз развој свих функција заштићених подручја, размештај производних снага и насељске опреме, ради заустављања миграције становништва са подручја планине Тара;

10) поштовање захтева који произилазе из функција посебних намена.

Елементи концепта коришћења, организације и заштите простора су разрађени у погледу:

1) коришћења и уређења простора за зоне и појасеве с посебним режимима заштите вода, природних и непокретних културних добара, појасева инфраструктурних коридора и од извора загађења;

2) правила изградње и уређења простора за основне категорије земљишта и различите врсте објеката (пољопривредно земљиште, водно земљиште, шумско земљиште и грађевинско земљиште).

Са аспекта активности првог приоритета у погледу заштите и одрживог коришћења заштићених подручја установљени су следећи основни режими у заштићеним подручјима:

1) I највиши степен подразумева строгу заштиту најзначајнијих природних и културно-историјских вредности, као и елемената природне средине за строгу заштиту, са активностима научних истраживања, едукације и ограничене презентације за јавност;

2) II нижи степен подразумева непосредну, прелазну заштиту око површина у I степену, заштиту посебно вредних целина природне средине, са активностима научних истраживања, едукације, презентације заштићених подручја јавности;

3) III најнижи степен подразумева селективно, ограничено коришћење природних богатстава и контролисане интервенције и активности у простору уколико су усклађене са функцијама заштићеног природног добра или су везане за традиционалне облике обављања привредних делатности (пољопривреде и шумарства) и становања, укључујући и туристичку изградњу функције рекреације и спорта, водопривреду, енергетику чисте обновљиве енергије и саобраћај; регулисано шумарство и сточарство.

Поред наведених, проверени су досадашњи и утврђени посебни режими коришћења простора и за: зоне заштите око непокретних културних добара, зоне заштите изворишта водоснабдевања, заштитне појасеве у инфраструктурним коридорима, као и зоне и појасеве заштите око извора загађивања животне средине и др.

Посматрано по установљеним режимима, наведене активности ће се у заштићеним подручјима одвијати под следећим општим условима:

1) очување, унапређење и заштита природних и културно-историјских вредности у I степену заштите као основна функција заштићених подручја дефинише режим I степена заштите по коме ови објекти, сходно Закону о заштити природе и Закону о културним добрима, представљају строго заштићене зоне намењене организованом научном истраживању, едукацији и јавној презентацији у складу са условима заштите, без икаквих активности које би на било који начин реметиле изворну природну средину или културно добро, изузев одбране у ратним условима и заштите од великих елементарних непогода и то само у случају преке потребе и изузев строго дефинисаних мера неге и одржавања у I степену заштите и строге заштите угрожене елемената природе (јако стрме, еродирани и нестабилне површине);

2) научна истраживања и едукација млађег истраживачког кадра и студената биће концентрисана на површинама I степена заштите, затим на одређеним површинама II степена и по потреби у оквиру III степена, а обухватиће научне области које су примарно у функцији заштите природних и културних вредности НП „Тара”;

3) општа едукација свих категорија школске деце и омладине биће комбинована са рекреацијом и спортом, претежно на површинама III степена и под одређеним условима на површинама II степена заштите;

4) презентација заштићених подручја биће комбинована са туризмом, рекреацијом и спортом и одвијаће се по посебном програму: у I степену заштите само делом, уз строга ограничења, у II степену заштите по одређеним итинерерима и у III степену без посебних ограничења;

5) заштита посебно вредних целина природне средине подразумева одговарајући третман станишта ретких и угрожених аутохтоних биљних и животињских врста, као и посебне пејзажно-амбијенталне целине – све претежно у II степену заштите и само мањим делом у III степену заштите;

6) шумарство ће бити прилагођено режиму заштићених подручја по степенима заштите уз услов очувања, унапређења и заштите шумских екосистема. Шумама ће се газдовати тако да се обезбеди приоритет опште-корисних над економским функцијама шума. На шумским површинама се неће дозвољавати испаша нити други облици пољопривредног коришћења, али ће се дозвољавати радови на заштити од ерозије;

7) туризам, рекреација и спорт са својим главним садржајима предвиђају се у III степену заштите подручја или изван НП „Тара”, у чијој близини пролазе магистрални путни правци према Јадрану и Босни и Херцеговини, као и регионални дуж Дрине. Положај и вредности заштићених подручја, саобраћајна приступачност и већ изграђени туристички садржаји определили су ово подручје као једно од водећих центара планинског туризма Републике Србије са концептом целогодишњег коришћења (домаћа комерцијална понуда, специјална дечија и омладинска одмаралишта, транзит). Ове активности су једне од главних носилаца функције заштићених подручја и агенса развоја локалног становништва, пољопривреде, мале привреде и друштвеног стандарда у непосредном окружењу;

8) сточарство са производњом сена представљаће пољопривреду у заштићеним подручјима и биће највећим делом лоцирано у III степену заштите са бачијама и прегонском испашом, док се у II степену предвиђа само ограничена и строга контролисана прегонска испаша оваца. Тежиште у сточарству биће и делом на производњи меса, млека и основних млечних производа за туристичке центре у III степену заштите, као и мањим делом контролисано у II степену заштите. Предвиђа се и сакупљање лековитог и ароматичног биља и дивљих плодова за прераду у окружењу заштићених подручја;

9) наведене активности у заштићеним подручјима (едукација, презентација заштићених подручја путем посете, рекреација, спорт и туризам, као и сточарство и др.) биће димензионисане зависно од капацитета простора (географског, еколошког, агроколошког и др.);

10) рударство у заштићеним подручјима неће бити заступљено ни у ком облику, изузев ако је од стратешког значаја за Републику Србију;

11) водопривреда ће обухватити водоснабдевање туристичких центара, осталих пунктова заштићеним подручјима и насеља по ободу заштићеним подручјима из посебно заштићених зона изворишта и појединачних извора лоцираних у сва три степена заштите, затим канализација отпадних вода у заштићеним подручјима са обавезним пречишћавањем и испуштањем ван заштићених подручја (укључујући и зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања), ради заштите свих резервата чисте воде;

12) основно електро-снабдевање у заштићеним подручјима предвиђено је из система електропривреде. Додатна производња чисте, обновљиве енергије из локалних извора може да обухвати коришћење термалне енергије у II и III степену заштите, односно коришћење енергије сунца, ветра и биогаса у III степену заштите. Коришћење енергије у II степену забрањено је режимом заштите екосистема, природних и амбијенталних целина, а изградња малих хидроелектрана је могућа искључиво у складу са законом у условима надлежних органа и имаоцима јавних овлашћења;

13) саобраћај у свим видовима (друмски, шумски, спорско-рекреативни) одвијаће се највећим делом у III степену заштите. У II степену заштите интензитет колког саобраћаја редуциран је на неопходан транзит, потребе заштићених подручја, шумарство, одбране и заштите од елементарних непогода, а рекреативно-спортска кретања регулисана су одређеним коридорима и интениерима. У I степену заштите саобраћај се ограничава на минимално пешачко кретање;

14) активност Војске Србије у заштићеним подручјима биће везана за постојеће туристичке објекте на Калуђерским Барама у III степену заштите;

15) задовољење потребе одбране у ратним условима и заштите од елементарних непогода обезбедиће се у сва три степена заштите заштићених подручја као интегрални део активности, а посебно у домену заштите природе, шумарства, туризма, рекреације и спорта, сточарства, водопривреде, локалне енергетике, саобраћаја у заштићеним подручјима, уз могућности за локалну производњу хране и других производа, стварање услова за евакуацију становништва, за организовање здравствених садржаја, махом обезбеђење услова за заштиту од пожара и земљотреса и сл.;

16) од осталих активности, телекомуникација ће се реализовати зависно од заштите посебних природних вредности, а потом од потребе заштићених подручја, туризма и телекомуникација у II и III степену заштите, а комуналне активности одвијаће се у III степену заштите, зависно од потребе заштићених подручја и туризма.

Подручје Просторног плана и у наредном периоду обухвата највећим делом плодно земљиште – шуме и мањим делом пољопривредне, обрадиве површине. Шумска земљишта ће се незнатно повећати услед рада на пошумљавању терена на којима је шума нестала или деградирана, а пољопривредна земљишта, махом она ниже категорије (најчешће ливаде у близини или у оквиру садашњих села која данас немају компактна грађевинска подручја, или се ове пољопривредне површине налазе у њиховој рубној зони) ће се смањити у минималној мери. Поред изградње нових објеката, изградња инфраструктуре, посебно путева, ће проузроковати додатно смањење пољопривредних површина.

Водна земљишта се задржавају у оквиру постојећих површина уз минималне корекције које ће бити последица стварања малих хидроаккумуляција.

Неплодна земљишта, било да су природна, било вештачки настала, немају значајније распрострањење ни данас, али ће се, с друге стране, антропогено измењена земљишта, у првом реду намењена грађевинском земљишту насеља, туристичких зона, или инфраструктури, повећати у мери у којој је то неопходно због изградње нових туристичко-угоститељских и спорско-рекреативних објеката и зона, због погушћавања постојећих насеља или изградње неопходне инфраструктуре, у првом реду путева.

Нова изградња се у најмањој мери очекује на простору НП „Тара” и осталих заштићених подручја и она је планирана у подручјима са трећим степеном заштите, као и на подручјима ван заштићених природних вредности (насеља у околини Бајине Баште која имају тенденцију спајања и погушћавања у приобалном појасу).

III. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Интензитет коришћења планског подручја у складу са утврђеним циљевима, задацима и критеријумима заштите, очувања и унапређења природе, природних вредности и културних добара условљен је режимима у зонама са три степена заштите. Сваки степен заштите садржи скуп мера различитих карактера и нивоа строности.

Просторним планом утврђени су општи услови заштите за цело планско подручје и нарочито његове делове који припадају одређеним режимима заштите, као и посебни у складу са степеном заштите и карактером природних и културних вредности. На делу површина појављује се вишенаменско коришћење. Мере заштите природе, природних вредности и културних добара имају апсолутни приоритет.

Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошко и минералогско-петрографског порекла за које се претпоставља да има својства природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежни завод за заштиту природе и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, природно добро не оштети и да се чува на месту и положају у коме је нађено.

Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на остатке из прошлости за које се претпоставља да могу имати својства културног добра, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежни завод за заштиту споменика и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, пронађени остаци не оштете и да се чувају на месту и положају у коме су нађени.

Заштита природног добра подразумева забрану предузимања радњи и активности које би измениле његов изглед или довеле у питање његове основне карактеристике. На овом простору дозвољена је реконструкција и обнављање природних вредности и одлика, као и уређење културног добра, а које се односе претежно на стање у време изградње заштићеног споменика који су са њим чинили целину. На заштићеном природном добру примењиваће се режими очувања и коришћења прописани актом о стављању под заштиту.

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ПРЕДЕЛА

1.1. Заштита подручја НП „Тара”

НП „Тара” је подручје са већим бројем разноврсних природних екосистема од националног значаја, истакнутих предеоних одлика и културног наслеђа у коме човек живи усклађено са природом, намењено очувању постојећих природних вредности и ресурса, укупне преоне, геолошке и биолошке разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, духовних, естетских, културних, туристичких, здравствено-рекреативних потреба и осталих активности у складу са начелима заштите природе и одрживог развоја.

У НП „Тара” дозвољене су радње и делатности којима се не угрожава изворност природе, као и обављање делатности које су у функцији образовања, здравствено-рекреативних и туристичких потреба, настава традиционалног начина живота локалних заједница, а на начин којим се не угрожава опстанак врста, природних екосистема и предела, у складу са законом.

Табела 22: Однос површина са режимом I, II и III степена заштите

Режими заштите	Површина у ha	% учешће
I степен	3323,92	13,30
II степен	8514,39	34,07
III степен	13153,51	52,63
Укупна заштићена површина природног добра	24991,82	100,00

Радови и активности који су ограничени у сваком од наведених три режима заштите, а угрожавају неку од темљених вредности заштићеног подручја забрањују се у складу са законом којим се уређује заштита природе, актом о проглашењу заштићеног подручја и међународним уговорима.

Активне мере заштите у режиму заштите II степена, односно проактивне мере заштите у режиму заштите III степена су активности којима се обезбеђује повољно стање заштићених врста и приоритетних типова станишта, и оне се утврђују актом о проглашењу заштићеног подручја, у складу са законом.

Радови који нису забрањени у сваком од наведена три режима заштите, као и радови за које се основано претпоставља да могу имати неповољне последице на заштићено подручје, подлежу процедури процене утицаја на животну средину и прибављања сагласности, у складу са законом.

1.1.1. Режим заштите I степена

1.1.1.1. Локалитети у режиму I степена заштите

У овом режиму се налазе најзначајније природне вредности НП „Тара” обухваћене са 17 локалитета са режимом I (првог) степена заштите. Сваки локалитет обухвата неки природни феномен и у начелу је изузетан. Основни циљеви издвајања локалитета су чување затеченог стања, обезбеђење услова за стални развој (без утицаја човека) и изучавање развојних фаза и појава. Укупна површина у режиму заштите I степена износи 3.323,92 ha или 13,3% од укупне површине НП „Тара”.

Табела 23: Локалитети у режиму заштите I степена (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије)

Локалитети у режиму заштите I степена	
Локалитет	Површина/ha
„Кањон Бруснице”	407,87
„Звезда”	2030,18
„Клисура Дервенте”	235,67
„Клисура Раче”	301,8
„Рачанска Шљивовица”	17,81
„Црвени поток”	20,09
„Горушице”	11,26
„Црвене стене”	45,72
„Било”	13,38
„Љути брег”	4,71
„Змајевачки поток”	6,79
„Врањак”	6,1
„Студенац”	2,74
„Кањон Склопови”	111,79
„Алушка планина”	98,32
„Пушине”	1,64
„Кремићи”	8,07
Укупно	3.323,92

Табела 24: Локалитети у режиму заштите I степена по власничкој структури (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије)

Р. б.	ЛОКАЛИТЕТ	КО	УКУПНА Р (m ²)	ДРЖАВНО Р (m ²)	ПРИВАТНО Р (m ²)	ЦРКВЕНО Р (m ²)
I СТЕПЕН						
1.	Кањон Бруснице	Јагошница	4078723	4078723	0	0
2.	Звезда	Јагошница	17418109	17418109	0	0
2.	Звезда	Растиште	2883677	2839065	44612	0
3.	Клисура Дервенте	Растиште	2356693	2356693	0	0
4.	Клисура Раче	Рача	3018050	1528805	0	1489245
5.	Рачанска Шљивовица	Рача	178119	178119	0	0
6.	Црвени поток	Коњска Река	162931	162931	0	0
6.	Црвени поток	Перућац	37936	37936	0	0
7.	Горушице	Растиште	112584	112584	0	0
8.	Црвене Стене	Растиште	457201	457201	0	0
9.	Било	Растиште	133484	133484	0	0
10.	Љути брег	Растиште	47147	47147	0	0
11.	Змајевачки поток	Заовине	67772	17086	50686	0
12.	Врањак	Заовине	61049	24559	36490	0
13.	Студенац	Заовине	27442	0	27442	0
14.	Кањон Склопови	Заовине	1117862	293669	824193	0
15.	Алушка планина	Растиште	983252	983252	0	0
16.	Пушине	Сологуша	16385	9117	7268	0
17.	Кремићи	Растиште	80658	80658	0	0
	УКУПНО I		33239240	30759138	990857	1489245

Извод из катастра непокретности, 2011. године.

Приказ локалитета у режиму заштите I степена (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије) дат је у тексту који следи.

1. Кањон Бруснице (407,87 ha)

Обухвата сливно подручје Брусничког потока заједно са његовим изворишним делом и ушћем Средњег потока и Омарске

реке (проширени раније проглашени резервати „Брусница” и „Караула штула”). Налази се на југозападној граници парка на надморској висини од 831 до 950 m. Представља станиште старих црноборових шума, шума Панчићеве оморике – Шума оморике са црњушом (*Erico-Pisetum-omoricae mixtum*) на органогеној кречњачкој црници и ретке фауне, пре свега, медведа и дивокозе. Данашње шуме црног бора су старости око 200 година са правилно развијеним правим стаблима и специфичним тањирастим до кишобранастим крошњама. Поред састојина црног бора на овом

локалитету налази се и Панчићева оморика која се населила након великог пожара који се десио 1946. године и захватио цео Кањон Бруснице. Ово је једино природно добро у оквиру НП „Тара“ са обновљеном аутохтоном вегетацијом на опожареној површини на коме се може егзактно пратити комплетна сукцесија вегетације од „нудум-а“ тј. опожарене површине ка примарној вегетацији са карактером локалног климакса.

Данашњи рељеф на локалитету природе „Кањон Бруснице“ настао је дејством ендеогених и егзогенних геолошких процеса, који су обликовали геолошку подлогу на простору локалитета. Мезо и микропластика створени су егзогеним процесима. За геоморфологију овог локалитета од посебног су значаја били флувијални процеси, јер се локалитет налази на обе обале Брусничког потока, која на овом делу има изразито кањонски карактер, са стрмим и субвертикалним странама. Експозиција овог локалитета је североисточна, мада се експозиције микростаништа крећу од западних, преко северних и североисточних, до источних. Одсуство пуне обрастлости, као и садашње скелетно земљиште на кречњаку и често стерилни матични супстрат указују да су још увек на простору локалитета „Кањон Бруснице“ присутни егзогени процеси.

Подручје локалитета „Кањон Бруснице“ изграђено је од мезозојских седимената. Најстарије стене на овом подручју су тријаске старости. У оквиру заштићеног подручја развијене су: карсна издан у кречњацима и пукотинска издан у јурским седиментима и лапорцима. Просторни односи наведених седимената условили су појаве контактних извора мање издашности (0,1 l/s), којима се врши истицање подземних вода.

Педолошки супстрат на локалитету „Кањон Бруснице“ може да се окарактерише као скелетно земљиште на кречњаку које је плитко, свеже, са мало хумуса или без њега.

Структуру данашњих састојина локалитета „Кањон Бруснице“ сачињавају: оморика, смрча, црни бор, црни граб, бреза, јасика, јела, буква, јавор, млеч, црни јасен и друге врсте са врсом (*Egisa carnea*), који доминира у спрату ниских жбунова. Врес указује на прогресивну сукцесију карактеристичну за узастопно опожарене површине на овом локалитету, која води ка исходном полидоминантном типу шуме са смрчом, буквом, јелом, црним бором и омориком као доминантним врстама. Ова фаза у сингенизи вегетације представља корак ка дефинитивном стадијуму полидоминантне шуме типа *Piceetum omorikae mixtum*. Јединствена комбинација врста је последица биотичких и абиотичких фактора, овог специфичног микрорефугијума условљена великом влажношћу ваздуха из кањона Дрине и њених притока у оквиру великог рефугијума као што је планина Тара у целини.

Праћење прогресивне сукцесије, на подручју локалитета „Кањон Бруснице“, омогућује да се у кратким временским размацима (једногодишњим посматрањима током низа година) установе флористичке и вегетацијске промене чији след представља историјски ток процеса флорогенезе у малом.

Структура шуме, која је настајала последњих 47 година, има све одлике средњодобних склопљених (0,7) састојина. Процентуално највећи запремински прираст у овим шумама има оморика (6,2%), а далеко мањи (од 2,7–1,9%) јела, смреча, буква и црни бор. То указује да ово станиште погодује оморизи, и у прогнози упућује на могућност све веће заступљености оморике.

2. Звезда (2.030,18 ha)

Обухвата делове планине Таре према реци Дрини на различитим експозицијама, различитих рељефних облика, на надморским висинама од 220 m до 1440 m. Већи део локалитета чине стране окренуте западу и северозападу са деловима кањона Дрине. Представља једну од најзначајнијих и најинтересантнијих и специфичних природних средина у нашој земљи, последње место са таквим карактеристикама у Европи.

У њему су испољени облици и појаве географског, геолошког, геоморфолошког, вегетацијског, ботаничког и зоолошког карактера. Предео представља једно од последњих станишта веома старих терцијерних биљних врста као што су: Панчићева оморика (*Picea omorika*), зеленика (*Plex aquifolium*), благајев ликоввац (*Daphne blagayana*), тиса (*Taxus baccata*) и многе друге. Осим тога на овом комплексу живи и више ретких животињских врста као што су медвед, срна, дивокоза, дивља мачка, куна златица и друге.

На подручју овог локалитета има више интересантних налазишта Панчићеве оморике, што је поред осталог био један од главних разлога за његово проглашење. У типолошком смислу на простору локалитета дефинисана је заједница мешовите шуме оморике, јеле, црног бора и других врста (*Picea omorikae-Abietii pinetum mixtum*).

Подручје локалитета Звезда налази се у западном делу Србије. У орографском смислу то је планинска област која на северозападу прелази у Звезду са највишим врхом Смиљевац (1444 m н.в.). Подручје локалитета Звезда изграђено је у целости од мезозојских седимената које на подручју Републике Србије имају знатно прострањење. Звезда и Брусница, у геолошком смислу, представљају јединствену целину која означава појас који прати ток реке Дрине, а заступају га масивни, банковити и слојевити кречњаци, местимично доломитични, средње и горњотријаске старости. У границама локалитета такође постоје и пробоји дијабаз-ројначких формација јурске старости.

Издвојено подручје спада у изразито водоносна подручја, у којима су резерве подземних вода толике да могу да обезбеде водоснабдевање крупних потрошача.

Земљиште је добро развијена terra fusca, рендзина или деградована органоминерална рендзина. Рендзине се образују на лапоровитим и тријаским кречњацима. У њима се налазе комади кречњачке подлоге на јако великим нагибима или земљишта нема или су ту веома плитке скелетне органоминералне рендзине, деградоване услед великог нагиба и одсуства или слабог присуства биљног покривача. Најдубље је земљиште у великим шупљинама између стена где је ово хумозније, свежије, хранљивије. Постоје вероватно и покопана земљишта, нарочито испод великих сипара који су често у овом пределу, мада су многи смирени обрастлом вегетацијом.

Обрастао је у већем делу остацима заједнице оморике, смрче, јеле, бора и других врста (*Omorikae-Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum*). Присутан је и богати спрат жбуња, што означава једну од фаза антропогене сукцесије.

Специфичност екосистема на територији обухваћеној границама локалитета „Звезда“ омогућила је да ту и данас оптималне услове за опстанак налазе медвед и дивокоза. Ова чињеница је такође допринела да се поменуто подручје издвоји као резерват природе тј. локалитет са режимом I (првог) степена заштите, а још раније да се на овом подручју формира резерват ловне дивљачи.

3. Клисуре Дервенте (235,67 ha)

Клисуре Дервенте, десне притоке Дрине у простору где она образује оштар завој усмеравајући свој ток у правцу северозапад–југоисток, чини природну границу између планина Таре и Звезде, обухваћене јединственом територијом НП „Тара“. Кањон је дужице око 2 km и карактерише се у орографском погледу уским дном (3–10 m), високим, стрмим, стеновитим кречњачким странама са разноврсним микростаништима која се смењују на малим растојањима (од ксерофилних и мезо-ксерофилних на окомитим странама уздигнутим изнад пута који води кроз кањон, у увалама, раседима и на сипарима, па све до различитих мезофилних, хигрофилних и хигрофилних микростаништа покрај саме реке). Геолошку подлогу кањона, као и главну масу планине Таре изграђују кречњаци и доломити средњег и горњег тријаса. Кречњачки одсек Таре на северу, према басену Дервенте има највећу висину (до 400 m) док се према југу дебелина кречњачке масе све више смањује. Локалитет је подељен на два дела између којих пролази општински пут. Земљишта у клисури Дервенте представљају сироземи и црнице.

С обзиром на велику разноврсност микростаништа и специфичан историјски развој овог подручја и његовог биљног света у клисури Дервенте распрострањено је неколико реликтних осиромашених шумских заједница са црним грабом и другим реликтним врстама терцијера. Ове заједнице се просторно смењују на малим растојањима на еколошки различитим стаништима градећи један еколошко-ценолошки низ: *Aceri – Ostryo – Fagetum subas. juglandetosum* у стрмим дубљим увалама, *Orno – Ostryetum carpiniifoliae* у плићим увалама и раседима између великих блокова стена и *Ostryo – Pinetum nigrae* која заузима најистакнутије и најстрмије кречњачке гребене. У горњим деловима леве кањонске стране широко су распрострањене заједнице цера *Quercetum cerris* и заједнице са грабићем *Carpino orientalis – Quercetum cerris*, које углавном карактеришу и читав околни предео.

У оквиру овог локалитета посебно треба издвојити присуство две нове заједнице на кречњачким стенама и делимично везаним сипарима са леве кањонске стране. То су *Centaureo derventanae* – *Seslerietum rotundifoliae* и *Satureio montanae* – *Achnatheretum calamagrostis*. То су типичне хазмофитске заједнице развијене у пукотинама кречњачких стена на нагибима до 90° у висинском дијапазону од 240 m н.в. до 350 m н.в. Имају ендемичан карактер чији ареали обухватају углавном западне и централне делове Балканског полуострва.

Подручје локалитета „Клисура Дервенте” изграђено је од мезозојских и квартарних творевина. Готово три четвртине површине изграђено је од мезозојско-средњетријаских седимената. То су масивни, ређе банковито слојевити кречњаци спрудне и субспрудне фазије, изграђени од микроспарита, биомикроспарита, интрабиоспарита, биоспарудита и биоспарита. За квартал су карактеристични делувилални и делувилално-пролувилални седименти везани за долине површинских токова као и дробине сипара.

Локалитет „Клисура Дервенте” представља део јединствене целине заједно са локалитетима Звезда и Брусница. Подручје локалитета изграђују кречњаци средње и горњотријаске старости, који могу бити масивни, банковити и слојевити. Степен скаршћености је велики. Зоне истицања су везане за најниже делове ерозионог базиса у долини реке Дрине, а такође и водотока Дервенте. Извори су веома ретки у оквиру заштићеног подручја. Издвојено подручје спада у изразито водоносна са значајним резервама подземних вода.

4. Клисура Раче (301,80 ha)

Локалитет заузима клисурасти део долине Раче, од Манастира до изворишта испод Боровог Брда. Микроконфигурација терена, са узаним дубоко усеченим стрмим странама кањона Раче, као и затварање малог басена између две олуке Раче условиле су велико богатство живог света, са многобројним реликtnим биљним заједницама и разноврсним животињским светом.

Локалитет обухвата десну и леву обалу реке Раче, од 600 m н.в. па до 1000 m н.в. на нагибу од 15° до 35° кречњачке геолошке подлоге. Десна обала клисуре обрасла је готово прашумама брдске букове шуме (*Fagetum submontanum tyricum*) са буковим стаблима висине до 35 m, пречника преко 1 m. Подмладак букве је густ и виталан. Ове букове шуме простиру се високо и континуирано уз падину све до највиших делова кањона који су обрасли планинским мешовитим шумама букве, смрче, јеле и црног бора, док су осетљаци и стрме стране прекривене заједницама црног граба и црног бора (*Ostryo – Pinetum nigrae*).

На уласку у клисуру развијене су реликtnе чисте орахове шуме (*Paretario–Juglandetum*). После зоне орахових чистих шума у кањону са обе стране обале реке простиру се мешовите шуме букве и ораха (*Fagetum submontanum juglandetosum*). На месту званом Лађевац, на десној обали Раче налазе се три извора топле минералне воде. Вода из ових термалних извора прелива се преко блокова стена условљавајући развитак једне врло специфичне и јединствене шуме са јовом, у спрату дрвећа и непрекидним покривачем маховине (*ass. nova Musco – Alnetum glutinosae*). Идући даље уз реку изнад појаса буково-орахових шума на стрмим падинама кањона распрострањене су заједнице црног граба и ораха (*Ostryo–Juglandetum*), а на странама и уским стеновитим узвишењима заједнице црног граба, црног јасена црног бора (*Ostryo–Pinetum nigrae*) које иду до изласка из кањона тј. до висине око 1000 m. У дубоким увалама, интересантно је поменути присуство реликtnих шума брдске букве, јавора и црног граба (*Aceri–Ostryo–Fagetum*) које се јављају у нижим деловима кањона и често у свом саставу као примесу могу имати и орах.

У хоризонталном и вертикалном правцу постоји поступан прелаз од пешчара ка бречама а јединица континуално прелази у кластично-карбонатну јединицу коју, изграђују пешчари у смењивању са глинцима, алевролитима, песковитим лапорцима и кречњацама. Смењивање чланова огледа се како у промени састава детритичне компоненте тако и гранулометријског састава. Према нађеној слабо очуваној фауни (*Claraia clarae*) ове творевине сврстане су у сајски поткат.

У долинама површинских токова и на стрмим планинским странама могу се издвојити алувилални, полувилални, делувилални седименти и сипари кварталне старости. Локалитет „Клисура

Раче” изграђен је од тријаских и јурских творевина, које представљају различити седименти и условљавају специфичне хидрогеолошке односе. У средишњем делу локалитета налази се условно „безводно” подручје, иако су развијене локалне пукотинске издани.

5. Рачанска Шљивовица (17,81 ha)

Ово је један од ређих локалитета у НП „Тара” у чијем се биљном покривачу Панчићева оморика уопште не јавља. Такође се ради о шумском резервату, али је у питању тродоминантна шума смрче, јеле и букве (*Piceo–Abieti–Fagetum*), нешто сиромашнијег флористичког састава (83 биљне врсте). Ова рецентна фитоценоза везана је за орографске прилике равне Таре, кречњачку подлогу и климатске прилике специфичне за планину Тару која у целини представља климарегионални тип шуме. Њен значај је у томе што одражава специфичне услове Таре планине где висински одсуствује смрчев појас, па она улази у нижу буково-јелову зону чиме одражава специфичне синеколошке прилике овог појаса Таре (средњепланински појас висине око 1000 m). У овој зони смрча је налазила слободну еколошку нишу током историјског периода те је специфична структура оваквих састојина одраз процеса флорогенезе и индикатор правца развоја вегетације ка климаксном, тродоминантном типу.

У структури поменуте заједнице, односно у списку флоре нема ни једне заштићене биљне врсте као природне реткости нити врсте са Црвене листе Србије, а поготово не са *European Red List*. Но, то не умањује значај биљног света нити оспорава издвајање локалитета, јер се ради о шумама великог бонитета (а познато је да Тара спада у планине са најочуванијим и најквалитетнијим шумама) код којих је типична структура добро изражена.

Спектар ареал типова локалитета „Рачанска Шљивовица” указује на чињеницу да и на овом локалитету средњеевропска група флорних елемената (35%) заједно са евроазијском (21,7%) има најзначајнију улогу. Ендемичне биљке нису констатоване. Циркумполарних елемената и космопита је мало (8,4%) а још слабије су заступљене врсте које припадају елементима хладних и др. откритих на Тари, Шљивовици Соловици, настали су у току ладинског ката.

Подручје локалитета и његову околину изграђују средњетријаски седименти који леже конкордантно преко карбонатне доњотријаске јединице, а представљени су слојевитим банковитим и масивним кречњацима као и доломитичним кречњацима. На основу фосилне биоценозе *Diplopora hexaster* *Macroporella alpina* и др. утврђено је да ови кречњаци сиве и румене боје припадају анисијском кату.

Светлосиви су претежно спрудни масивни кречњаци микрофазије периферних зона спруда, са карактеристичним организмима *Diplopora annulata*, *teuloporella herculea*. Све карбонате творевине средњег тријаса указују на постојање неритске маринске зоне zasiћене калцијум карбонатом и мноштвом организама што је омогућило образовање спрудова.

У теренима изграђеним од карбонатних стена нарочито кречњака присутно је механичко разарање и хемијско растварање дуж пукотинских система и тектонских разлома. Крајњи продукт распадања карбонатних стена је грус. Терени изграђени од ових творевина карактеришу се специфичним крашким рељефом. Дјелством флувијалне и крашке ерозије створени су специфични облици вртаче, увале, јаме, пећине, понори и друго.

Локалитет „Рачанска Шљивовица” захвата површину под кречњачким седиментима, делимично доломитичним, средњетријаске старости. У оквиру ових седимената развијена је карсна издан, односно део јединствене карсне издани овог подручја. С обзиром да је степен скаршћености велики нема истицања подземних вода на површини терена. Добра пошумљеност заштићеног подручја указује да у билансу подземних вода значајна улога припада евапотранспирацији.

Цео заштићени простор спада у водоносна подручја у коме су присутне значајне резерве подземних вода. У питању су само две врсте: суббореално-циркумполарна *Vicinium myrtilus* и значајна биљка високопланинских тресетишта – ветрогон (*Eriophorum angustifolium*) која носи бореално-циркумполарно обележје.

Субатланско-субмедитеранског карактера су *Carex pendula*, *Ornithogalum pyrenaicum* и *Viola odorata*. Сведоци су утицаја влажних геолошких периода на процес формирања флоре овог добра.

6. Црвени поток (20,09 ha)

Налази се на Митровцу на планини Тари, у централном делу НП „Тара” и у непосредној близини пута Митровац–Заовине. Назив за ово место а тиме и локалитет потиче отуда што овај простор представља заравњено и веома проширено корито једног мањег потока који извире и разлива се у свом горњем току по површини читаве микродепресије обрасле мешовитом шумом специфичног састава. У даљем току поток тече преко земљишта састављеног од црвене иловаче, те за време јачих вода, после киша или у време топлења снега добија црвену боју од растворене земље. Црвени поток представља веома интересантно и специфично станиште оморице. Раније се сматрало да оморица насељава искључиво стрме литице изразитих експозиција. Међутим, на овом месту терен је готово потпуно раван и мочваран. Надморска висина унутар локалитета је 1085 m, експозиција слабо изражена североисточна са врло благим нагибом од 3° до 5°. Геолошка подлога је кречњак који на једном месту у депресији избија на површину. Земљиште је дубоко, глиновито са великом количином нераспаданутог хумуса. Са заравњеног дна уздижу се многобројне хумке биљног порекла састављене од сировог хумуса и нераспаднутих делова пањева, лишћа и остатака приземне флоре.

У вегетацијском смислу овај локалитет представља прашумски тип шумотресаве са изузетно ретком стеноеднемичном врстом – Панчићевом оморицом. Ова биљна заједница је полидоминантног карактера, што значи да је изграђена од великог броја дрвенастих и жбунастих врста као што су оморица, смрча, јела, буква, планински јавор, јаребика али и црна јова и мноштво хигрофилних врста. На основу детаљних проучавања биљних заједница на овом локалитету издвојено је осам различитих фитоценоза које се могу груписати у две основне: Мешовита шума смрче, јеле и букве са Панчићевом оморицом и јовом (*Omorikae – Piceeto – Abieti – Fageto – Alnetum mixtum*) и Мешовита шума смрче јеле и букве (*Piceeto – Abieti – Fageto mixtum*). У оквиру ове заједнице изостају хигрофилне врсте као што је јова и друге, а присутне су местимично неке од термофилних врста као што је бели бор (*Pinus silvestris*).

7. Горушице (11,26 ha)

Локалитет „Горушице” налази се у средишњем делу НП „Тара”, на платоу Таре, између локалитета званих Долово и Кошариште, на оброцима виса Голија (1258 m н.в.) са преовлађујућим северним експозицијама.

Локалитетом „Горушице”, на стрмим странама тријаског кречњака (65°), обухваћена је мешовита, реликтна шума типа *Piceetum omorikae-abietis calcicolum* Гајић и Васиљевић. Поред ове заједнице, која је веома значајна за научна истраживања, унутар граница локалитета заступљена је шумска заједница смрче, јеле, букве и јавора, *Piceo-Abieti-Fagetum Čoli. 65*. Изражена флористичка разноврсност од укупно 116 забележених врста дрвећа, жбунова и зељастих биљака указује на интензивне природне процесе обнове и развоја ове шуме ка исходном типу вегетације са много већим учешћем Панчићеве оморице.

Локалитет „Горушице” припада кречњачким седиментима средњетријаске старости који се јављају као масивни, банковити или слојевити, местимично доломитични. У оквиру ових седимената развијена је карсна издан, коју би требало посматрати као део јединствене карсне издани. На површини терена развијени су типични карсни облици – вртаче и увале, међутим, с обзиром да је степен скаршћености велики, нема истицања подземних вода (врела, па ни мањих извора). Како је на целом издвојеном подручју добра пошумљености то и евапотранспирација има значајну улогу у билансу подземних вода. Не узимајући у обзир непостојања хидрогеолошких појава на површини терена издвојено подручје спада у водоносна са значајним резервама подземних вода. Слаба измењеност станишних услова, неприступачност терена са литицама тријаског кречњака које падају окомито ка кањону Дрине, условиле су рефугијалност станишта и предела. Због тога је вегетација на локалитету реликтог значаја и врло блиска исходној вегетацији која у потенцијалном смислу се изједначава са рецентном асоцијацијом *Picetum omorikae – Abietis calcicolum typicum* (реликтна заједница панчићеве оморице и других врста).

8. Црвене стене (45,72 ha)

Локалитет се налази у централном делу НП „Тара”, на северним и северозападним падинама Црног врха од 1000 до 1200 m н.в. у изворишној челенци Крмићког потока.

У вегетацијском смислу овај локалитет припада шумском типу вегетације мешовитог састава. Од дрвенастих врста констатоване су: оморица (*Picea omorika*), смрча (*Picea excelsa*), јела (*Abies alba*), црни бор (*Pinus nigra*), бели бор (*Pinus silvestris*), буква (*Fagus sylvatica*), јавор (*Acer pseudoplatanus*), млеч (*Acer platanoides*), трепетљика (*Populus tremula*), мукиња (*Sorbus aria*), смрдљика (*Sorbus aucuparia*), брекиња (*Sorbus torminalis*), ива (*Salix caprea*), јова (*Alnus glutinosa*), обична бреза (*Betula pendula*), црни јасен (*Fraxinus ornus*), црнограбић (*Ostrya carpinifolia*), дивља крушка (*Pirus piraster*), сланопађа (*Pirus amygdaliformis*), китњак (*Quercus petraea*), ситнолиста липа (*Tilia cordata*) и брест (*Ulmus glabra*). Оморица се јавља на целој површини локалитета у групама, ређе појединачно. Поред ових 22 врсте дрвећа на локалитету је констатовано још 175 васкуларних биљних врста. Овај шумски екосистем на локалитету припада реликтном типу полидоминантних шума, *Piceetum omorikae-abietis calcicolum subsp. pinetosum* Гајић et Васиљевић 92, не само по присуству реликтних врста, већ и због сложене структуре, богатог састава у погледу биљних врста и рефугијалног карактера станишта.

За разлику од досадашњих локалитета, „Црвене стене” који такође спада у локалитете, и то са најбогатијом налазиштем Панчићеве оморице на Тари али и вегетацијом зељастог типа у ободним деловима, одликује изузетно флористичко богатство. У биљном покривачу овог природног добра констатоване су укупно 192 врсте, што је одраз специфичних синеколошких прилика на станишту. Приближно исти број врста има још локалитет „Црвени поток”.

Ова заједница формирала се на типичном станишту оморице, које у исто време има све особености рефугиума, са великом разноврсношћу микростаништа.

Локалитет „Црвене стене” налази се на веома стрмом каменим терену, готово литицама, где се нагиби крећу у распону од 30о до 60о. Експозиције терена се крећу од североисточних до северозападних, са преовлађујућим северним експозицијама. У погледу надморске висине, локалитета се простире између 900 до 1.100 m.

Територију локалитета „Црвене Стене” изграђују творевине горње креде које леже трансгресивно преко различитих јединица офиолитског комплекса. У маринској средини таложене се карбонатно-лапоровити седименти. То су слојевити и банковити митрити, лапоровити микрити и лапорци.

У границама локалитета „Црвене стене” заступљени су лапорци горњекредне старости у којима је на основу дисолуционог типа порозности развијен пукотински тип издани. Формирање изданске зоне најчешће се одвија у површинском распаданутом делу или на контакту са делувијалним покривачем, чиме се ствара комбиновани тип издани.

Местимично земљиште изостаје где на површину избија кречњачка геолошка подлога у виду мањих или већих блокова стена црвене боје, по чему је овај локалитет и добио назив Црвене стене.

Укупно стање на локалитету је задовољавајуће, изузимајући појаву сушења врста рода *Picea* sp. И поред поштовања досадашњег строгог режима заштите, који је прописан важећим решењем о заштити овог локалитета, дошло је до појаве сушења већег броја стабала Панчићеве оморице на заштићеној површини.

9. Било (13,38 ha)

Локалитет „Било” се налази изнад села Јокићи, а испод Црног врха (1251 m н.в.), у централном делу НП „Тара”. Заузима северне експозиције. Надморска висина локалитета креће се од 970 до 1220 m н.в.

У границама заштићеног природног добра налази се шумски екосистем оморице са смрчом, тј. асоцијација *Piceetum omorikae-abietis calcicolum* Гајић et Васиљевић 1992. *Subsp. Pinetosum nigrae* Гајић 1994. чији карактеристични скуп чине: *Aremonia agrimonoides*, *Daphne blagayana*, *Hieracium transsilvanicum*, *Epimedium alpinum*, *Fragaria vesca*, *Valeriana montana*, *Euphorbia amygdaloides* и

Asarum europaeum. У спрату дрвећа јављају се панчићева оморица – (*Picea omorika* Panč.), смрча – (*Picea abies*), буква (*Fagus sylvatica*), црни бор – (*Pinus nigra*) и понека јасика – (*Populus tremula*).

Основна карактеристика овог локалитета огледа се у постојању шумске заједнице са оморицом аутохтоног порекла. Заштитом овог природног добра обезбеђује се не само заштита генофонда Панчићеве оморице, већ и осталих врста флоре и фауне које граде овај шумски екосистем односно очување заједнице као специфичне компоненте фрагилних екосистема.

Ендегени и егзогени геолошки процеси, у дугом историјском периоду, формирали су данашње геоморфолошке особености простора који је обухваћен границама локалитета „Било”. Геолошка подлога избија на површину у виду мањих и већих громада стена.

На територији локалитета „Било” као и у његовој широј околини заступљене су творевине мезозоица, горњокредне старости, које граде белорзавску синклиналу чија је дужина 35 а ширина од 2 до 5 km. Пре горњокредне трансгресије ценоман-турон на овом подручју био је период копнене фазе када се образује значајна кора трошења офиолитског комплекса. По саставу то су: микрити, лапоровити микрити и лапорци са сиромашним фосилним садржајем, затим биомикрорудити, биомикрити и коначно деблбанковити и слојевити биомикрити.

На основу изнетог цео издвојени простор треба сматрати као подручје у оквиру кога не постоје значајне резерве подземних вода.

Земљиште је плитко до средњедубоко, свеже са мало хумуса типа скелетне органоминералне рендзине, прекривено са листинцем букве, трепетљике, брезе, иве, јаребике, као и четинама оморице, смрче, јеле и бора са доста лежавине и грањевине. На овом земљишту налазимо све врсте хумуса (полусировог, сировог, итд.). Дубина земљишта варира од 60 до 0 cm. где матични супстрат избија на површину.

На локалитету је присутна мешовита шума са оморицом састављена од Панчићеве оморице, јеле, смрче и букве, са црним бором, јасиком и брезом *Piceetum omorikae – abietis calcicolum* Gajić et Vasiljević 1992, subass. *pinetosum nigrae* Gajić 1994. Око средине локалитета, испод великог блока кречњачке стене (која избија на површину), простире се на мањем простору скоро чиста састојина оморице, која је овде заступљена са готово 80% оморикиног подмлатка.

На бази постојећих података и извршених ревизија у протеклом времену, може се закључити да је стање на локалитету задовољавајуће. У здравственом погледу заједница није угрожена фитопатолошким ни ентомолошким болестима, а постигнута је и биолошка стабилност на заштићеном простору.

Шумска вегетација са оморицом (која доминира) смрчом, јелом, буквом, црним бором, јасиком, јаребиком и другим врстама на локалитету „Било” релативно је очувана и процес њеног обнављања тече у правцу формирања још богајнијих састојина, јер за то постоје сви услови на овим стаништима која су геоморфолошки врло разноврсна. Зато треба препустити природном развоју ове састојине без обзира на тренутно стање појединих делова ових шума.

10. Љути брег (4,71 ha)

Локалитет је у оквирима граница НП „Тара” на падинима Црног врха, на надморској висини између 1050 и 1230 m, на северним, северозападним и североисточним експозицијама.

У границама локалитета, налази се аутохтони шумски екосистем оморице и смрче, *Piceetum omorikae-abietis calcicolum* Gajić et Vasiljević, 1992. који је окружен смрчевим шумама. У непосредној близини заштићеног добра, налази се и локалитет „Било” са истом заједницом. С обзиром да је Панчићева оморица (*Picea omorika*) едификатор ове заједнице, а да припада терцијерним реликтима и ендемитима Балканског полуострва, од посебног значаја је заштита генофонда овог локалитета.

Од великог је значаја да се заштити генофонд заједнице, као и генофонд и биодиверзитет, не само оморице, већ и осталих врста из карактеристичног скупа кога сачињавају *Agrimonia agrimonioides*, *Daphne blagayana*, *Hieracium transsilvanicum*, *Epimedium alpinum*, *Fragaria vesca*, *Valeriana montana*, *Euphorbia amygdaloides* и *Asarum europaeum*.

Геоморфолошки облици створени дејством ендегених сила, на простору локалитета, у многе су егзогено преобликовани. Експозиције су северне и североисточне, нагиби терена су стрми 35°

до 55°. Геолошка подлога која је од тријаског кречњака, на више места избија на површину у облику мањих и већих стена, а често у виду блокова стена, које се уздижу изнад висине шумског дрвећа, што даје основне геоморфолошке особине овог локалитета.

На територији локалитета „Љути Брег” као и у његовој широј околини заступљене су творевине мезозоица, горњокредне старости, које граде белорзавску синклиналу чија је дужина 35 а ширина од 2 до 5 km. По саставу то су микрити, лапоровити микрити и лапорци са сиромашним фосилним садржајем, затим биомикрорудити, биомикрити и коначно деблбанковити и слојевити биомикрити. Дебљина ове јединице износи око 700 m.

Локалитет „Љути Брег” захвата површину под лапорцима у оквиру шире издвојеног подручја лапораца горњокредне старости. У непосредној близини оба локалитета постоје два извора, од којих настају повремене водотоци.

Земљиште је типа кречног сирозема, органогена кречњачка црница, посмеђене рендзине, као и разни типови смеђег шумског земљишта на кречњаку (*Terra fusca* и *Terra fusca-pseudoglej*). На овим земљиштима налазимо разне врсте хумуса. Дубине земљишта варирају од 60 cm до 80 cm, где матични супстрат избија на површину.

Заштићена заједница на „Љутом Брегу” је добро очувана и има услова да се природним путем настави процес обнављања шуме и њеног прогресивног сукцесивног развоја у правцу развоја високе ендемореликтне полидоминантне шуме мешовитог и врло богатог састава са много врло виталне оморице, што је велики значај за НП „Тара”. Поређењем фитоценолошких снимака у раздобљу 1950–1994. године намеће се закључак да је састојина оморице и смрче стабилна. Здравствено стање у овој високој састојини је задовољавајуће. Нису примећени процеси акутног сушења. Фауна локалитета није детаљно истраживана, што се односи и на флору, па би у наредном периоду било потребно посветити већу пажњу овом локалитету.

11. Змајевачки поток (6,79 ha)

Локалитет „Змајевачки поток” део је гребена, другог по висини врха Таре–Зборишта, који се преко Никшића Преседла спушта према Белом Рзаву и завршава Пасјом стеном. Експозиција локалитета је северо-североисточна. Надморска висина је од 800–850 m. Подлога је серпентинит. Нагиб терена је од 30–35°. Земљиште типски припада скелетно-смеђем земљишту на серпентиниту и настало је образовањем делувијалног материјала који је донет са виших делова услед чега је садржај скелета висок.

Овај локалитет представља једино станиште оморице на серпентинитима на читавој Тари. Оно што овом локалитету даје посебан печат су шуме смрче и Панчићеве оморице *Piceetum omorikae-abietis*, односно, мешовите реликтне заједнице са оморицом, *Omorikae-Piceeto-Abieto-Fageto-Pinetum mixtum* на серпентину, на скелетном смеђем земљишту.

Шуме смрче и оморице на серпентину су регистроване на 900 m н.в. на јако нагнутим теренима. Поред едификатора ове фитоценозе *Picea omorika* и *Picea abies*, овде се у спрату дрвећа и жбуња јављају *Abies alba*, *Pinus nigra*, *Pinus sylvestris*, *Betula pendula*, *Sorbus aucuparia* и др. У приземном спрату најчешће сретане су *Erica carnea*, *Thymus pulegioides*, *Fragaria vesca*, *Senecio rupestris*, *Festuca drymeia*, *Asplenium adiantum-nigrum* и *Festuca heterophylla*.

Састојина на овом локалитету типолошки припада шуми оморице. Оморица се јавља групично, а у вишим деловима распоређена је стаблмично. Подмлађивање оморице из семена је задовољавајуће, мада се уочава врло интересантна појава – обнављање оморице вегетативним путем из положених доњих грана, тзв. положница. Такође, на овом локалитету примећено је успешно обнављање оморице на старим, трулим и полутрулим пањевима црног и белог бора. Изнад 900 m н.в. оморица искључиво насељава просторе испод крошњи црног бора. Овај простор се издваја и по томе што га настањују популације више врста херпетофауне, од којих су најзначајније *Rana graeca* – грчка жаба и *Vipera ammodytes* – поскок. Ово је значајно станиште и *Purgomorphulla Serbica* – Панчићев скакавац, реликтне и ендемичне врсте брахицерног скакавца. Змајевачки поток је једно од најзначајнијих природних рибљих плодишта, нарочито за врсту *Salmo trutta* – поточна пастрмка. Горе наведено индикује значај очувања овог локалитета за даљи опстанак ових врста.

12. Врањак (6,10 ha)

Врањак је брдо које се уздиже са десне стране Белог Рзава између речнице Баре и Врањачког потока, чији се део спушта у клисуру Рзава код Склопова. Експозиција је север-северозапад, надморска висина износи 850 m. Према флористичко-еколошким особинама састојина са оморицом на органогено-скелетној кречњачкој црници на Врањаку припада заједници *Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum pinetosum*. У спрату дрвећа, жбуња и приземне флоре налазе се следеће карактеристичне врсте: *Picea omorika*, *Picea excelsa*, *Pinus nigra*, *Pinus silvestris*, *Fagus moesiaca*, *Populus tremula*, *Rhamnus falax*, *Erica carnea*, *Anemone hepatica*, *Valeriana montana*, *Hieracium transylvaticum*, *Calamagrostis valaria* и др.

Састојина са оморицом је нехомогеног састава због саме конфигурације терена. У доњем делу ближе потоку поред оморице заступљена је смрча, док у другом ближе литицама стена истоименог брда, оморица се јавља у мешавини са црним бором. У целини посматрано, то је мешовита састојина оморице, смрче и црног бора са примесом белог бора и других лишћарских врста. Подмлађивање оморице је прилично успешно. Највеће учешће по броју стабала у овој састојини има смрча, затим оморица, а доста мање црни и бели бор.

У флори се истиче заштићена врста Панчићева млечика (*Euphorbia suphastata* Pancicii). Значајно је и присуство угрожене врсте херпетофауне, као што су: *Vipera ammodytes* – поскок, *Salamandra salamandra* – шарени даждевњак и *Bufo bufo* – обична крастава жаба.

13. Студенац (2,74 ha)

Локалитет се налази на истоименом месту званом Студенац, на обронцима Ђурђевог брда, у саставу комплекса Црни Врх, у засеоку Горње Караклије, КО Заовине. На овом месту састојина оморице налази се у приватном забрану Јована Караклића који се простира одмах изнад пута Караклије – Дикава. Место је удаљено од брда Јањча (кота 1473) око 1.000 m на североисток од коте 1381 око 1.000 m на север-североисток, од Дикаве (кота 1358) око 2 km на исток-југоисток, од брда Равњака (кота 1291) око 1 km на запад-југозапад. Локација је прилично заклоњена и обухвата једну парцелу.

Локалитет представља подручје богато вредном дендрофлором тарског поднебља. Велико присуство полидоминантних врста последица је очуваности локалитета и степена физиолошке зрелости у коме се сада налази. Одрасли примерци оморице доминирају на локалитету и омогућавају сваки научни и истраживачки рад. У вегетацијском смислу ово је полидоминантна заједница у којој се у већим или мањим групацијама јавља Панчићева оморица, затим остали високи четинари и лишћари. Типолошки заједница припада Шуми оморице, смрче, јеле, букве, борова и других врста (*Omorikae – Piceo – Abieto – Fagetum pinetosum mixtum*) на органогеној кречњачкој црници. Веће групе оморице састављене су од развијених примерака одраслих стабала који су окићени великим бројем шишарица. Надморска висина у којима има оморице је од 1255 до 1350 m. Експозиција станишта је северозападна. Нагиб је врло стрм и креће се од 35 до 60°. Земљиште је плитко, местимично средње дубоко, нарочито у већим пукотинама међу стенама, свеже, црно до хумузно. Мртва шумска простирка углавном је од четина, нешто мање од лишћа распоређена по читавој површини осим стеновитих блокова који су често обрастали маховином. Изражених површинских токова нема, сем у време обилних киша и отапања снега. Најновија истраживања из области генетике на овом локалитету доказала су да се ради о станишту и заједници Панчићеве оморице која представља праисходни тип, односно прву насељену оморику на подручју западне Србије. Из ових популација оморице воде порекло све популације оморице у Републици Србији.

14. Кањон Склопови (111,79 ha)

Локалитет „Кањон Склопови” се налази у јужном делу НП „Тара” и обухвата кањон Белог Рзава. Флора и фауна Склопова је разноврсна, са великим бројем ретких и угрожених врста. Насељавају га ендемичне врсте као што су Панчићева млечика (*Euphorbia pančićii*), рунолист (*Leontopodium alpinum*), двоцветне љубичице (*Viola biflora*) и *Dactylorhiza maculata*.

Кањон Белог Рзава је карактеристичан по заступљености вегетација стена, сипара и точила. Вегетација стена је најзаступљенија на вертикалним стенама и литицама. У шупљинама и пукотинама стена и литица развија се хазмофитска вегетација, која је флористички веома разноврсна. У вегетацији пукотина стена највеће учешће имају ендемични балкански и субендемични балканско-апенински елементи, међу којима се истичу: *Silene serbica*, *Edraianthus tenuifolius*, *Asperula scutellaris*, *Athamanta haynaldii*, *Moehringia bavarica*, и *Corydalis ochroleuca*. Веома је значајно и присуство врсте *Potentilla caulescens* која настањује пукотине кречњачких стена у централном делу кањона, а у Републици Србији је изузетно ретка.

Вегетација сипара и точила се развија на огромним површинама, и такве површине са покретним каменним материјалом, обрасле су карактеристичном вегетацијом која припада разредима *Thlaspietea rotundifolii* и *Drypetea spinosae*. Изузетно велики значај у вегетацији сипарских станишта клисуре Белог Рзава има присуство врсте *Reichardia macrophylla*. Таква вегетација је најбоље изражена у амфитеатралним удубљењима на потезу од Котромана до Склопова, а нешто слабије у централном, кањонском делу. Посебну пажњу завређује и *Euphorbia subhastata*, биљна врста која је као ретка и угрожена стављена на црвену листу флоре Србије, а управо расте на стаништима каква су напред описана са доминацијом врсте *Achnatherum calamagrostis*.

Осим тога, у кањону Рзава се срећу и ксеромезофилне шуме букве са црним грабом и то на кречњачкој подлози у региону брдске и планинске букве. Из ове свезе најчешћа асоцијација је *Aceri-Ostryo-Fagetum* која се јавља у дубоким стеновитим усецима у централном делу Рзава. У заједници доминирају *Ostrya carpinifolia*, *Fagus moesiaca*, али су бројни и *Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, *Ulmus montana*, *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos* и друге дрвенасте врсте. Заступљеност великог броја едификаторских дрвенастих врста ову шуму приближава полидоминантним заједницама. Осим тога у заједници је констатовано и присуство реликтних врста као што су *Ostrya carpinifolia* и *Staphylea pinnata*.

Склопови се издвајају по томе што се у њему гнезди неколико изузетно атрактивних врста и врста од посебног интереса за заштиту. То су, пре свега пузгавац (*Tichodroma muraria*), са мање од 20 гнездећих парова на подручју Републике Србије (Пузовић и др., 2004), затим сури орао (*Aquila chrysaetos*) и сви соко (*Falco peregrinus*). Воде Склопова су претежно насељене рибама из породице пастрмки, а значајно је присуство поточне мрене и пијора, који припадају ципринидним врстама. Кањон је значајан и по присуству заштићених и угрожених врста сисара, као што су медвед и дивокоза, и херпетофауне, као што су поскок и шарени даждевњак.

Као значајан објекат геонаслеђа, почиње код коте 691 m, ниво од школе у Ђурићима, одакле је једино и могућ приступ. Улаз у кањон је непосредно испод засеока Трифковићи који лежи на 820–860 m н.в. Променом геолошког састава подлоге од лапоровитих кречњака у масивне, слојевите и банковите кречњаке, мења се и морфологија долине, тако да питома река равног дна и стрмих континуелних падина улази у уско корито вертикалних страна и уз потпуно одсуство долиноског дна, односно речна долина је сведена на само речно корито. У кориту се смењују равни делови корита запуњени речним шљунком и крупнијим блоковима и мањи одсече са слаповима и водопадима. Вертикалне стране над речним коритом су високе 50–150 m, а изнад се шире у стране стеновите стране околних врхова (Кошариште 1009 m, Солила 1011 m, Божурице 989 m, Бјела липа 1174 m на западу и Грађеница 1081 m, Кик 1086 m на истоку), тако да је дубина долине Белог Рзава у Склоповима 400–570 m. Ширина кањона не прелази 10 m, а најчешће је 5–7 m, док су поједина сужења само 2–3 m. Кањон се завршава изласком реке Бели Рзав у Луке, знатно проширење заравњеног дна и засуто бројним бујицама бочних притока. Луке су на 620 m н.в. тако да Бели Рзав у Склоповима, на 2,5 km дужине има пад од 70 m.

15. Алушка планина (98,32 ha)

Локалитет се налази у централном делу НП „Тара”, у непосредној близини села Растинште, на врло стрмом до врлетном терену (нагиба од преко 35°). Надморска висина 900 до 1240 m. Експозиције претежно западне. Геолошка подлога органогени једри кречњак. Земљиште је смеђе на кречњаку. Простор је обрастао

Omorikae-Piceeto-Abieto-Fagetum-Pinetum nigrae, шумом црног бора са примесом црног граба, црног јасена, као и смрче, букве и јеле при врху, а присутно је и неколико стабала оморике.

16. Пушине (1,64 ha)

Локалитет „Пушине” се налази у источном делу НП „Тара”, на надморској висини од 650 до 950 m, и представља станиште божиковине (*Plex aquifolium*). Стабла (укупно седам стабала) су саставни део шумске асоцијације планинске букве са вијуком (*Fagetum moesiacaе montanum drumetosum*). Шума планинске букве са вијуком налази се на плитком и скелетном смеђем земљишту на кречњаку. Стабла божиковине достижу висину до 10,7 m, пречник дебла на прсној висини је до 14 cm и висина дебла је до прве живе гране 3,4 m. Природно подмлађивање божиковине на овој надморској висини је добро. Божиковина је зимзелени жбун или ниско дрво и аутохтона ретка врста у Републици Србији заштићена законом од сече као природна реткост. Ова предеопа целина обухвата шумска одељења у ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача”.

17. Кремићи (8,07 ha)

Локалитет „Кремићи” се налази у централном делу НП „Тара” изнад истоименог села и представља налазиште оморике. Простор је обрастао шумом оморике, смрче, јеле, букве, борове и др. врста (*Omorikae-Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum*) на нагнутом терену (нагиба од 21° до 25°), надморске висине 750 m до 980 m. Експозиције североисточне и северне. Геолошка подлога је органогени једри кречњак. Земљиште смеђе на кречњаку. Средње густе приземне вегетације, најзаступљеније врсте су *Pteridium aquilinum* и *Festuca drumetia*. Од жбуња најзаступљеније врсте су *Erica carnea* и *Rubus hirtus*. Заједница оморике, смрче, јеле, букве, борове и др. врста (*Omorikae-Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum mixtum*) на органогеној кречњачкој црници је са великим присуством Панчићеве оморике уз примесу осталих дрвенастих врста као што су јела, буква, бели бор, бели јасен, брест, китњак, јаребика, црни граб, дивља трешња, брекиња и бреза. Присуство оморике је значајно у две посебне целине са 154 стабла, укупне запремине 104,7 m³.

1.1.1.2. Услови и мере заштите и коришћења локалитета у режиму I степена заштите

Режим заштите I степена – строга заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са изворним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

У I степену заштите обухваћене су све заштићене површине изузетних природних вредности и културних добара по основу Закона о националним парковима и Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије. (границе локалитета у режиму I степена приказане су на основу Закона о националним парковима у глави I. Полазне основе, пододељку 1.3. Границе целина и подцелина посебне намене, под 1.3.1. Опис граница НП „Тара” и 1.3.2. Границе површина са режимом заштите I и II степена).

У I степену заштите утврђује се забрана коришћења природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације. Презентација објеката природе вршиће се у складу са овим просторним планом, као и пројектом, односно програмом заштите и уређења.

На локалитетима у режиму заштите I степена забрањено је:

- коришћење природних ресурса и изградња објеката;
- експлоатација и други облици коришћења природних ресурса, а посебно: сеча шума, испаша, каптирање извора, преграђивање и техничка регулација речних токова, одвођење вода, експлоатација минералних и других сировина, вађење тресета, раскривање педолошког покривача и одношење бусенова и земљишног супстрата;
- извођење грађевинских и других радова: изградња и постављање објеката, изградња путева, засецање и прокопавање терена

за постављање било каквих објеката инфраструктуре, превођење мрежа за пренос електричне енергије и других система (ПТТ и др.), просецање смучарских и шетних стаза на локалитетима: Кањон Бруснице, Звезда, Клисура Дервенте, Рачанска Шљивовица, Горушице, Црвене стене, Било, Љути брег, Змајевачки поток, Врањак, Студенац, Кањон Склопови, Алушка планина, Пушине и Кремићи;

– уништавање и оштећивање биљног покривача, а првенствено: сеча, ломљење и ископавање дрвећа и жбуња и њиховог подмлатка, чупање и гажење приземне флоре;

– коришћење биљних делова и производа, нарушавање постојећег реда у резервату као што је: сакупљање и одношење стеље, хумуса, грана и палих стабала, брање и сакупљање плодова, цветова и семена;

– слободна, неконтролисана посета и обилазак резервата, кретање ван постојећих путева и специјално утврђених стаза, ложење ватре, урезивање записа и постављање других ознака, бацање и одлагање отпадака и смећа, и др.;

– хватање, убијање и растеривање животињских врста и њихових младунаца, растурање гнезда и других легла и боравишта животиња;

– уношење нових биљних врста у флористички састав резервата, као и животињских врста које нису аутохтоне за подручје Таре.

У циљу остваривања главних намена резервата у режиму заштите I степена, адекватног уклапања у просторну организацију и уређење НП „Тара”, обезбеђење ефикасне заштите и истицање просторног идентитета ових објеката у строгим резерватима природе радови и активности у I режиму заштите ограничавају се на:

– радове и активности на научна истраживања и праћење природних процеса, односно издвајање површина на којима се могу вршити мерења, постављати уређаји за климатска осматрања, нумерисати стабла, узимати узорци земљишта, вода, целих биљака или њихових делова (листова, четина, семена, плодова), сакупљати и испитивати инсекти и друге животињске врсте значајне за стање биљног покривача и земљишта, примењивати и други поступци и методи за праћење спонтаног природног развоја животних заједница у резервату и њиховог односа према условима станишта;

– издвајање експерименталних полигона за усмеравање природних процеса и симулацију промена у екосистемима, што подразумева одређене интервенције на вегетацији и земљишту (засађивање, засејавање или проређивање појединих врста, уклањање стеље и маховина, повећање или смањење влаге у земљишту, проветљавање или стварање јаче сенке и др.), и заклонима који су у функцији заштите инструмената и истраживача;

– контролисану посету у образовне, рекреативне и опште-културне сврхе, а које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности;

– друге радове утврђене програмима научно-истраживачког рада;

– уређивање и обезбеђивање приступа до резервата, према потреби и приступ за службена возила, међусобно повезивање резервата и њихово уклапање у мрежу шетних и планинарских комуникација на локалитетима: Клисура Раче и Црвени поток;

– ограђивање појединих делова и друге мере непосредне физичке заштите и обележавања граница;

– примену мера техничке и биолошке заштите против болести и штеточина уколико су угрожене основне вредности резервата;

– постављање на ободу резервата противпожарних осматрачница;

– обезбеђење техничких и других услова за ефикасну заштиту од пожара.

У склопу заштићених локалитета налазе се и појединачни заштићени објекти природе и заштићена станишта дивљих врста и њихових заједница.

Природни резервати

Строги резерват природе је подручје неизмењених природних облика са репрезентативним природним екосистемима, намењен искључиво за очување изворне природе, генског фонда, еколошке равнотеже, праћење природних појава и процеса, научна

истраживања kojima се не нарушавају природна обележја, вредности, појаве и процеси.

Специјални резерват природе је подручје са неизмењеном или незнатно измењеном природом, од нарочитог значаја због јединствености, реткости или репрезентативности, а које обухвата станиште угрожене дивље врсте биљака, животиња и гљива, без насеља или са ретким насељима у којима човек живи усклађено са природом, намењен очувању постојећих природних одлика, генског фонда, еколошке равнотеже, праћењу природних појава и процеса, научним истраживањима и образовању, контролисаним посетама и очувању традиционалног начина живота. Специјални резерват природе може бити флористички, миколошки, шумске и друге вегетације, зоолошки (орнитолошки, ихтиолошки и други), геолошки, палеонтолошки, хидрогеолошки, хидролошки и други.

Мере заштите, уређења и коришћења у строгом и специјалним резерватима природе, утврђене законом су:

1) у строгом и специјалном резервату природе забрањено је вршити радње и активности и обављати делатности које могу нарушити својства због којих су проглашени заштићеним природним добром (брање и уништавање биљака, узнемиравање, хватање и убијање животиња, увођење нових биолошких врста, мелiorацијски радови, разни облици привредног и другог коришћења и слично);

2) у специјалном природном резервату су дозвољене само оне радње које су везане за научна истраживања и праћење спонтаног природног развоја;

3) посеивање строгог и специјалног резервата природе у циљу образовања може се вршити на основу дозволе коју издаје управљач заштићеног подручја (у даљем тексту: управљач);

4) у строгом резервату природе забрањене су привредне и друге активности.

Овим просторним планом прописује се да је у природним резерватима на територији НП „Тара“ забрањено следеће:

1) експлоатација и други облици коришћења природних ресурса, а посебно: сеча шума, осим санитарне и других радова којима се обезбеђује заштита Панчићеве оморике; испаша, каптирање извора, преграђивање и техничка регулација речних токова, одвођење вода; експлоатација минералних и других сировина; вађење тресета, раскривање педолошког покривача и одношење бусенова и земљишног супстрата;

2) извођење грађевинских и других радова, а нарочито: изградња и постављање објеката, изградња путева, засецање и прокопавање терена за постављање било каквих објеката инфраструктуре, превођење мрежа за пренос електричне енергије и других система (ПТТ и др.), просецање смучарских и шетних стаза осим оних утврђених Просторним планом и посебним одлукама о заштити;

3) уништавање и оштећивање биљног покривача, а првенствено: сеча, ломљење и ископавање дрвећа и жбуња и њиховог подмлатка, чупање и гажење приземне флоре;

4) коришћење биљних делова и производа, нарушавање постојећег реда у резервату као што је: сакупљање и одношење стеље, хумуса, грана и палих стабала, брање и сакупљање плодова, цветова и семена;

5) слободна, неконтролисана посета и обилазак резервата, кретање ван постојећих путева и специјално утврђених стаза, ложење ватре, урезивање записа и постављање других ознака, бацање и одлагање отпадака и смећа и др.;

6) хватање, убијање и растеривање животињских врста и њихових младунаца, оштећивање и растурање гнезда и других легала и боравишта животиња;

7) ношење нових биљних врста у флористички састав резервата, као и животињских врста које нису аутохтоне за подручје Таре.

У циљу остваривања главних намена резервата, адекватног уклапања у просторну организацију и уређење подручја НП „Тара“, обезбеђење ефикасне заштите и истицање просторног идентитета ових објеката, у природним резерватима ће се:

1) обезбедити контролисани приступ до резервата, према потреби и приступ за службена возила, међусобно повезивање резервата и њихово уклапање у мрежу шетних и планинарских комуникација;

2) поставити табле и ознаке у циљу информисања и упозорења са називом резервата, основним карактеристикама и значајем, режимом понашања, посебним забранама и ограничењима;

3) обележити границе резервата;

4) адекватно уредити и обележити посебне стазе – пролазе за обилазак и разгледање резервата и за контролу и посматрање дивљачи;

5) означити репрезентативне површине у резервату са карактеристичним биљним заједницама или примерке и групе значајних врста флоре;

6) партерно уредити стајалишта, видиковце, односно места одакле се посматра резерват;

7) обезбедити технички и организациони услов за контролисани, групни обилазак резервата и за надзор над поштовањем прописаног режима понашања;

8) поставити ловочуварске објекте и противпожарне осматрачнице;

9) уредити и обезбедити приступ до посебно уређених споменика природе (врела, пећина, видиковаца и др.) који се налазе у оквиру резервата под условом да се не омета општи режим заштите резервата.

Ради очувања и побољшања стања основних природних вредности резервата у њима се могу спроводити, под посебним условима, мере техничке и биолошке заштите, као што су:

1) ограђивање појединих делова и друге мере непосредне физичке заштите;

2) мере којима се подстиче развој и повећава бројност ретких и угрожених врста, посебно ловне фауне (хранилишта, солишта и др.);

3) мере реконструкције биљних заједница у циљу њиховог постепеног довођења, односно враћања у изворни облик, оптималан са становишта еколошких услова;

4) мере заштите против болести и штеточина уколико су угрожене основне вредности резервата;

5) обезбеђење техничких и других услова за ефикасну заштиту од пожара.

У циљу спровођења научних истраживања у природним резерватима ће се:

1) издвојити мање површине на којима се могу вршити мерења, постављати уређаји за климатска осматрања, нумерисати стабла, узимати узорци земљишта, вода, целих биљака или њихових делова (листова, четина, семена, плодова), сакупљати и испитивати инсекти и друге животињске врсте значајне за стање биљног покривача и земљишта, примењивати други поступци и методи за праћење спонтаног природног развоја животних заједница у резервату и њиховог односа према условима станишта;

2) издвајати експериментални полигон за усмеравање природних процеса и симулацију промена у екосистемима, што подразумева одређене интервенције на вегетацији и земљишту (засађивање, засејавање или проређивање појединих врста, уклањање стеље и маховина, повећање или смањење влаге у земљишту, проветљавање или стварање јаче сенке и др.), и заклона који су у функцији заштите инструмената и истраживача;

3) вршити други радови утврђени програмима научно-истраживачког рада.

За сваки резерват урадиће се посебни пројекти заштите и уређења. Режији и мере заштите уградиће се и прецизирати у шумско-привредним, ловно-привредним и риболовним основама.

Споменици природе

Споменик природе је мања неизмењена или делимично измењена природна просторна целина, објекат или појава, физички јасно изражен, препознатљив и/или јединствен, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидрографских, ботаничких и/или других обележја, као и људским радом формирана ботаничка вредност од научног, естетског, културног или образовног значаја.

Споменик природе може бити геолошки (историјскогеолошко-стратиграфски, палеонтолошки, петролошки, седиментолошки, минералолошки, структурногеолошки, хидрогеолошки и други), геоморфолошки, спелеолошки (пећина, јама и друго), хидролошки (цео или део водотока, slap, језеро, тресавица и друго), ботанички (ретки или значајни примерци биљног света, појединачно стабло или скупина стабала, дрвореди, паркови, арборетуми, ботаничке баште и друго), а:

1) на споменику природе забрањене су све радње и активности које угрожавају његова обележја и вредности;

2) на природним споменицима и у њиховој непосредној околини забрањено је извођење радова и уношење промена које би могле да угрозе споменик у целини или да доведу у питање његова битна својства;

3) на меморијалном природном споменику дозвољене су само оне радње које доприносе његовом одржавању и уређењу, а које не мењају битно његова природна обележја.

На природним споменицима и њиховом непосредном просторном оквиру забрањује се:

1) подизање трајних или привремених грађевинских објекта намењених потребама туризма, водопривреде, енергетике, шумарства, пољопривреде и друге делатности;

2) засецање, откопавање и прокопавање терена, преоравање земљишта и други облици нарушавања морфологије терена и педолошког покривача;

3) сеча и ломљење дрвећа и жбуња, као и кидање, чупање и други облици деградације биљног покривача;

4) разоравање, обрушавање и уклањање појединих делова геоморфолошких споменика;

5) урезивање, бојење и на други начин постављање натписа и ознака на њима, осим у случају да је то неопходно за њихову презентацију;

6) изградња било каквих објеката и радови који могу довести до маскирања и преиначавања морфолошких обележја и облика рељефа.

Код извора и врела заштићених као хидролошки споменици не допуштају се:

1) интервенције и радови који могу изазвати промену режима и смањење издашности;

2) каптирање ради одвођења воде;

3) интервенције које мењају начин истицања воде и изглед непосредног изворишта.

У циљу остваривања функција природних споменика, њиховог уређења и презентације дозвољаваће се:

1) обележавања одговарајућом таблом која ће садржати назив споменика, основна обележја (врста, начин настанка морфографске или хидролошке карактеристике и др.), вредности и значај објекта, величину простора обухваћеног заштитом, као и мере заштите и услове понашања на објекту. Поред тога, према потреби, графички ће се презентовати просторна и друга обележја елемената, појава и процеса значајних за поједине природне споменике;

2) уређивање дела површине са које ће се омогућити сагледавање споменика и његово фотографисање, које подразумева евентуалне интервенције на растинју, мање просеке, изградњу монтажних платформи, надстрешница и друго;

3) уклањање дрвећа и жбуња на природном споменику и његовој непосредној околини уколико ова вегетација маскира основна обележја или контуре споменика, као и у случају да се оцени да дрвеће, преко корена и на други начин, представља потенцијални фактор деградације и промена основних својстава споменика;

4) техничке мере заштите, евентуално учвршћивање нестабилних делова, спречавање одрона на геолошким профилима, чишћење и спречавање доношења бујичног наноса у заштићене водотоке, уређења улаза у пећине и јаме.

Границе заштићеног простора око природних споменика обележиће се на терену, са изузетком оних споменика где овакав начин обележавања нема значаја са становишта обезбеђења режима заштите (споменици у оквиру природних резервата и других утврђених подручја).

Посебним пројектима заштите и уређења утврдиће се степен и начин заштите и уређења сваког појединачног објекта на подручју НП „Тара” уз катастарско утврђивање површина, као и границе заштитне зоне појединачног објекта уколико се споменик не налази у резервату, који се штити у I степену заштите.

Заштићена станишта природних реткости

Заштићено станиште је подручје које обухвата један или више типова природних станишта значајних за очување једне или више популација дивљих врста и њихових заједница:

1) на заштићеном станишту забрањене су радње и активности којима се угрожава или оштећује један или више типова станишта;

2) ретке, проређене или угрожене биљне и животињске врсте, њихови делови, развојни облици и станишта штите се потпуном забраном коришћења (брања, чупања, вађења, ловљења, убијања, разарања гнезда и других облика станишта), делимичном забраном коришћења, стављањем под контролу коришћења и промет. Заштита ретких, проређених или угрожених биљних и животињских врста спроводи се на одређеном подручју, зависно од значаја и степена реткости, проређености или угрожености.

Основне мере заштите природних реткости које се примењују на целој територији НП „Тара” су:

1) заштићене дрвенасте биљне врсте не смеју се сећи и ломити, њихов подмладак чупати и на други начин уништавати, стабла се не смеју засецати, нити љуштити;

2) остале (зељасте) заштићене врсте флоре не смеју се чупати, кидати, газити и на други начин уништавати, не смеју се брати цветови ових биљака, нити vadити њихово корење;

3) посебно се забрањују све интервенције на стаништима Панчићеве оморике уколико програмом научно-истраживачког рада није другачије одређено;

4) заштићене врсте фауне не смеју ловити, хватати, нити на други начин уништавати и растеривати; јаја и младунци ових врста не смеју се дирати, узимати и убијати; гнезда, легла и хранилишта животињских врста не смеју се растурати, уклањати и на други начин деградирати;

5) на површинама које представљају налазишта ретких биљних врста могу се спроводити радови и интервенције у циљу побољшања еколошких услова, техничке заштите и презентације ових врста као што су просветљавање састојине, сузбијање конкурентских врста, спречавање ерозивних процеса, мере против болести и санација, ограђивање налазишта, засађивање, засољавање, евентуално прекривање, постављање информативних и упозоравајућих ознака;

6) узгојни резервати за медведа и дивокозу, који су предвиђени на Звезди, Козјим стенама, Брусничком потоку и Рачи, биће искључени из било каквих посета, изузев за потребе научног и стручног рада;

7) у научно-истраживачким ловним резерватима омогућиће се посета под условима које ће утврдити ловно-привредна основа.

Радови на заштити флоре изводиће се на основу програма заштите флоре, а уколико су налазишта ретких (заштићених) биљних врста обухваћена природним резерватима, њихова заштита ће се спроводити на основу програма заштите и функционалног оспособљавања резервата (зона I степена заштите).

Кроз програме заштите фауне на подручју НП „Тара”, који ће се базирати на идентификацији врста, утврђивању бројности популација, идентификацији и истраживању непосредних станишта ретких животињских врста и др. планираће се одговарајућа интервенција која треба да омогући опстанак и повећање бројности заштићених врста, обележавању гнезда, легла, јазбина и других боравишта животиња и њихових младунаца, евентуално спречавање приступа овим местима ограђивањем и другим мерама, уношењем примерака животињских врста чија је бројност на подручју НП „Тара” изузетно смањена узимањем јаја или младунаца, њихово одгајање у „вештачким” условима и поново враћање на подручје и др.

Ловно-привредном основом утврдиће се конкретне мере и услови заштите, унапређења и коришћења ловне фауне у складу са општим и посебним мерама заштите утврђених овим Просторним планом.

1.1.2. Режим заштите II степена

1.1.2.1. Локалитети у режиму II степена заштите

Други степен заштите обухвата 8.514,39 ha, односно 34,07% од укупне површине НП „Тара” и представља површине око природних резервата тј. локалитета у режиму заштите I степена, споменика природе које чине пејзажно амбијенталну средину са вредностима из првог режима заштите. Ту спадају заштитне шуме, семенски објекти, парк шуме, огледна поља, извори и водотоци као и изворишта водоснабдевања, ловно-узгојни и ловно-научни резервати и културно-историјска целина Седаљка и Раститиште и шири простор око Манастира Рача. У њој се налазе туристичка насеља, амбијентална села и појединачно заштићени делови

природе. Ова зона подразумева непосредну заштиту око зоне заштите првог степена, општу заштиту станишта ретких и угрожених биљних и животињских врста, заштиту пејзажно-амбијентални вредности, тако да има посебну функцију везану за основне активности НП „Тара” (заштита природе). Такође се одликује великим природним потенцијалом, односно могућношћу ревитализације и повратка оптимално функционалном стању.

Табела 25: Локалитети у режиму заштите II степена (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије)

Локалитети у режиму заштите II степена	
Локалитет	Површина/ha
„Јагоштица”	1.295,21
„Звезда II”	599,94
„Звезда–Божурна”	237,05

„Рачанска Шљивовица II”	75,89
„Борово брдо – Настијење”	193,95
„Црвени поток II”	86,25
„Горушице II”	100,55
„Црни врх”	2.669,13
„Глог”	262,81
„Јањач–Дикава”	293,88
„Поповића поток – Тренице”	33,62
„Врањак–Град”	165,16
„Цанићи”	18,40
„Бели Рзав”	395,74
„Солотуша”	240,14
„Рача”	244,97
„Клисура Дервенте и Дрине”	1.007,99
„Алушка планина II”	521,35
„Соколина”	72,33
Укупно	8.514,39

Табела 26: Локалитети у режиму заштите II степена по власничкој структури (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије)

Р. б.	ЛОКАЛИТЕТ	КО	УКУПНА Р (m ²)	ДРЖАВНО Р (m ²)	ПРИВАТНО Р (m ²)	ЦРКВЕНО Р (m ²)
II СТЕПЕН						
1.	Јагоштица	Јагоштица	12653258	3288490	9364768	0
1.	Јагоштица	Растиште	298872	244997	53875	0
2.	Звезда II	Јагоштица	4398584	4398584	0	0
2.	Звезда II	Растиште	1600816	1562084	38732	0
3.	Звезда – Божурна	Растиште	2370503	417067	1953436	0
4.	Рачанска Шљивовица II	Рача	758930	758930	0	0
5.	Борово брдо – Настијење	Мала Река	1939471	275816	40760	1622895
6.	Црвени Поток II	Коњска Река	642053	642053	0	0
6.	Црвени Поток II	Перућац	220495	220495	0	0
7.	Горушице II	Растиште	1005483	952501	52982	0
8.	Црни Врх	Растиште	16841280	14811730	2027192	0
8.	Црни Врх	Заовине	8112076	7319444	792632	0
8.	Црни Врх	Коњска Река	770063	770063	0	0
8.	Црни Врх	Јагоштица	970259	970259	0	0
9.	Глог	Заовине	2628141	315111	2313030	0
10.	Јањач–Дикава	Заовине	2938811	1143848	1794963	0
11.	Поповића поток – Тренице	Заовине	336223	59964	276259	0
12.	Врањак–Град	Заовине	1651587	115207	1536380	0
13.	Цанићи	Растиште	184052	184052	0	0
14.	Бели Рзав	Заовине	3957436	803665	3153771	0
15.	Солотуша	Солотуша	2401433	1789951	611482	0
16.	Рача	Рача	686814	50911	22090	613813
16.	Рача	Мала Река	1762906	150659	88923	1523324
17.	Клисура Дервенте и Дрине	Зауглине	93215	58195	35020	0
17.	Клисура Дервенте и Дрине	Бесеровина	2084474	645180	1437300	0
17.	Клисура Дервенте и Дрине	Перућац	3281341	3272679	8662	0
17.	Клисура Дервенте и Дрине	Растиште	4622843	4619259	3584	0
18.	Алушка планина	Растиште	4489340	1175748	3313592	0
18.	Алушка планина	Коњска Река	724205	53961	670244	0
19.	Соколина	Рача	723316	690305	33011	0
	УКУПНО II		85143928	51761208	29622688	3760032

Извод из катастра непокретности, 2011. године. Скраћеница: Р – површина.

Приказ локалитета у режиму заштите II степена (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије), дат је у тексту који следи.

1. Јагоштица (1295,21 ha)

Локалитет „Јагоштица” је смештен у западном делу НП „Тара”. Простире се од врха Врница на северу, преко предела Јатара и врхова Малиник, Борје и Боровац, предела Преседо, Галиник, ободом села Јагоштица до Предовог крста и Омара на југу. Вредност локалитета се огледа у чињеници да је ово локалитет где се једино јавља чиста заједница планинске шуме букве. Простор овог локалитета обрастао је:

– планинском шумом букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим земљиштима на серпентиниту. Ова заједница се налази

на странама и стрмим нагибима, на надморским висинама од 700 до 1325 m. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом планинске букве са вијуком (*Fagetum moesiacaе montanum drymentosum*) на плитком скелетном земљишту на кречњаку. Заједница букве са вијуком јавља се на надморским висинама од 900 m до 1100 m, на странама и стрмим нагибима. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum drymentosum*) на плитком и скелетном земљишту на кречњаку. Висока шума смрче, јеле и букве јавља се на надморској висини од 1110 до 1200 m, на странама и стрмим нагибима. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом црног граба и црног јасена (*Orno-Ostryetum caprinifoliae*) на скелетним земљиштима на кречњаку. Шикара црног граба и црног јасена јавља се на надморској висини од 950 до

1305 m на стрмим нагибима. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum typicum*) на дубоком до средње дубоким земљиштима на кречњаку. Ове заједнице у близини Предеовог крста представљају парк шуму на надморској висини од 980 до 1200 m, на страни и врло стрмом терену. У приземном спрату биљака јављају се: *Asarum europaeum*, *Asperula odorata*, *Oxalis acetosella*.

2. Звезда II (599,94 ha)

Локалитет обухвата простор у северном делу НП „Тара” и чине га равна Звезда, Смиљево брдо, Камено брдо и Чекова кућа. Простор локалитета је обрастао шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum*) као најраспрострањенијом шумском заједницом на подручју НП „Тара”. Ове заједнице се јављају на надморској висини од 1000 до 1440 m, на валовитом и стрмом терену. Едификатори заједнице буква (*Fagus moesiaca*), смрча (*Picea abies*) и јела (*Abies alba*), на геолошкој подлози органогеног једрог кречњака, налазе повољне услове за свој развој, што им омогућава да изграђују веома богате и квалитетне шуме. У приземном спрату биљака јављају се малина (*Rubus ideus*), бујад (*Pteridium aquilinum*), власуља (*Festuca heterophylla*), подбел (*Tussilago farfara*), лазаркиња (*Asperula odorata*), јагода (*Fragaria vesca*), млечика (*Euphorbia amygdaloides*) и друге.

3. Звезда–Божурна (237,05 ha)

Локалитет представља плато изнад локалитета „Звезда” и „Дервента” у КО Растиште, на месту Божурна. Простор је обрастао делом шумском вегетацијом храста и божура (*Quercus-Raemonietum officinalis-masculae*), а делом ливадском вегетацијом. Заједница храста са божуром у НП „Тара”, представља једну специфичну и јединствену заједницу божура у Републици Србији. Основне карактеристике су флористичко богатство, веома бројне, густе и виталне популације две веома ретке и угрожене реликтне врсте божура (*Raemonia officinalis subsp. officinalis*, *Raemonia corallina* var. *corallina*) и специфична комбинација врста која није забележена у храстово-божуровим заједницама. Ова заједница је развијена на доломитима и кречњацима на изломљеном, благо нагнутом терену на надморској висини од 900 до 1160 m, на средње дубоким земљишту. У спрату дрвећа ове заједнице отвореног типа, доминантну улогу имају термофилне, хелиофитне врсте цер (*Quercus cerris*), сладун (*Quercus farnetto*), јасен (*Fraxinus ornus*), белограбић (*Carpinus orientalis*), док у спрату жбуња доминира ксерофилна клека (*Juniperus communis*) и бели глог (*Crateagus monogyna*). Едификатори спрата зељасте флоре су две врсте божура, *Raemonia officinalis* и *Raemonia corallina*. Градећи заједнички склоп у приземном спрату заједнице, ове две популације дају посебну специфичност и издвајају је од осталих сличних храстово-божурових заједница у Републици Србији у којима ни у једном случају није забележена иста комбинација доминантних врста приземног спрата. Поред божура јављају се кукурек (*Heleborus odoratus*), метлушица (*Poa pratensis*), власуља (*Festuca valesiaca*), јагода (*Fragaria vesca*) и друге.

4. Рачанска Шљивовица II (75,89 ha)

Локалитет се налази у источном делу НП „Тара” и обухвата падине Борјака и локалитета Ломиф. Простор је обрастао шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum typicum*) на дубоким до средње дубоким земљиштима на кречњаку на надморским висинама од 970 m до 1205 m, на гребену и странама на средње до врло стрмом терену. На малом простору јавља се шума смрче, јеле и букве са белим бором – *Pinus silvestris* (*Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum*), са крушчицом – *Ramischia secunda* (*Piceto-Abieto-Fagetum oxalidetosum ramischiosum*) и са зечијом соцом – *Oxalis acetosella* (*Piceto-Abieto-Fagetum oxalidetosum typicum*).

5. Борово брдо – Настијење (193,95 ha)

Локалитет се налази у североисточном делу НП „Тара” као заштитна зона јужно од локалитета I степена заштите „Клисура Раче”. Посебну вредност овог локалитета чини меморијални

споменик посвећен борцима из II светског рата који се налази у приватној енклави на Боровом брду. Простор је обрастао највећим делом шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum*) на надморској висини од 850 до 1040 m и мањим делом планинском шумом букве (*Fagetum montanum moesiacaе*) на надморској висини од 700 до 950 m.

6. Црвени поток II (86,25 ha)

Локалитет се налази у централном делу НП „Тара”. Површина локалитета обухвата простор око тресаве Црвени поток, односно део од Митровца ка Крњој Јели и од Митровца ка Манитој равни. Простор локалитета обрастао је шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum typicum*) на надморској висини од 1080 до 1115 m, на платоу уједначеног нагиба. Заједница смрче, јеле и букве јавља се: са зечијом соцом (*Piceeto-Abieto-Fagetum oxalidetosum typicum*), са ребрачком и белом тресетном маховином (*Piceeto Blechneto-Piceeto-Abieto-Fagetum sphagnetosum*) и са јовом (*Piceeto-Abieto-Fageto-Alnetum mixitum*).

7. Горушице II (100,55 ha)

Локалитет се налази северно од Митровца. Обухвата простор Голије, Мамара и Долова који је обрастао шумом смрче, јеле и букве (*Piceo-Abieti-Fagetum typicum*), на странама и стрмом терену надморске висине од 1090 до 1275 m. Геолошку подлогу чине органогени једри кречњаци. Заједница смрче, јеле и букве јавља се са зечијом соцом (*Piceeto-Abieto-Fagetum oxalidetosum typicum*) и бршљаном (*Piceeto-Abieto-Fagetum oxalidetosum hederosum*).

8. Црни врх (2.669,13 ha)

Локалитет се налази у западном делу НП „Тара”. Заузима простор између језера у Заовинама, Црвених стена, Витмировца и Омара и Мрке косе. Обухвата скоро целу ГЈ „Црни врх” са приватним енклавама. На простору локалитета преовлађују шуме букве, смрче и јеле (*Piceo-Abieti-Fagetum typicum*). На западном потезу према Великом Стоцу је заступљена шума црног и белог бора (*Pinetum nigrae-silvestris*). У Кривим странама на југу ГЈ, јавља се шума храста китњака и букве (*Quercus-Fagetum*) на преко 1200 m надморске висине, на страни и врло стрмом терену на серпентиниту.

9. Глог (262,81 ha)

Налази се на крајњем истоку Заовина, обухвата стрме стране западно до Милошевца и Змајевца, Пасју и Дебелу косу и простор око локалитета I степена заштите „Змајевачки поток”.

Највећу површину овог локалитета чине шуме белог бора и црнуше (*Erico-Pinetum*) на хумусно силикатном земљишту. У спрату дрвећа где доминира бели бор, срећу се смрча и црни бор, али врло ретко. Карактеристичан скуп врста приземног спрата чине: *Erica carnea*, *Asarum europaeum*, *Symphytum tuberosum* и *Anemone nemorosa*. На 840 m н.в. забележена је и заједница црног и белог бора (*Pinetum nigrae-silvestris*), на хумусно силикатним земљиштима, односно посмеђеној рензини. Спрат дрвећа граде: бели бор, црни бор и јела. У приземном су забележене: *Erica carnea*, *Polygala amara*, *Thlaspi praesox*, *Vaccinium myrtillus*, *Erythronium dens canis* и др.

Поред Змајевачког потока, на серпентину, на 800 m н.в. јавља се шума црне јове, *Alnetum incanae*. Осим црне јове у састав заједнице улазе: *Corylus avellana*, *Frangula alnus*, *Populus tremula*, *Viburnum opulus*, *Lamium galeobdolon*, *Filipendula ulmaria*, *Geum rivale*, *Epimedium alpinum* и др. Осим овог типа крај речне вегетације на Заовинама, на рецентном алувијалном влажном наносу, забележено је присуство и шуме беле врбе, *Salicetum albae*.

Ово подручје је флористички богато и настањују га значајне врсте као што су *Gymnadenia odoratissima*, локални ендемит заштићен CITES конвенцијом, *Knautia dinarica*, *Botrychium lunaria*, *Anacamptys pyramidalis*, *Phyteuma spicatum* и *Vaccinium myrtillus*.

У водама на овом локалитету наилазимо на поточну пастрмку и поточну мрену. Ово подручје настањују и Панчићев скакавац, јаребица камењарка, буљина, црна жуна, планинска сеница, ђубаста сеница, лештарка.

Најзначајније врсте херпетофауне које насељавају Глог су поскок (*Vipera ammodytes*), смукуља (*Coronella austriaca*), жабе (*Bufo bufo*), даждевњаци (*Salamandra salamandra*).

Глог је значајан и по присуству медведа, вука, лисице, зеца, срне и дивље мачке.

10. Јањач–Дикава (293,88 ha)

Локалитет се налази у југозападном делу НП „Тара”, на граници са Босном и Херцеговином, изнад села Горње и Доње Караклије. Обухвата северозападне стране Јањча излазећи до врха од 1433 m надморске висине, обрасте шумом букве и смрче (*Piceo-Fagetum*). На север преко ливада на Јањчу и Превије излази до Дикаве, па преко Камала на чијој северној страни се налази локалитет I степена заштите „Студенац”, обилазећи засеок Горње и Доње Караклије излази на Поравине. Посебну вредност овог локалитета чине очувани природни ливадски комплекси Јањча, Дикаве и Поравина.

У северним деловима овог локалитета јављају се мање заједнице Панчићеве оморике, осталих заједница оморике и осталих четинара и лишћара тарског поднебља (*Omorikae-Piceto-Abieto-Fagetum pinetosum*). Од флоре се истичу *Lilium martagon*, из породице орхидеја, и *Senecio umbrosus*, ретка врста под забраном сакупљања.

На овом локалитету најзначајније врсте орнитофауне су предавац (*Crex crex*), јаребица камењарка (*Alectoris graeca*), зелена жуна (*Picus viridis*), шумска сова (*Strix aluco*). Подручје настањују поскок, белоушке и слепићи. Јањач представља и миграторно подручје вука и медведа.

11. Поповића поток – Тренице (33,62 ha)

Локалитет се налази на левој обали а у горњем току Поповића потока, који се улива у Спајића језеро, и представља заштитну зону око истоименог локалитета I степена заштите у коме је издвојена састојина Панчићеве оморике (*Picetum-Omorikae excelsae pinetosum mixtum*). Поповића поток и Тренице настањују обичне краставе жабе (*Bufo bufo*) и белоушке (*Natrix tessellata*).

Овај локалитет састоји се из два одвојена локалитета уз Поповића Поток – Поповића поток и Тренице.

12. Врањак–Град (165,16 ha)

Локалитет „Врањак–Град” се налази у јужном делу НП „Тара” и чини га истоимено брдо које се протеже од 750 до 1150 m надморске висине, које се уздиже изнад Мандића потока, Баранског потока и Белог Рзава на коме је уз сам Врањак направљено тзв. Спајића језеро. Панораму локалитета посебно краси вертикална литица која се на површини језера огртава као у огледалу. Локалитет обухвата и Град необично заравњен камени масив непосредно над школом у Лукама–Ђурићи. Масивни остенак од масивних и банковитих кречњака заостао је кроз дугу геолошку историју као резултат селективне ерозије у Мокрогорско-рзавској синклинали коју је наследила река Бели Рзав и однела неотпорне лапоровите кречњаке, тако да је остенак заостао у облику монолита који доминира крајем. Абразивним радом таласа некадашњег Панонског мора и радом речне ерозије након отицања мора обликовано је ово узвишење од отпорних стена и као доминантно у крају послужило је у доба династије Котроманића као стратешка тачка за изградњу утврђења, а касније и легендарном Костреш харамбаши, хајдуку и одметнику од турског зулума. На крајњем северу је истоимени локалитет I степена заштите.

13. Цанићи (18,40 ha)

Локалитет се налази у северном делу НП „Тара”, на обали Дрине испод Орловог вуса и Орловог точила. Простор је обрастао шумом црног граба и црног јасена (*Orno-Ostryetum*), на страни и врлетном терену уједначеног нагиба, на надморској висини од 291 до 900 m.

14. Бели Рзав (395,74 ha)

Локалитет се налази у јужном делу НП „Тара” и представља заштитну зону локалитета I степена заштите „Кањон Склопови”.

Локалитет „Бели Рзав” од Луке иде низ Бели Рзав кроз, у пожару из 2012. године, изгореле шуме црног и белог бора, црног граба, цера, јасике, смрче и букве. Са десне стране шири се и подиже подно засеок Трифковићи, преко Кошаришта обухвата извор „Врела” и Солила и пење се на Тетребицу (1208 m) на којој се највероватније гнезди јаребица камењарка (*Alectoris graeca*), која је везана за стеновита и травната станишта. Ово станиште насељава и предавац (*Crex crex*) који се налази на Глобалној црвеној листи Међународне заједнице за заштиту природе (IUCN) 2004, и шумска сова (*Strix aluco*). Овде су присутне карактеристичне *Sambucetum ebulus*, *Atropetum belladonae* и *Epilobetum angustifolii* биљне врсте које образују специфичне биљне заједнице. Ово подручје је значајно и по присуству ретке заштићене врсте *Senecio umbrosus*, као и *Euphorbia subhastata*, која се налази у Црвеној књизи флоре Србије. Са леве стране такође се подиже преко Грађенице и Оглавка. На крајњем југу НП „Тара”, граница локалитета се завршава на тремеји јединица локалних самоуправа Бајина Башта, Ужице и Вишеград – (Република Српска – Босна и Херцеговина).

15. Солотуша (240,14 ha)

Локалитет се налази на крајњем истоку НП „Тара” и обухвата простор око локалитета I степена заштите „Пушине”, а представља и заштитни појас око потока који се североисточно улива у Солотушку реку непосредно после њеног изворишта, која се користи као пијаћа вода у Бајиној Башти. Обухвата простор обрастао шумом источно од туристичког насеља Калуђерске Баре. Од вегетације преовлађују природне и вештачки подигнуте састојине црног и белог бора (*Erico-pinetum*) на надморској висини од 880 m до 1070 m. Едификатори у овој заједници су црни и бели бор у чијем густом приземном спрату најзаступљеније врсте су *Pteridium aquilinum* и *Festuca heterophylla*, док у спрату жбуња се јављају су *Erica carnea* и *Rubus hirtus*. На локалитету се јавља и планинска шума букве (*Fagetum moesiaca montanum*), на надморској висини од 650 m до 950 m, на страни и врло стрмом терену у којој у спрату жбуња, је присутна божикивина (*Plex aquifolium*).

16. Рача (244,97 ha)

Локалитет се налази у источном делу НП „Тара” и обухвата простор око речног тока Раче и око Манастира Рача. Простор локалитета, на деловима обронака планине Таре на надморској висини од 350 до око 700 m са једне и друге стране реке, је обрастао планинском шумом букве (*Fagetum montanum moesiaca*) са учешћем храста и граба као примешаних врста. Геолошку подлогу чини кречњак и кристалсти шкриљци (десна долинска страна) и гнајс и шкриљци (лева долинска страна).

17. Клисуре Дервенте и Дрине (1.007,99 ha)

Локалитет се налази у североисточном делу НП „Тара”, и простире се од Забранице, Друндебо, Бањске косе, Згорњка, Малињака до Зауглина. Простор овог локалитета обрастао је:

– планинском шумом букве (*Fagetum moesiaca montanum*) на странама и стрмим нагибима, на надморским висинама од 540 до 1050 m. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом смрче, јеле и букве (*Piceeto-Abieti-Fagetum*). Висока шума смрче, јеле и букве јавља се на надморској висини од 450 до 1210 m, на странама и стрмим нагибима. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак;

– шумом црног граба и црног јасена (*Orno-Ostryetum carpinifoliae*), на странама, врло стрмом и врлетном терену. Заједница црног граба и црног јасена јавља се на надморској висини од 250 до 1100 m. Геолошку подлогу чини органогени једри кречњак.

18. Алушка планина II (521,35 ha)

Локалитет се налази око истоименог локалитета I степена заштите. Обухвата југозападне експозиције, надморске висине од 810 до 1326 m истоимене планине. У западном делу локалитет иде преко стрмих страна у правцу севера низ Чемеришки до, преко Камењаче, Ражња, изнад засеока Алуга, до Трешњевца где излази до локалитета I степена заштите Клисуре Дервенте и Друндебо. Простор локалитета обрастао је шумом смрче, јеле и букве (*Piceeto-Abieto-Fagetum*) на стрмом терену од 1010 до 1330 m.

19. Соколина (72,33 ha)

Локалитет се налази на северној страни локалитета I степена заштите „Клисура Раче” на платоу Соколина на 900 m до 1000 m надморске висине. Делом је обрастао шумом букве (*Fagetum moesiaca montanum*) на северној зони а делом је под вештачки посађеном шумом црног бора и смрче, док је у јужној зони обрастао шумом букве, смрче и јеле (*Piceeto-Abieti-Fagetum*).

1.1.2.2. Услови и мере заштите и коришћења простора локалитета у режиму II степена заштите

Режим заштите II степена – активна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа.

У II степену заштите обухваћене су све заштићене површине изузетних природних вредности и културних добара по основу Закона о националним парковима и Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије (границе локалитета у режиму II степена приказане су на основу Закона о националним парковима у глави I. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, поделењу 1.3. Границе целина и подцелина посебне намене, под 1.3.1. Опис граница НП „Тара” и 1.3.2. Границе површина са режимом заштите I и II степена).

У II степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

У просторима локалитета режима заштите II степена забрањено је:

- промена намене шумских површина;
- формирање индустријских објеката и капацитета, стоваришта, магацина и складишта, хладњача и сличних привредних објеката;
- складиштење или депоновање комуналног, индустријског или било каквог другог отпада;
- изградња додатних инфраструктурних и саобраћајних система и објеката, укључујући и јавна скијалишта и пратећу инфраструктуру уз њих, који нису у функцији ефикаснијег коришћења постојећих система и са технологијом у функцији заштите природе и животне средине;
- изградња магистралних путева;
- индустријска експлоатација минералних и не минералних сировина;
- отварање позајмишта земље и камена, осим за привремене потребе управљача уз сагласност надлежног министарства;
- измена морфологије терена, односно извођење радова који би могли да униште или наруше геоморфолошке карактеристике подручја;
- изградња каменолома, поготову у кањонима и клисурама, односно местима која по правилу представљају крајње специфична станишта са јединственом флором, вегетацијом и фауном тј. својеврне рефугијуме и еколошке комуникационе коридоре;
- извођење хидрогеолошких и хидротехничких радова, као и свих осталих радова и активности којима се мења постојећа морфологија водотока, укупни хидролошки режим подземних и површинских вода и погоршава квалитет воде;
- капирање извора или захватање вода са водотока;
- испуштање непречишћених отпадних вода у земљиште и водотоке, бацање било каквог отпадног материјала у њих, као и изградња септичких јама пропусног типа;
- неконтролисано порибљавање водотокова и формирање рибњака;
- сакупљање и стављање у промет свих врста са списка Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне без дозволе надлежног министарства;
- сакупљање, оштећење, хватање, убијање и узнемиравање свих врста биљака и животиња које се налазе на списку Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива;

– уношење страних (алохтоних) биљних и животињских врста у аутентичне, нарочито шумске екосистеме на територији заштићеног објекта;

– лов дивљачи изузев санитарног и узгојног одстрела који је одређен планским активностима на регулисању дивљачи;

– сузбијање „штеточина” тровањем;

– деградација свих природних екосистема;

– непланска и чиста сеча шума;

– сеча појединачних стабала велике старости и импозантних дендрометријских карактеристика;

– ложење ватре осим на местима одређеним за ту намену;

– сви облици интервенција на споменицима природе и објектима споменичког наслеђа којима се мења или нарушава њихов спољни изглед или умањује њихова вредност;

– обављање шумарских, пољопривредних, техничких и земљаних радова који могу нарушити природне, естетске и друге вредности заштићеног простора.

У простору локалитета II степена заштите НП „Тара”, ограничава се:

– експлоатација природних ресурса (шумарство, лов, риболов, сакупљање шумских плодова и лековитог биља) која нису у складу са принципима одрживог развоја и одрживог коришћења природних ресурса и прихваћеном релевантном планском документацијом (шумске, ловне основе, програми унапређења рибарства);

– научно-истраживачка активност која може да мења карактеристике и основне природне вредности;

– коришћење шума (интензитет сече и узгојно санитарни захвати);

– коришћење дрвних ресурса у заштитној шумској зони дуж и око река, потока, језера и тресава састављених од аутохтоних врста;

– организовање посета у заштићеном простору;

– обављање пољопривредних радова на обрадивим површинама уз употребу пестицида и осталих хемијских средстава;

– евентуална изградња нове и проширење постојеће туристичке инфраструктуре и објеката у погледу њихове локације и капацитета која захтева изградњу комплетно нове саобраћајне и логистичке инфраструктуре, рашчишћавање и уређивање грађевинског земљишта;

– пројектовање нових саобраћајница које доводе до фрагментације станишта, измене водног режима и пресецања традиционалних миграционих путева који погађају слабије вагилне организме какви су водоземци и гмизавци;

– изградња мини хидроелектрана и делимичних водоупора на мањим водотоцима⁷;

– изградња надземних енергетских, телефонских и других водова на трасе које су предвиђене Просторним планом;

– градња, на простору који је предвиђен за ту намену.

1.1.3. Режим заштите III степена

1.1.3.1. Локалитети у режиму III степена заштите

Локалитети у режиму III степена заштите су сви локалитети ван зона I и II степена заштите и ова зона обухвата површину од 13.153,51 ha, односно 52,63% укупне површине НП „Тара”. То су површине планиране за шумарство, пољопривреду, активни развој туризма, рекреацију и спорт, инфраструктурну изградњу објеката, као и друге делатности.

У режиму III степена заштите утврђује се селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисане интервенције и активности у простору усклађене са функцијама заштићеног природног добра или су везане за наслеђене традиционалне облике обављања привредних делатности и становање укључујући и туристичку изградњу.

У режиму III степена заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинства, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

⁷ Даља активност ће се одвијати у складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима, као и Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара”, који је у процедури доношења.

1.1.3.2. Услови и мере заштите и коришћења простора локалитета у режиму III степена

Режим заштите III степена – проактивна заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја.

У режиму заштите III степена заштите забрањене су активности на:

- изградњи рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса;
- уношењу инвазивних алохтоних врста;
- образовању депонија.

Режим заштите III степена ограничава: изградњу других индустријских и енергетских⁸ објеката, асфалтних база, објеката туристичког смештаја и јавних скијалишта, инфраструктурних објеката, складишта индустријске робе и грађевинског материјала, викендица, експлоатацију и примарну прераду минералних сировина, образовање објеката за управљање отпадом, изградњу насеља и ширење њихових грађевинских подручја, лов и риболов, формирање шумских и пољопривредних монокултура, примену хемијских средстава и друге радове и активности који могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја.

1.1.4. Смернице и мере заштите биодиверзитета

Кроз очување природних вредности неопходно је обезбедити очување биодиверзитета (диверзитета и мозаичности станишта, као базе изузетно разноврсне фауне) спроведући следеће опште мере и смернице кроз израду свих планова и програма и техничке документације:

- доследна примена постојећих мера обухваћених националном законском регулативом;
- потребно је очувати и постојеће простране комплексе аутохтоних шума;
- задржати постојећу методологију тзв. „пребирне сече“ (строга забрана „чисте сече“ као методе неге у првој и другој зони заштите) у експлоатацији шумских дрвних ресурса, као пример позитивне праксе која доприноси очувању биодиверзитета и компактних шумских површина;
- потребно очувати и постојеће комплексе под пашњацима и ливадама, да би се сачували карактеристични степски елементи фауне, нарочито као станишта одређених врста сисара, птица и гмизаваца. У том смислу, а у складу са стратешким опредељењем ка стимулацији традиционалних облика сточарства на заштићеном подручју, потребно је фаворизовати испашу на таквим теренима, као вид спречавања природних сукцесија и обрастања ливадских екосистема. Такође, пошумљавања би било упутно вршити превасходно у циљу заштите земљишта од ерозије, и на већ постојећем шумском земљишту;
- евентуалну изградњу нове и проширење постојеће туристичке инфраструктуре и објеката треба пажљиво планирати, поготово у погледу њихове локације и предвиђених капацитета. Пожељно би било лоцирати наменске објекте у склоп већ постојећих насеља. Треба избегавати изградњу смештајних капацитета на потпуно новим локацијама, што би захтевало изградњу комплетно нове саобраћајне и логистичке инфраструктуре, и рашчишћавање и уређивање грађевинског земљишта;
- слично важи и за евентуалну изградњу неких индустријских капацитета и унапређење и доградњу постојеће саобраћајне инфраструктуре. У том случају је неопходно предвидети могуће утицаје на целокупну фауну, могуће загађење земљишта и вода и адекватне мере заштите. Посебно треба обратити пажњу на повећану фрагментацију станишта, измене водног режима и пресецање традиционалних миграционих путева. Негативни ефекти у овом смислу нарочито погађају слабије вагилне организме, какви су водоземци и гмизавци. При пројектовању нових саобраћајница би требало применити нова техничка решења за умањење ових и других негативних ефеката;

– неопходно је изричито забранити изградњу каменолома на територији заштићених природних добара, а поготово у кањонима и клисурама. Оваква места по правилу представљају крајње специфична станишта са исто тако специфичном и јединственом флором, вегетацијом и фауном, затим својеврсне рефугијуме и еколошке (комуникационе) коридоре, те се њиховој заштити мора посветити нарочита пажња;

– није дозвољена изградња већих хидроенергетских објеката и формирање већих хидроакмулација; евентуалну изградњу мини хидроелектрана и делимичних водоупора дозволити тек након детаљних анализа искључиво на основу закона и услова надлежних институција, имаоца јавних овлашћења.

У циљу доследног спровођења мера заштите и концепта одрживог развоја заснованог на коришћењу простора у складу са основним природним вредностима прописују се и посебне смернице:

- потребно је задржати режим заштите I степена на подручјима за која је овај режим већ установљен (строги резерват природе);
 - ограничено коришћење природних ресурса (ван првог степена заштите) (шумарство, лов, риболов, сакупљање шумских плодова и лековитог биља, и др.) може и треба да остане један од видова економске и туристичке понуде читавог краја, свакако у складу са принципима одрживог развоја и одрживог коришћења природних ресурса и компоненти биодиверзитета. Експлоатационе квоте морају бити под строгим контролом и у складу са прихваћеном и одобреном релевантном планском документацијом (шумске основе, ловне основе, програми унапређења рибарства);
 - „ловно-узгојне“ и „ловно-научне“ резервате, предвиђене Просторним планом, треба лоцирати у оквиру постојећих и будућих зона са режимом заштите I и II степена. Законом су дефинисане дозвољене радње у овим зонама (научно-истраживачки рад, едукација и ограничена презентација), са циљем испуњења постојања ових резервата;
 - одређеним еколошким, ловно-узгојним, биотехничким мерама могуће је унапређење статуса појединих животињских врста заштићених природних реткости, међународно значајних или економски значајних врста (ловна дивљач). То пре свега важи за крупне звери, папкаре, птице грабљивице и некрофагне птице. У том смислу је потребно предвидети могућност изградње и нових хранилишта (мрциништа, солишта итд.) на за то погодним местима. Пожељно је да ти објекти буду изграђени на путевима повремених или сезонских миграција и еколошким коридорима. У перспективи, таква места могу да имају и едукативну улогу, као погодне осматрачнице за презентацију и проучавање природних вредности подручја;
 - успостављање мониторинга биодиверзитета и његових компоненти је од кључне важности за реализацију циљева заштите и очувања живог света. Посебну пажњу треба посветити врстама са специфичном улогом у екосистемима („кључне“, „кишобран“ и „flagship“ врсте), као и економски значајним врстама. Успостављање и подршка активностима мониторинга компоненти биодиверзитета мора бити једна од битних обавеза управљача;
 - биогеографска целина каква је подручје Таре, пружа изузетне могућности за научно-истраживачки рад и упознавање и откривање темељних феномена и природних вредности заштићеног простора. У ту сврху би било добро предвидети постојање и лоцирање одређених истраживачких објеката и пратећих ресурса, у договору са управљачима заштићених природних добара;
 - у склопу туристичких активности на подручју НП „Тара“, потребно је предвидети реализацију различитих едукативних програма на тему очувања и заштите биолошке разноврсности. Визиторски центри, осим информативне, морају имати и значајну едукативну функцију;
 - у склопу научно-истраживачких активности на евидентирању и проучавању станишта, шумске вегетације, предела, Просторни план препоручује да се сви подаци анализирају и картирају у форми карте биотопа (станишта по EUNIS номенклатури), која ће у будућности бити један од основа за заштиту, уређење и планирање на простору Таре.
- Зоне од посебног значаја за заштиту су:
- очување компактних шумских комплекса: плато Таре, потез Митровац-Калуђерске Баре, кањон Дервенте, масив Звијезде, Велики Столац, шуме на локалитету Батура, и Караклије. На овим просторима је неопходно очувати аутохтона шумска станишта и

8 Даља активност ће се одвијати у складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима, као и Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара“, који је у процедури доношења.

специфичну флору и фауну, као и омогућити несметану комуникацију фаунистичких елемената кроз континуирано станиште. Преко 70% присутних животињских врста на заштићеном подручју је примарно везано за шумска станишта;

– очување ливадских станишта: плато Таре (Равна Тара), Калуђерске Баре и Јагоштица. Водити рачуна о капацитетима при евентуалној изградњи нове или проширењу постојеће туристичке инфраструктуре;

– еколошки коридори: кањони Дрине, Раче, Дервенте, Брунице, Батурског Рзава, Белог Рзава и Кањона Склопови (мигрантни коридори мрког медведа, риса и делимично дивокозе, рефугијуми специфичне флоре, вегетације и фауне, станишта заштићених врста птица, водоземаца и гмизаваца); западни делови заштићеног подручја, уз границу–шумска подручја на Митровцу, Звезда, Батура, Караклије, кањон Батурског Рзава, затим Клисура Раче, Калуђерске Баре и Солотуша (мигрантни путеви крупних звери – мрког медведа и вука, могући правци досељавања неких врста некрофагних птица). Дуж ових коридора се препоручује појачани мониторинг компоненти биодиверзитета, и треба предвидети оптимално очување целине ових коридора и њихову што мању фрагментацију. Нове урбане средине (викенд-насеља и сл.) предвидети у зони већ постојећих насеља.

1.2. Остали специфични локалитети и простори на планском подручју

Поред наведених услова и мера, посебно се прописује следеће:

1) на значајном видиковцу могу се вршити само оне радње које неће нарушавати његову лепоту и друге вредности због које је стављен под заштиту;

2) у природном простору око непокретних културних добара дозвољене су радње на реконструкцији, обнављању изворних природних вредности и облика и на уређењу простора у складу са потребама заштите и уређења културног добра;

3) у долини Дрине обезбедити несметан прилаз обали и водном земљишту, односно спречити непланску изградњу, узурпирање и ограђивање обале реке;

4) приобаље хидроакумулације Заовине мора бити сачувано од непланске изградње и са тим циљем се прописује да се од коте највише воде хидроакумулације па до изохипсе 900 m н.в. установљава заштитни појас у којем је забрањена изградња до израде одговарајућег урбанистичког плана или урбанистичког пројекта а на основу геолошких и хидролошких проучавања и анализа нивоа језера и околног терена, ради дефинисања зона уз језеро на којима ће бити забрањена градња.

1.3. Смернице за заштиту и уређење предела и детаљну разраду пејзажног обликовања простора у планској и техничкој документацији на планском подручју

Израда Студије о пределима – категоризације предела, као пилот пројекта прописаног Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године, треба да буде основа за заштиту, планирање и управљање њиховим развојем, на локалном нивоу. Овај пилот пројекат ће бити један од основних студијских докумената за планирање на детаљном нивоу и имаће задатак да се специјски, екосистемски и предеони диверзитет, у синергији с културним обрасцем, прикаже у виду типова карактера предела као носиоца идентитета предела и на тај начин их учини планибилним.

У склопу израде планске и техничке документације обезбедити следеће:

– нове зелене просторе планирати на огољеним површинама, на којима нема високе и квалитетне вегетације у складу са намењеном површина на нивоу урбанистичког планирања, идејних решења, потом кроз главне пројекте (P = 1:1000, 1:500 и 1:250);

– израда планова мора бити синхронизирана са израдом геодетских и картографских подлога, са развојем информационог система и израдом одговарајуће стручно истраживачке документације;

– израда планова засниваће се на граничним капацитетима коришћења територије у складу са потребама заштите;

– израда Програма за уређење и опремање грађевинског земљишта односи се само на већ постојеће објекте. Садржај

програма и обавезна документациона основа утврђена је одговарајућим прописима и законима који важе за изграђене објекте. Програм ће утврдити услове за његово спровођење односно радиће се на основу постојеће документације, евиденције постојећег стања, изграђености и опремљености;

– снимање стања изграђености на подручју дозвољене градње и оне без грађевинске дозволе у поступку легализације;

– утврђивање правног статуса и физичког стања сваког појединачног објекта, ради регулисања имовинскоправних и других односа, стварање базе података о легалним корисницима простора и регулисања бесправно подигнутих објеката и нелегалних запоседања. Документација је основ за ревизију планова и Програма уређења грађевинског земљишта, дизајн предела са уклапањем у НП „Тара“;

– програм ће даље иницирати одговарајуће уређење простора и саобраћајница (сигнализација и др.) и доношење интерних прописа о одвијању саобраћаја на комплетној територији треће зоне заштите;

– програм ће дефинисати мрежу приступних колских саобраћајница, са паркинзима од растер елемената са травом, дрворедним стаблима на њима, мрежу пешачких стаза, (туристички и привредни локалитети);

– приликом пројектовања примењује се слободно пејзажни стил, са уклапањем у околни природни простор, при чему се у највећем проценту користе аутохтоне врсте, заступљене у свим категоријама (високи лишћари, средњи и ниски; високи, средњи и ниски четинари; шибље зимзеленог, четинарског и листопадног порекла).

2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

2.1. Културна добра (утврђена и под претходном заштитом)

Област планине Таре, пружајући повољне услове за живот у речним долинама и побрђу прекривеном густим шумама, сачувала је доказе о континуираном настањивању од неолита до савременог доба. На подручју Таре, вишевековној природној стратешкој граници према северу, честа двосмерна миграциона кретања становништва негативно су утицала на очуваност материјалних трагова старијих културних слојева. Поред остатака покретног материјала из ранијих епоха⁹, први знатнији материјални трагови „in situ” датирају у период јачања Рашке државе у 13. и 14. веку, када се на подручју њене најсеверније одбрамбене границе подиже низ мањих и већих утврђења (Заовине, Вишесави, Солотуша). Изградња утврђених градова, подстакла је прилив становништва, формирање подграђа, некропола, развој привреде, трговине и оснивање духовних седишта.

2.1.1. Археолошки локалитети

Археолошко налазиште Мраморје у Перућцу, културно добро од изузетног значаја на територији општине Бајина Башта (43.957760, 19.430246) (Решење Републичког завода за заштиту споменика културе о утврђивању археолошког налазишта Мраморје у Перућцу, општина Бајина Башта, бр. 709/3 од 25. септембра 1968. године; Одлука о категоризацији објављена у „Службеном гласнику СРС”, бр. 14/79 и 30/89). Археолошко налазиште уписано је на Листу светске културне и природне баштине коју води UNESCO.

Некропола је заштићен простор археолошког локалитета који се налази на спољној северној граници НП „Тара”. Ова средњовековна некропола монолитних каменних обележја – стећака по броју се (од првобитно забележених око 200 данас је сачувано око 70) и изгледу (током времена формиран су правилни редови) сврстава међу најбоље очуване у Републици Србији. Типови споменика, димензије и њихова обрада категоришу некрополу „Мраморје” међу изузетне и специфичне врсте гробља 14. и 15. века које превазилази национални културно-историјски значај.

Археолошко налазиште Мраморје на потесима Гајеви (43.945128 и 19.348394) и Урошевине (43.945676 и 19.353507) у Растишту (Одлука о утврђивању локалитета Мраморје на потесима Гајеви и Урошевине у Растишту за археолошко налазиште). Археолошко налазиште уписано је на Листу светске културне и природне баштине коју води UNESCO. Некрополу чине две изузетно

9 Целокупан истражен покретан археолошки материјал је обрађен и налази се у националном музејском фонду.

добро очуване средњовековне целине са надгробним монолитним каменим стећцима из периода 14. века и 15. века, које су међусобно удаљене око 1000 m. Потес Гајеви удаљен је око 700 m јужно од сеоске цркве. На некрополи су сачувана 33 надгробна споменика, од којих су три декоративно исклесани. На око 1 km западно од некрополе налази се локални каменолом у којем су клесани средњовековни надгробни споменици. У каменолому, који је и данас активан, сачуван је један делимично обрађени стећак.

Потес Урошевине налази се на 300 m северно од цркве. На овој некрополи сачувано је 38 клесаних надгробних споменика, од којих су три рељефно обрађени. Некрополе у Перућцу и Растишту на „in situ” локацијама, по својим карактеристикама, периоду настанка, начину оријентисања споменика (у смеру запад-исток), постављању стећака (у редове) и обради површина (пажљиво клесана и пригачана) представљају просторну археолошку целину од изузетног националног значаја.

2.1.2. Споменик културе од великог значаја „Манастир Рача”

Манастир Рача, споменик културе од великог значаја на територији општине Бајина Башта, КО Рача (Решење Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, број 122/55 од 8. фебруара 1955. године; Одлука о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја).

Манастир Рача са заштићеном околином налази се у режиму II степена заштите НП „Тара”, на око 6 km од Бајине Баште, у кањону истоимене реке, Раче. Манастирском властелинству је по оснивању дариван и велики земљишни посед у окружењу, о чему сведоче до данас сачувани називи локалитета као што су Калуђерске Баре, манастирски станови. Овај манастир је задужбина краља Драгутина.

Поред духовног, Манастир Рача је имао изразит просветни значај, нарочито током 17. века, и то посебно „Скит Светог Ђорђа” који је до спаљивања, крајем истог века, био преписивачки центар познат као „Рачанска школа”. Страдања и запустелост манастирског комплекса у неколико наврата током турске власти резултирали су данашњим изгледом који потиче од времена кнез Милошеве обнове од 1829. до 1835. године. Манастирска црква посвећена Христовом Вазнесењу обновљена је по узору на архитектуру рачке школе, фрескописао је у периоду од 1840. до 1854. године Димитрије Посниковић, док је иконопис израдио Димитрије Бачевић.

Манастир Рача представља најзначајнију културно-историјску вредност за Бајину Башту. Храм Вазнесења Христовог смештен је у селу Рача, на обронцима Таре, на месту где река Рача излази из свог живописног кањона. По предању, овај манастир је у другој половини 13. века подигао краљ Драгутин (1276–1282). У току своје историје овај манастир је два пута рушен до темеља, а његов данашњи изглед потиче из 1835. године. Захваљујући свом скривеном положају, овај манастир је опстао и значајно допринео у тешким временима за српски народ. У Манастиру Рача се по паду српске средњовековне државе образовао центар писмености и преписивачке књижевности познат као „Рачанска преписивачка школа”. После Велике сеобе Срба 1690. године калуђери Рачани у Сент Андреји постављају темељ српске азбуке и књижевности у новом веку. За време Другог светског рата у овом манастиру је чувано „Мирослављево јеванђеље”, најстарија српска књига, писана у 12. веку. Унутрашњост овог манастира украшена је иконама и фрескама, а манастирски иконостас са две иконе Исуса и Богородице, дело Георгија Бакаловића из 1840. године, сматра се једним од најлепших у Републици Србији.

У околини Манастира Рача налазе се и други локалитети:

– локалитет „Скит Светог Ђорђа” (проглашен за културно добро које ужива претходну заштиту – опис у одговарајућој глави овог просторног плана);

– према турским катастарским пописима из 1528–1530. године, овде се у 16. веку налазио и Манастир Ланиште; археолошким ископавањима откривене су грађевине које су могле да буду двор или манастирски конак;

– Орашац се налази 500 m источно од овог манастира и на овом локалитету откривена је касноантичка базилика.

2.1.3. Добра која уживају претходну заштиту

Добра која уживају претходну заштиту (према Закону о културним добрима и на основу Студије заштите – стручне основе за

израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије):

КО Растиште:

– средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Борје (Присоја) у засеку Алуге – археолошки локалитети Грчко гробље и Борје;

– центар села Растиште;

– објекти народног градитељства (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије).

КО Заовине:

– један украшени средњовековни надгробни споменик – усадник на Лазића гробљу (Билег);

– кућа Рада Јелисавчића;

– дрвена црква из периода 18. и 19. века, која је утврђена за културно добро;

– локалитет Град налази се у долини реке Бели Рзав, на Лукама, на коме су остаци средњовековног утврђења са само два пролаза, један кроз пећину са југозападне стране и други, клесани са севера. У претходним временима саграђена је црква брвнара у близини средњовековне некрополе под Градом, те се ово место и данас назива Црквина. У Заовине Турци се никада нису доселили, да би тек 1834. године прешли границу из Вишеграда и запалили Заовине и цркву под Градом. Испод Града постоје неистражени остаци средњовековне цркве за коју је могуће да је „Мркшина” црква где је штампано Јеванђеље које се помиње у Ресавској преписивачкој школи. Зна се да је део Јеванђеља писан у цркви у Стапарима, а део у Мркшиној цркви. Милан Ђ. Милићевић у „Кнежевини Србији” претпоставља да је преписивачка школа била и у скривеним црквама које су биле на Тари и Златибору. Историјска и документарна празнина је настала услед масовног исељавања становништва у сеобама под Чарнојевићем. Овај локалитет наведен је као евидентирано културно добро које ужива претходну заштиту са неутврђеном границом на територији НП „Тара” (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије);

– објекти народног градитељства (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије).

КО Перућац:

– један средњовековни камени споменик стећак на локалитету Росуље;

– вила „Дрина”;

– вила у парку у центру насеља;

– воденица на реци Врело;

– мала хидроелектрана Врело изграђена 1927. године према пројекту др Миладина Пећинара, хидротехничког инжењера.

КО Бесеровина:

– средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Босилковац на обали Дрине (археолошки локалитет).

КО Рача:

– истражени остаци касноантичке и рановизантијске грађевине на локалитету Орашац код рибака Манастира Рача;

– остаци средњовековне грађевине на локалитету „Скит Светог Ђорђа” налази се у близини врела Лајевац, јужно од Манастира Рача, изнад десне обале истоимене реке, на потесу Лајевац – Крстача и на надморској висини, тек нешто вишој од 500 m; тачније, прецизна локација „Скит Светог Ђорђа” није утврђена али је извесно, да је на истом локалитету у 16. веку постојала чувена „рачанска преписивачка школа”, која се око њега окупљала. У том периоду, овај локалитет се називао „Бања” због термалног врела које се данас препознаје, под називом „Лајевац”. Предмет прелиминарних археолошких истраживања из 2006. године, били су темељи једног објекта за који се веровало, да представља остатке „Скита Светог Ђорђа”. Резултати су потврдили да објекат потиче из 17. века, међутим, грађевина димензија 11 x 9 m са подрумом, приземљем и вероватно спратом, пре указује на двор или манастирски конак, него на испосницу;

– остаци рановизантијског утврђења на локалитету Градина (изнад клисуре реке Раче, на надморској висини од 900 m. Остаци утврђења су фрагментарни, а на 30 m од бедема, археолози су открили темеље једнобродне камене цркве, остатке свода од сите и подне подлоге од кречног малтера са речним облацима.

Констатована је рановизантијска црква из 5. века или 6. века, димензија 13 x 4 m са полукружном апсидом и припратом. За изградњу је коришћен притесани и ломљени камен, међутим, зидови широки 0,75 m очувани су на висини од свега 0,1 m. Покретни археолошки материјал чине мањи остаци прозорског стакла”; шуме у манастирском окружењу, речна долина Раче, узвишење Градина са својствима изузетног видиковца и присутна културна добра чине овај предео значајном целином интегралних вредности); Утврђење на локалитету Градина (потес Лађевац–Крстача) и „Скит Светог Ђорђа”, евидентирана непокретна културна добра која уживају претходну заштиту, налазе се у кањону Раче режиму I степена заштите;

– просторни меморијални природни споменик „Борово Брдо” површине 407,6 ha са спомеником посвећеном формирању Прве партизанске Рачанске чете назван по истоименом локалитету у Рачанској Шљивовици, удаљен је око 4 km од центра Калуђерских Бара. На овом месту формирана је Прва партизанска рачанска чета 3. августа 1941. године.

КО Мала Река:

– етно домаћинство на Калуђерским Барама;

– меморијални споменик Борово брдо у Рачанској Шљивовици;

– археолошки локалитет „Скит Светог Ђорђа”;

– археолошки локалитет ћелије у Поповићима;

– археолошки локалитет Градина;

– археолошки локалитет Стари Пут.

КО Солотуша:

– остаци утврђења (замка) Солотник–Кулина на стени поред села Солотуша. Подигнут је средином 15. века и веома брзо је разорен у нападу османских освајача. Зидови на неким деловима дворца високи су преко 4 m (43.897506 N, 19.604011 E);

– један средњовековни камени споменик стећак на имању Раше Стаменића;

– један средњовековни камени споменик стећак на Антонијевићевој ливади испод сеоског гробља;

– археолошки локалитет Вигъеви;

– археолошки локалитет Луке;

– археолошки локалитет Антонијевића ливаде;

– воденице на реци Солотуши.

Остало:

– објекти народног градитељства у Јагоштици, Калуђерским Барама (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије);

– споменици и спомен обележја народноослободилачких ратова на подручју насеља: Рача – спомен чесме испред задружног дома и на месту званом „Кучане”, гробница на путу између Калуђерских Бара и Бајине Баште на Тари и спомен плоча палим борцима и жртвама фашистичког терора на згради задружног дома; Борово Брдо, Заовине, засеок Јездићи – спомен костурница (капела) посвећена изгинулим у I и II светском рату. Културно наслеђе НП „Тара” обилује неистраженим или само делимично проученим археолошким локалитетима, међу којима се најбројнији средњовековни градови и некрополе концентрисани у северозападном, најнепреступачнијем делу Таре. Такође, у насељима на подручју Парка као што су Растиште, Солотуша, Заовине малобројни објекти сакралног, просветног и привредног карактера настали крајем 18. и током 19. века као што су цркве, школе и вајати, до данас нису истражени и валоризовани, те презентација њихових културно-историјских вредности није у функцији туристичког развоја подручја;

– етнолошко наслеђе. Већинско становништво овог краја води порекло досељеника из источне Херцеговине, Црне Горе и Старог Влаха од прве половине 17. века, а нарочито, као резултат великих миграција, с краја 18. века. Данашњи становници Таре и Заовина још увек живе у селима која носе трагове старовлашког типа, односно у брдскопланинским селима разбијеног типа са засеоцима (крај, мала и махала) који припадају појединим породицама, чије име носе. У једном броју домаћинстава сачувани су оригинални примери јединственог народног градитељства, куће-осаћанке, дело неимара из Осата преко Дрине.

Село Заовине на Тари, односно заселак Коњска Река делом је потопљен изградњом акумулационог језера реверзибилне хидроелектране „Бајина Башта”. Брвнара осаћанка се на територији

Таре, Заовина и Мокре Горе јавља као најоригиналнија форма народног градитељства, односно типски облик куће шумовите динарске области у чијем је једноставном облику садржана генеза за све касније градитељске објекте.

Село Вежања је формирањем хидроакумулације Заовине 1982. године расељено и формиран је нови центар села у засеоку Марићи. Вежања је данас село разбијеног типа, са неколико засеока: Василићи, Јездићи, Печенице, Марићи, Николићи и Рајаци. Центар села је на узвишењу са широким визуром на падине ка језеру и самом Заовинском језеру. У њему се, уз типичне садржаје везане за центар села и месне заједнице, налази и војни погранични објекат. Црква брвнара посвећена Светој Тројици у Вежањи измештена је приликом изградње бране 1981. године.

У засеоку Трифковићи, нешто северније од Склопова, изнад леве обале Белог Рзава, присутан је већи број окућница које су организоване као традиционалне старовлашке окућнице са донекле очуваним и активним помоћним објектима.

У Коњској Реци, у склопу евидентиране баштине народног градитељства налази се кућа Рада Јелисавчића. У питању је стамбени објекат грађен бондручном конструкцијом, над подрумом. Кућа је покривена црепом, а кровна конструкција је на четири воде, са скраћеним роговима на зататним странама. Специфичан изглед објекту даје трем који прати целу дужину куће, са изузетно лепо украшеном оградом.

2.2. Услови и мере заштите и коришћења простора културних добара (утврђених и под претходном заштитом)

2.2.1. Археолошка налазишта (археолошка налазишта Мраморје у Перућцу и Мраморје у Растишту)

За културна добра Стећици – средњовековни надгробни споменици уписана на UNESCO Листу светске културне и природне баштине прописане су мере у оквиру Плана управљања културним добром који је усвојен Одлуком Скупштине општине Бајина Башта 01 број 06-38/2013 од 31. децембра 2013. године, Службени лист Бајина Башта:

– на утврђеним археолошким налазиштима и њиховој заштићеној околини не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање, активности изградње и уређења простора или било какви радови који могу да наруше својства културног добра, без претходно утврђених услова и сагласности надлежне службе заштите културних добара;

– забрањује се изградња објеката (индустријских, рударских, енергетских, инфраструктурних, пољопривредних и других објеката) који својом наменом и експлоатацијом могу да угрозе археолошко налазиште или деградирају и наруше пејзажне одлике и природне елементе његове заштићене околине;

– забрана привременог или трајног депоновања отпада и испуштање отпадних вода, отварања позајмишта земље и другог материјала;

– изградња инфраструктуре дозвољава се само на простору који је у потпуности археолошки истражен и у сврху презентације културног добра;

– очување изворног изгледа архитектуре надгробних обележја и декоративних елемената, оригиналних материјала и стилских карактеристика;

– остваривање заштите кроз документацију, као обавезни, примарни вид заштите, израдом потпуне детаљне стручне и техничке документације свих утврђених непокретних културних добара и добара под претходном заштитом а која се тичу археолошких налазишта; – средњовековних гробља са надгробним обележјима стећцима и евидентираних добара под претходном заштитом;

– корисници и други субјекти који располажу непокретним културним добрима дужни су да сваком заштићеном објекту посвећују пуну пажњу;

– спровођење мера антиерозивне заштите на местима где је она јака и експесивна и угрожава непокретна културна добра (зона археолошког налазишта Мраморје у Перућцу).

Овим просторним планом прописује се да се у склопу израде акта о управљању археолошким налазиштима средњовековним гробљима са надгробним обележјима – стећцима утврде

зоне заштите ових непокретних културних добара, са различитим режимима заштите и правилима изградње, уређења и коришћења простора, и то:

– зона I степена заштите, то јест зона заштићене/непосредне природне околине непокретног културног добра (археолошког налазишта) која ужива исти статус заштите као добро, са режимом строго контролисане изградње и уређења простора којим је забрањена изградња објеката који нису у функцији заштите и презентације културног добра; предвиђено уређење простора и опремање комуналном инфраструктуром и одговарајућим мобилијаром у складу са захтевима заштите и презентације непокретног културног добра;

– зона II степена заштите чини просторну целину са I зоном заштите у оквиру предеоног лика ближе перцепције (до најближих визуелних препрека у окружењу), коју штити од негативних утицаја окружења и омогућава презентацију непокретног културног добра; има режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора којим су дозвољени реконструкција и одржавање постојећих, изузетно и изградња нових стамбених и помоћних објеката за пољопривредну производњу сталних становника насеља, и то искључиво на постојећим кућиштима, у складу са условима надлежног завода за заштиту споменика културе и одговарајућим урбанистичким планом; дозвољен саобраћајни приступ и организовање пункта за прихват посетилаца и службених лица, с пратећим садржајима за презентацију непокретног културног добра и уређеним стазама за пешачко кретање посетилаца;

– зона III степена заштите, то јест шира зона заштите, која обухвата простор амбијенталне и/или предеоног целине у којој се непокретно (археолошко налазиште) налази; има режим селективне и контролисане изградње и уређења простора којим је дозвољен развој активности комплементарних заштити непокретног културног добра; изградња приступних и рехабилитација и реконструкција постојећих путева и саобраћајница у насељу, као и уређење различитих врста стаза за кретање посетилаца, излетника и туриста (излетничке, панорамске, планинске, „маунтинбајк” и друге стазе); изградња туристичких, спортско-рекреативних, стамбених, пољопривредних и других објеката у функцији развоја културолошког, еколошког, етно и руралног туризма и обнове постојећих насеља на основу одговарајућег урбанистичког плана.

Ове три наведене зоне (којима припадају зоне заштићеног археолошког налазишта и његове заштићене околине – бафер зона, наведене у глави I. Полазне основе, одељак 3. Скраћени приказ и оцена постојећег стања, подељак 3.2. Посебне намене подручја, под 3.2.2. Заштита непокретних културних добара), дефинисаће се кроз акт о управљању и одговарајућу планску документацију (уколико буде било потребно), а у поступку дефинисања зона обавезно је укључивање стручњака надлежног завода за заштиту споменика културе.

2.2.2. Споменик културе од великог значаја

Манастир Рача:

– дозвољава се санација, конзервација и рестаурација, која неће угрозити споменичка својства ентеријера и екстеријера, а према појединачним условима службе заштите;

– очување постојећих карактеристичних елемената архитектуре, хоризонталног и вертикалног габарита, конструктивних и декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације и мобилијара;

– забрањују се радови који могу угрозити статичку стабилност објекта;

– забрањује се доградња и надградња предметне непокретности;

– забрањује се изградња објеката на припадајућим парцелама предметне непокретности добра осим објеката у функцији заштите и презентације истог;

– у зони заштићене околине предметног непокретног културног добра дозвољено је комунално и хортикултурно опремање, уређење и одржавање, забрањује се извођење радова који могу угрозити статичку стабилност непокретног културног добра, забрањује се подизање објеката који архитектуром, габаритом или наменом могу угрозити споменичка својства културног добра у непосредној близини.

2.2.3. Добра која уживају претходну заштиту

КО Растиште: средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Борје (Присоја) у засеоку Алуга; КО Заовине: један украшени средњовековни надгробни споменик – усадник на Лазића гробљу (Биљег); кућа Рада Јелисавчића; КО Перућац: један средњовековни камен споменик стећак на локалитету Росуље; вила „Дрина”, вила у парку у центру насеља; воденица на реци Врело; мала хидроелектрана Врело изграђена 1927. године према пројекту др Миладина Пећинара, хидротехничког инжењера; КО Бесеровина: средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Босилковац на обали Дрине; КО Рача: истражени остаци касноантичке и рановизантијске грађевине на локалитету Орашац код рибњака Манастира Рача; остаци средњовековне грађевине на локалитету „Скит Светог Ђорђа”; остаци рановизантијског утврђења на локалитету Градина; КО Мала Река: етно домаћинство на Калуђерским Барама; меморијални споменик Борово брдо у Рачанској Шљивовици; КО Солотуша: остаци утврђења (замка) Солотник–Кулина (43.897506, 19.604011); један средњовековни камен споменик стећак на имању Раше Стаменића; један средњовековни камен споменик стећак на Антонијевићевој ливади испод сеоског гробља; локалитет Вигњеви; воденице на Солотуши и остала наведена под 2.1.3. ове главе.

На наведеним добрима која уживају претходну заштиту не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање или било какви радови који могу да наруше својства добара која уживају претходну заштиту без претходно утврђених услова и сагласности територијално надлежног Завода за заштиту споменика културе у Краљеву.

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

3.1. Природни ресурси и предели и развој привредних активности

3.1.1. Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде

Основни правци развоја пољопривредне производње су повећање и унапређење сточарства, крмног биља и одређених врста воћа, поврћа и лековитог биља. Тиме се најрационалније користе постојећи потенцијали за обезбеђење потребних количина пољопривредних производа за локално тржиште, потребе туризма, као и пласман тржног вишка. Основу сточарске производње чине: говедарство, овчарство и донекле живинарство. Оријентација на развој сточарства захтева и улагање у мелиорације ливада и пашњака, повећање производње луцерке и детелине, као и концентроване сточне хране.

Планско подручје је у пољопривредном смислу изразити сточарски рејон са доминантним површинама под ливадама и пашњацима захтева организовани и усмерени развој сточарства, за које на целом подручју постоје изванредни услови. С обзиром да је простор планине Тара – НП „Тара” врло неповољан за узгајање ратарских и воћарских, култура:

1) у деловима нижим од 1000 m н.в. могуће је узгајање више врста воћака, житарица и кромпира;

2) на висинама од 900 m н.в. и више, могућности се знатно сужавају на поједине житарице и кромпир, и то на микро локацијама;

3) за сточарство су повољне ливадске и пашњачке површине у мањим енклавама у Јагоштици, Растишту, на подручју Равне Таре, Богдановцу, Шљивовици, Барама, падинским зонама уз Дрину, и сл, уз обавезу заштите тла од ерозије и заштите шума;

4) падински делови Таре према Дрини, морају имати заштитну функцију, те су у том смислу погодни за површине под шумама, пашњацима и, у неким случајевима, воћњацима.

Имајући у виду постојећа ограничења, недовољно искоришћене природне ресурсе као и одређење за развој интензивног сточарства, приоритетне активности се усмеравају ка остваривању ефикасније производње, повећању тржишне конкурентности и максималном искоришћавању постојећих потенцијала.

Међу важним задацима истичу се:

1) усклађивање намена и начина коришћења пољопривредног земљишта са режимима заштите са једне, и природним

погодностима и ограничењима, са друге стране, уз поштовање прагова агроеколошког капацитета различитих категорија пољопривредних површина;

2) предузимање превентивних мера заштите од бујичних токова и побољшање природне плодности земљишта;

3) унапређење крмне базе на ливадама и пашњацима као предуслова за унапређење водећег сектора пољопривреде – сточарства;

4) заштита земљишта од стихијске викенд и друге изградње;

5) подстицање диверзификације руралне економије увођењем допунских делатности (сеоског туризма, кућне радиности, трговине, малих и средњих погона и сл.) са ослонцем првенствено на директан пласман у туристичкој понуди (на туристичкој трпези) и на коришћење заштитног знака НП „Тара” у пласману производа унутар туристичке понуде и на другим тржиштима;

6) подстицање развоја пољопривредне инфраструктуре – складишта, расхладних простора, дорадних погона, пијаца и сл;

7) увођење мониторинга квалитета пољопривредних производа;

8) стварање услова за формирање ефикасног тржишта пољопривредних инпута и аутопута;

9) покретање процеса интеграције на компатибилним економским могућностима и потенцијалима општина на којима се планско подручје налази, са суседним општинама у оквиру региона и трансграничне сарадње.

При реализацији стратешких опредељења која се односе на заштиту пољопривредног земљишта, интензиван развој сточарства (водећа привредна грана) и примену нове технологије у развоју производње еколошки здраве хране, издвојена су следећа планска решења:

1) конверзија пољопривредног у друго земљиште се може дозволити изузетно, фазно и селективно, у зависности од атрактивности, а преостале пољопривредне површине сачувати;

2) интензивирање коришћења потенцијала ливада и пашњака за развој сточарства и повећање капацитета стајског говедарства, уз стабилизацију економских услова доношење програма за субвенционисање газдинстава и проналажење стратешких партнера за наступ на страном тржишту;

3) стимулисање процеса концентрације земљишта, стоке и техничких средстава у економски и биолошки виталним сеоским домаћинствима, без обзира на њихов садашњи социо-економски и професионални статус;

4) обезбеђење хране која задовољава потребе потрошача у погледу квалитета и безбедности;

5) усклађивање развоја пољопривреде и руралног подручја са интересима НП „Тара” и других заштићених подручја, при чему се посебно наглашава потреба обезбеђења „компензација” пољопривредним произвођачима због ограничења која произилазе из режима заштите;

6) креирање „зелене ознаке” – „green range” за пољопривредне производе;

7) формирање партнерских односа на релацији – пољопривредни произвођач – ресторани са циљем формирања „аутентичне понуде подручја Таре” (па и шире у сарадњи са околним подручјима Шаргана, Мокре Горе, Златибора);

8) стимулисање стварања производа са дефинисаним географским пореклом отварањем производних погона у сеоским срединама;

9) брэндирање гастрономских локалних производа;

10) рурални простори са пољопривредом и туризмом, као интегралним делом, уважавајући традицију и спецификум простора, културно наслеђе и традицију, могу понудити нове видове манифестационог туризма – гастро фест, хелдијада, дани клеке и сл.;

11) усклађивање развоја пољопривредне производње према специфичностима праваца развоја и туризма (нови хотели, етно хотели, еко село, дечје одмаралиште на Митровцу, пастирске колибе, голф терени и сл.);

12) усмеравање на коришћење међународних програма и фондова за рурални развој и хармонизацију техничке регулативе земаља Европске уније, Централне и Југоисточне Европе и сл, те стварање услова за прилагођавање пољопривредне политике стандардима Европске уније;

13) јачање веза пољопривреде и компаративних делатности (туризам, угоститељство и сл.);

14) израда пројекта „гастрономске туре”;

15) организовани откуп и промоција сакупљања лековитог биља, бобичастиг дивљег воћа и хранљивих плодова, развој откупне мреже и погона за сушење и паковање у сеоским срединама; посебно се напомиње неопходност сталног праћења стања флоре на планском подручју, па се, због очувања биодиверзитета, сакупљање лековитог биља, шумских плодова и бобичастиг дивљег воћа може дозволити искључиво у складу са условима надлежног Завода за заштиту природе Србије, у погледу врста и количина;

16) израда пилот пројекта интегралног руралног и аграрног развоја подручја Просторног плана према моделу пејзажне пољопривреде (уз рационалније и наменско коришћење пољопривредног земљишта и диверзификацију економских активности на селу);

17) покретање процеса интеграције на функционалној и интересној основи и компатибилним економским могућностима и потенцијалима општина на којима се планско подручје налази, са суседним општинама у оквиру региона и трансграничне сарадње и потребу да се са обе стране границе примени јединствена политика.

Развој пољопривреде у функцији развоја туризма се на планском подручју јавља као императив, јер је она део укупног туристичког потенцијала руралних простора. У том правцу ће се развијати разнолика пољопривредна производња, како за потребе снабдевања храном, сировинама и додатном радном снагом. Могуће је подржавање идентитета појединих зона у правцу производње или прикупљања одређених врста пољопривредних и шумских производа: млеко, млечни производи, месо и месне прерађевине, производња воћа и поврћа и сл. Изузетно атрактивну активност представља сакупљање шумског воћа, лековитог биља и гљива, које је и део туристичке понуде, али и програма и садржаја различитих школа у природи, радионица и сл.

С обзиром на основну оријентацију пољопривредне производње на производњу „здраве хране”, постићи ће се и склад између еколошких захтева и економских принципа и ефеката, а један од резултата је и производња и понуда хране дефинисаног географског порекла са подручја Таре, те шире околине Шаргана, Мокре Горе и Златибора.

Наведена планска решења указују на неопходност решавања, до данас, недовољно реализованих радова са циљем усклађивања развоја пољопривреде са просторним и еколошким условима развоја:

1) иновирање катастарског премера и ажурирање података о коришћеним површинама по катастарским културама и власницима земљишта;

2) очување природне плодности педолошког покривача као и предузимање ефикасних мера поправке ниско продуктивних и деградираних земљишта; пошумљавање плитких и еродобилних ораница и нископродуктивних пашњака;

3) повећање сточног фонда;

4) ефикаснија употреба пољопривредног земљишта кроз успостављање функционисања пољопривредног земљишног тржишта (продаја, куповина, закуп); подстицање тржишта земљиштем, а мање закуп, јер су закупи најчешће краткорочни и не охрабрују средњорочно и дугорочно улагање, нити развој земљишне инфраструктуре;

5) подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације радно способних породичних пољопривредних газдинстава;

6) интензивирање производње и проширење асортимана тржишне понуде поврћа, лековитог биља и других специјализованих пољопривредних култура.

Како је пољопривреда једна од значајнијих компаративних предности планског подручја, њеном развоју треба дати важнију улогу, пре свега кроз развој малих и средњих предузећа, и то у следећим правцима:

1) прехрамбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране и сл.), али на локацијама у складу са условима и режимима заштите простора;

2) прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна). У складу са основним правцима развоја треба покренути иницијативе за градњу капацитета за прераду, сушење или/и замрзавање поврћа али у складу са условима и режимима заштите простора.

Табела 27: Планска решења за приоритете просторног развоја

Пројекат	Програм диверзификованог развоја руралних подручја
Основна полазишта и циљеви	
У циљу уравнотеженог мултифункционалног сеоског развоја важно је подстицати нове изворе прихода изван традиционалне пољопривреде. Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинства која имају додатни, одрживи, извор прихода изван конвенционалне пољопривреде, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности сеоских подручја. Циљ програма је и оспособљавање пољопривредника и осталих житеља села за пословно и струковно повезивање (задружно повезивање породичних газдинстава и оснивање сељачких струковних удружења), успешно вођење пословања мањег опсега и успостављање партнерства с другим привредним факторима и управним службама. Програм би ублажио негативне демографске трендове на селу, стимулисао младе генерације за рад у пољопривреди и за бављење другим економски исплативим и статусно привлачним занимањима и унапређивања општих услова живљења на селу.	
Пројекат	Програм Оснивање Савета за рурални развој
Основна полазишта и циљеви	
Формирање Савета за рурални развој омогућило би квалитетнију комуникацију међу свим учесницима процеса руралног развоја и то кроз: осмишљено усмеравање руралног развоја; иницирање отварања нових радних места (непољопривредних делатности) у руралним просторима; стимулисање приватне иницијативе у сектору разних служби, посебно услуга (ветеринарске станице, пољопривредне апотеке, сервиса за оправку пољопривредне механизације и сл.); формирање савремене Саветодавне службе; иницирање израде програма развоја сеоског туризма; ревитализације етно заната; успостављање нивоа квалитета производа (пре свега, увођењем европских и светских стандарда), иницирања формирања задруга/алијанси по интересним принципима, успостављања агро-мониторинг система; и сл. Савет за рурални развој имао би задатак обједињавања релевантних података за потребе развоја сточарства – од броја и стања сточног фонда, до расположивих стајских капацитета и површина за испашу. Пружаће информације о потражњи, могућностима пласмана на тржишту, ценама, новим искуствима, примењеним новим методама производње крмног биља, као и пружање логистичке подршке у покретању производње. Поред овога Савет би се бавио и заштитом пољопривредног земљишта у првом реду од прекомерне испаше, предлагањем оптималног броја грла на конкретној површини за испашу, у зависности од стања биљног покривача.	
Пројекат	Програм идентификације, реализације и заштите „аутиентичних пољопривредних производа“ и производа дефинисаног географског порекла
Основна полазишта и циљеви	
У циљу одрживог сеоског развоја важно је подстицати аутиентичне производе, као део специфичне туристичке понуде. Планина Тара располаже великим потенцијалима за такву врсту понуде. Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинства која имају додатни, одрживи, извор прихода, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности сеоских подручја. Наиме, комплексно сагледавање простора туристичке регије планине Таре указује да би се концептом одрживе пољопривреде уз стимулисање специјализоване пољопривредне производње (производње хране дефинисаног географског порекла „здраве хране“) утицало на мобилизацију неискоришћених и/или недовољно искоришћених развојних потенцијала, ресурса и традиције уопште. У том смислу неопходно је приступити осмишљеној идентификацији и промоцији здравствено поуздане хране и хране дефинисаног географског порекла те тиме омогућити адекватан развој ових произвођа, као важних елемената и сегмента развоја агробизниса и туризма на просторима планинске регије Таре. На тај начин пољопривреда и туризам се могу експонирати као значајне полуге развоја и оживљавања укупних привредних токова.	
Пројекат	Програм креирања рибарског села Перућац у функцији развоја туризма и рибарства
Основна полазишта и циљеви	
У циљу одрживог развоја важно је подстицати аутиентичне производе, као део специфичне туристичке понуде. У том смислу је и програм креирања рибарског села Перућац, које треба да буде централно место риболова на Тари. По својој форми предвиђа се да буде у традиционалном стилу градње са неколико смештајних објеката (рибарске кућице) са угоститељским садржајима, трговинама и рибарницама (рибљом тржницом). Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинстава која имају додатни, одрживи, извор прихода, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности подручја, што бу утицало на мобилизацију неискоришћених и/или недовољно искоришћених развојних потенцијала. На овај начин пољопривреда и туризам се експонирају као значајне полуге развоја и оживљавања простора.	
Пројекат	Програм за подстицање примарне производње меса и млека и Програма за подстицање производње производа од меса и млека
Основна полазишта и циљеви	
У циљу одрживог развоја руралних простора веома је важно развијати сточарство на просторима Просторног плана. У том смислу Програм за подстицање примарне производње меса и млека и Програм за подстицање производње производа од меса и млека омогућило би додатни, одрживи, извор прихода, отварање нових радних места за становнике села и повећање привлачности подручја, што бу утицало на мобилизацију неискоришћених и/или недовољно искоришћених природних потенцијала подручја. На овај начин пољопривреда се експонира као значајна полуга развоја и оживљавања руралних простора, посебно природних ливада и пашњака за развој говедарства, овчарства и козарства.	

Пројекат	Програм успостављања и развијања производње садница линцуре
Основна полазишта и циљеви	
Вишегодишња сарадња започета у претходном периоду између Института за проучавање лековитог биља „Др Јосиф Панчић“ и НП „Тара“ на програму успостављања и развијања производње садница линцуре као и експерименталне производње ове биљне врсте за потребе ширења њеног гајења у планинском региону Србије (а која се на Тари одвија у аутиентичним еколошким условима природног станишта, на локалитету расадник „Калуђерске Баре“, у склопу НП „Тара“), показала је потребу наставка сарадње. Ова сарадња се одвијала кроз више фаза и активности везаних за следеће научно-истраживачке пројекте које су финансирала ресорна министарства: Министарства науке и заштите животне средине „Фармакогнозијске карте подручја Националног парка „Тара“ и града Ваљева, гајење и прерада лековитог и ароматичног биља“ (2002–2004), Национални пројекат Министарства науке и заштите животне средине „Стандардизовани течни екстракт корена гајене линцуре (Extractum Gentianae) и цвета гајене арнике (Extractum Arnicae) за примену у фармацеутској и прехранбеној и козметичкој индустрији“ (2005–2008), као и пројекат Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде „Формирање колекције планинских ретких и угрожених лековитих биљних врста и умножавање линцуре“ (2006). Корисник резултата поменутих научних истраживања спроведених од стране истраживача Института за проучавање лековитог биља „Др Јосиф Панчић“ и НП „Тара“ из Бајине Баште.	
Пројекат	Успостављање пољопривредног информационог система
Основна полазишта и циљеви	
Установљење стабилног система праћења и надзора важан је предуслов рационалног коришћења пољопривредних ресурса (земљишта, произвођача, производа и сл.). У том смислу задатак пољопривредног информационог система је да успостави адекватну базу података и развије јединствену информациону подршку пољопривреди.	

Основна правила коришћења пољопривредног земљишта

У временском хоризонту Просторног плана може се очекивати да ће притисак за пренамену претежно пољопривредног земљишта расти. Конверзија пољопривредног у друга земљишта може да се ограничи на постојеће зоне и локације дуж саобраћајница, а потребне грађевинске и инвестиционе локације треба изналазити у рационалним померањима унутар већ постојећих грађевинских рејона. Просторним планом се истиче потреба рационалног коришћења пољопривредног земљишта, што укључује и његову заштиту од непотребне и неконтролисане пренамене. У циљу системске заштите вредног пољопривредног земљишта потребно је успоставити систем трајног мониторинга, како би се прикупила сазнања о стању земљишта и процесима загађења.

Напред наведене стратешке смернице могу се остварити поштовањем правила коришћења пољопривредног земљишта и следећих приоритета:

- 1) усклађивање пољопривредне производње са основним принципима НП „Тара“;
- 2) успостављање правне сигурности власништва над некретнинама осигурањем тачне, поуздане и ажурне катастарске евиденције засноване на стварном стању и усклађене са земљишним књигама;
- 3) успостављање пољопривредног информационог система ради ефикаснијег управљања земљиштем;
- 4) при утврђивању грађевинских рејона и пратећих структура чувати квалитетније пољопривредно земљиште;
- 5) запустене пољопривредне површине потребно је привести пољопривредној намени;
- 6) у случају предвидивих опасности за важне функције тла предност треба дати заштити истих испред корисничких интереса;
- 7) приоритет представља завршавање процеса трансформације земљишта које је у државном власништву и његов прелазак у државно и приватно власништво ради рационалнијег коришћења;
- 8) повећање површине пољопривредног земљишта по активном пољопривреднику и стимулисање рационалнијег коришћења пољопривредног земљишта укрупњавањем просечних парцела;
- 9) заштитити и чувати земљиште од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње.

У том смислу поштовати принцип да се привредне зграде у функцији пољопривреде смештају:

- 1) у грађевинска подручја насеља;
- 2) у грађевинска подручја издвојених привредних зона;
- 3) у грађевинска подручја појединачних привредних комплекса;

4) изван граница грађевинских подручја на пољопривредном земљишту искључиво основне намене у складу с посебним прописима.

3.1.2. Заштита и коришћење шума и шумског земљишта

3.1.2.1. Шумарство

Основна планска решења и правци развоја шумарства НП „Тара” и заштићених подручја у целини су очување, јачање и проширење шумског фонда и повећање приносних могућности шума.

Јачање и проширење шумског фонда вршиће се пошумљавањем голих површина шумског земљишта, радовима на мелиорацијама деградираних шума и шикара и осталим шумско узгојним интервенцијама.

Стално повећање приносних могућности шума оствариваће се, посебно за такозване економске шуме НП „Тара” и других заштићених подручја, применом савременог пребирног газдовања при чему се, преко узгојно и економски одмереног инвентара, постиже максимална и трајна производња дрвета високог квалитета и осталих производа шума уз истовремено јачање хидролошких, антиерозионих, климатских, здравствених, туристичко-рекреативних и других функција шума НП „Тара” са овим просторним планом; и израда програма пошумљавања необраслих и реконструкције деградираних површина на необраслим површинама (погодним за пошумљавање) и изданаčkih шума погодних за мелиорације садњом, које су у државном власништву, а такође и на површинама у приватном власништву, посебно на подручју КО Јагошнице и Растишта.

У оквиру укупног газдовања шумама на планском подручју, основна планска решења су:

1) очување постојећих и издвајање нових површина за парк-шуме, првенствено у заштићеним подручјима;

2) стална заштита постојећих резервата и заштитних шума и стварање услова за подизање нових заштитних шума, у складу са анализама и одређењима надлежних служби за заштиту и коришћење шума;

3) обезбеђење услова за спровођење пошумљавања голети и мелиорацију деградираних шума и шикара, посебно у погледу обезбеђења квалитетног семенског и расадничког материјала аутохтоних врста;

4) обезбеђење отворености шума, кроз одржавање и изградњу шумских путева;

5) установљавање/формирање и одржавање ловишта и риболовних подручја, у складу са условима заштите биљног и животињског света, али и просторним условима осталих комплементарних активности у простору (туризма у првом реду);

6) комплементарни развој туризма, шумарства и заштите простора, који подразумева обезбеђење услова за пружање угоститељских услуга у мањим смештајним објектима у шуми, уз могућност комплементарних туристичких и рекреативних активности, као и пружања ванпансионских услуга у формираним туристичким центрима.

Реализација ових планских решења односи се на:

1) поред постојећих парк-шума на Митровцу и Калуђерским Барама, у наредном периоду издвајање нових површина за исте или сличне намене. То су пре свега површине на Предровом Крсту, где околне делове постојеће шуме треба издвојити и применити мере газдовања као са парк-шумом, а само површину „седла” Предров Крст хортикултурно уредити према постојећем пројекту и уредити делове подручја око меморијалног споменика „Борово Брдо”, прилазе резерватима, излетничке и туристичке пунктове;

2) у склопу ажурирања Плана управљања Националним парком „Тара” анализа стања постојећих резервата као и припрема документације за прецизирање режима заштите за нове објекте у зонама I и II степена заштите;

3) регистрација и стављање под заштиту сваког стабла Панчићеве оморике и других врста које су природне реткости као и предела изразитих геоморфолошких облика (клисуре, скакавци, пећине, врела и видиковци);

4) обнављање постојећих огледних поља и формирање нових ради потпунијег обухватања свих разноликости станишних и састојинских прилика;

5) за предстојеће обимне радове на пошумљавању голети и мелиорацији деградираних шума и шикара, благовремено

обезбеђење квалитетних селекционисаних семенских материјала аутохтоних врста четинара и лишћара за радове у НП „Тара” као и за потребе радова у заштитној зони где се планирају највећи шумско-узгојни захвати. Потребно је обезбедити све услове за проглашење нових семенских објеката и неопходних мелиоративних захвата на постојећим на подручју НП „Тара”;

6) унапређење расадничке производње у НП „Тара” и у ближој околини где постоје довољне расадничке површине са разноврсним производним асортиманом како по бројности врста тако и по узрасту (старости) садног материјала, редовно врло доброг квалитета;

7) искоришћавање споредних шумских производа под условом да се организује плански и рационалан начин рада, у складу са мерама заштите врста флоре и фауне и обезбеђењем очувања оптималне бројности врста чије је сакупљање и брање дозвољено. Искоришћавање споредних шумских производа дозвољено је на за то планираним површинама, у планираним количинама, са обученим скупљачким кадром и под надзором стручњака и чуварске службе, с тим што би организација која се буде бавила искоришћавањем споредних шумских производа обезбедила и организовала истраживања могућности превођења производње споредних производа са скупљањем;

8) ради обезбеђења отворености шума одржавање досадашњег темпа изградње шумских путева, са што већим учешћем тврдих камионских путева и путева са савременим коловозом;

9) због постојања карактеристичне аутохтоне фауне, за коју су делови НП „Тара” рефугијално станиште, формирање посебног ловноузгојног подручја НП „Тара”, за које треба да се установи јединствено ловиште;

10) организовање рибарско-чуварске службе и забрана изловљавања до доношења риболовне основе у водама риболовног подручја НП „Тара” у акумулацији Крушчица и водотоцима Раче, Дервенте и Рзава;

11) ради унапређења туризма у НП „Тара” и осталим заштићеним подручјима, у склопу шумарства – развијање угоститељства, планинарског и научног туризма са мањим смештајним капацитетима и могућностима пружања пансионских услуга, преноћишта, исхране и сл. на Митровцу, Предровом Крсту, Крњој Јели, Заовинама и др.

У газдовању шумама на планском подручју ће се предузимати следеће мере и акције:

1) производну снагу земљишта одржати на високом нивоу и користити потенцијале свих станишта, при чему се стално мора имати у виду делимично заштитни карактер ових шума на плитком карстном земљишту, на коме само постојећи повољни микроклиматски услови омогућују опстанак, обнављање и високу прирасну снагу ових мешовитих састојина;

2) газдовање опрезно спроводити не нарушавајући сувише кохезију шумског масива, односно склоп састојина, дајући предност свему оном што доприноси побољшању стања у шумама, повећању њихове стабилности и приносне снаге;

3) у свакој састојини тежити стварању оптималног стања у погледу мешовитости, структуре и обраслости, како би се обезбедило трајно оптимално остваривање свих функција шума, а тиме и укупних функција НП „Тара”;

4) производња у шуми (искоришћавање шума) треба да је у зависности од потребе трајног одржавања оптималног функционалног стања шуме, истовремено, у складу са тим, у свакој састојини поступак са шумом и њено стање треба да омогући у потпуности коришћење потенцијалне производне снаге станишта;

5) посебну пажњу треба поклонити одржавању и заштити природних реткости, међу којима се истичу оморика и тиса у флори, а медвед и дивокоза у фауни овог подручја;

6) научно пратити развитак састојина и усавршавати садашња знања о оптималном стању, те нова сазнања уносити у даљу разраду поступка са шумом;

7) обезбедити заштиту од биљних болести и штеточина, организовањем прогнозне службе, примену мера превентивне заштите и одговарајућим учешћем у научно-истраживачком пројекту „Истраживање појаве сушења шума и изналажење мера за очување најважнијих врста шумског дрвећа у Социјалистичкој Републици Србији”;

8) предузимати мере ради заштите шума од пожара и других елементарних непогода без обзира на власништво, придржавајући

се законских прописа, а посебно плана заштите шума НП „Тара” од пожара, што подразумева техничку опремљеност за превентиву, радио-станице, осматрачнице и све степене интервентне заштите шума од пожара;

9) организовати стручну, потпуну и ефикасну чуварску и ловачку службу ради очувања и јачања постојећег шумског фонда (флоре и фауне) без обзира на власништво, ради спречавања свих видова функционалног обезбеђивања НП „Тара” (бесправне сече, крчење шума, бесправни лов и риболов, бесправне градње, напајање стоке у забрањеним деловима, приступ, напајање и брст коза у шумама, сви видови загађења средине и сл.);

10) пошумљавањем голих површина и голих шумских земљишта повећати површине под шумом, а радовима на мелиорацијама и реконструкцијама деградираних шума и шикара подићи квалитетније састојине са повећаном производњом дрвене запремине уз јачање осталих функција шума.

Конкретне планиране активности на заштити, уређењу и коришћењу шума и шумског земљишта као и заштити пејзажа и целини су:

1) заштита и очување строгих резервата у оквиру НП „Тара”, подручја у I и II степену заштите, а посебно реликтне, јединствене српске састојине са Панчићевом оморицом и другим заштићеним аутохтоним флорним елементима;

2) правилно извођење свих радова на обнови и гајењу шума на основу биолошке основе планских програма на вишегодишњем и годишњем нивоу; забрана „чисте сече” у првој и другој зони заштите, коришћењем других начина обнове („пребирна сеча”); стална сарадња, стручна помоћ и подршка Јавног предузећа „Национални парк Тара” у Бајиној Башти;

3) заштита земљишта од ерозионих процеса састојине на угроженим местима садњом шибља и садницама са јаким кореновим системом (на основу програма и пројекта, усклађеног са постојећом шумском основом);

4) еколошки прихватљива оптимална производња техничког дрвета најбољег квалитета (ван првог степена заштите) на подручјима на којима режими заштите и коришћења простора то дозвољавају;

5) на прогалинама спречавање закоровљености, која би угушила подмладак младих садница шума, или спречила стварање биљних заједница које чине пашњаки;

6) очување пропанака (ако се не подижу нове шумске састојине) стварањем ливада и пашњака (спречавање закоровљености);

7) стални мониторинг над здравственим стањем састојина и дрвећа. Приоритетна употреба биолошких и механичких средстава заштите за фитопатолошка и ентомолошка обољења, потом хемијска;

8) примењивање санитарно-хигијенских мера нега (орезивање и неговање садница и дрвећа новооснованих шума на месту искоришћених), као и на просторима „парк-шума”;

9) стимулисање стварања и унапређења шумских расадника са аутохтоним врстама;

10) организовање и депоновање биомасе, с обзиром на изузетну шумовитост подручја која се може касније користити на локалном нивоу и унапредити економски развој, коришћењем тзв. обновљивих извора енергије;

11) производња шумског семена на просторима и подручјима на којима режими заштите и коришћења простора то дозвољавају;

12) заштита геолошких, геоморфолошких, хидрографских, педолошких, археолошких и дендролошких места и феномена;

13) пажљиво коришћење осталих природних ресурса, а најважнији потенцијал су пијаће воде, кроз строги мониторинг и заштиту;

14) рекултивација простора оштећених изградњом објеката, односно другим грађевинским радовима или експлоатацијом минералних сировина, као и санација жаришта стварањем нових вредности планирањем предела, са даљом планском и техничком разрадом;

15) мониторинг над заштићеним добрима; спровођење сталне контроле стања вегетације; континуирани рад на евиденцији, истраживању и валоризацији екосистема уз стално присуство науке и стручних кадрова;

16) активирање стручних туристичких водича, организовање кампова природе за младе, подизање свести о значају предела и чувању истог, афирмативна пропаганда у електронским медијима и путем различитих публикација;

17) едукација становништва, стварање могућности за развој туризма са природним производима (шумски плодови, мед, локални специјалитети);

18) наставак активности у склопу међународног пројекта „еко карст – екосистемске услуге крашких заштићених подручја”;

19) превентивне противпожарне активности: строга забрана ложења ватре, паљења стрњике;

20) изградња-проширење противпожарних хидраната, сходно пројектном задатку, локацијским условима, са разрадом кроз техничку документацију;

21) повећање броја осматрачница и иницијатива за набавку одређеног броја канадера (превентива заштите од пожара је неопходна због драстичних промена климе у свету);

22) метеоролошка станица на простору НП „Тара”, како би се пратиле краткорочно и дугорочно климатске промене;

23) уклањање објеката без одговарајуће планске документације, враћање у првобитно стање, са планом рекултивације педолошког профила, дендролошком садњом аутохтоним врстама или заснивањем природних пашњака, у зависности од претходног постојећег стања;

24) предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања, као и оштре санкције (законском регулативом) за загађиваче;

25) регулисање система отпадних вода;

26) стална сарадња Јавног предузећа „Национални парк Тара”, са стручним институцијама и заводима на локацијском, регионалном, републичком и међународном нивоу у циљу презентације и заштите предела, као јединствене природне и културне целине, као и стварања могућности да локално становништво економско-финансијским подстицајима подигне ниво свог стандарда, који му природни екосистем може дати.

3.1.2.2. Ловство

Постојећа ловишта у НП „Тара” су:

1) ловиште „Тара”;

2) ловиште „Соко-ревиј југ”.

У њима ће се наставити активности на развоју ловног фонда и уређења ловишта у оквиру следећег:

1) дефинисање места и улоге ловне привреде у стратегији развоја организација – управљача и корисника, а затим и развоја ширег подручја. У том смислу је потребно урадити детаљније, дугорочне, анализе и процене постојећих капацитета, неопходних додатних улагања, ризика и добити. У осмишљавању и планирању концепција, метода и циљева неопходно је укључити и шири социјални статус – локалне заједнице и организације, као и друге привредне организације са комплементарним сферама интереса и активностима;

2) повећање бројности популација гајених врста дивљачи. Активности за постизање овог циља се првенствено односе на побољшање општих услова за живот дивљачи и смањење криволава. Препоручује се такође унапређење мреже ловно-узгојних и ловно-техничких објеката (хранилишта, осматрачница и сл.), а по потреби и формирање ремиза и изношење додатне хране у ловиште;

3) очување састава, структуре и функционалности природних станишта дивљачи. фундаментални капитал за развој озбиљне ловно-привредне делатности на планском подручју чине управо предели очуване природе и природних станишта, па се њиховој заштити и унапређењу мора посветити посебна пажња. Опште препоручене мере за очување природних станишта важе и за станишта дивљачи. С обзиром на изражена дисперзивна кретања многих врста (мрки медвед, дивља свиња, дивокоза, вук), врло је важно очување територијалне и функционалне целовитости еколошких коридора ради несметане комуникације. Географске зоне од посебног интереса за заштиту су исте оне дефинисане за заштиту целокупног биодиверзитета;

4) побољшање трофејне вредности. Ово је нарочито важно остварити у популацијама „главних” гајених врста – дивокозе, срне и дивље свиње. Основне газдинске активности морају бити усмерене на квалитативно унапређење, односно јачање трофејне вредности. За унапређење трофејне вредности дивљачи, поред обезбеђења максимално повољних срединских услова, не мањи значај има и правилна селекција, оптималан просторни распоред и нормална, стабилна узрасна структура популације;

5) појачан мониторинг популација дивљачи. За остваривање циљева из претходних ставки, континуирано праћење укупно стања и трендова у популацијама гајених и других врста дивљачи је од пресудног значаја. Стога је неопходно ојачати постојећу чуварску службу и у погледу бројности и материјалне опремљености кадра, али и унапредити њену стручну оспособљеност кроз континуирану едукацију, тематске курсеве и примену знања на терену, у реалним околностима;

6) диверзификација асортимана ловних врста. Поред постојећих врста које чине базу ловне понуде, за будући развој треба развишљати и о увођењу нових, ловно атрактивних, које такође чине аутохтону ловну фауну ширег простора. Јелен обични (*Cervus elaphus*) је примарна врста за ову намену. Јелен би био првенствено занимљив за интензиван узгој у ограђеним ловиштима, у комбинацији са дивљом свињом. Поред тога, туристичка атрактивност читавог подручја пружа могућности да се јелен, или нека друга врста дивљачи, валоризује кроз формирање „паркова дивљачи”, чија би основна функција била приказивање животиња у њиховој природној средини и праћење њиховог понашања. Поред реинтродукованих врста, изврстан потенцијал лежи и у, чини се за сада недовољно ловно валоризованим врстама као што је нпр. вук (*Canis lupus*). С обзиром да се у нашој ловној пракси он третира скоро искључиво као непожељни предатор ван сваког режима заштите, чини се да није довољно рађено на ловно-туристичкој промоцији и економском вредновању ове изузетно атрактивне дивљачи;

7) формирање ограђених ловишта ван подручја НП „Тара” и (изузетно и уз сагласност надлежног завода за заштиту природе). Предности оваквог начина узгоја првенствено се односе на могућност гајења већег броја јединки на мањем простору и боље контроле популације, првенствено у смислу трофејне селекције, здравствене заштите и ефикаснијег коришћења репродуктивног потенцијала гајене(их) врсте(а). На овај начин се за сразмерно краће време обезбеђује довољно бројан фонд дивљачи за организацију групног лова (на дивље свиње првенствено), а уједно омогућава и узгој јединки врхунске трофејне вредности за појединачни лов. Економска добит из експлоатације ограђених ловишта може бити изузетна. Осим директне добити од одстрела животиња, значајан приход се остварује и кроз терцијерне делатности, услужне и логистичке примарно;

8) комплементарне активности („супституција примарног циља”); експлоатација ловних ресурса планског подручја може се делом реализовати и кроз „неловне” активности; оне чине допуну укупне ловно-туристичке и туристичке понуде читавог краја и тесно се наслањају на концепције одрживог развоја руралних крајева кроз развој еко, етно и других специфичних видова туризма; активности попут „фото-сафари” тура, посматрање дивљачи у њеној природној средини, учествовање у акцијама заштите и очувања дивљих животињских врста кроз разне едукативне програме, као и лични доживљај дивљине и живог света у њој, снажни су мотиви боравка све већег броја туриста у подручјима неизмењене или мало измењене природе. Поред гајених ловних врста, за реализацију таквих могућности посебно су важне атрактивне врсте крупних звери, као што су вук и мрки медвед (*Ursus arctos*). Формирањем, пажљивим позиционирањем и одржавањем својеврсних „хранилишта-мрциништа” дуж утврђених коридора дисперзије, намењених првенствено овим крупним предаторима, постигло би се више циљева и потенцијално остварила значајна економска корист: стално доступна храна би смањила притисак предатора на домаћу стоку и обим причињених штета; олакшала би се контрола предаторских популација и њихово стално праћење; кроз могућност за фотографисање и посматрање ових ретких животињских врста од стране туриста, остварио би се приход који се не може реализовати на други начин; ово посебно важи за мрког медведа, који је због малобројности укупне популације у Републици Србији стављен под строги режим заштите и ловостај током целе године. Постојање хранилишта би имало и директне позитивне ефекте на популације других врста предатора, као и на популације птица грабљивица и некрофагних врста птица;

9) сарадња са становништвом у смислу развоја смештајне понуде, запошљавања у ловној привреди, туризму и угоститељству, обезбеђења хране за дивљач и друго;

10) финансијска средства. Диверзификацијом ловно-привредне понуде и пратећих садржаја, уједно се и шири база извора из којих је могуће прибављање потребних средстава. Тако се јавља

могућност конкурисања код више државних фондова, али и иностраних фондова, организација и партнера који финансирају развој активности везаних уз ловну привреду.

Што се заштићених простора за узгој дивљачи тиче, поред постојећих: ловно-узгојних (за дивокозе на Звезди, за срне у Јагоштици, за медведе у кањону Дрине) и ловно-научних резервата (за срне „изнад Батуре” и „Понор”, за срне и дивокозе „Данићи” и за дивокозе „Перило”), ван првог степена заштите планира се и прихватилиште за медведе у клисурастом делу долине Белог Рзава, југозападно од Тустог брда.

3.1.2.3. Риболовство

Као риболовне зоне задржавају се:

1) део хидроакумулације Бајина Башта од бране на Перућцу до Брусничког потока;

2) језеро Крушчица у Заовинама, преко и из које се цело туристичко подручје снабдева водом за пиће;

3) у риболовне воде се сврставају и екосистеми Раче, Дервенте и Рзава.

Имајући у виду да се на планском подручју налазе салмонидне (пастрмске) и салмонидно-ципринидне воде (пастрмско-шаранске), које су представљене како планинским и брдско-планинским водотоцима, тако и стајаћим вештачким хидроакумулацијама, сам развој спортског риболова треба појединачно усмерити по акватичним екосистемима и у односу на одређене врсте риба. На тај начин, спортски риболов, односно риболовно коришћење, које по усклађивању са процењеним риболовним квотама, представљаће одређени потенцијал развоја планског подручја.

Међутим, овај развој је могућ само у складу са:

1) поштовањем свих законских одредби које се односе на заштиту природе и животне средине, посебно воде и риба као ресурса и природног богатства;

2) доследном применом верификованих програма унапређења рибарства;

3) предузимањем мера и активности заштите акватичних екосистема од свих видова загађења и деградације;

4) предузимањем мера и активности заштите фауне риба (заштита природних плодишта, матичних примерака, поштовање ловостаја у периоду мреста, строго придржавање оквира риболова, поштовање прописаних метода риболова и риболовних алата, унапређење риболова по принципу „ухвати и пусти”, планска порибљавања у погледу количина, врста и узрасних категорија, забрана сваког уношења алохтоних, страних врста риба; јачање рибочуварске службе итд.);

5) утврђивањем обавеза, радњи и активности свих релевантних субјеката, посебно рад на едукацији становништва, промоцији заштите и одрживог коришћења фауне риба;

6) обезбеђивањем новчаних средстава за потребе порибљавања, функционисања риболовних служби и унапређења риболовних вода.

Одређени вид развоја се огледа и кроз могућност узгоја риба у рибњацима и који би, поред комерцијалне сврхе, имали улогу и репроцентара, у којима би се производила млађ аутохтоних врста риба, са циљем порибљавања, односно вода у природу. Овакав узгој могућ је на текућим и језерским водама у складу са режимима коришћења простора у зонама заштићене природе и зонама санитарне заштите изворишта према условима надлежних институција. У оквиру НП „Тара” развој рибњака и мрестилишта за пастрме могућ је на површинама са III степеном заштите (у складу са смерницима Управљача природног добра), а посебно се као повољне истаичу зоне око језера Заовине (кавезни узгој пастрмке), околина Граочанских врела и сл. (за мрестилишта за пастрмски млађ за порибљавање околних језера и водотокова, као и узгој рибе у мањим рибњацима у функцији еко и етно-туризма).

3.1.3. Туризам

Планско подручје ће да се профилише као туристичка регија чије ће различитости и посебности представљати њену компаративну предност, на начин да се обједине у јединствено тржишно и просторно повезану целину.

Имајући у виду природне ресурсе, могућности диференцирања туристичке понуде за различите циљне сегменте, основа

визије је да у туристичкој понуди буде препознатљива као „еколошка оаза Балкана” са осномом у квалитету очуване природе, заштићеним просторима и актуелним захтевима туристичке тражње на глобалном нивоу.

Планско подручје располаже могућностима за развој различитих видова туризма и конкурентних туристичких производа остваривањем постојећих компаративних предности на туристичком тржишту:

1) боравишни туризам – изградња нових и реконструкција постојећих смештајних капацитета. Осим тога развијати и пратеће садржаје, (услуге, комуникације и рекреација) и омогућити њихово функционисање у току целе године, чиме се омогућава богатија понуда различитих туристичко-рекреативних програма и садржаја (културни, едукативни, забавни, спортско-рекреативни, и др.) што подстиче и развој екскурзионе туристичке понуде (уређењем излетишта и мреже рекреативних стаза). Неопходна је нова изградња и реконструкција угоститељских објеката према категоријама опремљености и специфичности туристичке понуде;

2) бањски, здравствено-лечилишни туризам уз адекватну опремљеност и уређеност центара и капацитета (здравствени, смештајни и угоститељски капацитети, пратећи рекреативни, забавни и етно-програми), уређење рекреативних стаза и излетишта;

3) конгресни туризам уз адекватну опремљеност и уређеност туристичког центра са акцентом на: конгресне просторе, техничке уређаје и опрему и саобраћајне услове;

4) транзитни туризам уз изградњу нових, побољшање и диверзификацију постојећих смештајних капацитета, формирање мреже угоститељских објеката према категоријама опремљености и специфичности туристичке понуде, уређење дестинација и унапређење водичке службе, опремање различитим сервисима (оправке и одржавање моторних возила, снабдевање резервним деловима, снабдевање камп и туристичком опремом, сувенири и др.);

5) културно-манифестациони туризам уз побољшање и диверзификацију постојећих смештајних капацитета, изградњу нових туристичких центара, са адекватним опремањем и уређењем (сале, угоститељски капацитети, пратећи рекреативни, забавни и етно програми и садржаји). Неопходно је извршити категоризацију свих објеката;

6) спортско-рекреативни туризам уз уређење и изградњу купалишта и мањих скијалишта, спортских, рекреационих и других садржаја, као и уређење простора за лов и риболов, спортских и еко-кампова;

7) наутички туризам на језерима Заовине и Перућац, уз напомену да су на језеру Заовине могући само еколошки видови овог туризма (једрилице, чамци, кајаџи, кануи и сл.);

8) дечји и омладински туризам уз изградњу нових, увећање и диверзификацију постојећих смештајних капацитета, уређење центара слободног времена као полифункционалних целина са концентрацијом различитих рекреативних садржаја, уређење спортских и еко-кампова, простора за школе у природи, радионице и ликовне колоније, увођење и развој рекреативно-едукативних програма којима се афирмишу природне и створене атрактивности;

9) излетнички туризам кроз уређивање и опремање излетишта и рекреативних стаза, изградњу угоститељских садржаја, информативних пунктова за поједине делове према специфичностима;

10) ко туризам уз развој рекреативно-едукативних програма којима се афирмишу природне и створене вредности подручја, презентација објеката и целина од културног и историјског значаја и предузимање неопходних мера за уређивање околине, одређивање могућих локација и садржаја информативних пунктова према специфичностима, развој специфичних облика привремених и стационарних капацитета (етно-туризам везан за катуње, сеоски туризам, еко-кампови, и др.), развој специфичних еколошких програма угоститељства и услуга;

11) сеоски туризам кроз туристичко и комунално опремање села као и опремање активностима развоја специфичних (еколошких, етно и др.) програма угоститељства, услуга и производње, развој еколошке пољопривреде, развој специфичних облика привремених и стационарних смештајних капацитета (етно, сеоски туризам, еко-кампови, и др.), развој пратећих културно-забавних садржаја и програма, развој специфичних манифестација везаних за село (кампови, вашари, фолклорно оживљавање села), развој саобраћајне инфраструктуре, едукација домаћина. Сеоски туризам има скоро неограничене могућности у погледу обогаћивања

понуде, јер садржаји могу бити и догађаји из свакодневних радова: косидба, сетва, жетва, посела, свадбе, славе, обичаји и др.;

12) ловни туризам уз изградњу и уређивање ловачких домова и ловачких чека и осталих објеката компатибилних основној функцији, уређивање и опремање ловишта;

13) риболовни туризам уз изградњу, уређивање и опремање простора за риболов, уређивање и опремање излетишта, утврђивање посебних риболовних режима у пастрмским водама, како би се направио идеалан однос природе и туризма;

14) бициклизам и пешачење као изузетно развијен део туристичке тражње.

Развојном политиком ће се омогућити равномернија просторна дистрибуција туриста унутар планског подручја, при чему ће се туристичка кретања усмерити ка периферним деловима. На овај начин ће се остварити:

1) смањење притиска на критична подручја у којима су лоцирани кључни туристички мотиви;

2) подстицање туристичке потрошње у новим зонама и локалитетима, чиме се отварају нове пословне могућности, доприноси привредном развоју периферних делова дестинације и повећава запосленост домицилног становништва;

3) промовисање нове, неоткривене или недовољно валоризоване вредности.

На основу просторних елемената планирани су посебни видови туризма у појединим деловима планског подручја (при чему активности морају бити усклађене са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара”, који је у процедури доношења), и то:

1) зелена линија туризма подразумева: еко, ловни и истраживачки који ће се развијати у стаништима заштићених биљних јединица и животињских врста. Ови видови туризма ће се развијати у просторима: Звезда, Црвени поток (Тепих ливада), Караула шутила, Црвена стена, Љути брег, Било, Горушица, Рачанска Шљивовица, Брусница и Змајевачки поток;

2) браон линија рељефа подразумева туристичку валоризацију геоморфолошких ресурса и развој: планинарења, пешачења, спелеолошког туризма, алпинизма, на локалитетима: Кањон Раче, Кањон Белог Рзава, Кањон Дервенте, Кањон Бруснице, Тодосина пећина, Дуга пећина, Видова пећина, Јабучка пећина и Хајдучке пећине;

3) плава линија воде подразумева туристичку валоризацију хидролошких ресурса и развој: наутичког туризма, кајака, сплаварења, риболова, одмора и рекреације: Језеро Перућац, Језеро Заовине, Река Дрина, Доње језеро, Река Рача, Бели Рзав, Река и водопад Врело и Залив ушће Дервенте;

4) шарена стаза биљних и животињских врста подразумева туристичку валоризацију флоре и фауне и развоја: шетње, пешачења, сакупљања лековитих биљака, лов и риболов: резервати НП „Тара” и других заштићених простора, станишта Панчићеве оморике;

5) жута стаза бициклиста уз развој цикло-туризма: бицикличке стазе у дужини од преко 465 km;

6) љубичасте пешачке стазе које повезују туристичке локалитете са прекрасним видовцима;

7) тиркизна линија неба која спаја видовце одакле је најлепши поглед на пространства НП „Тара” и осталих делова планског подручја; видовци (у НП „Тара” и околини): Козја стена, Биљешке стене, Голубац, Градина, Бјелуша, Мандићи, Бањска стена, Велики Столац, Велики крај, Смиљево брдо, Сумбилића врх, Борово брдо, Црни врх, Витмировац, Козји рид, Збориште и др.;

8) жута стаза локалитета која спаја археолошке локалитете, сакралне грађевине, музеје и галерије и др.: Манастир Рача, степенци у Перућцу и Растишту и другим локалитетима, Солотник средњовековни град, и продужава ка суседним подручјима Шаргана и Мокре Горе и њиховим атракцијама;

9) наранџаста линија обичаја подразумева валоризацију културе и обичаја кроз развој: фолклора, музике, обичаја, гастрономије, сајмова, манифестација и сл.: Јагошница, Растиште, уз могућност повезивања са Кремнима и Бачијама;

10) црвена линија радости која повезује туристичка места за одмор и рекреацију деце за развој ђачког и омладинског туризма, школа у природи, спорта и рекреације: Митровац, уз могућност комплеметарне понуде са Мокром Гором – Дрвенградом.

3.1.3.1. Приоритети развоја туристичких зона

На планини Тари дефинише се пет развојних туристичких зона за целогодишњи туризам: Предов Крст, Бајина Башта, Перућац, Калуђерске Баре и Митровац.

Предов крст

Развојна зона „Предов Крст” – налази се у контактної зони II степена заштите. Због положаја има ограничене могућности туристичке експлоатације. Сматра се да овај простор представља кључни елемент стварања новог идентитета и имица целовитог простора Таре.

На овом подручју налазе се два смештајна капацитета – Ловачки и Планинарски дом, са укупно 60 лежаја, што не одговара ни по броју ни квалитету, па је исте потребно модернизовати и осавременили. Развојна зона „Предов Крст” највише одговара за развој руралног туризма, задовољења специјалних интереса, кратке одморе и различите туринге. Демографски потенцијал насеља Јагоштице је током времена значајно умањен, а становништво је претежно упућено на пољопривреду и шумарство. Као још увек активно насеље Јагоштица је погодна за конверзију у етно-еко село односно за изградњу прилагођеног хотелског концепта – еко села са планинским кућама и одређеним услугама.

Овим просторним планом планира се:

- изградња хотела „Еко село” на локацији и капацитета у складу са условима надлежног завода за заштиту природе;
- рехабилитација и конверзија села Јагоштица у складу са условима надлежног завода за заштиту природе;
- рехабилитација и конверзија ловачког и планинарског дома у мале планинске хотеле, капацитета 15 соба;
- реконструкција постојећих стамбених објеката на Омару, у етно-еко објекте у функцији туризма (власништво Јавног предузећа „Национални парк Тара”).

Центар за посетиоце на 2.500 m² у форми раздвојених објеката, са информационом централом, еко музејем, музејем шумарства, централом за активности, простором за радионице, ресторанома и централним пикник подручјем, у складу са условима Завода за заштиту природе Србије;

- систем пешачких и планинарских рута у дужини од око 50 km;
- систем од десет видиковца (Орлов вис, Биљешке стене, итд.);
- систем од 20 одморишта уз пешачке и планинарске руте (надстрешнице, клупе, столови и тоалет);
- систем од десет кључних тачака интереса: „свет оморице” нпр. код Црног врха, Црвене стене; „живот тарског медведа” и „свет дивокозе” на Звијезди и Великом Крају; традиционални начин живота у селу Јагоштица; „извори Таре” – Омарска, Галник и Миљина кућа.

Перућац

Развојна зона „Перућац” – већ данас због положаја односно близине језера Перућац и реке Дрине представља познату туристичку дестинацију. Перућац је једино насеље на подручју Просторног плана које је током протеклих деценија у 20. веку имало демографски раст, мада и оно у последњој декади до пописа 2011. године, због опште економске кризе и одсељавања становништва, бележи опадање становништва. Дрина, језеро „Перућац” и мрежиште пастрмки у Перућцу су битна обележја Перућца. Смештајну понуду чине хотел „Језеро” са бунгаловима (120 лежаја) и делом у приватним стамбеним објектима. Хотел је потребно модернизовати а смештајну и осталу туристичку понуду обогатити. Развојна зона „Перућац” има све услове да се специјализује да постане водећа риболовна дестинација Републике Србије и дестинација која нуди различите активности и доживљаје на води, развој летњег и зимског одмора али и за краћа задржавања, као и коришћење руралних погодности. „Рибарско село” поред реке Врело, база за спортове на Дрини, центар за активности на језеру Перућац треба да буду део проширене понуде ове развојне зоне. Такође, повољне могућности за развој етно села пружа насеље Раститште. Напомиње се да је у току израда плана детаљне регулације за обале језера од круне бране до ушћа Дервенте у Дрину.

Овим просторним планом планира се:

- преуређење хотела Језеро, капацитета 120 јединица (соба и апартмана);

- изградња пет мањих пансиона лоцираних уз Дрину капацитета по 20 соба;

- конверзија Виле Дрина у мањи угоститељско-смештајни објекат капацитета десет соба;

- интерпретациони центар „Енергија Дрине” – центар за туристе где им се објашњава историја и функција бране – близу саме бране;

- рибарско село Врело на 4,5 ha са укупним капацитетом од 96 лежаја, тј. најмање четири рибарске кућице, са капацитетом од шест апартмана (50 m²);

- етно село у Седаљци на Раститшту са десетак кућа са по три смештајне јединице (60 кревета), прихватним центром, ресторанома, у складу са прописаним режимима заштите;

- развој интернационалног центра Стећци у складу са донетим планом управљања овим културним добром;

- контролисани улазни пункт и информативни центар НП „Тара” са простором за паркирање у Перућцу на 3,5 ha;

- база за спортове на води „Drina water sports start up point” („Полазиште за водене спортове на Дрини”);

- систем пунктова/платформи за риболов (укупно девет) на пунктовима у Перућцу, Бајиној Башти и Бачевцима је планирана изградња платформе величине 20 x 50 m, рампе, паркинга, привезишта, сервисног центра, простора за седење, ресторана и санитарних просторија. Пунктови у Бесеровини, Бушинском пољу, Рачи, Кривом Виру, Рогачици и Оклецу опремљени су основним садржајима (платформе и места за седење) у складу са прописаним режимима заштите;

Центар за активности на језеру Перућац: марина са 100 везова, уређена плажа, центар за активности на води (организовани превоз језером Перућац, кајак, веслање, вожња кануом, педалине), конверзија и организација постојећих рибарских кућица на обали језера до Џанића у складу са законом, прописима и условима надлежног завода за заштиту природе.

Калуђерске Баре

Развојну зону „Калуђерске Баре” – поред већ започете комерцијализације (Калуђерске Баре, Соколина), пре свега, у функцији планинског туризма, карактерише и интензивна викенд изградња у другим насељима (Шљивовица и Ослуша). На овом простору се у оквиру неколико смештајних капацитета (хотели „Оморика” (на ужичком делу Калуђерских Бара) и „Бели Бор”, „Вила Тара” и етно апартмани) налази око 700 лежаја. Предстоји модернизација и подизање квалитета постојеће смештајне понуде. Положај на висини од око 1200 m н.в. чини да је ово подручје превасходно погодно за развој планинског туризма зими (нордијско скијање, санкање) а пешачење и бициклизам лети, потом здравствени (планински wellness) и пословни (конференције, радионице, и сл.). Међутим, за будући дугорочно одрживи раст, с обзиром да не постоји доминантни тржишни покретач у Калуђерским Барама, неопходно је повећати атрактивност овог простора новим садржајима и атракцијама (хотелима, планинским кућама, апартманима и кућама за одмор, комерцијално-услужно-забавним централом, шетно-бициклическим стазама, стазама за скијашко трчање, и др.). Развојна зона обухвата само насеље Калуђерске Баре, Шљивовицу, Ослушу и Соколину.

Овим просторним планом планира се:

- реконструкција хотела Оморица, Тара и Бели Бор;
- изградња спортског центра на 4.000 m² уз хотел „Бели Бор”;
- изградња планинског хотела у форми малог села с планинским кућама по узору на Dorphotele на Ослуши;
- изградња Планинског села Калуђерске Баре на површини и капацитету у складу са условима надлежног Завода за заштиту природе Србије;
- изградња „улазне капије” као улазно-информативног пункта НП „Тара” на кат. парц. број 2038 КО Мала Река;
- преписивачка школа у Рачи/Лајевцима (школа калиграфије);
- стаза за скијашко трчање (15–25 km) – Калуђерске Баре – Ослуша;
- одржавање и унапређење постојећих скијашких стаза;
- стаза здравља – уређена стаза дужине око 2 km, са око десетак пунктова за рекреационе активности;
- систем шетно-бициклических стаза у околини Калуђерских Бара;

- голф терен, укупне површине око 60 ha;
- школа јахања површине око 20 ha, са коњушницом од 10–15 грла, системом стаза за јахање, тереном за учење јахања;
- „изнад” хотела „Оморика” је планирана зона „рехабилитације” са амфитеатром, информативним пунктом и сервисом (евентуално бензинском станицом), а у складу са прописаним режимима заштите и законом, на основу закона, услова и планова Министарства одбране.

Митровац

Развојна зона Митровац – простире се од језера Заовине преко Митровца и према језеру Перућац. Данас се на локацији Митровац налази дечје одмаралиште, са око 600-700 лежаја, и са спортско-рекреативним садржајима (фудбал, мали спортови, затворени базен и др. Поред тога, у зимском периоду подручје је атрактивно (посебно за младу популацију) за санкање и скијање, а близина различитих атрактивних центара (ХЕ, Манастир Рача, и др.) погодно је за излете и туринг обиласке. Циљни карактер подручја се не мења, што значи да се ради о дестинацији коју карактерише младост, активност и спортска оријентација, уз сталне иновације понуде производа и услуга („Пастирске колибе/пастирско село” Митровац са 500–600 лежаја, Спортски камп Митровац, са око 600 лежаја, Авантуристички адреналин парк, Центар за спортове на води Језеро Заовине, рекреативна жичара Тисово брдо – Митровац, брдски бициклизам, пешачко/бициклическе стазе, школа јахања и др.).

Овим просторним планом планира се:

- могућа је изградња објеката у оквиру специјализованог центра Дечијег одмаралишта Митровац, у складу са овим просторним планом, допуна новим садржајима, првенствено спортским и смештајним, са базеном, конференцијском салом од 500 m² и додатних смештајних капацитета 500 лежајева;
- изградња „Пастирског села” на Милошевцу у складу са условима надлежног Завода за заштиту природе Србије;
- спортски камп уз авантуристички парк са капацитетом од 200 јединица са максималним прихватам до 600 особа;
- авантуристички адреналин парк – могућа локација је Љуго поље (иако изван планског подручја, у граду Ужицу, припада развојној зони Митровца) – конопци, вожња квада, пеинтбол;
- парк брдског бициклизма Тара на Митровцу, са сервисним центром, гаражом, уређеним путевима са сигнализацијом и организованим рутама;
- школа јахања на Крњој Јели;
- пешачко–бициклическе стаза као део целокупног концепта пешачких и планинарских рута Таре;
- центар за спортове на води у Заовинама са пунктом за риболов и друге активности на води;

– изградња мањих објеката хотелског типа уз језеро „Заовине” (зоне Нова Вежања, некадашњег каменолома у близини бране, као и довршетак и стављање у функцију већ започетих објеката „Еко арт спорт центра” (према важећем урбанистичком плану) – све у складу са условима надлежних предузећа и институција, капацитета у складу са условима надлежног завода за заштиту природе и Управљача природног добра; ради се о појасу уз језеро који ће бити предмет разраде кроз одговарајући урбанистички план (план детаљне регулације) или урбанистичке пројекте за поједине локације, а на основу геолошких и хидролошких проучавања и анализа терена и нивоа језера и потребе формирања заштитног појаса уз језеро на којем ће бити забрањена градња; према постојећој Карти стабилности падина хидроакумулације Лазићи, предметне парцеле су у приобалном појасу где се јављају стара умирена клизишта и условно нестабилне падине, али, с обзиром на актуелна дешавања око појаве нестабилности падина обала језера, препоручује се провера досадашњих планских решења и усклађивање са геотехничким условима терена и потребама заштите; планирање и изградња нових објеката мора се обавезно вршити у складу са геолошких и геотехничких истраживања уз сагледавање савремених инжењерско-геолошких процеса; напомиње се да је зона на локацији изнад некадашњег каменолома у близини бране посебно интересантна за формирање туристичко-научног комплекса са различитим садржајима, којима би се ова „brownfield” локација у потпуности санирала и доживела еколошки препород; на овој локацији могуће је активирање различитих садржаја планираних

овим просторним планом, који могу кореспондирати и са другим наведеним локацијама у околини језера Заовине (хидроакумулације Лазићи); идеје потенцијалних садржаја за зону око језера обухватају широк спектар намена: хотел са затвореним базеном и wellness центром, SPA и кампус центар, са одговарајућим пратећим садржајима (понтонска плажа, која само стално или уз додавање посебног мањег дока може служити и за пристајање мањих еколошких прихватљивих пловила – чамаца, једрилица, кануа, кајака и сл, са везовима за пловила за комерцијално изнајмљивање, чиме ће се створити услови за развој научног туризма, спортског риболова из чамаца, базе за ронилачке спортове са простором за чување и одржавање ронилачке опреме и сл; могућност узгоја конзумне пастрмке у кавезима испод демонтажног плажног пода понтона ван купалишне сезоне и комерцијално-спортског риболова у контролисаним условима базена; ауто камп; глamping насеље; паркинг; органски стакленици; рибњак и мрстилиште (за мрест поточне пастрмке и узгој млађи до величине за порибљавање и комерцијални узгој); мини сушара (за воће и поврће, шумске плодове са простором за складиштење и паковање); спортски терени изгледом и димензијама примерени локацији; мања бина са седиштима и платоом; визиторски центар; вештачка стена за планинарски успон; теретно-путнички лифт (евентуално) за вертикални транспорт са нивоа хотела до понтон-плаже на језеру са паралелним степеништем и др.); комунално опремање туристичких локација је обавезно, као и изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода, уз изнајмавање најповољније локације којом ће се пречишћена вода евакуисати ка Белом Рзаву низводно од бране „Лазићи”; сви садржаји туристичко-научног комплекса на језеру Заовине морају се планирати кроз израду плана детаљне регулације или урбанистичког пројекта, а на основу геотехничких услова терена, уз поштовање свих законских прописа, израду стратешке процене утицаја и процене утицаја у складу са законом (нарочито у погледу прихватаог капацитета животне средине с обзиром на комплексност и специфичност локације), геотехничке и хидролошке подлоге и сл, а обавезно према условима заштите (Завода за заштиту природе Србије, управљача НП „Тара”, и др.) и водоприреде (хидроелектрана, водни услови, и др.);

– зимски центар на Зборишту у граду Ужицу који припада развојној зони Митровца.

Поред тога, потез од језера Заовине ка Митровцу је посебно интересантан у зони Крње Јеле као зоне за развој различитих спортско-рекреативних садржаја и мањих смештајних капацитета у њиховој функцији.

Табела 28. Оријентациони капацитет развојних туристичких зона:

Тип дестинације/активности	Предложени капацитети	
Планинска област	Скијашки центар	100 скијаша на дан по ha скијашке стазе
Заштићено природно добро	Шумски парк	до 15 посетилаца на дан по ha
	Парк у приградској области	15–70 посетилаца на дан по ha
	Пешачење	40 посетилаца на дан по km стазе
	Јахање	25–80 особа на дан по km стазе
	Већи пикник	300–600 учесника на дан по ha
	Мањи пикник	60–200 учесника на дан по ha

Бајина Башта

Развојна зона „Бајина Башта” иако се налази изван планског подручја представља зону од великог утицаја на реализацију целокупног концепта туризма везаног за потенцијале Таре. Наиме, положај Бајине Баште у односу на различите активности које се одвијају (Дринска регата, рели на Тари, брдска ауто трка), у оквиру НП „Тара”, потом у односу на културне вредности (Манастир Рача и др.), уз формирање основних организационих услова (200 лежаја, у оквиру два хотела и мотела, туристички савез и др.) утицао је да је данас Бајина Башта активан развојни центар овог подручја, који има наглашену спортско–туристичку функцију. Реално је да

Бајина Башта користећи свој положај – центар Таре и Дрине, улаз у Тару и Дрину, постане генератор програма развоја Таре и Дрине. За реализацију такве улоге, неопходно је даље повећање конкурентности овог центра кроз развој комплементарних производа, услуга, програма и активности. Планирано је да Бајина Башта буде генератор програма развоја Таре и Дрине, али се не налази у оквиру граница НП „Тара”.

Овим просторним планом планира се:

- рехабилитација хотела „Zepher” и мотела „Белви”;
- проширење и модернизација објекта „Одмор на Дрини”, капацитета 30 соба у угоститељском објектом;
- проналажење локација за додатни хотелско–пансионски смештај од пет објеката по 30 соба;
- интерпретациони центар Тара–Дрина са комерцијалним садржајима, угоститељским објектом, простором за паркинг, информационом центром. Могућа локација је локација ширег подручја данашње бензинске станице при уласку Бајине Баште;
- рекреативни парк уз реку Дрину ван граница НП „Тара” са објектима за активности на реци Дрини (кајакинг, рафтинг, кану, плажа, риболовни пункт – 50 m x 20 m, са рестораном, сервисним центром, местима за седење, рампом и паркингом) и за активности уз реку Дрину (базен, тениски терени, мини голф, игралиште за децу, мањи спортски терени за одбојку и фудбал на песку, угоститељски садржаји, комерцијални садржаји, паркинг);
- променада уз реке Пилицу, Рачу и Дрину у дужини од 8–9 km;
- шетно–бициклическе стазе од Бајине Баште до Језера Перућац (10 km) и од Бајине Баште до Манастира Рача (5 km).

Остале сеоске зоне

Поред наведених туристичких зона на простору Таре и њеној околини ће се развијати и мањи туристички локалитети етно–оријентације: специфичне етно–туристичке целине у зони засеока Заовина (Нова Вежања, као центар села са низом објеката и инфраструктуром и засеоци Секулић, Караклије, Рајаци, Печенице, Јеличићи, Марићи, Николићи, Баре, Јездићи, Бјелуша, Милекићи, Ђурићи, Ракићи, Лазићи, Поповићи, Филиповићи, Трифковићи, Станишићи, Мандићи, Василићи и др.), са могућношћу комплементарне понуде са групацијама појединачних објеката на потезу од Заовина и Митровца преко Секулића ка Добром Пољу и Русту у граду Ужицу, које све заједно чине специфичан амбијент сточарских планинских насеља.

Изградња ових зона обавља се у складу са правилима и условима из овог просторног плана.

У овим зонама потенцирати реконструкцију и адаптацију постојећих објеката или изградњу нових објеката у етно–стилу од природних материјала, првенствено на постојећим изграђеним парцелама или погушћавањем постојећих засеока или минималном изградњом по њиховом ободу.

Поред етно–туризма у овим зонама оријентација становништва је на компатибилним делатностима: првенствено производњи здраве хране, пчеларству и сл. Садржаји у оквиру ових локалитета и засеока треба да употпуне понуду у оквиру етно–туризма, а предуслов је и комунално опремање простора, које треба да обезбеди сигурно напајање, у првом реду електричном енергијом и водом, као и безбедну евакуацију отпадних вода и смећа. Напомиње се да је снабдевање електричном енергијом могуће и из алтернативног извора (у складу са еколошким захтевима), до изградње водоводне мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора, а до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Посебно се издвајају терени КО Заовине који се налазе у пограничној зони у Караклијама и околним засеоцима, мање саобраћајно приступачни од села у околини језера Заовине. Терени су погодни за градњу објеката и налазе се у III степену заштите а уз адекватно опремање инфраструктуром би били веома интересантни за развој еко туризма и сличних видова туризма у скоро нетакнутом природном окружењу. Проблем представља обезбеђење добре саобраћајне приступачности, али се овај недостатак може превазићи у склопу јавно–приватног партнерства општине, НП „Тара” и заинтересованих мештана – инвеститора. У овим зонама се између групација кућа и заселака налазе и простране

пољопривредне површине пашњака и ливада, на којима је према Закону о пољопривредном земљишту и правилима овог просторног плана, већ могућа изградња стамбених и економских објеката за потребе пољопривредних газдинстава, а као компатибилне се могу јавити и све активности рекреације, еко–туризма и сл. С обзиром да је и по овом просторном плану наведена изградња могућа, битно је обезбедити стимулације становништву Караклија од стране локалне самоуправе и НП „Тара”, како би се оно задржало и бавило еколошким видовима пољопривреде и туризма.

На осталим подручјима у ободној зони НП „Тара” и његовој околини, основна оријентација је на развој села у функцији туризма (Солотуша, Рача, и др.), као и на изградњу мањих туристичких пунктова (села ослоњена на језеро „Заовине”, као и села и зоне дуж нових „туристичких путева” који воде од Митровца ка Мокрој Гори, Заовина ка Котроману и оних у широк зони Калуђерских Бара).

У овим зонама ретке градње и катунских насеља предуслов развоја је комунално опремање (уз могућност коришћења и алтернативних извора енергије у складу са еколошким захтевима каптирања изворске воде за пиће, као и евакуација отпадних вода у санитарно прописане септичке јаме), а могуће је обнављање грађевинског фонда или нова изградња у смислу погушћавања постојећих засеока.

3.1.4. Остале привредне делатности

Остале привредне делатности ће се развијати интензитетом којим се туристичка регија буде развијала.

Развој грађевинарства ће зависити од развоја, у првом реду туризма и динамике унапређења постојећих и изградње нових туристичких и угоститељских капацитета, односно од могућности обезбеђења инвестиционих средстава домаћих и страних инвеститора. Реално је очекивати да ће се ова област развијати инванзивније у односу на досадашњу динамику.

Развој трговине карактерисаће стимулисање полицентричног развоја трговачке мреже и привлачење трговинског капитала. На руралном подручју, ван формираних туристичких насеља и главних путних праваца, са дисперзном мрежом насеља и ниском густином насељености нема посебног стимуланса за развој ове делатности. У складу са развојем туризма, за зоне концентрације одређене су Калуђерске Баре, Перућац, као и Митровац, Растиште и Рача, мада и у осталим туристичким зонама треба подржавати индивидуалну иницијативу у овом правцу.

Услужно занатство, иако знатно развијеније од производног, не задовољава заступљеном структуром, бројем занатлија, као и размештајем занатских услуга. Посебно је присутна неразвијеност сервисних услуга, које су неопходне у циљу побољшања туристичке понуде, нарочито моторизованих туриста. Наведени садржаји пратиће развој туристичких центара.

Развој малих и средњих предузећа из области производње и услуга усмерава се у правцу интензивнијег развоја производних капацитета, као и употпуњавања матрице услужног и производног занатства. Развој, пре свега, малих породичних предузећа, подразумева тесну сарадњу и кооперацију са пољопривредним произвођачима и носиоцима туристичког развоја. Постоје широке могућности за уметничко обликовање и прераду дрвета кроз израду сувенира, различитих елемената за ентеријере и других финалних производа. У оквиру пољопривреде постоје природни потенцијали а и потреба за бољим снабдевањем становништва и туриста квалитетним прехранбеним производима од меса, млека, воћа, гљива и др., али и афирмације производа специфичних за овај простор. У оквиру рибарства зона језера Заовине је посебно повољна за кавезни узгој пастрмке (на самом језеру већ постоје два таква рибњака), а у околини на потоцима који се сливају ка језеру или белом Рзаву могуће је формирање како мрестилишта за пастрмску млађ којом би се порибљавали околни водотоци или би се користили за кавезни узгој у језеру. На овим планинским водотоцима могуће је и формирање мањих рибњака у функцији еко–туризма и етно–туризма. Сви захвати и делимична преграђивања планинских водотока као и кавезни узгој рибе у језеру Заовине морају бити изведени искључиво у складу са условима и режимима заштите природе (у оквиру површина са III степеном заштите природе) и уз смернице које ће давати Јавно предузеће „Национални парк Тара”, као управљач природног добра.

Домаћа радиност, као самостална делатност са организованим тржиштем или кооперацијом са другим привредним гранама (дрвна, текстилна, прехранбена, итд.), али и као комплемент туризму и еколошкој пољопривреди, развијаће се у домену производње прехранбених, дрвних и вунених производа, као и у делу кооперације са већим производним системима. Поред запошљавања дела радне снаге (нарочито женске), повећала би се и економска сигурност домаћинства на селу и обезбедио још један додатни туристички мотив овог краја.

На подручју Просторног плана забележено је интересовање за истраживање и евентуалну експлоатацију минералних сировина, посебно металних сировина, али је процењено да би такве активности нарушиле природни амбијент. У случају да се за оваквим активностима укаже економски интерес, примарни критеријум у погледу одлучивања о њиховом активирању, биће еколошка процена утицаја на животну средину и усклађеност са прописаним режимима заштите и коришћења простора у заштићеним подручјима природе, непокретних културних добара и сливним подручјима хидроакумулација. На простору НП „Тара” у КО Коњска Река јужно од Крње Јеле постоји мајдан камена чија је локација у складу са режимима заштите природе, саобраћајно је добро повезана, не нарушава морфологију кањона, клисура, водотока, нема рефугијума, специфичних станишта и слично, а има и могућности за каснију санацију. Овај мајдан кречњака се задржава на постојећој локацији уз ДП, у оквиру површина са III степеном заштите природе, уз примену мера заштите животне средине и заштите природе, а према условима заштите природе које издаје надлежни завод за заштиту природе и управљач природног добра.

Посебно се напомиње да ће се локације за мала и средња предузећа из области производних делатности бирати и одобравати искључиво према условима и уз сагласност надлежних завода за заштиту природе и заштиту споменика културе, као и других надлежних институција, првенствено из области водопривреде, путева и сл. Просторним планом је одређено да локације радних зона и објеката морају бити у складу са прописаним режимима коришћења простора, а Перућац је насеље у којем већ постоје развијеније привредне активности које ће се даље развијати у складу са важећом планском документацијом, уз обавезу спровођења мера заштите вода, с обзиром да се Перућац налази уз саму реку Дрину.

3.2. Развој насеља, демографски и социјални развој

3.2.1. Становништво

Развојна варијанта полази од директних ефеката планираних активности (туристичких, услужних, грађевинских, инфраструктурних, предузетничких) на постепени раст становништва. Рачуна се на демографски потенцијал локалног становништва с једне стране, као и на привлачење становништва из окружења, с друге. Отварање нових радних места, могућности предузетничких активности и формирање породичних фирми у туристичким, агро и услужним активностима представља највећи мотив за живљење на планском подручју.

Табела 29. Пројекција демографских кретања

Територија КО/насеља	Број становника 2002. године	Број становника 2011. године	Процена броја становника 2030. године
Укупно планско подручје	4812	3630	4550
Бесеровина	213	187	250
Заовине	442	263	400
Зауглине	348	279	300
Јагошгица	152	77	100
Коњска Река	112	78	130
Мала Река	489	427	550
Перућац	845	530	750
Растиште	473	308	400
Рача	672	591	670
Солотуша	1066	890	1000

Са становништа циљева који се желе постићи планираним активностима реална је претпоставка остварења пројекције односно достизање на крају планског периода популације од око 4550 становника уз следећа стратешка одређења:

1) одређеним планским политикама и активностима, увећати атрактивност овога подручја, како би се привукло становништво

ван подручја Просторног плана да насељава ова места; тиме би се спречило гашење сеоских економија и расељавање;

2) вођење демографске политике која ће обезбедити повећање natalитета, заустављања расељавања и емиграције, као и демографског старења;

3) формирање система центара са одређеним функцијама;

4) унапређење образовања и обуке ради запошљавања у службама које ће поспешити развој туризма и за рад у туризму (свих врста) као и рад у секундарном и терцијарном сектору, где год су утврђени туристички, привредни и други развојни потенцијали;

5) развој основне инфраструктуре и унапређење јавних услуга, као и повећавање атрактивности и садржаја у свим депопулацијским насељима.

3.2.2. Насеља и рурална подручја, опремљеност јавним службама и повезаност

Одрживи развој насеља на планском подручју, по усвојеном приступу интегралног демографског и социо-економског развоја, дефинише се у четири основна нивоа и то:

1) интегрални демографски и социо-економски развој насеља;

2) уређење и опремање насеља;

3) животна средина;

4) мрежа насеља и организација простора.

Ревитализација руралних подручја Таре са насељима која су по карактеру, организацији и опремљености ближа руралним, подразумева њихову трансформацију у полуурбана подручја, у погледу карактера, делатности, опремљености и организованости и способности за саморепродукцију.

Задржавање популације у пољопривредном сектору, уз развој могућности запошљавања у туристичком сектору оправдана је развојна стратегија, зато што је агро-сектор био и остаје сектор који ће, уз туристички, запошљавати највећи део активне популације. Поддршка развоју односи се посебно на приватни сектор како би се подстакло:

1) развијање еколошких привредних и непривредних делатности, увођењем чистих технологија, савремених организација и управљања бизнисом у кућним и малим економијама у агро-сектору, агро-индустријском прерађивачком сектору, услужно-сервисном сектору;

2) формирање заједница насеља и развијање специјализованих „саморепродукционих центара”, уз постојеће, или нове, организоване по свим постулатима интегралног одрживог развоја, у простору и срединама који пружају најповољније услове за ефикасност и успешни развој;

3) развијање туристичке делатности, комплементарне агро-производним прерађивачким и осталим услугама и сервисима, као једног од посебних стимуланса за трансформацију руралних подручја и системски развој насеља.

Мрежа насеља. С обзиром на морфологију и спонтани развој насеља и туристичких центара, уводи се вишестепена хијерархизација насеља, са одговарајућим нивоима насељских садржаја:

– насеља, од неколико до више десетина засеока, примарних јавних услуга;

– центар заједнице насеља, за три и више насеља;

– центар за планско подручје за насеља из општине Бајина Башта, али и за суседна насеља у граду Ужицу (Калуђерске Баре);

– туристички центри су посебна категорија изграђених и уређених зона који обухватају груписане и усамљене туристичке објекте у границама насеља (Митровац).

Систем засеока, насеља и заједница насеља ће се заснивати на интегралном социо-економском развоју, еколошки максимално усаглашеном, технолошки опортуним и енергетски ефикасном.

Саобраћајнице обезбеђују ефикасно повезивање центара нижег и вишег реда и интеграцију простора на свим нивоима хијерархизације: међу засеоцима; на нивоу насеља; на нивоу еко заједнице насеља; на нивоу планског подручја; на нивоу општине Бајина Башта и са насељима суседног града Ужица ка Мокрој Гори и даље ка Златибору и Чајетини.

Унапређење и модернизација стамбено-комуналног комплекса има двоструку функцију (препород руралних подручја и трансформацију у савремена модерна насеља; и унапређење услова за национални и интернационални туризам), а обухвата следећа планска решења:

1) побољшање структуре станова, односно увећање удела средње-великих и великих станова на најмање 50% фонда;

2) уједначавање и подизање стандарда становања, на бази квадратуре (концентрација на ниво 20–25 м²/становнику) и на бази опремљености инсталацијама и санитарјама (100% станова);

3) селективан развој секундарног стамбеног фонда (викендице) у функцији развоја туризма, што подразумева повећање стамбеног стандарда и опремљености инсталацијама.

Развој јавних услуга и централних садржаја ће бити усклађен са хијерархијским и функционалним значајем насеља. У том контексту разликују се три нивоа садржаја, услуга и сервиса, које треба употпунити и комплетирати:

1) примарни садржаји: црква, школа, здравство, трговина/самоуслуга, гробља и др.; одговарају нивоу насеља, већих засеока;

2) секундарни садржаји: хотели, мотели, туристички центри, одмаралишта; одговарају нивоима посебних специјализованих центара;

3) терцијарни садржаји: пошта, банка, објекат културе, аутобуска станица, откупна станица, ветеринарска станица, здравствена станица; одговарају нивоу центра заједнице насеља.

Саобраћајна повезаност насеља (интерна) и окружења (екстерна) предиспонирана је природним условима (геоморфологија, природна добра), морфологијом самих насеља (дисперзија, линеарност, неправилни облици, уситњеност и распршеност и др.) и створеним условима (саобраћајнице и организација транспорта). Основу повећања приступачности на планском подручју чини саобраћајно повезивање:

1) засеока насеља, које се побољшава корекцијом техничких елемената траса општинских и некатегорисаних путева;

2) насеља у заједницама насеља, које се унапређује корекцијом и допуном постојеће мреже саобраћајница;

3) насеља унутар планског подручја које се унапређује и побољшава корекцијом техничких елемената општинских путева који повезују примарна сеоска насеља и центре заједница насеља.

Трансформација насеља и засеока засниваће се на:

1) кориговању и побољшању индикатора коришћења земљишта у насељима, као и ефикаснију заштиту природних ресурса;

2) задржавању брдско-планинског карактера насеља и очувању карактера привлачности који имају;

3) побољшању услова за концентрацију и организацију централних садржаја у насељима и већим засеоцима;

4) комплетирању насеља јавним услугама и сервисима и подизању на полуурбани ниво;

5) формирању центара заједнице насеља.

Морфологија насеља. У будућем развоју ће се извршити одређене морфолошке корекције које обезбеђују већу конзистенцију, груписање и хармонизацију насеља, зависно од класификације (типологије) насеља, и то:

1) планинска насеља Високе Таре (Јагоштица, Растиште) на мањим заравнима могу повећати густину и конзистенцију насеља, новоградњом и реконструкцијом постојећег стамбено-комуналног фонда, искључиво у складу са режимима коришћења простора у одређеним зонама и степенима заштите;

2) планинска насеља Равне Таре (Калуђерске Баре и околна насеља и засеоци Шљивовица, Ослуша, Соколина, Митровац, Крња Јела), на пространим заравнима и долинама, која су доста растресита и диспергована, могу повећати густину и конзистенцију, новоградњом и реконструкцијом постојећих насеља и засеока;

3) брдско-планинска насеља (виши делови насеља Бесеровина, Зауглине, Мала Река, Перућац, Рача, Калуђерске Баре) која су изграђена на неравним, дисецираним, стрмим, уваластим теренима, и која су врло разуђена, могу повећати густину и конзистенцију новоградњом и реконструкцијом постојећих фондова;

4) типична планинска насеља (Заовине), широко распршена и растресита, могу повећати густину становања и насељености, новоградњом и реконструкцијом постојећих насеља;

5) „кањонска” насеља (Коњска Река), формирана у издуженим, узаним, стрмим „кањонима”, не могу се битно морфолошки мењати осим у проширеним и равнијим теренима на изласку из „кањона”, повећањем концентрације и густине;

6) мешовита насеља (Солотуша и нижи делови насеља Бесеровина, Зауглине, Мала Река, Перућац, Рача, у долини Дрине), формирана у долинским и планинским теренима, могу повећати своју конзистенцију између делова насеља, новоградњом и реконструкцијом постојећих фондова.

Насеља са планског подручја су на релативно малој дистанци од општинског центра – од 6 km до 12 km (Мала Река, Солотуша,

Рача, Заовине, Бесеровина и Перућац). Поред тога, насеље Перућац једино је које има развијенију матрицу делатности и опремљеније је од околних насеља, али је због економских прилика последњих година и оно депопулацијско; сва остала насеља се налазе у неповољнијем положају у погледу удаљености од општинског центра. Посебно су удаљена и изолована насеља Јагоштица и Растиште на крајњем западу планског подручја у подручју Високе Таре.

Са становишта развоја насеља са овог подручја оствариваће функције: примарних сеоских насеља са локалним центрима, центара заједнице насеља и туристичких центара; планира се и формирање центра за цело планско подручје на Калуђерским Барама (које већ имају развијене централне садржаје различитог типа), који би био и у функцији туристичког и услужног центра за шире подручје Мокре Горе, Кремана и других насеља града Ужица; наглашава се да општински центар Бајина Башта представља главни центар који се налази изван планског подручја, али којем гравитира свих десет насеља са планског подручја.

Хијерархија насеља и њихова опремљеност заснива се на успостављању следећих нивоа центара:

– примарна сеоска насеља, с обзиром на положај засеока у њима, морфолошку структуру и саобраћајну приступачност, имају своје локалне центре. Ови центри се формирају на местима где су зачети, или на погодним локацијама где постоје повољни природни и створени услови, као и слободни терени на којима је могуће њихово проширење и уобличавање, уз обезбеђење приступачности становништву које живи у засеоцима. Локални центри треба да обезбеђују основне услуге становништву: образовање и васпитање (предшколско и основношколско у већим насељима, алтернативно у центрима заједница насеља), здравство (амбулантно, кућно лечење, апотека), трговина (продавнице мешовитом робом, новине), угоститељство (кафана, бифеи, мали ресторани), спорт (мали спортови, рекреација), саобраћај (такси, превоз робе, бицикл, еколошки транспорт), комуналије (прикупљање кућног отпада, одржавање зеленила и улица), занати (помоћ домаћинствима и појединцима), религиозне (црквено богослужење живих и сахрањивање мртвих), социјална заштита (помоћ старима, болесним хендикепираним). Напомиње се да се поједине од ових услуга могу организовати обједињено за више суседних насеља;

– популационо и привредно развијеније насеље је Перућац, постојећи привредни центар ослоњен на хидроелектрану, који има многе развијене функције и службе, а и популационо је међу највећим и најразвијенијим насељима у читавом планском подручју. Због слабије саобраћајне повезаности са осталим деловима планског подручја (осим са подручјем заједнице насеља Растиште), због чињенице да се он самостално развија као привредни центар у оквиру општине Бајина Башта, као и због планског циља развоја планинских зона на Тари и јачања услуга и функција у планинским туристичким насељима, Перућац је сврстан у самостална развијена насеља;

– центри заједница насеља (заједнице од пар насеља, односно више засеока), се формирају према природним и створеним предиспозицијама, у северној, источној и западној зони, на погодним локацијама, за изградњу централних садржаја и повезивање локалних насеља. Центри заједница насеља су: у западној зони Растиште, у северној зони Рача, а у средишњој и јужној зони на потезу Митровац–Заовине нема класичног центра заједнице насеља већ се поједини засеоци и зоне (оријентисани првобитно и традиционално на Растиште и Калуђерске Баре) самосталније развијају (Крња Јела, Нова Вежања, Секулић, и др.) и овај развој у наредном периоду из стихијског и непланског, мора прерасти у планске акције како би се поједине зоне, које су на добрим саобраћајним позицијама уз главне путеве развиле као центри услуга за околне засеоке. Ови центри, поред пружања услуга јавних садржаја, имају услова и за обављање производних и услужних активности: селективна агро производња и прилагођена агроиндустријска прерада, технички сервис, образовање (допунско одрађивање, младих и деце), консалтинг и саветовалишта (бизнис, управљање, заступање, послови некретнина), спорт и рекреација са одговарајућим садржајима, саобраћај (робни и путнички превоз), здравство (здравствена установа са малим стационаром), пошта, банка и осигурање;

– туристичко-услужни центар за цело планско подручје и насеља са територије града Ужица се формира на локацији

Калуђерске Баре која просторно, организационо, саобраћајно има најповољније услове. Овај центар треба да обезбеди разноврсне услуге вишег нивоа, првенствено у функцији повећања атрактивности и привлачности овог простора (културне, здравствене функције, етно–градитељство, народна радиност, уметничке галерије и музејске поставке, и др.);

– центри туризма, постојећи и нови, развијаће се тамо где су већ зачети, као и на новим локацијама које су погодне за развој туризма: Митровац, Калуђерске Баре, Предов Крст, Мокра Гора – Перућац и др. Поред туристичко–рекреативних и угоститељских објеката и садржаја у овим центрима треба обезбедити и комплементарне услуге (трговинске, прометне, сервисне, банке, поште, интернет, и др.).

3.3. Инфраструктурни системи

3.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура представљају значајан предуслов будућег развоја који треба да прати развој осталих делатности. Такође, развој појединих подсистема саобраћајног система може иницирати развој осталих функција (комерцијалних, туристичких, производних, стамбених и сл.).

Друмски саобраћај

Друмски саобраћај остаје главни носилац повезивања подручја са широм околином, а посебно унутар граница Просторног плана. Сви остали видови саобраћаја остају алтернативни, посредни носиоци комуницирања или задржавају локално–туристички карактер.

Даљи развој ће бити у складу са развојним потенцијалима туризма (спортско–рекреативни туризам, екскурзијски туризам, и сл.) и пољопривреде (сточарство и воћарство), имајући у виду специфичност простора.

Постојећа саобраћајна инфраструктура, коју чине ДП II реда, као и мрежа општинских путева, представља основ за даљи развој уз могућност валоризације простора планирањем мреже саобраћајница у функцији презентације природних вредности НП „Тара” и рекреације.

Мрежу ДП на територији Просторног плана чине следећи путеви на основу Уредбе о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15):

– ДП IIА реда бр. 170: Ваљево – Поћута – Дебело Брдо – Рогачица – Бајина Башта – Калуђерске Баре – Кремна, деонице 17005, 17006 и део 17007 од чвора 17003, 17004, 17005 до границе плана у дужини од 16,346 km чини деоница број 17007 од чвора 17005 (Калуђерске Баре km 87 + 858 ван подручја Просторног плана) до чвора 2811 (Кремна–Тара km 96 + 861);

– ДП IIА реда бр. 172: Бајина Башта – Перућац у дужини од 12,762 km који чини деоница број 17201, од почетног чвора 17101 km 0 + 000, до чвора 17201 km 12 + 762;

– ДП IIБ реда бр. 402: веза са државним путем ДП 170 – Рача – Манастир Рача у дужини од 4,307 km, који чини деоница број 40201, од почетног чвора 17004 km 0 + 000, до чвора 40201 km 4 + 307;

– ДП IIБ реда бр. 403: Калуђерске Баре – Митровац – Заовине – државна граница са Босном и Херцеговином у дужини од 21,022 km чини деоница број 40301 од почетног чвора 17005 (Калуђерске Баре km 0 + 000) до чвора 40301 (Заовине km 21 + 011).

Изградња аутопута Е-763 Београд–Пожега побољшала би саобраћајну повезаност овог региона са осталим деловима Републике Србије, а преко аутопута Е-75 и са мрежом европских путева. Изградња друге деонице аутопута Е-763, Пожега–Бољаре је тренутно на нивоу израде пројектне документације. У сваком случају реализација аутопута Е-763, ће у многоме допринети бољем саобраћајном повезивању подручја НП „Тара” са суседним регионима.

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године, као аутопутски коридор који би се реализовао у дугорочном периоду, предвиђен је аутопут Е-761. Овим путним правцем ће се остварити веза са аутопутем Е-763 у Прељини. На деоница аутопута Е-763 од Чачка до Пожеге, у зони Пожеге одваја се крак Пожега–Котроман, чијом ће се реализацијом повећати доступност планског подручја.

Посебно је важно квалитетно повезивање насеља, поготово оних која су препозната као носиоци даљег развоја и највећи генератори путничких токова (Калуђерске Баре, Митровац, Предов Крст и Перућац).

Овим просторним планом планирана је изградња пута који би повезивао туристичке локалитете Јелова Гора, Тара, Мокра Гора, Златибор, Љубић, Сирогојно у јединицама локалне самоуправе Ужице, Бајина Башта и Чајетина. Новопланирани пут на појединим деоницама користи трасе постојећих општинских путева и пружа се трасом: Јелова Гора – Ђаков камен – Кадињача – Поникве – Калуђерске Баре – Добро Поље – Митровац – Крња Јела – Никшића Преседа – Мећавник – Мокра Гора – Пањак – Семегњево (Златибор) – Љубиш – Сирогојно – Ужице. Планирани пут је од изузетног значаја за активирање потенцијала целог региона. Имајући у виду његову трасу, важност и техничке елементе трасе планира се да се реализује са елементима ДП II реда. Његов коридор се пружа територијама града Ужица и општина Бајина Башта и Чајетина, што подразумева координисано деловање надлежних служби све три јединице локалне самоуправе у његовој реализацији. Планирана саобраћајница је дужине око 75,28 km, и на појединим деоницама, у дужини од око 36 km, користи постојећу путну мрежу. Резервише се простор за коридоре наведених деоница ДП II реда у ширини 60 m, од тога око 20 m за путни појас, по 10 m за обостране непосредне појасеве заштите и по 10 m за обостране појасеве контролисане изградње (који обухватају и појасеве заштите животне средине), с оријентационо датим положајем коридора на Рефералној карти 2. Просторног плана.

Дефинитиван положај коридора планиране саобраћајнице са елементима ДП II реда утврдиће се урбанистичким планом на основу техничке документације на нивоу студије оправданости са идејним пројектом и процене утицаја на животну средину.

Имајући у виду очекиване потребе за саобраћајем у будућем периоду, као и постојеће стање путне мреже, планирана је рехабилитација и реконструкција делова мреже општинских путева чије се техничко–експлоатационе карактеристике морају довести у склад са њиховим ширим значајем. Планирана је реконструкција свих јавних општинских путева на територији Просторног плана, уз изградњу појединих нових траса и везних деоница.

Од значајнијих општинских путних праваца, који доприносе побољшању доступности препознатим туристичким локалитетима, издвајају се путеви:

1) Перућац – Растиште – Предов Крст, трасиран обалом језера Перућац и уском долином реке Дервенте до Предовог Крста, дужине 14,6 km;

2) Предов Крст – Јагоштица, трасиран падином Каменог и Тисовог брда до Боровца и Јагоштице, дужине 7,2 km;

3) Предов Крст–Митровац, централна саобраћајница између Митровца и подручја Високе Таре дужине 14 km;

4) Митровац–Секулић, у дужини од 5,7 km који повезује насеља Митровац–Секулић (планирано асфалтирање 2019/2020. године које у сарадњи спроводе општина Бајина Башта и НП „Тара”);

5) Бесеровина–Зауглине–Рача, падинска траса пута која повезује насеља изнад реке Дрине, од Вучје стене до Раче и ДП IIБ реда бр. 403, дужине 10 km;

6) Манастир Рача – Копривна – ДП IIБ реда бр. 403, као веза између ДП IIБ реда бр. 402 и 403, преко Копривне, дужине 7 km;

7) Кружни пут око језера Заовине са његове северне стране дужине 8 km;

8) Лазићи – Љуто Поље – Ђуровина, што представља најкраћу везу између Калуђерских Бара и језера Заовина дужине 4,5 km;

9) Кремна–Митровац, преко Доброг Поља и Барског Дола, као веома значајна веза града Ужица са НП „Тара”, дужине 10 km.

Просторним планом је планирана реконструкција, доградња и модернизација некатегорисаних путева који су од значаја за побољшање туристичке понуде, међусобно повезивање насеља у јединицама насеља и делова насеља у истој КО.

Приоритет у реконструкцији, доградњи и изградњи деоница општинских путева имаће путни правци који ће обезбедити повећање саобраћајне доступности и повезаности центара у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде у простору и руралних рејона.

Реконструкција постојећих путева и трасирање нових праваца уз поштовање зона заштите и услова грађења који у њима важе,

као и њихово редовно одржавање је од виталне важности за ефикасно и безбедно функционисање саобраћаја.

Развојем саобраћајне мреже потребно је омогућити услове за реализацију аутокампова трајног или сезонског карактера у свим туристичким, односно, развојним центрима који су планирани овим просторним планом, а пре свих у зони језера Заовине, у складу са режимима заштите. Локације за аутокампове је потребно инфраструктурно опремити (приступне саобраћајнице, електрична енергија, водовод, канализација, и сл.). На свакој локацији одабраној за изградњу аутокампова неопходно је планирати објекте са заједничким просторијама, санитарним чвором и мањим трговинским објектом.

Железнички саобраћај

Железнички саобраћај представља и даље посредан начин приступа Тари.

У ранијим плановима железнице је постојала изградња крака пруге узаног колосека од Кремана до планине Таре. На тај начин би се повезали туристички комплекси Златибор, Тара и Вишеград (Дрина). Реализацијом овог пројекта створила би се веома атрактивна туристичка понуда, која би привукла већи број посетилаца и тиме омогућила развој пратећих туристичко-угоститељских понуда дуж целе трасе нове пруге узаног колосека. Овим просторним планом задржава се таква могућност, без обзира на непостојање техничке документације којом би био дефинисан коридор.

На тај начин би се остварило повезивање подручја планине Таре са републичком магистралном железничком инфраструктуром преко постојеће туристичке железничке пруге Шарган – Мокра Гора.

Ваздушни саобраћај

Лоцирање мањих хелидрома у близини атрактивних туристичких локација у циљу поспешивања тзв. „ексклузивног туризма” и активније коришћење аеродрома „Поникве”, који се налази на територији града Ужица, тренутно на око 25–30 km од Калуђерских Бара. Тренутни ИСАО код аеродрома је 2 Б, тј. аеродром може прихватити авионе референтне дужине за полетање до 1.199 m, распоном крила до 24 m и размаком спољних ивица точкова главног стајног трапа до 6 m. Легење се одвија по инструменти-ма за непрецизан прилаз и VMC условима, дању. У оперативној функцији се налази торањ Контроле летења са свим функцијама CR, TWR и ARO.

Планирани хелидром ће се искористити у сврху развоја „ексклузивног туризма”, имајући у виду географски положај Таре и њену удаљеност ваздушном линијом од регионалних центара у Републици Србији и у околним државама.

Бициклички и пешачки саобраћај

Бициклички саобраћај је у експанзији са намером да се умање непогодни ефекти које са собом носе остали видови саобраћаја. Не постоје директна ограничења за развој овог вида саобраћаја осим оних које са собом носи сама конфигурација терена. Због својих одлика али и због величине простора који обухвата, Тара је погодна за развој циклотуризма. За подручје НП „Тара” урађен је пројекат „Тароцикл” на основу којег би НП „Тара” постао први национални парк са дефинисаним и обележеним бицикличким стазама. Пројектом су предвиђене следеће бицикличке стазе:

- Калуђерске Баре – матичне стазе (осам стаза):
- Митровац – матичне стазе (девет стаза);
- Предов Крст – матичне стазе (седам стаза).

Укупна планирана дужина бицикличких стаза износи 464,5 km. Од 2004. године када је пројекат кренуо, до данас су само три стазе обележене на терену, док је пет других добило сагласност Завода за заштиту природе Србије.

Поред стаза намењених бицикличком саобраћају, као и поред постојећих пешачких и планинарских стаза, предметно подручје опремити пешачким стазама које везују туристичке центре са атрактивним туристичким пунктовима (Козја стена и Велики Крај) и планинарским стазама које су дефинисане од стране Планинарског друштва „Тара” (наредна табела).

Табела 30: Маркиране и комбиноване планинарске стазе

Маркиране планинарске стазе	Комбиноване планинарске стазе
01 Калуђерске Баре – Збориште Л = 13,3 km;	3а-3 Борово брдо – Калуђерске Баре Л = 4,5 km;
02 Калуђерске Баре – Јаревац Л = 3,6 km;	3ц-3 Јаревац – Калуђерске баре Л = 4,6 km;
03 Калуђерске Баре – Манастир Рача Л = 7,7 km;	3д-3 Лађевац – Калуђерске баре Л = 6,3 km;
03а Манастирски станови – Борово брдо Л = 1,9 km;	3д-3 Лађевац – Ланишта – Манастир Рача Л = 2,6 km;
03б Црњесково – Градина – Борово брдо Л = 2,7 km;	5-4 Пријерово – Солотник Л = 1,5 km;
03ц Бурино брдо – Јаревац – Борово брдо Л = 2,1 km;	09-20 Горушице – Седаљка Л = 7,3 km;
03д Лађевац – Ланишта Л = 1,3 km;	12-12а Предов Крст – Козији рид Л = 7,6 km;
04 Калуђерске Баре – Солотник Л = 8 km;	12-12б Капетанова вода – Сјенич Л = 1,8 km;
05 Калуђерске Баре – Кадињача Л = 19,9 km;	12-12в Предов Крст – Сјенич Л = 4,2 km;
06 Митровац – Збориште Л = 11,5 km;	12б-12 Капетанова вода – Предов Крст Л = 5,7 km;
07 Митровац – Доњи Јелисавчићи Л = 3,6 km;	12б-12-12а Витмировац – Сјенич – Козији рид Л = 5,9 km;
08 Митровац – Предов Крст Л = 14,6 km;	13-15 Предов Крст – Чопин бор Л = 10,9 km;
09 Митровац – Бањска стена Л = 6 km;	13-16 Предов Крст – Јагошница – Велики Крај Л = 13,4 km;
09а Митровац – Велика ливада – Бањска стена Л = 6,2 km;	13-16-16а Предов Крст – Мирзини видиковци Л = 11,3 km;
10 Митровац – Луке Л = 12,8 km;	14-17 Кичељ – Дрлије Л = 7,1 km;
11 Предов Крст – Омарска Врела Л = 3,4 km;	14-19 Предов Крст – Орлов вис – Седаљка Л = 10,2 km;
12 Предов Крст – Велики Столац Л = 8,6 km;	18-18а Предов Крст – Галиник (десна) Л = 4,6 km;
12а Мрка Коса – Козији Рид Л = 1,9 km;	18-18а Предов Крст – Галиник (лева) Л = 3,7 km;
12б Витмировац – Сјенич – Капетанова вода Л = 3 km;	19-14 Седаљка – Орлов вис – Биљешке стазе Л = 9,1 km;
13 Предов Крст – Велики Крај Л = 10,9 km;	24-25 Манастир Рача – Соколина Л = 6,8 km;
14 Предов Крст – Биљешке стазе Л = 6 km;	24-3д-3 Манастир Рача – Лађевац – Калуђерске Баре Л = 8,3 km.
15 Чехова кућа – Чопин бор Л = 5,6 km;	
16 Чехова кућа – Јагошница – Велики Крај Л = 8,3 km;	
16а Кнезови – Мирзини видиковци Л = 0,6 km;	
17 Биљешке стазе – Дрлије Л = 3,3 km;	
18 Предов Крст – Галине – Предов Крст Л = 5,8 km;	
18а Галине – Галиник Л = 1,4 km;	
19 Седаљка – Орлов вис – Невељ Л = 6,7 km;	
20 Седаљка – Бањска стена Л = 6,9 km;	
21 Седаљка – Чемеришта Л = 5,5 km;	
22 Луке – Склопови Л = 4,8 km;	
23 Солотуша – Солотник Л = 3 km;	
24 Манастир Рача – Лађевац Л = 2 km;	
25 Соколина – Лађевац Л = 3,6 km;	
26 Бесеровина – Ослуша Л = 4,8 km;	
27 Седаљка – Кремићи Л = 3 km;	
28 Дикава – Јањач Л = 1,2 km;	
29 Луке – Равна стена (град) Л = 1,1 km;	
30 Седаљка – Мраморје Л = 1,4 km;	
Via Dinarsica – зелена рута Л = 19,8 km;	
E7 Европски пешачки коридор Л = 60,5 km.	

Ове стазе делимично прате шумске путеве и директно повезују цело подручје НП „Тара”. Шумске и ловачке стазе ће се трасирати према шумско-привредним и ловно-привредним основама за потребе привредних делатности.

Алтернативни видови саобраћаја

Конфигурација терена НП „Тара” пружа услове за развој алтернативних видова саобраћаја у циљу повећања степена доступности природним лепотама Таре уз њихово неугрожавање. У том смислу поред развоја пешачких и бицикличких стаза од значаја су и стазе за јахање, као и жичара за превоз туриста у циљу несметаног уживања, разгледања и приступа очуваној нетакнутој природи.

Планира се реализација система двоседних или кабинских туристичких жичара које ће повезивати атрактивне туристичке локалитете пружајући се преко падина Таре и омогућавајући лак приступ и уживање у природним лепотама подручја. Планиране трасе су околина језера Перућац и Предов Крст – видиковоц на Звезди (1075 m н.в.).

Одабир траса овог атрактивног и еколошки прихватљивог вида превоза уследиће након детаљних анализа релевантних

чиниоца кроз израду неопходних студија локација, студија оправданости и студија о процени утицаја на животну средину.

Могућа је и друга градња инсталација и објеката у функцији спортско рекреативних понуда: боб на шинама, мини голф, „zip line“ (на подручју села Растиште), тобогани, разни забавни садржаји.

Водни саобраћај

Акумулационо језеро Перућац и језеро Заовине пружају могућност за организовање наутичког туризма, који је тренутно слабо заступљен и локалног је карактера. На делу Перућачког језера водни саобраћај остаје локалног и туристичког значаја. Акумулационо језеро даје могућности повезивања територија две суседне државе воденим путем у туристичким размерама.

У сврху повећања степена доступности и атрактивности Перућачког језера и језера Заовине планира се формирање локалних путничких пристајалишта са релативно јефтиним пловним пристанима и marinaма, пре свега у зонама одмора и рекреације али и у другим зонама где би се омогућио лак прелазак на друге видове саобраћаја.

Потребно је предвидети минимум по једну станицу за претакање горива са једним точионим местом на језеру Перућац и Заовине у служби опслуживања наутичких пловила погонским горивом.

Локације ових станица ће се дефинисати након детаљне анализе свих релевантних утицаја кроз израду студије изводљивости и студије процене утицаја на животну средину које је неопходно урадити.

Јавни путнички превоз – аутобуски саобраћај

За потребе становништва значајне су линије које повезују сва насеља на планском подручју са туристичким центрима и центром општине и обезбеђују становништву повољне везе према потребама дневних, радних и школских миграната. Основне линије јавног превоза повезивале би следеће локалитете:

- Бајина Башта – Калуђерске Баре – Шљивовица – Митровац – Перућац – Бајина Башта;
- Бајина Башта – Рача – Калуђерске Баре – Бајина Башта;
- Бајина Башта – Рача – Бесеровина – Перућац – Бајина Башта;
- Бајина Башта – Перућац;
- Перућац – Растиште – Предов крст – Јагоштица – Митровац – Перућац;
- Митровац – Заовине – Лазићи – Митровац;
- Кремна – Калуђерске Баре – Митровац – Мокра Гора – Кремна;
- Заовине – Митровац – Калуђерске Баре – Кремна – Заовине;
- Калуђерске Баре – Кремна – Семегњево (железничка станица „Златибор“);

– по изградњи новог пута, најважнија туристичка одређишта од Чајетине, преко Семегњева, Мокре Горе, Заовина, Митровца, преко Калуђерских Бара и Биоске ка аеродрому „Поникве“.

За потребе туриста потребно је организовати одговарајући превоз за обилазак подручја НП „Тара“ и других атрактивних и заштићених подручја, који би био сезонског карактера, уз потребну информативну инфраструктуру и мобилијар. Станице ових линија би биле у Калуђерским Барама, Шљивовици, Митровцу и Перућцу, а стајалишта на осталом подручју НП „Тара“ у оквиру насеља и у близини атрактивних туристичких локалитета. Станице и стајалишта потребно је уредити са информативном картом НП „Тара“, клупама, одмориштима, уређеним стазама, корпама за смеће и сл. Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

Саобраћајна и туристичка сигнализација

У планском периоду, као једна од приоритетних активности истиче се постављање и реконструкција хоризонталне и вертикалне путне сигнализације. Постојеће стање елемената хоризонталне сигнализације је веома лоше. Вертикална сигнализација, поготово

сигналне табле са путоказима, је од изузетног значаја за подручје Просторног плана, те њихово одржавање мора бити континуирано.

Поред прописане саобраћајне сигнализације неопходно је поставити потпуни систем обавештавања и информисања возача о положају туристичких локалитета, паркинг простора, начину њиховог прилаза и режимима саобраћаја у НП „Тара“.

Информативни пунктови се постављају на значајнијим туристичким локалитетима (Калуђерске Баре, Митровац, Предов Крст, Перућац, Кремна и Мокра Гора), као и код „капија“ приликом уласка у поједине зоне заштите.

Стационарни саобраћај

Имајући у виду пораст степена моторизације у протеклом периоду, потребно је ревидирати капацитете за стационарни саобраћај у близини постојећих објеката за хотелски смештај кроз израду одговарајућих саобраћајних студија.

Капацитети и локације појединих паркиралишта се утврђују на основу потреба становништва, броја туриста и организације укупне туристичке понуде, а у складу са утврђеним бројем корисника. Веће површине за паркирање, са обавезним простором за паркирање аутобуса и свим пратећим објектима, планирати у близини значајнијих туристичких локалитета унутар туристичких центара, у близини атрактивних делова подручја.

Код сваке „капије“ за улазак у поједине зоне заштите неопходно је предвидети одговарајуће површине за паркирање путничких возила и аутобуса ради спречавања доласка возила у зоне I степена заштите. Капацитети ових простора усагласиће се са туристичком понудом, организацијом и начином превоза.

Приликом изградње објеката за индивидуално становање (викецице) и за туристичке капацитете у приватним објектима (сеоски тј. домаћински туризам), потребно је предвидети површине за паркирање моторних возила у оквиру припадајућих парцеле.

Паркинг за теретна возила са свим припадајућим објектима предвидети уз коридоре ДП II реда у трећој зони заштите.

Пумпне станице и пратећи путни објекти

Ради задовољавања потреба све већег броја корисника НП „Тара“ планира се проширење и модернизација постојеће бензинске пумпе на Калуђерским Барама уз коју је могуће и формирање сервисна за моторна возила са службом помоћи на друму.

Сервиси за путничка возила и аутобусе могу се реализовати у већим насељским центрима где се за то укаже потреба, што ће се разрађивати урбанистичким плановима.

Сервиси већег капацитета и могућности за сложеније интервенције на моторним возилима лоцираће се изван планског подручја, у општинском центру Бајина Башта.

3.3.2. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Према Плану развоја преносног система за период од 2018. до 2027. године и плану инвестиција, планиране су следеће активности:

- 1) далековод 2 x 400 kV ТС Обреновац – ТС Бајина Башта, са подизањем напонског нивоа у ТС Бајина Башта на 400 kV;
- 2) реконструкција ТС 220/35 kV Бајина Башта. Реконструкција се ради због застарелости ВН опреме и система заштите и управљања у свим пољима 220 kV и 35 kV;
- 3) интерконективни далековод 2 x 400 kV између Републике Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе; овај двоструки далековод би делом користио трасу постојећег 220 kV далековода према ТС Пљевља; од ТС Бајина Башта до места рачвања планирано је опремање оба система, а на даље би се опремило по један систем према ТС Пљевља, као и према ТС Вишеград.

У плановима развоја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ планирани су:

- пројекат ревитализације и модернизације РХЕ Бајина Башта (у току);
- пројекат доградње додатног агрегата на ХЕ Бајина Башта;
- пројекат ревитализације и модернизације МХЕ Врело.

Што се тиче електроенергетских објеката у надлежности Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд, Просторним планом се предвиђа:

- проширење постојеће трафостанице 35/10 kV „Перућац”;
- изградња нових трафостаница 35/10 kV „Калуђерске Баре” и „Митровац”. Локација будуће ТС 35/10 kV „Калуђерске Баре” усвојена је Планом генералне регулације подручја Калуђерских Бара на Тари („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/07);
- изградња нових кабловских водова 35 kV „ТС 220/35 kV Бајина Башта – ТС 35/10 kV Перућац”, „ТС 220/35 kV Бајина Башта – ТС 35/10 kV Бајина Башта – ТС 35/10 kV Калуђерске Баре”, „ТС 35/10 kV Перућац – ТС 35/10 kV Митровац”, „ТС 35/10 kV Митровац – ТС 35/10 kV Металка”;
- изградња нових стубних и монтажно-бетонских трафостаница 10/0,4 kV;
- изградњу нових кабловских водова 10 kV за прикључење нових трафостаница 10/0,4 kV;
- изградња нове и реконструкција постојеће нисконапонске мреже 1 kV.

Могуће је приступити изградњи нових ТС 35/kV и 10/0,4 kV уколико се укаже потреба кроз перспективне планове надлежног електропривредног предузећа.

Микро локације нових трансформаторских станица 35/10 kV и 10/0,4 kV и трасе водова 35 kV и 10 kV одредиће се накнадним истраживањем најповољније позиције нових објеката. Изградња далековаода до 35 kV у зони НП „Тара” могућа је само подземно.

Гасоводна инфраструктура – снабдевање природним гасом

На предметном простору не постоје изграђени гасоводи и гасоводни објекти, па не постоје ни услови за заштиту постојећих гасоводних инсталација. У ближем окружењу најближа постојећа гасоводна инфраструктура је у околини Косјерића.

Планске активности. Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године и Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15) планиран је развој транспортног гасоводног система из правца Косјерића према Бајиној Башти, чијом изградњом ће се омогућити гасификација и подручја у оквиру НП „Тара”.

То је потврђено у условима Јавног предузећа „Србијагас”, број 01-01/3088 од 25. јула 2018. године.

У зони Бајине Баште планирана је изградња главне мерно регулационе станице Бајина Башта, тако да се према подручју Таре могу проводити и градити дистрибутивни гасоводи максималног радног притиска до 16 бар.

Условима Јавног предузећа „Србијагас” предвиђено је планирати и омогућити изградњу следећих гасовода и гасоводних објеката:

- дистрибутивних гасовода максималног радног притиска до 16 бар;
- мерно регулационих станица за потребе широке потрошње и већих потрошача;
- дистрибутивне гасоводне мреже од полиетиленских цеви максималног радног притиска до 4 бар;
- гасних прикључака са мерним местима код потрошача.

Са оваквом концепцијом планиране гасификације у овом простору, у зависности од фазе изградње гасовода и гасоводних објеката, могућа су планирана прикључења корисника или са дистрибутивних гасовода максималног радног притиска (МОР) до 16 бар или преко дистрибутивне мреже гасовода широке потрошње максималног радног притиска до 4 бар.

С обзиром на дисперзију и мале густине насељених места и постојећих и планираних терцијарних објеката, као и да се сви гасоводи проводе подземно, могуће је испоштовати сва ограничења и услове заштите животне средине, присуство високе вегетације, режиме забране изградње у појединим просторима – зонама и свих безбедносних растојања гасовода и гасоводних објеката у односу на друге објекте.

При изради планске и техничке документације потребно је поштовати сва прописана растојања од планираних гасних инсталација и правила грађења гасних инсталација у складу са Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бар („Службени гласник РС”, број 86/15).

У каснијој разради Просторног плана када буду ближе дефинисани коридори и локације гасовода и гасоводних објеката, биће могуће и ближе графичко дефинисање система гасификације.

3.3.3. Водопривредна инфраструктура

Концепт развоја водопривредне инфраструктуре

Основна планска решења су:

1) потпуна и строга заштита и контрола заштићених природних добара и изворишта водоснабдевања у циљу њиховог очувања и унапређења квалитета подземних вода и стриктна заштита свих зона које су законом резервисане као изворишта водоснабдевања;

2) заштита вода (површинских и подземних) уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса (коришћење, заштита вода и заштита од вода); очување квалитета површинских вода у складу са захтеваном класом квалитета;

3) принцип који треба поштовати је да се до рационалних, еколошке прихватљивих граница, искористе локална изворишта вода. Еколошке претензије подручја захтевају висок степен прикупљања и одвођења отпадних вода, што значи изградњу система који ће обезбедити висок квалитет животне средине посебно у деловима интензивнијег коришћења (туристички локалитети), уз обавезан третман отпадних вода пре њиховог упуштања у реципијенте. Заштита вода и њихово коришћење остварује се у оквиру интегралног управљања водама, спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина. Воде се могу користити, а отпадне воде испуштати уз примену одговарајућег третмана, на начин и до нивоа који не представља опасност од загађивања. Мере заштите вода обезбеђују спречавање или ограничавање уношења у воде опасних, отпадних и других штетних материја, праћење и испитивање квалитета површинских и подземних вода, као и квалитета отпадних вода и њихово пречишћавање;

4) израда основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта, којом ће се утврдити намена и начин коришћења земљишта;

5) дефинисање зона изворишта и одређивање мера санитарне заштите свих изворишта водоснабдевања. Земљиште и водене површине на подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде; у складу са тим, све активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима, морају бити забрањене;

6) за сва подручја на којима се налазе изворишта која се користе или су планирана за снабдевање водом за пиће, потребно је установити три зоне санитарне заштите: шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите, а у складу са одговарајућом законском регулативом;

7) израда катастра свих природних и каптираних извора на планском подручју, уз доношење правних аката о њиховој заштити односно коришћењу;

8) наставак активности чишћења језера Перућац у оквиру пројекта „Прекогранична сарадња општина на пољу животне средине – слив реке Дрине”;

9) обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом квалитета, у складу са Законом о водама и одговарајућим подзаконским актима;

10) изградња нове комуналне инфраструктуре и одржавање постојеће, која подразумева, пре свега, изградњу канализационих система у насељима на планском подручју са уређајима за пречишћавање отпадних вода. Изузетно, у мањим насељима, могуће је одвођење отпадних вода у прописно изграђене групне и појединачне санитарне водонепропусне септичке јаме;

11) забрањено је упуштање отпадних вода из привредних објеката у природне реципијенте без претходног третмана на постројењима за пречишћавање отпадних вода, а квалитет пречишћених вода мора да задовољи прописану категорију квалитета реципијента;

12) максимално искористити локалне ХЕ потенцијале за формирање акваторија и задовољавање потреба за енергијом, наводњавањем и рибарством, тамо где објективно и реално постоје;

13) постојеће хидроакмулације искористити поред основних намена (енергија, водоснабдевање, иригација) у оквирима

еколошких капацитета за развој рибарства, као и побољшање биодиверзитета.

Снабдевање водом

Снабдевање водом:

1) насеља у НП „Тара” на подручју општине Бајина Башта: туристички центри Митровац, Шљивовица, Калуђерске Баре и засеоци насеља Заовине (Јездићи), Коњска Река (Милекићи), Племићи (Бањска стена) и Рача, ће се и даље снабдевати водом из Тарског водовода из хидроакумулације Крушчица на реци Бели Рзав. Магистрални цевовод Тарског водовода постављен је на правцу Постројење (код изворишта) – Коњска Река – Митровац – јужни обод Ослуше – Шљивовица – Калуђерске Баре, а снабдева водом и неке засеоке Заовина, Коњске Реке, Племића и Раче. Пречник главног цевовода је 250 mm до 400 mm; с обзиром да је овај водовод (пројектовани капацитет водовода 80 l/s) својевремено пројектован за укупан број од 21000 корисника (становника и туриста), што далеко превазилази процењени број становника и број могућих туриста и осталих корисника, то ће се из њега моћи подмиривати потребе у води још дуго времена (не само насеља на планском подручју, него и засеока ужичке територије), уз услов да се систем комплетира, по потреби реконструише и да се добро одржава;

2) мала насеља, као што су Јагоштица и Растиште, и индивидуална домаћинства снабдеваће се водом из постојећих изворишта, уз поштовање санитарних и хидротехничких захтева;

3) засеоци у атару Заовина и Кремана (Добро и Љуто Поље) ће се снабдевати водом из локалних изворишта, а у планском периоду ће се испитати могућност њиховог трајног повезивања на тарски водовод;

4) у планском периоду ће се, зависно од потреба испитати могућност проширења капацитета тарског водовода и коришћења вода акумулације Заовине за ове потребе.

У зонама и појасевима санитарне заштите изворишта водоснабдевања хидроакумулације Крушчица, утврђују се следеће зоне (режими) заштите и правила изградње и уређења простора:

1) зона непосредне заштите и обухвата земљишта изнад, поред и испод бране „Крушчица”, са забраном грађења објеката који нису у функцији водопривредних објеката и објеката водоснабдевања; забраном коришћења простора и одвијања активности које могу да загаде земљиште и акумулацију, као и транспортовање отрова и других штетних материја; непланско сађење дрвећа; бацање и депоновање угинулих животиња, смећа и свих врста отпадака и испуштање било каквих отпадних вода; вожња чамца, купање, риболов, као и свака активност која може угрозити квалитет воде. Земљиште у овој зони може се користити само као сенокос и за планско озелењавање и сађење дрвећа;

2) ужа зона заштите са забраном: грађења објеката осим водопривредних објеката, односно објеката водоснабдевања, и уз претходно прибављање сагласности надлежних служби, за изузетне случајеве грађана чији су се објекти затекли у овој зони пре и после градње акумулације; изградња путева, копање канала и извођење земљишних радова; транспортовање отрова и штетних материја; коришћење земљишта на начин који може угрозити исправност и количину воде; бацање и депоновање смећа и свих врста отпадака; сахрањивање угинулих домаћих животиња, као и њихово остављање на површини земље; прање возила и купање домаћих животиња; купање ван простора предвиђеног за купалиште; вожња чамца на моторни погон; непланско сечење и сађење дрвећа; загађивање на било који начин подземних и површинских водотокова; као и контролисано коришћење простора и одвијање активности што подразумева:

– привредно искоришћавање земљишта, које се ограничава у погледу примене агротехничких мера и врсте култура;

– обавезну изградњу хигијенских нужника, септичких и осочних јама, уређење стаја и других пратећих објеката, као и дворишта;

– у зони уже заштите дозвољену изградњу купалишта, паркинг простора и приступног пута, као и спортски риболов;

3) шира зона заштите обухвата целокупан слив на коме се формирају воде које притичу у акумулацију Крушчица, са описом граница као у одлуци о утврђивању зона санитарне заштите предметне хидроакумулације – са контролисаном изградњом и

коришћењем простора, којим се дозвољава изградња објеката (туристичких, стамбених, објеката терцијарних делатности итд) у широј зони заштите изворишта, под условом санитарног безбедног прикупљања и пречишћавања или одвојења отпадних вода ван слива акумулације; у широј зони заштите:

(1) забрањено је:

– изградња инвестиционих објеката у гранама индустријске производње чије отпадне воде садрже опасне и штетне материје;

– изградња објеката грађана без претходно прибављене водопривредне сагласности и санитарне дозволе;

– складиштење и употреба отровних и штетних материја, манипулисање њима, као и лагеровање њихове амбалаже;

– транспортовање отровних и штетних материја на делу пута Вољујац–Кремна а на прелазу путева преко водотока ограничава се брзина кретања возила;

– испуштање употребљених вода из насеља Биоска, Кремна и хотелског комплекса Калуђерске Баре без претходног механичког и биолошког пречишћавања;

– градња септичких јама и сахрањивање угинулих животиња у близини водотока до 5 m;

– бацање и депоновање смећа ван простора одређеног за депонију;

– загађивање на било који начин подземних и површинских водотокова;

(2) обавезна је изградња хигијенских нужника, септичких и осочних јама, уређења стаја и других пратећих објеката, као и дворишта.

Одвојење отпадних и атмосферских вода

Неповољне геоморфолошке карактеристике терена отежавају и изградњу канализационих система за одвојење и пречишћавање отпадних вода. Сва насеља на планском подручју ће решавати канализацију отпадних вода сопственим постројењима за пречишћавање воде. Обавезно је решавање питања евакуације отпадних вода и онемогућавање испуштања фекалних вода преко нехигијенских септичких јама у стенски масив чиме долази до загађивања не само подземних и површинских вода већ и самог земљишта. До трајног решења канализације, обавезна је, код индивидуалних објеката, изградња непропусних септичких јама и јама за осоку, уколико има сеоских домаћинстава.

За јавне објекте и објекте са туристичким смештајем обавезна је израда одговарајућих уређаја са непропусним системима који ће се празнити (или са комплетним пречишћавањем) до изградње насељеног система пречишћавања отпадних вода.

Основна планска решења су:

1) за насеља у НП „Тара” (Јагоштица, Растиште, Коњска река, Митровац, подручје Заовина, Ослуша, Соколина, Калуђерске Баре и подручје око хидроакумулација „Заовине” и „Крушчица”) – изградња, реконструкција или модернизација главних канализационих водова за подсистеме Заовинско језеро, Шљивовица–Калуђерске Баре и Растиште;

2) све локалне канализационе мреже укључити у главни канализациони вод;

3) за мала насеља и туристичке центре проблем канализације решавати локално и предвидети постројење са високим степеном пречишћавања, прикупљајући отпадне воде из више домаћинстава у складу са економском тачком исплативости (минимум 50 становника);

4) вршити стални надзор и обезбедити максималну погонску сигурност;

5) за атмосферске воде предвиђа се:

– за грађевинско подручје, зацељено или отвореним каналима одвојење вода до локалног реципијента;

– примена биолошких мера на регулацији и заштити водотока на овом подручју.

Хидроенергетика

Иако је изградња мини хидроелектрана у претходним периодима планирана досадашњим плановима (који, због времена доношења нису усаглашени са актуелном законском регулативом о заштити природе) изградња мини хидроелектрана је немогућа на целом подручју НП „Тара”, у складу са режимима заштите

природе. Једина МХЕ која је планирана изван граница НП „Тара”, а у планском подручју је МХЕ „Еркаћи”, чији укупан планирани инсталисани капацитет (према Катастру малих хидроелектрана на територији Социјалистичке Републике Србије ван социјалистичких аутономних покрајина из 1987. године и Јавног предузећа „Електропривреда Србије”, Дирекција за стратегију и инвестиције) био предвиђен 990 kW, а укупна годишња производња енергије, према процени, била предвиђена око 2.651.000 KWh годишње. Међутим, с обзиром да су за довођење воде до погона ове МХЕ била предвиђена два крака, од којих је један био позициониран изван граница НП „Тара” и заштићених подручја, а други је био позициониран у дужини од око 800 m кроз режим заштите природе II степена и зону споменика културе од великог значаја Манастир Рача са заштићеном околином, овим просторним планом се налаже преиспитивање до сада предвиђених решења довода воде а тиме и капацитета раније предвиђене МХЕ „Еркаћи”, у смислу таквих техничких решења која би обезбеђивала довођење воде цевоводом/цевоводима који се морају налазити изван заштићених подручја НП „Тара” и Манастира Рача и његове заштићене околине. Корекције решења и евентуална реализација МХЕ „Еркаћи” морају бити у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара” (који је у процедури доношења), као и условима надлежних органа и имаоца јавних овлашћења.

Напомиње се да је Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, одређено да ће могућност искоришћавања хидропотенцијала помоћу малих хидроелектрана бити одређивана и у складу са неенергетским критеријумима који су везани за вишенаменско коришћење вода и проблеме заштите животне средине, као и на основу договора о подели хидропотенцијала са суседним државама. Такође, с обзиром да се проценени потенцијал малих хидроелектрана заснива на Катастру малих хидроелектрана на територији Социјалистичке Републике Србије ван социјалистичких аутономних покрајина из 1987. године у наредном периоду ће се наставити детаљна ревизија локација, како би се направила прецизнија листа изводљивих локација и створила боља планска основа за коришћење овог обновљивог извора. Такође, за комплетан хидроенергетски сектор је неопходно сагледавање утицаја климатских промена на расположивост коришћења водотокова за производњу електричне енергије, и то како за постојеће хидроелектране, тако и за могући потенцијал хидроенергије за изградњу нових хидроелектрана.

Због наведених законских измена регулативе за изградњу малих хидроелектрана Просторни план (као за локације из Катастра малих хидроелектрана на територији Социјалистичке Републике Србије ван социјалистичких аутономних покрајина из 1987. године, тако и за све друге локације за које се исказе интерес током периода важења овог просторног плана) дефинише обавезу детаљних истраживања конкретних микролокација малих хидроелектрана, њихових техничких карактеристика и услова изградње и функционисања свих делова система у складу са одговарајућом техничком документацијом, предвиђеном законом, поштујући законске прописе о заштити природе (Закон о заштити природе, Закон о националним парковима, Уредба о режимима заштите и План управљања Националним парком „Тара”, који је у процедури доношења) и услове надлежних органа и имаоца јавних овлашћења.

Водопривреда, коришћење и заштита вода и приобаља

У циљу будућег правилног коришћења, планска решења су:

1) израда посебне студије одрживог коришћења водног земљишта хидроакумулације у функцији развоја туристичко-рекреативних садржаја и риболовног туризма уз уважавање санитарне заштите акумулације;

2) израда урбанистичке и пројектне документације за уређење приобаља речних токова који пролазе кроз насељена места, поготово дуж Дрине (уколико поједини делови нису већ обухваћени планском и пројектном документацијом) у циљу очувања и одржања постојећег природног амбијента и регулација водотока на руралном подручју;

3) реализација програма изградње брана, купалишта и пратећих садржаја дуж река и на хидроакумулацијама (по условима Јавног водопривредног предузећа „Србијаводе”);

4) проглашење ерозионих подручја и одбрана од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава (предуслов је израда планова за проглашење ерозионих подручја и одбрану од бујичних поплава, синхронизовано са околним општинама);

5) веће коришћење водних ресурса за наводњавање.

На планском подручју хидроакумулације Крушчица и Заовине су најзначајнији водопривредни објекти у зони НП „Тара”. Неопходна је израда посебне студије одрживог коришћења водног земљишта и воде хидроакумулације Заовине у функцији развоја туристичко-рекреативних садржаја и риболовног туризма уз уважавање прописаних режима заштите природе и санитарне заштите хидроакумулације (при чему би се као на акумулацији Крушчица (која служи за водоснабдевање) и на акумулацији Заовине (с обзиром да она нема преливних органа ни отицања воде) забранила употреба моторних чамаца, а све у циљу заштите квалитета воде језера).

Квалитет и заштита вода. Заштита површинских и подземних вода од загађивања спроводиће се:

1) у складу са важећом законском регулативом, утврђивањем зона санитарне заштите око изворишта (како оних за водоснабдевање тако и минералних);

2) очувањем и заштитом језера и водених токова планинске зоне и њихових приобалних појасева, применом техничких и технолошких мера заштите, а поготово обавезнима пречишћавањем отпадних вода из туристичко-рекреативних комплекса;

3) анализом и стручним решавањем питања одржања нивоа хидроакумулације Заовине (који је само током зиме/пролећа 2019. године у кратком периоду због наглог испуштања воде ка ХЕ Перућац, опао за више десетина метара, падине у приобалном појасу су се дестабилизовале и активирала се позната клизишта) и биолошког минимума Рзава (чији проток изразито осцилира и до десет пута, што је изражено поготово при поновном пуњењу хидроакумулације Заовине);

4) обезбеђивањем утврђених зона заштите у прописаним границама;

5) спречавањем улаза у зону непосредне заштите изворишта, асфалтирањем приступних путева, постављањем одговарајућих ограда (одржавањем постојећих), довођењем електричне енергије;

6) поштовањем техничких и пројектантских стандарда при укрштању инфраструктурних објеката са водотоцима:

– код подземних укрштања;

– у зонама нерегулисаних водотокова;

– код трасе нерегулисаних делова водотока, у зонама грађевинских рејона;

– код планираних мостова, пропуста и прелаза преко водотока;

7) реализацијом мера заштите и очувања од деградације и загађивања тока и приобаља свих водотока;

8) применом мера и начина забране упуштања санитарних и кишних вода у водотоке, без претходног пречишћавања до захтеваног квалитета дефинисаног класом водотока;

9) изградњом канализационе мреже по сепарационом систему, постројења за пречишћавање отпадних вода за санитарне отпадне воде и адекватних третмана за прикупљене кишне воде (сепаратори масти и уља) пре упуштања у водоток;

10) изградњом непропусних септичких јама за изоловане објекте, као прелазно решење до реализације канализационе мреже;

11) изградњом водонепропусних базена (осока) за прикупљање употребљених вода са фарми;

12) при евентуалној изградњи комплекса са резервоарима за складиштење нафте и њених деривата, морају се испоштовати сви законски нормативи везани за складиштење и дистрибуцију истих, у циљу спречавања загађења површинских и подземних вода;

13) укључивањем у мониторинску мрежу контроле вода река.

Заштита од поплава. Заштита од поплава остварује се оптималном комбинацијом хидротехничких и организационих мера. Хидротехничке мере се састоје од пасивних мера заштите (заштита линијским одбрамбеним системима – насипима и регулациони радовима) и активних мера (ублажавање поплавених таласа у акумулационим басенима).

Заштита од водне ерозије остварује се кроз обраду земљишта, усклађену са топографским и педолошким условима и предузимањем одговарајућих техничких и биолошких мера антиерозионе заштите.

Потребно је применити ефикасну и благовремену антиерозиону заштиту, да би се водопривредни системи заштитили од штетног дејства свих видова ерозије и уношења наноса. Посебно је важно извршити антиерозиону заштиту сливова на којима су акумулације.

3.3.4. Електронске комуникације и поштански саобраћај

Ефикасна инфраструктура комуникација је основа за продуктивније информатичко друштво а тиме и његов развој у целини. Телекомуникациона мрежа представља један од носилаца таквог развоја (експанзија интернета, етернет, и др.). На подручју Просторног плана поред основних телефонских услуга (дигитални телефонски прикључак са постојећим сервисима) планирати примену нових дигиталних система преноса на бази xDSL технологије по постојећој приступној мрежи и новопроектваној (оптички каблови) са увођењем нових сервиса/услуга.

У почетној фази за велике бизнис кориснике планирати дигитализацију на целој дужини. Дигитална приступна мрежа треба да омогући пренос говорних сигнала дигиталних сигнала података, широкопојасних сервиса, „triple play“ сервиса (аналогну и дигиталну ТВ дистрибуцију, интерактивне игре) и да након увођења локалних централа класе пет (NGN мрежа) обезбеди нове сервисе (VoIP и сл.). Приступну мрежу планирати је са оптичким и xDSL кабловима.

У циљу проширења приступне мреже планирати децентрализацију мреже изградњом више мултисервисних приступних чворова (MSAN-MultiService Access Node) и DSLAM уређаја. Проширење мреже планирати сукцесивно на бази реалних и процењених захтева за новим прикључцима и услугама.

Фиксна телекомуникациона мрежа

Планирати изградњу приступне мреже (подземна) из постојеће резерве, са дужином претплатничке петље од 500 m до 1500 m а за планиране нове садржаје у границама Просторног плана.

Планирати изградњу mIPAN у циљу децентрализације постојеће телефонске мреже и скраћења претплатничке петље (800–1500 m). Повезивање MSAN са телекомуникационом мрежом ће се вршити оптичким кабловима.

У деловима Просторног плана где је мала густина насељености планира се примена CDMA технологије за WLL (фиксни-бежични) приступ.

За ниво транспортне мреже планирати изградњу оптичких система преноса за веће бизнис кориснике.

Мобилна телефонија MTS 064

Мобилна телефонија Републике Србије планира изградњу две базне станице на подручју Просторног плана (Растиште и Јагошtica) као и три базне станице за инсталирање бежичних система (CDMA) за подручје Растишта, Јагошtica и Ослуше.

Њихова приближна позиција је дата у ситуационом плану. Ове позиције нису фиксне, с обзиром да не можемо да утврдимо тачну позицију док се не реше имовинско правни односи са власницима парцела на којима се постављају базне станице.

Постављање објеката мобилне телефоније је могуће у зонама становања, индустријским зонама, зонама терцијалних и кварталних делатности једном речју свуда где се процени реална потреба за овим објектима, а у складу са Законом о телекомуникацијама, Закону о планирању и изградњи и другим подзаконским актима везаним за ову област.

Могуће је да се у наредном периоду дефинишу неке нове локације. Њих у овом тренутку није могуће предвидети због специфичних захтева у радио планирању да би се добило оптимално покривање сигналом и веома брзог развоја технологија мобилног приступа.

Отварање нових јединица поштанске мреже односно развој КДС мреже зависе од интензитета изградње и развоја привреде, тј. од тражње корисника за поштанским и КДС услугама.

3.3.5. Остала комунална инфраструктура

Остала комунална инфраструктура:

1) комунални отпад: у циљу заустављања негативних трендова и ефикасног управљања комуналним отпадом потребно је:

санирати постојећа сметлишта; одредити локације и уредити пунктове за сакупљање комуналног чврстог отпада по селима; санирати спонтано настале депоније. Санитарна регионална депонија и рециклажни центар налази се у граду Ужице на локацији „Дубоко“;

2) гробља: у већим насељима (Перућац) изградити/уредити централна организована и уређена гробља; постојеће локације свих сеоских гробља уредити по могућству проширити; увести јединствен систем управљања и одржавања гробља;

3) сточна гробља: на територији Просторног плана није планирана локација за сточно гробље;

4) зелене пијаче: с обзиром на близину Бајине Баште и њене пијаче посебне потребе за уређењем и изградњом значајнијих пијачних капацитета, али је у Перућцу могуће уређење локалне пијаче, а мини пијаче могу организовати на уређеним локацијама у местима концентрације туриста (Калуђерске Баре, Митровац), у складу са режимима коришћења простора;

5) сточне пијаче: с обзиром на постојање сточне пијаче у Врутцима у граду Ужицу на планском подручју нема потребе за формирањем оваквих капацитета.

3.4. Заштита животне средине

Заштита животне средине на подручју Просторног плана заснива се на концепту одрживог развоја, усклађивању коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности (установљени режими и мере заштите) и са потребама социјалног и економског развоја, полазећи од начела превенције и спречавања загађивања животне средине и начела интегралности, што значи обавезно укључивање услова заштите животне средине у све планове/програме односно активност/садржаје (елементи заштите и унапређења квалитета животне интегрално су уграђени у све планиране активности и садржаје на подручју Просторног плана).

Овај циљ ће се реализовати применом посебних мера које су у вези са заштитом животне средине, датих по елементима, али и мера које се могу исказати у односу на категоризацију животне средине која је урађена за потребе Просторног плана.

Мере заштите, према извршеној категоризацији, би биле:

1) за објекте и делатности у III категорији животне средине треба обезбедити таква решења и опредељења којима се спречава даља деградација и умањују ефекти ограничавања развоја. Санирати и ревитализовати деградирани и угрожене екосистеме и санирати последице загађења, у циљу стварања квалитетније животне средине;

2) у подручјима IV категорије треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине;

3) за локације које се налазе у V категорији потребно је обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја. Резервисати и чувати подручја од загађивања;

4) подручја VI, VII и VIII категорије су значајна са еколошког аспекта и у њима треба обезбедити таква решења којима се задржава постојеће стање квалитета животне средине и штите природно вредни и очувани екосистеми.

Заштита ваздуха остварује се предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности имисије, предузимањем потребних мера за смањење емисије, као и праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, природна добра и животну средину. Потребно је предузети следеће мере заштите ваздуха:

1) смањење емисије штетних гасова при истраживањима и експлоатацији природних ресурса (каменоломи, кречане, стругара, и др.);

2) забрањено је отварање индустријских објеката и капацитета, стоваришта, магацина, складишта и сличних објеката у којима се врши емисија загађујућих материја изнад законом прописаних вредности.

Заштита вода и њихово коришћење

Заштита вода и њихово коришћење остварује се у оквиру интегралног управљања водама спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина. Воде се могу користити, а отпадне воде испуштати уз примену одговарајућег третмана, на начин и до нивоа који не представља опасност од загађивања. Мере заштите вода обезбеђују спречавање или ограничавање уношења у воде опасних, отпадних и других штетних материја, праћење и испитивање квалитета површинских и подземних вода, као и квалитета отпадних вода и њихово пречишћавање. Као мере заштите вода морају се предузети следеће активности:

1) обавезно је очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом квалитета, у складу са Законом о водама и одговарајућим подзаконским актима;

2) упуштање отпадних вода из привредних објеката у природне реципијенте и земљиште није дозвољено без претходног третмана на постројењима за пречишћавање отпадних вода; квалитет пречишћених вода мора да задовољи прописану категорију квалитета реципијента;

3) спровести санитацију насеља, односно санацију и ревитализацију објеката и опреме водоводне инфраструктуре, направити приоритете по насељима, односно засецима, и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;

4) забрањена је изградња септичких јама пропусног типа;

5) забрањује се каптирање извора и захватање вода мимо процене и услова службе заштите;

6) за подручја на којима се налазе изворишта која се користе или су планирана за снабдевање водом за пиће, потребно је установити зоне санитарне заштите, а у складу са одговарајућом законском регулативом;

7) потребно је заштити све радове и интервенције којима се мења хидролошки режим вода, у мери која превазилази услове који се задају од стране надлежне водопривредне организације и надлежног завода за заштиту природе;

8) све активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима, морају бити забрањене; земљиште и водне површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде;

9) проблем одвођења отпадних вода туристичких локалитета и центара решавати преко уређаја за биолошко пречишћавање или бетонским водонепропусним септичким јамама које ће се периодично празнити цистернама, ангажовањем надлежне комуналне организације;

10) спроводити контролу система организације и рада сточних фарми с циљем заштите подземних и површинских вода од неадекватног начина одлагања чврстих и течних отпадака;

11) побољшање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, као вид контроле, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуалне регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или ad hoc мерења ради потпунијег увида у квалитет вода. На тај начин ће се повећати квалитет и поузданост информација и обухватити већи простор;

12) спровођење поступка процене утицаја на животну средину и израда студије у којој ће бити дефинисане мере и у вези са заштитом вода (начин одвођења отпадних вода, третман, и др.) за планиране туристичке капацитете, као и за постојеће који су саграђени без дозволе на целој територији Просторног плана, а којих се инвеститор мора строго придржавати.

Заштита изворишта за водоснабдевање

Земљиште и водне површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања насеља на Тари преко Тарског водовода из хидроакмулације Крушчица, као и са Омарских врела морају бити заштићене од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност изворишта

и здравствену исправност воде. Обавезно је уређење и одржавање уже зоне заштите изворишта, које обухвата:

– површинско уређење терена;

– уклањање нехигијенских објеката;

– реконструкцију или доградњу постојећих стамбених, инфраструктурних и привредних објеката ради обезбеђивања потребног степена заштите околине;

– забрану грађења нових инвестиционих објеката који нису у функцији водоснабдевања;

– забрану складиштења чврстог, индустријског и опасног отпада;

– забрану транспорта опасних и штетних материја;

– забрану употребе вештачких ђубрива и хемијских средстава у пољопривредној производњи;

– редовну контролу наменског коришћења земљишта.

На подручју шире зоне заштите водоизворишта успоставља се режим селективног санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине применом следећих превентивних мера:

– није дозвољена изградња објеката и инсталација који на било који начин могу загадити воду или земљиште или угрозити безбедност цевовода и водопривредних објеката;

– забрана изградње индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште;

– остале врсте привредних објеката могу се градити под условом да се у њиховом пројектовању и извођењу обезбеди каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом;

– у подручју шире зоне заштите дозвољена је изградња објеката намењених за рекреацију и туризам, под условима заштите животне средине прописаним законом;

– чврсти отпад сакупљати само на водонепропусним површинама, а трајно одлагање отпада обезбедити на санитарним депонијама изван шире зоне заштите;

– није дозвољена интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе;

– забрањује се транспортовање и складиштење опасних и отровних материја.

У појасу заштите ширине 2,5 m са сваке стране дуж цевовода сирове воде забрањује се изградња објеката и друге активности које могу загадити земљиште или угрозити безбедност цевовода.

Отпадне воде, без обзира на степен пречишћавања, не могу се испуштати у водотоке I категорије и подручја изворишта водоснабдевања.

Заштита, коришћење и уређење земљишта и добара од општег интереса

Земљиште на планском подручју је релативно очувано од загађења и већим делом погодно је за производњу здраве хране. Подстицати органско-биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом,

– смањити коришћење квалитетног земљишта за непољопривредне сврхе, нарочито спречити непланско претварање пољопривредног у грађевинско земљиште, чиме је иницирана нежељена промена намене простора и чиме су заузети веома атрактивни локалитети;

– подстицати органско-биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом;

– предност дати традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за производњу;

– потребно је вршити строго контролисану употребу хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите земљишта и вода од загађивања – одговарајућим мерама у пољопривреди свести употребу хемијских средстава на нужни минимум, а посебним мерама подстицати еколошку обраду земље;

– обезбедити услове за чишћење свих дивљих депонија и спречити њихово обнављање;

– спроводити рационалну изградњу канализацијске мреже са уређајима за пречишћавање отпадних вода;

– посебним мерама смањивати ризике од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија;

– предвидети превентивне и оперативне мере заштите, реаговања и поступке санације за случај хаваријског изливања опасних материја у околину;

– спровођење рекултивације и ревитализације свих привремених позајмишта и мајдана који су престали са радом, у складу са Законом у рударству и геолошким истраживањима, који посебно наглашава обавезу рекултивације деградираних земљишта. Дозвољено коришћење минералних сировина се мора одвијати паралелно са ремедијацијом деградираних површина у функцији заштите животне средине;

– код одређивања траса инфраструктурних система у простору, пољопривредно земљиште се мора у највећој могућој мери штитити, нарочито избегавањем фрагментације.

Заштита од буке, вибрација и нејонизујућег зрачења

С обзиром да планско подручје карактерише низак ниво буке и вибрација (изузев уског појаса дуж прометних саобраћајница, углавном на путу Бајина Башта – Перућац), не прописују се посебне планске мере, изузев уобичајених планских мера и препорука за смањење буке, вибрација и нејонизујућег зрачења (подизање појасева заштитног зеленила и техничких баријера за заштиту од буке на најугроженијим локацијама, првенствено дуж пута, применом прописаних дозвољених нивоа буке у изграђеним подручјима насеља, као и применом прописаних мера заштите од нејонизујућег зрачења (далеководи и трафо станице). У следећој табели дате су прописане вредности буке по појединим зонама.

С обзиром на посебан карактер НП „Тара” као заштићеног подручја у којем је превасходно важно обезбедити ненарушавање природне средине, између осталих негативних утицаја, нарочито буком, у складу са Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животной средини („Службени гласник РС”, број 75/10), у табели која следи даје се приказ прописаних граничних вредности индикатора буке у животной средини. Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче из свих извора буке на посматраној локацији. При процени буке водити рачуна о синергијском деловању са осталим околним изворима буке.

Табела 31: Граничне вредности индикатора буке* на отвореном простору, према намени простора

Намена простора	дан dB(A)	ноћ dB(A)
одмор, рекреација, болничке зоне, велики паркови, опоравилишта, култ-истор. споменици	50	40
туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
чисто стамбена подручја	55	45
деча игралишта, пословно-стамбена и трговачко-стамбена подручја	60	50
градски центар, занатска, административно-управна и трговачка зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	на граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

* индикатор буке је акустичка величина којом се описује бука у животной средини и изражава се у dB(A)

Посебне мере заштите од буке одређују се за објекте који се граде изван грађевинског подручја и објекте друштвених делатности за јавне функције.

Управљање отпадом

Управљање отпадом спроводи се по прописаним условима и мерама поступања са отпадом у оквиру система сакупљања, транспорта, третмана и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом. Организовати систем селективног прикупљања отпада, његовог разврставања и увођења у систем рециклаже. Мере заштите подразумевају следеће активности:

– забрањено је трајно депоновање отпада на целом подручју Просторног плана;

– уклонити постојећа сметлишта отпада на целом подручју Просторног плана и извршити санацију и рекултивацију

земљишта у складу са стандардима – израда пројекта санације и рекултивације неуређених одлагалишта отпада;

– сакупљање отпадних материјала у зони туристичких центара вршити у контејнере који ће се поставити на адекватне локације и периодично, по одговарајућем систему, празнити од стране комуналних служби; на сваком излету и значајнијем месту потребно је обезбедити канте (контејнере) за отпатке;

– успостављање сарадње у области управљања отпадом на регионалном нивоу уз постојање појединачне одговорности (сарадња општина на организовању сакупљачких станица за прихватање кабастог и рециклирајућег кућног отпада).

Заштита простора примарног еколошког и естетског значаја

Заштита простора примарног еколошког и естетског значаја се спроводи кроз приоритетну заштиту постојећих отворених простора и предела. Условне уређивања и грађења прилагодити очувању, унапређењу и афирмацији њихове еколошке вредности и локалне традиције.

3.5. Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких несрећа и аспект одбране

Степен угрожености од елементарних непогода је знатан, а у првом реду се односи на опасност од: шумских пожара, грмљавина, електричног пражњења, ветролома, снежних наноса и лавина, опасности од саобраћајних катастрофа, земљотреса, рушења брана хидроакмулације ХЕ Бајина Башта, ерозија и бујица, одрона и др. На планском подручју нису регистрована, нити се планирају SEVESO постројења.

Заштита од пожара

Изразито велика шумовитост терена (преко 67% од укупне површине планског подручја је шумско земљиште, од чега је око две трећине четинара, условљава велику опасност како од антропогених случајних или намерних пожара, тако и од природних шумских пожара. Грмљавине са електричним пражњењем јављају се 15 дана годишње у просеку, у пролеће и лето, са 45 просечних удара грома у стабла.

Да би се обезбедила заштита шумског фонда, материјалних добара и људских живота од пожара, потребно је спровести адекватне мере заштите службе обавештења и узбуњивања.

Мере противпожарне заштите спроводити у складу са усвојеним елаборатом противпожарне заштите за подручје НП „Тара” и остала заштићена подручја.

Превентивна мера заштите од пожара је примена противпожарних мера у фази избора конкретних садржаја, намене површина и саобраћајних решења у складу са одредбама Закона о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 – др. закон). За предметни простор највећу опасност за избијање и ширење пожара представљају шуме, које захватају највећи део подручја.

За превентивну заштиту од пожара, као и његово успешно елиминисање, примењиваће се законом утврђене мере и критеријуми противпожарне заштите уз следеће мере:

- 1) обезбеђивање саобраћајне приступачности свих делова шума, обезбеђивање техничке воде црпљењем из потока и изворишта која се не користе за водоснабдевање пијаћом водом;
- 2) планско остављање противпожарних баријера (пруга и прогала) при сечи и новом пошумљавању;
- 3) организовање службе за осматрање и јављање;
- 4) покривање свих супраструктура прописаном противпожарном заштитом.

Остале могуће техничке катастрофе које за последицу имају појаву пожара, као и заштиту од експлозија, тровања, контаминације и др. спречити и спроводити применом законске регулативе за сваку од тих области.

Услови, лавине, клизишта и друго

Планински климат Таре са просечно 106 дана годишње са снежним покривачем, некада и 150 дана од новембра до маја и просечном висином снега од 1 m, у појединим зонама и преко 3

т, често условљава изолацију планинских насеља и отежава саобраћајне везе. У време топљења снега јављају се усови, лавине, на стрмијим падинама преко 30% и чистим одсесима. У зонама одсека јављају се точила, сипари и мања клизишта која угрожавају саобраћајнице, у кањон Дервенте и Дрине, што уз снежне наносе и у данима са маглом може да доведе до тежих саобраћајних несрећа са већим људским и материјалним жртвама.

Ради заштите од ових видова елементарних непогода, уклањање последица и узрока, предвиђене су мере заштите као што су: служба одржавања главних путних праваца између насеља и туристичких пунктова; санирање одрона, клизишта, постављање заштитних мрежа, подзида, пошумљавање и др. Клизишта су посматрана као ограничавајући фактор за планирање и коришћење земљишта, планирање урбаних садржаја, односно пројектовање и изградњу објеката, у зависности да ли су активна умерена или санирана.

Простори који су захваћени радом клизишта, нарочито активних, представљају апсолутно неповољне терене за било какву градњу, те исту треба у потпуности искључити и забранити. Другу групу неповољних терена обухватају терени ранијих, умерених клизишта. Коришћење ових терена за грађење, захтева претходну темељну припрему терена низом санационих и мелиоративних мера, а све у циљу побољшања стабилности падина и обезбеђења објеката на њима.

У циљу повећања укупне безбедности и стабилности терена, како због постојећих, тако и због планираних објеката, једно од планских решења подразумева израду „Катастра клизишта и нестабилних падина“ као базе и стручне документације за рационално коришћење простора. Осим што указује где су ове појаве заступљене, катастар би уз одговарајуће инжењерско-геолошке подлоге и стручну анализу прикупљених података служио за прописивање услова за планирање, пројектовање и грађење, али и за санирање подручја захваћених овим процесима чиме би се трајно могле прописати мере заштите. Ради спровођења свих ових мера на територији општине, потребно је учешће целокупне локалне самоуправе уз одређене планске активности, које би просторни план општине учиниле примењивим.

Земљотреси

Ниво угрожености од земљотреса је у зони 6–7 степени МКС па се морају поштовати мере заштите при градњи објекта у тресним подручјима за најнижи 7 степен, што подразумева одговарајућу градњу, избор материјала и др. Мада је степен сеизмичности мали, у циљу најекономичније и најадекватније заштите, првенствено се треба одредити за објекте грађене од природних материјала (дрво, камен, и др.). Ова мера је у складу са другим елементима планирања и коришћења подручја НП „Тара“.

Мере за спречавање опасности од рушења брана

Основна мера за спречавање опасности од рушења брана на вештачким хидроакумулацијама (Перућац, Лазићи и Спајићи) је избегавање лоцирања објекта у зони ударног таласа. Заштита од акцидената ће се остварити дефинисањем мера и поступака за могуће акциденте, а смањење ризика од нежељених последица ће се обављати:

- 1) редовним и ванредним оскултационим осматрањем и систематском контролом водозахватних објеката и бране;
- 2) обезбеђењем инфраструктуре и опреме за едукацију, обавештавање, узбуђивање и евакуацију становништва у случају рушења бране или најаве могућег нарушавања статичке стабилности бране;
- 3) маркирањем на терену кога нивоа могућег поплавног таласа;
- 4) одређивањем зона различитих нивоа ризика са посебним условима и захтевима за планирање и изградњу.

Ветроломи

Ради превенције деловати кроз службу обавештења и отклањања настале последице (уклањање срушених стабала, камења, и др.).

Заштита од биљних и животињских штеточина

Заштита од биљних и животињских штеточина спроводиће се у оквиру мера газдовања шумским, ловним и риболовним основама, сагласно прописима од заштите од каламита, и на начин да не остави негативне последице на биљни и животињски свет. Надлежни органи обезбедиће, у сарадњи и у договору са корисницима подручја, а у складу са прописима, сваку у оквиру својих овлашћења:

1) праћење стања и организовану заштиту од биљних и животињских штеточина шума, пашњака, ливада и других пољопривредних површина и др. Уз примену контролисаних механичких, биолошких и других мера, које нису у супротности са мерама заштите природе и животне средине и неће оставити негативне последице на становништво;

2) организовање локалне службе цивилне заштите за праћење стања, остваривање превентивних мера и преузимање активности заштите од елементарних непогода и ратних разарања на подручју Просторног плана, повезане са ватрогасном и здравственом службом, полицијом и другим службама на нивоу града Ужица и суседних општина и шумских газдинстава које би јој давале материјалну, кадровску и техничку подршку.

Заштита од ерозије

Ерозија земљишта је сложен природни процес, условљен климатским факторима, особеностима рељефа, геолошким и педолошким својствима, већим или мањим утицајем антропогеног фактора. На целокупном подручју Просторног плана регистровано је свих пет категорија разорности (према „Методи потенцијала ерозије“), где је доминантна врло слаба ерозија (82,29% од укупне површине), док јака и експесивна ерозија заузимају свега 3,05% од укупне површине истраживаног подручја (заступљене на пољопривредним и деградираним површинама). Репрезентативан индикатор ниског интензитета ерозије јесте меродавна средња вредност коефицијента ерозије $Zsr = 0,11$. Специфична вредност ерозионе продукције на подручју Просторног плана износи $W_{\text{godsp}} = 99,2 \text{ m}^3 \cdot \text{km}^{-2} \cdot \text{god}^{-1}$.

Процеси ерозије настали су и развијају се, по правилу, на свим локацијама где се спроводи неадекватан начин коришћења земљишта, а заштитне мере су недовољне или потпуно недостају, као што је случај са бројним ораницама на падинама великог нагиба, затим на пашњацима и ливадама који се прекомерно користе и механички оштећују, а врло чести су у проређеним и девастираним шумама. Интензивни процеси ерозије јављају се у северним деловима КО: Солотуша, Мала Река, Рача и Зауглине. Висока вредност ерозионе продукције на деловима подручја Просторног плана (КО Солотуша, Мала Река, Рача и Зауглине), истовремено је индикатор предиспонираности простора на појаву бујичних поплава. На површинама где се налазе шуме доброг склопа и очуван травни покривач нису забележени ерозиони процеси веће категорије разорности. Ерозијом земљишта захваћени су и приобални делови бујичних водотокова, као и алувијална равна реке Дрине.

Технички и биолошки радови – спровођење техничких и биолошких радова и мера заштите на подручјима захваћеним ерозионим процесима обухватају:

- техничке радове који се спроводе у циљу спречавања појаву наглог површинског отицања, заустављање његовог ерозионог дејства и припреме терена за подизање шумских и/или травних култура; као што су рустикалне преграде од камена (у мањим јаругама); контурне терасе; подизање плетера као и шкарпирање стрмих обала;
- биолошки радови имају улогу сузбијања ерозије земљишта и повећање способности земљишта за производњу биомасе; као што су: пошумљавање, мелиорација шума и шикара, мелиорација пашњака, подизање воћњака и других пољопривредних култура на терасираним површинама;
- радови у кориту, пре свега преграде (депонијске и консолидационе) којима се постиже консолидација дна и обала (река, потока и јаруга); задржавање наноса и смањење подужног пада ради ублажавања брзине и транспортне снаге воде;
- подизање шумских појасева у зонама изнад акумулационих базена; подизање илофилтерских појасева за задржавање наноса и смањења брзине површинског отицања.

Биолошке и техничке радове на површинама угроженим експесивном, јаком и слабом ерозијом, треба спроводити према распореду приоритета који се утврђују на основу Плана за проглашење ерозионих подручја.

Заштита пољопривредног земљишта – одрживо управљање пољопривредним земљиштем има за циљ постизање максималног одрживог нивоа продукције на одређеном подручју уз одржавање губитака земљишта испод прага који, теоријски, омогућује природну брзину формирања земљишта. На издвојеним просторима под експесивном, јаком и слабом ерозијом, начин коришћења пољопривредног земљишта треба прилагодити условима терена и гајити културе које ће поред биљне производње обезбедити заштиту земљишта од ерозије. Потребно је спровести противерозионе радове и мере, углавном кроз препоруке власницима земљишта и кроз обавезе за све власнике земљишта и култура који се налазе у склопу угрожених зона.

Од противерозионих мера посебан значај има начин обраде земљишта при гајењу ратарских култура (контурно и гребенасто орање), а од стриктних забрана посебан значај треба посветити ограниченом гајењу окопавина на падинама са већим нагибом. Узимајући нагиб падине као основни чинилац предиспонираности подручја на процесе ерозије и начин коришћења земљишта као основни узрочник, мере и радови за противерозиону заштиту се примењују диференцирано по појединим пољопривредним културама:

Табела 32: Противерозионе мере и радови за оранице

Нагиб падине (%)	Радови, мере и предлог начина коришћења
0–3	дозвољено гајење ратарске културе без ограничења
3-7	дозвољено гајење ратарских култура уз услов обавезног контурног орања
7–12.5	дозвољено гајење ратарских култура изузев окопавина уз услов гребенског орања
12.5-20	дозвољено гајење ратарске културе уз услов контурно појасне обраде (стрип културе)
20–25	дозвољено гајење ратарских култура без окопавина сваке треће године, под условом да се у периоду између два дозвољена орања површина користи као травна култура – детелина
преко 25	потпуна забрана орања и формирање травних или шумских култура

Табела 33: Противерозионе мере и радови за воћњаке

Нагиб падине (%)	Радови и мере
до 10	гајење воћњака без посебних ограничења, препоручује се малчирање
10–15	гајење воћњака уз нормалне мере неге и обавезно малчирање
15–25	гајење воћњака уз појачане мере неге и формирање травних појасева по хоризонталу у сваком другом реду
преко 25	гајење воћњака уз изузетне мере неге и потпуно затрављивање тла легуминозама изузев зоне око стабала Ø 3 m

Табела 34: Противерозионе мере и радови за травне површине

Нагиб падине (%)	Квалитет	Радови и мере
до 15	у стадијуму деградације	појачане мере неге из заштите са прихрањивањем вештачким ђубривом
15–25	у стадијуму деградације	мелиорација делимичном обрадом и подсејавање смешом племенитих трава
15–25	деградирани	мелиорација потпуном обрадом и подсејавање смешом племенитих трава
Преко 25	деградирани	мелиорација потпуном обрадом и подсејавање смешом племенитих трава

Табела 35: Противерозионе мере и радови за шуме

Нагиб падине (%)	Квалитет	Радови, мере и начин коришћења
0–25	шикаре и ниске шуме	дозвољено крчење у оквиру просторног уређења подручја
преко 25	шикаре и шикарасте ниске шуме, потпун и прекинут склоп	ресурекциона сеча и попуњавање прегола садњом четинара на јаме или терасице, обавезне све мере узгоја, и одредбе на забранама на шумским површинама

Чињеница да се пољопривредне површине налазе на падинама значајног нагиба, неопходно је формирање противерозионих појасева жбунастог, шумског и травног типа, којима се жели

смањити кинетичка енергија површинске воде који врши еродирање површинских слојева земљишта и подлоге.

Газдовања шумама у превенцији ерозионих процеса – квалитетно планирање и газдовање шумама представљају најмоћније средство у превенцији ерозионих процеса и бујичних поплава. Савремено газдовање треба да минимизује негативне утицаје, који се могу јавити у току управљања шумским подручјима, са акцентом на следеће циљеве:

- смањити ризик од појаве интензивних ерозионих процеса;
- очувати повољне ефекте стабилних, добро структурираних шума, високог степена покривности;
- смањити површине под голетима и збијеност земљишта;
- спречити транспорт ерозионог материјала од изворишта на падинама до хидрографске мреже;
- очувати стабилност и функционалност мреже шумских путева и влака, уз минимизирање негативних утицаја.

Шумски путеви и влаке – шумски путеви су важан део система за коришћење и заштиту шумских ресурса, због чега је од виталног значаја да буду добро планирани, пројектовани, изграђени и одржавани. При пројектовању шумских путева потребно је адекватно проценити потенцијални негативан утицај, а све у циљу предузимања мера за њихово минимизирање или елиминацију. Доминантан део ерозионог наноса у шумским подручјима доспева у водотокове управо са мреже шумских путева и влака.

На стрим деоницама (где се углавном граде) потребно је формирати риголе (отворене, површинске канале), помоћу којих се вода уводи у пропусте или реципијенте, са основним циљем да се избегне неконтролисано течење по коловозу, које неминовно доводи до појаве бразда, јаруга и деструкције трупа пута. Укрштање шумског пута и водотока треба да буде под правим углом, са пропустом довољног капацитета да спроведе рачунску велику воду. Доминантан део ерозионог наноса у шумским подручјима доспева у водотокове управо са мреже шумских путева и влака.

Одбрана

У оквиру могућих мера са становишта одбране земље издвајају се две групе мера, и то:

- 1) мирнодопске мере које су у функцији лоцирања активно-сти и објеката и тичу се просторног и урбанистичког планирања;
- 2) мере које се предузимају у време ратне опасности и ратних дејстава и у вези са плановима активности оружаних снага и поступања у ванредном и ратном стању.

Основне мере везане су за територију (земљиште, ваздух и воду), мрежу насеља, функционисање привреде, инфраструктуру, режим изградње насеља у урбанистичком смислу и заштиту природних и културних вредности простор:

Мере везане за територију су:

- 1) у циљу заштите територије од плавлена, потребно је спровести регулационе захвате на бујичним водотоцима, уређење сливова водотока, пошумљавање, док при избору локације објеката водити рачуна о коти максималних вода;
- 2) у складу са степеном могућег сеизмичког удара, спроводити одговарајући режим изградње објеката мреже инфраструктуре, хидроакмулација, итд. у складу са принципима земљотресног инжењерства;

3) у циљу заштите територије од пожара, потребно је спроводити одговарајуће уређење и организовање шумских и пољопривредних површина, са сменом култура у погледу размештаја, пробијањем шумских просека, итд.

Мере везане за мрежу насеља се односе на рационалну организацију простора општине која је један од основних циљева и са аспекта одбране и у том циљу потребно је остварити:

- 1) равномеран развој и насељавање читаве територије (привредно активирање, урбано и комунално опремање) у циљу задржавања становништва у сеоском подручју;
- 2) насеља тако функционално организовати да у случају непријатељских напада, нека насеља могу преузети водећу улогу;
- 3) виталне функције мреже насеља као што су здравство, радио везе, снабдевачке функције, морају имати алтернативне локације у разним насељима и у миру, треба да буду опремљена најнужнијим уређајима који ће се користити у ванредним условима (ратни услови, земљотреси, поплаве, итд.);
- 4) сва насеља треба да буду повезана саобраћајницама из више правца због евентуалних закрчења путева. и сл.

Мере везане за функционисање привреде:

1) на планском подручју постоје погодни услови за развој сточарства, што је од посебног значаја за потребе одбране;

2) обезбедити радну снагу за случај евакуације привреде за ратне потребе;

3) формирати мрежу складишта и магацина потребних прехранбених и других артикала, што све треба да буде дефинисано у мирнодопским условима.

Мере везане за инфраструктуру:

1) у циљу заштите и функционисања инфраструктурних система у ванредним условима, посебно је значајно да, по могућности, сви инфраструктурни системи или њихови делови, буду централно повезани и да се њима управља са једног места;

2) у циљу обезбеђења водоснабдевања насеља у ванредним ситуацијама, пожељно је имати више гравитационих извода водоснабдевања, због могућности загађења вода (отровима, земљотресом, поплавом, и сл.);

3) потребно је и даље проширивање мреже локалних путева.

Мере везане за режим изградње у урбанистичком смислу: у циљу заштите и функционисања урбаних и руралних система потребно је планирати такве режиме изградње којима ће се обезбедити минимизирање неповољних ефеката ратних разарања на објекте и људство, обезбедити правци евакуације, и итд.

Мере везане за заштиту природних вредности и културних добара: у циљу заштите природних вредности и културних добара у крајње ризикантним ситуацијама, какви су ратни сукоби, посебна пажња се мора посветити заштити природних вредности и културних добара, те је у том смислу потребно, у сарадњи са надлежним службама заштите, планирати одговарајуће мере заштите природних вредности и непокретних културних добара.

Предвиђене мере са аспекта одбране земље уједно су предвиђене концептом Просторног плана. Самим тим и мере које се дефинишу за реализацију и спровођење самог Просторног плана важе и са аспекта одбране.

Наглашава се да је при изради планске и пројектне документације потребно поштовати сву релевантну законску регулативу из домена одбране, заштите од елементарних непогода, прописе о техничким нормативима за склоништа и поједине објекте, као и прописе о усклађивању просторних и урбанистичких планова са потребама народне одбране и заштите од ратних дејстава.

Посебно се напомиње да су основни облици мера заштите људи и материјалних добара од ратних разарања који се обезбеђују кроз организацију, уређење и развој насеља, као превентивне мере трајног карактера:

1) равномерни распоред насеља на ширем подручју са вишеструким везама са околним и суседним насељима, уз мању концентрацију становништва по појединим насељима;

2) смањење повредљивости насеља на рушење изградњом објеката високоградње и нискоградње у складу са прописима за изградњу у трусним подручјима;

3) обезбеђење проходности ван зоне зарушавања за саобраћај ради што бржег и безбеднијег превоза угрожених од рушевина.

У оквиру заштите од ратних разарања, склањање људи биће обезбеђено углавном, у подручјима објеката. Двонаменска склоништа ће се градити по посебним потребама и условима.

Решењем саобраћајне мреже обезбеђена је добра повезаност делова планске територије као и са окружењем, односно сваког насељеног места са општинским/градским центрима у околним општинама/градовима, посебно са Ужицем као регионалним центром.

Заштита надземних објеката електро и телекомуникационе инфраструктуре биће обезбеђена посебним сигурносним појасевима, заштита подземних инсталација од пуцања и кидања применом прописаних техничких мера.

Заштита од летњих (непогоде са ветром, провалом облака, громовима, градом, суша, високе температуре, и др.) и зимских временских непогода (са великим снегом, ледом, ниским температурама, и др.) остварује се планирањем изградњом супраструктуре, уређењем територије, пошумљавањем и др., као и организовањем противградне заштите, громобранском заштитом објеката и сл.

Границама Просторног плана обухваћени су војни комплекси са туристичком наменом и који су власништво Војске Републике Србије: „Бели Бор” (на планском подручју) и „Оморика” (на ужичком делу Калуђерских Бара), који су туристички комплекси и око њих није потребно дефинисати зоне просторне заштите, а уређују

се у складу са законом, условима и плановима Министарства одбране.

IV. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

Критеријуми за коришћење и уређење простора и изградњу објеката, на подручју Просторног плана су:

– строга заштита и посебни услови уређења делова подручја који се користе у научне, рекреативно-образовне и друге сврхе, ради очувања изузетних вредности природне средине;

– очување шума, свих извора, већих ливада и пропанака;

– својење изграђених површина на што мању меру, користећи типове и начин изградње који заузима најмање простора и минимално утиче на промену карактера природне средине, коришћење простора на основу утврђених граничних капацитета и уређења са комплетном инфраструктурном опремом, ради очувања и унапређења свих природних ресурса;

– рационална изградња саобраћајне мреже уз равномерну покривеност подручја свим врстама саобраћајница, разних категорија, у зависности од потреба, које се могу искључити из јавног коришћења, осим у специфичним условима и потребама;

– избор локалитета за изградњу као и избор начина спровођења свих инфраструктурних инсталација тако да не доминирају у простору, ради очувања пејзажа под условом да он представља једну од битних карактеристика простора;

– издвајање површина без изградње сталних (туристичких и стамбених) објеката, које ће бити опремљене само шетним, планинским, коњским и другим стазама, успутним надстрешницама или склоништима уз које се обезбеђују веће отворене површине са објектима за задржавање и рекреацију у природи.

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА ЗОНЕ СА ПОСЕБНИМ РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ

Правила употребе земљишта, уређења и грађења (у даљем тексту: Правила) утврђена овим просторним планом су обавезујућа за издавање локацијских услова у зонама директне примене Просторног плана.

Правила уређења утврђена овим просторним планом за зоне са посебним режимом заштите, за објекте и површине јавне намене и за зоне за које је у овом просторном плану утврђена детаљна разрада су обавезујућа на подручју НП „Тара”, као и при изради измена и допуна ради усклађивања донетих планова са овим просторним планом из главе V. пододелка 2.1. као и при изради нових урбанистичких планова. Остала правила су усмеравајућа на подручју у границама НП „Тара” при изради измена и допуна ради усклађивања донетих планова са овим просторним планом из главе V. пододелка 2.1. као и при изради нових урбанистичких планова.

Правила уређења утврђена овим просторним планом су усмеравајућа за преостало подручје Просторног плана, ван граница НП „Тара”.

1.1. Зоне заштите природних добара

Употреба, уређење и изградња простора у границама НП „Тара” и природних вредности на преосталом подручју Просторног плана ван граница НП „Тара” биће у складу са режимима, условима и мерама заштите и употребе простора утврђеним у глави III. одељку 1. Просторног плана.

Ова правила важе за локалитете у I и II режиму заштите простора (зоне заштите ових локалитета наводе се у следећој табели) као и за остала заштићена подручја у III режиму заштите и природне вредности изван НП „Тара”.

Табела 36: Зоне заштите природе (на основу Студије заштите – стручне основе за израду Закона о Националном парку Тара, Београд, 2015. година – Завод за заштиту природе Србије)

ЗОНЕ У РЕЖИМУ I СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ
1. Кањон Бруснице – Површина локалитета режима I степена заштите износи 407,87 ха. По шумској подели овај локалитет се налази у ГЈ „Звезда” на простору одељења: 26, 27 и 28 као и ГЈ „Црни Врх” у одељењу 74/d. Локалитет обухвата кат. парц. КО Јагошница у државном власништву: 2335 и делови парцела 1031, 2457, 2339.

<p>2. Звезда – Укупна површина локалитета износи: 2030,18 ха. По шумској подели локалитет се налази у ГЈ Звезда и покрива следећа одељења: 2 (а, б, с, д), 3 (а, б, с, д, е, део), 2/а, 4/а, 5/а, 6/а, 7/а, 8/а, 9/а, 10/а, 11/а, 12/а, 13/а, 14/а, 15/а, 16/а, 17/а, 18/а, 19/а, 20/а и 25/а.</p>	<p>1083, 1084/1, 1084/2, 1085/2, 1086, 1116, 1117, 1118, 1278, 1279, 1280, 1296, 1507/1, 1521, 1522, 1634, 1653, 1655, 1702, 1728, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1822, 1833, 1854, 1877, 1895, 1896, 1899, 1900, 1901, 1919, 1944, 1977, 1978, 2003, 2013/1, 2013/3, 2014, 2015, 2016/1, 2017, 2018, 2021, 2031, 2037, 2038, 2039, 2040, 2072/2, 2080, 2087, 2088, 2095, 2105, 2106, 2109/1, 2140/1, 2140/4, 2229, 2233, 2234, 2239, 2240, 2245, 2246, 2259, 2272, 2273, 2347, 2348, 2349, 2353, 2360, 2383, 2386, 2387, 2388/1, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407/2, 2411, 2423/2, 2437, 2441, 2442 (део), 2443, 2444 (део), 2445 (део), 2446 (део), 2447, 2448 (део), 2449 (део), 2450 (део), 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2459, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465.</p>
<p>По катастарској подели локалитет Звезда налази се у кат. парц. КО Јагоштина у државном власништву: 1 (део), 2 (део), 5 (део), 930, и КО Растиште у државном власништву: 1/1 (део), 371 (део), 293, 295, 296, 297, 298, 4405 (део) и приватном власништву: 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 294/1.</p>	<p>Кат. парц. Растиште у државном власништву: 2812 (део). Кат. парц. КО Јагоштина у приватном власништву: 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 33/1, 33/2, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 47, 48, 53/1, 53/2, 54, 55/1, 55/2, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63/1, 63/2, 63/3, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87/2, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 105, 106, 108, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 254, 255, 261, 262, 267, 268, 271, 272, 273, 274, 275, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 321, 326, 327, 328, 330, 339, 340, 341, 351, 352, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 371, 372, 373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 407, 408, 409, 410, 411, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 457, 458, 459, 460, 461, 465, 471, 472, 473, 474, 483, 484, 485, 486, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 551, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 565, 566, 633, 634, 635, 636, 637, 722, 725, 726, 727, 729, 731, 732, 733, 734, 736, 739, 740, 741/2, 742, 743, 744, 746, 747, 748, 749, 750, 752/2, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 794, 795, 796, 905, 906, 907, 908, 909, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 955/1, 956/1, 964, 965, 966, 967, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1016, 1017, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1069, 1070, 1071, 1073, 1074, 1075, 1076, 1085/1, 1087, 1088, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1145, 1155, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1198, 1199, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1493/1, 1493/2, 1494/1, 1494/2, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504/1, 1504/2, 1504/3, 1505/1, 1505/2, 1505/3, 1506, 1507/2, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520/1, 1520/2, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1571/1, 1571/2, 1572, 1573, 1574, 1577, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1635, 1636, 1637, 1638/1, 1638/2, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650/1, 1650/2, 1651/1, 1651/2, 1651/3, 1652/1, 1652/2, 1654, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1684/1, 1684/2, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689/1, 1689/2, 1690/1, 1690/2, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695/1, 1695/2, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717/1, 1717/2, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819/1, 1819/2, 1820, 1821, 1823, 1824, 1825, 1826, 1828, 1829, 1830/1, 1830/2, 1831/1, 1831/2, 1832, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1855, 1856, 1857, 1858/1, 1858/2, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914/1, 1914/2, 1915, 1916/1, 1916/2, 1917, 1918, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1965, 1967, 1968, 1969, 1971, 1972, 1973, 1974/1, 1974/2, 1974/3, 1974/4, 1975/1, 1975/2, 1975/3, 1975/4, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982/1, 1982/2, 1983, 1984/1, 1984/2, 1984/3, 1984/4, 1985, 1986/1, 1986/2, 1986/3, 1987/1, 1987/2, 1987/3, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996/1, 1996/2, 1996/3, 1996/4, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013/2, 2013/4, 2016/2, 2020/1, 2020/2, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2041, 2042, 2043/1, 2043/2, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072/1, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2096, 2097, 2098,</p>
<p>3. Клисуре Дервенте – Укупна површина под првим степеном: 235,67 ха. По шумској подели локалитет се налази у ГЈ Звезда и покрива следећа одељења: 1 (а, б, с, д, е, ф, г) и на простору ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача” и то 40 (а, с). По катастарској подели локалитета „Клисуре Дервенте” налази се на простору кат. парц. КО Растиште у државном власништву: 1/1 (део), 684, 961/1 (део), 982, 4405 (део), 4414, 4416, 4417, 4445/1 (део).</p>	
<p>4. Клисура Раче – Укупна површина под првим степеном: 301,80 ха. По шумској подели локалитет се налази на подручју ГЈ „МЗ Рача” и покрива следећа одељења: 28/а, 29/с, 30/с, 31/с, и покрива ГЈ „Шуме СПМ Рача” 17 (а, б, с), 18 (а, б), 19 (а, б, с) и 20 (а, б). По катастарској подели локалитет „Клисуре Раче” налази се на простору кат. парц. КО Рача у државном власништву: 1544/1 (део), 2000 (део), и кат. парц. КО Мала река у црквеном власништву: 1543/1 (део).</p>	
<p>5. Рачанска Шљивица – Укупна површина под првим степеном: 17,81 ха. Према шумској подели локалитет се налази на простору ГЈ Тара и покрива 156 (а, 1). По катастарској подели локалитет „Рачанска Шљивица” налази се на КО Рача, у државном власништву кат. парц. број 1830/1 (део).</p>	
<p>6. Црвени поток – Укупна површина под првим степеном: 20,09 ха. По шумској подели локалитет се налази у ГЈ Тара, одељење 67/а и 67/б. По катастарској подели локалитет „Црвени Поток” налази се у КО Коњска река, кат. парц. бр. 4/1 (део) и КО Перућац, кат. парц. бр. 875/1 (део).</p>	
<p>7. Горушице – Укупна површина под првим степеном: 11,26 ха. По шумској подели, овај локалитет, налази се на подручју ГЈ „Тара”, а обухваћен је границама 30/б одељења исте ГЈ. Према катастарској подели локалитет „Горушице” налази се на КО Растиште, кат. парц. број 1535/1 (део).</p>	
<p>8. Црвене стене – Укупна површина под првим степеном: 45,72 ха. По шумској подели локалитет „Црвене стене” налази се у ГЈ „Црни врх”, покривајући одељења 104 (а, 1) и 105/а исте ГЈ. По катастарској подели локалитет се налази у КО Растиште на кат. парц. у државном власништву: 3881 (део). О заштити овог локалитета, дошло је до појаве сушења већег броја стабала Панчићеве оморике на заштитеној површини.</p>	
<p>9. Било – Укупна површина под првим степеном: 13,38 ха. По шумској подели овај локалитет се налази у ГЈ „Црни Врх” а обухваћен је одељењем 100/6. Локалитет „Било” се налази на КО Растиште, кат. парц. број 2812/део.</p>	
<p>10. Љути брег – Укупна површина под првим степеном: 4,71 ха. По шумској подели локалитет се налази у ГЈ „Црни врх” заузимајући 99/с одељење. Локалитет припада КО Растиште, кат. парц. бр. 2812/део.</p>	
<p>11. Змајевачки поток – Обухвата површину од 6,79 ха. По катастарској подели овај локалитет налази се на простору кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 5167 (део) и кат. парц.: 2067/1 (део), 2067/2 (део), 2067/3 (део), 2067/4 (део) и 2067/5 у приватном власништву.</p>	
<p>12. Врањак – Обухвата површину од 6,10 ха. Налази се на кат. парц. 2502/1 (део) КО Заовине.</p>	
<p>13. Студенац – Локалитет обухвата парцелу 651/2 КО Заовине укупне површине 2,74 ха.</p>	
<p>14. Кањон Склопови – Кањонски део реке Бели Рзав, обухвата површину од 111,79 ха. Овај локалитет обухвата парцеле КО Заовине у државном власништву: 6415/део: 6416; 6595; 6584/1/део; 6418/део; 6410/5; 6411; 6410/4/део; 6410/3/део; 6410/2/део; 6410/1/део; 6393; 6394; 6395; 6396; 6397; 6595; 6584/1 (део), као и кат. парц. у приватном власништву: 5603/3 (део), 5604 (део), 5606 (део), 5607/1, 6397 (део), 6402/1 (део), 6402/6 (део), 6408/1 (део), 6408/2 (део), (део), 6408/3 (део), 6410/1 (део), 6410/2 (део), 6410/3 (део), 6410/4, 6410/5, 6411, 6415 (део), 6416, 6418 (део).</p>	
<p>15. Алушка планина – Локалитет „Алушка планина” налази се у КО Растиште и заузима површину од 98,32 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Тара” и то: одсеке 1/а, 2/а, 3/1 (део), 4/а, 5/б, 7/а. Овај локалитет обухвата парцеле које припадају КО Растиште у државном власништву: 1564 (део), 3857, 3858.</p>	
<p>16. Лушине – Локалитет „Лушине” налази се у КО Солотуша и заузима површину од 1,64 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача” и то део одсека 9/а (део). Овај локалитет обухвата парцеле које припадају КО Солотуша у државном власништву: 4140/1 (део), 4140/47 и кат. парц. број 4140/31 (део) у приватном власништву.</p>	
<p>17. Кремићи – Локалитет „Кремићи” налази се у КО Растиште и заузима површину од 8,07 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Црни Врх” и то: део одсека 108/а (део), 108/1 и 109/а (део). Овај локалитет обухвата део кат. парц. 3484 (део) у државном власништву и чине га две целине.</p>	
<p>ЗОНЕ У РЕЖИМУ II СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ</p>	
<p>1. Јагоштина – Укупна површина износи 1295,21 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Црни врх” и то: 88, 89, 90, 91 и 112 и ГЈ „Звезда” 21/а, 22 (а, б, 1), 23 (а, б, с), 24 (а, б, с, е, ф, г, 1), 29 (а, б, с, д, е, ф, г, 1), 29, 30, 31, 32, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 72, 75, 76, 85, 87/1, 100, 104, 107, 109, 111, 127, 132, 146, 149, 162, 175, 187, 205, 206, 207, 208 (део), 214, 230, 234, 235, 236, 45, 252, 256, 257, 258, 259, 260, 265, 266, 279, 280, 281, 282, 322, 323, 324, 325, 329, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 353, 354, 355, 356, 357, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 374, 375, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 389, 390, 388, 427, 428, 429, 430, 470 (део), 550, 552, 567, 723, 724, 730, 737, 741/1, 2751, 752/1, 793, 910, 911, 941, 955/2, 956/2, 1032, 1033, 1034, 1067, 1068, 1082,</p>	

2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104/1, 2104/2, 2104/3, 2104/4, 2107, 2108, 2109/2, 2110/1, 2110/2, 2110/3, 2110/4, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120/1, 2120/2, 2120/3, 2120/4, 2120/5, 2120/6, 2121, 2122/1, 2122/2, 2122/3, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129/1, 2129/2, 2130/1, 2130/2, 2131/1, 2131/2, 2132, 2133/1, 2133/2, 2134, 2135, 2136/1, 2136/2, 2136/3, 2137, 2138, 2139, 2140/2, 2140/3, 2140/5, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153/1, 2153/2, 2154, 2155/1, 2155/2, 2155/3, 2156, 2157/1, 2157/2, 2157/3, 2157/4, 2158/1, 2158/2, 2158/3, 2158/4, 2158/5, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169/1, 2169/2, 2169/3, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220/1, 2220/2, 2221/1, 2221/2, 2221/3, 2221/4, 2221/5, 2221/6, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2230/1, 2230/2, 2231/1, 2231/2, 2232, 2235, 2236, 2237, 2238, 2241, 2242, 2243, 2244, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307/1, 2307/2, 2307/3, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315/1, 2315/2, 2317/1, 2317/2, 2317/3, 2317/4, 2317/5, 2318/1, 2318/2, 2318/3, 2318/4, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2336, 2337, 2338, 2350, 2351, 2352, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373/1, 2373/2, 2373/3, 2373/4, 2373/5, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381/1, 2381/2, 2382, 2384/1, 2384/2, 2385, 2388/2, 2389, 2390/1, 2390/2, 2390/3, 2390/4, 2390/5, 2391/1, 2391/2, 2392, 2393, 2394, 2396, 2397, 2398, 2400, 2401/1, 2401/2, 2407/1, 2408, 2409, 2410, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420/1, 2420/2, 2420/3, 2420/4, 2421, 2422, 2423/1, 2423/3, 2423/4, 2423/5, 2424, 2425/1, 2425/2, 2426/1, 2426/2, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2438/1, 2438/2, 2439, 2440.

Кат. парц. КО Растителне у приватном власништву: 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820.

2. Звезда II – Укупна површина овог локалитета је 599,94 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Звезда” и то: 3/е (део), 30, 31, 32, 33, 34/а, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 и 52.

Кат. парц. КО Јагошница у државном власништву: 1 (део), 1964, 1966, 1683, 1970, 2450 (део), 2458.

Кат. парц. КО Растителне у државном власништву: 371 (део), 394 (део), 2680 (део).

Кат. парц. КО Растителне у приватном власништву: 2705/1, 2705/2, 2706/1, 2706/2, 2681/1, 2681/2, 2679, 2676, 2677, 2678.

3. Звезда – Божурна – Укупна површина ове предеоне целине је 237,05 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења ГЈ „Звезда” и то одсек 3/1 и 34/1.

Кат. парц. КО Растителне у државном власништву: 300, 301, 306, 307, 310, 311, 313, 318, 319, 320, 321, 322, 324/3, 324/3, 326/2, 327, 328/1, 331, 332, 344, 358/1, 367, 368, 372, 380, 385, 386, 399, 415, 419, 420, 620/2, 620/4, 622, 623, 628, 635, 639, 640, 641, 642, 655, 660, 667, 675, 682, 687, 694, 696, 697, 698, 704, 705, 730, 731, 734, 736, 737, 738, 739, 745, 746, 747, 762, 922, 4405 (део), 4406, 4407 (део), 4418 (део).

Кат. парц. КО Растителне у приватном власништву: 299, 302, 303, 304/1, 304/2, 305/1, 305/2, 308, 309, 312, 314, 315, 316, 317, 322, 323, 324/1, 325/1, 325/2, 326/1, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340/1, 340/2, 340/3, 340/4, 341/1, 341/2, 342/1, 342/2, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351/1, 351/2, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358/2, 358/3, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 369/1, 369/2, 370/1, 370/2, 370/3, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 387, 388, 389, 390/1, 390/2, 391/1, 391/2, 392/1, 392/2, 393/1, 393/2, 395, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 416, 417, 418, 421, 428, 571, 575, 578, 579, 608, 609, 611, 613, 614, 620/1, 620/3, 621/1, 621/2, 624, 625/1, 625/2, 626/1, 626/2, 627/1, 627/2, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644/1, 644/2, 645/1, 645/2, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 656, 657, 658, 659, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 668, 669, 670, 671/1, 671/2, 672/1, 672/2, 673, 674, 676/1, 676/2, 676/3, 676/4, 676/5, 677, 678/1, 678/2, 678/3, 679, 680, 681, 683, 685, 686, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 695, 699, 700, 701, 702, 703, 706, 707, 714, 716, 717, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 732, 733, 735, 740, 741, 742, 743, 744, 753, 759, 760, 761, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924.

4. Рачана Шљивовица II – Укупна површина је 75,89 ха.

Обухвата одељења 155, 157, 158 и 162 ГЈ „Тара”. Кат. парц. КО Рача у државном власништву: 1830/1 (део).

5. Борово брдо – Настијење – Укупна површина ове предеоне целине је 193,95 ха. Обухвата одељења следећих ГЈ, и то: 1) ГЈ „Калуђерске बारे – СПМ Рача”: 14/1, 14/а (део), 15, 16, 17 (а, б, 1), 18/а, 19/а, 20/а, 20/с, 21/а, 22 (а, 2); и 2) ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача”: 15 (а, б, 3) и 16 (а, б).

Кат. парц. КО Мала река у државном власништву: 1542, 1543/10, 1543/11, 1609, 1628, 1629, 2030 (део).

Кат. парц. КО Мала река у приватном власништву: 1543/2, 1543/3, 1543/4, 1543/5, 1543/6, 1543/7, 1543/8, 1543/9.

Кат. парц. КО Мала река у црквеном власништву: 1543/1 (део).

6. Црвени поток II – Укупна површина ове предеоне целине је 86,25 ха. Обухвата одељења: 63, 65, 66, 67/с, 68 (а, б, с), 69/а, ГЈ „Тара” и кат. парц. КО Конска река у државном власништву: 4/1 (део), 5 (део), 1139/1 (део) и кат. парц. КО Перућац у државном власништву: 1000 (део), 1045 (део), 875/1 (део), 875/2 (део), 875/4, 875/8.

7. Горушице II – Укупна површина ове предеоне целине је 100,55 ха. Обухвата простор око истоименог локалитета, односно обухвата одељења 27, 30/а, 31, 36, 37, 51 ГЈ „Тара”.

Кат. парц. КО Растителне у државном власништву: 1535/1, 3845.

Кат. парц. КО Растителне у приватном власништву: 3843, 3844, 3846/1, 3846/2, 3846/3.

8. Црни врх – Укупна површина ове предеоне целине је 2669,13 ха. Обухвата целу ГЈ „Црни врх” са свим приватним енклавама, и осим одељења и одсека (74/d, 88, 89, 90, 91, 99/с, 100/б, 104, 105/а, 108/а (део) и 109/а(део), односно следећа одељења и одсеци: 1 (а, б, с, д); 2 (а, б, с), 3 (а, б, с); 4 (а, б, с, д); 5 (а, 1); 6/а, 7/а, 8/а, 9/а, 10 (а, 1); 11 (а, 1); 12 (а, 1); 13 (а, 1); 14/а, 15 (а, 1, 2); 16 (а, б, 1); 17 (а, 1); 18 (а, 1); 19 (а, б, 1, 2, 3, 4); 20 (а, 1, 2), 21 (а, 1); 22 (а, 1); 23 (а, 1, 2); 23 (а, 3); 24 (а, 1, 2, 3); 25 (а, б, с, 1, 2, 3, 4); 26 (а, 1); 27 (а, 1); 28 (а, 1); 29 (а, 1, 30 (а, 1)); 31 (а, 1); 32 (1, 2, а, б); 32 (3, 2, 1, 4, а, 3, 5); 34 (1, а, с, б); 35 (а, б, 1, 2, 3); 36 (2, 1, а); 37 (1, а, 2); 38 (а, 1); 39 (1, а, 2), 40 (а, 1); 41 (б, а, 1); 42 (3, 1, 2, б, а, 4); 43 (с, д, 2, а, 1, б); 44 (б, а, с, 1); 45 (а, 1); 46 (а, 1); 47 (1, а, 2, 3); 48 (а, 1); 49 (а, 2, 1); 50 (а, 1); 51 (а, 1); 52 (2, а, 1, 3); 53 (а, 1); 54 (а, б, с, 1, д); 55 (а, б, с, д, 1); 56 (а, б, с, 1); 57 (а, 1); 58 (а, 1); 59 (1, а, с, б, 2); 60 (б, а, е, д, с, 2, 1); 61 (б, с, а, 1); 62 (а, 1); 63 (а, б, 1); 64 (1, 2, б, а); 65 (2, 1, 3, 4, 5, а, б); 66 (1, а, 2); 67 (а, 1, 2); 68 (а, 1, 2); 69 (а, 1); 70 (1, б, с, а); 71 (а, б, а); 72/1; 73 (с, б, а, 1); 74 (б, а, е, 1, с, 2); 75 (с, б, а, 1, 2); 76 (а, б, с, д, 1); 77 (б, а, 1); 79 (а, 2, 1); 80 (а, 1); 81 (а, 1); 82/а, 83/а, 84 (1, а, 2); 85 (а, 1); 86 (а, 1); 87 (а, 1), 92 (а, 1); 93 (а, 1), 94 (а, 1), 95 (а, 1); 96 (а, 1, б); 97/а, 98 (1, а, 2); 99 (1, б, а); 100/а, 101 (1, а), 102/а, 103 (1, 2, а), 105/б, 106/а, 107 (а, 2, 1); 108 (а (део), 2); 109 (2, 1, а (део), 3); 110 (а, с, 1, 4, 2, б, 5, 3, 6, е, а, д).

Кат. парц. КО Растителне у државном власништву: 2812 (део), 3484 (део), 3877 (део), 3879, 3880 (део), 3881 (део), 3884, 3885, 3989, 3990, 3991/1, 3991/2, 3909, 4010, 4011, 4027, 4029, 4030, 4042 (део), 4043 (део), 4128/15, 4128/6, 4135, 4136, 4161, 4185, 4239/1, 4255, 4256, 4257, 4258, 4259, 4260, 4261, 4262, 4265, 4266, 4267/1, 4267/2, 4280, 4281, 4282, 4299, 4300, 4316, 4317, 4318, 4319, 4320, 4321, 4324, 4325, 4327, 4328, 4329, 4330, 4333, 4334, 4337/1, 4337/2, 4338, 4341, 4342, 4346, 4347, 4348, 4353, 4356, 4359, 4367, 4368, 4369, 4371, 4372, 4374, 4375, 4380, 4381, 4382, 4383, 4387, 4388, 4390, 4391, 4392, 4394, 4399, 4403/3, 4403/4, 4433 (део), 4435, 4436, 4438/1, 4438/2, 4440, 4429 (део), 4434 (део), 4447 (део).

Кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23/1, 23/2, 23/3, 23/4, 23/5, 23/6, 23/7, 23/8, 23/9, 23/10, 23/11, 33, 35, 36, 37, 51/1, 69, 70, 71, 72, 82/1, 84/1, 84/2, 85/2, 86/1, 86/2, 86/3, 508 (део), 510, 6546 (део), 6547, 6548/4 (део), 6579/1, 6579/2 (део), 6588, 6589, 106/3.

Кат. парц. КО Коњска река у државном власништву: 1/1 (део), 1/2 (део), 2 (део), 3 (део), 231/1 (део), 1151/1 (део), 1151/2 (део).

Кат. парц. КО Јагошница у државном власништву: 2346 (део), 2340 (део), 2341 (део), 2342 (део), 2343 (део), 2344 (део), 2339 (део), 2345 (део), 2395 (део), 2423/2 (део), 2454 (део).

Кат. парц. КО Растителне у приватном власништву: 3882, 3883, 3886, 3887, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893/1, 3893/2, 3893/3, 3894, 3895, 3896, 3897, 3898, 3899, 3900, 3901, 3902, 3903, 3904, 3905, 3906/1, 3906/2, 3907, 3908, 3912, 3913, 3992/1, 3992/2, 3992/3, 3993, 3994, 3999, 3998, 3997, 3996, 4000, 4001, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, 4007/1, 4007/2, 4009, 4012, 4013, 4014, 4015, 4016, 4017, 4018, 4019, 4020, 4021, 4022, 4023, 4024, 4025, 4026, 4028, 4031, 4032, 4033, 4034, 4035, 4036, 4037, 4038, 4039, 4040, 4041, 4044, 4045, 4046, 4047, 4048, 4049, 4050, 4051, 4052, 4053, 4054, 4055, 4056, 4057, 4058, 4059, 4060, 4123, 4124, 4125, 4126, 4127, 4129, 4130, 4131, 4132, 4133, 4134, 4137, 4138, 4139, 4140, 4141, 4142, 4143, 4144, 4145, 4146, 4147/1, 4148, 4149/1, 4149/2, 4150/1, 4150/2, 4151, 4152, 4153, 4154, 4155, 4156, 4157, 4158, 4159, 4160, 4162/1, 4162/2, 4163, 4164/1, 4164/2, 4165, 4166, 4167, 4168, 4169, 4170, 4171, 4172, 4173, 4174, 4175, 4176, 4177/1, 4177/2, 4177/3, 4178, 4179/1, 4179/2, 4180, 4181, 4182, 4183, 4184, 4186, 4187, 4188, 4189, 4190, 4191, 4192, 4193, 4194, 4195, 4196, 4197, 4198/1, 4198/2, 4199, 4200, 4201, 4202, 4203, 4204, 4205, 4206, 4207, 4208, 4209, 4210, 4211, 4212, 4213, 4214, 4215, 4216, 4217, 4218, 4219, 4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225/1, 4225/2, 4225/3, 4225/4, 4226, 4227, 4228, 4229, 4230, 4231, 4263, 4264, 4268, 4270, 4271, 4272, 4273/1, 4273/2, 4274, 4275, 4276, 4277, 4278, 4279, 4283, 4284, 4285, 4286, 4287, 4288, 4289, 4290, 4291, 4292, 4293, 4294, 4295, 4296, 4297, 4298, 4301, 4302, 4303, 4304, 4305, 4306, 4307/1, 4307/2, 4308, 4309, 4310, 4311, 4312, 4313, 4314, 4315, 4317, 4322, 4323, 4326, 4331, 4332, 4335, 4336, 4339, 4340, 4343, 4344, 4345, 4349, 4350, 4351, 4352, 4354, 4355, 4357, 4358, 4360, 4361, 4362, 4363, 4364, 4365, 4366, 4370, 4373, 4376, 4377, 4378, 4379, 4384, 4385, 4386, 4389, 4393, 4395, 4396, 4397, 4398, 4400, 4401, 4402, 4403/1, 4403/2.

Кат. парц. КО Заовине у приватном власништву: 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51/2, 51/3, 51/4, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82/2, 83, 85/1, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94/1, 94/2, 95/1, 95/2, 96, 97/1, 97/2, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105/1, 106/1, 509.

9. Глог – Укупна површина локалитета је 262,81 ха.

Кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 1956/1, 1966, 1971, 1975, 1977/2, 1979, 1995, 2033, 2036, 2046, 2047, 5175/2, 5176/1, 5188, 5194, 5225, 5231, 6585 (део), 6560 (део).

Кат. парц. КО Заовине у приватном власништву: 1954/1, 1955, 1956/2, 1956/3, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976/1, 1976/2, 1976/3, 1976/4, 1976/5, 1976/6, 1976/7, 1976/8, 1977/1, 1977/2, 1978, 1979, 1980, 1995, 2031, 2032, 2034, 2035/1, 2035/2, 2037, 2038, 2039, 2040/1, 2040/2, 2041, 2042/1, 2042/2, 2043, 2044, 2045, 2046, 2048/1, 2048/2, 2049, 2050, 2051, 2053, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059/1, 2059/2, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2067/1 (део), 2067/2 (део), 2067/3 (део), 2067/4 (део), 2067/6 (део), 5159/5, 5159/6, 5159/7, 5159/8, 5159/9, 5159/10, 5159/11, 5159/12, 5159/13, 5159/14, 5159/15, 5159/35, 5159/36, 5159/37, 5159/38, 5162, 5163, 5164, 5168, 5169, 5170, 5171, 5172, 5174, 5175/1, 5175/2, 5176/1, 5176/2, 5177, 5178, 5179, 5180, 5181, 5186, 5187, 5189, 5190, 5191, 5192, 5193, 5195, 5196, 5197, 5198, 5199, 5200, 5201, 5202, 5203, 5204, 5205, 5206, 5207, 5208, 5209, 5210, 5211, 5212, 5213, 5214, 5215, 5216, 5217, 5218, 5219, 5220, 5221, 5222, 5223, 5224, 5226/1, 5226/2, 5227, 5228, 5229/1, 5229/2, 5229/3, 5229/4, 5229/5, 5229/6, 5229/7, 5229/8, 5229/9, 5229/10, 5230.

<p>10. Јањач–Дикава – Укупна површина ове предеоне целине је 293,88 ха. Кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 508, 510, 523, 541, 542/1, 543, 544, 545, 548, 549, 550, 551, 552, 641, 642, 645/1, 645/2, 654, 655, 656, 657, 676/1, 676/2, 676/2, 676/4, 683, 718, 726/2, 727, 728, 768, 769, 811, 6546 (део), 6551 (део), 6552 (део), 6578 (део). Кат. парц. КО Заовине у приватном власништву: 507, 509, 511/1, 511/2, 511/3, 511/4, 512/1, 512/2, 512/3, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 524, 525, 526, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535/1, 535/2, 536, 537, 538, 539, 540, 542/2, 545, 546, 547, 549, 550, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 629/1, 629/2, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 643/1, 643/2, 643/3, 643/4, 644/1, 644/2, 644/3, 644/4, 646, 647, 648, 649, 650, 651/1, 651/3, 651/4, 651/5, 651/6, 651/7, 651/8, 651/9, 651/10, 652, 653, 658, 659, 660, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674/1, 674/2, 675, 676/2, 676/3, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690/1, 690/2, 691, 692, 693/1, 693/2, 694/1, 694/2, 695, 696, 697, 698, 699/1, 699/2, 699/3, 699/4, 699/5, 700/1, 700/2, 700/3, 701, 702, 703/1, 703/2, 704, 705, 706, 707, 708, 709/1, 709/2, 710, 711, 712, 713, 714/1, 714/2, 714/3, 714/4, 714/5, 714/6, 715, 716, 717, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726/1, 726/3, 729, 730, 731, 732, 733, 734/1, 734/2, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 770.</p>	<p>15. Солотуша – Укупна површина ове предеоне целине је 240,14 ха. Обухвата одељења у ГЈ „Калуђерске баре“: 23/а (део), 24 (а, б) и у ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача“: 9/а (део), 9 (б, с, д), 10 (а, б, с). Обухвата следеће кат. парц.: Кат. парц. КО Солотуша у државном власништву: 4140/1 (део), 4140/24, 4140/30, 4140/32, 4140/33, 4140/34, 4140/36, 4140/41, 4140/42, 4140/43, 4140/44, 4140/45, 4140/46, 4140/69, 4140/70, 4140/71, 4140/72, 4140/73, 4140/74, 4140/75, 4140/76, 4230/1, 4230/2, 4430, 4874, 4875/1. Кат. парц. КО Солотуша у приватном власништву: 4140/25, 4140/26, 4140/27, 4140/28, 4140/31 (део), 4140/35, 4140/37, 4140/38, 4140/39, 4140/40, 4140/77, 4140/78, 4140/79, 4140/80, 4140/81, 4140/82, 4140/83, 4140/88, 4141/1, 4141/2, 4141/3, 4141/4, 4142, 4231, 4268/1, 4268/2, 4269/1, 4269/2, 4428, 4429/1 (део), 4430, 4631, 4632/1, 4632/2, 4633, 4634, 4635.</p>
<p>11. Поповића поток – Тренице – Укупна површина ове предеоне целине је 33,62 ха. Обухвата следеће кат. парц.: Кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 5153, 5157/2, 5157/5, 5157/8, 6561 (део). Кат. парц. КО Заовине у приватном власништву: 4676 (део), 4677 (део), 4678, 4679, 5148/1 (део), 5149/1, 5149/2, 5150/1, 5152, 5157/6, 5157/9, 5157/10, 5157/11, 5157/12, 5157/15, 5157/16 (део), 5157/20. Овај локалитет састоји се из два одвојена локалитета уз Поповића Поток – Поповића поток и Тренице. Локалитет „Поповића поток“ (леви део) обухвата површину од 11,63 ха. Овај локалитет налази се у доњем току Поповића потока у непосредној близини засека Поповић и обухвата следеће кат. парц. бр.: 4676 (део), 4677 (део), 4678, 4679, 5157/6, 5157/8, 5157/9, 5157/10, 5157/11, 5157/12, 6561 (део) КО Заовине. Локалитет „Тренице“ (десни део) обухвата површину од 21,99 ха и налази се на левој обали а у горњем току Поповића потока, који се улива у Спаића језеро, и јужно од коте 1142 м. Овај локалитет обухвата следеће кат. парц. бр.: 5148/1, 5149/1, 5149/2, 5150/1, 5152, 5153, 5157/2, 5157/5, 5157/15, 5157/16 (део), 5157/20 КО Заовине.</p>	<p>16. Рача – Укупна површина ове предеоне целине је 244,97 ха. Обухвата Шуме Српског православног манастира у ГЈ „Рача“ и то одељења 21, 22, 23, 24, 25 (део) и 26 (део) као и одсеке ГЈ „МЗ РАЧА“: 21/ј, 21/к, 22/д и 23/е. Кат. парц. КО Рача у државном власништву: 1623/2, 1623/3, 1623/6, 1985 (део), 1986 (део), 2000 (део). Кат. парц. КО Мала река у државном власништву: 390/2, 390/3, 391/2, 400/2, 434, 435, 439, 440, 1491, 1492, 1451, 1452/2, 1453, 1454, 1455, 1465, 1980 (део), 1983 (део). Кат. парц. КО Рача у приватном власништву: 1623/1, 1623/4, 1623/5. Кат. парц. КО Мала река у приватном власништву: 609/1, 609/2, 1452/1, 1480/1, 1480/2, 1481/1, 1481/2, 1482/1, 1482/2, 1482/3, 1483, 1484/1, 1484/2, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490. Кат. парц. КО Рача у црквеном власништву: 984/1, 984/3, 985, 987/1, 987/2, 987/3, 986, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097/1, 1097/2. Кат. парц. КО Мала река у црквеном власништву: 390/1, 390/2, 390/3, 391/1, 391/2, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399/1, 400/1, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410/1, 410/2, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420/1, 420/3, 420/4, 420/5, 421, 422, 426, 427/1, 427/2, 428/1, 428/2, 429/1, 429/2, 430/1, 430/2, 431, 432, 433, 436, 437, 438, 1271, 1269, 1264, 1265, 1263.</p>
<p>12. Врњак–Град – Укупна површина ове предеоне целине је 165,16 ха. Обухвата следеће кат. парц.: Кат. парц. КО Заовине у државном власништву: 2503, 2504/1, 2506, 2506, 2507, 2507, 2507, 2609, 4414, 4418, 4422, 4423, 4485, 4486, 4487, 4488, 4490, 4492, 4651/1, 6568 (део), 6569 (део). Кат. парц. КО Заовине у приватном власништву: 2502/1 (део), 2503, 2504/1, 2506, 2507, 2598/1, 2598/2, 2605/1, 2605/2, 2606, 2607/1, 2607/2, 2607/3, 4413, 4415, 4416, 4417, 4418, 4421, 4422, 4423, 4562, 4564, 4565, 4566/1, 4568, 4569, 4570, 4585, 4586/1, 4586/2, 4587, 4588, 4590, 4591/1, 4591/2, 4592/1, 4611, 4634, 4635/1, 4648/1, 4649.</p>	<p>17. Клисурска Дервенте и Дрине – Укупна површина овог локалитета је 1007,99 ха. Кат. парц. КО Зауглине у државном власништву: 925, 926, 927/1. Кат. парц. КО Бесеровина у државном власништву: 578, 579, 692/1, 699/1, 727, 734, 735, 736/1, 736/2, 737, 785 (део), 799, 800, 801, 1154/1, 1154/12, 1154/13, 1154/22, 1154/23, 1154/28, 1145/1, 1145/2, 1348, 1349, 1584 (део). Кат. парц. КО Перућац у државном власништву: 622, 627/2, 628, 650/1, 650/2, 651, 652/1, 652/2, 653, 659/1, 776 (део), 869, 870, 873/1, 873/2, 873/3, 874/1 (део), 874/5, 946/1 (део), 1047/1 (део). Кат. парц. КО Растиште у државном власништву: 1451/5, 1448/5, 4413 (део), 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 961/1 (део), 961/11, 961/12, 961/13, 4421/4 (део), 1034/1. Кат. парц. КО Зауглине у приватном власништву: 925, 927/2, 927/3, 927/4, 927/5, 927/6, 927/7, 928, 936. Кат. парц. КО Бесеровина у приватном власништву: 692, 692/2, 692/3, 693, 694/1, 694/2, 695/1, 695/2, 696/1, 696/2, 697/1, 697/2, 698, 699/2, 700/1, 700/2, 701/1, 701/2, 702, 703, 704, 705, 706, 707/1, 707/2, 707/3, 707/4, 707/5, 708, 709, 710, 711, 712/1, 712/2, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 728, 729, 730, 731/1, 731/2, 732/1, 732/2, 733, 738, 739, 740/1, 741/1, 741/2, 741/3, 741/4, 741/5, 742/1, 742/2, 743, 744/1, 744/2, 745/1, 745/2, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755/1, 755/2, 756, 757, 758, 759, 760, 761/1, 761/2, 762/1, 762/2, 763, 764, 765/1, 766/1, 766/5, 766/6, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 778, 779, 780, 781, 782, 802, 803, 804, 805, 806, 807/1, 807/2, 808/1, 808/2, 808/3, 809, 810, 815/1, 815/2, 815/3, 815/4, 815/5, 815/6, 815/8, 815/9, 815/10, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133/1, 1134, 1135, 1136/1, 1136/2, 1137, 1138/1, 1138/2, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144/1, 1144/2, 1146, 1147, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154/2, 1154/3, 1154/4, 1154/5, 1154/6, 1154/7, 1154/8, 1154/9, 1154/10, 1154/11, 1154/14, 1154/15, 1154/16, 1154/17, 1154/18, 1154/19, 1154/20, 1154/21, 1154/24, 1154/25, 1154/26, 1154/27, 1154/29, 1154/30, 1345/1, 1345/2, 1345/3, 1346. Кат. парц. КО Перућац у приватном власништву: 775, 871, 872. Кат. парц. КО Растиште у приватном власништву: 1447/5, 1447/6, 1287/3, 1287/4, 1286/3, 1275/3, 1276/3, 1288/3.</p>
<p>13. Данић – Укупна површина је 18,40 ха. Граници енклаве на југу чине одсеци 2/а, 2/д, 3/а, ГЈ „Звезда“, а на северу обала Дрине (Перућацког језера). Кат. парц. КО Растиште у државном власништву: 6/1, 7/1, 8, 9, 10, 14/1, 15, 16, 17, 18/1, 64, 65/1, 66, 67, 68/1, 69, 70/1, 74, 75, 76, 77/1, 79/1, 86/1, 87, 88, 89, 90/1, 100, 101/1, 99, 102/1, 107/1, 111/1, 113/1, 255/1, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292/1, 4404/1.</p>	<p>18. Алушка планина II – Локалитет „Алушка планина II“ налази се у КО Растиште и КО Коњска река и заузима површину од 521,35 ха. Ова предеона целина обухвата шумска одељења 39/б ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача“ и одељења ГЈ „Тара“ и то: одсеке 3/1 (део), 5 (а, 1), 6 (а, 1) 8/а, 14/а, 15/а, 16/а (део) и 19/3. Кат. парц. КО Растиште у државном власништву: 994, 996, 997, 999, 1001, 1009, 1564 (део), 1568, 1571, 1572, 1575/1, 1578, 1579, 3733, 3736, 3798, 3799, 3800, 3801, 3810, 3821, 3831, 3857, 3858, 3861/1, 3861/2, 3862, 3877, 3944, 3951, 3952, 4422 (део), 4433 (део), 4441 (део). Кат. парц. КО Коњска река у државном власништву: 256, 268/1, 268/8, 1142/1. Кат. парц. КО Растиште у приватном власништву: 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 983, 984, 985, 986/1, 986/2, 987, 988, 989, 991, 992, 995, 998, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1563/1, 1563/2, 1563/3, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1573, 1574, 1575/2, 1575/3, 1575/4, 1575/5, 1575/6, 1576/1, 576/2, 1576/3, 1576/4, 1576/5, 1576/6, 1576/7, 1576/8, 1577/1, 1577/2, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589/1, 1589/2, 1589/3, 1590/1, 1590/2, 1591, 1592, 1593, 1594, 1599, 1604, 1605, 1606, 1614, 1615, 1616/1, 1616/2, 1616/3, 1616/4, 1616/5, 1616/6, 1616/7, 1616/8, 1616/9, 1616/10, 1617, 1618, 1619, 11620, 3729, 3730/1, 3730/2, 3730/3, 3730/4, 3730/5, 3730/6, 3730/7, 3730/8, 3730/9, 3730/10, 3730/11, 3730/12, 3730/13, 3730/14, 3730/15, 3730/16, 3730/17, 3730/18,</p>

<p>3730/19, 3730/20, 3730/21, 3730/22, 3730/23, 3730/24, 3730/25, 3730/26, 3730/27, 3730/28, 3730/29, 3730/30, 3730/31, 3730/32, 3730/33, 3730/34, 3730/35, 3730/36, 3730/37, 3730/38, 3730/39, 3730/40, 3730/41, 3730/42, 3731/1, 3731/2, 3731/3, 3731/4, 3731/5, 3731/6, 3731/7, 3731/8, 3731/9, 3732, 3734, 3735, 3737, 3738/1, 3738/2, 3738/3, 3739/1, 3739/2, 3739/3, 3739/4, 3739/5, 3808, 3809, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3818, 3819/1, 3819/2, 3819/3, 3820/1, 3820/2, 3820/3, 3820/4, 3820/5, 3820/6, 3820/7, 3820/8, 3820/9, 3822, 3823/1, 3823/2, 3823/3, 3823/4, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828/1, 3828/2, 3828/3, 3829, 3830, 3830/1, 3853/1, 3853/2, 3853/3, 3853/4, 3853/5, 3853/6, 3854/1, 3854/2, 3854/3, 3855/1, 3855/2, 3856/1, 3856/2, 3859, 3860, 3863, 3865/1, 3865/2, 3866, 3867, 3868, 3869, 3870, 3871, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876, 3878, 3915/1, 3915/2, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924, 3925, 3926, 3927, 3928, 3929, 3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938/1, 3938/2, 3939, 3940, 3941, 3942, 3943, 3945, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950, 3953, 3954, 3955, 3956, 3957, 3958, 3959, 3962, 3964, 3965, 3966, 3967/1, 3967/2, 3968, 3969, 3970, 3971, 3972, 3973, 3974/1, 3974/2, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 3981/1, 3981/2, 3982/1, 3982/2, 3983, 3984, 3985, 3986/1, 3986/2, 3987, 3988, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 983, 984, 985, 986/1, 986/2, 987, 988, 989, 991, 992, 995, 998, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1563/1, 1563/2, 1563/3, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1573, 1574, 1575/2, 1575/3, 1575/4, 1575/5, 1575/6, 1576/1, 1576/2, 1576/3, 1576/4, 1576/5, 1576/6, 1576/7, 1576/8, 1577/1, 1577/2, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589/1, 1589/2, 1589/3, 1590/1, 1590/2, 1591, 1592, 1593, 1594, 1599, 1604, 1605, 1606, 1614, 1615, 1616/1, 1616/2, 1616/3, 1616/4, 1616/5, 1616/6, 1616/7, 1616/8, 1616/9, 1616/10, 1617, 1618, 1619, 1620, 3729, 3730/1, 3730/2, 3730/3, 3730/4, 3730/5, 3730/6, 3730/7, 3730/8, 3730/9, 3730/10, 3730/11, 3730/12, 3730/13, 3730/14, 3730/15, 3730/16, 3730/17, 3730/18, 3730/19, 3730/20, 3730/21, 3730/22, 3730/23, 3730/24, 3730/25, 3730/26, 3730/27, 3730/28, 3730/29, 3730/30, 3730/31, 3730/32, 3730/33, 3730/34, 3730/35, 3730/36, 3730/37, 3730/38, 3730/39, 3730/40, 3730/41, 3730/42, 3731/1, 3731/2, 3731/3, 3731/4, 3731/5, 3731/6, 3731/7, 3731/8, 3731/9, 3732, 3734, 3735, 3737, 3738/1, 3738/2, 3738/3, 3739/1, 3739/2, 3739/3, 3739/4, 3739/5, 3808, 3809, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3818, 3819/1, 3819/2, 3819/3, 3820/1, 3820/2, 3820/3, 3820/4, 3820/5, 3820/6, 3820/7, 3820/8, 3820/9, 3822, 3823/1, 3823/2, 3823/3, 3823/4, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828/1, 3828/2, 3828/3, 3829, 3830, 3853/1, 3853/2, 3853/3, 3853/4, 3853/5, 3853/6, 3854/1, 3854/2, 3854/3, 3855/1, 3855/2, 3856/1, 3856/2, 3859, 3860, 3863, 3865/1, 3865/2, 3866, 3867, 3868, 3869, 3870, 3871, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876, 3878, 3915/1, 3915/2, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924, 3925, 3926, 3927, 3928, 3929, 3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938/1, 3938/2, 3939, 3940, 3941, 3942, 3943, 3945, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950, 3953, 3954, 3955, 3956, 3957/1, 3967/2, 3968, 3969, 3970, 3971, 3972, 3973, 3974/1, 3974/2, 3975/1, 3975/2, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 3981/1, 3981/2, 3982/1, 3982/2, 3983, 3984, 3985, 3986/1, 3986/2, 3987, 3988, 3989, 3991, 3992, 3995, 3998.</p> <p>Кат. парц. КО Коњска река у приватном власништву: 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222/1, 222/2, 227/1, 227/2, 227/3, 228, 229, 230, 231/5, 243/1, 243/2, 244/1, 244/2, 244/3, 251/1, 251/2, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275/1, 282/1.</p> <p>19. Соколина – Локалитет „Соколина” налази се у КО Рача и заузима површину од 72,33 ха.</p> <p>Ова предеоно целина обухвата шумска одељења ГЈ „Мелиоративно заштитне шуме – Рача” и то: 29 (а, б), 30 (а, б), 31/а (део) и 31/б.</p> <p>Кат. парц. КО Рача у државном власништву: 1497, 1498, 1499, 1500, 1502, 1503, 1504, 1505, 1544/1 (део), 1544/5, 1544/6, 1544/11, 1544/14, 1544/16, 1545, 1546, 1547, 1552, 1553, 1829, 1991/2 (део), 1992 (део).</p> <p>Кат. парц. КО Рача у приватном власништву: 1533, 1548/1, 1548/2, 1548/3, 1548/4, 1549, 1550, 1551.</p> <p>Овај локалитет чине две целине.</p>

1.2. Зоне заштите непокретних културних добара

За непокретна културна добра на подручју Просторног плана (глава III, пододељак 2.1. и рефералне карте 1 и 4), примењиваће се режими, услови и мере заштите утврђени у глави III, пододељак 2.2. Просторног плана.

За утврђена непокретна културна добра и културна добра која уживају претходну заштиту, непокретности односно земљиште и објекти на којима се примењују одговарајуће мере и услови заштите и коришћења одређује се актом о утврђивању културног добра односно актом о евидентирању добра које ужива претходну заштиту. Те непокретности обухватају простор на коме се налази културно добро и његову заштићену околину.

За идентификована непокретна културна добра, док се не изврши њихово евидентирање сходно члану 29. Закона о културним добрима или евентуално не утврде односно прогласе за културна добра, простором од значаја за примену мера и услова њихове заштите и коришћења сматраће се земљиште и објекти које као такве у одговарајућем поступку, у складу са законом, утврди надлежна установа заштите културних добара.

За идентификована непокретна културна добра у границама НП „Тара”, док се ти локалитети или објекти формално не утврде или евидентирају као културна добра, простор за примену мера и услова њихове заштите и коришћења одређиће се у поступку израде Плана управљања Националним парком „Тара”, а на преосталом

подручју Просторног плана ван граница НП „Тара”, просторним планом јединице локалне самоуправе и урбанистичким планом, или појединачно, на основу захтева власника или корисника непокретности, инвеститора или органа локалне самоуправе.

Табела 37: Зоне заштите непокретних културних добара (проглашених и под претходном заштитом)

<p>АРХЕОЛОШКА НАЛАЗИШТА</p> <p>1. Археолошко налазиште Мраморје у Перућцу, културно добро од изузетног значаја на територији општине Бајина Башта са припадајућом непосредном околином површине 0,41.68 ха (43.957760, 19.430246) налази се у месту Перућац, општина Бајина Башта, на кат. парц. бр. 39, 40, 46, 47, 48, 49, 50 КО Перућац у власништву општине Бајина Башта, ул. Душана Вишића 28, Бајина Башта и кат. парц. број 50, КО Перућац у власништву Драге Шкрњић из Перућца (комбиновано државно и приватно).</p> <p>Координате заштићене околине (бафер зона) археолошког налазишта у Перућцу на основу препорука UNESCO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 43° 57' 31" N 19° 25' 37" E 2. 43° 57' 17" N 19° 25' 40" E 3. 43° 57' 28" N 19° 25' 57" E 4. 43° 57' 18" N 19° 25' 59" E <p>2. Археолошко налазиште Мраморје на потесима Гајеве (43.945128, 19.348394) и Урошевине (43.945676, 19.353507) у Растишту налази се у месту Растиште, општина Бајина Башта, на кат. парц. бр. 2002 и 2072 КО Растиште у власништву Јавног предузећа „Национални парк Тара”, Миленка Топаловића 3, Бајина Башта (државно).</p> <p>Околина непокретности налази се на кат. парц. бр. 2001, 2003, 2011/2, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2044/1, 2044/2, 2044/3, 2045/1, 2045/2, 2046, 2047, 2054, 2055, 2071, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077/1, 2077/2, 2196, 2369, 2370, 2457, 4417, 4444 КО Растиште у власништву Јавног предузећа „Национални парк Тара”, Миленка Топаловића 3, Бајина Башта и мештана Растишта (комбиновано државно и приватно).</p> <p>Координате заштићене околине (бафер зона) археолошког налазишта у Растишту на основу препорука UNESCO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 43° 56' 45" N 19° 20' 49" E 2. 43° 56' 39" N 19° 21' 00" E 3. 43° 56' 39" N 19° 21' 15" E 4. 43° 56' 48" N 19° 21' 14" E
<p>СПОМЕНИК КУЛТУРЕ ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА</p> <p>Манастир Рача, споменик културе од великог значаја на територији општине Бајина Башта, КО Рача са припадајућом заштићеном околином површине 217,13,89 ха, КО Рача, кат. парц. бр. 983, 984/1, 984/2, 984/3, 984/4, 985, 986, 987/1, 987/2, 987/3, 985, 1986, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097/1, 1097/2 и 2003; КО Мала Река, кат. парц. бр. 379, 387/1, 387/2, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399/1, 399/2, 400/1, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409/1, 409/2, 410/1, 410/2, 411, 412, 413, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 1263, 1264, 1265, 1269, 1271 и 1465.</p>
<p>ДОБРА КОЈА УЖИВАЈУ ПРЕТХОДНУ ЗАШТИТУ</p> <p>Површина непокретних културних добара и заштићене околине утврдиће се у поступку заштите у складу са законом.</p>
<p>КО Растиште:</p> <ul style="list-style-type: none"> – средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Борје (Присоја) у засеку Алуге – археолошки локалитети Грчко гробље и Борје; – центар села Растиште.
<p>КО Заовине:</p> <ul style="list-style-type: none"> – један украшени средњовековни надгробни споменик – усадник на Лазића гробљу (Биљеџ); – кућа Рада Јелисавчића; – дрвена црква из периода 18. и 19. века, која је утврђена за културно добро.
<p>КО Перућац:</p> <ul style="list-style-type: none"> – један средњовековни камени споменик стећака на локалитету Росуље; – вила „Дрина”; – вила у парку у центру насеља; – воденица на реци Врело; – мала хидроелектрана Врело изграђена 1927. године према пројекту др Миладина Пећинара, хидротехничког инжењера.
<p>КО Бесеровина:</p> <ul style="list-style-type: none"> – средњовековни надгробни споменици стећци на локалитету Босиљковац на обли Дрине (археолошки локалитет).
<p>КО Рача:</p> <ul style="list-style-type: none"> – истражени остаци касноантичке и рановизантијске грађевине на локалитету Орашац код рибања Манастира Рача; – остаци средњовековне грађевине на локалитету „Скит Светог Ђорђа”; – остаци рановизантијског утврђења на локалитету Градина; – меморијални споменик „Борово брдо”, назван по истоименом локалитету у Рачанској Шљивовици, удаљен је око 4 km од центра Калуђерских бара. На овом месту формирана је Прва партизанска рачанска чета 3. августа 1941. године.
<p>КО Мала Река:</p> <ul style="list-style-type: none"> – етно домаћинство на Калуђерским Барама; – меморијални споменик Борово брдо у Рачанској Шљивовици; – археолошки локалитет „Скит Светог Ђорђа”; – археолошки локалитет хелије у Поповићима; – археолошки локалитет Градина; – археолошки локалитет Стари Пуг.

<p>КО Солотуша:</p> <ul style="list-style-type: none"> – остаци утврђења (замка) Солотник–Кулина на стени поред села Солотуша; подигнут је средином 15. века и веома брзо је разорен у нападу османских освајача; зидови на неким деловима дворца високи су преко 4 m (43.897506 N, 19.604011 E); – један средњовековни камени споменик стећак на имању Раше Стаменића; – један средњовековни камени споменик стећак на Антонијевићевој ливади испод сеоског гроба; – археолошки локалитет Вигђеви; – археолошки локалитет Луке; – археолошки локалитет Антонијевића ливаде; – воденице на реци Солотуши. <p>Остало: објекти народног градитељства, етнолошко наслеђе, споменици и спомен обележја.</p>
--

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ПОВРШИНА ДРУГЕ НАМЕНЕ – ПРИНЦИПИ И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА И УРЕЂИВАЊА ПРОСТОРА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

На подручју Просторног плана за основне намене земљишта – грађевинско, пољопривредно, шумско и водно, дефинисана су правила грађења утврђена овим просторним планом која су обавезујућа за издавање информације о локацији и локацијских услова у зони директног спровођења Просторног плана (укључујући и подручје детаљне разраде). Ова правила су обавезујућа и за усклађивање, измене и допуне просторног плана општине и урбанистичких планова, као и за израду и доношење нових урбанистичких планова и урбанистичких пројеката на простору који је Просторни план одредио за потребе посебне намене, док су усмеравајућа за преостало подручје Просторног плана за које се на основу њих могу издавати информација о локацији и локацијски услови за изградњу објеката.

Принципи и правила грађења и уређивања простора дефинисани су кроз три врсте правила – правила грађења, правила уређивања и правила парцелације, и служе;

- за регулисање грађења на пољопривредном, водном и шумском земљишту;
- за регулисање грађења у грађевинском подручју насеља до доношења урбанистичког плана;
- за регулисање грађења у грађевинском подручју насеља за које доношење урбанистичког плана није предвиђено;
- за дефинисање улагања јавног сектора у саобраћајнице, инфраструктуру и укупно уређење простора;
- као оријентација при изради урбанистичких планова за насеља за која је предвиђена израда урбанистичког плана, али и остала подручја за која ће се урбанистички планови по потреби доносити;
- за одређивање услова и правила парцелације и препарцелације.

На Рефералној карти 1 – „Посебна намена простора”, осим пољопривредног, шумског и водног земљишта, дате су и оријентационе границе грађевинског подручја насељених места које обухвата изграђено земљиште као и земљиште могуће/повољно – планирано за изградњу (у којима је она могућа у складу са режимима заштите и другим природним и створеним условима).

Посебна напомена. Правила резервисања, уређења и изградње простора у зонама и појасевима заштите налазе се у одговарајућим главама овог просторног плана, и то за:

1) зоне заштите вода у делу о водопривредној инфраструктури (глава III. под 3.3.2.);

2) зоне заштите природе у делу о мерама заштите, уређења и унапређења природних и културних добара (глава III. одељак 1. и глава III. пододељак 2.2.), мерама заштите животне средине (глава III. пододељак 3.4.) и мерама заштите од елементарних непогода, техничко–технолошких несрећа и мерама које се односе на аспект одбране (глава III. пододељак 3.5.);

3) заштитне појасеве у инфраструктурним коридорима (глава IV. одељак 2. под А-1 и глава IV. одељак 2. под А-2.).

Објекти чија је изградња забрањена у појединим зонама. Осим посебно дефинисаних правила и режима за поједине заштићене локалитете у оквиру НП „Тара” и зоне око заштићених културних добара, на читавом подручју Просторног плана, забрањена је изградња објеката и у следећим зонама и подручјима:

1) за које се ради или за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, а за које се у прописаној процедури не обезбеди сагласност надлежног органа за послове заштите животне средине на студију процене утицаја на животну средину;

2) на постојећој и планираној јавној површини, на површинама уже зоне санитарне заштите водоизворишта или објектима и коридорима постојеће инфраструктуре;

3) у заштитном појасу јавних путева ван насеља, а који се утврђује у складу са Законом о јавним путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 95/18 – др. закон) и износи за ДП I реда 20 m, за ДП II реда 10 m, односно за општинске путеве 5 m са обе стране пута;

4) у заштитној зони електроенергетског појаса, која се утврђује у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ”, број 65/88 и „Службени лист СРЈ”, број 18/92) и износи за надземни вод 10 kV – 6 m, за надземни вод 35 kV – 15 m за надземни вод 110 kV – 15 m и за надземни вод 220 kV – 15 m;

5) у заштитној зони водотокова, у складу са законом и прописима којим се уређује управљање водама, односно у плавним зонама;

6) на геолошки нестабилним теренима, чија нестабилност је доказана у складу са законом којим се уређују геолошка и инжењерско – геолошка истраживања, у инжењерско-геолошким студијама, елаборатима и другом документацијом.

А. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

1. Правила грађења објеката ван грађевинског земљишта

Ова правила односе се на изградњу у селима раштрканог типа која немају дефинисан грађевински рејон, за изградњу на осталим категоријама земљишта (пољопривредно, шумско, водно) као и обнову или реконструкцију постојећих објеката на земљишту које је сврстано у различите категорије заштите.

1.1. Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште је земљиште које се користи за пољопривредну производњу и то: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и др.) и земљиште које се одговарајућим планским актом може привести намени за пољопривредну производњу. У структури пољопривредног земљишта разликују се: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стрништа, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).

Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним Просторним планом. Правила грађења су конципирана тако да се (изузев у случајевима прописаним Законом о пољопривредном земљишту) максимално заштити од градње обрадиво плодно пољопривредно земљиште до пете катастарске класе, док је на пољопривредном земљишту шесте, седме и осме катастарске класе и неплодном пољопривредном земљишту могуће планском документацијом извршити промену намене и омогућити изградњу за потребе пољопривредне делатности и компатибилних намена.

Пољопривредно земљиште које је у складу са Просторним планом одређено као грађевинско земљиште, до привођења планираној намени, користи се за пољопривредну производњу. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити – на пољопривредном земљишту, осим у зонама у којима је Законом о пољопривредном земљишту забрањено коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе, као и у зонама где је и режимом

заштите забрањена градња, у складу са законом дозвољена је изградња:

- објеката у функцији пољопривреде – изградња појединачних економских и пословних објеката у функцији пољопривреде, као и објеката складиштења и прераде пољопривредних производа, помоћних објеката у функцији пољопривреде – гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила и слично;

- стамбених објеката пољопривредног домаћинства (газдинства) које се, осим пољопривредом, може бавити и еко и етно-туризмом;

- економских објеката пољопривредног домаћинства – изградња економских објеката који су у функцији примарне пољопривредне производње. Објекти који су у функцији примарне пољопривредне производње су објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, пластеници, стакленици, стаје, и то: објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за потребе гајења и приказивање старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурака, пужева и риба; објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетонирани силио јаме и силио тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични;

- простора и објеката за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње (помоћни објекти за потребе прегонске испаше стоке – летњи торови са надстрешницама; специјализованог ратарства – склоништа са оставама репроматеријала и алата; и сл.);

- помоћних и службених објеката за потребе других комплементарних активности – шумарства (шумске куће, лугарнице, расадници); узгоја дивљачи и рибе (хранилишта, склоништа, мрестилишта); водопривреде; саобраћаја; заштите од елементарних непогода (склоништа);

- објеката на којима се одржавају сточне пијаце, сајмови и изложбе;

- објеката инфраструктуре и саобраћајница уз сагласност надлежног министарства;

- станица за напајање течним горивом и гасних станица;

- због проширења грађевинског рејона, у складу са просторним/урбанистичким планом.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена – садржаји и објекти који нису наведени у претходним ставовима и све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства). Забрањено је дубоко финансирање објеката, изградња подземних етажа и употреба био-неразградивих или материјала који у фази труљења ослобађају токсичне материје. Забрањена је и изградња објеката који својом величином и изгледом нарушавају амбијенталне вредности, као и објеката који не испуњавају услове заштите природе и еколошке услове.

Општи услови за објекте на пољопривредном земљишту:

- услови за формирање парцеле: пољопривредна парцела је постојећа, са директном или индиректном везом са јавним путем, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену; обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од пола ха (обрадиво пољопривредно земљиште уређено комасацијом не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од 1 ха); дозвољено је укрупњавање пољопривредних парцела, при чему није ограничена горња граница величине парцеле;

- положај објеката у односу на регулациону линију: минимално растојање између објекта и границе парцеле јавног пута је 5 m од општинског и некатегорисаног пута, 10 m од ДП II реда, а 20 m од ДП I реда; за парцеле са индиректним прилазом јавном путу (преко приватног пролаза) положај објекта се утврђује у складу са правилима Просторног плана;

- положај објеката у односу на границе парцеле: најмање дозвољено растојање слободностојећег објекта и границе суседне парцеле износи 2,5 m на делу северне оријентације, односно 4 m на делу јужне оријентације; за изграђене објекте чије је растојање до границе парцеле мање од претходно утврђених вредности, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија; растојања могу бити и мања, уз обавезну сагласност власника суседне парцеле;

- међусобна удаљеност објеката: препоручена минимална међусобна удаљеност слободностојећих објеката на суседним парцелама је 10 m, а на истој парцели 15 m; прописано минимално растојање два објекта је половина вишег објеката; за изграђене објекте чија међусобна удаљеност износи мање од прописаних, у случају реконструкције, не могу се на наспрамним странама предвиђати отвори за осветљење просторија; удаљеност ових објеката од стамбених и других објеката у грађевинском подручју насеља, одређује се према потребним условима заштите животне средине, техничким нормативима и законском регулативом која третира ову област; растојања могу бити и мања, уз обавезну сагласност власника суседне парцеле;

- урбанистички параметри: највећи дозвољени индекс заузетости = 10%;

- спратност и висина објеката: максимална спратност објеката је II + Пк, односно максимална висина до 7 m;

- услови за изградњу других објеката на парцели: могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;

- услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/пољског пута, или посредством службенисти пролаза; за смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели (пољопривредне машине, теретна и путничка возила), обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или пољског/приступног пута;

- оградивање и одводњавање: дозвољено је оградивати парцелу, уз прилагођавање ограде врсти и намени објекта и окружењу; одводњавање површинских вода са парцеле врши се слободним падом према јавној површини; површинске и друге отпадне воде из парцеле одводе се регулисано до ђубришне јаме.

За објекте чија се изградња дозвољава важе следећа посебна правила:

1) за појединачне објекте у функцији пољопривреде:

- максимална бруто површина ових објеката утврђује се према односу 1 m² бруто површине објекта на 50 m² парцеле;

- удаљеност привредних објеката од насеља не може бити мања од 500 m од грађевинског подручја насеља и туристичких центара. Одредба о минималној удаљености од грађевинског подручја не односи се на стакленике и пластенике;

- привредне зграде за узгој стоке не могу се планирати у насељу. Минимална удаљеност грађевина за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша од грађевинског подручја насеља износи 500 m;

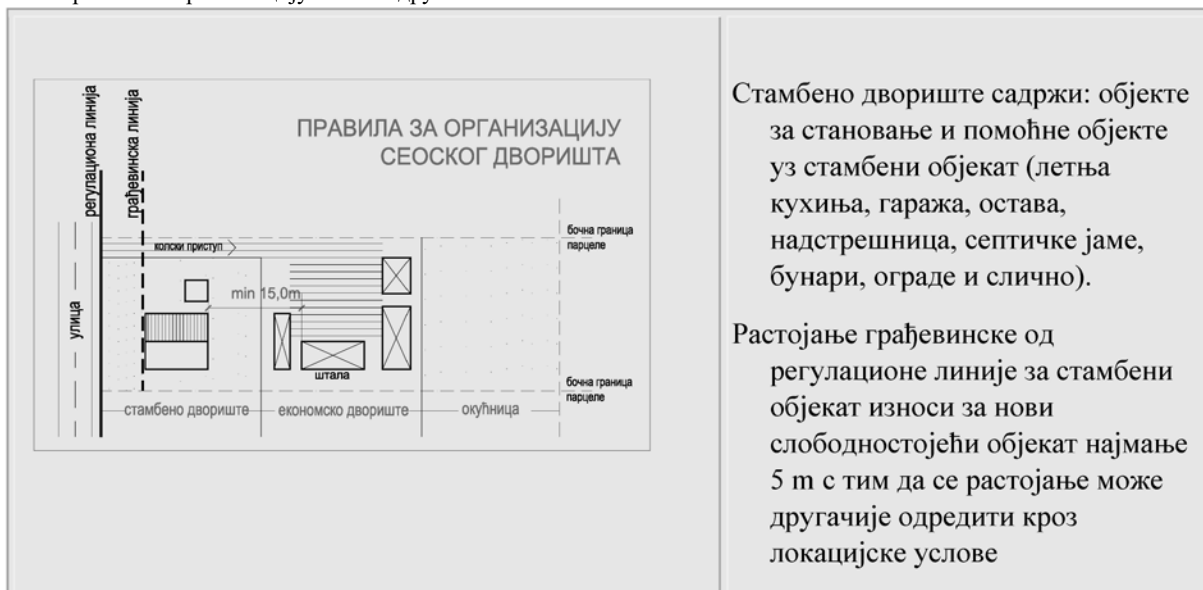
- објекти за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша које имају преко 50 условних грла се не могу градити на заштићеним подручјима природе и на подручју водозаштитних зона;

- остала правила за изградњу ових објеката утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;

2) за стамбене објекте пољопривредног домаћинства:

- на пољопривредном земљишту може се организовати пољопривредно домаћинство и то са стамбеним и економским двористем на парцели;

Слика 3: Правила за организацију сеоског друштва

Стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница, септичке јаме, бунари, ограде и слично).

Растојање грађевинске од регулационе линије за стамбени објекат износи за нови слободностојећи објекат најмање 5 m с тим да се растојање може другачије одредити кроз локацијске услове

– за стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се локацијским условима;

– најмање дозвољено растојање габарита стамбеног објекта и линије суседне парцеле износи 4 m;

3) за економске објекте пољопривредног домаћинства:

– економски објекти у економском дворишту су производни објекти за прераду пољопривредних производа и објекти за складиштење пољопривредних производа: пушнице, сушнице, кош, амбар, магацин хране објекти за смештај стоке (сточне стаје – живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници и објекти намењени исхрани стоке, и сл.);

– помоћни објекти уз економске објекте су гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, испусти за стоку, ђубришне јаме – ђубришта, пољски клозети, и сл.);

– локацијским условима утврђује се позиција економских и помоћних објеката у односу на грађевинску линију уз примену најмањих дозвољених растојања у овим правилима;

– растојања за нове помоћне и економске објекте у односу на границу суседне парцеле када се економски објекти и економско двориште суседних парцела, непосредно додирују, износи најмање 1,5 m;

– када се економско двориште једне парцеле непосредно налања на стамбено двориште друге парцеле (за нове објекте), примењују се правила о међусобној удаљености објеката;

– међусобна удаљеност објеката износи од стамбеног објекта до сточне стаје, најмање 15 m, од стамбеног објекта до ђубришта и пољског клозета најмање 20 m;

– друга међусобна растојања економских и помоћних објеката зависе од облика организације економског дворишта, уз услов да прљави објекти буду оријентисани тако да доминантни ветрови дувају од чистих објеката;

– живи извор воде на парцели мора бити на вишој коти од ђубришта и пољског клозета, а најмање растојање износи 20–25 m;

4) за објекте на којима се одржавају сточне пијаци, сајмови и изложбе морају се испунити следећи услови:

– да се налазе изван насеља;

– да се не граде на земљишту које је подводно и угрожено од поплава;

– да имају везу са јавним путем;

– да нису за последњих 20 година служили за сточна гробља и јавно ђубриште;

– да има посебно издвојен простор за животиње за које се приликом контроле утврдило да су заражене или су сумњиве на заразу;

– препоручена величина простора зависи од обима и врсте промета животиња водећи рачуна да се просечно одређена површина повећа за 15% површине на име путева, манипулативних и санитарних објеката: по грлу крупних животиња 2 m²; по телету 1,2 m²; по овци, односно свињи преко 50 kg, 1 m²; по јагњету и прасету 0,5 m²;

5) за објекте инфраструктуре и саобраћајнице у складу са просторним или урбанистичким планом;

6) за изградњу због проширења грађевинског рејона у складу са просторним или урбанистичким планом;

7) за станице за напајање течним горивом и гасне станице у складу са правилима за станице за напајање течним горивом и гасне станице из правила грађења на грађевинском земљишту из овог просторног плана, искључиво у складу са законом.

1.2. Шумско земљиште

Шумско земљиште јесте земљиште на коме се гаји шума, земљиште на коме је због његових природних особина рационалније гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним законом.

Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши:

– када је то утврђено планом развоја шумског подручја;

– ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;

– ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;

– у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;

– ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари;

– ради изградње објеката у функцији туризма, у складу са урбанистичким пројектом или урбанистичким планом;

– ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha;

– ради заштите људи и материјалних добара од елементарних непогода и у функцији одбране земље.

Промена намене шума врши се у складу са законом уз сагласност надлежног министарства.

Врста и намена објеката који се могу градити – на шумском земљишту, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољена је изградња:

– објеката у функцији шумске привреде и ловства и узгоја дивљачи (ловно-технички објекти за лов и контролу бројног стања дивљачи) и објеката за одржавање и експлоатацију шума;

– стамбених и економских објеката сопственика шума на површини до 10 ари;

– објеката у функцији туризма и рекреације, са пратећим објектима и партерним уређењем (шанк-барови, надстрешнице, одморишта, стазе, просторије за опрему и сл.);

– објекта инфраструктуре и саобраћајница у складу са режимима заштите природе;

– обновљивих извора енергије малих капацитета;

– станица за напајање течним горивом и гасних станица уз јавне путеве у складу са режимима заштите природе;

– због проширења грађевинског рејона насеља у складу са планом и режимима коришћења простора, односно зонама и степенима заштите.

Врста и намена објекта чија је изградња забрањена – на шумском земљишту је забрањена градња, осим за намене предвиђене Просторним планом (поштујући одредбе Закона о шумама и услове Јавног предузећа „Србијашуме“), уз максималну заштиту шумског земљишта у заштитним шумским подручјима, а уз омогућавање градње на оном шумском земљишту које не ужива висок степен заштите и пружа могућност за развој шумске привреде, туризма и ловства.

Општи услови за објекте на шумском земљишту:

– услови за формирање парцеле: шумска парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену;

– положај објекта у односу на регулациону линију и границе парцеле: минимално растојање од објекта до границе парцеле општинског и некатегорисаног пута је 5 m, до парцеле ДП II реда 10 m, а до парцеле ДП I реда 20 m;

– урбанистички параметри: највећи дозвољени индекс заузетости = 10%; максимална бруто развијена грађевинска површина објекта на парцели износи 600 m²; максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних пратећих објеката, као и објекта у функцији ловства и узгоја дивљачи је 50 m²;

– спратност и висина објекта: максимална спратност објекта је II + Пк, са максималном висином од 9 m (7 m за пратеће објекте);

– услови за изградњу других објекта на парцели: могућа је изградња више објекта основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;

– услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/шумског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објекта на парцели, обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или шумског/приступног пута;

– оградавање: дозвољено је оградавање објекта заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m; оградавање парцела на шумском земљишту није дозвољено, осим привремено у циљу заштите ретких и проређених врста дивљачи;

– архитектонско обликовање: архитектонско обликовање објекта прилагодити природном амбијенту (шумско окружење, ловиште) и традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала;

– услови заштите суседних објекта, животне средине и други услови: у току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним.

За објекте чија се изградња дозвољава важе следећа посебна правила грађења:

1) за објекте у функцији шумске привреде и ловства:

– изградња мора бити усаглашена са плановима газдовања шумама у складу са законом;

– величина појединачних објекта макс. 100 m² у основи бруто;

– висина објекта до II + I;

– материјал за изградњу природан и прилагођен шумском окружењу;

– да имају везу са јавним путем;

– остала правила за изградњу ових објекта утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;

2) за економске или стамбене објекте сопственика шума на површини до 10 ари;

– могу се градити објекти наведени под 2.2.1. Правила за објекте стамбене намене, ове главе, у складу са режимима заштите природе;

3) за објекте у функцији туризма и рекреације

– могу се градити објекти наведени под 2.2.3. Правила за објекте туристичке и спортско-рекреативне намене, ове главе, у складу са режимима заштите природе;

– објекти се могу градити првенствено на шумском земљишту које је под мање квалитетном шумом или необрасло, односно уз минималну сечу стабала;

– објекти би се градити на атрактивним локалитетима – врховима брда, коса, на акропољским позицијама и у близини шуме. Поред тога, дозвољена је изградња продавница (сувенира и др. садржаја), као и дечијих и спортских демонтажних објекта;

– локалитети за нове објекте одредили би се у даљем процесу истраживања, кроз комплексну валоризацију природних услова, техничких и економских могућности;

– у туристичким зонама могућа је изградња омладинског дома, угоститељских, спортских, и забавних садржаја, за планинарски дом могућа је изградња поткровља;

– примењени материјали треба да су дрво, камен и сл. прилагођени шумском окружењу;

– приликом пројектовања и изградње објекта водити рачуна да се исти уклопе у амбијенталну целину/предео;

– услов је да висина објекта не сме прелазити висину дрвећа аутохтоне вегетације;

– услов за изградњу је да комплекси имају везу са јавним путем; – у оквиру зона предвидети подизање појасева заштитног зеленила;

– остала правила за изградњу ових објекта утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;

– за изградњу ових објекта неопходна је израда урбанистичког пројекта а у складу са законом и режимима заштите, а уколико је потребно документи шумско-привредних основа ће се прилагођавати планским решењима која су предвиђена Просторним планом;

4) за објекте инфраструктуре и саобраћајнице и обновљиве изворе енергије у складу са просторним или урбанистичким планом;

5) за станице за напајање течним горивом и гасне станице у складу са правилима за станице за напајање течним горивом и гасне станице из правила грађења на грађевинском земљишту из овог просторног плана, искључиво у складу са законом;

6) за изградњу због проширења грађевинског рејона у складу са просторним или урбанистичким планом.

1.3. Водно земљиште

Водно земљиште је земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито, пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави, као и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних силовина и др.). Подручје заштићено од поплава је појас земљишта између речног корита и одбрамбеног насипа (инундационо подручје), чији је саставни део и заштитни појас са шумом или заштитним зеленилом.

Водно земљиште у зони обала водотокова и хидроакумулација дефинисано је положајем регулационе линије насипа или обалоутврде за регулисане делове корита, односно границом водног земљишта утврђеном Законом о водама за нерегулисане делове корита.

Врста и намена објекта који се могу градити – уз водна земљишта дозвољена је изградња ради рекултивације као и уређења простора који је неуређен и зарастао у жбуње чиме је онемогућен прилаз до водене површине, или рекултивација простора, који се користи за депоновање отпада, а првенствено у намену рекреације, риболова, за проширење постојеће хидрофилне вегетације, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа. Уз сва водна земљишта, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољена је:

– изградња објекта у функцији водопривреде, одржавања водотока и пловних путева, речног саобраћаја;

– изградња објекта за експлоатацију речног материјала, туризма и рекреације према решењима плана;

– изградња објекта инфраструктуре и саобраћајница, и то: саобраћајних површина (јавни и приступни путеви, путеви за потребе водопривреде, уређене стазе за кретање у природи);

– мреже и објеката инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;

– формирање заштитног зеленог приобалног појаса, у функцији заштите приобалних зона од ерозије земљишта.

Уз воде и водозахватне површине могу се градити објекти за туристичко-рекреативне сврхе; пратећи објекти (шанк-барови, просторије за пресвлачење и сл.); дрвене сојенице и настрешнице; и партерно уређење (спортски терени, опрема, мобилијар, плаже, и сл.), уз сагласност надлежног министарства.

Компатибилни садржаји и врсте објеката су: партерни објекти (терени за спорт и рекреацију без ограда и трибина, са одговарајућом опремом, мобилијаром, и сл.); пратећи објекти (надстрешнице, просторије за опрему, одморишта, и сл.); објекти на води (воденице, ваљарице, и сл.), уз обавезу израде хидрауличких пројеката (ови објекти не смеју да утичу на пропусну моћ корита, у смислу пропуштања таласа великих вода); објекти за коришћење обновљивих извора енергије малих капацитета (мале хидроелектране), под условом да не угрожавају изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања минимално одрживих протока низводно од захвата и друге услове, и уз обавезу израде одговарајућег урбанистичког плана.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена – на водном земљишту је забрањена изградња стамбених, пословних, производних и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, или угрозити безбедност водoprивредне инфраструктуре, као и објеката којима се смањује пропусна моћ корита.

Општи услови за објекте на водном земљишту:

– услови за формирање парцеле: парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену. За објекте водoprивреде и енергетике, могуће је формирати мање парцеле, у складу са законом;

– положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле – положај објекта на парцели мора да обезбеди лак приступ објекту са јавне саобраћајне површине, али и да испoштује заштитна удаљења: 5 m од општинског и некатегорисаног пута; 10 m од ДП II реда; 20 m од ДП I реда. Приликом позиционирања објеката поштовати правила о заштитним удаљењима објеката од рени-бунара, подводних инсталација, водозахвата и др.;

– урбанистички параметри – највећи дозвољени индекс заузетости = 20%. Максимална бруто развијена грађевинска површина објеката на парцели износи 250 m²; максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних партерних и пратећих објеката, објеката на води и објеката за коришћење обновљивих извора енергије је 50 m²;

– спратност и висина објеката – максимална спратност објеката је II, са максималном висином од 7 m;

– услови за изградњу других објеката на парцели – могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;

– услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила – приступ парцели (објекту) за снабдевање робом/материјалом и одвожење чврстог отпада, мора бити непосредно са јавне или приступне (колске или колско-пешачке) саобраћајнице, минималне ширине 3 m. До објекта је обавезно обезбедити пешачки приступ. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор изван површине јавног пута, у близини објекта;

– оградивање – дозвољено је оградивање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m;

– архитектонско обликовање – архитектура објеката условљена је уређењем приобалне зоне. Објекти треба да буду обликовани тако да не угрожавају визуелно сагледавање воденог простора и супротне обале водотока. Обликовање објеката извести тако да позицијом, габаритима, материјалима, изгледом и начином коришћења буду уклопљени у околни простор и намену, тј. да не наруше природне вредности и пејзажне одлике простора. При архитектонском обликовању објеката предност дати традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала;

– услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови – у току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним

парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности за животну средину.

За све објекте чија се изградња дозвољава важе следећа посебна правила грађења:

1) изградња дуж водотокова подлеже условима надлежног водoprивредног предузећа;

2) изградња је могућа уз услов да се објекти граде у зони изван дејства стогодишње велике воде и ван захвата поплавних таласа;

3) није дозвољена изградња над резервоарима подземне воде и друге воде за пиће.

За објекте инфраструктуре и саобраћајнице изградња се обавља у складу са просторним или урбанистичким планом.

Посебне напомене, принципи и правила за градњу малих ХЕ, уређење и коришћење слива:

1) мале хидроелектране и сви објекти који су у функцији њиховог рада се могу градити искључиво у складу са законском регулативом из области заштите природе (Закон о заштити природе, Закон о националним парковима, Уредба о режимима заштите и План управљања Националним парком „Тара”, који је у процедури доношења) и условима надлежних органа и имаоца јавних овлашћења;

2) постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему и изградњу МХЕ чине прописи из подручја енергетике, водoprивреде, уређења простора и изградње објеката, заштите животне средине, заштите природе и културних добара, имовинско правних односа и приватног улагања у јавни сектор;

3) објекти и постројења МХЕ, водови тог електроенергетског система као и електроенергетски објекти потрошача из система МХЕ морају се градити, користити и одржавати у складу са законом и не смеју својим радом угрожавати људе и околину;

4) електране морају задовољити захтеве прописане кодексима мреже и дистрибуције, тржишта и других прописа, као и правних захтева;

5) за дефинисање услова оптималног хидроенергетског коришћења вода слива река – концесионог подручја, доминантни су просторна, еколошка и економска ограничења, односно хидролошке, хидрографске, морфолошке и геолошке карактеристике слива, насеља, привредни капацитети и саобраћајна инфраструктура, власничка структура земљишта и могућност решавања имовинскоправних односа, те раније стечена права у погледу коришћења вода;

6) одговарајуће локације за изградњу малих хидроелектрана (МХЕ – капацитета ≤ 10 MW), уколико за одређене сливове нису урађена хидролошка мерења и прорачуни енергетских ефеката, дефинисаће се и у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године, Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године и програмом њеног остваривања;

7) објекти и уређаји за коришћење водних снага морају се планирати, пројектовати и градити на начин који:

– омогућава враћање воде истог квалитета после искоришћење енергије у водоток или друге површинске воде;

– не умањује постојећи обим и не спречава коришћење воде за водоснабдевање, наводњавање и друге намене, у складу са законом;

– не умањује степен заштите и не отежава спровођење мера заштите од штетног дејства вода;

– не погоршава услове санитарне заштите и не утиче негативно на еколошки статус вода и стање животне средине;

8) неопходно је да грађевински објекти буду изведени на такав начин да је у било којем тренутку немогуће исушивање корита водотока, односно да је у сваком моменту осигуран еколошки прихватљиви протицај;

9) како би заштита била што потпунија, неопходно је да се осигура минимални ниво водостаја (према условима надлежне водoprивредне организације и надлежне службе заштите посебних природних вредности) који осигурава нормални живот флоре и

фауне; а такође је важно и минимизирање утицаја на речни екосистем као и одржање биоразноврсности;

10) што се планирања изградње ових постројења тиче, неопходно је да се до њих обезбеди приступни пут одговарајуће ширине, локације са машинским зградама и инсталацијама оградe, а целокупни комплекс максимално визуелно уклопи у окружење и обезбеди заштита водног или шумског земљишта у складу са условима надлежних институција, у првом реду водопривреде и заштите;

11) изградња малих хидроелектрана је дозвољена на пољопривредном, шумском и водном земљишту искључиво у складу са законом¹⁰ и претходно добијеним условима свих надлежних органа и имаоца јавних овлашћења, са максималном искоришћености земљишта до 60% ако се ради о подручју за које није предвиђена израда плана детаљне регулације и спратности П + По максималне висине до 8 m;

12) изградња малих хидроелектрана¹⁰ планира се планом детаљне регулације који утврђује правила уређења и грађења за све објекте и површине које су у функцији рада мале хидроелектране, као и зоне на које она има утицаја (саобраћајни приступ, комунално опремање и сл.);

13) одстојање од линије грађевинске парцеле најмање 2 m са свих страна;

14) планска и техничка документација за изградњу објеката МХЕ¹⁰ се израђује у складу са законом и условима надлежних органа;

15) нужно је дефинисање нултог стања животне средине на локацији пре градње потенцијалне МХЕ и успостављање система мониторинга за праћење ефеката услед градње и рада погона МХЕ;

16) у случају градње већег броја малих хидроелектрана на истом водотоку, треба испитати њихов кумулативни утицај на животну средину;

17) приликом планирања и пројектовања, настојати за што бољим обликовањем објеката и уклапањем у околни простор, уз давање предности техничким решењима која мање задиру у пејзаж;

18) обликовање хидроенергетских објеката не би смело бити униформно, него треба при томе сваком објекту дати ноту индивидуалности; најквалитетнија архитектонска решења могу се добити на јавном конкурсима;

19) у најосетљивијем окружењу треба спровести каблирање далековода од објекта МХЕ до трафостанице;

20) уколико се предвиђа адаптација старих млинова и воденица у мале хидроелектране, она мора да се реализује у складу са конзерваторским условима надлежних институција;

21) приликом сваког захвата у близини неког споменика културне баштине, инвеститор се условљава осигурањем археолошког надзора над радовима ископавања;

22) објекти у склопу МХЕ морају бити пројектовани у складу са идејним решењем, утврђеним урбанистичко-техничким и другим условима, прописима о техничким нормативима и стандардима те правилима струке;

23) идејно решење подразумева основно просторно, функционално, техничко и енергетско решење са прорачуном висине средстава потребних за грађење мале хидроелектране;

24) идејно решење мора да садржи све елементе и показатеље који су неопходни за даљу разраду техничке документације и одређивање услова којих се треба придржавати приликом израде ове документације и изградње а нарочито се приликом израде идејног и главног пројекта, односно у току реализације морају уважити мере енергетске ефикасности за пројектовање објеката МХЕ; критеријуме енергетске ефикасности треба уважити и приликом избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања објеката МХЕ;

25) кроз динамику изградње могуће је остварити повољне ефекте уколико се сви сегменти пројекта малих хидроелектрана реализују истовремено или са малим фазним помаком;

26) за део водотока у захвату овог просторног плана постоје расположиве подлоге и остварени обим снимања и мерења који су

довољно поуздани да се сагледа природни потенцијал, оцене услови и ефекти његовог коришћења, па у току даљег развоја пројекта нису могућа нека изненађења која би компромитовала усвојену концепцију и разматрана решења;

27) мора се обезбедити да се према показатељима ефикасности може закључити да се ради о пројектима чија економичност изградње није упитна и да сва разматрана постројења заслужују да се у наставку детаљније изучавају и разрађују;

28) ценећи значај што тачнијег утврђивања величине процијана на профилима водозавхата МХЕ, са планираним хидролошким мерењима у сливу треба наставити у складу са програмом надлежног министарства;

29) за оне водотоке и сливове, тј. подручја без адекватних хидролошких мерења и енергетских процена, надлежно министарство ће у складу са својим програмима предузети даље активности и проценити начин даље реализације предметних локација.

1.4. Остале намене земљишта

Земљиште у ловним подручјима

Правила коришћења, уређења и заштите ловишта подразумевају:

- санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести;
- забрану свих делатности које мењају услове станишта;
- заштиту ретких и проређених врста дивљачи;
- гајење главних гајених врста дивљачи (јелен обичан, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи на „природан” начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета;
- заштиту дивљачи од болести, предатора, криволава и елементарних непогода (поплава);
- уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

У ловиштима предвидети и:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
 - ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
 - изградњу ловно-производних објеката;
 - подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.
- За изградњу објеката важе следећа правила:
- изградња објеката за потребе ловне привреде – узгајалишта, хранилишта и др. мора бити заснована на плановима уређења простора, на водопривредним условима, шумско-привредним основама, и др.;
 - објекти ловне привреде морају бити прилагођени пејзажу прикладних димензија, најмање могуће спратности, грађених од природних материјала, и др.

Земљиште у риболовним подручјима

Уређивање подручја риболова подразумева:

- организовање чуварске службе;
 - уређење риболовних места;
 - уређење приступа реци.
- Објекти – риболовне платформе су дрвене, максимално визуелно уклопљене у пејзаж.

Земљиште у зонама експлоатације минералних сировина

У зонама налазишта минералних сировина дозвољава се изградња само објеката у вези са експлоатацијом сировина сходно законима који регулишу материју рударске производње и заштите простора.

Коришћење рудних земљишта обавља се према студијама и плановима просторног развоја и мера заштите животне средине, примерених врсти и карактеру експлоатације, а којима обавезно мора бити и предвиђена рекултивација ових простора по завршетку периода експлоатације.

¹⁰ Даље активности ће се обављати искључиво у складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима, као и Уредбом о режимима заштите и Планом управљања Националним парком „Тара”, који је у процедури доношења.

2. Правила грађења објеката на грађевинском земљишту

Урбанистичка мрежа линија

2.1. Општа правила за објекте у насељима

Правила грађења и регулације примењују се на све планом предвиђене зоне и типове градње и утврђују опште услове парцелације, регулације и изградње насеља и објеката:

1) за просторе за које није предвиђена израда урбанистичког плана;

2) за просторе за које важећи урбанистички план не садржи довољно елемената на основу којих је могуће издати локацијске услове;

3) као и за оне просторе за које је израда плана предвиђена али је у периоду док се урбанистички план (са елементима на основу којих је могуће издати локацијске услове ради добијања грађевинске дозволе) не донесе, потребно имати елементе на основу којих се може обављати уређивање и грађење земљишта и објеката за све објекте за које грађевинске дозволе издаје општина.

Правила у овом плану могу послужити као оријентација при изради урбанистичких планова, првенствено за насеља (или њихове делове) за која је предвиђена израда урбанистичког плана. Уколико у овом просторном плану нема довољно података на основу којих се могу издати локацијски услови за изградњу конкретног објекта, користи се Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Службени гласник РС”, број 22/15).

Правила урбанистичке регулације

Правила урбанистичке регулације представљају скуп међусобно зависних правила и елемената за образовање и уређење грађевинских парцела, утврђивање регулационе и грађевинске линије, међусобног положаја, висине и спољног изгледа објеката, као и других правила за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Регулација се утврђује системом елемената и то:

1) системом урбанистичких показатеља (степен искоришћености, степен изграђености);

2) урбанистичком мрежом линија (регулациона линија, грађевинска линија, осовинска линија саобраћајнице, гранична линија зоне);

3) системом урбанистичких односа који регулишу правила уређења простора и изградње (дозвољена градња, постављање објекта, удаљеност објекта, висина објекта, постављање оградне, паркирање, гаражирање, и др.).

Урбанистички показатељи

2 Степен или индекс изграђености – ИИ (однос између бруто развијене изграђене површине свих надземних етажа корисног простора и површине парцеле) примењује се за нове објекте до највећих дозвољених вредности по зонама изградње:

1) зоне кућа за одмор	0,3
2) сеоске зоне	0,6
3) зоне ретке насељености и породичне изградње	1,0
4) опште стамбене зоне у насељима средњих густина	1,6
5) мешовите зоне	2,1
6) пословне и производне радне зоне	1,5

Степен, проценат или индекс заузетости земљишта – ИЗ (однос између бруто површине под објектом и површине грађевинске парцеле помножен бројем 100) примењују се за нове објекте до највећих дозвољених вредности по зонама изградње:

1) зоне кућа за одмор	20
2) сеоске зоне	30
3) зоне ретке насељености и породичне изградње	40
4) опште стамбене зоне у насељима средњих густина	50
5) мешовите зоне	60
6) пословне и производне радне зоне	60

Површина помоћних објеката се не обрачунава у урбанистичке показатеље по зонама из ових правила, с тим да под помоћним објектима не може бити више од 10% површине парцеле.

Растојање између регулационих линија (ширина појаса регулације) утврђује се урбанистичким плановима за нове и изграђене урбанистичке блокове (насеља) у зависности од функције и ранга саобраћајница, односно инфраструктуре. Дефинише се као хоризонтална, вертикална, надземна и подземна регулација. Уколико важећим планским документом није утврђена ширина појаса регулације (растојање између регулационих линија) у изграђеном и новом урбанистичком блоку у насељу, не може бити мања од следећих вредности:

1) стамбене улице 5–8 m у изграђеном, а 9,5–12 m у новом урбанистичком блоку;

2) сабирне улице 8–10 m у изграђеном, а 9,5–12 m у новом урбанистичком блоку;

3) пешачке стазе 1,5 m;

4) колски прилази 5 m;

5) прилази до парцела 2,5 m;

6) саобраћајнице у сеоском насељу 10 m.

Регулациона линија и осовине нових саобраћајница утврђује се у односу на постојећу регулацију и парцелацију и постојеће трасе саобраћајница, а према захтеваној функционалности саобраћајне мреже. Услови за изградњу саобраћајница дефинисани су правилима за изградњу саобраћајница и локалних путева.

Мрежа инфраструктуре (примарна и секундарна) поставља се у појас регулације. Појас регулације у градском простору користи се и за постављање јавног зеленила (дрвореди и паркови).

Грађевинска линија се налази унутар грађевинске парцеле на одређеном растојању од регулационе линије. Грађевинска и регулациона линија се могу поклапати.

Грађевински објекат се поставља предњом фасадом на грађевинску линију или се налази унутар простора одређеног грађевинским линијама.

Правила грађења објеката

На истој парцели се може градити више објеката с тим да заједно остану у границама дозвољених урбанистичких показатеља, као и помоћни објекти и гараже:

Начин постављања, односно начин изградње грађевинског објекта на грађевинској парцели може бити:

1) у непрекинутом низу, када објекат на парцели додирује обе бочне линије грађевинске парцеле;

2) у прекинутом низу, када објекат додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле;

3) као слободностојећи, када објекат не додирује ни једну линију грађевинске парцеле;

4) као полуатријумски, када додирује три линије грађевинске парцеле.

Међусобна удаљеност слободностојећих објеката и објеката који се граде у прекинутом низу, износи најмање половину висине вишег објекта. Удаљеност се може смањити на четвртину ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже наспрамне отворе на просторијама за становање (као и атељенма и пословним просторијама). Ова удаљеност не може бити мања од 4 m ако један од зидова објекта садржи отворе за дневно осветљење. Поред наведеног, слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања. При изградњи објеката који се граде у непрекинутом низу, на новом објекту се оставља светларник исте величине и симетричан светларнику постојећег објекта.

Висина објекта је растојање од нулте коте објекта до слемена (за објекте са косим кровом) односно до венца (за објекте са равним кровом).

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта по принципу да кота приземља нових објеката не буде нижа од коте нивелете јавног или приступног пута и да кота приземља може бити највише 1,2 m виша од нулте коте. Кота приземља може бити виша од нулте коте највише 1/2 спратне висине од нулте коте; за објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), када је нулта кота нижа од коте нивелете јавног пута, кота приземља може бити нижа од нулте коте највише 1/2 спратне висине; за објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, кота приземља утврђује се локацијским условима и применом закона.

При коришћењу нагиба терена није дозвољено правити усеке веће од 1 m, осим уколико то захтева обезбеђење стабилности терена.

Висина надзидка стамбене поткровне етажне износи највише 1,6 m, рачунајући од коте пода поткровне етажне до тачке прелома кровне косине.

Спољни изглед објекта, примењени материјал, облик крова, примењене боје и други елементи објекта решити тако да се обезбеди хармоничност просторне целине и локалних особина места (локални материјали, традиционални детаљи и сл.). Спољни изглед објекта у урбанистичкој целини која има посебну историјску и културну вредност, усклађује се према добијеним конзерваторским условима од надлежне службе заштите.

Кровови су због климатских услова коси, препоручено нагиба 45–60° (двоводни, двоводни са засецима у висини од 1/2 до 1/3 укупне висине крова, четвороводни или сложени). Стрехе имају блажи нагиб од кровова и он износи 45°.

Адаптације бачија и бачишта (катуна). На већ постојећим објектима или темељима бачија и бачишта дозвољава се адаптација и изградња за пољопривредну производњу, односно сточарство, или за мешовиту намену: пољопривредну – претежно и туристичку – допунски.

Материјализација. У складу са климатским условима и традицијом овог подручја, за викенд објекте обавезна је примена пре свега камена, дрвета, коси кров и покривач од шиндре, црепа или имитације шиндре, чиме ће се очувати амбијенталне вредности подручја и формирати јединствени карактер простора, односно „дух места“.

Архитектонска обрада стамбених, викенд, помоћних и економских објеката мора се прилагодити непосредном амбијенту. Делови зграде, њен структурни облик и изглед (prozори, стрехе, димњаци, тремови) требали би бити у духу „динарске брвнаре – осаћанке“ која је на овом подручју дала свој допринос народној архитектури и градитељском наслеђу.

Ограђивање грађевинских парцела. Грађевинске парцеле могу да се ограђују зиданом оградом до висине од 0,9 m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,4 m.

Ограде између суседних грађевинских парцела уколико се ограђују треба да буду зелене – жива ограда која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентне ограде до 1,4 m и то тако да стубови ограде буде на земљишту власника ограде, а изузетно ограде међу суседима могу бити пуне зидане до висине 1,4 m, уз сагласност суседа.

Врата и капије на уличној оградни не могу се отварати изван регулационе линије,

Одводњавање површинских вода са грађевинске парцеле вршити слободним падом према улици, са најмањим падом од 1,5%. Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме, обавезно у случају када се економско двориште налази уз јавни пут. Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели.

Насипање терена не сме угрозити објекте на суседним парцелама, а одвођење површинских вода мора бити контролисано а ако постоји потреба за тим на парцели изградити и упојни бунар.

Минимална комунална опремљеност. За сва грађевински уређена подручја, као и појединачне локације објеката обавезно је обезбеђивање колског приступа и одговарајуће комуналне опреме:

- прикључак на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу (или алтернативни извор енергије);
- до изградње водоводне мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора;
- до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Стандарди приступачности: несметано кретање особа са посебним потребама, деце и старијих особа мора бити обезбеђено за објекте јавне намене и остале објекте за јавно коришћење, у складу са прописима и нормативима из ове области.

Паркирање возила

За паркирање возила за сопствене потребе, власници нових стамбених, стамбено пословних или пословних објеката свих

врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, по нормативу једно паркинг или гаражно место на један стан односно на један стамбено пословни апартаман или другу јединицу. За вишепородичне стамбене или стамбено-пословне објекте препорука је да најмање једна половина паркинг места буде смештена у гаражи.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници осталих објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, а по следећем нормативу (наредна табела).

Табела 38: Однос потребних паркинг или гаражних места и корисног простора

садржај	паркинг/гаражна места	по јединици мере
банке	2	100 m ² корисног простора
болнице/реhabилитациони центри	3	150 m ² корисног простора
пословање	1,4	100 m ² корисног простора
администрација	1	150 m ² корисног простора
поште	1	150 m ² корисног простора
робна кућа	1,8	100 m ² корисног простора
ресторан	1	осам столица
хотел	1	десет кревета
биоскоп	1	30 гледалаца
спортска хала	1	40 гледалаца

Прописана величина паркинг места је 2,5 x 5 m, а у осталим случајевима према важећим стандардима.

Правила за станице за снабдевање горивом

Станице за напајање течним горивом и гасне станице потребно је планирати искључиво у складу са законом и то као објекте у класи малих објеката са три до четири тачиона места и до 3000 t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива, а нарочито дизела (D2) имајући у виду употребу пољопривредних машина. На појединим објектима обезбедити услове за претакање ауто гаса.

Локацијским условима се утврђују правила за станице за напајање течним горивом и гасне станице уз постојеће општинске путеве у свим зонама, а уз прописане законске обавезе, као и израду процене утицаја објекта на животну средину.

Детаљније локације будућих станица генерално треба утврђивати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водoprивреде и санитарне заштите. Могућа је изградња станица за снабдевање горивом на планском подручју ван зона заштите природе I и II степена, у складу са законом и неопходном проценом утицаја на животну средину. Уколико се планира нови објекат станице за снабдевање горивом у оквиру регулације постојећих ДП, неопходно је прибавити сагласност управљача ДП.

За сваку конкретну локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

Услови и препоруке за повећање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије

Унапређење енергетске ефикасности подразумева низ делатности који има за циљ смањење потрошње свих врста енергије, уз максимално очување постојећих, или стварање бољих услова боравка у објектима. За последицу има смањење потрошње обновљивих и коришћење обновљивих извора енергије, затим и смањење емисије штетних гасова, што доприноси заштити природне околине, смањењу глобалног загревања и одрживом развоју.

Основни циљ је свести потрошњу енергије на минимум, а задржати, или повећати ниво удобности и комфора у објектима.

У процесу успостављања одрживе потрошње енергије приоритет треба дати рационалном планирању потрошње, тј. примена мера енергетске ефикасности у све сегменте енергетског система.

Потребно је тежити повећању удела енергије добијене из обновљивих извора уз уважавање заштите животне средине.

Одржива градња је свакако један од значајнијих сегмената одрживог развоја који укључује:

- употребу грађевинских материјала који нису штетни по животну средину;

- енергетску ефикасност зграда;

- управљање отпадом насталим приликом изградње или рушења објеката.

Енергетски и еколошки одрживо градитељство тежи:

- смањењу губитака топлоте из објекта побољшањем топлотне заштите спољних елемената и повољним односом основе и волумена зграде;

- повећању топлотних добитака у објекту повољном оријентацијом зграде и коришћењем сунчеве енергије;

- коришћењу обновљивих извора енергије у зградама (сунце, ветар, биомаса, итд.);

- повећању енергетске ефикасности термоенергетских система; у циљу рационалног коришћења енергије треба искористити све могућности смањења коришћења енергије у објектима; при изградњи објеката користити савремене термоизолационе материјале, како би се смањила потрошња топлотне енергије;

- као систем против претеране инсолације користити одрживе системе (засену жалузинама, грађевинским елементима, зеленилом, и сл.) како би се смањила потрошња енергије за вештачку климатизацију;

- при прорачуну коефицијента пролаза топлоте објеката узети вредности за 20–25% ниже од максималних дозвољених вредности за ову климатску зону;

- дрворедима и густим засадима смањити утицај ветра и обезбедити неопходну засену у летњим месецима.

Енергетска ефикасност се везује за примену енергетски ефикасних уређаја који имају мале губитке приликом трансформације једног вида енергије у други. Исто тако, области енергетске ефикасности припадају и обновљиви извори у оквиру потрошње енергије, односно они извори који се не прикључују на дистрибутивну електроенергетску мрежу, а користе се у сектору зградарства (биомаса, енергија ветра и сунчева енергија). То се пре свега односи на системе грејања и хлађења простора, као и загревање санитарне воде.

Основне мере за повећање и обезбеђење енергетске ефикасности се односе на правилан избор омотача зграде (кров, зидови, прозори), грејање објеката (котларница, подстаница), регулацију-положај објекта и осветљење и слично.

Циљ свеобухватне уштеде енергије, а тиме и заштите животне средине је створити предуслове за системску санацију и реконструкцију постојећих објеката, а затим и повећање обавезне топлотне заштите нових објеката. Недовољна топлотна изолација доводи до повећаних топлотних губитака зими, хладних спољних конструкција, оштећења насталих влагом (кондензацијом), као и прегрејавања простора лети. Последнице су оштећења конструкције, некомфорно и нездраво становање и рад. Загревање таквих простора захтева већу количину енергије што доводи до повећања цене коришћења и одржавања простора, али и до већег загађења животне средине. Побољшањем топлотно изолационих карактеристика зграде, могуће је постићи смањење укупних губитака топлоте за просечно 40% до 80%.

Примена мера за енергетску ефикасност код постојеће изградње се дефинише на основу утврђене разлике између стварног стања објеката и реалних потреба за енергијом, а односи на следеће интервенције:

- побољшање топлотних карактеристика објекта применом топлотне изолације и заменом прозора, врата;

- замену или побољшање система за климатизацију (грејање, односно хлађење);

- замену или побољшање термотехничких система (припрема топле воде за грејање и употребу у домаћинству и пословним просторима);

- побољшање ефикасности система електричне енергије (расвета, кућни апарати);

- употребу обновљивих извора енергије у оквиру потрошње.

Избор поменутих мера се врши на основу енергетског прегледа, који има за циљ потпуни увид у стање изграђених објеката, а потом и одређивање стварних енергетских потреба објекта на основу прикупљених података и обрађених параметара.

За новопланирану изградњу на планском подручју, примењивати начин пројектовања и изградње објеката са ниским степеном потрошње енергије, тзв. нискоенергетске и пасивне куће „Zero – energy house”. Основу ове архитектуре представља употреба обновљивих врста енергије (сунчева енергије, био маса, енергија ветра) за грејање објеката у зимском периоду, односно смањење потребе за хлађењем просторија током лета спречавањем упада сунчевог зрачења. Нискоенергетске грађевине, а потом и такозване пасивне куће представљају објекте у којима је обезбеђена пријатна температура, без обзира на годишње доба и спољашње климатске услове без уградње засебног система грејања, односно климатизације. Код градње нових објеката је неопходно већ у фази идејног пројекта предвидети све што је неопходно да се добије квалитетан и оптималан енергетски ефикасан објекат:

- анализирати локацију, оријентацију и облик објекта;

- применити високи ниво топлотне изолације комплетног спољнег омотача објекта и избегавати топлотне мостове; у циљу рационалног коришћења енергије треба искористити све могућности смањења коришћења енергије у објектима; при изградњи објеката користити савремене термоизолационе материјале, како би се смањила потрошња топлотне енергије;

- искористити топлотне добитке од сунца и заштитити се од претераног осунчања; као систем против претеране инсолације користити одрживе системе (засену жалузинама, грађевинским елементима, зеленилом, и сл.) како би се смањила потрошња енергије за вештачку климатизацију; дрворедима и густим засадима смањити утицај ветра и обезбедити неопходну засену у летњим месецима;

- расхладно оптерећење треба смањити путем мера пројектовања пасивних кућа; то може укључити изоловане површине, заштиту од сунца путем нпр. брисолеја, конзолне структуре, озлењене надстрешнице или њихове комбинације;

- при прорачуну коефицијента пролаза топлоте објеката узети вредности за 20–25% ниже од максималних дозвољених вредности за ову климатску зону;

- нискоенергетске технологије за грејање и хлађење се требају узети у обзир где год је то могуће;

- кад год је то могуће, вишак топлоте из других процеса ће се користити за предгрејавање топле воде за хотел, виле, и др.;

- одрживост фотоволтаичних ћелија треба испитати у сврху снабдевања нисконапонском струјом за расвету насеља, као и друге могућности, попут пуњења електричних возила.

Приликом избора локације за градњу, у складу са могућностима, одабрати место изложено сунцу, да није у сенци суседних објеката и да је заштићено од јаких ветрова. Објекте оријентисати према југу, а затворити према северу, ограничити дубину објекта и омогућити ниском зимском сунцу да продре у његову унутрашњост. Оптималан волумен објекта такође позитивно утиче на смањење топлотних губитака. Приликом пројектовања је такође потребно груписати просторије сличних функционалних захтева и унутрашње температуре, односно помоћне просторе лоцирати на северу, а дневне на југу. Оптимална топлотна заштита је једно од основних начела енергетски ефикасне градње: правилан избор спољашњег омотача објекта, обавезна топлотна изолација крова, односно плафона према негрејаном таванском простору и пода према терену, правилан положај отвора у спољашњим зидовима, чиме се у великој мери спречавају топлотни губици у току ниских спољашњих температура.

Топлотни добитци од сунца са знатним процентом учествују у укупном енергетском билансу објеката. Приликом пројектовања потребно је посебну пажњу посветити заштити од претераног осунчања, као и прихвату сунца. Топлотна маса зида или пода у јужно оријентисаним просторијама може акумулирати топлотну енергију током дана и дистрибуирати је у околне просторије током ноћи. Претерано загревање током лета се може спречити средствима за заштиту од сунца, усмеравањем дневног светла, зеленилом, природним проветравањем и слично. Решења која треба примењивати са циљем заштите од претераног осветљења су следећа:

- архитектонска геометрија: зеленило, тремови, стрехе, надстрешнице, балкони, и др.;

- елементи спољашње заштите од сунца: покретни и непокретни брисолеји, спољашње жалузине, ролетне, тенде, итд.;

- елементи унутрашње заштите од сунца: ролетне, жалузине, завесе;

– елементи унутар стакла за заштиту од сунца и усмеравања светла: холографски – елементи, рефлектујућа стакла и фолије, стакло које усмерава светло, стаклене призме и др.

Закључује се да би се реализовало енергетски и еколошки одрживо грађење неопходно је тежити смањењу губитака топлоте из објеката, побољшањем топлотне заштите спољашњих елемената и повољнијем односу површине и запремине објекта, повећању топлотних добитака у згради повољнијом оријентацијом зграде и коришћењем сунчеве енергије, применом обновљивих извора енергије у зградама (биомаса, сунце, ветар), повећањем енергетске ефикасности термоенергетских система. Користи од енергетски ефикасне градње су многоструке, а највише се огледају кроз финансијске уштеде на смањеним рачунима за грејање, хлађење и електричну енергију, удобније и квалитетније становање и рад, дужи животни век зграде и велики допринос заштити околине смањењем емисије штетних гасова у околину.

Сви објекти у зависности од врсте и намене, морају бити пројектовани, изградњени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују позитивном законском регулативом прописана енергетска својства објекта. Планирану нову изградњу, реконструкцију и санацију постојећих објеката реализовати у свему у складу са нормативима датим у Правилнику о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, бр. 69/12 и 44/18 – др. закон) и Правилнику о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11).

2.2. Посебна правила грађења за објекте у грађевинском подручју насеља (Реферална карта 1)

2.2.1. Правила за објекте стамбене намене

Ова правила примењују се у одређеним зонама и целинама одређеним планом и то за зоне кућа за одмор, сеоске зоне, села ретке насељености и породичне изградње, етно-целине и групације појединачних објеката, опште стамбене зоне у насељима средњих густина, мешовите зоне и комплексе и остала посебна подручја.

Насеље средње густине је Перућац и ниже зоне насеља Рача у близини Бајине Баште, а сва остала села са дефинисаним грађевинским рејоном су сврстана у села ретке насељености и породичне градње, а поједини засеоди у развојним зонама Митровца, Предовог Крста, Калуђерских Бара, како је у тексту наведено су специфичне етно-целине. У појединим зонама на потезу Митровац–Заовине, као и ка Коњској Реци, Крњој Јели, Секулићу, у засеоцима око Калуђерских Бара, и сл. се објекти индивидуалног становања користе и за викенд-становање и као такве се задржавају овим просторним планом.

Уређење и изградња појединих насеља у обухвату плана је већ уређена постојећим урбанистичким плановима. По правилу је се за мешовите зоне и друге стамбене и опште зоне различитих густина, зоне реконструкције и обнове и централне зоне појединих насеља предвиђена израда урбанистичког плана, којим ће се одредити правила грађења и регулације. До њиховог доношења, односно ревизије постојећих планова детаљне регулације, за ове зоне ће се примењивати правила грађења и регулације одређена овим просторним планом.

Дозвољена је изградња стамбених објеката и изван грађевинских подручја и то у оквиру окућница за стално настањене становнике подручја. Под стално настањеним становницима подручја подразумевају се становници са сталним местом пребивалишта на територији општине Бајина Башта. На грађевинским подручјима утврђеним Просторним планом, а изван грађевинских подручја утврђених урбанистичким плановима, изградња стамбених објеката може се изузетно вршити на постојећим грађевинским парцелама, као и тамо где постоје сеоски стамбени и помоћни објекти,

као и на земљишту које је у катастру непокретности уписано као грађевинско (без обзира на претежну намену приказану на Рефералној карти 1 овог просторног плана), а у складу са традиционалном архитектуром и материјалима и другим условима утврђеним законом и подзаконским актима.

Врста и намена објеката који се могу градити: на једној грађевинској парцели осим стамбених објеката могу се градити помоћни (гараже, оставе, летње кујне) економски, пољопривредни и мањи пословни објекти (ковачнице, столарске радње, и др.) који са стамбеним чине целину домаћинства.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: трговина, услуге и сервиси, услужно и производно занатство, угоститељство, туристичке услуге у сеоском домаћинству, као и мањи производни и пословни објекти из домена прераде пољопривредних и шумских производа, одрживог коришћења природних ресурса и сл, под условом да немају негативног утицаја на животну средину. Ови садржаји могу бити у оквиру основног (стамбеног) објекта (најчешће у приземљу) или у оквиру помоћног или пратећег објекта на парцели.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: индустријске, производне, складишне и друге делатности које имају негативни утицај на животну средину и основну намену (делатности које угрожавају околину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама и другим штетним дејствима).

Правила грађења и регулације за изградњу кућа за одмор

Куће за одмор граде се у оквиру постојећих и планираних грађевинских подручја у складу са архитектуром поднебља – планински стил, инспирисаном традиционалним градитељством подручја, са природним материјалима и у волуменима који су примерени структури амбијента – морфологији, биљном покривачу и др.

Минимално растојање грађевинске од регулационе линије пута за нове објекте износи 5 m.

За зоне изградњених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изградњених објеката (преко 50%) с тим да се за нове објекте то растојање може другачије одредити локацијским условима, само у случајевима када изградњени објекти нису сметња другом општем интересу.

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање грађевинске од регулационе линије одређује се локацијским условима.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испанда) објекта и линије суседне грађевинске парцеле (осим објеката у непрекинутом низу) на делу бочног дворишта претежно северне оријентације, износи 4 m, а у односу на остале стране света не може износити мање од 2,5 m.

Објекат се у односу на бочне и задњу линију парцела може поставити и на мањем растојању и на границу парцеле, уз сагласност власника односно суседне парцеле.

Највећа дозвољена спратност објеката износи П до П + Пк. Највећа дозвољена висина објекта не може прећи 7 m.

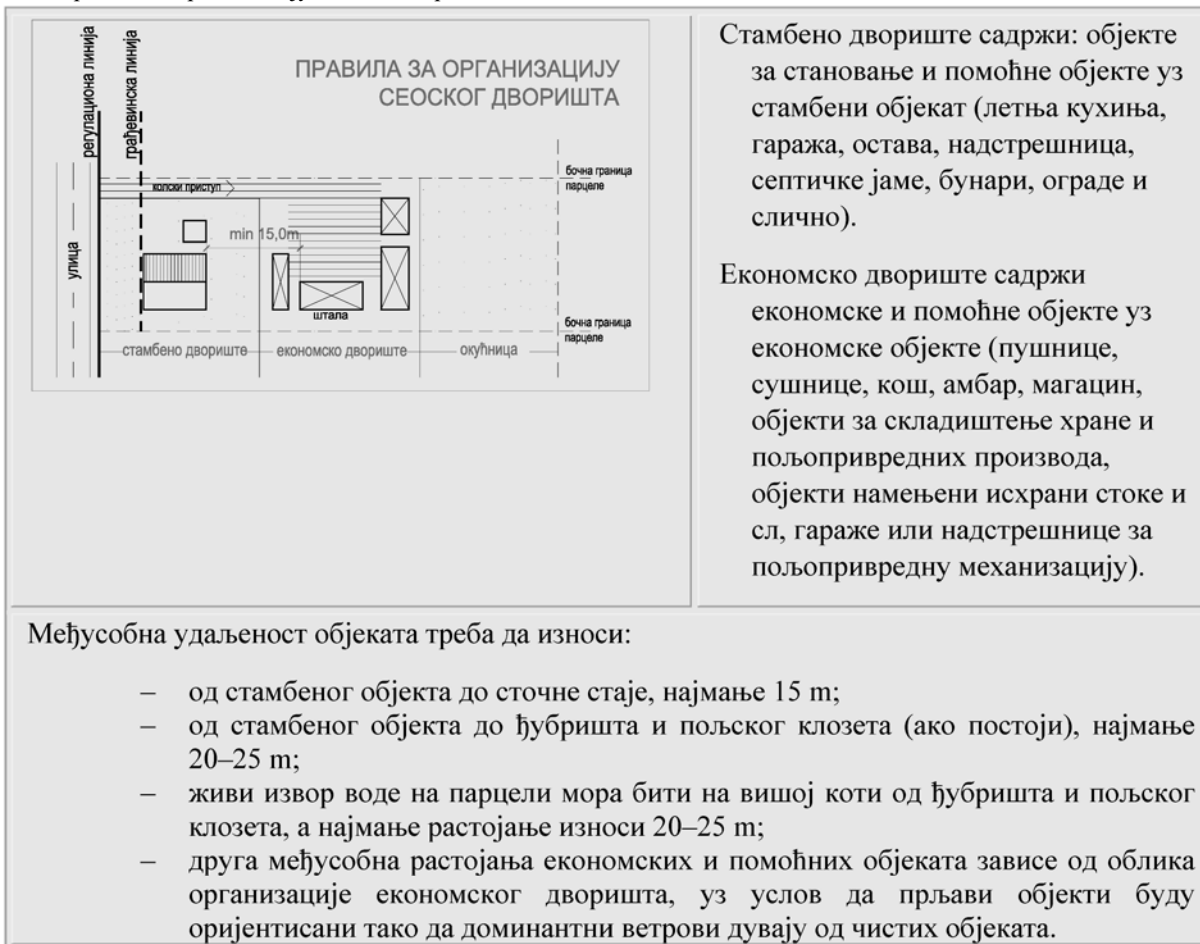
Правила грађења и регулације за сеоске зоне

У селима се могу градити објекти за становање, као и смештајни капацитети, било као јединствени објекти, а повољније као објекти павиљонског типа или бунгалови – апартманска насеља, категорисани са 1, 2 или 3 звездице – максималне спратности до П + 2 са подземним етажама

У селима је дозвољена организација пољопривредне производње на нивоу окућнице са садржајима повртарства и воћарства.

У оквиру зона грађевинских рејона и селима може се организовати пољопривредно домаћинство и то са стамбеним и економским двориштем на парцели. Оријентациони показатељи и правила грађења за овај тип изградњених се у том случају примењују на стамбено двориште.

Слика 4. Правила за организацију сеоског дворишта

Растојање грађевинске од регулационе линије за породични стамбени објекат сеоског типа износи најмање 5 m за нови слободностојећи објекат, за нови објекат у прекинутом низу, као и за нови стамбени објекат у непрекидном низу.

За зоне изграђених стамбених објеката растојање новог објекта од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50%).

За стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се локацијским условима.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) стамбеног објекта и линије суседне грађевинске парцеле износи за стамбене нове слободностојеће објекте на делу бочног дворишта најмање 2,5 m, а за двојне стамбене објекте најмање 4 m.

Изграђени стамбени објекти чија међусобна удаљеност износи мање од 3 m, у случају доградње, надградње и реконструкције не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија.

За стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од границе грађевинске парцеле, утврђује се локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих најмањих удаљења из овог правила.

Постављање економских објеката у односу на границу суседне парцеле утврђује се под следећим условима:

1) када се економски објекти и економско двориште суседних парцела, непосредно додирују, растојања за нове помоћне и економске објекте износи најмање 1,5 m;

2) када се економско двориште једне парцеле непосредно наклања на стамбено двориште друге парцеле (за нове објекте), примењују се правила о међусобној удаљености објеката.

Правила грађења и регулације у насељима ретке насељености и породичне изградње

Минимално растојање грађевинске од регулационе линије, за нове објекте према преовлађујућем типу изградње износи 3 m.

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених

објеката (преко 50%) с тим да се за нове објекте то растојање може другачије одредити локацијским условима, осим у случајевима када изграђени објекти нису сметња другом општем интересу.

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање грађевинске од регулационе линије одређује се локацијским условима.

Изграђени стамбени објекти чија међусобна удаљеност износи мање од 3 m, у случају доградње, надградње и реконструкције не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле (осим објеката у непрекинутом низу) на делу бочног дворишта претежно северне оријентације, износи 1,5 m, односно на делу бочног дворишта претежно јужне оријентације, износи 2,5 m.

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање до границе грађевинске парцеле, утврђује се локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих најмањих дозвољених растојања из овог правила.

Највећа дозвољена спратност објеката износи П до П + 1 + Пк односно П + 2 без обзира на тип изградње. Зграде овог типа могу имати подрумске просторије осим у случају када то није дозвољено урбанистичким планом (висок ниво подземних вода и други разлози), односно ако нема сметњи геотехничке и хидротехничке природе. Највећа дозвољена висина објекта не може прећи 12 m.

Однос становања и делатности у стамбеном објекту одређује се тако да површина за делатности у стамбеном породичном објекту износи до 40% укупне бруто површине. Дозвољене делатности су оне које су еколошки и функционално примерене зони становања.

На једној грађевинској парцели осим стамбених објеката могу се градити помоћни (гараже, оставе, летње кујне), економски, пољопривредни и мањи пословни објекти (ковачнице, столарске радње, и др.) који са стамбеним чине целину домаћинства.

Правила за етно целине стамбене и туристичке оријентације

Зоне етно целина стамбене и туристичке оријентације обухватају засеоке села Заовине и његовог окружења (Нова Вежања, као центар села са низом објеката и инфраструктуром; и засеоци: Секулић, Караклије, Рајаци, Печенице, Јеличићи, Марићи, Николићи, Баре, Јездићи, Бјелуша, Милекићи, Ђурићи, Ракићи, Лазићи, Поповићи, Филиповићи, Трифковићи, Станишићи, Мандићи, Василићи, Јелисавчићи, и др.) и друге групације разбијених објеката и засеоке.

Дозвољена је изградња објеката у функцији викенд становања, етно и еко туризма, са пратећим садржајима уз обавезно поштовање градитељског наслеђа овог краја.

Поред етно–туризма у овим зонама оријентација становништва је на компатибилним делатностима: првенствено производњи здраве хране, пчеларству и сл. Садржаји у оквиру ових локалитета и засеока треба да употпуне понуду у оквиру етно–туризма, а предуслов је и комунално опремање простора, које треба да обезбеди сигурно напајање, у првом реду електричном енергијом и водом, као и безбедну евакуацију отпадних вода и смећа. Напомиње се да је снабдевање електричном енергијом могуће и из алтернативног извора (у складу са еколошким захтевима), до изградње водоводне мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора, а до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

За ове целине примењују се правила грађења и регулације у насељима ретке насељености и породичне изградње, с тим да ће се у овим зонама потенцирати реконструкција и адаптација постојећих објеката или изградњу нових објеката у етно–стилу од природних материјала, првенствено на постојећим изграђеним парцелама или погушћавањем постојећих засеока или минималном изградњом по њиховом ободу.

По правилу објекте градити на падинама и местима која нису погодна за пољопривредне радове (како би се сачувале равне пашњачке површине за рекреативне активности, сточарство, као и изградњу неопходне инфраструктуре, пејзажно уређење, стазе за шетњу, и сл.).

Архитектонско обликовање објеката ускладити са архитектуром постојећих објеката карактеристичних за овај крај, а уз сагласност органа градске управе надлежног за послове урбанизма.

За изградњу користити природне материјале (по могућству аутохтоне материјале).

Кровове радити као двоводне, четвороводне или сложене са падовима кровних равни као на постојећим објектима.

Посебно се наглашава да урбанистички параметри у зонама које су удаљене од главних саобраћајница и налазе се у сточарским планинским зонама морају бити примерени сеоском амбијенту како би се очувале пејзажне и амбијенталне вредности. С обзиром да се овде ради о сточарским зонама са старим појединачним објектима катуњског типа, препоручују се: минимална величина парцеле за градњу је 20 ари, минимално растојање објекта од границе парцеле 5 m, максимални индекс заузетости 5%, максимални индекс изграђености 0,05 максимална спратност објеката П + Пк и максимална бруто развијена грађевинска површина без обзира на величину парцеле 120 m².

Правила грађења и регулације за опште стамбене зоне у насељима средњих густина

Насеља у којима је могућа изградња стамбених зона средњих густина су: Перућац, Рача.

Растојање грађевинске од регулационе линије за нове објекте утврђује се према типу планиране односно постојеће изградње и износи најмање 3 m.

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске линије новог објекта од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50%).

Објекти се граде без растојања грађевинске од регулационе линије када се регулациона линија поклапа са грађевинском линијом.

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се локацијским условима.

Минимално растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле одређује се за слободностојеће објекте, најмање 2 m, а за изграђене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од утврђених вредности претходних ставова, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од границе грађевинске парцеле утврђује се локацијским условима према типу изградње.

Највећа дозвољена спратност објеката може бити П + 3 + Пк до П + 4 с тим да највећа дозвољена висина објекта не може прећи 20 m.

Сви објекти могу имати подрумске и сутеренске просторије осим у случају да постоје сметње геотехничких и хидротехничких карактера.

Делатности у стамбеном објекту може бити до 50% укупне нето површине. Дозвољене делатности су оне које су еколошки и функционално примерене зони вишепородичног становања и не могу ни на који начин угрожавати основну функцију објеката намењених за становање.

2.2.2. Правила грађења и регулације за објекте мешовитог типа

Пословни и стамбени објекти

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Растојање грађевинске од регулационе линије за објекте утврђује се према типу планиране односно постојеће изградње и износи најмање 3 m.

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске линије новог објекта од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50%).

Уколико је већина околних постојећих објеката изграђена на регулационој линији, нови објекти се могу поставити без растојања грађевинске од регулационе линије.

Међусобна удаљеност објеката на истој парцели износи најмање 4 m, а за изграђене објекте чије удаљење износи мање, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија.

Минимално растојање основног габарита (без испада) слободностојећег објекта и линије суседне грађевинске парцеле је најмање 2 m, а за изграђене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија.

Препоручена највећа спратност објеката може бити П + 4 + Пк а висина објекта 20 m. Услов је да висина објеката не сме да прелази висину дрвећа аутохтоне вегетације.

Пословни и комерцијални објекти

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

За пословне објекте, објекте трговине, занатства, угоститељства и других делатности, осим општих правила грађења, важе правила да морају да буду еколошки и функционално прихватљиви према свим важећим прописима који регулишу заштиту околине од загађења

За ове објекте нема посебних ограничења у погледу висина и габарита, осим да висина објеката не сме да прелази висину дрвећа аутохтоне вегетације.

У већим објектима које се користе за сервисне зоне и паркинг; централни објекат са спортским, комерцијалним, забавним и рекреативним садржајима – препоручена максимална спратност је према висини спортске хале, до П + 3.

Локацијским условима се утврђују правила за објекте и делове објеката нестамбене намене по стамбеним зонама из ових правила, и то за пословне, комерцијалне, услужне, занатске, производне, комуналне објекте, као и друге објекте или делове објеката по врсти и намени, а који нису у супротности са карактером претежне намене и чијом изградњом се не нарушавају услови становања, животна средина, као ни оријентациони параметри конкретног типа изграђености.

2.2.3. Правила за објекте туристичке и спортско-рекреативне намене

Објекти у функцији туризма

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Врста и намена објеката који се могу градити: Објекти туристичке супраструктуре, различитог типа и садржаја. Ови објекти се могу реализовати као самостални објекти на парцели (основна намена) или мешовито са наменом становања (у стамбеном делу дворишта, у оквиру стамбених или пратећих објеката на парцели, као ревитализовани постојећи објекти или новоизграђени објекти у функцији туризма), према правилима за површине и објекте туристичке супраструктуре, односно за зоне становања. Најчешће су то угоститељски објекти за смештај (са или без исхране) и исхрану. Планиране врсте туристичког смештаја обухватају: сеоско туристичко домаћинство и домаћу радиност (соба/стан за издавање – „гостинска смештајна јединица“, „гостинска кућа“, туристички апартман, етно објекат – „еколоџ“ и сл.), пансион, хотел, хотел, апартмански блок, етно-насеље, планинарски и ловачки дом, шумарске, ловачке и планинарске куће, одмаралиште и сличне објекте.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: становање, компатибилне јавне и услужне намене (објекти у функцији заштићених подручја, јавне службе и сервиси од интереса за туризам) и други комплементарни садржаји туристичке супраструктуре (изложбени простори, простори за информисање, предаха, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства).

Изградња туристичких центара вршиће се по принципу концентрисаних грађевинских површина, на слободном земљишту које није под шумом, углавном на падовима већим од 10%, како би се сачувале равне пашњачке површине за рекреативне активности, сточарство и изградњу саобраћајне и друге инфраструктурне мреже.

Архитектуром објеката треба тежити ка стварању јединственог архитектонског и ликовног израза, препознатљивог кроз форме које проистичу из архитектонског наслеђа подручја, уз примену природних и традиционалних материјала.

Тип изградње треба да буде „павиљонски“ са разбијањем маса, у вертикалном и у хоризонталном габариту, са максималним увођењем зелених површина у изграђене комплексе.

Треба тежити ка избору оних локација које су заклоњене у пејзажу и које нису сагледиве са истакнутих видиковаца и доминантних тачака у простору.

Објекти за смештајне капацитете треба да се граде у складу са архитектуром поднебља – планински стил, инспирисаном традиционалним градитељством подручја, са природним материјалима и у волуменима који су примерени структури амбијента – морфологији, биљном покривачу и друге грађевинске парцеле са туристичким објектима морају да имају приступ са јавног пута.

Табела 39: Врсте објеката у функцији туризма

Врста објекта	спратност (препорука)*	Индекс изграђености	Индекс заузетости	Напомена
Апартманска насеља	П + 1 + Пк	0,6	30%	
Хотели 1, 2 и 3*	П + 4 + Пк	2	50%	
Мини и оmlадински хотели	П + 3	1,6	50%	
Комерцијални	П + 1	0,8	50%	
Угоститељски	П + 1 + Пк	0,3	20%	
Планинарски дом	П + 2 + Пк	0,3	30%	

Ловачка кућа	П + 1 + Пк	0,2	20%	монтажни
Спортско-рекреативни	П	0,8	80%	
Етно комплексе	П + Пк	0,5	50%	
Ауто камп	П	0,2	20%	привремени

* Висине објеката су оријентационе, али за појединачне објекте је услов да не смеју да прелазе висину дрвећа околне аутоктоне вегетације.

Простори и објекти у функцији спорта и рекреације

Тара се, у целини, сматра подручјем рекреације, изузев простора за који је утврђен режим I степена заштите у оквиру НП „Тара“, односно ако просторним или урбанистичким планом за поједине просторе није другачије одређено.

На подручју су предвиђене површине за рекреативне активности у природи, које прати одговарајуће уређење терена. Под уређењем се подразумева извођење стаза, одморишта, надстрешница и других прихватних објеката према условима утврђеним у просторном или урбанистичком плану.

Код уређивања рекреативних површина обавезна је употреба природних материјала без интервенција на терену које доводе до промена природних карактеристика земљишта, користећи постојеће природне ливаде, стазе и др. Сви изграђени објекти треба да буду од камена и дрвета, у традицији народног неимарства подручја.

Грађевински уређени спортско-рекреативни терени лоцирају се искључиво уз туристичке објекте, у оквиру грађевинских подручја, као део организоване, секундарне туристичке понуде. На утврђеним површинама за зимске и летње спортске активности, на отвореном простору, лоцирају се објекти неопходни за обављање тих активности: ски-лифтови, приступни путеви, стазе и паркинзи са службеним објектима, прихватни пунктови и опремају се површине за спортско јахање, падок стазе, штале и др.

2.2.4. Правила за објекте осталих намена

Правила грађења и регулације за привредне комплексе и објекте

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти производног и услужног занатства; пословно-трговински објекти; објекти за прераду пољопривредних, сточарских и шумских производа; објекти за производњу прехранбених производа и сточне хране; сточне и живинарске фарме и рибањаци.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: складишта, стоваришта и сервиси; друге производне делатности које не угрожавају здравље људи и животну средину.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: производни објекти који нису у функцији пољопривреде, сточарства или шумарства, и други објекти који могу имати негативне утицаје на животну средину (објекти који подлежу обавези израде процене утицаја на животну средину).

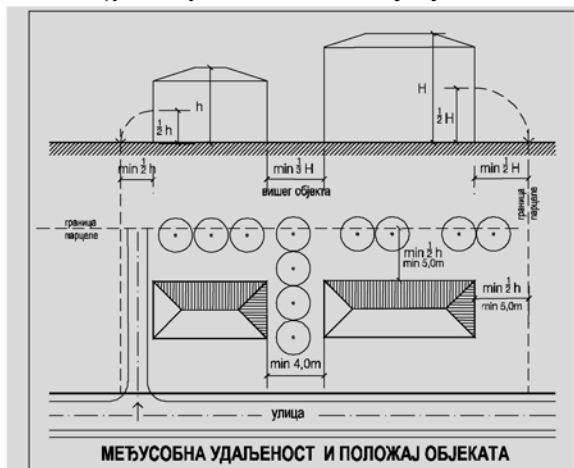
За изградњу нових привредних објеката уз саобраћајнице је обавезна грађевинска линија на минималном растојању од 5 m од регулације саобраћајнице.

На постојећим објектима, код којих су прекорачене грађевинске линије, дозвољене су само интервенције редовног одржавања и адаптација.

Према саобраћајницама где се очекује веће саобраћајно оптерећење, као што су магистрални или регионални пут, нису дозвољени садржаји прехранбене производње непосредно оријентисани ка овим саобраћајницама.

Складишни, технолошки и инфраструктурни простори и објекти, организују се у простору који није непосредно окренут потенцијалним корисницима. Дозвољена је изградња више објеката на парцели.

Слика 5. Међусобна удаљеност и положај објекта

Бочна и задње одстојање објекта од ивица парцеле су минимално $\frac{1}{2}$ висине објекта, а не мање од 5 m, уз обавезу садње најмање једног дрвореда.

Максимални индекс заузетости парцеле је 70% а индекс изграђености није ограничен.

Минимална површина под уређеним зеленим површинама се одређује према величини комплекса: минимално под уређеним зеленим површинама за комплексе преко 5 ha – 30%, за комплексе 1–5 ha – 25%, за комплексе 0,2–1 ha – 20%, од чега компактна пошумљена површина износи минимално пола од укупног зеленила.

Међусобно одстојање објеката у оквиру комплекса не може бити мање од 4 m у складу са потребама организовања противпожарног пута.

За све објекте висина не сме бити већа од 12 m за веће производне комплексе и 9 m за мале производне погоне. Дозвољена висина за рекламне стубове у оквиру комплекса је 20 m, а за инфраструктурне објекте се утврђује изузетно и већа висина, према технолошким потребама.

У оквиру грађевинских линија дозвољава се изградња посебних објеката који се не обрачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, као што су инфраструктурни-фабрички димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви или рекламни стубови.

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила састављених од компактних засада листопадне и четинарске вегетације. Заштитно зеленило поставити између комплекса и управно на правац доминантних ветрова. Кроз израду Процене утицаја на животну средину, у односу на планирану делатност, по потреби одредити озелењавање као меру заштите.

Није дозвољено планирање и уређење површина за отворене депоније.

Паркирање треба да буде организовано у оквиру комплекса уз обавезну садњу континуалних дрвореда. У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Број паркинг места одредити кроз израду пројектне документације, на основу датих норматива, према планираној делатности, односно технолошким потребама, очекиваном броју посетилаца и потребном броју запослених, а оријентационо $1\text{PPM}/70\text{--}100\text{ m}^2$ бруто развијене грађевинске површине.

Б. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА НА ПОВРШИНАМА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

На земљишту које је предвиђено за земљиште јавне намене, до привођења не могу се градити нови објекти друге намене, а постојећи објекти се могу адаптирати, санирати и санитарно хигијенски унапређивати.

Локацијским условима утврђују се правила за објекте спорта, рекреације и угоститељства на појединачним грађевинским парцелама у зонама зеленила и паркова.

Врсте и ширине заштитних појасева

Ширина заштитних појасева траса и објеката инфраструктурних система у магистралном и регионалном инфраструктурном коридору, као и у коридорима појединачних инфраструктурних система, утврђена је на основу одредби закона и прописа донетих на основу закона и применом следећих критеријума:

1) утврђивања безбедоносног растојања од траса и објеката инфраструктурног система ради заштите окружења од негативних

утицаја на животну средину, у првом реду од буке, аерозагађења и акцидентата;

2) обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији траса и објеката инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности које могу да угрозе безбедност, функционисање и одржавање инфраструктурног система.

Установљавају се следећи обострани заштитни појасеви траса и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система у инфраструктурном коридору на подручју Просторног плана:

- 1) непосредни појас заштите – простор заштитног појаса од:
 - ивице земљишног појаса пута ширине 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда, 5 m за општински и некатегорисани пут;
 - осе далековода од 220 kV и далековода 110 kV ширине 10 m и нижег називног напона ширине 5 m;
 - осе магистралног гасовода ширине 30 m и доводно-разводног гасовода ширине 20 m;
 - осе оптичког кабла ширине 1 m;
- 2) шири појас заштите – простор контролисане изградње од границе непосредног појаса заштите/заштитног појаса:
 - ширине 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда и 5 m за општински и некатегорисани пут;
 - ширине 170–180 m, за гасовод.

Ширина заштитних појасева јавних путева усклађиваће се са категоризацијом у државне и општинске путеве.

Ширина заштитних појасева инфраструктурних система је обавезна до њиховог редифинисања израдом одговарајућег урбанистичког плана.

Непосредни појас заштите, тј. простор којим се штити правац простирања радио таласа, утврђује се за сваки радио коридор, према условима које утврђује корисник тог коридора.

За ДП I реда због специфичности простора утврђују се следеће зоне заштите:

- 1) зона I – појас веома великог еколошког оптерећења ширине по 20 m са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервиси, складишта и сл.);
- 2) зона II – појас великог еколошког оптерећења ширине по 50 m са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Не препоручује се изградња стамбених објеката. Постојећи легално изграђени објекти морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом;
- 3) зона III – појас малог еколошког оптерећења ширине по 180 m са обе стране пута, због повећане буке. Изградња

стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом да се обезбеде мере заштите од буке.

Режими заштите с правилима грађења и уређења заштитних појасева

Утврђују се следећи режими заштите с правилима грађења и уређења простора за заштитне појасеве у инфраструктурним коридорима на планском подручју:

Непосредни појас заштите – у непосредном појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система – државних и општинских путева, као и некатегорисаних путева који повезују изграђене целине у атару истог и суседних насеља, или чине саобраћајну мрежу насеља, затим железничких пруга, далековаода, оптичких каблова и гасовода успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора са следећим:

1) основним правилима:

– забрањује се изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих објеката и изградња нових привредних, стамбених и других објеката;

– у заштитном појасу јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја;

– могу се постављати планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система;

– изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на животну средину (дрвореди на деоници пута у насељу, заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, каналисање и пречишћавање атмосферских вода с инфраструктурног система и др.); као и потребне мере заштите инфраструктурног система (нпр. пута–снегобрани, ветробрани и др.) на удаљењу које се утврђује према условима безбедног функционисања и одржавања инфраструктурног система;

2) посебним правилима за:

– јавне путеве – легализација и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља поред пута може се одобрити само изузетно на основу одговарајуће техничке документације за доградњу, реконструкцију и/или рехабилитацију постојећег пута, односно техничке документације за изградњу нове деонице пута и на основу одговарајућег урбанистичког плана;

– енергетске и телекомуникационе системе: забрањује се сађење биљака чији корен има дубину већу од 1 m на удаљењу мањем од 5 m од осе гасовода и у појасу заштите оптичког кабла; у начелу се не дозвољава сађење дрвећа испод далековаода, док се постојећа стабла могу задржати уколико је задовољена сигурносна удаљеност вода од минимум 3 m од било ког дела стабла.

Шири појас заштите – у ширем појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система – магистралних, регионалних и локалних путева, железничке пруге, далековаода и оптичких каблова и планираних гасовода успоставља се режим селективне и контролисане изградње и уређење простора са следећим:

1) основним правилима:

– дозвољава се изградња објеката, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу овим просторним планом и одговарајућим урбанистичким планом, с тим да је за повећање густине насељености, степена изграђености и заузетости површина, у првом реду за изградњу стамбених и објеката јавних служби, предузео предузимање мера заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину;

– сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона;

– изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на

животну средину (заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, каналисање оборинских вода у депресијама поред инфраструктурног система, и др.), као и потребне мере заштите инфраструктурног система које нису реализоване у непосредном појасу заштите;

2) посебним правилима за јавне путеве и железничке пруге:

– отварање рудника и каменолома и изградња рударских, индустријских, комуналних и пољопривредних објеката и постројења који су извори загађивања животне средине може се одобрити на удаљењу већем од 50 m од осе крајњег колосека пруге, односно на основу процене утицаја тих објеката и постројења на животну средину, под условима и на начин који утврди јавно предузеће надлежно за управљање јавним путем или управљач јавне железничке пруге;

– у ширим заштитним појасевима између пута, железничке пруге и другог инфраструктурног система у инфраструктурном коридору, забрањује се изградња објеката који нису у функцији тих инфраструктурних система, тј. забрањује се легализација, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових привредних, стамбених и осталих објеката;

– у појасу контролисане изградње, забрањено је отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа.

1. Развој и коришћење елемената саобраћајно–транспортног система (објекти саобраћајне инфраструктуре)

Правилима грађења дефинисана су правила која би требало да се примењују приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог просторног плана, правила и услови дати су као: минималне вредности, максималне вредности и као вредности дате у распону. Правила је могуће мењати и унапређивати по истој процедури по којој ће се вршити измене и допуне Просторног плана.

Саобраћај ће се у свим својим видовним облицима одвијати највећим делом ван зона заштите или у трећем степену заштите. У другом степену заштите интензитет колског саобраћаја редуциран је на неопходан транзит, потребе НП „Тара”, шумарство и заштите од елементарних непогода, а рекреативно–спортска кретања регулисана су одређеним коридорима. У првом степену заштите саобраћај се ограничава на минимално пешачко и бициклическо кретање.

Ширина појаса регулације. Појас регулације јесте простор дефинисан границом грађења јавног пута, унутар кога се изводе грађевински захвати приликом изградње, реконструкције или одржавања јавног пута. Просторним планом утврђује се оријентациона ширина појаса регулације у пуном профилу за:

1) ДП II реда ширине око 20 m;

2) општински пут ширине око 15 m.

Сви путеви утврђени Просторним планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве и уз примену одговарајућих стандарда на основу Закона о јавним путевима. Процедуре израде и усвајања пројеката, као и само грађење саобраћајне инфраструктуре, мора се спроводити у свему према закону. Процедуре и акције на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре вршиће се у складу са следећим правилима:

1) ширина коловоза на постојећим и планираним државним путевима I реда ван насеља је минимално 7,7 m (укључујући ивичне траке од 2 x 0,35 m), а на постојећим и планираним државним путевима II реда је минимално 7,1 m (укључујући ивичне траке од 2 x 0,25 m). Ширина коловоза на постојећим и планираним општинским путевима је минимално 5,9 m (укључујући ивичне траке од 2 x 0,2 m). При реконструкцији односно проширењу ДП II реда ширина коловоза услед ограничених просторних могућности може бити 6 m (саобраћајна трака 2,75 + ивична трака 0,25), за рачунску брзину од 40 km/cat;

2) делови примарне путне мреже, који пролазе кроз насеље, а истовремено су и улице у насељу, могу се на захтев надлежног органа општине, разрадом кроз одговарајућу урбанистичку и техничку документацију, изградити као улица са елементима који одговарају потребама насеља (ширим коловозом, тротоарима, и сл.)

као и са путним објектима на том путу који одговарају потребама тог насеља;

3) излетничке стазе имаће подлоге и профиле који одговарају њиховој намени, што ће се утврдити посебним пројектима и уз поштовање услова заштите природе и животне средине. Ове стазе треба максимално да користе постојеће трасе, са минималним земљаним радовима и обезбеђеним одводњавањем, како би се сачувало тло, амбијент и окружење;

4) бициклическе и друге излетничке стазе које ће се градити уз постојеће јавне путеве морају да имају ширину најмање од 2,5 m;

5) поред путева, (изван урбанизованог подручја) у насељима или ван насеља не могу се градити објекти, постављати постројења, уређаји и инсталације на одређеној удаљености од тих путева тј. у делу пута који се зове заштитни појас, а према Закону о јавним путевима. У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља забрањена је изградња грађевинских или других објеката, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута;

6) ширина заштитног појаса јавног пута у коме не могу да се граде стамбене, пословне, помоћне и сличне зграде, копају бунари, резервоари, септичке јаме и сл. износи код ДП I реда 20 m, код ДП II реда 10 m, а поред општинских путева 5 m;

7) за саобраћајни прикључак објеката (бензинске станице, пословни комплекси) на магистрални пут, предвидети траке за успоравање/убрзање. Повезивање појединачних локација (стамбени, стамбено-пословни објекти и др.) на ДП I реда пут условљава се изградњом паралелног једносмерног сервисног пута, са минимумом 1,5 m широкоим разделним појасом од магистралног пута, који ће повезивати локације дуж путног правца; уколико се сервисни пут предвиђа у залеђу локација, прикључење на ДП предвидети на довољно великом растојању да се не омета саобраћај на истом;

8) у заштитном појасу са директним приступом на јавни пут дозвољено је градити станице за снабдевање моторних возила горивом, аутосервисе, објекте за привремени смештај онеспособљених возила, аутобазе за пружање помоћи и информација учесницима у саобраћају, а све то на основу планског документа за наведене типове објеката. Пратећи објекти морају да задовољавају хигијенско-техничке захтеве (неометан прилаз, противпожарна заштита) и др.;

9) у случају када се зоне са I и II степеном заштите преклапају са заштитном зоном пута обавезно је усклађивање услова надлежних организација;

10) прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда;

11) земљани пут који се укршта или прикључују на јавни пут, мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 20 m за ДП II реда и 10 m за општински пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута;

12) ради заштите путева од спирања и одроњавања, потребно је, ако природа земљишта допушта, да косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту озеленити травом, шибљем и другим аутохтоним растињем које не угрожава прегледност пута;

13) ограде, дрвеће и засади поред путева подижу се тако да не ометају прегледност пута и не угрожавају безбедност саобраћаја. Ограде, дрвеће и засади поред путева се морају уклонити уколико се, приликом реконструкције или рехабилитације пута, дође до закључка да негативно утичу на прегледност пута и безбедност саобраћаја;

14) дуж свих путева потребно је обезбедити инфраструктуру за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода, са уграђеним сепараторима нафтних деривата на државним путевима који залазе у заштитне зоне водоизворишта;

15) рекламне табле и панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, натписи којима се обележавају културно-историјски споменици и спомен обележја и други слични објекти, могу се постављати поред ДП, на удаљености од 7 m од ивице коловоза, односно поред општинског пута на удаљености од 5 m од ивице коловоза;

16) излетничке стазе потребно је изградити, са високим хладовитим зеленилом, надстрешницама, са уређеним ватриштима и

седиштима у чијој изградњи треба да се користе природни материјали (дрво, камен, и сл.);

17) подлоге стаза и паркиралишта могу бити макадамске, асфалтне, разне врсте попличања (камен, бехатон плоче, бетон-трава плоче, итд.) у складу са наменом простора где се граде.

2. Објекти комуналне инфраструктуре

Примарна и секундарна мрежа инфраструктуре (водовод, канализација, ТТ мрежа, гасна мрежа, даљинско грејање) поставља се у појасу регулације.

За нова или изграђена насеља, утврђују се појаси регулације за постављање инфраструктурне мреже и јавног зеленила (дрвореди, паркови) у зонама парцела карактеристичне намене (јавног пута) као и ван тих зона (далеководи, нафтоводи, магистрални гасоводи, топловоди, и сл.). Напомиње се да за инфраструктурне објекте који овим просторним планом и условима издатим за њега, нису били планирани (нпр. нафтовод, гасовод, топловод и сл.), као и за све друге инфраструктурне објекте, уколико се укаже потреба за њиховом изградњом у складу са плановима развоја инфраструктурних мрежа и објеката и Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године, важе законом утврђени појасови заштите, а трасе морају бити одређене и изградња се обавити у складу са условима и уз сагласност надлежних Завода за заштиту природе и споменика културе, као и управљача Националним парком и природним добрима.

Опрема потребна за функционисање комуналне инфраструктуре, телекомуникацијских и радиодифузивних система може се инсталирати и у постојеће или новоизграђене објекте друге намене уз прибављену сагласност власника (корисника) пословних или стамбених објеката.

Надземни водови постављају се на стубове.

За подземне и надземне објекте и мреже инфраструктуре, као и стубове који се не граде у зони намењеној изградњи објеката од општег интереса, односно у појасу регулације, потребно је прибавити претходну сагласност власника (корисника) парцела, као и друге услове које одреди надлежни орган.

Хидротехничка инфраструктура

Трасе водовода и канализације дефинишу се синхрон планом где је извршено усклађивање са осталим комуналним инсталацијама.

Код постављања траса треба водити рачуна о следећем:

1) да будући водовод и канализација не угрожавају објекте (и приликом изградње и када буду у погону);

2) да други објекти са њиховим пратећим дешавањем не угрожавају водовод и канализацију у погону као и да омогуће њихово редовно одржавање;

3) да трасе водовода и канализације буду постављене тако да се под повољним условима на њих могу прикључити објекти које треба да опслужују;

4) да се траса водовода и канализације усагласи са осталим наменама терена;

5) да се води рачуна о геотехничким и хидрогеолошким карактеристикама терена, имајући у виду и грађење и погон са одржавањем.

Положај у односу на друге инсталације и објекте. Код одређивања траса водовода и канализације треба испунити захтеве у односу на друге инсталације и објекте. Ови услови произилазе из карактеристика појединих инсталација имајући у виду и изградњу и погон. Ови услови су базирани на прописима који важе у овој области и дати су у наредној табели.

Табела 40: Врста комуналне инсталације (објекта) и потребно минимално одстојање

Врста комуналне инсталације (објекта)	потребно минимално одстојање [m] ¹¹	
	водовод	канализација
до грађевинске линије ¹² (до темеља објекта)	5	5

11 Предвиђена растојања нису осовинска већ растојања од зида до зида. Назначена одстојања су минимална, што значи да треба тежити већим вредностима.

12 Ако се мора одступити морају бити дати докази да неће наступити штета.

енергетски каблови	1	1
телекомуникациони, сигнални каблови	1	1
гасовод ниског и средњег притиска	1,5	1,5
гасовод високог притиска	3,5	3,5
стуб улличног осветљења	1,5	1,5
ивичњак саобраћајнице	1,5	1,5
стабло дрвета (значајнијег)	2	2
водовод	–	1,5–2
канализација	1,5–2	–

Ако се постављени захтеви не могу испунити онда је то посебно стање где треба предвидети посебно решење у пројекту, водећи рачуна о битним специфичностима водовода и канализације (посебно решење је, на пример, смештај у комуналну галерију, итд.).

По правилу, полазећи од објекта, ближе грађевинској линији постављају се плиће инсталације, а даље оне које се постављају на већим дубинама.

Код укрштања инсталација, водити рачуна о:

1) да водоводне цеви буду постављене изнад канализација, с тим што по потреби може бити предвиђена заштита водовода (цев у цев);

2) код укрштања са електрокабловима треба водити рачуна о свим аспектима безбедности како код изградње, тако и у фазама које се појављују у погону.

Код пролаза водовода, односно канализације испод водотока (канала) у првом плану се мора водити рачуна о¹³:

1) условима код изградње;

2) о стабилности у погону;

3) о условима за одржавање;

4) о погонској сигурности (дупли цевоводи, дупли канал, ако треба).

Ако је примењено решење са сифоном, о условима одржавања, о евакуацији ваздуха, тј. о функционалности.

Дубина укопавања код водовода произилази из захтева стабилности, тј. да цевовод не буде повређен од саобраћаја. Оквирно, надслјо изнад темена цеви треба да буде 1,5 m.

Дубина укопавања канализације мора бити таква да се на исправан начин може извршити прикључење објекта и подови морају бити такви да се обезбеде повољни хидраулични услови течења у каналима.

Избор материјала за водовод и канализацију врши се у пројекту. По правилу треба употребљавати материјал реномираних произвођача, где постоје дужи искуствени подаци да се ради квалитетним материјалима. Погрешан је став ако се води рачуна само о ниској набавној цени. Важно је да се у оквиру једног система не употребљавају више врста материјала, јер то отежава одржавање.

Остала правила за пројектовање и извођење. Водоводну мрежу пројектовати и градити тако да се реализује циркуларни систем (прстенасти), да буду задовољени захтеви из противпожарне заштите (минимални пречник 100 mm) и потребан минимални притисак.

За прикључке на водовод већих потрошача, где је пречник прикључка 50 mm и већи треба решити са регуларним одвојцима са затварачем.

Водомер може бити смештен у подруму зграде или у посебном склоништу одговарајућих димензија, према прописима општине. Потребно је да:

1) водомер буде приступачан радницима комуналног предузећа ради читавања стања;

2) водомер буде заштићен од било каквих повреда;

3) буде заштићен од замрзавања код ниских температура.

За противпожарну заштиту, када је у питању водовод, одлуке о томе како ће се гасити пожар у одређеном месту, доноси се у сагласности са надлежном ватрогасном организацијом. На водоводној мрежи се постављају хидранти који могу служити за гашење пожара и прање улица. Хидранти могу бити подземни или надземни и постављају се на растојању до 80 m. Минималан притисак у водоводној мрежи не може бити мањи од 250 kPa.

Ако се гашење пожара врши ватрогасним возилима мора бити омогућен приступ возилима око објекта који се штите. Потребно је одредити хидранте где се ватрогасно возило пуни водом.

Није дозвољено спајање водовода, који мора бити под санитарним надзором, са било којим другим водоводом, нити се дозвољава акумулација воде у резервоарима из којих се вода може повратити у водовод.

Канализацију треба решавати по сепарационом систему. У канализацију за отпадне воде, не дозвољава се увођење атмосферске воде. Минимални пречник канала за отпадне воде мора бити 200 mm, под условом да има потребан капацитет.

Рачунско пуњење канала треба узети 0.6 D, где је D унутрашњи пречник канала.

Канале пројектовати тако да минималне брзине буду веће од 7 m/s. Тиме се спречава таложње у каналу.

Не дозвољава се диспонирање отпадних вода преко септичких јама, тј. обавезно у густо насељеним местима треба изградити канализације. Само код усамљених објеката могу се урадити решења са септичким јамама. Септичке јаме треба да буду грађене према санитарним прописима, што важи и за њихово одржавање.

У условима где постоји изграђена канализација за отпадне воде, власници објекта дужни су да објекте прикључе на канализацију.

Канализациона мрежа треба да буде опремљена објектима према прописима. Шахтови се морају обавезно предвидети на сваком споју канала, на местима промене правца трасе и на местима промене нагиба нивелете. У правцима, шахтове не треба постављати на већем растојању од 50 m. Ревизиони силази треба да буду покривени округлим поклопцима. Код канала за отпадне воде на поклопцу треба да буде минимум отвора ради вентилације, како би се спречило уливање веће количине атмосферске воде које би оптерећивале канале и постројења за пречишћавање отпадних вода.

Вода из дренажа, сме се увести у канализацију за отпадне воде само ако је максималан доток воде из дренаже веома мали и ако не постоји други начин где би се воде из дренаже испуштале (случајеви када не постоји канализација за атмосферске воде или какав поток).

За одвођење атмосферских вода користи се канализација за те воде. У мањим насељима, посебно када су нагиби терена значајни и када је отицање воде ефикасно може се предвидети решење канализације по непотпуном сепарационом систему, тј. без канализације за атмосферске воде које се тако евакуишу риголама најкраћим путем.

Минимални пречник канала за атмосферске воде не треба да буде испод 250 mm. Рачунско пуњење узети 100%. Не треба дозволити веће брзине од 5 m/s. За уобичајене насељене услове канализацију за атмосферске воде треба рачунати за кише 50% вероватноће јављања, а димензионирање извршити према рационалној методи.

Сливници за увођење воде у канализацију постављају се на растојању до 50 m и на раскрсницама. У зависности од количине воде треба изабрати тип сливничке решетке. Сливник може бити прикључен на канализацију било преко рачве или на ревизиони силаз.

Ако у води која се уводи у канализацију за атмосферске воде (паркинзи, фабрички круг, и сл.) има уља, нафте, бензина и сл, треба предвидети сепараторе да се они издвоје и посебно уклоне.

Индустријске отпадне воде разних врста могу бити уведене само у канализацију за отпадне воде. Ако је у питању нека већа индустрија може постојати и посебна канализација. У зависности од квалитета отпадне индустријске воде доноси се одлука да ли мора постојати предтретман пре увођења у канализацију. Само оне воде које нису загађене, као воде од хлађења, могу бити уведене у канализацију за атмосферске воде.

Забрањено је грађење сталних или постављање привремених објеката по траси (објектима) водовода и канализације који би сметали функционисању и одржавању објеката водовода и канализације.

Црпне станице на водоводу или канализацији треба да су лоциране тако да се могу оградити са минималном зоном санитарне заштите, како се предвиђа санитарним прописима. Ако се мора поступити другачије, онда то треба урадити у сагласности са надлежним санитарним органом.

Зоне санитарне заштите на извориштима, око каптажних објеката, око резервоара, црпних станица, постројења за производњу пијаће воде и постројења за третман отпадних вода предвиђају

¹³ Код оваквих решења битни су услови за изградњу. Битан је избор примењених материјала и метода грађења.

се према одговарајућим санитарним прописима. Постројења за третман отпадних вода морају бити изван насељених места на удаљености од најмање 1000 m.

Појас заштите око магистралних цевовода мора бити најмање 3 m у слободном простору где није дозвољено сађење дрвеће.

За постављање водовода и канализације на терену изван граница урбанистичког плана треба настојати да се траса постави поред путева ради боље приступачности код одржавања. Изван путева треба настојати да се траса постави по границама парцела. Положај трасе поред путева утврђује се у сагласности са предузећем које је надлежно за одржавање путева и у зависности од конкретне ситуације.

Пројектовање и изградња објеката водовода и канализације, као грађевинских објеката, регулисано је са више техничких прописа које треба поштовати и код пројектовања и код изградње.

Објекти електроенергетске инфраструктуре

Основа правила за изградњу електроенергетске мреже и телекомуникационе мреже, њихово међусобно усклађивање положаја и усклађивање са другим инфрасистемама произилазе из њихових односа у простору (локација укрштање и паралелни положај) као и примена закона, техничких прописа и услова заштите животне средине утврђују се овим просторним планом.

Електроенергетска мрежа:

- 1) далековод 400 kV: ширина коридора мин. 40 m обострано од хоризонталне пројекције далековода;
- 2) далековод 220 kV: ширина коридора мин. 30 m обострано од хоризонталне пројекције далековода;
- 3) далековод 110 kV: ширина коридора мин. 25 m обострано од хоризонталне пројекције далековода;
- 4) далековод 35 kV: ширина коридора мин. 10 m обострано од хоризонталне пројекције далековода;
- 5) далековод 10 kV: ширина коридора мин. 5 m обострано од хоризонталне пројекције далековода.

Правила грађења:

- забрањује се изградња стамбених, угоститељских објеката, производних објеката и осталих у близини као и евентуална изградња испод далековода. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник Електродистрибуција, потребна је сагласност поменутог власника. Приликом изградње објеката држати се техничких прописа за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 KV до 400 KV („Службени лист СФРЈ”, бр. 65/88 и 18/92).
- изградња далековода до 35 kV у зони НП „Тара” могућа само подземно.

Табела 41: Разводно постројење/трафостаница и оријентациона потребна површина за изградњу

Разводно постројење/трафостаница	Оријентациона потребна површина за изградњу
400 kV	6 ha
220 kV	4 ha
110 kV	2–3 ha
35 kV	1 ha

Правила грађења разводних постројења и трафостаница:

1) у близини разводних постројења забрањује се изградња свих врста стамбених, угоститељских и производних објеката. Приликом изградње трафостаница, као и евентуалне изградње других објеката у њиховој близини држати се техничких прописа – Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС чији је власник Акционарско друштво „Електромержа Србије” Београд, потребна је сагласност поменутог власника;

2) трафостанице у насељима поставити што ближе месту највеће потрошње, а најмање 10 kV напоном обезбедити из постојеће мреже;

3) трафостанице градити као МБТС или зидане у ужем центру села, на прописним растојањима од постојећих и планираних објеката;

4) трафостанице у насељима могу бити смештене на отвореном простору или у посебне просторије унутар објекта. Капацитет трафостаница треба да буде од 100 kVA до 630 kVA;

5) на периферији села и засеоцима трафостанице градити као алуминијумске стубне ТС, на прописним растојањима од постојећих и планираних објеката. Капацитет трафостаница треба да буде од 50 kVA до 250 kVA.

Укрштање и паралелно вођење електроенергетских водова са осталим комуналним системима – надземна електроенергетска мрежа називног напона од 1 до 400 KV изводи се у виду надземних електроенергетских водова који подразумевају скуп свих делова који служе за надземно вођење проводника који преносе и разводе електричну енергију: проводници, заштитна ужад, земљоводи, уземљивачи, изолатори, носачи, конзоле, стубови и темељи. Приближавање и укрштање са осталим водовима, приближавање и сигурносна висина дати су у Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV.

Препорука је да се било који објекат, планира ван заштитног појаса далековода и трансформаторске станице како би се избегла израда Елабората о могућностима градње планираних објеката у заштитном појасу далековода и евентуална адаптација или реконструкција далековода. Такође, препорука је и да минимално растојање планираних објеката, пратеће инфраструктуре и инсталација, од било ког дела стуба далековода буде 12 m, што не искључује потребу за елаборатом.

Остали општи технички услови:

- приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објеката, водити рачуна да се не наруши сигурносна удаљеност од 6 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 220 kV;
- испод и у близини далековода не садити високо дрвеће које се својим растом може приближити на мање од 6 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 220 kV, као и у случају пада дрвета;
- забрањено је коришћење прскалица и воде у млазу за заливање уколико постоји могућност да се млаз воде приближи на мање од 6 m од проводника далековода напонског нивоа 220 kV;
- забрањено је складиштење лако запаљивог материјала у заштитном појасу далековода;
- нисконапонске, телефонске прикључке, прикључке на кабловску телевизију и друге прикључке извести подземно у случају укрштања са далеководом;
- приликом извођења било каквих грађевинских радова, нивелације терена, земљаних радова и ископа у близини далековода, ни на који начин се не сме угрозити статичка стабилност стубова далековода. Терен испод далековода се не сме насипати;
- све металне инсталације (електро-инсталације, грејање и сл.) и други метални делови (ограде и сл.) морају да буду прописно уземљени. Нарочито водити рачуна о изједначењу потенцијала.

У заштитном појасу, испод, изнад или поред електроенергетских објеката, супротно закону, техничким и другим прописима не могу се градити објекти, изводити други радови, нити засађивати дрвеће и друго растиње.

Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајњег фазног проводника, има следеће ширине:

1) за напонски ниво 1 kV до 35 kV:

- за голе проводнике 10 m, кроз шумско подручје 3 m;
- за слабо изоловане проводнике 4 m, кроз шумско подручје 3 m;
- за самонесеће кабловске снопове 1 m;

2) за напонски ниво 35 kV, 15 m.

Заштитни појас за подземне електроенергетске водове (каблове) износи, од ивице армирано-бетонског канала: за напонски ниво 1 kV до 35 kV, укључујући и 35 kV, 1 m.

Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи: за напонски ниво 1 kV до 35 kV, 10 m.

Уобичајена је пракса да се у постојећим коридорима далековода и постојећим трансформаторским станицама (разводним постројењима) могу изводити санације, адаптације и реконструкције, ако то у будућности због потреба интервенција и ревитализација електроенергетског система буде неопходно, а не може бити сагледано у овом часу.

Телекомуникациона инфраструктура и поштанска мрежа

При изградњи објекта фиксне телефоније, мобилне телекомуникационе мреже, телевизијских и радио пријемника и

предајника, објеката за смештај телекомуникационе и поштанске опреме, треба се придржавати важећих техничких прописа, стандарда и упутства који третирају ову врсту опреме, као и закона (Закон о телекомуникацијама, Закон о радиодифузији („Службени гласник РС”, бр. 42/02, 97/04, 76/05, 79/05, 62/06, 85/06, 86/06 и 41/09), Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, број 77/19) и Закон о системима веза („Службени лист СФРЈ”, бр. 41/88, 80/89 и 29/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 34/92, 24/94 и 28/96 и „Службени лист СЦГ”, број 1/03 – Уставна повеља).

Фиксна телекомуникациона мрежа ће се у границама обухвата Просторног плана реализовати на следећи начин:

– комутациона мрежа у овој зони реализоваће се изградњом mIPAN-outdoor варијанта формирањем концентрација реда 124 POTS прикључака у зони где се планира изградња мале густине насељености. За ову намену планирати простор 5 x 5 m за смештај опреме типа стојећег ормара на бетонском постору-спољна варијанта;

– ТК приступну мрежу градити у кабловској канализацији или директним полагањем у земљу кабловима xDSL са термопластичном изолацијом пресека бакарних проводника 0.4 mm. ТК каблов, односно ТК канализацију полагати у профилима саобраћајница испод тротоарског простора и испод зелених површина, а изузетно у коловозу – код уских профила саобраћајница и саобраћајница без тротоара на прописном међусобном растојању од осталих инсталација. На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблове обавезно полагати кроз кабловску канализацију (заштитну цев);

– изводе формирати као унутрашње у зградама и у стојећим кабловским разделницама као спољне на терену. Објекте са пет и више стамбених јединица прикључивати на телефонску мрежу у унутрашњем изводу. Индивидуалне стамбене објекте прикључивати такође подземним каблом мин. капацитета 1 x 4 у одговарајућем орману на спољном зиду зграде. Капацитет мреже ће се димензионисати на основу принципа: минимално две парице у свакој стамбеној јединици и минимално три парице у пословном простору, а зависно од потреба и више. У стамбеним објектима се мрежа завршава у прикључној кутији на зиду објекта. У пословним објектима се мрежа завршава у ормару за унутрашњу монтажу. У истом ормару завршити и телефонске водове кућне инсталације. Телефонску инсталацију у пословним и стамбеним објектима планирати са мин. две парице до сваке пословне просторије односно терминалног уређаја xDSL кабловима положеним у инсталационе цеви (структурно планирање). Ако постоји више пословних објеката у оквиру једне локације концентрацију телекомуникационих инсталација довести у орман у коме се завршава јавна телекомуникациона мрежа. По потреби, приступна мрежа до појединих објеката може бити реализована и кабловима са оптичким влакнима;

– изградња телекомуникационе канализације капацитета мин. 3 PVC или PE цеви Ø 110 mm са стандардним телекомуникационим окнима, за повезивање на постојећу ТК канализацију Телекома. Цеви се полажу у ров дубине 1,3 m. Окна су димензија 2 x 2 x 1,9 m, за подручје полагања основних каблова (600, 500 и 400 x 2) а за дистрибутивне каблове капацитета испод 300 x 4 планирати мини окна од монтажних елемената. Планирати и полагање каблова и цеви у тзв. мини ровове у путном земљишту у циљу смањења трошкова и ефикасности изградње. Дефинисати коридоре за изградњу ТК канализације или полагање телекомуникационих каблова директно у земљу дуж улица са изградом синхрон плана са коридорима осталих ималаца инфраструктуре. При томе треба узети у обзир постојеће инсталације и мере за њихову заштиту, укључујући измештање у новопланиране коридоре. Уз све новоположене каблове треба да буде положен и сноп од 2–3 резервне PE цеви пречника 40 mm за потребе будуће дигитализације ТК мреже. Телекомуникациони кабл се полаже у ров димензија 0,4 x 0,8 m, а на прелазима улица 0.4 x 1 m уз постављање заштитних PVC цеви Ø 110 mm.

При укрштању са саобраћајницом угао укрштања треба да буде 90°.

Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла (ЈУС Н. Ц0. 101) на међусобном размаку од најмање: 0,5 m за каблове 1 kV и 10 kV; 1 m за каблове 35 kV.

Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5 m. Угао укрштања треба да буде:

– у насељеним местима: најмање 30°, по могућности што ближе 90°;

– ван насељених места: најмање 45°.

Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла. Уколико не могу да се постигну захтевани размаци на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз одговарајућу заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3 m.

Размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3 m.

Телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мање од 0,2 m. Дубина полагања каблова не сме бити мања од 0,80 m.

На делу трасе оптичких каблова која је заједничка са кабловима приступне мреже, обавезно полагати полиетиленске цеви у исти ров како би се кроз њу могао накнадно провући оптички кабл. У деловима града са већом густином становања постављати оптичке каблове већих капацитета узимајући у обзир потребе великих корисника телекомуникационих услуга. Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,6 m

Укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,5 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°. Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и фекалне канализације на међусобном размаку од најмање 0,5 m.

Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода фекалне канализације врши се на размаку од најмање 0,5 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°.

Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања на међусобном размаку од најмање 0,5 m

Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања врши се на размаку од најмање 0,8 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°.

Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и гасовода на међусобном размаку од најмање 0,4 m.

Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања врши се на размаку од најмање 0,4 m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°.

Од регулационе линије зграда телекомуникациони кабл се води паралелно на растојању од најмање 0,5 m.

Архитектура фиксне тел. мреже у наредном периоду треба да има постепену миграцију ка мрежама следеће генерације (NGN) а технологије/медији који ће се примењивати у појединим деловима мреже су:

– комутациони системи: комутација кола и комутација пакета;

– транспортна мрежа: оптички кабловски и PP системи преноса, NGN мултисервисни уређаји, WDM, Ethernet, и сл.;

– приступна мрежа: xDSL уређај, MSAN, WLL, WiMAX, оптички и xDSL каблови.

Увођење поменutih технологија и уређаја у јавну телекомуникациону мрежу омогућиће поред постојећих (универзални сервис) и пружање нових услуга (услуге интелигентне мреже). План је да степен дигитализације у приступној мрежи буде 100%.

Плански циљеви МТС су побољшање квалитета и повећање броја корисника GSM мреже а тиме тежњом ка увођењу напредних 2.5G и UMTS-3G система (Universal Mobile Telecommunications System).

Мобилна телефонија. Објекти мобилне телефоније постављати према плановима надлежних оператора. Објекти за смештај базних централа, контролора базних станица, антенских стубова, антенских носача, могу се градити у оквиру објеката у зеленим површинама и слободног простора. Приликом изградње држати се правила и препорука надлежних оператора и актуелних техничких прописа.

Ако се објекти за смештај мобилне телекомуникационе опреме постављају на постојећем објекту (на крову или фасади што излази из габарита постојећег објекта) могу се градити уз сагласност власника-корисника објекта а на основу грађевинске дозволе.

Ако се објекти за смештај мобилне телекомуникационе опреме постављају у зонама које представљају просторно-културно

историјску целину могу се градити на основу одобрења за градњу, а уз одобрење надлежног завода за заштиту споменика културе.

Објекат за смештај телекомуникационе опреме мора да има такав положај да не угрожава прегледност, безбедност и сигурност кретања свих учесника у саобраћају.

Антене које се постављају на фасаде постојећих објеката морају бити у складу са бојом и архитектонским изгледом фасаде.

Полагање водова се врши у складу са техничким прописима и стандардима, а минимална растојања у односу на водове и објекте других инфраструктура су као наведена за телекомуникационе водове и објекте.

КДС – предвидети место за смештај главне станице (ГС). Она може бити смештена у објектима колективног становања и осталих објеката. Објекти могу бити монтажни и зидани.

Кабловску мрежу за дистрибуцију радијских (РА) и телевизијских сигнала (ТВ) предвидети на исти начин као и за осталу инфраструктуру. Каблове полагају у исти ров заједно са телефонским водовима или посебно. Приликом израде КДС, придржавати се закона и одговарајућих стандарда.

Поштанска мрежа

Грађевински објекти за смештај поштанске опреме могу се сместити у оквиру објекта. Величина површине за смештај опреме зависи од капацитета опреме. Грађевински објекти могу бити зидани и монтажни.

Гасоводна инфраструктура

Гасоводна инфраструктура се према условима надлежних предузећа не планира, али уколико дође до њене реализације, важе следећа правила.

На подручју магистралних и разводних гасовода за радни притисак до 50 бар минимално потребно безбедносно растојање објеката где бораве и раде људи износи по 30 м обострано од постојећих и планираних гасовода.

На подручју градских гасовода за радни притисак до 12 бар минимално потребно безбедносно растојање објеката где бораве и раде људи износи по 3 м обострано од постојећих и планираних гасовода, а за дистрибутивне гасоводне мреже за радни притисак до 4 бар минимално потребно безбедносно растојање објеката где бораве и раде људи износи по 1 м обострано од постојећих и планираних гасовода.

Локације и грађевинске површине главних и мерно регулационих станица, као и гасовода у планској документацији треба приказати у плану намена површина као комуналне површине јавних потреба (гасне станице) са текстуалним упутством за спровођење и формирање грађевинских парцела са правом коришћења за потребе гасификације.

Гасоводи свих рангова полажу се подземно са минималним надслојем 0,8 м изнад горње ивице цевовода.

Код укрштања са улицама и путевима гасовод се може положити поступком прокопавања или у заштитној цеви, при чему се код прокопавања његов положај дефинише према прорачунској провери.

Сви типови гасовода се постављају подземно у рововима потребних димензија.

Гасоводни објекти, као што су ГМРС и МРС станице се лоцирају на грађевинским парцелама потребних димензија, тако да се и заштитне зоне налазе на једној парцели.

За ГМРС станице потребна површина грађевинске парцеле износи до 1200 м² (30 x 40 м), а за МРС станице од 15 x 12 м, али у градском ткиву мора да се обухвати и заштитна зона од мин. 15 м од објекта, па се иста проширује на 35 x 40 м (постављају се или на државном земљишту или се откупљује од приватних власника, када се често мора откупити и цела кат. парц.).

У оквиру свих заштитних зона и појасева забрањује се изградња стамбених, угоститељских и производних објеката. За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката потребно је испоштовати стандарде Јавног предузећа „Србијагас“.

Сви гасоводни објекти су приземни и постављају се на 1 м од нулте које терена и раде без људске посаде, потпуно су аутоматизовани објекти.

До грађевинске парцеле је потребан путни приступ мин. ширине 3 м, са везом на јавну саобраћајну мрежу и напајање електро енергијом напона до 0,4 kV.

Остали комунални објекти

Остали комунални објекти: људска гробља; евакуација отпада и животињских остатака; пијаце.

Људска гробља

Правила грађења за гробља утврђују се:

- за изградњу објеката на неизграђеном делу гробља;
- за легализацију објеката који немају грађевинску дозволу;
- за реконструкцију постојећих објеката.

Под објектима на гробљима подразумевају се:

- гробне парцеле;
- гробна места;
- капеле (боксови) за умрле;
- колске и пешачке саобраћајнице и прилазни пут;
- пешачки трг;
- други објекти (верски, сале за парастосе, економски, продавнице цвећа и погребне опреме и други објекти за вршење погребне делатности);

- зелене површине;

- ограда гробља.

Минимални садржај објеката на гробљу:

- за градско гробље је: 1, 2, 3 и 4;
- за сеоска гробља је: тачка 1,2 и 4;
- остали садржаји одређују се према величини, могућности и потребама насеља.

Правила грађења за наведене објекте на гробљима су:

- облик и величина гробних парцела одређују се на основу просторних услова и функционалних захтева;
- минимална ширина пешачких стаза које деле гробне парцеле је 1,2 м;

– колске саобраћајнице (прилазни пут) димензионишу се према категорији пута и рангу насеља с тим што је минимална ширина коловоза 5 м, а изузетно минимално 2,5 м за сеоска гробља када се прилаз утврђује преко пољског односно некатегорисаног пута;

– габарит, облик и положај капеле и других објеката одређује се према просторним могућностима, функционалним захтевима (повезивање за колски и пешачки саобраћај) и рангу и потребама насеља;

– претходни став односи се на легализацију, реконструкцију, доградњу и надградњу објекта;

– у случају када се гробље граничи са стамбеним објектима, приликом одређивања положаја гробних парцела на неизграђеном делу гробља, ивица парцеле мора бити удаљена минимално 25 м од најближег постојећег или планираног стамбеног објекта. Простор између гробне парцеле и границе гробља има карактер заштитног зеленог појаса и мора се озеленити високом вегетацијом;

– ограда комплекса према јавном путу и неизграђеном земљишту је транспарентна са висином која је одређена за стамбене или индустријске објекте, с тим да се омогућује и формирање „живе” ограде.

Елементи наведених правила грађења за гробља примењују се путем и у поступку издавања локацијских услова.

Ова правила грађења не могу се примењивати за гробља или делове гробља:

- уколико земљиште не припада општини односно правном лицу на које је општина пренела право располагања, или ако земљиште није у државној својини;
- за проширење постојећег гробља за који није донет урбанистички план, као и за гробља на новим локацијама.

За земљиште из претходног става обавезна је претходна израда одговарајућег урбанистичког плана.

За гробља наведена у претходном ставу, као и за сеоска насеља, у случају када не постоје услови за сахрањивање (попуњеност, прилаз гробљу, правни статус) изузетно се може израдити одговарајући урбанистички план и пре доношења одговарајућег плана насеља.

Евакуација отпада и животињских остатака

С обзиром да је предвиђено да се евакуација отпада и сахрањивање животињских остатака са територије Просторног плана обавља кроз евакуацију истих на регионалну депонију предвиђену за одлагање комуналног отпада, у овом просторном плану се не дају правила за овакву врсту објеката.

Депоноване отпада у оквиру граница НП „Тара” је строго забрањено.

Примарно сакупљање комуналног отпада организовати у оквиру појединачних објеката, при чему је пожељно примарно разврставање комуналног отпада који се може рециклирати (папир, картон, стакло, метал, и др.).

Евакуацију и трајно депоновање комуналног отпада организовати под условима и на место које одреди надлежна општинска служба.

За евакуацију кућног смећа предвидети контејнере запремине око 1100 l, за комерцијалне објекте један контејнер на 600 m² корисне површине. Локације одредити у оквиру регулације основних саобраћајница, као издвојене нише са упуштеним ивичњаком, тако да максимално ручно гурање контејнера не буде веће од 15 m, по равной подлози са успоном до 3%. Тачне локације и потребан број контејнера одредити кроз израду одговарајуће техничке документације, у сарадњи са надлежним јавним комуналним предузећем.

Судови се могу сместити и у унутрашњости комплекса, дуж интерних саобраћајница (чија минимална ширина не може бити мања од 3,5 m за једносмерни и 6m за двосмерни саобраћај), са могућношћу окретања возила за одвоз смећа (габарита 8,6 x 2,5 x 3,5 m и осовинским притиском од 10 t).

Могуће је предвидети и другачије системе и методе прикупљања и евакуисања кућног смећа, а у складу са условима заштите животне средине.

Посебно се напомиње да се отпад, који по саставу не одговара кућном смећу и представља нуспродукт процеса складиштења или производње, депонује према посебним условима, обрађује и одвози уз претходну сагласност надлежних институција на за то одређене локације

Пијаце

Грађење зелених пијаца спроводи се у складу са урбанистичким планом, а за насеља за која није предвиђена израда урбанистичког плана, у складу са техничким прописима за ову врсту објеката.

В. ПРАВИЛА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ

Правила урбанистичке парцелације представљају основне урбанистичке нормативе на основу којих се могу формирати грађевинске парцеле, као основни елемент омеђен границама и одређен регулационом линијом према просторима јавне намене, на коме се могу градити објекти.

Правила парцелације обухватају планске елементе за одређивање величине, облика и површине грађевинске парцеле, регулационе, нивелационе елементе за обележавање грађевинске парцеле.

Појам, величина и облик грађевинске парцеле

Грађевинска парцела је најмања земљишно – просторна јединица на којој се може градити.

Елементи грађевинске парцеле су:

- 1) регулациона линија према јавном путу;
- 2) границе грађевинске парцеле према суседним парцелама;
- 3) преломне тачке парцеле утврђене геодетским елементима у хоризонталном смислу.

Деоба и укрупњавање грађевинске парцеле

Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника или трапеца. Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са решењима из просторног плана, правилима о грађењу и техничким прописима.

Грађевинска парцела може се делити парцелацијом до минимума утврђеног правила о парцелацији.

Деоба из претходног става може се утврдити пројектом парцелације.

Грађевинска парцела може се укрупнити парцелацијом, а према планираној или постојећој изграђености, односно планираној или постојећој намени грађевинске парцеле.

Укрупњавање из претходног става може се утврдити пројектом парцелације.

Општа правила парцелације за породичне стамбене објекте

Најмања грађевинска парцела за изградњу новог породичног стамбеног објекта, према типу објекта који се граде је:

слободностојећи објекат*	400 m ²
двојни објекат**	600 m ² /2 x 300 m ²
објекат у непрекинутом стам. низу	150 m ²
објекат у прекинутом низу	200 m ²

* На постојећој грађевинској парцели чија је површина мања (до макс. 25%) од наведених минималних величина могућа је изградња стамбеног објекта спратности до П + 1 + Пк, индекса изграђености до 1, тј. индекса заузетости до 0,5.

** На постојећим кат. парц. чија је површина мања од 400 m² (макс. 25,1–50%), односно не мања од 200 m², могућа је изградња и слободностојећег стамбеног објекта спратности П + Пк индекса изграђености до 0,6.

** Изузев за подручја обухваћена детаљним разрадама у овом просторном плану.

Најмања ширина грађевинске парцеле за изградњу новог породичног стамбеног објекта, а према типу објекта који ће се градити је:

слободностојећи објекат	15 m мин.
двојни објекат	20 m (2 x 10 m)
објекат у непрекинутом стам. низу	5 m
објекат у прекинутом низу	12 m.

На грађевинској парцели чија је ширина мања од минимално утврђених, сем за двојне објекте, која се не може мењати, могу се градити објекти спратности до П + 1 + Пк, коефицијента изграђености до 1,2 и степена искоришћености до 60.

Општа правила парцелације за вишепородичне стамбене објекте у зонама средње густине у Перућцу и Рачи

Најмања површина парцеле за вишепородичне стамбене објекте утврђује се за:

слободностојећи објекат	600 m ² мин.
двојни објекат	20 m ² x 10 m
објекат у непрекинутом стам. низу	400 m ² мин.
објекат у прекинутом низу	500 m ² мин.

Најмања ширина парцеле за вишепородичне стамбене објекте утврђује се на:

слободностојећи објекат	20 m
објекат у непрекинутом низу	12 m
објекат у прекинутом низу	15 m.

Општа правила парцелације за пословне и комерцијалне објекте

За пословне објекте, објекте трговине, занатства, угоститељства и других делатности, важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 400 m²;
- минимална ширина фронта грађевинске парцеле – 15 m.

За појединачне објекте најмања ширина парцеле утврђује се на:

слободностојећи објекат	20 m
објекат у непрекинутом низу	12 m
објекат у прекинутом низу	15 m.

Општа правила парцелације за објекте у функцији туризма

За туристичке комплексе важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 600 m²;
- минимална ширина фронта грађевинске парцеле – 20 m.

За појединачне објекте најмања ширина парцеле утврђује се на:

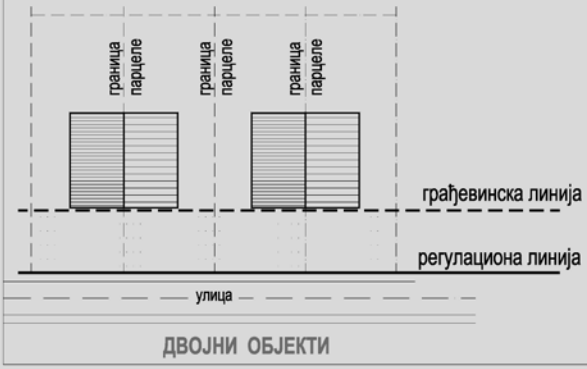
- слободностojeћи објекат 16 m
- у прекинутом низу 12 m.

Општа правила парцелације за привредне комплексе и објекте

За привредне комплексе важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 600 m²;
- минимална ширина фронта грађевинске парцеле – 20 m.

Слике 6, 7. и 8. Графички прикази примера правила регулације и парцелације у насељима

 <p>Слика 6</p>	<p>1) као слободностojeћи – објекат не додирује ни једну линију грађевинске парцеле:</p> <ul style="list-style-type: none"> – минимална површина парцеле 400 m² – минимална ширина парцеле 15 m
 <p>Слика 7</p>	<p>2) у непрекинутом низу – објекат на парцели додирује обе бочне линије грађевинске парцеле:</p> <ul style="list-style-type: none"> – минимална површина парцеле 150 m² – минимална ширина парцеле 5 m
 <p>Слика 8</p>	<p>3) као двојни објекти – објекат додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле:</p> <ul style="list-style-type: none"> – минимална површина парцеле 600 m² (2 x 300 m²) – минимална ширина парцеле 20 m (2 x 10 m)

Г. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА УРЕЂИВАЊА И ГРАЂЕЊА

За изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката важе правила из овог просторног плана.

Уколико постојећи објекат прелази планом задату грађевинску линију и не омета функционисање других намена у простору, може се задржати у постојећем стању, уз дозвољену санацију.

У насељима (до израде урбанистичког плана) положај грађевинске линије дефинисати на основу правила из Просторног плана, а у складу са планираним рангом саобраћајнице.

За парцеле које се налазе између просторних целина, служба надлежна за издавање локацијских услова, исте издаје на основу мишљења Комисије за планове надлежне јединице локалне самоуправе о примени ових правила на предметну парцелу.

Све намене осталог грађевинског земљишта су доминантне намене у зони док се поједине парцеле могу наменити компатибилним наменама.

Међусобно компатибилне намене су: становање, делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, комунални и саобраћајни објекти у функцији становања, пословања или снабдевања горивом, здравство, дечија заштита, образовање, култура и верски објекти.

Објекат не испуњава услове за озакоњење/добивање грађевинске дозволе уколико је изграђен на постојећој јавној површини, на површинама уже зоне санитарне заштите водоизворишта или на објектима или коридорима постојеће инфраструктуре.

Објекат може добити грађевинску дозволу (бити озакоњен) на површинама друге претежне намене, под условима прописаним законом и овим просторним планом.

За помоћне објекте може се потврдити пријава градње у складу са наменом постојећих објеката на грађевинској парцели, а за помоћне објекте за пољопривреду на постојећем пољопривредном земљишту.

За поступак издавања грађевинске дозволе/озакоњење започет по претходно важећем пропису примењује се тај пропис уколико је повољнији по странку.

У случају да Просторни план не садржи довољно информација у току издавања информације о локацији и локацијских услова примењиваће се Правилник о општим правилима за парцелацију и изградњу објеката („Службени гласник РС”, број 22/15).

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Детаљном разрадом дефинишу се општа правила грађења која су заједничка за све планиране намене које су обухваћене површинама за које се прописује обавезна израда урбанистичког пројекта, као и површине која се спроводе непосредном применом правила датих за сваку појединачну намену. Правила важе за изградњу нових објеката, односно замену, доградњу и реконструкцију постојећих објеката. Приликом реконструкције и доградње постојећих објеката не могу се прекорачити дефинисани урбанистички параметри.

3.1. Обухват и опис подручја детаљне разраде

У границама Просторног плана детаљним разрадама обухваћене су четири целине, и то: Манастир Рача и насељске целине Митровац, Крња Јела и Секулић.

Укупна површина обухвата подручја детаљних разрада је 176,07 ha, на подручју општине Бајина Башта, а на територији КО Перућац, Рача, Коњска река и Бесеровина, и приказана је на рефералним картама Просторног плана. Површина обухвата појединих целина приказана је на картама детаљне разраде. У случају неусаглашености пописа кат. парц. у текстуалном делу и бројева кат. парц. на графичким приказима, меродавна је ситуација приказана на картама детаљне разраде, у размери 1:2500.

Површине обухвата целина детаљне разраде описане су преломним тачкама граница детаљне разраде.

3.1.1. Манастир Рача

Површина детаљне разраде Манастира Рача је 17,88 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде дате су на карти детаљне разраде „Манастира Рача”, и то на карти 1.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”.

Парцеле у обухвату детаљне разраде

КО Рача, целе кат. парц.: 984/2, 984/3, 984/4, 984/1, 985, 987/1, 388 и 986; делови кат. парц. 1985, 1986, 1097/1 и 2000.

КО Мала река, целе кат. парц. 399/2, 389, 393, 390/2, 390/3, 400/1, 391/2, 390/1, 395, 399/1, 391/1, 396, 397, 398, 409, 394, 408, 406, 407 и 405; и делови кат. парц. 429/2, 402, 420/4, 403, 428/2, 404, 420/1, 400/2, 427/2, 420/5, 1983, 1976 и 2030/1.

Граница детаљне разраде поклапа се са границом грађевинског подручја.

Скоро целокупна површина ове детаљне разраде (изузев кат. парц. 984/2 КО Рача) налази се у II режиму заштите природе.

Заштићена околина Манастира Рача – споменика културе од великог значаја, шира је од обухвата детаљне разраде. Одлука о утврђивању границе непосредне околине и заштите природног простора Манастира Рача број 06-6/92 од 27. марта 1992. године донета је од стране Скупштине општине Бајина Башта, а њен обухват и попис кат. парц. дати су у глави IV. пододељку 1.2. Просторног плана.

3.1.2. Митровац

Површина детаљне разраде насељска целина Митровац је 45,17 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде дате су на карти детаљне разраде „Митровац”, и то на карти 2.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”.

Парцеле у обухвату детаљне разраде

КО Перућац, целе кат. парц.: 939/1, 939/2, 939/3, 939/4, 939/5, 938/6, 938/5, 939/6, 939/7, 939/9, 938/7, 939/8, 940/4, 938/3, 938/4, 943/1, 940/5, 940/3, 938/1, 940/1, 943/3, 943/5, 943/4, 875/13, 875/12, 943/6, 944/2, 944/7, 1007/23, 944/10, 944/11, 944/8, 1006/1, 1007/12, 1006/8, 945/4, 1006/6, 945/5, 944/9, 1007/10, 1006/7, 928/3, 1007/8, 944/4, 1007/18, 1007/17, 1007/9, 1006/2, 944/5, 1006/5, 1007/34, 1007/16, 944/6, 1007/15, 1007/11, 1007/5, 1006/3, 944/1, 1007/19, 1007/6, 1006/4, 1024/2, 875/11, 1024/7, 1007/25, 1008/20, 1024/1, 1007/33, 1007/14, 1008/13, 1007/27, 1006/9, 1007/28, 1024/6, 1024/4, 1008/12, 1009/19, 1009/5, 1007/20, 1008/21, 1009/3, 1025/8, 1007/30, 1008/6, 1008/9, 1007/1, 1008/22, 1008/7, 1008/8, 1008/24, 1025/9, 1025/10, 1007/2, 1008/11, 1007/31, 1025/2, 1007/32, 1008/18, 1025/1, 1025/11, 1009/2, 1009/8, 1025/14, 1025/13, 1025/12, 1009/6, 1007/29, 1009/4, 1008/15, 1010/3, 1025/7, 1008/23, 1025/15, 1025/3, 1009/18, 1009/7, 1008/1, 1025/4, 1025/5, 1008/4, 1025/6, 1008/14, 1010/9, 1030/5, 1007/21, 1007/13, 1009/15, 1008/19, 1010/11, 1008/16, 1007/3, 1009/17, 1030/3, 875/10, 1029/2, 1030/1, 1010/8, 1007/22, 1030/2, 1030/4, 1008/17, 1007/26, 1009/9, 1010/2, 1009/1, 1010/7, 1032/3, 1008/3, 1032/4, 1010/1, 1008/2, 1032/5, 1009/16, 1032/7, 1031, 1011/4, 1032/6, 1010/5, 1012/1, 1032/1, 1009/14, 1010/6, 1011/1, 1009/10, 1011/2, 1032/8, 1011/8, 1011/5, 1011/6, 875/5, 1009/13, 1010/10, 1035/2, 1011/3, 1033, 1011/7, 1010/4, 1034/1, 1013/6, 1009/11, 1013/7, 1034/4, 1009/12, 1013/8, 1034/5, 1015/2, 1013/1, 1013/9, 1013/5, 1013/4, 1013/2, 875/9, 1037/3, 1013/3, 1016/7, 1015/1, 1039/2, 1014/4, 1016/6, 1014/1, 1039/3, 1015/3, 1016/1, 1016/8, 1016/5, 1016/4, 1016/2, 1014/2, 1014/3, 1001/2, 875/8, 876/1, 875/2, 875/4, 876/2, 875/7, 875/6; и делови кат. парц.: 1045, 1002, 1001/1 и 1000.

Граница детаљне разраде поклапа се са границом грађевинског подручја.

3.1.3. Крња Јела

Површина детаљне разраде насељска целина Крња Јела је 6,81 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде дате су на карти детаљне разраде „Крња Јела”, и то на карти 3.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”.

Парцеле у обухвату детаљне разраде

КО Коњска Река, целе кат. парц.: 38/1, 38/2, 35/4, 32, 31, 28/2, 30/2, 41/3, 41/4, 41/5, 28/1, 30/3, 41/6, 30/1, 41/2, 30/4, 30/5, 27/1, 41/1, 26/6, 27/2, 27/3, 26/4, 27/4, 27/5, 27/6, 26/7, 27/7, 27/8, 25/7, 25/5, 24/2, 42, 24/1, 24/3, 25/2, 24/4, 21, 23, 22, 18, 17, 14, 13, 10/4, 10/5, 10/10, 1139/1, 10/11, 10/13, 10/6, 10/12, 10/7, 10/8, 10/1, 10/2, 10/9, 10/14, 10/15, 10/16, 10/17, 10/3, 10/18, 9/1, 44/3, 44/2, 9/2, 44/4, 44/7, 44/1, 44/9, 44/8, 47/4, 44/6, 47/1, 47/3, 47/7, 47/5, 47/2, 47/10, 47/6, 48/6, 47/8, 47/9, 48/13, 48/9, 48/7, 48/12, 48/11, 48/1, 48/15, 48/14, 49/2, 48/16, 48/5, 48/10, 48/4, 48/3, 50/8, 48/2, 49/1, 50/2, 50/1, 50/4, 50/3, 50/7, 51, 50/5, 50/6, 54, 55/3, 55/1, 58/1, 4/3, 55/2, 58/2, 59, 63, 64, 65/5, 65/4, 65/6, 65/2, 65/3, 65/7, 65/1, 77/3, 70/1, 77/2, 78, 71, 72, 75/1, 70/2, 1144/2, 75/2, 468/1, 77/1, 468/3, 469/2, 469/5, 469/1, 469/13, 469/3; и делови кат. парц.: 5, 19, 20/3, 26/1, 26/8, 34/1, 34/2, 1139/1 и 1144/1.

Граница детаљне разраде поклапа се са границом грађевинског подручја.

3.1.4. Секулић

Површина детаљне разраде насељска целина Секулић је 82,99 ha. Преломне тачке границе детаљне разраде дате су на карти детаљне разраде „Секулић”, и то на карти 4.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације”.

Парцеле у обухвату детаљне разраде

КО Коњска Река, целе кат. парц.: 813, 801, 785/2, 791, 785/3, 785/4, 818, 785/5, 796, 798, 785/6, 785/7, 814, 815, 785/8, 819, 799/6, 785/9, 797, 787, 799/1, 799/4, 816, 820, 799/3, 817, 821, 868, 822/1, 822/2, 811, 874, 825/1, 825/2, 839, 827/6, 824, 878/1, 830, 827/9, 826, 827/5, 831/6, 823, 831/5, 876/6, 841, 831/7, 876/5, 831/4, 829/1, 827/1, 859/2, 840, 876/1, 831/2, 828, 876/3, 877, 827/7, 878/2, 876/2, 872/4, 827/8, 827/4, 872/2, 863/4, 876/4, 863/5, 859/1, 863/8, 829/2, 863/3, 908/3, 827/2, 872/3, 855, 863/2, 831/1, 908/23, 863/7, 832, 908/25, 863/6, 908/26, 853, 864, 854, 908/24, 859/3, 850, 873/1, 865, 908/27, 908/1, 908/8, 908/14, 907, 908/22, 908/18, 858/5, 908/9, 908/19, 858/3, 908/20, 827/3, 908/16, 838/2, 908/21, 908/28, 849/1, 837/4, 849/2, 837/3, 852/11, 833/1, 908/15, 908/17, 837/2, 837/7, 831/3, 908/10, 837/8, 873/2, 908/12, 837/5, 849/3, 837/13, 833/2, 852/10, 919/21, 866, 863/1, 908/13, 837/6, 858/2, 858/4, 908/11, 837/9, 837/12, 848/2, 875/1, 852/9, 837/10, 908/2, 846/2, 848/1, 837/11, 846/1, 837/1, 852/8, 919/3, 908/4, 899, 851/1, 836/1, 845/3, 919/1, 852/1, 834, 851/2, 852/5, 847, 852/7, 836/2, 845/2, 857, 919/22, 851/3, 836/6, 836/4, 860/1, 835, 908/5, 852/6, 844/1, 836/5, 919/6, 836/7, 917/2, 845/1, 908/6, 873/3, 836/3, 852/4, 851/4, 858/1, 896/2, 919/10, 844/2, 836/8, 851/5, 908/7, 919/4, 918, 920/2, 917/3, 917/1, 843, 836/9, 844/3, 844/4, 852/3, 919/7, 836/10, 896/5, 919/9, 851/6, 842, 919/8, 897, 921, 894, 852/2, 919/24, 919/11, 920/1, 885/2, 919/5, 893/4, 885/3, 893/3, 893/5, 885/7, 893/10, 885/1, 896/7, 893/6, 882, 885/4, 896/6, 896/1, 941/8, 893/8, 893/7, 941/9, 896/8, 941/7, 893/9, 885/5, 941/10, 885/6, 941/6, 896/3, 941/11, 941/14, 941/13, 941/12, 941/15, 893/2, 941/21, 941/27, 941/26, 941/16, 941/25, 941/22, 941/4, 941/28, 941/40, 941/29, 941/39, 941/17, 941/23, 941/24, 941/18, 941/32, 941/19, 941/30, 941/33, 941/20, 941/31, 941/34, 941/36, 941/35, 941/37, 941/38, 885/1, 886, 887, 888, 909, 910, 912; и делови кат. парц.: 867, 869/2, 900, 869/1, 901, 872/1, 909, 875/2, 912, 910, 906, 881 и 1144/1.

КО Бесеровине, целе кат. парц.: 1580/22, 1580/58, 1580/57, 1580/38, 1580/37, 1580/36, 1580/32, 1580/31, 1580/35, 1580/30, 1580/34, 1580/29, 1580/28, 1580/33, 1580/27, 1580/23, 1580/26, 1580/44, 1580/25, 1580/21, 1580/52, 1580/43, 1580/20, 1580/53, 1580/45, 1580/39, 1580/48, 1580/42, 1580/40, 1580/41, 1580/54, 1580/51, 1580/46, 1580/55, 1580/50, 1580/56, 1580/49, 1580/47; и део кат. парц. 1580/17.

Граница грађевинског подручја поклапа се са границом детаљне изузев кат. парц. бр. 873/3 и делова кат. парц. 873/2, 863/1, 875/1, 860/1 и 858/1 КО Коњска Река.

3.2. Планирана намена простора

На подручју обухваћеном детаљним разрадама основна намена простора разликује се за целину Манастира Рача, и она обухвата верске објекте и комплексе манастира, као и насељске целине Митровац, Крња Јела и Секулић које обухватају изградњене и неизградњене површине, садржајно заокружене просторне целине, на теренима уједначене надморске висине, приступачне и погодне за изградњу.

У обухвату детаљних разрада насељских целина Митровац, Крња Јела и Секулић грађевинско подручје планирано је за површине и објекти јавне намене и грађевинско земљиште остале намене.

Површина јавне намене је простор одређен за уређење или изградњу јавних површина или објеката за које се утврђује општи интерес у складу са законом.

Грађевинско земљиште остале намене на предметној територији је предвиђено за уређење, реконструкцију, адаптацију или нову изградњу. Територијом детаљних разрада обухваћени су функционално различити простори тако да се у оквиру обухвата планирају простори различите типологије и густине изградње, као

што су специјализовани центар-дечије одмаралиште, становање малих густина, становање са претежно руралним карактеристикама, спортско рекреативни садржаји, комерцијално услужни садржаји и црквени објекти и комплекси.

Правила уређења и газдовања шумама дата су у глави IV. одељку 2. под А и пододељку 1.2. Просторног плана.

3.2.1. Манастир Рача

У границама детаљне разраде Манастира Рача налазе се порта, манастирска економија, становање у функцији овог манастира и њихово непосредно окружење које највећим делом, чини манастирска шума.

У оквиру манастирске порте налази се храм, звоник, ризница и конак са пратећим помоћним објектима, а у оквиру намене манастирска економија спадају економски објекти, мини хидро електрана, пољопривредни и помоћни објекти и површине овог манастира.

Планиране претежне намене приказане су на карти 1.2. „Планирана претежна намена површина”.

Манастир Рача је категорисан као споменик културе од великог значаја Решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, број 122/55 од 8. фебруара 1955. године – Одлука о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја.

У обухвату детаљне разраде, северно од постојеће порте Манастира Рача, на локалитету Орашац, поред манастирских рибањака постоје истражени остаци касно античке и рано византијске грађевине, сврстани у добро које ужива претходну заштиту.

У складу са предлогом свештенства планира се реконструкција грађевине и изградња пратећег објекта у функцији презентације самог добра, и формирање мање манастирске порте; а такође, због потреба управљања и коришћења манастирског комплекса, југоисточно од манастирске порте, на делу кат. парц. 400/1, планирано је становање у функцији овог манастира.

Обухват детаљне разраде (изузев кат. парц. 984/2 КО Рача) Манастира Рача налази се у режиму II степена заштите природе, где важе правила дата у глави III. под 1.1.2.1. овог просторног плана.

Табела 42: Биланс намена површина на подручју детаљне разраде Манастира Рача

Намена	Постојећа површина (ha)	Планирана површина (ha)	Процентуална заступљеност планиране намене (%)
јавне намене			
саобраћајне површине	0,84	1,24	7,11
водно земљиште	1,33	1,33	7,45
површине остале намене			
манастирска шума	5,79	5,94	33,14
зеленило	0,15	0,12	0,67
манастирска порта	0,42	0,76	4,21
манастирска економија	9,35	8,22	45,97
становање у функцији Манастира Рача		0,26	1,45
Укупно	17,88	17,88	100%

3.2.2. Митровац

У обухвату детаљне разраде утврђене су следеће површине и објекти јавне намене:

- саобраћајне површине;
- јавне службе и објекти;
- специјализовани центар – дечије одмаралиште;
- уређене зелене површине.

Површине јавне и (или) остале намене: спорт и рекреација.

Кат. парц. 1014/1 КО Перућац припада Дечијем одмаралишту Митровац на Тари али је просторно одвојена од остатка комплекса специјализованог центра, планирана је као посебна целина са наменом спорт и рекреација, и то као површина јавне и (или) остале намене.

У обухвату детаљне разраде планирано земљиште остале намене је:

- становање мале густине;
- угоститељско услужни садржаји;
- шуме и високо растиње.

Део парцела обухвата детаљне разраде насељске целине Митровац улази у обухват II режима заштите природе, где важе правила дата у глави III. под 1.1.2.1. овог просторног плана.

На карти 2.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације” приказан је предлог измене II режима заштите природе, тако да се из II режима заштите изузме део кат. парц. бр. 1000 КО Перућац и то тако да се координата тачака измене поклапају са координатама границе детаљне разраде, и део кат. парц. бр. 875/8 КО Перућац, који је у фактичком стању на терену део специјализованог центра – дечијег одмаралишта. Координате предлога измене границе II режима заштите природе, на делу кат. парц. бр. 875/8 КО Перућац су 7373674.15 4865164.84 и 7373704.94 486156.33.

Табела 43: Биланс намена површина на подручју детаљне разраде Митровац

Намена	Постојећа површина (ha)	Планирана површина (ha)	Процентуална заступљеност планиране намене (%)
Јавне намене			
Саобраћајне површине	2,19	3,35	7,42
Јавне службе и објекти	0,70	0,67	1,48
Специјализовани центар – дечије одмаралиште	19,46	19,57	43,32
Уређене зелене површине	–	0,86	1,90
Површине јавне и (или) остале намене			
Спорт и рекреација	–	0,60	1,33
Површине остале намене			
Становање мале густине	4,17	13,75	30,44
Угоститељско услужни садржаји	0,70	0,83	1,83
Пољопривредно земљиште	7,57	–	–
Шуме и високо растиње	10,38	5,54	12,26
Укупно	45,17	45,17	100

3.2.3. Крња Јела

У обухвату детаљне разраде утврђене су следеће површине и објекти јавне намене:

- саобраћајне површине;
- комуналне површине и објекти.

Планиране површине остале намене су:

- становање мале густине;
- шуме и високо растиње.

Обухватом детаљне разраде насељске целине Крња Јела обухваћен је и преузима се План детаљне регулације туристичког комплекса на катастарској парцели број 49 КО Коњска Река у НП „Тара”, Крња Јела – Митровац („Службени лист општине Бајина Башта”, број 3/11 и 8/12).

Део кат. парц. бр. 5 КО Коњска Река припада II режиму заштите природе, где важе правила дата у глави III. под 1.1.2.1. овог просторног плана.

Табела 44: Биланс намена површина на подручју детаљне разраде Крња Јела

Намена	Постојећа површина (ha)	Планирана површина (ha)	Процентуална заступљеност планиране намене (%)
Јавне намене			
Саобраћајне површине	1,86	2,54	8,46

Табела 46. Компатибилност намена

		КОМПАТИБИЛНА НАМЕНА										
		Саобраћајне површине	Јавне службе и објекти	Специјализовани центар – дечије одмаралиште	Уређене зелене површине	Спорт и рекреација	Комуналне површине и објекти	Становање мале густине	Рурално становање	Комерцијално услужни садржаји	Верски објекти и комплекси	Шуме и високо растиње
ДОМИНАНТНА НАМЕНА	Саобраћајне површине	o	X	x	X	X	~	X	X	X	X	X
	Јавне службе и објекти	~	o	x	~	x	~	X	X	~	X	X
	Специјализовани центар – дечије одмаралиште	~	X	o	~	~	~	X	X	~	X	~
	Уређене зелене површине	X	~	x	o	~	x	X	~	X	X	~

Комуналне површине и објекти	0,14	0,14	0,47
Површине остале намене			
Становање мале густине	5,04	25,26	84,14
Пољопривредно земљиште	21,05	–	–
Шуме и високо растиње	1,93	1,15	3,83
План детаљне регулације туристичког комплекса на катастарској парцели број 49 КО Коњска Река у НП „Тара”, Крња Јела – Митровац	–	0,93	3,10
Укупно	30,02	30,02	100

3.2.4. Секулић

У обухвату детаљне разраде утврђене су следеће површине и објекти јавне намене:

- саобраћајне површине;
- комуналне површине и објекти.

Детаљном разрадом насељске целине Секулић планиране су површине остале намене:

- становање мале густине;
- рурално становање;
- верски објекти и комплекси;
- пољопривредно земљиште;
- шуме и високо растиње.

Табела 45: Биланс намена површина на подручју детаљне разраде Секулић

Намена	Постојећа површина (ha)	Планирана површина (ha)	Процентуална заступљеност планиране намене (%)
Јавне намене			
Саобраћајне површине	1,85	3,86	4,35
Комуналне површине и објекти	0,24	0,24	0,27
Површине остале намене			
Становање мале густине	15,52	44,96	50,7
Комерцијално услужни садржаји	–	0,36	0,41
Пољопривредна домаћинства/Рурално становање	9,64	23,96	27,02
Спорт и рекреација	1,36	2,08	2,34
Пољопривредно земљиште	50,41	4,6	5,19
Верски објекти и комплекси	0,26	0,26	0,29
Шуме и високо растиње	9,4	8,36	9,43
Укупно	88,68	88,68	100

3.2.5. Компатибилност намена

Намене дефинисане на картама детаљних разрада, и то картама 1.2, 2.2, 3.2. и 4.2. „Планирана претежна намена површина”, представљају претежну, доминантну намену на том простору, што значи да заузимају више од 50% површине парцеле, односно специфичне целине у којој је означена та намена. Свака намена подразумева и друге компатибилне намене, према наредној табели и одговарајућим условима. На нивоу појединачних парцела, намена дефинисана као компатибилна може бити доминантна или једина и на њих се примењују правила за изградњу дефинисана за претежну намену површина.

Спорт и рекреација	~	X	X	~	o	X	~	X	~	X	~
Комуналне површине и објекти	~	X	X	~	X	o	X	X	X	X	~
Становање мале густине	~	X	X	~	~	X	o	X	~	X	~
Рурално становање	~	X	X	~	~	X	~	o	~	X	~
Комерцијално услужни садржаји	~	X	X	~	~	X	~	X	o	X	~
Верски објекти и комплекси	~	X	X	X	X	~	~	~	~	o	~
Шуме и високо растиње	X	X	X	~	X	X	X	X	X	X	o

Објашњење напомена назначених у овој табели: X некомпатибилно; ~ компатибилно.

3.3. Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене

Површине и објекти јавне намене у обухвату детаљне разраде су: саобраћајне површине, водно земљиште и комуналне површине и објекти.

Табела 47: Попис парцела за јавне намене

Намена површина	Целе кат. парц.	Делови кат. парц.	КО
Манастир Рача			
Саобраћајне површине	–	986, 987/1, 1097/1, 1985, и 2000	КО Рача
	–	429/2, 420/4, 428/2, 420/1, 427/2, 400/2, 399/1, 405, 40,2 403, 404, 1976 и 2030/1	Ко Мала река
Водно земљиште	–	2000	КО Рача
	–	2030/1 и 389	КО Мала река
Митровац			
Саобраћајне површине	1007/31, 1008/24, 1009/15, 1013/2, 1014/4, 1014/3, 875/2, 1035/2, 1029/2, 1025/2, 1024/2 и 994/5	939/3, 943/1, 940/1, 943/3, 943/5, 943/4, 875/12, 1007/7, 1007/24, 1007/23, 944/10, 1007/4, 1007/12, 1006/8, 1006/6, 1007/10, 1007/8, 944/4, 1007/18, 1007/17, 1007/9, 1006/5, 1007/34, 1007/16, 1007/15, 1007/11, 1007/5, 1007/19, 1007/6, 1006/4, 1007/25, 1008/20, 1007/33, 1007/14, 1008/13, 1006/9, 1007/28, 1008/12, 1009/5, 1007/20, 1008/21, 1009/3, 1007/30, 1007/1, 1008/22, 1008/24, 1007/2, 1008/11, 1007/32, 1009/8, 1007/29, 1008/15, 1009/7, 1008/4, 1007/21, 1007/13, 1008/19, 1008/16, 1007/3, 1007/22, 1008/17, 1007/26, 1009/9, 1010/7, 1008/3, 1011/4, 1009/14, 1011/1, 1009/10, 1011/2, 1011/8, 1011/5, 1011/6, 875/5, 1009/13, 1011/3, 1011/7, 1010/4, 1013/6, 1009/11, 1013/7, 1009/12, 1013/8, 1013/1, 1013/9, 1013/5, 1013/4, 1013/3, 1015/1, 1014/1, 1016/4, 1016/2, 1014/2, 876/1, 875/4, 876/2, 875/7, 1000, 875/6 и 1045	КО Перућац
Јавне службе и објекти	–	2030/1 и 389	КО Перућац
Специјализовани центар – дечије одмаралиште	875/10, 875/11, 875/13, 1016/7 и 1037/3	875/8 и 875/5	КО Перућац
Уређене зелене површине	927/2 и 928/3	875/7	КО Перућац
Крња Јела			
Саобраћајне површине	27/8, 47/7, 1144/2, 468/3, 469/13	5, 1139/1, 1144/1, 34/1, 34/2, 35/5, 35/4, 28/1, 30/3, 30/4, 26/6, 27/2, 27/3, 26/4, 27/4, 27/5, 27/6, 26/7, 27/7, 26/8, 26/1, 25/7, 24/2, 24/1, 24/3, 23, 20/3, 18, 19, 17, 14, 13, 10/4, 10/5, 10/10, 10/11, 10/13, 10/6, 10/12, 10/7, 10/8, 10/9, 10/16, 10/17, 10/3, 9/1, 9/2, 44/7, 44/1, 44/9, 44/8, 47/4, 44/6, 47/1, 47/5, 47/6, 47/8, 47/9, 58/1, 59, 63, 64, 65/6, 65/2, 65/7, 65/1, 70/2, 75/2, 468/1, 469/2, 469/5, 469/1 и 469/3	КО Коњска река
Комуналне површине и објекти	4/3		КО Коњска река
Секулић			
Саобраћајне површине	908/15, 919/1, 837/6, 941/4, 575/2, 849/3, 842	1144/1, 919/3, 791, 786, 785/3, 785/4, 796, 798, 814, 799/6, 867, 785/9, 797, 787, 799/1, 799/4, 869/2, 799/3, 821, 868, 822/1, 811, 874, 825/1, 869/1, 827/6, 872/1, 827/9, 876/6, 827/1, 840, 831/2, 876/3, 827/7, 872/4, 827/8, 875/3, 827/4, 872/2, 863/4, 829/2, 863/3, 908/3, 827/2, 908/25, 908/26, 873/1, 908/1, 908/8, 908/14, 908/9, 827/3, 908/16, 849/1, 849/2, 833/1, 831/3, 908/10, 873/2, 837/5, 833/2, 866, 863/1, 908/13, 858/2, 908/11, 837/12, 848/2, 875/1, 908/2, 846/2, 848/1, 837/11, 846/1, 837/1, 908/4, 851/1, 831/1, 845/3, 852/1, 834, 852/5, 847, 845/2, 857, 919/22, 860/1, 908/5, 852/6, 844/1, 917/2, 845/1, 836/3, 852/4, 851/4, 858/1, 851/5, 917/3, 917/1, 843, 836/9, 844/3, 844/4, 919/7, 836/10, 851/6, 921, 894, 852/2, 919/24, 919/11, 920/1, 885/2, 919/5, 893/4, 893/5, 885/7, 893/10, 919/13, 896/7, 882, 896/1, 893/8, 893/7, 941/9, 941/7, 941/10, 941/6, 896/3, 941/11, 941/13, 941/12, 941/15, 893/2, 941/21, 941/27, 941/26, 941/16, 941/25, 941/22, 941/40, 941/39, 941/17, 941/23 и 941/18	КО Коњска река
Комуналне површине и објекти	–	1580/22, 1580/17, 1580/37, 1580/36, 1580/32, 1580/31, 1580/35, 1580/30, 1580/29, 1580/28, 1580/33, 1580/27, 1580/23, 1580/26, 1580/44, 1580/25, 1580/21, 1580/43, 1580/20, 1580/45, 1580/39, 1580/42, 1580/40, 1580/41, 1580/46 и 1580/49	КО Бесеровина

Планиране површине јавне намене на картама детаљних разрада, дате су на картама 1.2, 2.2, 3.2. и 4.2. „Планирана претежна намена површина“, и картама 1.3, 2.3, 3.3. и 4.3. „План саобраћаја, нивелације и регулације“, где је такође приказана и регулациона линија, односно границе парцела јавне намене.

У случају неслагања пописа кат. парц. у овом пододелку и бројева парцела у графичком приказу, меродавни су подаци са графичког приказа „Планирана претежна намена површина“.

3.3.1. Саобраћајне површине

Саобраћајно решење са попречним профилима новопланираних саобраћајница и аналитичко-геодетским елементима осовина саобраћајница за обележавање, приказана су на картама детаљне разраде, графички прикази „План саобраћаја, нивелације и регулације”. На истом прилогу дате су и нивелационе коте на раскрсницама.

Паркирање возила у оквиру граница детаљне разраде решава се у оквиру парцела.

3.3.1.1. Манастир Рача

Приступ Манастиру Рача је са ДП II Б реда бр. 402 Бајина Башта – Манастир Рача који се пружа уз истоимену реку. Планирана је мин. ширина коловоза од 6,0m (две возне траке по 2,75 m и обостране ивичне траке по 0,25 m). На прилазном делу пута до Манастира Рача планирана је и бицикличка стаза. Приликом реконструкције пута могуће је планирати бицикличку стазу као посебну траку уколико просторне могућности то дозвољавају у складу са техничком документацијом.

На крају прилазног пута, испред Манастира Рача, пут се рачва тако да:

- са десне стране пута, постојеће проширење је планирано као саобраћајна површина намењена за паркирање три аутобуса и девет путничких аутомобила. После планираног паркинга даље пут мостом прелази реку Рачу и наставља постојећим некатегорисаним путем према Живановићима а одваја се приступна саобраћајница која пролази кроз простор манастирске економије и води до планиране манастирске порте на локалитету Орашац;

- лево прилазни пут даље наставља јужним ободом манастирског комплекса према Ланишту.

Кроз сам манастирски комплекс који се налази са десне стране реке Раче, пролази приступна саобраћајница ширине 5,5 m која иде све до мини хидроелектране.

Планирана регулациона ширина саобраћајница је минимум две возне траке по 2,75 m ширине и обостране ивичне траке од 0,25 m (6 m), односно возна трака од 3,5 m са обостраним ивичним тракама од 0,2 m (3,9 m). Обзиром на мали обим саобраћаја у оквиру регулационе ширине планираних саобраћајница, нису планирани тротоари.

Коловозну конструкцију димензионисати у складу са важећим прописима за ову врсту саобраћајница у складу са геомеханичким карактеристикама тла.

3.3.1.2. Митровац

Ободом насеља, са његове југоисточне стране, у дужини од око 430 m, пролази ДП II Б реда бр. 403 који повезује Митровац са Рачанском Шљивовицом са источне стране и Крњом јелом у наставку пута. Дуж овог потеза су смештени већина јавних садржаја насеља. Овај део ДП је реконструисан и он представља окосницу планиране саобраћајне мреже.

У централном делу простора је Дечије одмаралиште „Митровац” које има већ изграђене колско-пешачке стазе чија се реконструкција планира обзиром на стање коловозног застора, док су ободом простора обухваћеног детаљном разрадом планиране саобраћајнице које обезбеђују приступ до планираних намена.

Реконструкција постојећих и изградња планираних саобраћајница усклађена је са планираном организацијом простора и омогућава повезивање целина и њихово прикључење на главни уводно-изводни правац ДП II Б реда бр. 403.

Карактеристична су два типска попречна профила која садрже:

- јединствен коловоз са две саобраћајне траке и обостраним ивичним тракама (за двосмерни саобраћај);

- јединствен коловоз са једном саобраћајном траком и обостраним ивичним тракама (за једносмерни саобраћај).

Регулациона ширина ових саобраћајница треба да буде минимум две возне траке по 2,75 m ширине и обостране ивичне траке од 0,25 m (6 m), односно возна трака од 3,5 m са обостраним ивичним тракама од 0,2 m (3,9 m). Обзиром на мали обим саобраћаја као и постојећу изграђеност, у оквиру регулационе ширине планираних саобраћајница нису планирани тротоари изузев на делу државног пут II Б реда број 403 у централном делу насеља где делимично постоје и планирани су обострани тротоари.

Коловозна конструкција треба да буде димензионисана у складу са важећим прописима за ову врсту саобраћајница у складу са геомеханичким карактеристикама тла.

Кроз подручје детаљне разраде пролазе две пешачке руте. Једна која иде дуж јавног пута и друга која се на њу надовезује а пролази централним делом.

3.3.1.3. Крња Јела

Насеље Крња Јела овим просторним планом задржава свој линеарни облик простирања дуж ДП II Б реда број 403 са кога се у одређеном ритму одвајају једносмерни прилази групацијама стамбених објеката.

Планирана је једносмерна саобраћајница ширине 3,5 m са обостраним ивичним тракама од по 0,2 m која се одваја са ДП на северној граници Просторног плана и иде паралелно ДП на просечној удаљености од око 120 m. Са ове саобраћајнице се попут чешља одвајају једносмерни прикључци на ДП. Планираним решењем омогућено је активирање парцела по дубини обзиром на њихову дужину. На планираним саобраћајницама преовлађује у попречном смислу јединствен коловоз са једном саобраћајном траком и обостраним ивичним тракама (за једносмерни саобраћај).

У оквиру регулационе ширине планираних саобраћајница нису планирани тротоари обзиром на фреквенцију возила.

Планирана је реконструкција ДП у смислу побољшања елемената попречног профила у складу са рангом саобраћајнице – проширење возних трака и изградња пешачке стазе. Тачан распоред елемената у попречном профили биће одређен кроз израду техничке документације.

3.3.1.4. Секулић

Окосницу планиране саобраћајне мреже разуђеног насеља Секулић представља саобраћајница која се на јужном делу насеља Крња Јела одваја од ДП II Б реда број 403, пролази кроз насеље Секулић и иде даље према Мокрој Гори. На њу се у границама детаљне разраде прикључују саобраћајнице до постојећих стамбених групација објеката.

У границама детаљне разраде претежно су планиране двосмерне саобраћајнице повезане једносмерним саобраћајницама које обезбеђују приступе до појединачних парцела.

Регулациона ширина ових саобраћајница треба да буде минимум две возне траке по 2,75 m ширине и обостране ивичне траке од 0,25 m (6 m), односно возна трака од 3,5 m са обостраним ивичним тракама од 0,2 m (3,9 m). С обзиром на мали обим саобраћаја као и постојећу изграђеност на неким деловима, у оквиру регулационе ширине планираних саобраћајница нису планирани тротоари.

Коловозна конструкција треба да буде димензионисана у складу са важећим прописима за ову врсту саобраћајница у складу са геомеханичким карактеристикама тла.

3.3.2. Инфраструктура

У поступку израде Просторног плана нису добијени конкретни подаци о постојећем стању нити посебни услови за детаљну разраду од стране надлежних јавних предузећа.

Постојеће стање сагледано је на основу непотпуних и недовољно детаљних података.

Постојеће и планиране мреже и објекти инфраструктуре приказани су на картама детаљне разраде, графичком приказу „Синхрон план инфраструктуре”. Позиције инфраструктурних водова дате на ситуацији могу се по потреби мењати приликом израде техничке документације уколико постоји прихватљивије решење у инвестиционо-техничком смислу, с тим да су минимална растојања и дубине обавезујући.

Електроенергетска инфраструктура

Постојеће трафо-станице налазе се у оквиру следећих комплекса:

- насеље Крња Јела – ТС 35/10 kV;
- манастир Рача – ТС 10/0,4 kV;
- насеље Митровац – ТС 10/0,4 kV;
- насеље Секулић – ТС 10/0,4 kV.

Уколико се појави потреба за повећањем вршне снаге, због евентуалне нове изградње и проширења постојећих капацитета, изградњу електроенергетске инфраструктуре вршити у складу са следећим условима:

- а) електроенергетска инфраструктура
 - целокупну електроенергетску мрежу градити у складу са условима надлежног предузећа и условима дефинисаним овим просторним планом;
 - трафо-станица монтажно бетонска, зидана или стубна, може бити изграђена на јавној површини, унутар манастирског комплекса или унутар објекта у складу са прописима;
 - површина за изградњу зидане или МБТС трафостанице треба да буде око 5 x 6 m;
 - минимална удаљеност од других објеката треба да буде 3 m;
 - средњенапонска и нисконапонска мрежа се може градити надземно или подземно на пољопривредном и шумском земљишту, по могућности у већ постојећим електроенергетским коридорима, уз сагласност власника (корисника) парцеле;
 - средњенапонску 20 kV мрежу и нисконапонску мрежу на шумском земљишту градити надземно на бетонским стубовима са самоносећим кабловским спловима, или подземно у путном појасу шумског пута или стази;
- б) надземна електроенергетска мрежа
 - минимална удаљеност електричног стуба од земљишног појаса пута при укрштању, треба да буде од 10 m до 40 m у зависности од категорије пута;
 - минимална висина најнижих проводника треба да буде око 7 m;
- в) подземна електроенергетска мрежа:
 - дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 m;
 - електроенергетску мрежу на туристичким локалитетима, зонама заштите непокретног културног и природног добра, зони пратећих путних садржаја, обавезно каблирати;
 - каблове полагаати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност од минимум 1 m од коловоза и 0,5 m од пешачких стаза у насељима;
 - у деловима насеља где је електроенергетска мрежа грађена надземно, светиљке јавног осветљења поставити на стубове електроенергетске мреже;
 - при паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и телекомуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,5 m, односно 1 m за каблове напона преко 10 kV;
 - при укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
 - није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад телекомуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;
 - паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,5 m;
 - није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
 - при укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,3 m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,5 m.

Електронске комуникације

Све целине детаљне разраде повезане су на мрежу фиксне телефоније.

Хидротехничка инфраструктура

На подручју Просторног плана постоји изграђена водоводна мрежа. Целине детаљне разраде за насеља Митровац, Секулић и Крња Јела су у систему водоснабдевања у надлежности јавног предузећа за водоснабдевање. У оквиру Манастира Рача постоји водоводна мрежа која се напаја са изворишта у околини овог комплекса.

На подручју Просторног плана постоји изграђена канализациона мрежа, а целине детаљне разраде имају интерне мреже канализације. Мали системи канализације одводе отпадне воде до септичких јама.

Општи услови уређења и изградње за инфраструктурне системе водоснабдевања и одвођења отпадних вода:

- наставити, односно започети изградњу неопходних објеката на мрежи (резервоари, црпне станице, постројења за кондиционирање и др.), како би се комплетирао цео систем, а тиме и обезбедили потребни капацитети;
- пролазак испод саобраћајница и укрштање са осталим уличним инсталацијама обезбедити челичном заштитном цеви, односно према рангу и условима путне привреде;
- дубина укопавања водоводне мреже не би смела бити мања од 1–1,2 m од нивелете терена, због зоне мржњења и саобраћајног оптерећења,
- сви радови на пројектовању и изградњи водоводног система морају се извести у складу са законом и уз сагласност надлежних органа;
- све колске прилазе и укрштања са саобраћајницама, обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима;
- забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

3.3.3. Јавне службе и објекти

Јавне службе и објекти планирани су у складу са постојећим стањем и планираним површинама остале намене, и налазе се у насељској целини Митровац као постојећи објекти: пошта, управа НП „Тара” – Митровац, планинарски дом, центар за посетиоце и учионица на отвореном.

Објекти јавне намене могу се градити само на парцелама јавне намене уз могућност постојања максимално два објекта на парцели.

У јавним објектима дозвољен је смештај искључиво за запослене у тим објектима.

Урбанистички параметри на нивоу парцеле:

- максимална висина објеката је $\Pi + 1 + \text{ПК}$, са максималном висином слемена од 12,5 m;
- максимални индекс заузетости је 40%;
- минимални проценат озелењених површина у оквиру комплекса износи 30% у директном контакту са тлом.

Не планира се ограда јавне намене – јавних служби и објеката.

Паркинг простор формирати у складу са просторним могућностима, по параметру: 1ПМ на 3,5 запослених.

Према минималном степену опремљености комуналном инфраструктуром, објекти морају имати прикључак на водоводну и канализациону мрежу, електричну енергију и телекомуникациону мрежу.

Потребе за новим површинама за јавне службе и објекте могу се реализовати даљом разрадом, одређивањем парцеле за јавне намене и израдом Урбанистичког пројекта.

3.3.4. Специјализовани центар – Дечије одмаралиште

У оквиру детаљне разраде насељске целине Митровац налази се комплекс – Дечије одмаралиште Митровац на Тари, које послује у саставу Центара дечијих летовалишта и опоравилишта града Београда. Овакви специјализовани центри су просторно-функционалне целине које концентришу објекте једне или више комплементарних делатности у функцији основне намене и програма центра – дечијег одмаралишта.

Дечије одмаралиште је комплекс павиљона изграђен у планинском стилу. Комплекс се састоји од седам павиљона, од којих је један централни а преосталих шест дечији павиљони.

Намени специјализованог центра компатибилне су намене комерцијалне делатностима, спорт и рекреација, саобраћајне и уређене зелене површине.

Урбанистички параметри на нивоу парцеле:

- максимална висина објеката $\Pi + 3 + \text{ПК}$;
- максимални индекс заузетости је 12%; могућа је изградња више објеката на парцели;
- минимални проценат озелењених површина у додиру са тлом је 65%;
- међусобно растојање објекта од другог објекта на истој парцели, мора бити најмање $\frac{1}{2}$ висине објекта;
- паркирање решавати на парцели.

Према минималном степену опремљености комуналном инфраструктуром, објекти морају имати прикључке на водоводну и канализациону мрежу, електричну енергију и телекомуникациону мрежу.

За сваку нову градњу у оквиру специјализованог центра обавезна је израда урбанистичког пројекта.

У оквиру специјализованог центра – дечијег одмаралишта могућа је препарцелација за исту основну намену комплекса, чему такође мора да претходи и израда урбанистичког пројекта.

Архитектуру специјализованог центра пројектовати да буде јединственог архитектонског и ликовног израза, у складу са архитектонским наслеђем подручја и постојећих објекта уз примену природних и традиционалних материјала. Планира се „павиљонски“ тип изградње са разбијеним масама у вертикалном и хоризонталном габариту.

Не планира се ограђивање парцела.

3.3.5. Уређене зелене површине

Уређење јавних зелених уређених површина подразумева да ови простори поред задовољења одређених функција пружају и ефекат визуелне пријатности, што подразумева да зелене површине буду пејзажно осмишљене и уређене.

Озелењавање обавити искључиво аутохтоним врстама, а пејзажна интервенције подразумевају поштовање природности предела тако да се решења уклапају у околину и повезују дати простор са пределом. Предвидети униформна решења за све просторне садржаје за које је то могуће урадити (изглед клупа, надстрешница, и др.).

Општи услови и мере за јавне зелене површине подразумевају:

- пројектном документацијом предвидети валоризацију свих зелених површина са циљем очувања вредних елемената и њихове заштите и унапређења;

- планирати очување и заштиту усамљених стабала и групе стабала на ливадама, њивама, и површинама поред путева и у шумама;

- забрану формирања парковског зеленила градског типа и уношење алотхоних врста;

- забрану сече, уништавања и оштећивања репрезентованих стабала дрвећа и примерака заштићених, ретких и значајних врста дрвећа и жбуња;

- уколико је неопходно уклањање дрвенасте вегетације иста се може уклонити у складу са условима надлежног Јавног предузећа;

- озелењавање обавити искључиво аутохтоним врстама.

3.3.6. Водно земљиште

У обухвату детаљне разраде Манастира Рача налази се водно земљиште реке Раче. То је једино водно земљиште у обухвату детаљних разрада.

На водном земљишту је забрањена изградња. Изузетно је дозвољена градња објеката у функцији водопривреде у складу са Законом о водама и водопривредним условима.

Изградња у овим зонама вршиће се према посебним правилима и условима Завода за заштиту природе Србије и водопривредним условима, у складу са Законом о водама.

3.4. Правила грађења за објекте и површине остале намене

3.4.1. Општа правила грађења

Правила грађења важе за изградњу објеката, замену постојећих, доградњу и реконструкцију постојећих што значи да се приликом изградње не могу прекорачити урбанистички параметри дефинисани овим просторним планом.

3.4.1.1. Услови за формирање грађевинске парцеле

Грађевинска парцела је најмања површина на којој се може градити и одређује се приступом на јавну површину, регулационом линијом и границама према суседним грађевинским парцелама. Просторним планом се преузимају границе постојећих кат.

парц, изузев у случају када кат. парц. није условна за планирану намену и када се планира промена граница кат. парц. у корист површине јавне намене.

Дозвољено је спајање две или више кат. парц, ради формирања једне грађевинске парцеле. На овако формираним грађевинским парцелама важе правила грађења за планирану намену и није могућа њихова промена, а капацитети се одређују на основу површине новоформиране грађевинске парцеле.

Подела постојеће кат. парц. на две или више мањих грађевинских парцела је могуће искључиво у оквиру границе катастарске парцеле/парцела. Приступ новоформираним грађевинским парцелама са јавне површине може се обезбедити и преко сукорисничких површина, односно грађевинске парцеле интерног колског приступа. На новоформираним грађевинским парцелама важе правила грађења за планирану намену и није могућа њихова промена, а капацитети се одређују на основу површине сваке појединачне нове грађевинске парцеле.

Новоформиране парцеле треба да имају облик што ближе правоугаонику или трапезу, а одступања су могућа ради прилагођавања терену или затеченој парцелацији.

При формирању нових парцела поштовати границе између различитих планираних намена и границе режима заштите тако да свака новоформирана парцела припада само једној планираној намени.

Просторним планом су дефинисане минималне површине парцела погодних за изградњу посебно за сваку планирану намену.

3.4.1.2. Општа правила за постојеће објекте

На постојећим објектима у оквиру детаљних разрада дозвољена је реконструкција, доградња и надзиђивање у складу са параметрима и правилима за појединачне намене, уколико постојећи објекти не прелазе планирану грађевинску и регулациону линију.

Радови на постојећем објекту, што важи и за изградњу нових објеката не смеју:

- угрозити начин коришћења предметног и околних објеката;

- угрозити стабилност објекта на коме се изводе радови, као ни околних објеката, у свему према прописима за изградњу објеката;

- угрозити животну средину у зони заштите.

Постојећи објекти који не прелазе регулациону линију али прелазе планирану грађевинску линију задржавају грађевинску линију изграђеног габарита објекта за адаптацију и техничко одржавање (претварање таванског простора у користан без промене габарита). Уколико се врши замена објекта, објекат се мора градити по свим условима за нове објекте.

Одговарајућим интервенцијама на новим и постојећим објектима треба обезбедити да се атмосферске падавине одводе са зграде и других непропусних површина на сопствену или јавну грађевинску парцелу, а не на суседне грађевинске парцеле.

Постојећи објекти на парцели чији је индекс заузетости већи од дозвољеног и/или није у складу са прописаним правилима о растојањима од граница парцела и суседних објеката, не могу се дограђивати, већ је дозвољена само реконструкција, уколико је у складу са осталим планираним параметрима, а ако се такав објекат уклања и замењује другим, за њега важе правила као и за нову изградњу. На грађевинској парцели где постоје изграђена два или више објекта, сви објекти се обрачунавају у параметре.

У случају нове изградње или интервенција на постојећим објектима максималне урбанистичке параметре ускладити са параметрима дефинисаним појединачном планираном наменом.

Манастир Рача, споменик културе од великог значаја, специфичан је у погледу односа према постојећим објектима па се према њима мора односити у складу са условима надлежних институција и важећом законском регулативом.

Према условима Републичког завода за заштиту споменика културе (број 03021-1086/2018-2 од 27. јула 2018. године), услови чувања, одржавања и коришћења културних добара и мере заштите су следећи:

- дозвољава се санација, конзервација и рестаурација, која неће угрозити споменичка својства ентеријера и екстеријера, а према појединачним условима службе заштите;

- очување постојећих карактеристичних елемената архитектуре, хоризонталног и вертикалног габарита, конструктивних и

декоративних елемената екстеријера и ентеријера, карактеристичне материјализације и мобилијара;

– забрањују се радови који могу угрозити статичку стабилност објекта;

– забрањује се доградња и надградња предметне непокретности;

– забрањује се изградња објеката на припадајућим парцелама предметне непокретности добра осим објеката у функцији заштите и презентације истог;

– у зони заштићене околине предметног непокретног културног добра дозвољено је комунално и хортикултурно опремање, уређење и одржавање, забрањује се извођење радова који могу угрозити статичку стабилност непокретног културног добра, забрањује се подизање објеката који архитектуром, габаритом или наменом могу угрозити споменичка својства културног добра у непосредној близини.

3.4.1.3. Општа правила грађења за нове објекте

Нове објекте поставити у границама грађевинских линија према правилима детаљних разрада и у складу са графичким приказом на картама детаљне разраде „План саобраћаја, нивелације и регулације”. У изграђеним просторима нове објекте градити на грађевинској линији суседних објеката тако да се од постојећих и нових објеката формира уједначен улични фронт.

На деловима на којима није дефинисана грађевинска линија она се по правилу поклапа са регулационом. Дозвољена је фаза изградња на парцели (целини), тако да свака фаза представља грађевинску и функционалну целину. По типологији објекти могу бити слободностојећи, једнострано узидани/двојни или у низу (минимум три објекта формира низ, тако да се први и последњи објекат у низу третира као једнострано узидани).

Најмања грађевинска парцела за изградњу слободностојећег грађевинског објекта је 400 m².

Кота приземља објекта може да буде највише 1,2 m виша од приступне саобраћајнице у случају када се у приземљу предвиђа стамбена намена. Објекти могу имати подрум или сутерен. Уколико се у оквиру објеката планира нестамбена намена, кота улаза може бити највише 0,2 m виша од нулте коте, при чему се висинска разлика савлађује денивелацијом унутар објекта.

Уколико се планирају препусти на фасадним површинама у виду еркера или балкона, они су дозвољени на најмањој висини 3 m изнад коте терена, тако да препуст не буде већи и то:

– на делу објекта према предњем дворишту – 1,6 m, а највећа дозвољена површина ових препуста 50% од површине фасаде изнад приземља;

– на делу објекта према бочном дворишту претежно северне оријентације и најмање удаљености 1,5 m од границе грађевинске парцеле – 0,6 m, тако да највећа дозвољена површина ових препуста 30% од површине бочне фасаде изнад приземља;

– на делу објекта према бочном дворишту претежно јужне оријентације и најмање удаљености 2,5 m од границе грађевинске парцеле – 0,9 m, тако да највећа дозвољена површина ових препуста 30% од површине бочне фасаде изнад приземља;

– на делу објекта према задњем дворишту најмање удаљености 5 m од задње границе грађевинске парцеле – 1,2 m, а највећа дозвољена површина ових препуста 30% од површине задње фасаде изнад приземља.

Највећа висина надзетка поткровних етажа је 1,6 m, од коте пода поткровља. Кровове због климатских услова пројектовати косе, нагиба 450 до 600, двоводне или четвороводне (са засецима од 1/2 до 1/3 крова), изузетно кровови могу бити и сложени, а стрехе са блажим нагибом од кровова.

Осветљавање и проветравање поткровног простора је могуће на следећи начин:

1) лежећим кровним прозорима, са дрвеном конструкцијом, у којем случају је обавезно боју видљивих металних делова ускладити са природном бојом уграђене шиндре;

2) једноводним кровним бацама, блажег нагиба од нагиба кровних равни, са вертикалним дрвеним прозором и препуштеном стрехом изнад прозора;

3) двоводном бацом, са засеком – „ромаћем” у висини 1/3 фронталне пројекције баце, са вертикалним дрвеним прозором и препуштеном стрехом изнад прозора; нагиб све три равни баце је истоветан нагибу кровних равни.

Слемена, грбине и увале се обрађују дашчањем. Није дозвољена обрада лимом и другим материјалима.

Одводњавање крова се врши слободним отицањем, преко стреха на завршни слој (на коти терена) дренажног система око објекта.

Архитектура објеката треба да има препознатљиву форму која проистиче из архитектонског наслеђа подручја уз примену природних и традиционалних материјала.

На појединачним грађевинским парцелама се могу градити један или више објеката у зависности од намене, величине парцеле и типологије изградње, под условом да се задовоље сви урбанистички параметри за одређену намену. Сви објекти на парцели се урачунавају у задате индексе. Под помоћним објектима не може бити више од 10% површине грађевинске парцеле.

3.4.1.4. Општа правила за изградњу приступних саобраћајница

Свака грађевинска парцела мора да има независан колски приступ са јавне саобраћајне површине, директно или преко парцеле приступног пута. Приступна колско пешачка саобраћајна површина мора да има посебну парцелу одговарајуће ширине, најмање 3,5 m за једносмерни и 6 m за двосмерни саобраћај; уколико се тиме обезбеђује приступ за више од две грађевинске парцеле различитих власника. Ширину приступног пута која зависи од намене околних парцела, планираних садржаја, односно од очекиваног интензитета колског и пешачког саобраћаја и меродавног возила, одредити приликом израде пројекта парцелације/препарцелације.

У изузетним случајевима уколико није могуће формирање парцеле приступног пута прилаз грађевинској парцели се може обезбедити путем уговора о праву службености пролаза.

Минимална удаљеност грађевинске линије од колског приступа износи 3 m.

3.4.1.5. Општа правила за паркирање на парцели

Потребе корисника за паркирање возила, за планиране објекте, решавати у оквиру припадајућих парцела: у гаражи у склопу објекта, гаражи као помоћном објекту на парцели или на отвореном паркингу на слободном делу парцеле.

При пројектовању гаража придржавати се важећих прописа, стандарда и норматива за изградњу поједине врсте објеката.

Гараже у којима се смештају само путнички аутомобили планирати са светлом висином већом или једнаком од 2,2 m.

При пројектовању отворених паркинга придржавати се закона, прописа, стандарда и норматива из ове области.

3.4.2. Становање мале густине

Намена становање планирана је за изградњу.

Постојећа изградња је претежно на власничким парцелама, на површинама које нису пошумљене (на ливадама) а објекти су приземни или П + 1. Објекти су различитог стамбеног карактера, како за стално тако и за повремено становање, мање густине изграђености и са претежно једним објектом на парцели.

У обухвату детаљних разрада се на овим површинама задржава постојећа типологија изградње објеката, у карактеристичном планинском амбијенту, и за нове објекте.

Као компатибилни садржаји у оквиру претежне намене становање малих густина, дозвољене су компатибилне намене: трговина и услуге, угоститељство, спорт и рекреација и сл. Оне могу бити организоване у оквиру стамбених објеката (најчешће у приземљу) или у оквиру помоћног објекта на парцели. Уз породично становање дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање и које немају негативних утицаја на животну средину. На појединачним парцелама претежне намене становање мале густине, компатибилна намена може бити доминантна или једина. У том случају важе општа правила и параметри претежне намене.

Табела 48: Урбанистички параметри

Спратност (висина) објекта	– П + 1 + Пк(Пс) (максимум 9 m висина венца, 12,5 m висина слемена); – поткровље (Пк): простор унутар кровне конструкције, са надзитком висине до 1,6 m; – није дозвољено формирање мансардног крова; – помоћни објекти: – максимална висина венца 3 m, а висина слемена 6 m.
Индекс заузетости	– максимум 30%; – максимални индекс заузетости на парцели чија површина је већа од 1000 m ² је 25%.
Зелене површине	– минимум зелених површина 40% у директном контакту са тлом.
Типологија објеката	– слободностојећи; – једнострано узидани, двојни; – објекти у низу.
Паркирање	на припадајућој парцели: – 1ПМ/1 стан; – 1ПМ/80 m ² БГП услужни садржаји.
Минимални степен комуналне опремљености	– прикључак на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу) или алтернативни извор енергије); – до изградње водовodne мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора; – до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Правила парцелације

Минимална површина грађевинске парцеле:

- 400 m² за слободностојеће објекте;
- 200 m² за једнострано узидане (двојне) објекте, за објекте у прекинутом и непрекинутом низу.

На постојећем кат. парц. или парцелама насталим препарцелацијом због планираних површина јавне намене, чија је површина мања од 400 m², односно не мања од 200 m² може се утврдити изградња и слободностојећег стамбеног објекта спратности П + Пк индекса изграђености до 0,6.

За парцеле чија је површина већа од 2500 m² обавезна је израда урбанистичког пројекта.

Минимална ширина фронта новоформиране грађевинске парцеле према јавној саобраћајници:

- 10 m за слободностојеће објекте;
- 16 m за двојне објекте (два по 8 m);
- 6 m за објекте у низу.

За постојеће кат. парц. чија је површина већа од 400 m², а ширина фронта према јавној саобраћајници мања од 10 m али не мања од 6 m може се градити слободностојећи објекат према задатим параметрима.

Дозвољена је парцелација/препарцелација постојећих кат. парц. ради формирања нових грађевинских парцела, у потпуности у складу са наведеним правилима за минималну површину парцеле, уз обавезну израду пројекта парцелације/препарцелације.

Правила за положај и изградњу објекта на парцели

Положај објекта на парцели одређује се грађевинском линијом према површини за јавне намене и према границама суседних парцела. Није обавезно постављање објеката или делова објеката на грађевинску линију, већ у простору који је дефинисан грађевинским линијама.

Удаљеност грађевинске од регулационе линије приказана је на картама детаљне разраде, графичком приказу „План саобраћаја, нивелације и регулације”:

1) удаљеност објекта од бочних граница парцеле:

- за слободностојеће објекте на делу бочног дворишта северне оријентације – најмање 1,5 m;
- за слободностојеће објекте на делу бочног дворишта јужне оријентације – најмање 2,5 m;
- за једнострано узидане (двојне) – најмање 2,5 m;

2) за изграђене стамбене објекте чија је удаљеност од границе парцеле мања од минималних вредности, у случају реконструкције, није дозвољено постављање отвора стамбених просторија на бочним фасадама;

3) уколико је удаљеност објекта од бочне границе парцеле мања од 2,5 m (минимум 1,5 m), дозвољено је постављање отвора стамбених просторија са парапетом мин. 1,8 m;

4) удаљеност објекта од дворишних (задњих) граница парцеле: мин. ½ висине објекта;

5) дозвољена је изградња више стамбених објеката тако да је њихово минимално растојање ½ висине вишег објекта;

6) дозвољена је изградња највише два помоћна објекта на парцели – гаража, једна остава, надстрешница, који могу појединачно бити корисне површине до 30 m². Под помоћним објектима не може бити више од 10% површине парцеле. Удаљеност помоћног од главног објекта: минимум 1 висина помоћног објекта;

7) површина под помоћним објектима се узима у обзир при прорачуну укупног индекса заузетости на парцели;

8) дозвољена је постављање помоћних објеката на границу парцеле уз обавезну претходну сагласност суседа;

9) грађевинску парцелу оградити искључиво транспарентном дрвеном оградом највеће висине 1,4 m. Парцеле чија је ката нивеле виша од 0,9 m од суседне, могу се ограђивати транспарентном дрвеном оградом до висине од 1,4 m која се може постављати на подзид чије постављање и висину одређује надлежни орган.

Ограде се постављају на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује.

Ограда између парцела подиже се до висине 1,4 m уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном дрвеном оградом до висине од 1,4 m, која се поставља према катастарском плану и операту, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.

3.4.3. Рурално становање

У оквиру детаљних разрада насељске целине Секулић постоје пољопривредна домаћинства, са стамбеним и помоћним објектима и деловима парцела које су економског карактера.

За планирану претежну намену рурално становање поред општих правила регулације и парцелације, дефинисана су појединачна правила која су карактеристична за породично становање руралног карактера. Објекти су стамбене намене са једним или више станова и елементима пољопривредног домаћинства. На парцелама могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина и услуге, спорт и рекреација и друге. На појединачним парцелама претежне намене рурално становање, компатибилна намена може бити доминантна или једина. У том случају општа правила и параметри за све намене у целини ове претежне намене су исти.

Табела 49: Урбанистички параметри

Спратност (висина) објекта	– П + 1 + Пк(Пс) (максимум 9 m висина венца, 12,5 m висина слемена); – поткровље (Пк): простор унутар кровне конструкције, са надзитком висине до 1,6 m; – није дозвољено формирање мансардног крова; – помоћни објекти – максимална висина венца 3 m, а висина слемена 6 m.
Индекс заузетости	– максимум 30%; – максимални индекс заузетости на парцели чија површина је већа од 1000 m ² је 25%.
Зелене површине	– минимум зелених површина 40% у директном контакту са тлом.
Типологија објеката	– слободностојећи; – једнострано узидани, двојни.
Паркирање	– на припадајућој парцели.
Минимални степен комуналне опремљености	– прикључак на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу) или алтернативни извор енергије); – до изградње водовodne мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора; – до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Правила парцелације

Породичне објекте градити на стамбеном делу парцеле, односно делу који има директан приступ на саобраћајницу. Стамбени део односно стамбено двориште парцеле је део постојеће кат. парц. од улице до изграђених или планираних објеката у економском дворишту. Изградња другог објекта (стамбеног, пословног, привредног, пољопривредног и др.) на истој парцели (уз обезбеђење прилаза до сваког објекта) дозвољава се на парцелама на којима је стамбено двориште веће од 600 m².

Минимална површина грађевинске парцеле:

- 600 m² за слободностојеће објекте;
- 300 m² за једнострано узидане (двојне) објекте.

За парцеле чија је површина већа од 2500 m² обавезна је израда урбанистичког пројекта.

Минимална ширина фронта новоформиране грађевинске парцеле према јавној саобраћајници:

- 12 m за слободностојеће објекте;
- 20 m за двојне објекте (два по 10 m).

Неопходно је обезбедити директан колски приступ економском дворишту са јавне саобраћајнице, најмање ширине 2,5 m. Највећа укупна површина економских објеката може износити до 30% површине парцеле.

Дозвољена је парцелација/препарцелација постојећих кат. парц. ради формирања нових грађевинских парцела, у потпуности у складу са наведеним правилима за минималну површину парцеле уз обавезну израду пројекта парцелације/препарцелације.

Правила за положај и изградњу објекта на парцели

– удаљеност објекта од бочних граница парцеле: за слободностојеће објекте на делу бочног дворишта северне оријентације – најмање 1,5 m; за слободностојеће објекте на делу бочног дворишта јужне оријентације – најмање 2,5 m;

– за једнострано узидане (двојне) – најмање 2,5 m;

– за изграђене стамбене објекте чија је удаљеност од границе парцеле мања од минималних вредности, у случају реконструкције, није дозвољено постављање отвора стамбених просторија на бочним фасадама;

– уколико је удаљеност објекта од бочне границе парцеле мања од 2,5 m (минимум 1,5 m), дозвољено је постављање отвора стамбених просторија са парапетом мин. 1,8 m;

– удаљеност објекта од дворишних (задњих) граница парцеле: мин. ½ висине објекта;

– удаљеност помоћног од главног објекта: минимум 1 висина помоћног објекта;

– површина под помоћним објектима се узима у обзир при прорачуну укупног индекса заузетости на парцели;

– за удаљеност помоћних објеката на парцели важе иста правила као и за главне објекте;

– дозвољено је постављање помоћних објеката на границу парцеле уз обавезну претходну сагласност суседа;

– парцела се може преграђивати у функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ и окупница), с тим да висина унутрашње оградне не може бити већа од висине спољне оградне.

3.4.4. Комерцијално-услужни садржаји

Намена Комерцијално услужни садржаји планирана је на појединим локацијама на подручју детаљних разрада. Садржаји планирани на овим површинама су објекти угоститељско-комерцијалног и услужног карактера: кафићи, ресторани, шанк-барови, трговина и продаја, услуге, одморашта, просторије за опрему и сл.

Табела 50: Урбанистички параметри

Спратност (висина) објекта	– П + 1 + Пк(Пс) (максимум 9 m висина венца, 12,5 m висина слемена); – поткровље (Пк): простор унутар кровне конструкције, са надзатком висине до 1,6 m; – помоћни објекти – максимална висина венца 4 m, а висина слемена 7 m.
Индекс заузетости	– максимум 40%; – за парцеле веће од 1000 m ² максимум 30%.

Зелене површине	– минимум 30% у директном контакту са тлом; – за парцеле веће од 1000 m ² минимум 40% у директном контакту са тлом.
Типологија објеката	– слободностојећи.
Паркирање	– на припадајућој парцели; – 1ПМ/80 m ² БГП угоститељско услужни садржаји.
Минимални степен комуналне опремљености	– прикључак на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу) или алтернативни извор енергије); – до изградње водоводне мреже могућа је изградња или снабдевање водом капаирањем извора; – до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Правила парцелације

Минимална површина грађевинске парцеле је 400 m².

Максимална површина грађевинске парцеле је 2500 m².

Минимална ширина фронта новоформиране грађевинске парцеле према јавној саобраћајници или приступном путу је 10 m.

Дозвољена је парцелација/препарцелација постојећих кат. парц. ради формирања нових грађевинских парцела, у потпуности у складу са наведеним правилима за минималну површину парцеле, односно минималну ширину парцеле и уз обавезну израду пројекта парцелације/препарцелације.

Правила за положај и изградњу објекта на парцели

– удаљеност грађевинске од регулационе линије за нове објекте на површинама намењеним комерцијално услужним садржајима је минимум 3 m; специфично за површине намењене угоститељско услужним садржајима у насељској целини Секулић, због положаја парцела ове намене планира се минимално растојање грађевинске од регулационе линије 1,5 m;

– удаљеност објекта од бочних граница парцеле и дворишних (задњих) граница парцеле је мин. ½ висине објекта али не мање од 5 m;

– уколико је удаљеност објекта мања од 5 m, дозвољено је постављање отвора просторија са парапетом мин. 1,8 m;

– дозвољена је изградња једног главног објекта на парцели;

– под помоћним објектима не може бити више од 10% површине парцеле;

– удаљеност помоћног од главног објекта: минимум једна висина помоћног објекта;

– површина под помоћним објектима се узима у обзир при прорачуну укупног индекса заузетости на парцели.

3.4.5. Спорт и рекреација

Спортско-рекреативне површине су намењене за забаву, рекреативне активности и тренинге. Садржаји могу у великој мери да подразумевају одвијање активности на отвореном и самим тим већа је активност у летњем и зимском периоду, што је и карактеристично за планински амбијент. Површине намењене спорту и рекреацији у оквиру детаљних разрада су такође у функцији туризма, односно употпуњују туристичку понуду ширег подручја у односу на обухват самих детаљних разрада.

Планиране површине су намењене за активне облике спорта и рекреације – терени (за фудбал, кошарку, тенис) који могу бити на отвореном или у објекту, са садржајима повезаним са спортско рекреативном понудом као што су ски-стазе и полигони са жичаром, санкалиште, боб на шинама, мини голф, тобогани, разни забавни садржаји за стреличарство, paintball, пењање, скакање, фитнес површине, дечија игралишта и сл. Све садржаје планирати тако да буду повезани уређеним зеленилом.

Садржај, величина, капацитет, опрема и сл. за планиране спортске објекте и површине дефинишу се на основу законске регулативе, спортских прописа и правила из ове области.

Због специфичности простора, планинског амбијента и погодности терена у оквиру обухвата детаљних разрада у склопу овог Просторног плана могуће је коришћење простора за потребе лаких и средње лаких ски-стаза са нагибом падине до 25% и полигона за учење и аматерско скијање и постављања жичара вучница.

Овакве површине нису издвојене као посебне намене ски-стаза већ су компатибилне осталим претежним наменама, превасходно површинама јавне намене специјализованог центра-дечије одмаралиште и уређеним зеленим површинама.

У оквиру насељског центра Секулић, намена спорт и рекреација планирана је на грађевинском земљишту остале намене.

У оквиру насељског центра Митровац, спорт и рекреација планирани су као површине јавне и/или остале намене. Површине за спорт и рекреацију-површине јавне намене могу (али не морају) бити у јавној својини, а уколико се утврди јавни интерес у складу са посебним законом, постају јавна својина. Други инвеститори могу реализовати ову намену, под условом да постигну споразум са надлежним државним органом и прибаве земљиште.

Спорт и рекреација у оквиру осталих намена могу бити допунска и пратећа намена осталим наменама, али могу бити и доминантна, односно претежна намена на појединим парцелама осталих претежних намена.

Компатибилне намене спорту и рекреацији могу бити угоститељско услужни садржаји, уређене зелене површине и сл.

Табела 51: Урбанистички параметри

Спратност (висина) објекта	– спортски садржаји: према потребама спортске дворане; – пратећи садржаји: П + 1 (максимална висина венца 9 m, висина слемена 12,5 m).
Индекс заузетости	– максимум 25%; – у површину под објектима не улазе манипулативне и поплочане површине, стазе и спортски терени.
Зелене површине	– минимум 30% зелених површина у директном контакту са тлом.
Типологија објеката	– слободностојећи.
Паркирање	– на припадајућој парцели; – ИПМ десет посетилаца.
Минимални степен комуналне опремљености	– прикључак на водоводну, канализациону и електроенергетску мрежу) или алтернативни извор енергије); – до изградње водовodne мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора; – до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

Правила парцелације

Минимална површина грађевинске парцеле је 400 m²

Минимална ширина фронта новоформиране грађевинске парцеле према јавној саобраћајници или приступном путу је 15 m.

Дозвољена је парцелација/препарцелација постојећих кат. парц. ради формирања нових грађевинских парцела, у потпуности у складу са наведеним правилима за минималну површину парцеле, односно минималну ширину парцеле и уз обавезну израду пројекта парцелације/препарцелације.

Правила за положај и изградњу објекта на парцели

Правила за положај и изградњу објекта на парцели, су:

- удаљеност грађевинске од регулационе линије минимум 5 m;
- удаљеност објекта од бочних граница парцеле је мин. ½ висине објекта али не мање од 5 m;
- могућа је изградња више објеката на парцели;
- минимално растојање објеката је ½ висине вишег објекта;
- парцеле се могу оградити транспарентном оградом висине до 3 m, у зависности од врсте спортске и рекреативне активности.

3.4.6. Верски објекти и комплекси

Како је Манастир Рача споменик културе од великог значаја на територији општине Бајина Башта, КО Рача, и налази се у режиму II степена заштите природе НП „Тара”, правила за реконструкцију, доградњу и адаптацију постојећих објеката и правила за изградњу нових објеката (положај објеката на грађевинској парцели, индекс заузетости, висина објеката, правила за архитектонско обликовање) одређују се у складу са условима надлежне институције за заштиту споменика културе – Завода за заштиту споменика културе у Краљеву.

За потребе изградње нових објеката обавезна је претходна израда урбанистичких пројеката осим за објекте мање од 50 m² бруто развијене грађевинске површине на површинама манастирских економија.

За намену остале зелене површине важе иста правила као и за уређене зелене површине.

У обухвату детаљне разраде насељске целине Секулић налази се црква Светог цара Лазара са комплексом на кат. парц. бр. 894 и 896/5 КО Коњска Река. Црква је мањих димензија, 12 m², од дрвета као главног и јединог грађевинског материјала на бетонском темељу.

Могућа је изградња помоћног објекта површине до 15 m² максималне висине венца 4 m и висине слемена 7 m, удаљеног 5 m од ивице парцеле и минимум 10 m од објекта цркве.

Дозвољено је оградивање дрвеном оградом висине до 1,4 m.

3.4.7. Материјализација

У складу са климатским карактеристикама и традицијом градње и непосредним амбијентом на подручју планине Таре, односно на територији детаљних разрада планира се употреба природних материјала као што су: камен, дрво, малтер и стакло.

Све видне делове темељних зидова; подрумских зидова и сокле извести од камена или обложити каменом (ломљеним каменом одређеног слога или неправилним слогом). Фуге између камења, ако су изражене, не треба фарбати.

Зидови могу бити од разних тврдих материјала, опеке, блокова разних врста, скелетни системи (дрвени, бетонски, челични). Зидови могу бити рађени од талпи, дебала и монтажа од разних сендвич панела. Фасаде обрадити тако да видљиви спољни делови буду обложени дрветом, каменом, или малтерисане ако је у питању скелетна бетонска конструкција, опека или неки други блокови. Није дозвољено потпуно малтерисање фасадног платна, тако да малтерисани део фасаде може бити само 50% од укупне површине, са тим да се у површину фасаде не рачунају делови темељних и подрумских зидова и сокле; остатак фасадног платна обложити каменом или дрветом. Треба да преовлађује бела боја или светли тонови пастелних нијанси али тако да уколико се граде групације објеката они имају исти тон.

Кровове и стрехе покрити опекарском или дрвеном шиндром, црепом или имитацијом шиндре.

Објекти инфраструктуре могу бити и од других материјала осим природних (у складу са њиховом наменом и функцијом).

3.5. Смернице за спровођење плана у оквиру детаљних разрада

Планска решења овог просторног плана за подручје у границама детаљне разраде представљају основ за формирање грађевинских парцела јавне намене; издавање информација о локацији и локацијских услова; израду пројеката парцелације и препарцелације, израду урбанистичких пројеката и спровођење архитектонско урбанистичких конкурса.

Планска решења у границама детаљних разрада спроводе се непосредно изузев када је планирана израда урбанистичких пројеката за нове изградње у оквиру специјализованог центра – дечијег одмаралишта, за парцеле веће од 2500 m², за нову градњу у оквиру детаљне разраде Манастира Рача осим за објекте мање од 50 m² бруто развијене грађевинске површине на површинама манастирске економије.

Преузима се планско решење Плана детаљне регулације туристичког комплекса на катастарској парцели број 49 КО Коњска Река у НП „Тара”, Крња Јела – Митровац.

Могућа је парцелација и препарцелација јавних саобраћајних површина у циљу фазног спровођења, тако да свака фаза представља функционалну целину.

До реализације планираних решења инфраструктурних мрежа дозвољена је примена техничких решења, уз прибављање одговарајућих услова и сагласности надлежних институција и предузећа пре издавања локацијских услова.

За све планиране интервенције, пре израде техничке документације, неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних органа и јавних предузећа.

V. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА И УЧЕСНИЦИ У СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА

Имајући у виду принципе и препоруке Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године, националних стратегија и европских политика у области одрживог социо-економског и просторног развоја, заштите природе и културних добара, одређен је оквир примене (спровођења) Просторног плана.

На подручју Просторног плана је, поред очувања и унапређења природних и културних вредности на националном нивоу, потребно плански подржати активности локалне заједнице на просторном и урбанистичком уређењу и комуналном опремању, заштити животне средине и развоју рекреације и туризма и помоћи власнике и држаоце природних ресурса (вода, шума и пољопривредног земљишта) у њиховом рационалном и еколошки безбедном коришћењу.

Развојем планског подручја ће се интегрално управљати што подразумева: обезбеђење трајне заштите и унапређења природних и непокретних културних добара; очување резервисаног простора за функционисање постојеће и даљи развој водопривредне и енергетске инфраструктуре и објеката; утврђивање елемената за интегрално управљање и заштиту вода; стварање услова за реализацију компензација локалном становништву кроз развој комуналне инфраструктуре, активности и функција јавног значаја, као и стимулацију постојећих традиционалних делатности (пре свега пољопривреде) и развој нових делатности (пре свега туризма) компатибилних са функцијама и заштитом природних и културних добара; успостављање ефикасније контроле заштите, коришћења и изградње простора и др.

Најважнији учесници у спровођењу Просторног плана, у складу са својим надлежностима и делокругом рада су републички ресорни државни органи, јавна предузећа и установе, посебне организације, општина Бајина Башта, а по потреби, у спровођењу Просторног плана могу се укључити и друге јединице локалне самоуправе у окружењу, као и други заинтересовани субјекти. Посебну важност имаће сагледавање и заштита интереса Епархије жичке у погледу очувања услова за духовни рад и живот у Манастиру Рача са чим ће се усклађивати планиране активности на заштити и развоју.

Један од кључних субјеката спровођења Просторног плана је управљач НП „Тара” – Јавно предузеће „Национални парк Тара”. Послови управљача, његова овлашћења, обавезе и финансирање законом су уређени. Главни управљачки документ који доноси министарство надлежно за послове заштите природе, је (десетогодишњи) план управљања који у складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима, има респективну снагу односно представља меру са којом се морају ускладити просторни и други планови и програми. Очување, унапређење, одрживо коришћење, уређење и приказивање природних и других вредности подручја НП „Тара”, спроводиће се према Плану управљања Националним парком „Тара” који ће садржати мере, забране и ограничења радова и активности сагласно прописаним режимима заштите (у складу са чланом 12. Закона о националним парковима).

Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у остваривању овог просторног плана, у првом реду власнике непокретности, привредна предузећа, асоцијације произвођача, невладине организације и друге актере.

Управљање заштитом, развојем и уређењем простора у складу са планским решењима и правилима утврђеним Просторним планом подразумева развој информационог и мониторинг система и унапређење контролних система у различитим областима, које ће у складу са законом обезбедити:

- министарство надлежно за послове заштите животне средине, Завод за заштиту природе Србије и управљач заштићеног подручја, праћењем стања природних вредности и ефеката примене мера и режима заштите природе, даљим истраживањима и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације природних вредности;

- министарство надлежно за послове културе, Републички завод за заштиту споменика културе, Завод за заштиту споменика културе Краљево, у сарадњи са Епархијом жичком, мониторингом

ефеката примене мера и режима заштите културних добара, даљим истраживањима и учешћем у дефинисању политике просторног развоја и презентације културних добара;

- министарства надлежна за послове водопривреде и енергетике, Јавно предузеће „Електропривреда Србије”, Републичка дирекција за воде, Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе”, у сарадњи са осталим градским јавним комуналним предузећима: израдом катастра загађивача вода;

- праћењем засипања хидроакумулација; периодичним испитивањем абиотичких и биотичких карактеристика хидроакумулација и низводног тока реке Дрине; континуалним осматрањем и систематском контролом објеката и брана; израдом економских анализа коришћења воде и производње електричне енергије;

- министарства надлежна за послове пољопривреде и заштити животне средине, у сарадњи са управом општине Бајина Башта, израдом катастра загађивача пољопривредног земљишта и водотока и успостављањем мониторинга коришћења пољопривредног земљишта;

- министарство надлежно за послове шумарства, у сарадњи са Јавним предузећем „Национални парк Тара” успостављањем информационог и мониторинг система о шумама;

- министарство надлежно за послове туризма, у сарадњи са управом општине Бајина Башта, формирањем информационог система о туризму и утицајима туризма на животну средину активностима, садржајима и осталим елементима туристичке понуде;

- управа општине Бајина Башта, спречавањем непланске (незаконите) изградње, посебно појачаним надзором на заштићеном подручју НП „Тара”;

- управа општине Бајина Башта појачаним надзором над стањем комуналних објеката, пружањем комуналних услуга и обављањем комуналних делатности, приоритетно прикупљања и одношења отпада из зона заштите и туристичко-рекреативних пунктова на подручју Просторног плана.

Управљање заштитом, развојем и уређењем простора у складу са планским решењима и правилима утврђеним Просторним планом подразумева и низ институционално-организационих мера које би требало да предузима управа општине Бајина Башта, месне заједнице и приватни сектор, у сарадњи са републичким ресорним органима, републичким и регионалним организацијама, невладиним организацијама и асоцијацијама грађана, а то:

- организационо и кадровско јачање општинских служби (потенцијално и управа и/или организација на регионалном/међуопштинском нивоу управљања) ради контроле коришћења, изградње и уређења простора, управљања заштитом животне средине и развоја партнерства са невладиним организацијама и другим субјектима заинтересованим за заштиту и презентацију културних и природних добара;

- иницирање координираног управљања животном средином управе општине Бајина Башта у обухвату Просторног плана;

- побољшање координације локалних јавних предузећа (за комуналне делатности, урбанизам и катастар) у погледу обједињавања активности на побољшању инфраструктурне опремљености и комуналне уређености подручја;

- институционално организовање субјеката развоја туризма ради установљења и координације интегралног развоја туристичке понуде (информатичко-маркетиншка подршка повезивању понуде културних добара, природних и амбијенталних вредности и других мотива у окружењу);

- формирање пољопривредно-туристичких задруга или субјеката села које могу организовати и контролисати квалитет услужно-туристичких програма домаћинстава удружених у сеоску кооперативу и др.

Управљање заштитом, развојем и уређењем подручја Просторног плана би требало да се заснива на координисаном деловању државне управе, локалних самоуправа и других корисника простора, путем јавног институционално-организационог аранжмана за примену компензационих шема и програма.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план ће се спроводити, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, као и мерама заштите за одговарајуће режиме заштите природе и непокретних културних добара

датих у глави III. одељку 1. и глави III. одељку 2. Просторног плана, на следећи начин:

1) директно:

(1) издавањем локацијских услова на основу планских решења и правила овог просторног плана за објекте и локације у границама детаљне разраде;

(2) издавањем локацијских услова на основу планских решења и правила овог просторног плана за објекте и локације ван граница детаљне разраде за које није обавезна израда урбанистичких планова;

(3) утврђивањем јавног интереса и спровођењем поступка експропријације за планиране површине јавне намене, у границама детаљне регулационе разраде;

(4) израдом пројеката парцелације и препарцелације, у границама детаљне регулационе разраде;

2) индиректно:

(1) применом и разрадом планских решења овог просторног плана у другим просторним плановима подручја посебне намене;

(2) применом и разрадом планских решења овог просторног плана у планским документима општине Бајина Башта (просторни план, урбанистички планови и др.) и урбанистичким пројектима, који се обавезно израђују за потребе изградње нових објеката у манастирској порти и изградње нових објеката, већих од 50 м² бруто развијене грађевинске површине, на манастирским економијама;

(3) разрадом планских решења овог просторног плана у секторским плановима и програмима.

2.1. Смернице за спровођење Просторног плана у другим планским документима и однос према донетим планским документима

2.1.1. Основни принципи спровођења просторног плана

У циљу спровођења дефинисаних планских решења, неопходно је поштовање основних начела која се односе на заштиту просторних ресурса и вредности, уређење простора и коришћење основних категорија земљишта.

Наглашава се да је нова категоризација заштићених природних вредности на I, II, III степену заштите у складу са Законом о заштити природе приоритетна планска мера/услов који ће се примењивати у склопу уређења и грађења на подручју НП „Тара”.

На деловима планског подручја за које није обавезна разрада Просторног плана кроз планове детаљне регулације, изградња објеката се обавља на основу локацијских услова у складу са Правилима одређеним Просторним планом. Приликом издавања поменутих услова неопходно је сагласност управљача НП „Тара” и природним добрима и надлежних завода за заштиту природе и споменика културе.

Предметна правила одређена Просторним планом примењују се и у насељеном месту за које је овим просторним планом прописана обавеза доношења урбанистичког плана и другим за које се оваква потреба укаже, до доношења урбанистичког плана, а користе се као оријентација приликом дефинисања посебних правила у плановима детаљне регулације.

Доношењем урбанистичког плана ова правила престају да важе у обухвату донесеног урбанистичког плана. Правила прописана одговарајућим урбанистичким плановима морају бити усклађена са правилима из овог просторног плана.

2.1.2. Разрада и спровођење просторног плана у другим плановима и програмима

Просторни план ће се спроводити разрадом планских решења у просторном плану општине, урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима, доношењем програма уређења грађевинског земљишта и гранских/секторских планова и програма у складу са законом.

Сва решења из Просторног плана општине Бајина Башта, а која нису у сукобу са режимима заштите, за издавање локацијских услова за изградњу објеката који нису из члана 133. Закона о планирању и изградњи, примењују се правила и услови из тих планова.

Урбанистички планови донети пре усвајања Просторног плана неће се примењивати у деловима који нису у складу са дефинисаним режимима заштите, правилима и условима из Просторног плана. За те планове ће јединице локалне самоуправе извршити прилагођавање са Просторним планом и то кроз парцијалне измене и допуне са делова који су неусаглашени са деловима, правилима и условима из Просторног плана.

Списак просторно-планске и урбанистичко-планске документације донете за простор у обухвату Просторног плана (са смерницама у вези потребног усклађивања са овим просторним планом):

1) Регионални просторни план Златиборског и Моравичког управног округа – план вишег реда чија су планска решења детаљније разрађена кроз овај просторни план;

2) Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора високонапонског далековода интерконекција 2 x 400 kV Република Србија (Бајина Башта) – граница Црне Горе – граница Босне и Херцеговине – директно спровођење;

3) Просторни план општине Бајина Башта – важи у контактном подручју на преосталом делу територије општине Бајина Башта изван граница овог просторног плана;

4) План детаљне регулације за изградњу разводног постројења РП 400 kV уз постојећи комплекс трафостанице ТС 220/35 kV „Бајина Башта” – директно спровођење;

5) План генералне регулације подручја Калуђерских Бара на Тари и Измене и допуне Плана генералне регулације подручја Калуђерских Бара на Тари (пред усвајањем) – директно спровођење и по потреби усклађивање са овим просторним планом;

6) План генералне регулације подручја Соколине на Тари („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/07) – потребне измене и допуне и усклађивање са овим просторним планом;

7) План генералне регулације подручја Ослуше на Тари („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/07) – потребне измене и допуне и усклађивање са овим просторним планом;

8) План генералне регулације подручја Рачанске Шљивовице на Тари („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/07) – потребне измене и допуне и усклађивање са овим просторним планом;

9) План генералне регулације насеља Перућац у општини Бајина Башта – по потреби усклађивање са овим просторним планом;

10) План детаљне регулације „ЕКО-АРТ-СПОРТ ЦЕНТАР” Заовине („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/07) – по потреби усклађивање са овим просторним планом;

11) План детаљне регулације туристичког комплекса на катастарској парцели број 49 КО Коњска Река у НП „Тара”, Крња Јела – Митровац;

12) План детаљне регулације „Омарска врела” у Националном парку Тара („Службени лист општине Бајина Башта”, број 3/17) – директно спровођење;

13) Урбанистички пројекат апартманског насеља и тржног центра Калуђерске Баре на Тари („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/02) – директно спровођење;

14) Урбанистички пројекат „Горштак” за кат. парц. 4131/24, 4131/27, 4131/14 КО Солотуша-апартмани („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/02) – директно спровођење;

15) Урбанистички пројекат „Горштак” за кат. парц. 4149/6, 4148/3 и 4149/10 КО Солотуша-Стругара („Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/02) – директно спровођење.

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Тара” из 2010. године, доношењем овог просторног плана, престаје да важи.

На деловима Просторног плана подручја Националног парка „Тара” из 2010. године који су ван обухвата овог просторног плана, важе следећи просторни планови подручја посебне намене: Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Врутци” („Службени гласник РС”, број 91/18); Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Златибор” („Службени гласник РС”, број 2/20); и Просторни план подручја посебне намене Парка природе „Шарган – Мокра Гора”, чија израда је у току у складу са Одлуком о изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Шарган – Мокра Гора” („Службени гласник РС”, број 13/19).

На основу овог просторног плана у првој етапи његове имплементације приступиће се изради урбанистичких планова за

следеће делове територија и зона обухваћених Просторним планом, и то за:

- 1) нове туристичке и стамбене зоне и комплексе;
- 2) уређење приобаља хидроакумулације Перућац (донета је Одлука о приступању изради плана детаљне регулације обале језера Перућац, „Службени лист општине Бајина Башта”, број 2/19);
- 3) уређење приобаља хидроакумулације Заовине, у појасу 20 m од водне парцеле (880 m), односно максималне коте хидроакумулације (881,5 m) – оријентационо до изохипсе 900 m н.в, уз могућност већег обухвата уколико се ради о атрактивним стабилним, локацијама повољним за градњу, при чему се израда плана детаљне регулације може спровести и фазно за поједине зоне и локалитете;

4) насеља која немају планску документацију или за која су раније донети планови генералне регулације за које је потребно радити измене и допуне или нове планове: Калуђерске Баре, Раститште, Рачу, Рачанску Шљивовицу, Соколину, Ослушу, Перућац, Нову Вежању;

5) подручја за која је обавезно одредити јавну намену;

6) изградњу свих саобраћајних, инфраструктурних и комуналних објеката, као и рекреативних жичара у складу са условима заштите;

7) зоне за потребе мале хидроелектране „Еркаћи” (изван граница НП „Тара”) – напомиње се да ће се изградња малих хидроелектрана регулисати у складу са Планом управљања Националним парком „Тара” (који је у процедури доношења), као и у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Уредбом о режимима заштите, условима министарства надлежног за заштиту животне средине и природних вредности, Завода за заштиту природе Србије и других надлежних институција и организација, имаоца јавних овлашћења;

8) голф терене и друге спортско-рекреативне зоне у складу са режимима заштите природних и културних добара.

Поред урбанистичких планова, радиће се и урбанистички пројекат за формирану грађевинску парцелу, односно пројекат парцелације или препарцелације и урбанистички пројекат за:

- 1) заштићену околину непокретног културног добра;
- 2) изградњу смештајних туристичких капацитета и спортско-рекреативних садржаја у склопу туристичко-рекреативних комплекса;

3) изградњу јавних објеката и уређење јавних површина у централној зони насеља и делу насеља намењеном за развој туризма;

4) верски објекат;

5) спортско-рекреативне зоне и објекте.

Урбанистички планови и урбанистички пројекти се по потреби могу радити и за друга подручја у обухвату Просторног плана, као што су на пример производне/пословне зоне, угоститељско-спортско-рекреативни садржаји, радови на реконструкцији постојећих инфраструктурних објеката и објеката ХЕ и РХЕ Бајина Башта и МХЕ Врело и др., у складу са условима надлежних институција.

С обзиром на актуелна дешавања у вези осцилације нивоа језера и активирања старих и потенцијалних клизишта, изградња објеката у појасу до 900 m н.в. око хидроакумулације Заовине начелно се забрањује до доношења плана детаљне регулације, за чију израду је неопходно претходно стручно сагледавање хидролошких и хидрогеолошких услова језера и његове околине и геотехничких услова терена приобаља језера, поготово детаљно евидентирање свих актуелних клизишта и потенцијално нестабилних терена. Изузетно, за сваку изградњу која се буде захтевала пре доношења одговарајућег урбанистичког плана (плана детаљне регулације) за приобаље језера Заовине биће обавезна претходна израда урбанистичког пројекта, којем мора да претходи израда елабората о геотехничким условима тла, а свака изградња мора бити у складу са условима заштите природних вредности и заштите животне средине уопште, водопривреде итд, док је за веће комплексе и објекте обавезна израда стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину у складу са законом (нарочито у погледу прихватног капацитета животне средине с обзиром на комплексност и специфичност вештачке хидроакумулације Заовине).

На основу чл. 35. и 36. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/18 – др.

закон) и Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/09), у току спровођења Просторног плана биће донете одлуке о приступању или неприступању изради стратешке процене за поједине планове и програме. Уколико се конкретним планом успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката за које је Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09) прописано утврђивање процене утицаја на животну средину, односно да се може тражити процена утицаја на животну средину за развојне пројекте који се налазе у обухвату заштићеног подручја и зона планираних за заштиту природних вредности, као и ако се на обухваћеном подручју планира два или више пројеката обухваћених Уредбом о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08), у складу са наведеним радиће се процена утицаја на животну средину.

Надлежни органи јединица локалне самоуправе ће на основу Просторног плана и података катастра непокретности, донети акт о границама грађевинског подручја, тј. грађевинског земљишта за постојеће изграђено земљиште за: центре у мрежи насеља на руралном подручју и започете и инициране зоне изградње поред ДП у првој етапи спровођења, а за започете и инициране зоне изградње поред општинских путева и за постојеће изграђено земљиште у осталим насељима сукцесивно, према исказаном интересу за изградњу.

Такође, јединице локалне самоуправе донеће, на основу Просторног плана, као и донетог урбанистичког плана, средњорочне и годишње програме уређења грађевинског земљишта. Поред овог програма, потребно је да надлежни органи јединица локалне самоуправе донесу програме за постављање монтажних објеката, уређењу јавних и осталих зелених површина у насељима, као и комуналном уређењу.

Спровођење и разрада планских решења и Правила утврђених Просторним планом у гранским/секторским плановима и програмима у складу са законом одвијаће се кроз следеће активности:

1) Јавно предузеће „Национални парк Тара”, у сарадњи са министарством надлежним за послове заштите природних добара, израдиће годишњи и средњорочни програм уређења и управљања НП „Тара”;

2) јединица локалне самоуправе, у сарадњи са министарством надлежним за послове пољопривреде, асоцијацијама пољопривредних произвођача и власницима земљишта, припремиће програме уређења пољопривредно-шумског земљишта, у зонама заштите природних вредности утврђених овим просторним планом, програме унапређења пашњачког сточарења и програме развоја органске производње хране;

3) Јавно предузеће „Национални парк Тара” ће припремити опште и посебне основе за газдовање државним и приватним шумама (а нарочито у сарадњи са власницима земљишта, израдиће се програми газдовања шумама и пошумљавања земљишта у приватном власништву), док ће се Епархија Жичка старати за шуме које припадају Манастиру Рача;

4) Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе” у сарадњи са надлежним министарством ће спровести активности на дефинисању програма управљања, одржавања, реконструкције и изградње водопривредних објеката;

5) јединица локалних самоуправа је у обавези да донесе планове за проглашење ерозионих подручја и планове одбране од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава;

6) стараоци ловних подручја, односно ловишта припремиће ловне основе за газдовање ловним подручјима и ловиштима, као и годишње планове газдовања ловиштем;

7) Јавно предузеће „Путеви Србије”, у сарадњи са јединицама локалне самоуправе припремиће средњорочни и годишњи програм изградње, рехабилитације и одржавања ДП;

8) јединица локалне самоуправе ће припремити средњорочни и годишњи програм развоја мреже општинских путева;

9) јединица локалне самоуправе ће припремити средњорочни и годишњи програм развоја комуналне инфраструктуре (водовод и канализација, електродистрибутивне мреже, телекомуникационе и енергетске инфраструктуре), као и програме управљања отпадом, комуналног уређења и програма рационалног коришћења енергије;

10) јединица локалне самоуправе ће, у сарадњи са надлежним министарствима, фондовима, јавним установама, месним заједницама, приватним и цивилним сектором, утврдити правце социјалног развоја и програме којима ће се јавне службе учинити доступније и квалитетније;

11) јединица локалне самоуправе, уз помоћ надлежног министарства, управљача туристичким простором, туристичких организација и туроператера, различитих асоцијација, ће припремити програме развоја туризма и програме промотивних активности;

12) јединица локалне самоуправе у сарадњи са министарством надлежним за послове заштите животне средине и Агенцијом за заштиту животне средине, припремиће акционе планове заштите животне средине, као и програме мониторинга животне средине (ваздуха, буке, земљишта, и др.);

13) управљач заштићеног подручја ће припремити план управљања и годишње програме управљања заштићеног подручја;

14) Републички завод за заштиту споменика културе, у сарадњи са јединицама локалне самоуправе припремиће средњорочни и годишње програме истраживања и заштите непокретних културних добара.

2.2. Смернице за спровођење просторног плана у секторским плановима и програмима

Спровођење и разраду планских концепција, решења и позиција утврђених Просторним планом у секторским плановима и програмима у складу са законом, обезбеђују:

1) министарство надлежно за послове заштите животне средине и заштите природе, Завод за заштиту природе Србије и управљач НП „Тара”, кроз израду Плана управљања Националним парком „Тара” у складу са чланом 12. Закона о националним парковима, односно прописивањем режима и мера заштите;

2) министарство надлежно за послове заштите животне средине и Туристичка организација Бајине Баште, као и Јавно предузеће „Национални парк Тара” израдом и спровођењем плана управљања и програма управљања рибарским подручјем;

3) министарство надлежно за послове културе, Републички завод за заштиту споменика културе и Завод за заштиту споменика културе Краљево, кроз израду одговарајуће стручне документације на основу Закона о културним добрима;

4) Републички завод за заштиту споменика културе и Завод за заштиту споменика културе Краљево, кроз систематска и детаљна истраживањима археолошких локалитета и објеката народног грађевинарства;

5) управа за шуме, Јавно предузеће „Србијашуме”, Манастир Рача и општина Бајина Башта, кроз ревизију основа газдовања државним шумама, као и израду основа газдовања манастирским шумама и програма газдовања шумама сопственика;

6) министарства надлежна за водoprивреду и енергетику, Јавно предузеће „Електропривреда Србије”, Републичка дирекција за воде и Јавно водoprивредно предузеће „Србијаводе”, у сарадњи са управљачем и корисником ХЕ „Бајина Башта”, кроз усклађивање и спровођење програма антиерозивне заштите хидроакумулација и програма мониторинга квалитета воде у хидроакумулацијама;

7) управа општине Бајина Башта, кроз доношење средњорочних и годишњих програма развоја водоводне и канализационе инфраструктуре, планова управљања отпадом, плана проглашења ерозивних подручја и оперативног плана заштите од поплава;

8) управа општине Бајина Башта у сарадњи са министарством надлежним за послове пољопривреде и шумарства, асоцијацијама пољопривредних произвођача и власницима земљишта, кроз доношење интегралних програма уређења пољопривредног земљишта;

9) Јавно предузеће „Путеви Србије” надлежно за управљање државним путевима у сарадњи са надлежном управом општине Бајина Башта, кроз усклађивање средњорочних и годишњих програма изградње, рехабилитацију и одржавање ДП;

10) управа општине Бајина Башта у сарадњи са надлежним министарством, туристичким организацијама, различитим невладиним и другим организацијама, кроз доношење програма одрживог развоја туризма;

11) управа општине Бајина Башта у сарадњи с министарством надлежним за заштиту животне средине, кроз усклађивање и реализацију локалних еколошких програма заштите животне средине, преко локалног еколошког акционог плана;

12) управа општине Бајина Башта, кроз доношење и спровођење локалних планова управљања отпадом;

13) управа општине Бајина Башта, кроз доношење програма и плана мониторинга животне средине (воде, ваздуха, буке, земљишта и др.) и програма праћења документације о стратешким проценама утицаја планова и проценама утицаја пројеката на животну средину.

Програм развоја туризма општине Бајина Башта и подручја НП „Тара” радиће се усклађено са режимима заштите природе и културних добара дефинисаних овим просторним планом.

За реализацију потенцијалне жичаре из Перућца ка Митровцу неопходно је урадити претходну студију оправданости и техничку документацију, као и прибавити услове и сагласност Завода за заштиту природе Србије у односу на режим заштите II степена, преко кога би пролазио коридор трасе жичаре.

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ (до 2023. године)

На основу потреба и могућности реализације Просторног плана дефинишу се следећа приоритетна планска решења које ће се при спровођењу и остваривању Просторног плана реализовати у првој фази у периоду до 2023. године кроз различите активности:

1) заштита природе и природних вредности:

– заштита, презентација и контролисано коришћење заштићених подручја: НП „Тара” – кроз спровођење планских одредби овог просторног плана, очување биодиверзитета, лепоте, живописности и разноврсности предела, унапређења уређености простора и спровођење рекултивације деградираних површина, очување вредности заштићених простора и обезбеђивање могућности за њихово одрживо коришћење и истраживање, презентацију и интеграцију природних вредности у туристичку понуду уз обавезу њихове заштите и очувања;

– наставак активности које су започете у оквиру међународног пројекта „еко карст – екосистемске услуге крашких заштићених подручја”, које обухватају регулаторне, културолошке услуге и услуге обезбеђења добара, којима се ојачава веза између екосистема и локалног становништва кроз коришћење бенефита од екосистема са циљем обезбеђења заштите и развоја природе, привредног развоја и благостања људи. Коришћење екосистема мора бити усклађено са могућностима његовог одржања и развоја како би се одржала равнотежа природе и људских потреба и активности;

2) заштита непокретних културних добара:

– заштита и презентација непокретних културних добара и њихове заштићене околине – кроз истраживање и евидентирање, установљивање степена заштите културног добра и његове околине, израду програма конзервације, рестаурације и ревитализације непокретних културних добара и реализација приоритетних радова на конзервацији и рестаурацији у складу са наведеним програмима);

– реализација мера предвиђених у оквиру плана управљања културним добром који је усвојен Одлуком Скупштине општине Бајина Башта 01 број 06-38/2013 од 31. децембра 2013. године (израђеног као План управљања археолошким налазиштима за средњовековне камене надгробне споменике – стећке у општинама Бајина Башта и Пријеполје, 2013. године);

– спровођење мера антиерозивне заштите на местима где је она јака и ексцесивна и угрожава непокретна културна добра (зона археолошког налазишта Мраморје у Перућцу);

3) заштита животне средине:

– обезбеђење контроле спровођења режима и мера заштите дефинисаних у циљу очувања, унапређења и заштите биолошке, геолошке и предеоно разноврсности, као и заштите посебних природних и културних вредности у складу са законским одредбама садржаним у актима о стављању под заштиту;

– израда катастра загађивача на планском подручју, који би представљао први корак у формирању информационог система о животној средини; један од основних предуслова за планирање, управљање и одлучивање је располагање добрима и правовременим информацијама о изворима загађивања животне средине;

– санирање стања најугроженијих простора на планском подручју са аспекта заштите животне средине – санација и рекултивација простора каменолома, санација и рекултивација дивљих сметлишта;

– побољшање нивоа комуналне опремљености насеља – настојати да се досегну што већи стандарди уз предуслов већег ангажовања надлежних служби у решавању постојећих комуналних проблема; приоритет је изградња канализационих система у насељима са уређајима за пречишћавање отпадних вода; изузетно, у мањим насељима, могуће је одвођење отпадних вода у прописно изграђене групне и појединачне санитарне водонепропусне септичке јаме;

– регулисање статуса свих бесправно подигнутих објеката за производњу креча (кречана) и објеката за прераду дрвета (пилана), као и прописивање услова и начина за обављање ових делатности;

– обезбеђење одрживог/рационалног газдовања природним ресурсима (водним, минералним, шумским, земљишним, и др.) уз дефинисање програма из области обновљивих извора енергије;

– дефинисање зона изворишта и одређивање мера санитарне заштите свих изворишта водоснабдевања; у складу са тим, све активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима, су забрањене;

– наставак активности чишћења језера Перућац у оквиру пројекта „Прекогранична сарадња општина на пољу животне средине – слив реке Дрине“;

– санација и ревитализација регистрованих позајмишта минералних сировина у складу са Програмом санације деградираних површина у Националном парку „Тара“;

– сарадња између управљача природним добрима и локалног становништва на обострану корист и у корист заштите природе и животне средине;

– успостављање система мониторинга свих параметара квалитета животне средине на планском подручју (земљишта, воде и ваздуха); ово би обухватило и успостављање контроле поступања са отпадом у складу са законима и прописима; увођењем мониторинга и контроле стварају се повољни услови за управљање животном средином;

4) заштита и уређење предела:

– израда Студије о пределима – категоризације предела, као пилот пројекта прописаног у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године, која ће бити основа за заштиту, планирање и управљање њиховим развоја, на локалном нивоу; с обзиром на статус подручја Таре као НП „Тара“, овај пилот пројекат би се финансирао из средстава буџета Републике Србије, и био би један од основних студијских докумената за планирање на детаљном нивоу;

5) заштита од елементарних непогода и аспект одбране:

– коришћење и уређење простора од интереса за заштиту од елементарних непогода – кроз дефинисање, израду, доношење и реализацију посебних планова и програма заштите од елементарних непогода, техничких и технолошких катастрофа и акцидентата, у складу са одредбама Просторног плана, који се у првом реду односе на заштиту од ерозија и бујица, клизишта, одрона, шумских пожара, ветролова, снежних наноса и лавина, точила и сипара, опасности од саобраћајних катастрофа, земљотреса, рушења брана хидроакмулације Бајина Башта и хидроакмулација Заовине и Спајићи, и др.; посебно се истиче неопходност реализације активности на проглашењу ерозионих подручја и одбрани од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава (предуслов је израда планова за проглашење ерозионих подручја и одбрану од бујичних поплава, синхронизовано за општину Бајина Башта и све општине у окружењу);

– коришћење и уређење простора од интереса за одбрану – кроз реализацију услова и мера од интереса за одбрану земље кроз планска решења Просторног плана, односно према условима надлежне службе Министарства одбране издатим за потребе израде Просторног плана;

6) коришћење и заштита природних ресурса – одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта подразумева следеће активности:

– коришћење пољопривредних површина у складу са њиховим бонитетним карактеристикама, уз одговарајуће методе (де) стимулације за бављење одређеним врстама и начинима пољопривредне производње у складу са режимима коришћења простора;

– контролисану пољопривредну производњу у складу са законом утврђеним режимима заштите простора;

– спровођење мера антиерозивне заштите у складу са природним условима, положајем, рељефом, земљиштем хидрографијом, флором, посебно шумском и степеном деградације;

– израду специфичних програма развоја: програма диверзификованог развоја руралних подручја; програма идентификације, реализације и заштите „аутентичних пољопривредних производа“ и производа дефинисаног географског порекла; програма креирања рибарског села Перућац у функцији развоја туризма и рибарства; програма за подстицање примарне производње меса и млека; програма за подстицање производње производа од меса и млека; и програма успостављања и развијања производње садница линцуре;

– активности у оквиру управе јединице локалне самоуправе које се односе на оснивање савета за рурални развој и успостављање пољопривредног информационог система;

– одрживо коришћење и заштита шумског земљишта и шума – кроз реализацију радова планираних шумско-привредним основама и програмима активности Јавног предузећа „Србијашуме“ и Јавног предузећа „Национални парк Тара“, посебно кроз унапређење стања постојећих шума, заштиту од ерозије, пошумљавање терена на којима је шума деградирана, очување шумског екосистема и специјског биодиверзитета, и контролисано прикупљање шумских плодова и лековитог биља;

– одрживи развој ловства и риболовства – кроз спровођење активности очувања и унапређења разноврсности ловне фауне, посебно ретких и угрожених врста ловне дивљачи, побољшање стања фонда крупне и ситне дивљачи у складу са капацитетом ловно – продуктивне површине која обезбеђује нормалан развој шумских екосистема, односно спровођење активности узгоја и контролисаног лова дивљачи, као и контролисаног риболова, у зонама које су строго одређене за лов и риболов према утврђеној динамици;

7) развој насеља и јавних служби и коришћење грађевинског земљишта:

– уређење и опремање центара заједница насеља као основних нуклеуса услуга и рада, са циљем обезбеђења квалитетних услова живљења становништва, тј. стварање услова за задржавање младог радно способног становништва и ревитализацију руралних подручја;

– развој и организација јавних служби и услуга у складу са функцијама и значајем насеља на основу планских решења Просторног плана – кроз изградњу недостајућих објеката или опремање савременим услугама потребног нивоа у зависности од ранга насеља;

– припрема и доношење нових одлука о грађевинским подручјима насеља на територији општине Бајина Башта, у складу са законом;

8) развој привредних делатности:

– производња здраве хране;

– истраживање и изградња малих хидроелектрана у складу са природним потенцијалима, законом и условима надлежних органа и имаоца јавних овлашћења;

– развој малих и средњих предузећа у складу са природним потенцијалима (пољопривреда, шумарство, ловство, водопривреда, туризам);

– развој трговине првенствено у туристичким центрима, центрима заједница насеља и развијенијим насељима, у првом реду оних која се налазе на главним путним правцима (Ужице – Крмна, Бајина Башта – Перућац, и сл.);

– инфраструктурно опремање постојећих локација за привредне активности и пословање, као и спровођење принципа увођења еколошки прихватљивих делатности и начина производње;

– обезбеђење нових локација и пословног простора за привредни развој, у првом реду у насељима ван заштићених подручја природних вредности и у складу са режимима коришћења и заштите простора; нове локације за еколошки прихватљиве привредне делатности у оквиру малих и средњих предузећа ће се активирати у Перућцу и осталим насељима од Перућца ка Бајином Башти, ван НП „Тара“;

– стимулисање делатности у оквиру домаће радности кроз различите подстицајне мере становништва за бављење активностима са циљем стицања допунских или алтернативних извора прихода;

– развој туризма и туристичке понуде и организација и уређење туристичких простора – комплетирање и интеграција постојеће понуде у простору кроз унапређење понуде смештајних, спортских, рекреативних, угоститељских, забавних садржаја, као

и опремање потребном инфраструктуром; планирана изградња и уређење терена у појединим зонама за потребе туризма, дата је у наредној табели.

Табела 52: Планирана изградња и уређење терена у појединим зонама за потребе туризма

ПРЕДОВ КРСТ
<p>– изградња хотела „Еко село” са 20 планинских кућица (свака кућица са четири смештајне јединице од 50 м²), улазним објектом, кућицом за wellness, простором за састанке, угоститељским објектом, тргом и црквицом. Површина око 8.000 м². Локација: удаљен од 500 м до 1000 м од централног платоа Предов крст;</p> <p>– рехабилитација и конверзија села Јагошница – минимум 20 кућа (60 смештајних јединица тј. 120 кревета) и прихватни објекат;</p> <p>– рехабилитација и конверзија ловачког и планинарског дома у мале планинске хотеле, капацитета 15 соба;</p> <p>– реконструкција постојећих стамбених објекта на Омару, у етно-еко објекте у функцији туризма (власништво Јавног предузећа „Национални парк Тара”);</p> <p>– центар за посетиоце на 2.500 м² у форми раздвојених објеката, са информацио-ним центром, еко музејом, музејом шумарства, центром за активности, простором за радионице, рестораном и централним пикник подручјем, у складу са условима Завода за заштиту природе Србије;</p> <p>– систем пешачких и планинарских рута у дужини од око 50 km;</p> <p>– систем од десет видиковаца (Орлов вис, Биљешке стене, итд.);</p> <p>– систем од 20 одморашта уз пешачке и планинарске руте (надстрешнице, клупе, столови, тоалет);</p> <p>– систем од десет кључних тачака интереса: „свет оморике” нпр. код Црног врха, Црвене стене, „живот тарског миведа” и „свет дивокозе” на Звијезди и Великом Крају, традиционални начин живота у селу Јагошница, „извори Таре” – Омарска врела, Галник и Милијина кућа.</p>
ПЕРУЋАЦ
<p>– преуређење хотела Језеро, капацитета 120 јединица (соба и апартмана);</p> <p>– изградња пет мањих пансиона лоцираних уз Дрину капацитета по 20 соба;</p> <p>– конверзија Виле Дрина у мањи угоститељско – смештајни објекат капацитета десет соба;</p> <p>– интерпретациони центар „Енергија Дрине” – центар за туристе где им се објашњава историја и функција бране – близу саме бране;</p> <p>– рибарско село Врело на 4,5 ha са укупним капацитетом од 96 лежаја, тј. најмање четири рибарске кућице, са капацитетом од шест апартмана (50 м²);</p> <p>– етно село у Седаљци на Растишту са десетак кућа са по три смештајне јединице (60 кревета), прихватним центром, рестораном, у складу са прописаним режимима заштите;</p> <p>– развој интернационалног центра Стећици у складу са донетим планом управљања овог културног добра;</p> <p>– контролисани улазни пункт и информативни центар НП „Тара” са простором за паркирање у Перућцу на 3,5 ha;</p> <p>– база за спортове на води „Drina water sports start up point”;</p> <p>– систем пунктова/платформи за риболов – укупно девет – на пунктима у Перућцу, Бајиној Башти и Бачевцима је планирана изградња платформе величине 20x50 m, рампе, паркинга, привезишта, сервисног центра, простора за седење, ресторана и санитарних просторија. Пунктови у Бесеровини, Бушинском пољу, Рачи, Кривом Виру, Рогачици и Оклецу опремљени су основним садржајима (платформе, места за седење) у складу са прописаним режимима заштите;</p> <p>– завршетак плана детаљне регулације за обале језера од круне бране до ушћа Дервенте у Дрину;</p> <p>– центар за активности на језеру Перућац: марина са 100 везова, уређена плажа, центар за активности на води (организовани превоз језером Перућац, кајак, веслање, возња кануом, педалине), конверзија и организација постојећих рибарских кућица на обали језера до Џанића у складу са законом и условима надлежног Завода за заштиту природе Србије.</p>
КАЛУЂЕРСКЕ БАРЕ
<p>– реконструкција хотела „Оморика” (на ужичком делу Калуђерских Бара), „Тара” и „Бели Бор”;</p> <p>– изградња спортског центра на 4.000 м² уз хотел "Бели Бор";</p> <p>– изградња планинског хотела у форми малог села с планинским кућама по узору на Dorghotele на Ослуши;</p> <p>– изградња планинског села Калуђерске Баре на површини од 30 до 35 ha са два већа хотела, 3-4 мања пансиона – хотела, 300 јединица апартмана, 70 кућа за одмор, 6-8 ресторана, три садржаја ноћног програма, центром за летње и зимске активности (ски-парк за почетнике, „Авантура у природи”, летњи и зимски тубинг, летњи боб, snowboard парк за почетнике), тереном за голф, камповима;</p> <p>– изградња „улазне капије” као улазно-информативног пункта НП „Тара” на кат. парц. број 2038 КО Мала Река;</p> <p>– преписивачка школа у Рачи/Лађевцима (школа калиграфије);</p> <p>– стаза за скијашко трчање (15–25 km) – Калуђерске баре – Ослуша;</p> <p>– стаза здравља – уређена стаза дужине око 2 km, са око десетак пунктова за рекреационе активности;</p> <p>– систем шетно-бициклических стаза у околини Калуђерских Бара;</p> <p>– голф терен, укупне површине око 60 ha;</p> <p>– школа јахања површине око 20 ha, са коњушницом од 10–15 грла, системом стаза за јахање, тереном за учење јахања;</p> <p>– „изнад” хотела Оморика зона „рехабилитације” са амфитеатром, информативним пунктом, сервисом, евентуално бензинском станицом, у складу са законом, условима и плановима Министарства одбране, прописаним режимима заштите, законом и условима Завода за заштиту природе Србије.</p>

МИТРОВАЦ
<p>– могућа је изградња објеката у оквиру специјализованог центра Дечијег одмара-лишта Митровац, у складу са овим просторним планом, допуна новим садржајима, првенствено спортским и смештајним, са базеном, конференцијском салом од 500 м² и додатних смештајних капацитета 500 лежајева;</p> <p>– изградња „Пастирског села” на Милошевцу – 100 колиба са 500 до 600 лежајева;</p> <p>– спортски камп уз авантуристички парк са капацитетом од 200 јединица с максималним прихватом до 600 особа;</p> <p>– авантуристички адреналин парк – могућа локација је Љуто поље – конопци, возња квада, пенитбол;</p> <p>– парк брдског бициклизма Тара на Митровцу, са сервисним центром, гаражом, уређеним путевима са сигнализацијом и организованим рутама;</p> <p>– школа јахања на Крњој Јели;</p> <p>– пешачко-бициклическе стаза као део целокупног концепта пешачких и планинарских рута Таре;</p> <p>– центар за спортове на води у Заовинама са пунктом за риболов;</p> <p>– изградња мањих објеката хотелског типа уз језеро „Заовине”;</p> <p>– урбанистичка разрада приобалне зоне језера Заовине;</p> <p>– зимски центар на Зборишту у граду Ужицу, који припада широј развојној зони од Митровца ка Мокрој Гори.</p>
Развојна зона „Бајина Башта”
<p>– рехабилитација хотела Дрина и хотела Белви;</p> <p>– проширење и модернизација објекта „Одмор на Дрини”, капацитета 30 соба у угоститељским објектом;</p> <p>– проналажење локација за додатни хотелско-пансионски смештај од пет објеката по 30 соба;</p> <p>– интерпретациони центар Тара–Дрина са комерцијалним садржајима, угоститељским објектом, простором за паркинг, информационом центром. Могућа локација је локација ширег подручја данашње бензинске станице при уласку Бајине Баште;</p> <p>– рекреативни парк уз реку Дрину са објектима за активности на реци Дрини (кајакинг, рафтинг, кану, плажа, риболовни пункт – 50 x 20 m, са рестораном, сервисним центром, местима за седење, рампом и паркингом) и за активности уз реку Дрину (базен, тениски терени, мини голф, игралиште за децу, мањи спортски терени за одбојку и фудбал на песку, угоститељски садржаји, комерцијални садржаји, паркинг);</p> <p>– променада уз реке Пилица, Рача и Дрина у дужини од 8–9 km;</p> <p>– шетно-бициклическе стазе од Бајине Баште до језера Перућац (10 km) и од Бајине Баште до Манастира Рача (5 km).</p>
Остала подручја
<p>– развој села у функцији туризма (Солотуша, Рача, и др.);</p> <p>– изградња мањих туристичких центара (Заовине);</p> <p>– изградња мањих туристичких пунктова (села и зоне дуж „туристичког пута” који води од Златибора преко Семегњева, Мокре Горе и Кремана ка Калуђерским Барама и Тари, односно Заовинама).</p>

9) развој саобраћајне инфраструктуре:

- (1) повећање капацитета и побољшање нивоа саобраћајних услуга на путној мрежи, кроз:
 - реализацију предложеног измештања ДП I реда број 5 на деоници од Кнежевића до Кремана;
 - отклањање недостатака у погледу геометрије коловоза, попречних профила, стања коловозне конструкције, саобраћајне сигнализације и безбедности одвијања саобраћаја;
 - израду пројеката за изградњу планираних саобраћајница, пре свих пута: Јелова Гора – Кадињача – Поникве – Калуђерске Баре – Добро Поље – Митровац – Заовине – Мокра Гора – Семегњево – Златибор – Сирогојно – Ужице;
 - израду пројеката и реконструкција општинских путева од значаја за подручје НП „Тара”, у складу са решењима Просторног плана;
 - реконструкцију осталих општинских путева према приоритетима који се утврђују средњорочним програмима развоја мреже општинских путева, уз одржавање проходности путних праваца током целе године;
- (2) развој коридора за алтернативне видове саобраћаја, кроз:
 - изградњу мреже бициклических стаза на Калуђерским Барама, Митровцу и Предовом Крсту, на основу пројекта „Тароцикл” према приоритетима који ће се утврдити средњорочним програмом развоја и израдом студијске документације;
 - уређење и мапирање постојећих пешачко-планинарских стаза на подручју Калуђерских Бара и Предовог Крста;
- 10) развој водопривредне инфраструктуре:
 - унапређење начина снабдевања водом за пиће, кроз реконструкцију дотрајалих мрежа водовода;
 - заштиту индивидуалних и групних приватних водовода, утврђивањем зона санитарне заштите и режима коришћења простора у склопу одговарајуће документације;
 - унапређење начина евакуације отпадних вода, кроз изградњу система за каналисање, резервацију простора за потребе

изградње система за пречишћавање отпадних вода и отпочињање активности за њихову изградњу;

– прелазак са нужничких на прописне септичке јаме у зонама развијених сеоских насеља;

– израду посебне студије одрживог коришћења водног земљишта хидроакумулације у функцији развоја туристичко-рекреативних садржаја и риболовног туризма уз уважавање санитарне заштите акумулације, а нарочито прописаних режима заштите природе – за зоне хидроакумулација Заовине и Крушчица;

– заштиту од поплава и ерозије, мерама везаним за заштиту од елементарних непогода и коришћење природних ресурса;

11) развој енергетске инфраструктуре:

– обезбеђење сигурног напајања електричном енергијом свих потрошача, проширењем мреже напојних и дистрибутивних електроенергетских објеката, реконструкцију, заменом електроенергетских објеката старијих од 30 година и уградњом трансформатора веће снаге у случају да се укаже потреба;

– коришћење обновљивих извора енергије, производњом енергије из МХЕ (изван НП „Тара“) и других алтернативних извора енергије, на основу одговарајуће техничке документације и услова надлежних институција;

12) развој телекомуникационе инфраструктуре:

– проширење мреже телекомуникационе инфраструктуре и унапређење квалитета веза – кроз доградњу савремених система преноса и увођење дигиталних уместо аналогних телефонских централа, замену главних каблова оптичким или радио-релејним везама у складу са условима терена, као и изградњу довољног броја базних станица за мобилну телефонију, емисионих станица за РА и ТВ пренос;

– развој поштанске мреже у складу са потребама, првенствено развојем нових туристичких зона – кроз увођење нових поштанских јединица и по потреби реконструкцију постојећих;

13) развој осталих комуналних садржаја:

– комунално опремање и комунална хигијена нарочито на руралном подручју – кроз уређење делатности прикупљања и одвожења отпада на регионалну депонију као и безбедно сахрањивање животињских остатака на локацију сточног гробља (обе ван територије Просторног плана);

– унапређење служби које врше делатност комуналне хигијене и комуналног опремања – кроз обезбеђење потребних просторних услова и уређење и опремање простора за организацију њиховог рада (управу, смештај механизације и опреме, и сл.);

– уређење и комунално опремање гробља;

– формирање зелених пијаца у туристичким центрима (Калуђерске Баре) и мини пијаца у Перућцу, у складу са потребама становништва и туриста;

14) бесправно изграђени објекти и озакоњење:

– извршити попис неплански изграђених објеката и спроводити озакоњење, у складу са законом прописаним поступком и правилима из овог просторног плана.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Ефикасност спровођења Просторног плана зависи од координације активности различитих учесника. Успешна координација се обезбеђује мултисекторским приступом – комбинацијом мера и инструмената различитих политика, као и успостављањем институционално-организационих аранжмана и партнерстава (јавни-приватни сектор, јавне-независне институције/организације, ниво управљања – јавност, и др.).

Основне мере и инструменти различитих политика за примену решења Просторног плана за прву етапу његовог спровођења заснивају се на постојећем систему управљања у Републици Србији. Истовремено, сугеришу се мере и инструменти који су доступни у процесу придруживања Европској унији.

У том смислу, у спровођењу Просторног плана у обзир треба узети различите компоненте Инструмента за претприступну помоћ – ИПА II, а посебно Прекогранични програм Србија – Босна и Херцеговина 2014–2020. за који је од стране Европске уније одређено 14.000.000 евра, као и Инструмент за претприступну помоћ у области руралног развоја – ИПАРД II који представља подршку у области руралног развоја у вредности од 175.000.000 евра, као и трогодишњи Програм подршке Европске уније развоју општина ЕУ ПРО (у даљем тексту: Програм ЕУ ПРО) за који је одређено

25.000.000 евра. Сви тематски приоритети прекограничног програма од значаја су за спровођење Просторног плана и то:

1) подстицање запошљавања, мобилност радне снаге, социјална и културна инклузија преко границе;

2) заштита животне средине, подстицање прилагођавања климатским променама и њиховог ублажавања, спречавање ризика и управљање ризицима;

3) подстицање туризма и културног и природног наслеђа.

Слика 9: Обухват прекограничног програма Србија – Босна и Херцеговина (<http://srb-bih.org/sr/sample-page/teorija-obuhvacenaprogramom/>)

Кад је реч о инструменту ИПАРД II, поред мере 1 „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава – набавка нове механизације и опреме“ и мере 3 „Прерада и маркетинг пољопривредних и рибарских производа“ које се реализују, у наредном периоду биће подржане и мере, односно улагања у:

– агро-еколошко-климатску и органску производњу;

– спровођење локалних стратегија развоја, приступ LEADER; – диверсификацију пољопривредних газдинстава и пословни развој;

– техничку помоћ.

Циљ Програма ЕУ ПРО који се спроводи у 99 локалних самоуправа у регионима Шумадије и западне Србије и јужне и источне Србије је да допринесе стварању услова за привлачење нових инвестиција и отварање радних места, већој конкурентности предузећа, побољшаном раду локалних самоуправа и унапређењу социјалне инклузије.

Слика 10: Обухват Програма ЕУ ПРО (<https://www.eupro.org.rs/gderadimo>)

У циљу спровођења Просторног плана, дефинишу се мере и инструменти различитих политика, и оне су дате у тексту који следи.

Мере и инструменти опште економске политике, обухватају дефинисање повољних дугорочних кредита и пореских подстицаја за:

- власнике непокретности (пољопривредно земљиште и шуме) у циљу њиховог одрживог коришћења;
- младе пољопривреднике који остају на селу или се враћају на село;
- изградњу и модернизацију садржаја туристичке понуде и опреме;
- организацију и пружање услуга јавних служби у приватном сектору;
- развој малих и средњих предузећа, у циљу отварања нових радних места, а нарочито „start up” кредити за почетнике који први пут започињу предузетничку делатност.

Основне мере и инструменти политике одрживог коришћења и заштите пољопривредног земљишта и развоја пољопривреде су:

- коришћење средстава из аграрног буџета Републике Србије за развој и унапређење пољопривредне производње;
- обезбеђивање услова дугорочног кредитирања у циљу уређења пољопривредно-шумског земљишта на подручју заштићених природних вредности, зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања, као и зона посебно вредних и осетљивих екосистема;
- унапређење пољопривредне производње (пашњачко сточарење), стварање аутентичних производа са географским пореклом и развој програма органских пољопривредних производа;
- подизање конкурентности пољопривредне производње и очување природних ресурса, биодиверзитета, амбијенталних и културолошких вредности простора.

Основне мере и инструменти политике одрживог коришћења и заштите шума су:

- унапређење стања постојећих шума и повећање степена шумовитости удруживањем јавних средстава републичких органа, организација и јавних предузећа и средстава јединица локалних самоуправа;
- пошумљавање и одржавање шума заштитног карактера у сливним подручјима изворишта водоснабдевања;
- заштита и очување природних вредности и биодиверзитета;
- ажурирање катастра непокретности и инвентура шума у државном и приватном власништву.

Основне мере и инструменти одрживог коришћења и заштите вода су:

- смањење губитака у мрежи и успостављање поузданог мерног система;
- обезбеђивање средстава јавних прихода Републике Србије и јединица локалних самоуправа у заштиту изворишта вода, развој локалних водовода и канализационе мреже, пречишћавање отпадних вода и санитацију насеља.

Основне мере и инструменти политике привредног развоја су:

- стварање повољног амбијента за развој предузетништва, инвестирање и развоја малих и средњих предузећа;
- поједностављивање административних процедура за започињање привредних активности;
- подршка предузетништву повољним кредитним линијама, а нарочито за почетнике;
- пореске олакшице за отварање нових радних места;
- јачање управљачких и менаџерских кадровских капацитета;
- координација и повезивање актера и припрема стратешких програма и пројеката развоја.

Основна мера и инструмент политике просторног развоја јавних служби је: повећање доступности и квалитета јавних служби уз координацију активности и средстава, укључивање приватног сектора уз одговарајуће стимулације.

Основне мере и инструменти политике развоја инфраструктурних система су:

- заједничко обезбеђивање средстава за развој мреже ДП из домаћих и иностраних извора (буџет Републике Србије преко Јавног предузећа „Путеви Србије” и кредитна иностранна средства, и др.);
- заједничко обезбеђивање средстава за развој мреже локалних путева из домаћих и иностраних извора (средства јединица локалних самоуправа, буџет Републике Србије преко Јавног

предузећа „Путеви Србије”, донације, кредитна иностранна средства, и др.);

- заједничко обезбеђивање средстава (буџет Републике Србије, инострани кредити, стратешки партнери, средства јединица локалних самоуправа, и др.) за реконструкцију постојеће и изградњу нове преносне и електродистрибутивне мреже, енергетске, телекомуникационе инфраструктуре, комуналне инфраструктуре, као и за развој система управљања чврстим и течним отпадом;
- обезбеђивање средстава (буџет Републике Србије, страна средства, и др.) за програме едукације у области енергетске ефикасности, управљања отпадом, заштите животне средине, инвестирања у сектор заштите, и др.

Основне мере и инструменти политике развоја туризма су:

- развој маркетиншких активности на промоцији туристичке понуде и презентације туристичких потенцијала, активности и садржаја;
- заједничко повезивање и обезбеђивање подршке за конкурисање за коришћење средстава из буџета Републике Србије, фонда ИПА (Инструмент за претприступну помоћ) за развој туризма и комплементарних активности и других фондова за развој;
- укључивање цивилног сектора у одрживо коришћење и управљање природним и културним наслеђем.

Основне мере и инструменти политике заштите животне средине и заштићених природног и културног наслеђа су:

- оснивање фонда за заштиту животне средине јединице локалне самоуправе;
- обезбеђивање заједничких средстава (буџет Републике Србије, донације, и др.) за реализацију програма заштите животне средине, информисања и едукације становништва, као и за спровођење програма и пројеката заштите природних и непокретних културних добара;
- резервисање простора за планиране коридоре и објекте инфраструктурних система, туристичке просторе и друге јавне садржаје, до привођења планској намени;
- прибављање земљишта за планиране објекте применом различитих модалитета инструмената и изградња у складу са правилима утврђеним овим просторним планом и стриктно санкциони-сање евентуалне бесправне изградње.

За остваривање планских решења Просторног плана, на основу наведених мера и инструмената и појединих политика, дефинишу се конкретне акционе мере и инструменти, и то:

1) планско-програмске:

- израда програма за дугорочни развој пољопривреде и села;
- израда планских докумената у области шумарства – годишњи планови газдовања и посебне основе газдовања шумама;
- израда плана развоја туризма са предлогом мера за организовање туристичких тура;
- планска и техничка документација за инфраструктурне системе;

– израда одговарајућих урбанистичких планова за центар заједнице насеља;

– израда планова за проглашење ерозионих подручја и одбрану од поплава, синхронизовано за све три општине;

2) организационе:

- израда програма за дугорочни развој пољопривреде и села;
- израда планских докумената у области шумарства – годишњи планови газдовања и посебне основе газдовања шумама;
- промоција предузетништва и „простора” – локација;
- удруживање пољопривредних произвођача;
- перманентна едукација становништва и стална обука предузетника у погледу могућности развоја пословања;

– унапређење организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта и успостављања агро-мониторинг система;

– оснивање савремене мреже објеката за откуп пољопривредних производа;

– формирање туристичко-информативних центара као промотивне подршке развоју туризма;

– информисање јавности о квалитету вода, земљишта, ваздуха, буци и њеном штетном дејству у животnoj средини;

– припрема и спровођење образовних програма и информисање пољопривредног становништва о принципима органске пољопривреде и утицајима пољопривреде на животну средину;

– формирање фонда за заштиту животне средине;

3) економско-финансијске:

– пореске олакшице и мере кредитно-монетарне политике (у функцији развоја малих и средњих предузећа, развоја пољопривреде, изградње инфраструктурних система, и сл.);

– средства локалних самоуправа за реализацију планских решења у инфраструктурном опремању развојних зона;

– коришћење средстава из претприступних и структурних фондова Европске уније;

– примена принципа „загађивач плаћа” по коме су сви садашњи и будући загађивачи дужни да надокнаде штету насталу загађивањем, као и коришћење средстава добијених на овај начин за инвестирање у заштиту животне средине;

– наплата накнада за коришћење природних вредности, одлагање отпада, за отпадне воде, за емисију загађујућих материја у ваздуху, и др.;

– накнаде за коришћење заштићених подручја које наплаћује управљач заштићеног подручја, а користе се за спровођење плана управљања заштићеним подручјем.

4) нормативно-правне:

– одлуке о изради урбанистичких планова и пројеката;

– одлуке о изради процена утицаја пројеката на животну средину;

– одлуке о успостављању савременог катастарског премера и иновирању података по власницима, површинама и културама.

Посебно се наглашава да су планови управљања и акта о унутрашњем реду заштићених подручја, урађени и донети на основу закона – основни инструменти примене Просторног плана, те да ће се управљање простором у оквиру граница заштићених природних добара вршити у складу са наведеним плановима и актима.